

Hemelsche Verborgenheden

Band iv

Hemelsche Verborgenheden

Die in de Heilige Schrift, of het Woord des Heeren

zijn, onthuld

Hier die in

Exodus

Tezamen met de wonderlijke dingen,
die gezien zijn in de wereld der geesten
en in den hemel der engelen

TWEEDE DEEL
BAND IV

Vertaling (1963) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

Arcana Coelestia
QUAE IN
SCRIPTURA SACRA,
SEU
VERBO DOMINI

SUNT, DETECTA: Hic quae in

EXODO,

Una cum Mirabilibus

Quae visa sunt

In Mundo Spirituum, & in Coelo Angelorum.

PARS SECUNDA.

MDCCLIV.

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Exodus

Een En Twintigste Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde.

8958. Zij die worden wederverwekt, ondergaan verzoeking.

8959. De verzoeking is geestelijke worsteling bij den mens; want zij zijn worstelingen tusschen het boze dat in hem uit de hel is, en tusschen het goede dat in hem uit den Heer is.

8960. De verzoeking wordt binnengebracht door de boze geesten, die bij den mens in zijn boze en valse dingen wonen; dezen wekken de boze dingen van hem op, en beschuldigen hem; doch de Engelen uit den Heer, die in zijn goede en ware dingen wonen, roepen de ware dingen des geloofs op die bij hem zijn, en verdedigen.

8961. In de verzoeking gaat het om de heerschappij van het boze, dat bij den mens uit de hel is, en van het goede dat bij hem uit den Heer is; het boze dat wil heersen, is in den natuurlijke of uitwendigen mens, doch het goede is in den geestelijken of inwendigen. Vandaar komt het, dat het ook in de verzoeking gaat om de heerschappij van den een over den ander. Indien het boze overwint, dan heerst de natuurlijke mens over den geestelijken; indien het goede overwint, dan heerst de geestelijke mens over den natuurlijke.

8962. Die worstelingen geschieden door de ware dingen des geloofs die uit het Woord zijn; uit die zal de mens strijden tegen de boze en de valse dingen; indien hij uit andere dan uit die strijdt, overwint hij niet, omdat in de andere de Heer niet is.

8963. Omdat de strijd geschiedt door de ware dingen des geloofs die uit het Woord zijn, wordt de mens daarom niet eerder in den strijd toegelaten dan wanneer hij in de erkenningen van het ware en het goede is, en vandaar enig geestelijk leven heeft verkregen; weswege die worstelingen niet eerder bij den mens ontstaan dan wanneer hij tot volwassen leeftijd is gekomen.

8964. Wie niet ware dingen des geloofs uit het Woord bij zich heeft, door welke hij kan strijden, aldus wie niet enig geestelijk leven in zich uit die dingen heeft, wordt niet in enigen strijd toegelaten, aangezien hij bezwijkt; en indien de mens bezwijkt, wordt zijn staat na de verzoeking erger dan zijn staat vóór die, aangezien het boze dan voor zich macht heeft verkregen over het goede, en het valse over het ware.

8965. Omdat het geloof heden ten dage zeldzaam is, de Kerk is immers aan haar einde, ondergaan daarom weinigen heden ten dage enige geestelijke verzoeken; vandaar komt het, dat men nauwelijks weet wat zij zijn, en tot wat zij bevorderlijk zijn.

8966. De verzoeken zijn bevorderlijk tot het bevestigen van de ware dingen des geloofs, voorts tot het inplanten ervan, en ter inboezeming in den wil, zodat zij goede dingen der naastenliefde worden; de mens immers strijdt, zoals eerder is gezegd, uit de ware dingen des geloofs tegen de boze en de valse dingen; en omdat zijn gemoed dan in de ware dingen is, bevestigt hij zich daarin wanneer hij overwint, en plant hij ze in; en ook houdt hij de boze en de valse dingen, die hem hebben bevochten, voor een vijand, en werpt hij ze van zich. Door de verzoeken worden ook de begerigheden, die van de liefden van zich en van de wereld zijn, bedwongen, en wordt de mens vernederd; aldus wordt hij geschikt gemaakt om het leven des Hemels uit den Heer op te nemen, welk leven het nieuwe leven is zodanig als de wederverwekte heeft.

8967. Omdat door de verzoeken de ware dingen des geloofs worden bevestigd, en de goede dingen der naastenliefde worden ingeplant, en ook de begerigheden van het boze worden bedwongen, zo volgt dat door de verzoeken de heerschappij wordt verkregen voor den geestelijken of inwendigen mens over den natuurlijken of uitwendigen, aldus voor het goede dat der naastenliefde en des geloofs is, over het boze dat der liefde van zich en van de wereld is. Wanneer dit is geschied, gewordt den mens verlichting en doorvatting dienaangaande wat het ware en wat het goede is, voorts wat het boze en het valse; en vandaar inzicht en wijsheid, die daarna van dag tot dag groeien.

8968. Wanneer de mens door de ware dingen des geloofs wordt binnengeleid tot het goede der naastenliefde, ondergaat hij verzoeken; doch wanneer hij in het goede der naastenliefde is, houden de verzoeken op; dan immers is hij in den Hemel.

8969. In de verzoeken moet de mens strijden tegen de boze en de valse dingen zoals uit zich, maar nochtans zal hij geloven dat het uit den Heer is; indien hij dat niet gelooft in de verzoeking zelf, omdat het dan voor hem duister is, zal hij nochtans nadien geloven. Indien de mens na de verzoeking niet heeft geloofd dat de Heer alleen heeft gestreden voor hem, en heeft overwonnen voor hem, dan heeft hij slechts een uitwendige verzoeking ondergaan; welke verzoeking niet diep doordringt, noch iets van geloof en naastenliefde doet wortel schieten.

Een En Twintigste Hoofdstuk.

1. En deze zijn de gerichten, die gij stellen zult vóór hen.
2. Wanneer gij een Hebreuwsen dienstknecht zult gekocht hebben, zes jaren zal hij dienen, en in het zevende zal hij uitgaan tot het vrije om niet.
3. Indien hij in zijn lichaam zal gekomen zijn, zal hij in zijn lichaam uitgaan; indien een heer van een vrouw, en zijn vrouw zal uitgaan met hem.
4. Indien zijn heer hem een vrouw zal gegeven hebben, en zij hem zonen of dochteren zal gebaar hebben, de vrouw en de geborenen van deze zal voor haar heer zijn, en hij zal uitgaan in zijn lichaam.
5. En indien de dienstknecht al zeggende zal gezegd hebben: Ik bemin mijn heer, mijn vrouw, en mijn kinderen, niet zal ik vrij uitgaan.
6. En hem zal zijn heer brengen tot GOD, en hij zal hem brengen aan de deur of aan den post, en zijn heer zal zijn oor doorboren met een priem, en hij zal hem dienen voor altijd.
7. En wanneer een man zal verkocht hebben zijn dochter tot een dienstmaagd, zo zal zij niet uitgaan volgens het uitgaan der dienstknechten.
8. Indien zij boos is in de ogen haars heren, zodat hij haar niet zal ondertrouwen, en zij worde gelost; aan een vreemd volk zal hij niet het vermogen hebben van haar te verkopen; door trouweloos te handelen hij met haar.
9. En indien hij aan zijn zoon haar zal ondertrouwd hebben, volgens het gericht der dochteren zal hij haar doen.
10. Indien hij een andere zal genomen hebben voor zich, zo zal hij haar voedsel, haar deksel, en haar echtelijke plicht niet verminderen.
11. En indien deze drie dingen hij haar niet zal gedaan hebben, en zij zal uitgaan om niet zonder zilver.
12. Wie een man slaat en hij sterft, al stervende zal hij sterven.
13. En wie niet heeft belaagd, en GOD heeft doen ontmoeten tot zijn hand, en Ik zal u een plaats bestellen waarheen hij zal vluchten.
14. En wanneer met opzet een man zal gehandeld hebben tegen zijn genoot om hem te doden met arglist, van met Mijn altaar zult gij hem nemen om te sterven.
15. En wie zijn vader en zijn moeder slaat, al stervende zal hij sterven.
16. En wie een man steelt, en hem verkoopt, en hij zal gevonden zijn in zijn hand, al stervende zal hij sterven.
17. En wie zijn vader en zijn moeder vervloekt, al stervende zal hij sterven.

18. En wanneer mannen zullen getwist hebben, en een man zijn genoot zal geslagen hebben met een steen of met een vuist, en hij sterft niet, en hij legt zich neder in bed.
19. Indien hij zal opgestaan zijn en buiten gewandeld hebben op zijn kruk, zo zal hij die sloeg schuldeloos zijn; alleen zal hij zijn verzuim geven, en al helende zal hij helen.
20. En wanneer een man zijn dienstknecht of zijn dienstmaagd met een stok zal geslagen hebben, en hij sterft onder zijn hand, al wrekende zal hij gewroken worden.
21. Indien hij evenwel een dag of twee dagen zal gestaan hebben, zo zal hij niet gewroken worden, omdat hij zijn zilver is.
22. En wanneer mannen zullen gevochten hebben, en een zwangere vrouw een slag zullen toegebracht hebben, en haar geboorten zullen zijn uitgegaan, en er geen schade geschiedt, al boete betalende zal hij boete betalen, gelijk als hem de heer der vrouw zal opgelegd hebben, en hij zal geven tot de rechters.
23. En indien er schade zal geweest zijn, en gij zult geven ziel voor ziel.
24. Oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand, voet voor voet.
25. Brand voor brand, wond voor wond, slag voor slag.
26. En wanneer een man zal geslagen hebben het oog van zijn dienstknecht, of het oog van zijn dienstmaagd, en het zal verdorven hebben, zo zal hij hem vrijlaten voor zijn oog.
27. En indien hij een tand van zijn dienstknecht, of een tand van zijn dienstmaagd, zal uitgeslagen hebben, zo zal hij hem vrijlaten voor zijn tand.
28. En wanneer met den hoorn zal gestoten hebben een os een man of een vrouw, en hij sterft, al stenigende zal de os gestenigd worden, en zijn vlees zal niet gegeten worden, en de heer van den os zal schuldeloos zijn.
29. En indien een os stotig, die, van gisteren eergisteren af, en het zijn heer was betuigd, en hij hem niet zal bewaakt hebben, en hij een man of een vrouw zal gedood hebben, de os zal gestenigd worden, en ook zijn heer zal sterven.
30. Indien hem verzoening is opgelegd, en hij zal een lossing van zijn ziel geven volgens alles wat hem is opgelegd.
31. Of hij een zoon met den hoorn zal gestoten hebben, of een dochter met den hoorn zal gestoten hebben, volgens dit gericht zal hem geschieden.

32. Indien de os een dienstknecht of een dienstmaagd met den hoorn zal gestoten hebben, het zilver van dertig sikkelen zal hij diens heer geven, en de os zal gestenigd worden.
33. En wanneer een man een kuil zal geopend hebben, of wanneer een man een kuil zal gegraven hebben, en hij hem niet zal toegedekt hebben, en daarin zal een os of een ezel gevallen zijn.
34. De heer des kuils zal vergoeden, het zilver zal hij aan deszelfs heer teruggeven, en het dode zal zijns wezen.
35. En wanneer de os eens mans den os van zijn genoot een slag zal toegebracht hebben, en hij sterft, en zij zullen den levenden os verkopen, en zij zullen het zilver ervan verdelen, en ook den doden zullen zij verdelen.
36. Of is het bekend geweest, dat de os stotig, die, van gisteren eergisteren af, en zijn heer hem niet zal bewaakt hebben, al vergoedende zal hij vergoeden os voor os, en de dode zal zijns wezen.
37. Wanneer een man een os of een stuk kleinvee zal gestolen hebben, en dat zal geslacht hebben, of dat zal verkocht hebben, vijf ossen zal hij vergoeden voor den os, en vier stukken kleinvee voor het stuk kleinvee.

De Inhoud.

8970. Er wordt in dit Hoofdstuk in den inwendigen zin gehandeld over hen die het ware des geloofs of het goede der naastenliefde bij zich of bij anderen kwetsen of vernietigen; welke de straf is, en welke de herstelling; zulke dingen behelzen de gerichten of de wetten daar aangaande de dienstknechten, aangaande den dood of de schade, den genoten of den dienstknechten berokkend; voorts aangaande de stotige ossen, en aangaande den kuil.

De Inwendige Zin.

8971. Dat het Woord heilig, ja zelfs allerheiligst is, is een ieder binnen de Kerk bekend; zij die in de ware dingen des geloofs en in het leven dienvolgens zijn, erkennen dit niet slechts, maar worden het ook gewaar, want dezen worden aanhoudend in de idee van het heilige gehouden wanneer zij het Woord lezen. Doch zij die niet in de ware dingen des geloofs zijn en in het leven dienvolgens, erkennen niet iets heiligs in het Woord, te minder worden zij het gewaar; wanneer dezen Hetzelve lezen, zien zij niets verheveners daarin dan in enig ander geschrift; en zij die in hun hart de heiligheid des Woords ontkennen, zeggen ook bij zichzelf wanneer zij het lezen, dat de geschriften der mensen sierlijker zijn, omdat zij in een sierlijker stijl ten aanzien van den letterlijken zin zijn opgesteld; hiervan is mij door levende ondervinding het bewijs gegeven van den kant van degenen in het andere leven, die in hun hart hebben ontkend dat het Woord door het Goddelijke is geïnspireerd; doch wanneer hun werd gezegd, dat het Woord heilig en Goddelijk was ten aanzien van elke jota daar, en ten aanzien van het allerkleinste haaltje daar, stonden zij versteld en verwonderden zich waarvandaan dat kwam; en wanneer hun verder werd gezegd, en ook tot het levende toe werd getoond, dat alle dingen die in het Woord zijn, in zich een geestelijken zin die niet verschijnt in de letter, bevatten, en dat die zin des Woords is voor de Engelen in den Hemel, wanneer door den mens het Woord wordt gelezen, dan erkenden zij het, omdat het was getoond; maar zij zeiden, dat zij het niet in de wereld hebben geweten, en dat zij, omdat zij het niet hebben geweten, zonder schuld zijn. Maar toen deze zelfden werden onderzocht, werd het bemerkt dat zij geheel naar hun believen hebben geleefd, zonder welke teugels dan ook aangelegd door het geweten, en dat zij derhalve in hun hart het Goddelijke, den Hemel en de hel, het leven na den dood, en de overige dingen des geloofs hebben ontkend, en dat dit de oorzaak was geweest dat zij de heiligheid des Woords niet hebben erkend; en verder werd het bewezen dat al degenen die in de ware dingen des geloofs waren geweest, en in een leven dienvolgens, het Woord heilig hebben gehouden, en dat eveneens bij zich hebben doorvat toen zij het lazen; daarvandaan werden zij overtuigd, dat de oorzaak niet was gelegen in het Woord, maar in henzelf. Voor hen immers die in het leven van het goede zijn, zijn de innerlijke dingen geopend tot den Hemel, vanwaar het heilige des Woords uit de Engelen invloeit; doch voor hen die in het leven van het boze zijn, zijn de innerlijke dingen gesloten naar den Hemel toe, maar geopend tot de hel, vanwaar het tegendeel invloeit. Tot voorbeeld dienen de gerichten

of de wetten in dit Hoofdstuk aangaande de dienstknechten, aangaande de dienstmaagden, aangaande de ossen; zij die de heiligheid des Woords ontkennen, omdat zij in het leven van het boze zijn, zullen zeggen dat zij in die gerichten of wetten niet enig Goddelijke zien; zoals, dat de dienstknecht die niet vrij wil uitgaan, aan de deur of den post zou worden gebracht, en diens heer zijn oor met een priem zou doorboren, en dat hij zo tot in het eeuwige zou dienen; voorts, dat als een geslagen dienstknecht een of twee dagen zal hebben geleefd, de heer die sloeg niet zal worden gestraft, omdat die zijn zilver is; alsmede dat de dienstknecht vrij zou zijn voor een oog en voor een tand; dat een stotige os gestenigd zal worden; behalve de overige dingen die daar staan. Zij die de heiligheid des Woords ontkennen in hun hart, zien deze dingen aan als het Woord niet waardig, te minder waardig om door Jehovah Zelf op den berg Sinai gedicteerd te zijn; eender de overige dingen in het Woord, zowel het Historische als het Profetische. Maar de oorzaak waarom zij die dingen aldus zien, is deze dat voor hen de Hemel gesloten is vanwege het leven van het boze; vandaar hebben zij een tegengestelde doorvatting; geheel anders is het gesteld met hen die in het leven van het goede zijn. Waarvandaan de heiligheid des Woords is, die uit den Hemel invloeit, staat vast uit al de dingen die aangaande den inwendigen zin des Woords tot nu toe zijn gezegd en getoond, namelijk dat het Woord alleen een inwendigen zin heeft, en dat die zin handelt over zulke dingen die des Hemels zijn, zijnde de dingen van het eeuwige leven, en het binnenst over den Heer alleen, aldus over heilige dingen, ja zelfs over de Goddelijke dingen zelf, welke allerheiligst zijn; en dat die zin is voor de Engelen, die bij den mens zijn wanneer hij het Woord leest, bijgevolg dat van daar de invloed van het heilige is, en de doorvatting ervan bij hen die in het leven des geloofs en der naastenliefde zijn. Wat betreft de gerichten of de wetten aangaande de dienstknechten, de dienstmaagden, de ossen, in dit Hoofdstuk, die bevatten in den inwendigen zin zulke dingen die van de Goddelijke Orde zijn met betrekking tot hen die in het Ware des geloofs zijn, voorts met betrekking tot hen die de dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, en de dingen die der liefde tot den Heer zijn, en in den binnensten zin de dingen die den Heer Zelf betreffen, kwetsen of vernietigen. Daaruit kan het voor een ieder vaststaan, hoe heilig zij in zich zijn, hoezeer zij ook niet aldus in de letter verschijnen.

8972. Vers 1. *En deze zijn de gerichten, die gij stellen zult vóór hen*, betekent de uiterlijke ware dingen, hoedanig zij zullen zijn in den burgerlijken staat waar de uitbeeldende Kerk is, welke vloeien uit de inwendige ware dingen die van de orde in de Hemelen zijn; dat deze worden aangeduid met de gerichten

die zouden worden gesteld vóór de zonen Israëls, staat vast uit de betekenis van de gerichten, zijnde de ware dingen, waarover n. 2235, 6397, 7206, 8685, 8695. Dat de gerichten de ware dingen zijn, komt omdat elk gericht geschiedt door ware dingen; vandaar wordt met gericht doen in het Woord aangeduid het ware doen, dat is, richten volgens de ware dingen. Doch met de gerichten in het meervoud worden de burgerlijke wetten aangeduid, aldus de uiterlijke ware dingen zodanig als zij zijn in den burgerlijken staat. Waar de uitbeeldende Kerk is wordt gezegd, ter oorzaak hiervan dat zij innerlijk in zich bevatten en omwikkelen die ware dingen welke van de orde in de Hemelen zijn, zoals kan vaststaan uit den inwendigen zin ervan. De wetten die door den Heer werden gegeven en bevolen aan de zonen Israëls, werden onderscheiden in *Geboden, Gerichten, en Inzettingen*; geboden werden geheten de dingen die des levens waren, gerichten de dingen die van den burgerlijken staat waren, en inzettingen de dingen die van den eredienst waren. Wat de gerichten in het bijzonder aangaat, zij zijn zulke dingen die zijn bevat in dit Hoofdstuk, en eveneens in enige volgende; zij hadden gediend als wetten in de Kerk waar de inwendige dingen, die des Hemels en der Kerk zijn, door uitwendige dingen werden uitgebeeld; niet echter dienen zij als wetten in de Kerk waar de inwendige dingen door uitwendige dingen niet langer worden uitgebeeld, zoals in de Christelijke Kerk; de oorzaak hiervan is deze, dat aan den mens van deze Kerk de inwendige dingen zijn onthuld, en er derhalve door de inwendige dingen vergemeenschapping geschiedt met den Hemel, niet echter door uitwendige dingen, zoals tevoren. Dit is de oorzaak, dat de mens van de Christelijke Kerk niet gehouden is de dingen in acht te nemen die gerichten en inzettingen worden genoemd in den uitwendigen vorm, maar in den inwendigen. De Heiligheid blijft nochtans in stand voor die dingen, omdat zij in zich de heilige dingen bevatten; zoals ook voor alle en de afzonderlijke dingen in het Woord die over de slachtoffers bevolen zijn; hoewel deze zijn afgeschaft, zijn zij nochtans heilige dingen des Woords krachtens de Goddelijke dingen die daarin zijn en die zij uitbeelden; want wanneer zij door den Christelijken mens worden gelezen, worden de Goddelijke dingen die daarin zijn en die werden uitgebeeld, in de Hemelen ontwaard, en vervullen zij de Engelen met het heilige, en dan tegelijk den mens die leest door den invloed uit de Engelen, en te meer indien de mens zelf dan tegelijk denkt over de Goddelijke dingen die daarin zijn; daaruit blijkt, dat het Woord ook van het Oude Testament allerheiligst is. Dat de wetten, door den Heer gegeven en bevolen aan de zonen Israëls, onderscheiden waren in geboden, die des levens waren, in gerichten, die van den burgerlijken

staat waren, en inzettingen, die van den eredienst waren, blijkt bij Moscheh: “Jehovah zeide tot Moscheh: Ga heen, zeg hun: Keert gij voor u weder in uw tenten; gij echter, hier sta met Mij, *opdat Ik spreke tot u al de Geboden, en Inzettingen, en Gerichten*, die gij hun leren zult, opdat zij ze doen”, Deut. v: 28. Bij denzelfde: “Voor het overige zijn deze *de Geboden, de Inzettingen, en de Gerichten*, die Jehovah uw God geboden heeft om u te leren”, Deut. vi: 1. Bij denzelfde: “Houdt derhalve *de Geboden en de Inzettingen en de Gerichten*, die Ik u gebiedende ben heden om die te doen”, Deut. vii: 11. Bij David: “Indien zijn zonen Mijn Wet verlaten, en in *Mijn Gerichten* niet wandelen, indien zij *Mijn Inzettingen* ontwijden, en *Mijn Geboden* niet houden; Ik zal met de roede hun overtreding bezoeken”, Psalm LXXXIX: 31, 32, 33. Bovendien werden alle Wetten, voorzover zij van de Uitbeeldende Kerk waren, in het algemeen Gerichten en Inzettingen genoemd; zoals bij Moscheh: “Nu dan, Israëel, hoor *de Inzettingen en de Gerichten*, die Ik ulieden leren zal opdat gij ze doet; welke grote natie, die gerechte *Inzettingen en Gerichten* heeft, zoals deze gehele Wet die Ik geven zal vóór ulieden heden”, Deut. iv: 1, 8; Hfdst. v: 1. Bij Ezechiël: “Jeruzalem heeft *Mijn Gerichten* veranderd in goddeloosheid meer dan de natiën, en *Mijn Inzettingen* meer dan de landen, die rondom haar zijn; want *Mijn Gerichten* hebben zij verstoten, en in *Mijn Inzettingen* hebben zij niet gewandeld”, v: 6, 7. Bij denzelfde: “Laten zij in *Mijn Inzettingen* wandelen, en *Mijn Gerichten* onderhouden, om de waarheid te doen”, xviii: 9; behalve meermalen elders, zoals in Levit. xviii: 5; Hfdst. xix: 37; Hfdst. xx: 22; Hfdst. xxv: 18; Hfdst. xxvi: 15; Deut. xxvi: 17; Ezech. xi: 12, 20; Hfdst. xx: 11, 13, 25; Hfdst. xxxvii: 24.

8973. Vers 2, 3, 4, 5, 6. *Wanneer gij een Hebreuwsen dienstknecht zult gekocht hebben, zes jaren zal hij dienen, en in het zevende zal hij uitgaan tot het vrije om niet. Indien hij in zijn lichaam zal gekomen zijn, zal hij in zijn lichaam uitgaan; indien een heer van een vrouw hij, en zijn vrouw zal uitgaan met hem. Indien zijn heer hem een vrouw zal gegeven hebben, en zij hem zonen of dochteren zal gebaard hebben, de vrouw en de geborenen van deze zal voor haar heer zijn, en hij zal uitgaan in zijn lichaam. En indien de dienstknecht al zeggende zal gezegd hebben: Ik bemin mijn heer, mijn vrouw, en mijn kinderen, niet zal ik vrij uitgaan. En hem zal zijn heer brengen tot God, en hij zal hem brengen aan de deur of aan den post, en zijn heer zal zijn oor doorboren met een priem, en hij zal hem dienen voor altijd.* Wanneer gij een Hebreuwsen dienstknecht zult gekocht hebben, betekent degenen binnen de Kerk die in de ware dingen der leer zijn, en niet in het goede dienvolgens; zes jaren zal hij dienen, betekent den staat van arbeid en van enigen strijd, en vandaar van de bevestiging van

het ware; en in het zevende zal hij uitgaan tot het vrije om niet, betekent den staat van het bevestigde ware zonder zijn toedoen; indien hij in zijn lichaam zal gekomen zijn, betekent het ware zonder het verkwikkelijke; zal hij in zijn lichaam uitgaan, betekent den staat van het ware zonder het verkwikkelijke ook na den strijd; indien een heer van een vrouw hij, betekent het ware met het toegevoegde verkwikkelijke; en zijn vrouw zal uitgaan met hem, betekent den staat van het ware met het verbonden verkwikkelijke ook na den strijd; indien zijn heer hem een vrouw zal gegeven hebben, betekent het goede toegevoegd aan het ware door het geestelijke wanneer hij in den strijd is; en zij hem zonen of dochteren zal gebaar hebben, betekent de daaruit afgeleide ware en goede dingen; de vrouw en de geboren van deze zal voor haar heer zijn, betekent dat het goede aan het ware door het geestelijke toegevoegd met de goede en ware dingen daaruit afgeleid niet aan het ware zal zijn toegeëigend; en hij zal uitgaan in zijn lichaam, betekent den staat na den strijd, die er alleen een van het bevestigde en ingeplante ware is; en indien de dienstknecht al zeggende zal gezegd hebben, betekent de denking alsdan uit het ingeplante ware; ik bemin mijn heer, mijn vrouw, en mijn kinderen, betekent het verkwikkelijke der herinnering van de geestelijke goede dingen; niet zal ik vrij uitgaan, betekent het verkwikkelijke der gehoorzaamheid; en hem zal zijn heer brengen tot God, betekent den staat waarin hij dan binnentreedt volgens de Goddelijke Orde; en hij zal hem brengen aan de deur of aan den post, betekent den staat der vergemeenschapping van het bevestigde en ingeplante ware met het geestelijk goede; en zijn heer zal zijn oor doorboren met een priem, betekent het uitbeeldende van de gehoorzaamheid; en hij zal hem dienen voor altijd, betekent tot in het eeuwige.

8974. Wanneer gij een Hebreuwsen dienstknecht zult gekocht hebben; dat dit betekent degenen binnen de Kerk die in de ware dingen der leer zijn, en niet in het goede dienvolgens, staat vast uit de betekenis van kopen, zijnde voor zich verwerven en toeëigenen, waarover n. 4397, 5374, 5397, 5406, 5410, 5426, 7999; en uit de betekenis van den Hebreuwsen dienstknecht, zijnde degenen binnen de Kerk die in de ware dingen der leer en niet in de goede des levens dienvolgens zijn; van dienstknecht immers wordt gesproken met betrekking tot hen die in het ware zijn en niet in het overeenstemmende goede, en in het algemeen met betrekking tot het ware ten opzichte van het goede, n. 3409; en van Hebreuws met betrekking tot de dingen die der Kerk zijn, en met betrekking tot de dingen die van de ene of andere dienstbaarheid zijn; dat het wordt gezegd van de dingen die der Kerk zijn, zie men in n. 5136, 5236, 6675, 6684; en dat het wordt gezegd van de dingen die van de ene of

andere dienstbaarheid zijn, n. 1703, 1741, 5013. Omdat in hetgeen nu volgt wordt gehandeld over de dienstknechten en de dienstmaagden onder de zonen Israëls, moet het worden gezegd wat die dingen in den inwendigen zin behelzen; een ieder kan zien, dat zij in zich verborgenheden des Hemels bevatten, omdat zij door Jehovah op den berg Sinai mondeling aan Moscheh werden gezegd en bevolen, en omdat zij het naast volgen op de woorden van den Decaloog; zonder zulke verborgenheden zouden het slechts burgerlijke en gerechtelijke wetten zijn gelijk aan die van andere natiën op aarde, waarin geen verborgenheid des Hemels is. Maar de verborgenheden die zij bevatten, komen niet uit dan alleen voor de Engelen in de Hemelen, bijgevolg niet voor de mensen tenzij door den inwendigen zin; deze zin immers leert hoe de Engelen het Woord doorvatten; bijgevolg leert hij de verborgenheden die in het Woord zijn; welke en hoedanige verborgenheden het zijn, zal blijken in hetgeen volgt uit de ontvouwing van de afzonderlijke dingen. Opdat men een algemene idee hebbe, moet in het kort worden gezegd, wat in het bijzonder onder de Hebreeuwse dienstknechten in den inwendigen zin wordt verstaan. In de geestelijke Kerk, die de zonen Israëls uitbeelden, zijn mensen van tweeërlei soort; er zijn er die in het ware des geloofs zijn en niet in het overeenstemmende goede des levens; en er zijn er die in het goede der naastenliefde en in het overeenstemmende ware des geloofs zijn. Zij die in het goede der naastenliefde en in het overeenstemmende ware des geloofs zijn, zijn degenen die de eigenlijke Kerk zelf uitmaken, en zij zijn de mensen der Inwendige Kerk. In den inwendigen zin des Woords zijn het dezen, die de zonen Israëls worden genoemd; dezen zijn uit zich vrij, omdat zij in het goede zijn, want zij die van den Heer door het goede worden geleid, zijn vrij, n. 892, 905, 2870 tot 2893; zij echter die in het ware des geloofs zijn, en niet in het overeenstemmende goede des levens, zijn de mensen der geestelijke Uitwendige Kerk; dezen zijn het die in den inwendigen zin des Woords worden verstaan onder de Hebreeuwse dienstknechten. Dat dezen door de dienstknechten worden uitgebeeld, komt omdat de dingen die van de Uitwendige Kerk zijn, niets anders zijn dan dienstbaarheden naar verhouding; eender ook het ware des geloofs ten opzichte van het goede der naastenliefde, want het ware des geloofs is van dienst om den mens der Kerk binnen te leiden in het goede der naastenliefde. Bovendien moet men weten, dat hij die het al der Kerk, aldus het al des heils, in het ware des geloofs stelt, en niet in het goede der naastenliefde, en ook hij die alleen uit gehoorzaamheid en niet uit de aandoening die der liefde is, het goede doet, niet kan worden wederverwekt, zoals zij die in het goede der naastenliefde zijn, dat is, die uit

de aandoening der liefde het goede doen; zij kunnen weliswaar hervormd worden, maar niet wederverwekt. Over de hervorming van hen wordt in den inwendigen zin gehandeld, hier in de wetten aangaande de dienstknechten en aangaande de dienstmaagden. De verborgenheden van die hervorming zijn heden ten dage niet aan iemand bekend, ter oorzaak hiervan dat men bijna overal binnen de Kerk niet weet wat het ware des geloofs toedoet aan het heil, en wat het goede der naastenliefde; ja zelfs weet men niet wat de naastenliefde is, voorts dat de naastenliefde en het geloof onderling een huwelijk zullen maken opdat iets van de Kerk in den mens ontsta, want het huwelijk van het goede en het ware is de Kerk zelf, omdat het de Hemel in den mens is, n. 2173, 2618, 2728, 2729, 2803, 3132, 3155, 4434, 4823, 5194, 5502, 6179.

8975. Zes jaren zal hij dienen; dat dit betekent den staat van arbeid en van enigen strijd, en vandaar van de bevestiging van het ware, staat vast uit de betekenis van zes jaren, zijnde de staat van arbeid en van strijd; dat zes den arbeid en den strijd betekent, zie men in n. 737, 900, 8888; en dat jaren staten zijn, n. 487, 488, 493, 893, 7839; dat ook de bevestiging van het ware wordt aangeduid, komt omdat het geestelijk ware, dat het ware des geloofs wordt genoemd, door den arbeid en den strijd wordt bevestigd. Iets van strijd wordt gezegd, omdat zij die in het ware des geloofs en niet in het overeenstemmende goede des levens zijn, niet in enigen zwaren strijd, dat is, in de verzoeking worden toegelaten, aangezien zij zouden bezwijken; want niet kan de Heer door het goede bij hen invloeiën, en zo hen tegen de boze en de valse dingen, die in de verzoeking aanvallen, verdedigen; zij zijn slechts uitwendige mensen, en al wat uit den Heer invloeit, dit zal door den inwendigen mens in den uitwendigen invloeiën; daar zij niet in het goede der naastenliefde zijn, staat de inwendige mens niet open, want het is het goede dat hem opent, en dat woont daar.

8976. En in het zevende zal hij uitgaan tot het vrije om niet; dat dit betekent den staat van het bevestigde ware zonder zijn toedoen, staat vast uit de betekenis van het zevende jaar, zijnde de staat der verbinding van het goede en het ware; met het zevende jaar immers wordt iets eenders aangeduid als met den zevenden dag of den sabbath; dat hiermede de verbinding van het goede en het ware, of het hemels huwelijk, wordt aangeduid, aldus de staat des vredes, die volgt na den staat der dienstbaarheid, zie men in n. 8494, 8495, 8510, 8888, 8890, 8893; hier echter wordt, omdat er wordt gehandeld over hen die in het ware en niet in het overeenstemmende goede des levens zijn, met zeven jaren de staat van het bevestigde ware aangeduid. De oorzaak hiervan is deze, dat bij dezen niet de verbinding van het ware en het goede is, zoals bij

hen die in het goede der naastenliefde zijn, en in den uitbeeldenden zin onder de zonen Israëls worden verstaan; maar in plaats daarvan is er de bevestiging van het ware; en uit de betekenis van om niet, zijnde zonder toedoen van hen; want het ware des geloofs wordt bij hen wanneer zij in den arbeid en in enigen strijd zijn, bevestigd door den Heer zonder enig toedoen van hen; iets eenders wordt met om niet aangeduid bij Johannes: “Ik zal den dorstige geven uit de bron van het water des levens *om niet*”, Apoc. xxi: 6. Bij denzelfde: “Die hoort, zegge: Kom; en die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens *om niet*”, Apoc. xxii: 17; en bij Jesaja: “Alle gij dorstigen, gaat tot de wateren, en gij die geen zilver hebt, gaat, koopt, en eet; gaat, zeg Ik, koopt *zonder zilver* en *zonder prijs* wijn en melk”, lv: 1; de wateren staan voor de ware dingen uit het Woord, de wijn voor het ware van het goede daaruit, en de melk voor het goede van het ware.

8977. Indien hij in zijn lichaam zal gekomen zijn; dat dit het ware zonder het verkwikkelijke betekent, staat vast uit de betekenis van het lichaam, zijnde het ware alleen, aldus het ware zonder zijn verkwikkelijke; onder het lichaam immers wordt de dienstknecht alleen zonder de vrouw verstaan, aldus zonder het verkwikkelijke; want de vrouw van den dienstknecht is het met het ware verbonden verkwikkelijke, zoals zal blijken uit hetgeen volgt. Met deze verborgenheid is het aldus gesteld: de mensen der Uitwendige Kerk, die door de Hebreeuwse dienstknechten worden uitgebeeld, zijn degenen die het ware aanleren uit geen verkwikkelijke, alleen ter oorzake hiervan dat het het Ware der Kerk is, waardoor zij geloven gezaligd te kunnen worden; het is deze noodzakelijkheid die het hun oplegt dit aan te leren en te weten; dezen zijn het, die in den inwendigen zin worden verstaan onder de dienstknechten die komen in hun lichaam, en uitgaan in hun lichaam; bij dezen wordt het ware alleen bevestigd; dezulken zijn in het andere leven in den ingang tot den Hemel, en niet in den Hemel zelf; zij worden de huidelijken genoemd, omdat zij in den Grootsten Mens met de huid overeenstemmen, n. 5553 tot 5559; degenen echter die in het Ware zijn, waaraan het verkwikkelijke is toegevoegd, zijn zij die in den inwendigen zin hier worden verstaan onder de dienstknechten die met een vrouw komen; de vrouw immers betekent het goede, wanneer de man het ware betekent, hier echter het verkwikkelijke, want dit is in de plaats van het goede in den mens der Uitwendige Kerk; het goede dat deze heeft, is niet uit geestelijken oorsprong, maar uit natuurlijken oorsprong, want het smaakt naar het verkwikkelijke van dat te leven en te leraren terwille van het gewin of terwille van de eer, bijgevolg terwille van zich; die oorzaak is het dat er wordt gezegd het verkwikkelijke, niet echter het

goede; het verschijnt weliswaar als het goede in den uitwendigen vorm, maar omdat het het natuurlijk goede is, dat is, omdat het den oorsprong ontleent aan de wereld en niet aan den Hemel, wordt het het verkwikkelijke genoemd. Het goede echter uit geestelijken oorsprong wordt in den inwendigen zin verstaan onder de vrouw die de heer aan zijn diens knecht geeft, maar dit kan niet worden verbonden, weswege het was vastgesteld dat de vrouw, wanneer de knecht zou uitgaan, des heren zou zijn, en ook haar zonen en dochteren; het geestelijk goede immers is het goede niet terwille van het gewin of wel terwille van de eer, maar terwille van de Kerk, en terwille van het heil van den naaste; zulk goede kan niet worden verbonden met hen die in de uitwendige dingen der Kerk zijn, want het is het goede zelf der naastenliefde, en vloeit voort uit de aandoening die der liefde is; zij immers die in de uitwendige dingen der Kerk zijn, kunnen niet anders door de ware dingen des geloofs worden aangedaan dan voornamelijk terwille van zich, en in de tweede plaats terwille van de Kerk; en zij die zodanig zijn, kunnen weliswaar doen volgens de ware dingen, aldus het goede, [doch] niet uit aandoening, maar uit gehoorzaamheid; dezen zijn het die in den inwendigen zin worden verstaan onder hen die voor altijd dienen willen. Dit zijn de verborgenheden die in den inwendigen zin zijn bevat in deze inzettingen aangaande de dienstknechten; en deze kunnen geenszins worden gevat dan alleen door hen die in het goede der naastenliefde zijn, niet echter door hen die in de ware dingen des geloofs zonder dat goede zijn; de oorzaak hiervan is deze, dat zij die in het goede der naastenliefde zijn, in het licht des Hemels zijn, en daaruit zien zij de dingen die in het licht der wereld zijn; doch zij die in het ware des geloofs zijn, en niet in het goede der naastenliefde, zijn in het licht der wereld, waaruit zij niet de dingen kunnen zien die in het licht des Hemels zijn, want het licht des Hemels is boven, dat is, van binnen, doch het licht der wereld is beneden of van buiten; uit het hogere of het innerlijke kunnen de lagere of de uiterlijke dingen worden gezien, niet echter omgekeerd; de Hemel kan immers invloeden in de wereld, niet echter de wereld in den Hemel, n. 3721, 5119, 5259, 5779, 6322.

8978. Zal hij in zijn lichaam uitgaan; dat dit betekent den staat van het ware zonder het verkwikkelijke ook na den strijd, staat vast uit de betekenis van het lichaam, zijnde het ware zonder het verkwikkelijke, waarover vlak boven n. 8977; en uit de betekenis van uitgaan, zijnde nadat hij zes jaren heeft gediend, aldus de staat na den strijd; want met het knechtschap van zes jaren wordt de staat van arbeid en van strijd aangeduid, n. 8975; hoe het hiermede is gesteld, blijkt uit hetgeen nu boven in n. 8977 is gezegd.

8979. Indien een heer van een vrouw hij; dat dit het ware met het verbonden verkwikkelijke betekent, staat vast uit de betekenis van den heer, zijnde het ware, waarover aanstonds; en uit de betekenis van de vrouw, zijnde het goede, hier echter het verkwikkelijke, waarover ook aanstonds. Dat de heer het ware is, komt omdat onder den heer hier wordt verstaan de dienstknecht als de man van de vrouw, en in den inwendigen zin wordt met den dienstknecht, alsmede met den man van de vrouw, het ware aangeduid; dat het met den dienstknecht wordt aangeduid, zie men boven in n. 8974; en dat het met den man wordt aangeduid, in n. 3134, 3309, 3459, 7716. Dat de vrouw het verkwikkelijke is, komt omdat met de vrouw van den man in den inwendigen zin het goede wordt aangeduid, n. 915, 2517, 4823, 6014, 8337; maar omdat door den dienstknecht onder het Israëlitische volk de mens der Uitwendige Kerk wordt uitgebeeld, die weliswaar het ware der leer heeft, maar niet het overeenstemmende goede, n. 8974, omdat hij het ware niet doet terwille van het ware, noch het goede terwille van het goede, maar opdat hij beloond worde, daarom is in het ware en het goede die hij doet de idee van zichzelf; deze idee is niet van het goede, maar zij is van het verkwikkelijke, want niets anders wordt in den geestelijken zin het goede geheten dan dat wat der liefde tot den Heer, en der liefde jegens den naaste is; dit goede verschijnt weliswaar ook als een verkwikkelijke in den natuurlijke mens, maar het geestelijke dat daarin is, maakt dat het het goede is. Opdat men verder wete hoe het hiermede is gesteld, dient men dit in gedachte te houden dat de mens der Inwendige Kerk uit de naastenliefde handelt, aldus uit de aandoening welke der liefde jegens den naaste is; de mens der Uitwendige Kerk echter handelt niet uit het goede der naastenliefde, maar uit het ware des geloofs, aldus niet uit de aandoening die der liefde jegens den naaste is, maar uit gehoorzaamheid, omdat het aldus bevolen is; daaruit vloeit voort, dat de mens der Inwendige Kerk vrij is, doch de mens der Uitwendige Kerk naar verhouding een dienstknecht, want wie handelt uit de aandoening die der liefde is, deze handelt uit het vrije, n. 2870 tot 2893; doch wie uit gehoorzaamheid handelt, deze handelt niet uit het vrije, want gehoorzamen is niet het vrije. Dit is de oorzaak, dat hij die uit het goede der naastenliefde handelt, de ware mens der geestelijke Kerk is; deze wordt derhalve in het Woord door Israël uitgebeeld; doch hij die niet uit het goede der naastenliefde handelt, maar uit het ware des geloofs, is niet de ware mens der geestelijke Kerk, maar naar verhouding diens dienstknecht; deze werd derhalve uitgebeeld door den dienstknecht, die een Hebreeuwse dienstknecht werd genoemd, omdat hij gekocht was uit de zonen Israëls.

8980. En zijn vrouw zal uitgaan met hem; dat dit betekent den staat van het ware met het verbonden verkwikkelijke ook na den strijd, staat vast uit de betekenis van uitgaan, namelijk uit het knechtschap, zijnde de staat na den strijd, n. 8975; en uit de betekenis van de vrouw, zijnde het verbonden verkwikkelijke, waarover vlak boven n. 8979. Uit deze dingen blijkt, wie hier door de dienstknechten werden uitgebeeld, namelijk zij die in het geloof van de leerstellige dingen hunner Kerk zijn, en niet in het overeenstemmende goede, maar in een verkwikkelijke dat het overeenstemmende goede voorliegt; het knechtschap van hen bij hun heer betekent den staat van hen voordat zij in den Hemel kunnen worden binnengelaten, doch het uitgaan uit het knechtschap betekent den staat van hen wanneer zij in den Hemel worden opgenomen; maar omdat zij alleen in het geloof van de leerstellige dingen hunner Kerk zijn, en niet in het overeenstemmende goede, aldus niet in het ware van het goede, dat is, in het geloof der naastenliefde, kunnen zij derhalve niet verder in den Hemel worden binnengelaten dan tot den ingang daar; zij immers die in den ingang tot den Hemel zijn, hebben gemeenschap door het ware dat des geloofs is met hen die in den Hemel zijn, en door het met het ware verbonden verkwikkelijke met hen die buiten den Hemel zijn; niet anders dan de huden of de vliezen doen die het lichaam omgorden; deze hebben door den tastzin gemeenschap met de wereld, en door den vezeligen nexus met het leven der ziel in het lichaam; vandaar komt het, dat zij die in den ingang tot den Hemel zijn, en door de Hebreeuwse knechten worden uitgebeeld, de huidelijken in den Grootsten Mens worden geheten, over wie men zie n. 5552 tot 5559. Maar dezulken zijn van verscheidene geslachten en soorten, zoals de huidlagen of de vliezen in het lichaam het zijn; er zijn er die het ganse lichaam omgorden, er zijn er die de innerlijke dingen in het gemeen omgorden, zoals het buikvlies, het borstvlies, het weivlies; en er zijn er die in het bijzonder de afzonderlijke ingewanden daar omgorden; alle zijn naar verhouding dienstbaarheden.

8981. Indien zijn heer hem een vrouw zal gegeven hebben; dat dit betekent het goede toegevoegd aan het ware door het geestelijke wanneer hij in den strijd is, staat vast uit de betekenis van den heer, zijnde hier het geestelijke; onder den heer immers wordt hier iemand uit de zonen Israëls verstaan, en met de zonen Israëls worden degenen aangeduid die ware mensen van de geestelijke Kerk zijn, dat is, die uit de aandoening welke der liefde is, of, wat hetzelfde is, die uit de naastenliefde het goede doen; dat de zonen Israëls de mensen der geestelijke Kerk zijn, zie men in n. 6426, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223, 7957, 8234, 8805; bijgevolg worden met deze zelfden in den

abstracten zin de geestelijke ware en goede dingen aangeduid, n. 5414, 5801, 5803, 5806, 5812, 5817, 5819, 5833, 5879; vandaar komt het dat met den heer hier het geestelijke wordt aangeduid; en uit de betekenis van hem een vrouw geven, zijnde aan het ware het goede toevoegen, want wanneer geven wordt gezegd met betrekking tot een vrouw, is het toevoegen; en de dienstknecht is hij die in het ware der leer is, en niet in het overeenstemmende goede, n. 8974, en de vrouw is het verkwikkelijke, n. 8980, hier echter het goede, omdat het is gegeven, dat is, toegevoegd, door het geestelijke; al datgene immers wordt het goede geheten wat uit het geestelijke komt, aangezien het geestelijke zelf het goede der naastenliefde is; dat de vrouw het goede is, zie men in 915, 2517, 4823, 6014, 8337. Dat het is in den strijd, komt omdat er wordt gezegd indien zijn heer hem een vrouw zal gegeven hebben, namelijk dat na het knechtschap de vrouw zou zijn van den heer, waaruit blijkt dat de vrouw van den dienstknecht was wanneer hij in knechtschap was, en niet daarna, aldus toen hij in den strijd was, en niet na den strijd, want met het knechtschap van zes jaren wordt de arbeid en de strijd aangeduid, n. 8975. Wie kan niet zien, dat in deze inzetten een verborgenheid is, die niet bekend kan zijn dan aan hem aan wien zij is onthuld; het schijnt immers in den uitwendigen vorm zoals tegen de Goddelijke Gerechtigheid, dat de aan den knecht gegeven vrouw zou blijven van den heer, wanneer de dienstknecht uit het knechtschap zou uitgaan, terwijl toch de vrouw van haar man zal zijn voor altijd. Zodanig zijn verscheidene andere dingen die door Jehovah aan de zonen Israëls werden bevolen, zoals dat zij van de Egyptenaren vaten van goud en van zilver, en klederen, zouden vragen, en hen zo beroven, behalve andere eendere dingen, waarover te hunner plaatse. Maar ofschoon die dingen in den uitwendigen vorm, als gezegd, tegen de Goddelijke Gerechtigheid schijnen, zijn zij nochtans niet aldus; zij vloeien immers voort uit de wetten der Goddelijke Orde in de Hemelen, welke wetten de eigenlijke wetten zelf der gerechtigheid zijn; maar die wetten komen niet uit, indien zij niet uit den zin der letter door den inwendigen zin worden ontwikkeld. De wet waaruit deze inzetten voortvloeit, is deze dat aan hen die in de uitwendige dingen der Kerk zijn van de kindsheid aan, het geestelijk goede niet verbonden kan worden, maar alleen toegevoegd zolang zij in den strijd zijn, en dat het na den strijd terugreedt. Opdat het blijke, hoe het hiermede is gesteld, het is immers een verborgenheid, zal het in het kort worden gezegd; zij die van de kindsheid aan slechts weinig hebben gedacht over het eeuwige leven, aldus over het heil van hun ziel, maar over het wereldlijke leven, en over den voorspoed ervan, en nochtans een goed zedelijk leven hebben geleefd, en eveneens de

ware dingen van de leer hunner Kerk hebben geloofd, kunnen, wanneer zij tot den meer volwassen leeftijd komen, niet anders worden hervormd dan door de toevoeging van het geestelijk goede, wanneer zij in den strijd zijn; maar dat goede behouden zij nochtans niet, maar door dat bevestigen zij slechts de ware dingen van hun leer. De oorzaak dat zij zodanig zijn, is deze dat zij in het tevoren geleide leven aan de wereldlijke liefden hebben toegegeven; en wanneer deze zijn ingeworteld, laten zij niet toe dat met het ware het geestelijk goede wordt verbonden, want die liefden zijn geheel en al in strijd met dit goede; maar nochtans kan het geestelijk goede de denking in beslag nemen, wanneer die liefden ophouden, zoals geschiedt wanneer zij in benauwdheid zijn, in rampspoeden, en in ziekten, en eendere dingen; dan vloeit de aandoening in van wel te doen uit naastenliefde, maar die aandoening is slechts van dienst voor de te bevestigen en dieper in te wortelen ware dingen der leer; zij kan echter niet met het ware worden verbonden; de oorzaak hiervan is deze, dat die invloeiende aandoening der naastenliefde slechts het verstandelijke des gemoeds vervult, maar niet binnentreedt in het willijke ervan; en dat wat niet in het willijke binnentreedt, wordt niet toegeëigend, aldus niet verbonden, want de verbinding van het goede en het ware bij den mens geschiedt wanneer het ware den wil binnentreedt, bijgevolg wanneer de mens dat wil, en uit willen dat doet; dan eerst wordt het ware het goede, of, wat hetzelfde is, wordt het geloof de naastenliefde. Dit kan niet geschieden bij hen die van de kindsheid aan hebben toegegeven aan de liefden der wereld, en toch in het ware der leer hunner Kerk zijn, want hun willijke is in bezit genomen door die liefden, welke liefden geheel en al in het tegengestelde zijn, en het geestelijk goede verwerpen. Zij laten dat alleen in het verstandelijke des gemoeds toe, dat is, in de denking, wanneer die liefden in slaap zijn, hetgeen geschiedt, zoals boven is gezegd, in een staat van ziekte, of van rampspoed, of in benauwdheid, bijgevolg in moeite en in enigen strijd. Dit is de verborgenheid die in deze inzetting verscholen ligt; en omdat deze inzetting zo is geweest het uitbeeldende van de wet der Goddelijke Orde aangaande hen die in het ware der leer zijn en niet in het overeenstemmende goede, is zij daarom in de uitbeeldende Kerk overeenkomend geweest met de Goddelijke Gerechtigheid, ook in den uitwendigen vorm.

8982. En zij hem zonen en dochteren zal gebaard hebben; dat dit de daaruit afgeleide ware en goede dingen betekent, staat vast uit de betekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2803, 2813, 3373, 3704, 4257; en uit de betekenis van de dochteren, zijnde de goede dingen, waarover n. 489, 490, 491, 2362, 3024; dat het de afgeleide ware en goede

dingen zijn, is duidelijk, aangezien met de vrouw die de moeder is uit wie de geborenen zijn, het geestelijk goede wordt aangeduid, n. 8981; en met de geboorten worden de afleidingen in den inwendigen zin aangeduid, n. 1330, 3263, 3279.

8983. De vrouw en de geborenen van deze zal voor haar heer zijn; dat dit betekent dat het goede aan het ware door het geestelijke toegevoegd met de ware en goede dingen daaruit afgeleid niet aan het ware zullen zijn toegeëigend, staat vast uit de betekenis van de vrouw, zijnde het geestelijk goede toegevoegd aan het ware wanneer hij in den strijd is, waarover boven n. 8981; en uit de betekenis van de geborenen, zijnde de afgeleide ware en goede dingen, waarover vlak boven n. 8982; en uit de betekenis van zal voor haar heer zijn, zijnde dat zij zullen behoren tot het geestelijke waaruit zij zijn, en niet tot het ware; de heer immers is het geestelijke, n. 8981, en de dienstknecht het ware zonder het overeenstemmende goede, n. 8974; bijgevolg betekent het dat zij aan dit ware niet zullen zijn toegeëigend; want met den man en de vrouw wordt in den inwendigen zin de verbinding van het ware en het goede aangeduid; het huwelijk op aarde immers beeldt het hemels huwelijk uit, zijnde dat van het goede en het ware, en ook stemt de echtelijke liefde met dat huwelijk overeen, n. 2727 tot 2759, 2803. Doch tussen den dienstknecht en de door zijn heer gegeven vrouw is er geen huwelijk, maar een koppeling zodanig als van een bijwijf met een man, welke koppeling niet overeenstemt met het hemels huwelijk, weswege zij ook wordt ontbonden wanneer de dienstknecht uitgaat, want de vrouw met de geborenen wordt dan van den heer. De oorzaak dat zulk een koppeling geschiedt, is deze dat het ware, dat door den dienstknecht wordt uitgebeeld, in den uitwendigen mens is, en het goede, dat door de vrouw wordt uitgebeeld, in den inwendigen is; en het goede van den inwendigen mens kan niet met het ware van den uitwendigen verbonden worden, tenzij er eerst verbinding is geschied in den inwendigen; dit kan niet geschieden, omdat de dienstknecht den louter uitwendigen mens uitbeeldt, die het overeenstemmende goede niet heeft, en aan wien het ook niet kan worden toegeëigend. Dat het goede van den inwendigen mens niet met het ware van den uitwendigen kan worden verbonden, tenzij er eerst verbinding is geschied in den inwendigen, kan vaststaan uit hetgeen over de wederverwekking van den mens is gezegd in n. 3321, 3469, 3493, 3573, 3616, 3882, 4353, want de wederverwekking is de verbinding van het goede en het ware.

8984. En hij zal uitgaan in zijn lichaam; dat dit betekent den staat na den strijd, die er alleen een van het bevestigde en ingeplante ware is, staat vast uit

de betekenis van uitgaan, namelijk uit het knechtschap, zijnde de staat na den strijd, waarover boven n. 8980; en uit de betekenis van in zijn lichaam, zijnde met het ware zonder het goede, waarover ook boven n. 8977, 8978; dat het de staat van het bevestigde en ingeplante ware is, komt omdat met uitgaan in het zevende jaar dat wordt aangeduid, n. 8976; hier omdat het geestelijk goede, dat door de vrouw wordt uitgebeeld, van dienst was geweest om dat te bevestigen, en eveneens om het nieuwe in te planten, n. 8981.

8985. En indien de dienstknecht al zeggende zal gezegd hebben; dat dit betekent de denking alsdan uit het ingeplante ware, staat vast uit de betekenis van zeggen, zijnde de denking, waarover n. 7094, 7107, 7244; en uit de betekenis van den dienstknecht, zijnde het ware zonder het overeenstemmende goede, waarover n. 8974; hier dat ware bevestigd en ingeplant, omdat het wordt gezegd van dien dienstknecht wanneer hij zou uitgaan, n. 8984. Er wordt gezegd dat de dienstknecht het ware is, maar er wordt verstaan de mens die in het ware is zonder het overeenstemmende goede. De oorzaak dat de dienstknecht het ware wordt geheten, en niet de mens die in zulk een ware is, is deze dat de abstracte spreekwijze, dat is, gescheiden van den mens, de engellijke spreekwijze is; want in den Hemel wordt gedacht over een zaak zonder den persoon; wanneer immers daar ook de persoon wordt gedacht, wordt het gezelschap dat in zulk een zaak is, in beweging gebracht, en zo wordt het denken daarheen bepaald, en vastgelegd; want in den Hemel is daar waar de denking is, de tegenwoordigheid, en de tegenwoordigheid zou de denkingen van hen die in het gezelschap zijn, tot zich buigen, en zo den invloed uit het Goddelijke daar verstoren; anders is het gesteld, wanneer zij abstract over een zaak denken; dan verbreidt zich de denking naar alle zijden volgens den hemelsen vorm, dien de invloed voortgaande uit het Goddelijke voortbrengt, en dit zonder de verstoring van enig gezelschap; zij boezemt zich immers in de gemene sferen der gezelschappen in, en dan raakt of beweegt zij niemand in het gezelschap; aldus buigt zij niemand af van het vrije van te denken volgens den invloed uit het Goddelijke. In één woord, de abstracte denking kan den algehelen Hemel doordringen zonder ergens te blijven vertoeven, doch de denking bepaald tot een persoon of tot een plaats wordt vastgelegd en tot stilstand gebracht.

8986. Ik bemin mijn heer, mijn vrouw, en mijn kinderen; dat dit betekent het verkwikkelijke der herinnering van de geestelijke goede dingen, staat vast uit de betekenis van beminnen, zijnde hier het verkwikkelijke der herinnering, waarover aanstonds; uit de betekenis van den heer, zijnde het geestelijk goede *a quo*, waarover boven n. 8981; uit de betekenis van de vrouw, zijnde het

goede toegevoegd door het geestelijke, waarover ook boven n. 8981; en uit de betekenis van de kinderen, zijnde de daaruit afgeleide goede en ware dingen, waarover n. 8982; vandaar worden met den heer, de echtgenote, en de kinderen, samengevat de geestelijke goede dingen aangeduid. Dat het verkwikkelijke der herinnering van die goede dingen wordt aangeduid met beminnen, komt omdat zij die door de Hebreeuwse dienstknechten waren uitgebeeld, degenen binnen de Kerk zijn die in de ware dingen der leer zijn, en niet in het goede dienvolgens, n. 8974, 8976; dezulken kunnen niet worden aangedaan door het ware terwille van het goede, maar terwille van het verkwikkelijke; weswege met beminnen hier, omdat het aangaande hen wordt gezegd, de verkwikkelijkheid der herinnering wordt aangeduid.

8987. Niet zal ik vrij uitgaan; dat dit het verkwikkelijke der gehoorzaamheid betekent, staat vast uit de betekenis van vrij uitgaan, zijnde de staat na den strijd, die er alleen een van het bevestigde en ingeplante ware is, waarover boven n. 8976, 8980, 8984; het knechtschap immers, dat er een was van zes jaren, en een week wordt geheten, Gen. xxix: 27, 28, betekent den arbeid of enigen strijd, zodanig als er is bij hen die in de ware dingen zijn en niet in het overeenstemmende goede, die onder de Hebreeuwse dienstknechten in den geestelijken zin worden verstaan; dezen zijn zodanig dat zij niet kunnen worden wederverwekt, maar slechts hervormd; *wederverwekt worden* immers wordt gezegd van hen die door de ware dingen, welke des geloofs worden geheten, zich door den Heer laten voortleiden tot het goede van het geestelijk leven; doch *hervormd worden* van hen die door de ware dingen welke des geloofs zijn niet tot het goede van het geestelijk leven kunnen worden voortgeleid, maar alleen tot het verkwikkelijke van het natuurlijk leven; zij die zich laten *wederverwekken*, handelen uit de aandoening volgens de geboden des geloofs; doch zij die zich niet laten wederverwekken, maar alleen *hervormen*, handelen niet uit aandoening, maar uit gehoorzaamheid. Het onderscheid is dit, dat zij die uit aandoening handelen, uit het hart handelen, en aldus uit het vrije, en eveneens het ware doen terwille van het ware, en het goede terwille van het goede, en zo de naastenliefde betrachten terwille van den naaste; doch zij die uit gehoorzaamheid handelen, handelen niet aldus uit het hart, bijgevolg niet uit het vrije; indien het hun toeschijnt uit het hart en uit het vrije te handelen, zo is het terwille van iets van eigen roem, die bewerkt dat het aldus wordt opgemerkt; ook doen zij het ware niet terwille van het ware, noch het goede terwille van het goede, maar terwille van het verkwikkelijke vanwege dien roem; aldus betrachten zij ook niet de naastenliefde jegens den naaste terwille van den naaste, maar om gezien te worden, en om beloond te worden.

Uit deze dingen staat vast, wie en hoedanig zij zijn die door de zonen Israëls, en wie en hoedanig zij zijn die door de Hebreeuwse dienstknechten werden uitgebeeld. Maar binnen de Kerk is heden ten dage de erkentenis aangaande het onderscheid teloorgegaan; de oorzaak hiervan is deze, dat de Kerk heden ten dage het praedicaat en den naam heeft naar het geloof, en niet naar de naastenliefde; en weinigen weten wat het geloof is; de meesten geloven dat het geloof is de dingen weten die de leer der Kerk leert, en overreed worden dat die waar zijn, niet echter dat het is dienvolgens leven; het leven dienvolgens noemen zij het zedelijke leven, dat zij van de Leer der Kerk scheiden, en met den naam van zedelijke Theologie betitelen; de geleerden echter geloven, dat het vertrouwen of het betrouwen is dat zij worden gezaligd doordat de Heer heeft geleden voor hen, en van de hel hen heeft verlost; en zij zeggen van hen die dit vertrouwen hebben dat zij worden gezaligd, aldus door het geloof-alleen. Maar dezen overwegen het niet, dat er geen vertrouwen des geloofs kan bestaan dan alleen bij hen die het leven der naastenliefde leven. Dit zijn de oorzaken dat de erkentenis is teloorgegaan aangaande het onderscheid tussen hen die in de ware dingen des geloofs zijn en niet in het overeenstemmende goede des levens, en hen die zijn in het goede des levens overeenstemmende met de ware dingen des geloofs; en omdat die erkentenis is teloorgegaan, kan het niet anders dan dat de dingen die worden gezegd aangaande hen die in de ware dingen zijn en niet in het goede, die met de Hebreeuwse dienstknechten worden aangeduid, als vreemde dingen verschijnen.

8988. En hem zal zijn heer brengen tot God; dat dit betekent den staat waarin hij dan binnentreedt volgens de Goddelijke Orde, staat vast uit de betekenis van brengen tot God, wanneer wordt gehandeld over hen die in de ware dingen zijn en niet in het goede kunnen zijn, zijnde maken dat zij binnentreden in den staat volgens de Goddelijke Orde; met brengen tot immers wordt binnentreden aangeduid, en met God de Goddelijke Orde, waarover aanstonds; dat deze dingen worden aangeduid, blijkt uit hetgeen in dit Vers volgt, want daar wordt beschreven de staat van hen die in de ware dingen zijn, en niet in het overeenstemmende goede, namelijk dat het een staat van voortdurende gehoorzaamheid is; zij immers die in dezen staat zijn, zijn in een knechtschap ten opzichte van hen die in het goede zijn overeenstemmend met de ware dingen; dezen immers handelen, omdat zij uit het goede handelen, uit de aandoening, en zij die uit de aandoening handelen, handelen uit den wil, aldus uit zichzelf, want al wat des wils is bij den mens, dat is zijn eigene, aangezien het zijn van des mensen leven zijn wil is; doch zij die alleen uit gehoorzaamheid handelen, handelen niet uit

hun wil, maar uit den wil van hun heer, aldus niet uit zichzelf, maar uit een ander; daarom zijn zij in knechtschap naar verhouding; uit de ware dingen handelen en niet uit het goede, is alleen uit het verstandelijke handelen, want de ware dingen hebben betrekking op het verstandelijke, en de goede dingen op het willijke; en uit het verstandelijke handelen en niet uit het willijke, is uit dat handelen wat buiten staat en dient; het verstand immers is den mens gegeven opdat hij de ware dingen opneeme en binnenleide in den wil, opdat zij goede dingen worden, want de ware dingen wanneer zij des wils worden gelden voor goede dingen. Doch den Heer dienen door volgens Zijn geboden te doen, en zo te gehoorzamen, is niet een knecht zijn, maar vrij zijn, want het eigenlijke vrije zelf van den mens bestaat in geleid worden door den Heer, n. 892, 905, 2870, 2872; de Heer blaast immers in den wil zelf van den mens het goede in, en uit dit handelen, hoewel het is uit den Heer, wordt nochtans waargenomen zoals uit zichzelf, aldus uit het vrije. Dit vrije hebben allen die in den Heer zijn, en het is verbonden met een onuitsprekelijke gelukzaligheid. Dat God hier de Goddelijke Orde is, komt omdat in het Woord God wordt gezegd waar wordt gehandeld over het Ware, en Jehovah waar over het Goede wordt gehandeld, n. 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4402, 7010, 7268, 8867; weswege het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren, in den hoogsten zin God is, en Zijn Goddelijk Goede waaruit het Goddelijk Ware voortgaat, Jehovah is; de oorzaak is deze, dat het Goddelijk Goede het Zijn Zelf is, en het Goddelijk Ware het Bestaan daaruit; want dat wat voortgaat, dit heeft daaruit zijn bestaan. Eender is het gesteld met het Goede en het Ware in den Hemel, of bij de Engelen, en eender in de Kerk bij de mensen; het Goede daar is het Zijn zelf, en het Ware is het Bestaan daaruit; of, wat hetzelfde is, de liefde tot den Heer, en de liefde jegens den naaste, is het Zijn zelf des Hemels en der Kerk, doch het geloof is het Bestaan daaruit. Uit deze dingen blijkt het duidelijk, vanwaar het komt dat God ook de Goddelijke Orde is; het is immers het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer dat de Orde in den Hemel maakt, dermate dat Dit de Orde zelf is; dat het Goddelijk Ware de Orde is, zie men in n. 1728, 1919, 7995, 8700, weswege wanneer de mens of de Engel het Goddelijk Ware uit den Heer in het goede opneemt, bij hem de orde is die in de Hemelen is, bijgevolg is hij des Heren, de Hemel of het Koninkrijk in het bijzonder; en voor even zoveel als hij uit de ware dingen in het goede is, en daarna voor even zoveel als hij in de ware dingen uit het goede is. En, wat een verborgenheid is, de Engelen zelf verschijnen in den menselijken vorm in de Hemelen geheel en al volgens de ware dingen die bij hen in het goede zijn, met een schoonheid en een glans

volgens het hoedanige van het goede uit de ware dingen; de mensen der Kerk verschijnen eender ten aanzien van de ziel in den Hemel; het Goddelijk Ware zelf voortgaande uit den Heer brengt dit teweeg, zoals kan vaststaan uit de dingen die aangaande den Hemel als den Grootsten Mens, en aangaande de overeenstemming met de afzonderlijke dingen in den mens, aan het einde van verscheidene Hoofdstukken zijn getoond. Het is deze verborgenheid die wordt verstaan onder deze woorden bij Johannes in de Apocalypse: “Hij mat den muur van de Heilige Hierosolyma op honderd vier en veertig ellen, welke is *de* maat des mensen, dat is, des Engels”, XXI: 17; wie zou ooit die woorden verstaan, die niet weet wat de Heilige Hierosolyma betekent, wat haar muur, wat de maat, wat het getal 144, en zo wat de mens, dat is, de Engel; met de nieuwe of de heilige Hierosolyma wordt des Heren Nieuwe Kerk aangeduid, die op de Christelijke welke er heden ten dage is, zal volgen, n. 2117; met den muur worden de ware dingen des geloofs aangeduid, welke die Kerk zullen verdedigen, n. 6419; met meten en de maat wordt de staat aangeduid ten aanzien van het ware, n. 3104; met het getal 144 wordt iets eenders aangeduid als met 12, want 144 is een getal samengesteld uit 12 met 12 vermenigvuldigd; dat met die getallen alle ware dingen in een samenvatting worden aangeduid, zie men in n. 7973; daaruit blijkt duidelijk wat wordt aangeduid met de maat des mensen, dat is, des Engels, namelijk het ware zelf voortgaande uit den Heer in zijn vorm, die de mens-Engel in den Hemel is, zoals boven werd gezegd; daaruit blijkt de verborgenheid, die deze woorden behelzen, te weten dat daarmede worden beschreven de ware dingen van die Kerk, welke zal volgen op de Christelijke die er heden ten dage is. Dat het de ware dingen uit het goede zijn, wordt in het vlak daarop volgende Vers daar beschreven met deze woorden: “De bouw van haar muur was jaspis, doch de stad was zuiver goud, eender aan zuiver glas”, Vers 18; met jaspis wordt het ware aangeduid zodanig als het van die Kerk zal zijn, want met de stenen in het algemeen worden de ware dingen aangeduid, n. 1298, 3720, 6426, en met de kostbare stenen de ware dingen die uit den Heer zijn, n. 643; met het goud wordt het goede der liefde en der wijsheid aangeduid, n. 113, 1551, 1552, 5658; wie zou ooit geraden hebben dat zulke dingen in die woorden zijn opgesloten; en wie kan uit deze dingen niet zien, dat ontelbare verborgenheden schuilen in het Woord, welke nooit aan iemand verschijnen tenzij door den inwendigen zin; en dat door dezen zin, als door een sleutel, de *Goddelijke ware* dingen worden geopend zodanig als zij in den Hemel zijn, bijgevolg de Hemel en de Heer Zelf, Die is het al in alle dingen des Woords in den binnensten zin ervan.

8989. En hij zal hem brengen óf aan de deur óf aan den post; dat dit betekent den staat der vergemeenscapping van het bevestigde en ingeplante ware met het geestelijk goede, staat vast uit de betekenis van de deur, zijnde de binnenleiding van het ware tot het goede, waarover n. 2356, 2385, hier van het bevestigde en ingeplante ware, dat met den Hebreuwsen dienstknecht na het knechtschap van zes jaren wordt aangeduid, n. 8976, 8984; en omdat de deur de binnenleiding is, is zij eveneens de vergemeenscapping, want door de deur wordt de ene kamer met de andere vergemeenscapped; en uit de betekenis van den post, zijnde de verbinding van dat ware met het goede, want de post is tussen de twee kamers, en verbindt ze. Wie kan niet zien dat dit ritueel aangaande de blijvende dienstknechten een verborgenheid in zich bevat, en wel een Goddelijke verborgenheid; het werd immers door Jehovah van den berg Sinai af gedicteerd en bevolen. Zij die geloven dat er niets heiligers en Goddelijkers in het Woord is dan dat wat in de letter verschijnt, zullen verwonderd zijn dat deze en meer dingen die in dit Hoofdstuk en in de volgende zijn bevat, zijn gedicteerd met levende stem door Jehovah; zij verschijnen immers in de letter zoals zulke dingen die in de wetten der natiën zijn; zoals dit aangaande de dienstknechten dat degene van hen die niet van het knechtschap wil uitgaan, aan de deur of aan den post zou worden gebracht, en hem door zijn heer een oor zou worden doorboord met diens priem; dit smaakt in den zin der letter niet naar het Goddelijke, maar nochtans is het ten zeerste Goddelijk; echter blijkt dit niet dan alleen door den inwendigen zin. De inwendige zin is deze, dat zij die in de ware dingen alleen zijn, en niet in het overeenstemmende goede, doch nochtans in het verkwikkelijke der herinnering van de geestelijke goede dingen, n. 8986, 8987, enige vergemeenscapping en verbinding hebben met het geestelijk goede; dit werd daardoor uitgebeeld dat het oor van den dienstknecht aan de deur of aan den post zou worden doorboord door zijn heer; de deur immers is de vergemeenscapping, de post de verbinding, het oor de gehoorzaamheid, en dat doorboren met een priem, is het uitbeeldende voor den staat waarin hij zou blijven; aldus doorvatten deze dingen de Engelen die bij den mens zij die dit woord leest; de Engelen immers denken niet aan een deur, noch aan een post, noch aan een oor, en aan de doorboring ervan, en zelfs niet aan een dienstknecht, maar in plaats ervan aan de genoemde vergemeenscapping en verbinding; de Engelen immers zijn in het inzicht van zulke dingen, omdat zij in het licht zijn; en aan hen doen zich niet dan alleen de geestelijke en de hemelse dingen voor, niet echter de natuurlijke en de wereldlijke, zodanig als zij in den zin der letter des Woords zijn; want de zin der letter des Woords is

natuurlijk en wereldlijk, de inwendige zin ervan echter is geestelijk en hemels; gene is voor de mensen, deze voor de Engelen; vandaar is er door het Woord vergemeenschapping en verbinding van den Hemel met den mens. Opdat de verborgenheden die in deze handelwijze met de bij hun heer blijvende dienstknechten, nog verder uitkomen, moet het worden gezegd vanwaar het komt dat de deuren en de posten de vergemeenschapping en de verbinding betekenen; de Engelen en de geesten hebben habitakels die geheel en al zo verschijnen als die welke in de wereld zijn, n. III6, 1626, 1627, 1628, 1631, 4622; en, wat een verborgenheid is, alle en de afzonderlijke dingen die in hun habitakels verschijnen, zijn aanduidend voor geestelijke dingen; zij vloeien ook voort uit de geestelijke dingen die in den Hemel zijn, en die vandaar in hun gemoederen zijn; de vergemeenschappingen van het ware met het goede vertonen zich daar door deuren, en de verbindingen door posten, en de andere dingen door de kamers zelf, door voorhoven, door vensters, en door verschillende versieringen; dat het aldus is, kan de mens heden ten dage, vooral hij die louter natuurlijk is, niet geloven, omdat zij niet blijken voor de zinnen van hun lichaam; maar dat zulke dingen nochtans door de Profeten werden gezien toen hun innerlijke dingen geopend waren tot den Hemel, staat vast uit het Woord; door mij zijn zij eveneens duizenden malen ontwaard en gezien; ik heb hen ook meermalen horen zeggen dat de deuren van hun kamers geopend waren wanneer hun denkingen met mij werden vergemeenschat, en dat zij gesloten waren wanneer zij niet werden vergemeenschat. Vandaar komt het dat de deuren in het Woord worden genoemd, waar gehandeld wordt over de vergemeenschapping, zoals bij Jesaja: “Ga heen, Mijn volk, binnen in uw kamers, en *sluit uw deur achter u toe*, verberg u als voor een klein ogenblik, totdat de toorn overga”, xxvi: 20; de deur achter u sluiten totdat de toorn overga, voor: geen vergemeenschapping met de boze dingen, die de toorn zijn, n. 3614, 5034, 5798, 6358, 6359, 6937, 8284, 8483. Bij Malachia: “Zal Hij van ulieden de aangezichten opnemen, zeide Jehovah Zebaoth; wie ook onder u *sluit liever de deuren toe*; ook het licht steekt gij op Mijn altaar tevergeefs aan”, i: 9, 10; de deuren toesluiten voor niet gemeenschap hebben met de heilige of Goddelijke dingen. Bij Zacharia: “*Open, o Libanon, uw deuren*, opdat het vuur uw cederen vertere”, xi: 1; de deuren openen, voor toegang of vergemeenschapping geven. Bij David: “Hij gebod de aethers van boven, *de deuren der hemelen* deed Hij open”, Psalm LXXVIII: 23; de deuren der hemelen opendoen, voor vergemeenschapping geven met de ware en de goede dingen die uit den Heer in de Hemelen zijn. Bij denzelfde: “*Ik koos liever aan de deur te staan in het huis Mijns Gods*, dan te

wonen in de tenten der goddeloosheid”, Psalm LXXXIV: 11; aan de deur staan, voor gemeenschap hebben van buiten met het goede, hetwelk het huis Gods is, n. 3720. Bij denzelfde: “Heft, poorten, uw hoofden; weest opgeheven, gij *deuren der wereld*, opdat binnenschrijde de Koning der heerlijkheid”, Psalm XXIV: 7, 9; de deuren der wereld opheffen, voor de harten openen en verheffen tot den Heer, Die de Koning der heerlijkheid is, en zo vergemeenschaping geven, dat is, opdat Hij invloeie met het goede der naastenliefde en het ware des geloofs; de Heer wordt de Koning der heerlijkheid genoemd krachtens het Ware dat uit het goede is. Bij Jesaja: “Jehovah zeide tot Zijn Gezalfde, tot Choresch, wiens rechter Ik heb gevat, om te onderwerpen vóór Hem de natiën, opdat Ik de lenden der koningen losmake, *om te openen vóór Hem de deuren, en dat de poorten niet gesloten worden*; Ik zal vóór U gaan, en de kromme dingen zal Ik recht maken, en Ik zal U de schatten der duisternissen geven, en de verholten rijkdommen der schuilhoeken, opdat Gij moogt bekennen dat Ik Jehovah, Die U bij Uw Naam geroepen heb, de God Israëls ben”, XLV: 1, 2, 3; hier aangaande den Heer ten aanzien van het Menselijke, Die in den uitbeeldenden zin Choresch is; vóór Hem de deuren openen, is toegang geven tot het Goddelijke Zelf; vandaar komt het dat Hij ook ten aanzien van Zijn Menselijke God wordt geheten, hier de God Israëls. Bij Johannes: “*Zie, Ik heb vóór u een geopende deur gegeven*, die niemand kan sluiten, omdat gij een geringe macht hebt, en Mijn woord hebt bewaard”, Apoc. III: 8; een geopende deur geven, voor vergemeenschaping met den Hemel. Bij denzelfde: “Na dezen zag ik, en *zie, een deur geopend in den Hemel*; ik hoorde: Klim hier op, opdat ik u tone de dingen die moeten geschieden na dezen”, Apoc. IV: 1; de deur daar klaarblijkelijk voor de vergemeenschaping, omdat er wordt gehandeld over de onthulling die hij zou ontvangen uit den Hemel; daaruit blijkt eveneens dat de vergemeenschaping daar wordt uitgebeeld door een deur, zoals boven werd gezegd. Bij denzelfde: “*Zie, Ik sta aan de deur, en Ik klop*; indien iemand Mijn stem zal gehoord hebben en *de deur zal geopend hebben*, Ik zal tot hem binnentreden, en met hem avondmalen, en hij met Mij”, Apoc. III: 20; hier ook de deur klaarblijkelijk voor den toegang en de vergemeenschaping met den Hemel, waar de Heer is, en aldus met den Heer. Eender bij Mattheus: “De Bruidegom kwam, en de maagden schreden in tot de bruiloft, *en de deur werd gesloten*; ten slotte kwamen de overige maagden, zeggende: Heer, Heer, *doe ons open*. Hij echter antwoordende zeide: Voorwaar zeg Ik u: Ik ken u niet”, XXV: 10, 11, 12. Wat deze dingen in den inwendigen zin betekenen, zie men in n. 4635 tot 4638, namelijk dat de maagden degenen zijn die binnen de Kerk zijn; olie hebben in de lampen is

het goede der naastenliefde in de ware dingen des geloofs; en niet olie hebben in de lampen is ware dingen des geloofs hebben, en niet daarin het goede der naastenliefde; voor dezen wordt de deur gesloten geheten, omdat zij geen gemeenschap hebben met den Hemel, dat is, door den Hemel met den Heer; de vergemeenschapping met den Hemel, en door den Hemel, geschiedt door het goede der naastenliefde en der liefde, niet echter door de ware dingen, die des geloofs worden genoemd, zonder het goede daarin; weswege dezen de dwaze maagden worden genoemd, genen echter de voorzichtige maagden. Bij Lukas: “Velen zullen zoeken binnen te treden, maar zullen niet kunnen; nadat de Heer des huizes zal opgestaan zijn en *de deur zal toegesloten hebben*, dan zult gij beginnen buiten te staan, en *aan de deur te kloppen*, zeggende: Heer, Heer, *doe ons open*; maar antwoordende zal Hij u zeggen: Ik ken u niet van waar gij zijt. Alsdan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben gegeten vóór U, en gedronken, en Gij hebt in onze straten geleerd; maar Hij zal u zeggen: Ik ken u niet van waar gij zijt; wijkt van Mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid”, XIII: 24, 25, 26, 27; hier eveneens klaarblijkelijk de deur voor den toegang en de vergemeenschapping, zoals boven; dat zij voor wie de deur is toegesloten, en die aan haar kloppen, en niet worden binnengelaten, degenen zijn die in de ware dingen des geloofs uit het Woord zijn, en niet in het goede der naastenliefde, wordt aangeduid met eten vóór den Heer en drinken, en den Heer in de straten horen leren, en toch niet het leven des geloofs leven; want zij die dit niet leven, zijn werkers der ongerechtigheid. Bij Johannes: “Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: *Die niet is inschrijdende door de deur in den stal der schapen*, maar opklimt van elders, die is een dief en een rover; *die echter inschrijdende is door de deur*, is een herder der schapen; *Ik ben de Deur*; indien iemand door Mij zal binnentreden zijn, die zal gezaligd worden”, x: 1, 2, 9; binnenschrijden door de deur, is door het ware dat des geloofs is tot het goede der naastenliefde en der liefde, aldus tot den Heer, want de Heer is het Goede Zelf; ook is Hij het Ware dat binnenleidt, aldus eveneens de deur, want het geloof is uit Hem. Dat met de deur de vergemeenschapping wordt aangeduid, verschijnt zoals een beeldspraak of een vergelijking; maar in het Woord zijn geen beeldspraken of vergelijkingen, maar zijn werkelijke overeenstemmingen; ook de vergelijkingen daar geschieden door zulke dingen die overeenstemmen, zoals kan vaststaan uit de dingen die over de deur zijn gezegd, namelijk dat deuren bij de Engelen en de geesten in den Hemel daadwerkelijk verschijnen, en het openen en het sluiten ervan, volgens de vergemeenschappingen; aldus eveneens in de overige dingen.

8990. En zijn heer zal zijn oor doorboren met een priem; dat dit het uitbeeldende van de gehoorzaamheid betekent, staat vast uit de betekenis van het oor, zijnde de gehoorzaamheid, waarover n. 2542, 3869, 4551, 4652 tot 4660; en uit de betekenis van doorboren met een priem, namelijk aan de deur of aan den post, zijnde aanhechten; hier, omdat over de gehoorzaamheid wordt gehandeld, is het bestemmen; en daarom volgt dat hij hem zal dienen voor altijd, dat is, gehoorzamen. Daaruit blijkt, dat het doorboren van het oor met een priem aan de deur of aan den post door zijn heer, het uitbeeldende van de gehoorzaamheid is. Hoe het hiermede is gesteld, kan uit de voorafgaande dingen vaststaan, namelijk dat zij die in de ware dingen alleen zijn en niet in het overeenstemmende goede, dat is, die in het geloof en niet in de naastenliefde zijn, niet vrij zijn, maar dienstknechten; want zij die uit het goede of de naastenliefde handelen, zijn vrij; zij handelen immers uit zich, omdat uit het goede of de naastenliefde handelen is uit het hart, dat is, uit den wil, aldus uit het zijne, want datgene is van den mens wat van zijn wil is; en van hetgeen uit den wil geschiedt, wordt gezegd dat het van het hart uitgaat; doch zij die alleen in de ware dingen des geloofs zijn, en niet in het goede der naastenliefde, zijn naar verhouding dienstknechten, want zij handelen niet uit zich, omdat zij niet het goede hebben in zich, uit hetwelk zij handelen, maar buiten zich, en zij doen het zo vaak zij het indachtig zijn. Zij die zodanig zijn tot aan het einde des levens, blijven na den dood in dien staat; ook kunnen zij niet worden voortgeleid tot den staat dat zij uit de aandoening der naastenliefde, aldus uit het goede handelen, maar uit gehoorzaamheid. Dezen stellen in den Grootsten Mens, die de Hemel is, de dingen samen die de innerlijke dingen dienen, zoals de vliezen en de huiden, n. 8977, 8980. Uit deze dingen kan vaststaan, hoe het gesteld is met het geloof-alleen, aldus met hen die krachtens de leer het geloof stellen op de eerste plaats, en het goede der naastenliefde op de tweede, ja zelfs op de laatste plaats; zij die het daadwerkelijk, dat is, in het leven zelf, aldus stellen, zijn de Hebreeuwse dienstknechten in den uitbeeldenden zin; uit deze dingen kan men ook opmaken hoe het gesteld is met hen die het al des heils stellen in de ware dingen des geloofs, en niets in het goede der naastenliefde, namelijk daadwerkelijk of in het leven zelf, te weten dat zij niet kunnen binnentreden in den Hemel, want het goede regeert in den Hemel, en niet het ware zonder het goede; ook is het ware niet het ware, of het geloof het geloof, dan bij hen die in het goede zijn. Dat het doorboren van het oor met een priem door zijn heer, het uitbeeldende van de gehoorzaamheid is, blijkt ook hieruit dat het aanhechten van het oor aan de deur, is maken dat hij aandacht hebbe

voor de dingen die zijn heer, die in de kamer is, gebiedt, aldus bij voortduur horen, bijgevolg gehoorzamen, hier in den geestelijken zin de dingen die het goede wil en beveelt, want door den heer van den dienstknecht wordt het geestelijk goede uitgebeeld, n. 8981, 8986. Omdat het oor het horen, dat der gehoorzaamheid is, betekent, is het vandaar uit den oorsprong uit de geestelijke wereld ingevloeid in de menselijke spraak, om te zeggen *aan het oor trekken* voor maken dat iemand oplet en opdat hij iets indachtig zij; desgelijks *naar iemand horen* en *luisteren*, voor gehoorzamen; want de innerlijke zin van zeer veel woorden is krachtens de overeenstemmingen uit de geestelijke wereld uitgevloed; eender als dat er gezegd wordt *het geestelijk licht* en *het gezicht daaruit*, zijnde de dingen die des geloofs zijn; alsmede *het geestelijk vuur* en *het leven daaruit*, zijnde de dingen die der liefde zijn. Dat het doorboren van het oor geschiedde met een priem, kwam omdat met den priem het eendere wordt aangeduid als met een pin of een nagel, namelijk de aanhechting of aanbinding, en in den geestelijken zin de bestemming tot iets; doch de priem was een werktuig van een bediende, derhalve van dienst zijnde om uit te beelden de bestemming tot een voortdurende gehoorzaamheid bij den dienstknecht. Dat de pinnen of de nagelen de aanhechting of de aanbinding betekenen, staat vast uit de plaatsen waar zij worden genoemd, zoals bij Jesaja Hfdst. xxii: 23; Hfdst. xxxiii: 20; Hfdst. xli: 7; Hfdst. liv: 2; Jerem. x: 4; Exod. xxvii: 19; Hfdst. xxxviii: 31; Num. iii: 37; Hfdst. iv: 32.

8991. En hij zal hem dienen voor altijd; dat dit betekent tot in het eeuwige, staat vast uit de betekenis van dienen, zijnde gehoorzamen, want het zijn de dienstknechten die gehoorzamen, en de heren die gebieden; dat zij die door de dienstknechten werden uitgebeeld, degenen zijn die uit gehoorzaamheid het goede hebben verricht, niet echter uit de aandoening der naastenliefde, staat uit de voorafgaande dingen vast; en uit de betekenis van voor altijd, zijnde tot in het eeuwige; het voortdurende in den zin der letter betekent hier het knechtschap bij zijn heer tot aan het einde zijns levens, doch in den inwendigen of geestelijken zin betekent het het eeuwige, omdat het den staat na den dood betekent. Tot in het eeuwige wordt gezegd, omdat zij die het goede uit de gehoorzaamheid des geloofs en niet uit de aandoening der naastenliefde handelen, die door de dienstknechten werden uitgebeeld, in het andere leven nooit kunnen worden voortgeleid tot den staat van het goede, dat is, dat zij uit het goede handelen, want het leven blijft elkeen na den dood; hoedanig de mens is wanneer hij sterft, zodanig blijft hij, volgens dit gewone gezegde “Waar de boom valt, blijft hij liggen”; niet dat hij zodanig is als hij omtrent de uren des doods is, maar zodanig als hij krachtens zijn

gansen levensloop dan is wanneer hij sterft; weswege zij die het zich hebben aangewend in het leven in de wereld alleen uit gehoorzaamheid het goede te doen, en niet uit de naastenliefde, zodanig tot in het eeuwige blijven; zij worden weliswaar vervolmaakt ten aanzien van de gehoorzaamheid, maar zij geraken niet tot iets van naastenliefde.

8992. Vers 7, 8, 9, 10, 11. *En wanneer een man zal verkocht hebben zijn dochter tot een dienstmaagd, zo zal zij niet uitgaan volgens het uitgaan der dienstknechten. Indien zij boos is in de ogen haars heren, zodat hij haar niet zal ondertrouwen, en zij worde gelost; aan een vreemd volk zal hij niet het vermogen hebben van haar te verkopen; door trouweloos te handelen hij met haar; en indien hij aan zijn zoon haar zal ondertrouwd hebben, volgens het gericht der dochteren zal hij haar doen. Indien hij een andere zal genomen hebben voor zich, zo zal hij haar voedsel, haar deksel, en haar echtelijke plicht niet verminderen. En indien deze drie dingen hij haar niet zal gedaan hebben, en zij zal uitgaan om niet zonder zilver.*

En wanneer een man zal verkocht hebben zijn dochter tot een dienstmaagd, betekent de aandoening van het ware uit het natuurlijk verkwikkelijke; zo zal zij niet uitgaan volgens het uitgaan der dienstknechten, betekent een staat niet eender aan het ware zonder de aandoening; indien zij boos is in de ogen haars heren, betekent indien de aandoening van het ware uit het natuurlijk verkwikkelijke niet samenstemt met het geestelijk ware; zodat hij haar niet zal ondertrouwen, betekent zodat zij niet kan worden verbonden; en zij worde gelost, betekent de vervreemding door die ware dingen; aan een vreemd volk zal hij niet het vermogen hebben van haar te verkopen, betekent niet aan hen die niet van het geloof der Kerk zijn; door trouweloos te handelen hij met haar, betekent dat dit tegen de wetten der Goddelijke Orde is; en indien hij aan zijn zoon haar zal ondertrouwd hebben, betekent indien zij samenstemt met enig afgeleid ware, zodat zij daarmee kan worden verbonden; volgens het gericht der dochteren zal hij haar doen, betekent dat zij zoals een echte aandoening van het ware zal zijn; indien hij een andere zal genomen hebben voor zich, betekent de verbinding met een aandoening van het ware uit een anderen stam; zo zal hij haar voedsel, haar deksel, en haar echtelijke plicht niet verminderen, betekent geen beroving van het innerlijk leven, zijnde het voedsel, noch van het uiterlijk leven, zijnde de bekleding, aldus geen beroving van de verbinding, zijnde de echtelijke plicht; indien deze drie dingen hij haar niet zal gedaan hebben, betekent de beroving van die dingen; zij zal uitgaan om niet zonder zilver, betekent de vervreemding vandaar zonder het ware daarmee verbonden.

8993. En wanneer een man zal verkocht hebben zijn dochter tot een dienstmaagd; dat dit de aandoening van het ware uit het natuurlijk verkwikkelijke betekent, staat vast uit de betekenis van de dochter van een man, zijnde de aandoening van het ware; met de dochter immers wordt de aandoening aangeduid, waarover n. 2362, 3963; met den man echter het ware, n. 3134, zoals eveneens met den Israëliet, die hier onder den man wordt verstaan, n. 5414, 5879, 5951, 7957, 8234; en uit de betekenis van de dienstmaagd, zijnde de uitwendige of natuurlijke aandoening, waarover n. 2567, 3835, 3849; vandaar wordt met de dochter van een man verkocht tot een dienstmaagd, aangeduid de aandoening van het ware uit het verkwikkelijke der natuurlijke aandoening. Onder het natuurlijk verkwikkelijke wordt verstaan het verkwikkelijke voortvloeiende uit de zelfliefdde en de liefde van de wereld; zij die in de aandoening van het ware daaruit zijn, zijn zij die de leerstellige dingen der Kerk, welke de ware dingen des geloofs worden genoemd, aanleren óf terwille van het gewin, óf terwille van de eerbewijzen, en niet terwille van het leven. Zulke aandoeningen van het ware, die voortvloeien niet uit het geestelijk goede, maar uit een natuurlijk verkwikkelijke, worden uitgebeeld door de dochter van een Israëlietischen man, verkocht tot dienstmaagd of slavin; want al datgene wat den oorsprong ontleent aan de zelfliefdde of aan de liefde van de wereld, is niet vrij, maar slaafs; wat het vrije en wat het slaafse is, zie men in n. 892, 905, 1947, 2870 tot 2893, 6205. Hoe het is gesteld met de aandoeningen van het ware die uit die liefden afkomstig zijn, wordt in den inwendigen zin beschreven in hetgeen nu volgt. Men moet het in gedachte houden, dat de echte aandoening van het ware is de eigenlijke ware dingen zelf des geloofs willen en verlangen te weten, terwille van het goede nut als einddoel, en terwille van het leven; doch de nietechte aandoening van het ware is de ware dingen willen en verlangen terwille van zichzelf, aldus om eerbewijzen te behalen, en om gewin te bejagen; zij die in de aandoening van het ware uit dezen oorsprong zijn, bekommeren zich niet daarom of het wel echte ware dingen zijn die zij weten, als het slechts zulke dingen zijn die voor ware dingen kunnen worden aanprezen, weswege zij alleen blijven hangen aan de te bevestigen leerstellige dingen der Kerk waarin zij geboren zijn, om het even of zij waar dan wel niet waar zijn; zij zijn eveneens in de duisternis ten aanzien van de ware dingen zelf; de wereldlijke doeleinden immers, die het gewin zijn, en de lichamelijke doeleinden, die de eerbewijzen zijn, verblinden geheel en al; doch zij die in de echte aandoening van het ware zijn, dat is, die de ware dingen verlangen te weten terwille van het goede nut en terwille van het leven, blijven eveneens in de leerstellige dingen der Kerk

totdat zij den leeftijd bereiken wanneer zij vanuit zich beginnen te denken; dan doorvorsen zij de Schriften, en smeken tot den Heer om verlichting, en wanneer zij worden verlicht, verheugen zij zich van harte; zij weten immers dat zij, indien zij waren geboren geweest waar een andere leer der Kerk is, ja zelfs waar de grootste ketterij is, zonder doorvorsing van de Schrift uit de echte aandoening van het ware, daarin zouden gebleven zijn; bij voorbeeld indien zij waren geboren als Joden, of als Socinianen. Daaruit blijkt, wie en hoedanig zij zijn die in de echte aandoening van het ware zijn, en wie en hoedanig zij die in de nietechte aandoening van het ware zijn; zij die in de echte aandoening van het ware zijn, zijn in de uitbeeldenden zin de dochteren der mannen uit de Israëlieten; doch zij die in de niet-echte aandoening zijn, zijn in den uitbeeldenden zin de dienstmaagden uit de dochteren Israëls.

8994. Zo zal zij niet uitgaan volgens het uitgaan der dienstknechten; dat dit betekent een staat niet eender aan het ware zonder de aandoening, staat vast uit de betekenis van uitgaan, namelijk uit het knechtschap, zijnde de staat na den strijd of den arbeid, waarover boven n. 8980, 8984; en uit de betekenis van de knechten, zijnde zij die in de ware dingen zijn en niet in het overeenstemmende goede, waarover n. 8974; aldus die in het ware zonder de aandoening zijn; daaruit blijkt dat met zij zal niet uitgaan volgens het uitgaan der dienstknechten, een staat wordt aangeduid niet eender aan het ware zonder de aandoening. Hoe het met deze dingen is gesteld, zal in het kort worden gezegd; er zijn er die in het ware zijn en niet in de aandoening ervan, en er zijn er die in de aandoening zijn; genen werden uitgebeeld door de dienstknechten uit de zonen Israëls, dezen echter door de dienstmaagden, ook uit de zonen Israëls; maar door de dienstmaagden werden niet degenen uitgebeeld die in de echte aandoening van het ware zijn, maar die in de niet-echte zijn, zoals men kan zien uit de dingen die vlak boven in n. 8993 zijn getoond. Het onderscheid tussen hen die in het ware zonder aandoening zijn, die door de dienstknechten werden uitgebeeld, en hen die in de aandoening van het ware zijn, die door de dienstmaagden werden uitgebeeld, is zodanig als tussen het ware weten en het ware willen; het ware weten behoort alleen tot het verstandelijke deel, doch het ware willen tot het willijke deel, weswege het onderscheid zodanig is als tussen de wetenschap en de aandoening; zij die in de wetenschap van het ware en het goede zijn, en in den uitbeeldenden zin de dienstknechten of de mannen zijn, worden niet door het ware en het goede aangedaan, maar zij worden slechts aangedaan door de wetenschap ervan, bijgevolg worden zij verlustigd door de ware dingen terwille van de wetenschap; doch zij die in de aandoening van het ware en het goede zijn, en

in den uitbeeldenden zin de dienstmaagden of de vrouwen zijn, worden niet aangedaan door de wetenschap, maar door de ware en de goede dingen zelf wanneer zij ze horen en ze doorvatten bij de anderen; een zodanige aandoening is algemeen bij de goede vrouwen; maar de aandoening van de wetenschappen van het ware is algemeen bij de mannen; vandaar komt het, dat zij die in de geestelijke doorvatting zijn, de vrouwen die door de ware dingen worden aangedaan, liefhebben, doch de vrouwen die in de wetenschappen zijn, niet liefhebben; volgens de Goddelijke Orde immers is het, dat de mannen in de wetenschappen zijn, doch de vrouwen alleen in de aandoeningen, en zo dat zij niet zichzelf liefhebben uit de wetenschappen, maar de mannen, waarvandaan het echtelijke is. Vandaar ook komt het, dat het door de ouden werd gezegd dat de vrouwen zullen zwijgen in de Kerk. Omdat het aldus is, worden derhalve de wetenschappen en de erkentissen uitgebeeld door mannen, doch de aandoeningen door vrouwen, hier de aandoeningen van het ware die voortvloeien uit de verkwikkelijke dingen der natuurlijke liefden door dienstmaagden; en omdat deze van een gans andere natuur zijn dan degenen die door de wetenschappen worden aangedaan, is het daarom gans anders gesteld met de dienstmaagden dan met de dienstknechten. Dit nu is het, wat daarmede wordt aangeduid dat de dienstmaagd niet zal uitgaan volgens het uitgaan der dienstknechten. Maar men moet weten, dat het aldus is gesteld met hen die van het geestelijk Rijk des Heren zijn, omgekeerd echter met hen die van het hemels Rijk zijn; in dit zijn de mannenechtgenoten in de aandoening, doch de vrouwenechtgenoten in de erkentissen van het goede en het ware; daarvandaan is bij dezen het echtelijke.

8995. Indien zij boos is in de ogen haars heren; dat dit betekent indien de aandoening van het ware uit het natuurlijk verkwikkelijke niet samenstemt met het geestelijk ware, staat vast uit de betekenis van de dienstmaagd, van wie er wordt gezegd dat zij boos is, zijnde de aandoening uit het natuurlijk verkwikkelijke, waarover n. 8993, 8994; en uit de betekenis van de boze, wanneer het wordt gezegd van die aandoening ten opzichte van het geestelijk ware, zijnde niet samenstemmen, waarover aanstonds; uit de betekenis van in de ogen, zijnde in de doorvatting, waarover n. 2829, 3529, 4083, 4339; en uit de betekenis van den heer, zijnde het geestelijk ware, waarover n. 8981. Hoe het met deze dingen is gesteld, moet gezegd worden; dat de dienstmaagd de aandoening van het ware uit de verkwikkelijke dingen der zelfliefe of der wereldliefe is, is boven in n. 8993, 8994 gezegd; en dat die aandoening kan worden verbonden met het geestelijk ware, kan hieruit vaststaan dat de aandoening van het geestelijk ware een inwendige aandoening is, of in

den innerlijken mens, doch de aandoening van het ware uit het natuurlijk verkwikkelijke is in den uitwendigen mens; de inwendige aandoening, die van den geestelijken mens is, wordt bij voortduur verbonden met de uitwendige aandoening die van den natuurlijken mens is, maar nochtans zo dat de inwendige aandoening van het ware heersende is, en de uitwendige aandoening dienende is; want het is volgens de Goddelijke Orde, dat de geestelijke mens heerse over den natuurlijken, n. 896I, 8967; en wanneer de geestelijke mens heerst, dan schouwt de mens omhoog; dit wordt uitgebeeld door het hoofd in den Hemel hebben; doch wanneer de natuurlijke mens heerst, dan schouwt de mens omlaag, hetgeen wordt uitgebeeld met het hoofd in de hel hebben. Opdat dit lichtvoller uitkome, moet er nog verder over gesproken worden; de meeste mensen denken door de ware dingen die zij aanleren, en de goede dingen die zij doen, ook over het gewin daaruit in het vaderland, dan wel over de eer; maar indien men deze dingen ten doel heeft, heerst de natuurlijke mens, en dient de geestelijke; indien men ze echter niet ten doel heeft, maar alleen als middelen tot het doel, dan heerst de geestelijke mens, en dient de natuurlijke, geheel en al volgens de dingen die in n. 7819, 7820 zijn gezegd; want wanneer het gewin dan wel de eer als het middel tot het doel wordt beschouwd, en niet als het einddoel, dan wordt niet het gewin of de eer beoogd, maar het einddoel, zijnde het nut; zoals hij die rijkdommen begeert en zich verwerft terwille van het nut dat hij boven alle dingen liefheeft, dan niet wordt verlustigd door de rijkdommen terwille van de rijkdommen, maar terwille van de nutten. De nutten zelf maken ook het geestelijk leven bij de mensen, en de rijkdommen dienen alleen als middelen; men zie n. 6933 tot 6938. Daaruit kan men zien, hoedanig de natuurlijke mens zal zijn opdat hij met den geestelijken kan worden verbonden, namelijk opdat hij gewin en eerbewijzen, aldus rijkdommen en waardigheden, beschouwt als middelen, en niet als einddoel; hetgeen immers bij den mens als einddoel wordt beschouwd, maakt het eigenlijke leven zelf van hem, want dat heeft hij boven alles lief, want wat wordt geliefd, dat wordt als einddoel beschouwd. Wie niet weet dat het einddoel, of, wat hetzelfde is, de liefde, het geestelijk leven van den mens maakt, bijgevolg dat de mens is waar zijn liefde is, in den Hemel indien de liefde hemels is, in de hel indien de liefde hels is, kan niet begrijpen hoe het met deze dingen is gesteld; hij kan achten, dat het verkwikkelijke der natuurlijke liefden, die de liefde van zich en van de wereld zijn, niet kunnen samenstemmen met het geestelijk ware en goede; hij weet immers niet dat de mens, wanneer hij wordt wederverwekt, geheel en al moet worden omgekeerd, en dat, wanneer hij is omgekeerd, met het hoofd in den

Hemel is, maar dat hij, voordat hij is omgekeerd, met het hoofd in de hel is geweest. Hij was met het hoofd in de hel, toen hij de verkwikkelijke dingen der liefde van zich of van de wereld ten doel had, doch hij is met het hoofd in den Hemel wanneer die dingen als middelen tot het einddoel zijn; want het einddoel, dat de liefde is, leeft enig en alleen bij den mens, de middelen tot het einddoel echter leven niet uit zich, maar ontvangen het leven uit het einddoel; vandaar worden de middelen van den kant van het laatste doel de middelste doelen genoemd, die voor zoveel leven als zij het laatste doel, dat het voornaamste is, beogen. Vandaar komt het, dat de mens wanneer hij is wederverwekt, bijgevolg wanneer hij ten doel heeft den naaste lief te hebben en den Heer lief te hebben, dan als middelen heeft zich en de wereld liefhebben; wanneer de mens zodanig is, acht hij, wanneer hij tot den Heer schouwt, zich voor niets, en eveneens de wereld; en indien hij zichzelf als iets beschouwt, zo is het opdat hij den Heer kan dienen; tevoren was hij echter in het tegendeel geweest; wanneer hij tot zich schouwde, achtte hij den Heer voor niets, en indien hij Hem voor iets achtte, zo was het om daarvandaan gewin en eer te hebben. Uit deze dingen kan vaststaan, hoedanige verborgenheid in deze dingen schuilt die aangaande de dienstmaagden uit de dochteren Israëls waren ingesteld, namelijk dat zij, hoewel zij dienstbaar waren, nochtans, indien zij goed waren, werden ondertrouwd met den heer door wien zij waren gekocht, of met diens zoon; doch dat zij, indien zij boos waren, niet werden ondertrouwd, maar óf gelost, óf verkocht, volgens de dingen die in deze Verzen zijn bevat. Ook was het ondertrouwen van dienstmaagden, dan wel haar als bijwijven hebben, toegelaten in de uitbeeldende Kerk, in het bijzonder in de Joodse en de Israëlietische, ter oorzake hiervan dat de echtgenote de aandoening van het geestelijk ware uitbeeldde, doch de dienstmaagd de aandoening van het natuurlijk ware; aldus gene het inwendige der Kerk bij den mens, deze echter het uitwendige; dit was uitgebeeld door Hagar die met Abraham was ondertrouwd, voorts door de beide dienstmaagden die met Jakob waren ondertrouwd. Uit deze dingen nu blijkt, wat er onder de dienstmaagd indien zij boos is, zodat zij niet kan worden ondertrouwd, in den uitbeeldenden inwendigen zin wordt verstaan, namelijk dat indien de aandoening uit het natuurlijk verkwikkelijke, die de dienstmaagd is, niet samenstemt met de geestelijke, hetgeen vooral daardoor geschiedt dat zij wilde heersen, en dat zij van die gezindheid en dat hart was, dat zij niet daartoe kon worden gebogen om den Heer lief te hebben. Bovendien gedraagt zich de samenstemming dan wel de niet-samenstemming van de aandoening uit het natuurlijk verkwikkelijke met de geestelijke volgens het hoedanige van de ene

en de andere; maar het zou al te ver voeren om die onder te verdelen in hun categorieën. Dat de dienstmaagd het bevestigende middel is, dienstig tot de verbinding van den uitwendigen en den inwendigen mens, zie men in n. 3913, 3917, 3931.

8996. Zodat hij haar niet zal ondertrouwen; dat dit betekent zodat zij niet kan worden verbonden, staat vast uit de betekenis van ondertrouwd worden, zijnde verbonden worden; want zij die worden ondertrouwd, worden verbonden. Met ondertrouwd worden wordt in den inwendigen zin eigenlijk aangeduid het overeenkomen van de animi of van de gemoederen, hetgeen voorafgaat aan de verbinding, welke die van het huwelijk is; en omdat het overeenkomen in de geestelijke wereld verbindt, en het niet-overeenkomen ontbindt, wordt derhalve met ondertrouwd worden hier aangeduid verbonden worden.

8997. En zij worde gelost; dat dit de vervreemding door die ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van gelost worden door hem die heeft verkocht, dan wel door een ander, aldus door den heer worden verkocht, zijnde de vervreemding door dat geestelijk ware; dat verkocht worden de vervreemding is, zie men in n. 4098, 4752, 4758, 5886; en dat de heer het geestelijk ware is, in n. 8981, 8995.

8998. Aan een vreemd volk zal hij niet het vermogen hebben van haar te verkopen; dat dit betekent niet aan hen die niet van het geloof der Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van den vreemdeling, zijnde hij die buiten de Kerk is, aldus die niet van het geloof der Kerk is, waarover n. 2049, 2115, 7996; en uit de betekenis van verkopen, zijnde vervreemden, waarover nu boven n. 8997. Met deze dingen is het aldus gesteld: Zij die binnen de Kerk zijn geboren en van de kindsheid aan de beginselen van het ware der Kerk hebben ingezogen, moeten geen huwelijken aangaan met hen die buiten de Kerk zijn en zo zulke dingen hebben ingezogen die niet der Kerk zijn; de oorzaak hiervan is deze, dat er geen verbinding is tussen hen in de geestelijke wereld; een ieder immers wordt in die wereld vergezelschaft volgens het goede en het ware daaruit; en omdat er tussen dezulken geen verbinding is in de geestelijke wereld, moet er ook geen verbinding zijn op aarde; want de huwelijken in zich beschouwd zijn de verbindingen der animi en der gemoederen, wier geestelijk leven is uit de ware en de goede dingen des geloofs en der naastenliefde; daarom ook worden in den Hemel voor verfoeilijk gehouden de huwelijken op aarde tussen hen die van uiteen-lopenden godsdienst zijn, en te meer de huwelijken tussen hen die van de Kerk zijn met hen die buiten de Kerk zijn. Dit was ook de oorzaak dat het de Joodse en de Israëlietische natie verboden was echtverbintenissen aan te gaan met de natiën, Deut. vii: 3, 4, en dat het

geheel en al verfoeilijk was met die te hoereren, Num. xxv: 1 tot 9. Dit blijkt nog duidelijker uit den oorsprong der echtelijke liefde, zijnde uit het huwelijk van het goede en het ware, n. 2727 tot 2759; daar de echtelijke liefde daaruit nederdaalt, is zij de Hemel zelf in den mens; deze wordt vernietigd wanneer de twee gaden oneender van hart zijn vanwege een oneender geloof. Vandaar nu komt het, dat de dienstmaagd uit de dochteren Israëls, dat is, uit hen die van de Kerk zijn, niet zou worden verkocht aan een vreemd volk, dat is, aan hen die buiten de Kerk zijn, want dezen zouden haar daarna ondertrouwen, dat is, met haar verbonden worden, en zo zouden zij de dingen ontwijden die der Kerk zijn, weswege er wordt gezegd dat dit trouweloos handelen is.

8999. Door trouweloos te handelen hij met haar; dat dit betekent dat dit tegen de wetten der Goddelijke Orde is, staat vast uit de betekenis van trouweloos handelen, zijnde tegen *het Goddelijk Ware*, of, wat hetzelfde is, tegen de wetten der Goddelijke Orde; dat dit met trouweloos handelen wordt aangeduid, blijkt uit de dingen die nu boven in n. 8998 zijn aangevoerd. De wetten der Goddelijke Orde zijn de ware dingen in den Hemel, want de Goddelijke Orde is uit het Goddelijk Ware dat voortgaat uit den Heer, n. 8700, 8988. Trouweloos handelen is een gebruikelijke formule in het Woord, betekenende in den inwendigen zin handelen tegen het ware en het goede in den Hemel, of, wat hetzelfde is, tegen de Goddelijke Orde, zoals in Jes. xxi: 2; Hfdst. xxxiii: 1; Hfdst. xlviii: 8; Jerem. iii: 20; Hfdst. v: 11; Hfdst. xii: 1, 6; Hosch. v: 7; Hfdst. vi: 7; Malach. ii: 10, 11, 14, 15; Psalm lxxviii: 57; Psalm cxix: 158.

9000. En indien hij aan zijn zoon haar zal ondertrouwd hebben; dat dit betekent indien zij samenstemt met enig afgeleid ware, zodat zij daarmede kan worden verbonden, staat vast uit de betekenis van den zoon, zijnde het ware, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704, 4257, hier het afgeleide ware, omdat met den heer die de vader is, het voornaamste ware wordt aangeduid, waarvan de overige worden afgeleid, n. 8981; en uit de betekenis van ondertrouwen, zijnde verbonden worden, waarover boven n. 8996.

9001. Volgens het gericht der dochteren zal hij haar doen; dat dit betekent dat zij zoals een echte aandoening van het ware zal zijn, staat vast uit de betekenis van volgens het gericht, zijnde van eender recht; met het gericht immers wordt aangeduid het uitwendig ware of recht zodanig als het is in den burgerlijken staat waar de uitbeeldende Kerk is, n. 8972; en uit de betekenis van de dochter, zijnde de aandoening van het ware, waarover n. 2362, 3024, 3963; hier de echte aandoening van het ware, want met de dienstmaagd wordt

de aandoening van het ware uit het natuurlijk verkwikkelijke aangeduid, n. 8993, aldus de niet-echte voordat zij ondertrouwd is óf aan den heer, óf aan den zoon; maar wanneer zij ondertrouwd is, dat is, verbonden met het geestelijk ware, dat met den heer en met den zoon wordt aangeduid, dan wordt zij zoals een echte, want dan is het natuurlijke ondergeordend aan het geestelijk ware; en wanneer het is ondergeordend, beschikt het niet langer over zichzelf, maar beschikt over hetzelfde het geestelijk ware waaraan het is ondergeordend. Vandaar wordt het natuurlijke zoals geestelijk, omdat het één met dit handelt; ook wordt het leven van het geestelijk ware dan overgedragen in het natuurlijke, en maakt het dit levend. Maar de ondertrouw of de verbinding met de dienstmaagd verschilt van de verbinding met een dochter hierin, dat deze verbinding geschiedt in den innerlijken mens, gene echter in den uitwendigen.

9002. Indien hij een andere zal genomen hebben voor zich; dat dit betekent de verbinding met een aandoening van het ware uit een anderen stam, staat vast uit de betekenis van ene andere nemen, of ondertrouwen, zijnde verbonden worden, zoals in n. 8996; de echtverbintenis immers die hier wordt verstaan onder den ondertrouw, is in den geestelijken zin de verbinding van het leven van den een met dat van den ander; er is volgens de Goddelijke Orde een verbinding van het leven uit de ware dingen des geloofs met het leven uit het goede der naastenliefde; daaruit is alle geestelijke verbinding, waaruit als uit haar oorsprong de natuurlijke verbinding ontstaat. Met ene andere nemen wordt aangeduid de verbinding met een aandoening van het ware uit een anderen stam; de dienstmaagd immers, waarover eerder, is de aandoening van het ware uit het natuurlijk verkwikkelijke, n. 8993; vandaar is de andere een aandoening van het ware uit een anderen stam. Wat de aandoening uit een anderen stam is, kan men hieruit weten dat elke aandoening die der liefde is, van een allerwijdste uitbreiding is, en wel zo wijd, dat zij elk menselijk verstand te boven gaat; het menselijk verstand gaat zelfs niet tot zo ver dat het de geslachten van haar verscheidenheden weet, te minder de soorten die van de geslachten zijn, en nog minder de bijzondere dingen, en de afzonderlijke dingen der bijzondere dingen; al wat immers in den mens is, vooral wat der aandoening of der liefde is, is van een oneindige verscheidenheid; hetgeen klaarblijkelijk hieruit kan vaststaan, dat de aandoening van het goede en het ware, die der liefde tot den Heer en der liefde jegens den naaste is, den algehele Hemel uitmaakt, en dat nochtans allen die in den Hemelen zijn, waar myriaden zijn, ten aanzien van het goede onder elkander verschillen, en zullen verschillen ook al zouden zij worden vermenigvuldigd tot ontelbare

myriaden van myriaden; er kan immers in het heelal niet één ding bestaan dat volstrekt eender is aan het andere, en op wel onderscheiden wijze blijft bestaan; het zal verscheiden zijn, dat is, verschillend van het andere, opdat het iets zij op zichzelf; men zie n. 684, 690, 3241, 3744, 3745, 3986, 4005, 4149, 5598, 7236, 7833, 7836, 8003. Uit deze dingen kan men enigmate weten, wat er wordt verstaan onder een aandoening uit een anderen stam, namelijk dat het een aandoening is die verschilt van een andere, maar die nochtans kan worden verbonden met hetzelfde geestelijk ware. Zodanige aandoeningen, die worden uitgebeeld met de dienstmaagden die ondertrouwd zijn aan één man, zijn van één geslacht; maar er treedt een verschil op in het soort, dat een specifiek verschil wordt geheten. Deze dingen zouden door verschillende voorbeelden kunnen worden toegelicht, maar met het gemene begrip aan de hand van de dingen die nu zijn gezegd, kan worden volstaan. Opdat de verbindingen en de onderordeningen van zulke aandoeningen onder één geestelijk ware zouden worden uitgebeeld, was het aan de Israëlietische en de Joodse natie toegestaan verscheidene bijwijven te hebben, zoals aan Abraham, Gen. xxv: 6, voorts aan David, Salomo, en aan anderen. Want al wat aan die natie was toegestaan, was terwille van de uitbeelding, te weten opdat zij door uitwendige dingen de inwendige dingen der Kerk zouden uitbeelden, n. 3246; doch toen de inwendige dingen der Kerk werden geopend door den Heer, hielden de uitbeeldingen van de inwendige dingen door de uitwendige dingen op, omdat het toen de inwendige dingen waren waarvan de mens der Kerk zich zou doordrenken, en waardoor hij den Heer zou vereren, zijnde de dingen die des geloofs en der liefde zijn; weswege het toen niet langer was toegestaan verscheidene vrouwen-echtgenoten te hebben, noch bijwijven naast de vrouwen-echtgenoten; men zie n. 865, 2727 tot 2759, 3246, 4837.

9003. Zo zal hij haar voedsel, haar deksel, en haar echtelijke plicht niet verminderen; dat dit betekent geen beroving van het innerlijk leven, zijnde het voedsel, noch van het uiterlijk leven, zijnde de bekleeding, aldus geen beroving van de verbinding, zijnde de echtelijke plicht, staat vast uit de betekenis van het voedsel, zijnde de ondersteuning van het innerlijk leven; het voedsel immers, of de spijs en de drank, zijn in den geestelijken zin de erkentnissen van het goede en het ware, de spijs de erkentnissen van het goede, n. 5147, en de drank de erkentnissen van het ware, n. 3168, 3772; en daarom zijn het voedsel de dingen die het leven van den geestelijken mens voeden, n. 5293, 5576, 5579, 5915, 8562; uit de betekenis van het deksel of de bekleeding, zijnde de ondersteuning van het uiterlijk leven; het deksel immers of het kleed in den geestelijken zin zijn de lagere wetenschappelijke dingen; deze zijn de dingen

die het uitwendige leven van den mens geestelijk ondersteunen, n. 5248, 6918; uit de betekenis van de echtelijke plicht, zijnde de verbinding; en uit de betekenis van niet verminderen, zijnde niet beroven. Met deze dingen is het aldus gesteld: De natuurlijke aandoening verbonden met het geestelijk ware, die wordt aangeduid met de dienstmaagd ondertrouwd aan den zoon, vergt bij voortduur de ondersteuning van het leven door het geestelijk ware waarmede zij is verbonden; de aandoening immers zonder de ondersteuning daarvandaan gaat te gronde; het is met de aandoening van den mens gesteld zoals met den mens zelf, namelijk dat hij sterft indien hij niet met voedsel wordt ondersteund; de mens is ook ten aanzien van zijn innerlijke dingen niets dan aandoening; de goede mens is de aandoening van het goede en van het ware daaruit, doch de boze mens is de aandoening van het boze en van het valse daaruit. Dit staat vooral vast uit den mens wanneer hij een geest wordt; de sfeer des levens die dan van hem uitgolft, is óf van de aandoening van het goede, óf van de aandoening van het boze; de voeding of de ondersteuning van hem is dan niet uit natuurlijke spijs en drank, maar uit geestelijke, zijnde het valse uit het boze voor den bozen geest, en het ware uit het goede voor den goeden geest; de voedingen van de menselijke gemoederen, wanneer zij in het lichaam in de wereld leven, zijn ook geen andere; vandaar komt het, dat alle dingen die van het voedsel zijn, zoals brood, vlees, wijn, water, en verscheidene andere dingen, in den geestelijken zin in het Woord zulke dingen betekenen die van de geestelijke voeding zijn. Uit deze dingen blijkt ook, wat er wordt verstaan onder des Heren woorden bij Mattheus: *“Niet uit brood alleen leeft de mens, maar uit alle woord dat uitgaat van den mond Gods”*, iv: 4; voorts wat onder Zijn woorden bij Lukas: *“Opdat gij eet en drinkt aan Mijn tafel in Mijn Koninkrijk”*, xxii: 30; en bij Mattheus: *“Ik zeg u, dat Ik niet zal drinken van nu aan van dit gewas des wijnstoks, tot op dien dag wanneer Ik met u hetzelfde nieuw zal drinken in het Koninkrijk mijns Vaders”*, xxvi: 29; deze dingen zeggende nadat Hij het Heilig Avondmaal had ingesteld, waarin het brood en de wijn de dingen zijn die der liefde en des geloofs zijn; eender ook het Vlees en het Bloed. Daaruit kan men duidelijk weten, wat er wordt verstaan onder het Vlees en onder het Bloed des Heren bij Johannes, Hfdst. vi: 49 tot 58, en onder deze dingen daar *“Mijn Vlees is waarlijk spijs, en Mijn Bloed is waarlijk drank”*, Vers 55; dat het Vlees in het Woord het goede der liefde is, zie men in n. 3813, 7850; en het Bloed het goede des geloofs, n. 4735, 6978, 7317, 7326, 7850, 7846, 7877; eender het Brood en de Wijn, n. 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735, 4976, 5915, 6118, 6377.

9004. Indien deze drie dingen hij haar niet zal gedaan hebben; dat dit de beroving van die dingen betekent, staat zonder ontvouwing vast.

9005. Zij zal uitgaan om niet zonder zilver; dat dit betekent de vervreemding vandaar zonder het ware daarmede verbonden, staat vast uit de betekenis van uitgaan, hier vanuit het knechtschap en uit de samenkoppeling, zijnde de achterlating van haar heer-man, aldus de vervreemding; en uit de betekenis van om niet zonder zilver, zijnde zonder het ware daarmede verbonden; dat het zilver het ware is, zie men in n. 1551, 2954, 5658, 6112, 6914, 6917, 8932. Hoe het hiermede is gesteld, staat vast uit de dingen die vlak boven in n. 9003 zijn getoond, namelijk dat de natuurlijke aandoening verbonden met het geestelijk ware, die met de dienstmaagd ondertrouwd aan den zoon wordt aangeduid, geenszins kan blijven bestaan zonder de ondersteuning door het geestelijke; weswege indien zij niet wordt ondersteund, de verbinding wordt geslaakt; bijgevolg wordt zij vervreemd; dat dit geschiedt zonder het ware vandaar daarmede verbonden, komt omdat zij dan wordt vergezelschaft met een ander, hetgeen niet kan geschieden met het leven uit een ware ergens anders vandaan. Iets zodanigs wordt met die woorden aangeduid, omdat het met de vergezelschappingen in de geestelijke wereld aldus is gesteld.

9006. Vers 12, 13, 14, 15. *Wie een man slaat en hij sterft, al stervende zal hij sterven. En wie niet heeft belaagd, en God heeft doen ontmoeten tot zijn hand, en Ik zal u een plaats bestellen waarheen hij zal vluchten. En wanneer met opzet een man zal gehandeld hebben tegen zijn genoot om hem te doden met arglist, van met Mijn altaar zult gij hem nemen om te sterven. En wie zijn vader en zijn moeder slaat, al stervende zal hij sterven.* Wie een man slaat en hij sterft, betekent de kwetsing van het ware des geloofs, en vandaar het verlies van het geestelijk leven; al stervende zal hij sterven, betekent de verdoemenis; en wie niet heeft belaagd, betekent wanneer het niet is uit den wil uit het vooruitgeziene; en God heeft doen ontmoeten tot zijn hand, betekent verschijnende zoals bij toeval; en Ik zal u een plaats bestellen waarheen hij zal vluchten, betekent den staat van den schuldeloze en zo vrijgesteld van straf; en wanneer met opzet een man zal gehandeld hebben tegen zijn genoot, betekent de voordacht uit een slechten wil; om hem te doden met arglist, betekent vandaar de boosheid en de hitte om den naaste van het eeuwige leven te beroven; van met Mijn altaar zult gij hem nemen om te sterven, betekent de verdoemenis ook al vlucht hij tot den erediens des Heren, en smeekt hij om vergeving, en belooft hij boetedoening; en wie zijn vader en zijn moeder slaat, betekent de lastering van den Heer en van Zijn Rijk; al stervende zal hij sterven, betekent de verdoemenis.

9007. Wie een man slaat en hij sterft; dat dit betekent de kwetsing van het ware des geloofs, en vandaar het verlies van het geestelijk leven, staat vast uit de betekenis van slaan, zijnde kwetsen door het valse, waarover n. 7136, 7146; uit de betekenis van den man, zijnde het ware des geloofs, waarover aanstonds; en uit de betekenis van sterven, zijnde het verlies van het geestelijk leven, waarover n. 5407, 6119, 7494; in den inwendigen zin immers wordt geen ander leven verstaan, doch in den uitwendigen zin het natuurlijk leven. Dat door de kwetsing van het ware des geloofs het geestelijk leven vergaat, is ter oorzaak hiervan dat het goede verenigd met het ware dat leven maakt, weswege wanneer het ware wordt ontfoetseld, het goede valt, en zo het geestelijk leven. Dat de man het ware des geloofs is, komt omdat in den Hemel niet op den persoon wordt gelet, noch op iets van den persoon, maar op de dingen los van den persoon, n. 4380 einde, 8343, 8985; vandaar doorvatten zij niet een man, waar hij wordt genoemd in het Woord, want een man is een persoon; maar voor hem in de plaats doorvatten zij het vermogen van hem krachtens hetwelk hij een man is, namelijk het verstandelijk vermogen; en wanneer zij dit doorvatten, zo doorvatten zij het ware des geloofs, want dit behoort tot dat vermogen, en niet alleen verlicht het dat, maar het formeert het ook. Zoals door den man in den Hemel het verstandelijke van den mens wordt doorvat, aldus wordt door den mens zijn willijke doorvat, omdat de mens een mens is krachtens den wil, de man echter krachtens het verstand; en omdat de wil de mens zelf is, is derhalve het goede der liefde de mens, want dit behoort tot den wil, en het vervolmaakt en maakt dien; dat de man het verstandelijke is en vandaar het ware des geloofs, zie men in n. 158, 265, 749, 1007, 2517, 3134, 3309 begin, 3459, 4823, 7716; en dat de mens het goede der liefde is, n. 768, 4287, 7523, 8547, 8988.

9008. Al stervende zal hij sterven; dat dit de verdoemenis betekent, staat vast uit de betekenis van al stervende sterven, zijnde de verdoemenis, waarover n. 5407, 6119, 7494; dat de dood de verdoemenis is, komt omdat bij hen die verdoemd zijn, de ware dingen des geloofs en de goede dingen der liefde zijn uitgeblust; die immers zijn de dingen die het eigenlijke leven zelf van den mens uitmaken, want zij zijn vanuit den Heer, uit Wien enig en alleen het leven is; wanneer die zijn uitgeblust, treden in de plaats ervan de valse en de boze dingen op, die, omdat zij tegengesteld zijn aan de ware en de goede dingen, welke des levens zijn, derhalve des doods zijn, maar van den geestelijken dood, zijnde de verdoemenis, de hel, de eeuwige rampzaligheid; dat zij die in de boze en de valse dingen, of die in hel zijn, nochtans leven, komt omdat zij als mensen zijn geboren, en vandaar in het vermogen van het

opnemen van het leven uit den Heer, en eveneens zoveel van het leven uit den Heer opnemen dat zij kunnen denken, redeneren, en spreken, en daardoor het boze bij zich kunnen laten optreden dat het zoals het goede verschijnt, en het valse zoals het ware, en zo nabootsingen van het leven opvoeren.

9009. En wie niet heeft belaagd; dat dit betekent wanneer het niet is uit den wil uit het vooruitgeziene, staat vast uit de betekenis van belagen, zijnde uit het voorbedachte handelen, aldus uit het vooruitgeziene, want het boze dat een belager gaat doen, ziet hij vooruit in den animus; en omdat hij zulk een boze uit het vooruitgeziene doet, doet hij het derhalve ook uit den wil; daaruit immers gaat het voort. Er zijn boze dingen die voortgaan uit den wil van den mens, maar niet uit het vooruitgeziene, en er zijn boze dingen die voortgaan uit den wil en uit het vooruitgeziene. De dingen die uit den wil en het vooruitgeziene voortgaan, zijn veel erger dan die welke niet uit het vooruitgeziene voortgaan; want de mens ziet dat het boze dingen zijn, en derhalve kan hij daarvan aflaten, maar hij wil niet, en daardoor bevestigt hij die bij zich, en de bevestigde boze dingen nemen zulk een natuur aan dat zij daarna nauwelijks kunnen worden uitgerukt; hij trekt dan immers geesten uit de hel aan, die daarna bezwaarlijk terugtreden. De boze dingen die voortgaan uit het ene deel des gemoeds, en niet tegelijk uit het andere deel, zoals die welke uit het verstandelijke deel voortgaan, en niet tegelijk uit het willijke deel, worden den mens niet ingeworteld en toegeëigend; dat alleen wordt hem ingeworteld en toegeëigend wat uit het verstandelijke deel overgaat in het willijke deel, of, wat hetzelfde is, wat uit de denking die des verstands is, overgaat in de aandoening die des wils is, en daaruit in de daad; de dingen die den wil binnentreden, zijn de dingen waarvan wordt gezegd dat zij het hart binnentreden. De boze dingen echter die enig en alleen voortgaan uit den wil, aldus niet voorbedachtelijk, zijn zulke dingen waartoe de mens neigt uit overerving, of uit enige daadwerkelijkheid van daar tevoren; deze dingen worden den mens niet toegerekend, indien hij ze niet heeft bevestigd in zijn verstandelijke deel, n. 966, 2308, 8806; doch wanneer zij in dit deel zijn bevestigd, dan zijn zij den mens ingeschreven, en worden zij de eigen dingen van hem, en worden zij hem toegerekend; maar die boze dingen kunnen niet worden bevestigd bij den mens in zijn verstandelijke deel dan op diens volwassen leeftijd, namelijk wanneer hij aanvangt uit zich te denken en wijs te zijn; tevoren immers had hij geen geloof in zichzelf, maar in zijn meesters en ouders. Uit deze dingen blijkt wat er wordt aangeduid met hem die niet heeft belaagd, namelijk wanneer het niet is uit den wil uit het vooruitgeziene.

9010. En God heeft doen ontmoeten tot zijn hand; dat dit betekent verschijnende zoals bij toeval, staat vast uit de idee aangaande het toeval bij de Ouden, welke deze was dat het voorviel uit God; en daarom drukten zij derhalve het toeval daarmede uit dat God deed ontmoeten tot de hand; zij immers die van de Oude Kerken waren, wisten dat de Goddelijke Voorzienigheid was in alle en de afzonderlijke dingen, en dat de voorvallen, dat is, de dingen die verschenen als toevallen, der Goddelijke Voorzienigheid waren; weswege de eenvoudigen, die geen onderscheid konden maken tussen de dingen die uit toelating geschiedden, en de dingen die uit welbehagen geschiedden, aan den Heer zowel het goede als het boze toeschreven, het goede, omdat zij wisten dat uit Hem al het goede is, het boze echter vanwege den schijn; want wanneer de mens boze dingen doet en zich daardoor afwendt van den Heer, zo verschijnt het alsof de Heer Zich afwendt, want dan verschijnt de Heer hem achter den rug en niet voor het aangezicht; vandaar nu komt het, dat indien iemand een ander sloeg bij toeval, aldus zonder wil uit het vooruitgeziene, dat daarmede werd uitgedrukt dat God deed ontmoeten tot de hand. Dat de Voorzienigheid des Heren is in alle en de afzonderlijke dingen, zie men in n. 1919 einde, 4329, 5122 einde, 5155, 5195, 5894 einde, 6058, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6487, 6489, 6491, 7004, 7007, 8478, 8717. Dat de voorvallen of de toevallen zijn der Voorzienigheid, n. 5508, 6493, 6494. Dat het boze wordt toegekend aan den Heer, terwijl het toch uit den mens is, n. 2447, 5798, 6071, 6832, 6991, 6997, 7533, 7877, 7926, 8197, 8227, 8228, 8282, 8284, 8483, 8632.

9011. En Ik zal u een plaats bestellen waarheen hij zal vluchten; dat dit betekent den staat van den schuldeloze en vrijgesteld van straf, staat vast uit de betekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404, 4321, 4882, 5605, 7381; en uit de betekenis van de toevlucht, of de plaats waarheen hij zou vluchten, die onvoorzien of bij toeval iemand had gedood, zijnde de staat van den schuldeloze, en zo vrijgesteld van straf; want zij die iemand hadden geslagen bij toeval, dat is, zonder opzet, aldus niet voorbedachtelijk, noch met de boze aandoening die des wils is, waren in niet enige schuld uit zich geweest; weswege dezulken, wanneer zij tot een toevluchtsoord kwamen, van straf waren vrijgesteld. Door hen werden degenen uitgebeeld die iemand niet met opzet kwetsen ten aanzien van de ware en goede dingen des geloofs, en vandaar diens geestelijk leven uitblussen, want zij zijn in een schuldelozen en van straf vrijgestellten staat; zoals degenen zijn die alleszins geloof hebben in hun godsdienstige, hetwelk ook in het valse is, en uit dit redeneren tegen het ware en het goede des geloofs, en zo

overreden; zoals somtijds ketters plegen te doen die gewetensvol en vandaar ijveraars zijn. Dat die werden uitgebeeld die naar toevluchten zouden vluchten, staat vast bij Moscheh: “Kiest u geschikte steden, die u tot vrijsteden zijn, opdat daarheen vliede de doodslager, die een ziel door vergissing geslagen heeft; als indien hij onvoorzien zonder vijandschap hem gestoten heeft, of geworpen heeft op hem *enig werktuig* zonder opzet, *of enigen steen waarvan hij kan sterven*, terwijl hij niet ziet, *dermate dat hij dien op hem doet vallen*, en *hij sterve*, terwijl hij hem toch geen vijand was, noch zijn boze zocht”, Num. xxxv: 11, 12, 22, 23; en bij denzelfde: “Dit is het woord des doodslagers, die daarheen zal vlieden opdat hij leve, wanneer hij zijn genoot zal geslagen hebben zonder het te weten, terwijl hij niet zijn hater was gisteren en eergisteren; *wanneer hij met zijn genoot zal gekomen zijn in het woud om houten te houwen*, maar wanneer zal aangedreven zijn geweest zijn hand *met de bijl om hout af te houwen*, *het ijzer zal afgeschoten zijn van den steel*, en zijn genoot zal gevonden hebben dat hij sterve; deze zal vluchten tot een dezer steden, opdat hij leve”, Deut. xix: 4, 5; hier wordt de staat beschreven van een schuldeloze en van straf vrijgestelde, die iemand zal gekwetst hebben door valse dingen des geloofs die hij voor ware dingen hield, of door wetenschappelijke dingen uit de begoochelingen der zinnen, en zo aan diens inwendig of geestelijk leven schade heeft berokkend. Opdat dit zou worden aangeduid, wordt die vergissing of dat toeval beschreven met enig werktuig, en met een steen dien hij deed vallen op een genoot zodat hij sterft, alsmede met een bijl of ijzer, vallende van zijn steel, toen zij beiden houten houwen in het woud. De oorzaak dat het met zulke dingen wordt beschreven, is deze dat het werktuig het wetenschappelijke betekent, de steen het ware des geloofs en in den tegengestelden zin het valse, eender het ijzer van de bijl; en houten houwen betekent den redetwist over het goede uit het godsdienstige. Een ieder kan zien dat de door misslag begane doodslag niet zonder een verborgen oorzaak werd beschreven met een uit zijn steel vallend bijlijzer in het woud, aangezien zulk een misslag zeldzaam, en nauwelijks eenmaal binnen verscheidene jaren pleegt te gebeuren; maar dat deze misslag met zulke dingen werd beschreven, is terwille van den inwendigen zin, waarin de schade wordt beschreven die door een ander aan de ziel wordt berokkend door valse dingen des geloofs waarvan hij uit zijn godsdienstige had geloofd dat zij ware dingen zijn, want wie schade berokkent door valse dingen waarvan hij gelooft dat zij ware dingen zijn, berokkent die schade niet uit opzet of tegen een beter geweten in, omdat hij het doet uit het geloof van zijn godsdienstige, en vandaar uit den ijver. Opdat deze dingen in den inwendigen zin zouden

worden aangeduid met hen die hun genoten bij vergissing doden, werden zij, als gezegd, beschreven met een steen, met hout houwen in het woud, en met een bijlijzer dat dan uit den steel op den genoot viel; want de steen is het ware des geloofs in den natuurlijken mens, en in den tegengestelden zin het valse; men zie n. 643, 1298, 3720, 6426, 8609, 8941; eender het ijzer, n. 425, 426; het van zijn houten steel vallende bijlijzer is het ware gescheiden van het goede; het hout is immers het goede, n. 643, 2812, 3720, 8354; hout houwen is verdienste stellen in de werken, n. 1110, 4943, 8740; houten houwen in het woud echter is over deze en eendere dingen van gedachte wisselen, alsmede tot strijdvraag maken, want het woud is het godsdienstige. Zulke dingen worden aangeduid met houten houwen in het woud met bijlen, bij Jeremia: “De huurlingen van Egypte zullen uit sterkte gaan, *en met bijlen zullen zij tegen haar komen, zoals houthouwers; zij zullen haar woud afhouden*, gezegde van Jehovah”, XLVI: 22, 23; hier staat houten in het woud afhouden, voor handelen uit het valse godsdienstige, en zulke dingen vernietigen die der Kerk zijn; de Kerk wordt immers genoemd een woud, een tuin en een paradijs; een woud krachtens de wetenschap, een tuin krachtens het inzicht, en een paradijs krachtens de wijsheid, n. 3220; want de bomen zijn de doorvattingen van het goede en het ware, voorts de erkentissen ervan, n. 103, 2163, 2722, 2972, 4552, 7690, 7692; en omdat het woud de Kerk is ten aanzien van de wetenschap, aldus ten aanzien van de uitwendige dingen, is het eveneens het godsdienstige. De Kerk ten aanzien van de wetenschap, of ten aanzien van de uitwendige dingen, wordt met het woud aangeduid bij David: “Het veld zal opspringen, en al wat er in is; *dan zullen al de bomen des wouds zingen*”, Psalm xcvi: 12; bij denzelfde: “Zie, wij hebben van Hem gehoord in Efrata; wij hebben Hem gevonden *in de velden des wouds*”, Psalm cxxxii: 6; deze dingen aangaande den Heer. Bij Jesaja: “Het licht van Israël zal zijn tot een vuur, en zijn Heilige tot een vlam; het zal ontsteken *de heerlijkheid van zijn woud*, en *zijn Karmel*; van de ziel tot het vlees toe zal het verteren; weswege *de overgebleven bomen des wouds* een getal zullen zijn, zodat een knaap ze zal beschrijven. Hij zal het *struweel des wouds met ijzer* uithouwen, en *de Libanon* zal door den Grootmachtige vallen”, x: 17, 18, 19, 34; het woud voor de Kerk ten aanzien van de erkentissen van het ware, Karmel voor de Kerk ten aanzien van de erkentissen van het goede; eender de Libanon en Chermon; de bomen des wouds staan voor de erkentissen, zoals boven; een getal zijn, zodat een knaap ze zal beschrijven, staat voor weinige; het struweel des wouds staat voor de wetenschappelijke dingen, n. 2831. Bij denzelfde: “Gij hebt gezegd: Door de veelheid mijner wagens zal ik beklimmen de hoogte der

bergen, *de zijden van den Libanon*, waar ik den hogen wasdom zijner *cederbomen* zal afhouden, de keur zijner *dennebomen*; daarna zal ik komen tot de hoogte van zijn einde, *het woud van zijn Karmel*”, xxxvii: 24. Bij Jeremia: “Ik zal over ulieden bezoeking doen naar de vrucht uwer werken, en *een vuur aansteken in haar woud*”, xxi: 14. Bij Ezechiël: “Profeteer *tegen het woud des velds* tot het zuiden; en zeg *het woud van het zuiden*: Zie, Ik zal een vuur in u aansteken, en het zal allen *boom* opeten”, xx: 46, 47. Bij Micha: “Weid Uw volk met Uw roede, de kudde Uwer erfenis, die alleen woont, *het woud in het midden van Karmel*”, vii: 14. Wie ziet niet dat in die plaatsen niet een woud onder het woud wordt verstaan, noch de Libanon en Karmel, die wouden zijn, onder den Libanon en Karmel, maar iets van de Kerk; en wat van de Kerk wordt verstaan, was tot dusver verborgen, omdat de inwendige zin verborgen was; en het is verwonderlijk dat in een zo geleerde wereld als Europa is boven de overige, waar het Woord is, in welks afzonderlijke dingen een inwendige zin is, de erkentenis zelf dienaangaande er gene is; zij is er toch geweest bij de Ouden in Chaldea, in Assyrië, in Egypte, en in Arabië, en van daar in Griekenland, in wier boeken, zinnebeelden en hieroglyphen, nog zulke dingen worden aangetroffen; maar dat de erkentenis van deze zaak is teloorgegaan, komt omdat er geen geloof is dat het geestelijke iets is.

9012. Maar wanneer met opzet een man zal gehandeld hebben tegen zijn genoot; dat dit betekent de voordacht uit een slechten wil, staat vast uit de betekenis van met opzet handelen, zijnde uit voordacht, want wie zich het boze voorneemt, die doet dat met voordacht, en omdat het het boze is, en hij dit doet, is het uit den wil, want het boze doen is naar den oorsprong daaruit; het valse echter waardoor het boze wordt verstevigd, verdedigd, en zo bevorderd, is der denking, aldus uit een slecht of verkeerd verstandelijke. Dat de mens schuldig is wanneer hij het boze doet uit het ene en het andere, namelijk uit het verstandelijke en uit het willijke, zie men boven in n. 9009.

9013. Om hem te doden met arglist; dat dit betekent vandaar de boosheid om den naaste van het eeuwige leven te beroven, staat vast uit de betekenis van doden, zijnde den naaste het geloof en de naastenliefde ontnemen, en zo hem beroven van het geestelijk leven, hetwelk het eeuwige leven is, waarover n. 6767, 8902; en uit de betekenis van de arglist, zijnde de boosheid uit den wil met voordacht, of met voorbedachten rade, aldus met opzet. De boze dingen geschieden óf uit vijandigheid, óf uit haat, óf uit wraak, en zij geschieden óf met arglist, óf zonder arglist; maar de boze dingen met arglist zijn de ergste, omdat de arglist is zoals een venijn dat met een helsen zwadder besmet en vernietigt; zij gaat immers door het ganse gemoed heen tot aan de

innerlijke dingen ervan toe; de oorzaak hiervan is deze, dat hij die in de arglist is, het boze overlegt en door dit zijn verstand voedt, en dat verkwikt, en zo alles daar vernietigt wat des mensen is, dat is, wat des levens is uit het goede des geloofs en der naastenliefde. Zij die de naaste met arglist hebben verstrikt in de wereld ten aanzien van de wereldlijke en de aardse dingen, verstrikken in het andere leven met arglist den naaste ten aanzien van de geestelijke en de hemelse dingen; en omdat zij dit in het verborgene doen, worden zij heengezonden tot hellen achter den rug, diep naar gelang van het boosaardige en schadelijke van de arglist; zij worden zo gescheiden van hen die aan het aangezicht zijn; dezen worden geesten genoemd, genen echter geniën, n. 5035, 5977, 8593, 8622, 8625. De geniën worden niet toegelaten tot de mensen zoals de geesten, omdat zij invloeien in de aandoeningen die des wils zijn, door te handelen tegen het goede dat der liefde en der naastenliefde is, zó heimelijk dat het geenszins kan worden doorvat, en langs dien weg vernietigen zij het ware dat des geloofs is; zij maken zich in hun hellen onzichtbaar vóór hun genoten; degenen immers die in het verborgene hebben gehandeld in de wereld, kunnen zich in het andere leven onzichtbaar maken, doch wanneer zij verschijnen, verschijnen zij onder elkander zoals mensen; maar gemonsterd door de Engelen, verschijnen zij zoals slangen, want zij hebben de natuur van slangen, en dat wat van hen uitgaat, is zoals venijn, en ook is het geestelijk venijn; weswege het venijn in het Woord de arglist betekent, en vergiftige slangen, zoals de aspissen, de basiliskussen, de adders, de arglistigen betekenen; zoals bij David: “In het hart werkt gij verdraaidheden; *hun venijn is zoals het venijn der slang, zoals der dove aspis*,” Psalm LVIII: 3, 5. Bij denzelfde: “Zij denken boze dingen in het hart, zij scherpen hun tong zoals *de slang; het venijn der aspis is onder hun lippen*”, Psalm CXL: 3, 4. Bij Jesaja: “*Aspiseieren leggen zij, en spinnewebben weven zij*; die van hun eieren eet, sterft”, LIX: 5; Bij Job: “*Het venijn der aspissen zal hij zuigen, de tong der adder zal hem doden*”, xx: 16. Bij Moscheh: “*Venijn der draken is hun wijn, en wrede gal der aspissen*”, Deut. xxxii: 33. Bij Mattheus: “Wee u, gij Schriftgeleerden en Farizeën, gij *huichelaars*; hoe, *o slangen, adderengebroadels*, zult gij ontvliesen het gericht der Gehenna”, xxiii: 29, 33; de arglist wordt huichelarij geheten, wanneer zij de vroomheid in den mond voeren, en de goddeloosheid in het hart, of wanneer de naastenliefde in den mond is, doch de haat in het hart, of wanneer de onschuld in het aangezicht en in het gebaar is, maar de wreedheid in de ziel en in de borst, bijgevolg die door onschuld, naastenliefde, en vroomheid bedriegen; die zijn slangen, en adders in den inwendigen zin, omdat, zoals boven is gezegd, dezulken in het licht des

Hemels door de Engelen gemonsterd, zoals slangen en als adders verschijnen, die onder de ware dingen boze dingen verbergen, dat is, die arglistig de ware dingen ombuigen om boze dingen te doen, want zij verbergen als het ware onder de tanden venijn, en zo doden zij. Doch zij die uit den Heer in het geloof van het ware en in het leven van het goede zijn, kunnen door hun venijnen niet worden gekwetst, want zij zijn in het licht uit den Heer, waarin de arglistigen verschijnen zoals slangen en hun arglisten zoals venijnen; dat zij in veiligheid zijn door den Heer, wordt verstaan onder des Heren woorden tot de discipelen: “Zie, Ik geef u de mogendheid *van te treden op slangen en schorpioenen*”, Lukas x: 19. Bij Markus: “Deze tekenen zullen hen volgen die geloven: *slangen zullen zij opnemen; ook al zullen zij iets dodelijks drinken, het zal hun niet schaden*”, xvi: 18; en bij Jesaja: “*Een zuigeling zal spelen over het gat van een adder*”, xi: 8. Zij die innerlijk besmet zijn met geestelijke arglist, dat is, met huichelarij, zijn degenen die worden verstaan onder hen die tegen den Heiligen Geest spreken, voor wie er geen vergeving is, bij Mattheus: “Ik zeg u: Alle zonde en lastering zal den mensen worden vergeven, *de lastering echter van den geest zal den mensen niet vergeven worden*; ja, indien iemand een woord zal gezegd hebben tegen den Zoon des Mensen, het zal hem vergeven worden; *die echter zal gezegd hebben tegen den Heiligen Geest, het zal hem niet vergeven worden*, noch in deze eeuw, noch in de toekomstige. Of maakt den boom goed en zijn vrucht goed, of maakt den boom slecht en zijn vrucht slecht; *o, gij adderengebroadsel*, hoe kunt gij het goede spreken, daar gij boos zijt”, xii: 31, 32, 33; een woord zeggen tegen den Heiligen Geest, is aangaande de dingen die van den Heer, van Zijn Rijk, en van Zijn Kerk zijn, voorts die van het Woord zijn, goed spreken doch boos denken, en goed doen en boos willen, want zo schuilt van binnen in de ware dingen die zij spreken het valse, en in de goede dingen die zij doen het boze, hetgeen een verborgen venijn is; vandaar worden zij een adderengebroadsel genoemd. In het andere leven is het den boze geoorloofd het boze en eveneens het valse te spreken, niet echter het goede en het ware, aangezien allen daar worden aangedreven om uit het hart te spreken, en niet het gemoed te verdelen; zij die anders doen, worden van de overigen gescheiden, en in hellen weggeborgen, waaruit zij nooit kunnen uitgaan. Dat het dezulken zijn die worden verstaan onder hen die een woord tegen den Heiligen Geest zeggen, staat vast uit des Heren woorden daar: “Of maakt den boom goed en de vrucht goed, of maakt den boom slecht en de vrucht slecht; hoe kunt gij het goede spreken, daar gij boos zijt”. De Heilige Geest is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, aldus het heilig Goddelijke zelf, hetwelk zo innerlijk wordt gelasterd en ontwaard; dat

het hun niet zal vergeven worden, komt omdat de huichelarij of de arglist met betrekking tot de heilige Goddelijke dingen, de innerlijke dingen van den mens besmet, en het al van het geestelijke leven bij hem vernietigt, zoals boven werd gezegd, ten slotte dermate dat er nergens iets ongerepts is; de vergeving der zonden immers is de scheiding tussen het boze en het goede, en de verwerping van het boze aan de zijden, n. 8393, hetgeen niet kan geschieden bij hem bij wien al het goede is vernietigd; derhalve wordt er gezegd: “Het zal hem niet vergeven worden, noch in deze eeuw, noch in de toekomstende”. Dezulken zijn het eveneens, die worden verstaan onder hem die niet was bekleed met het bruiloftskleed, die aan handen en voeten werd gebonden en uitgeworpen in de uiterlijke duisternis”, Matth. XXII: 11, 12, 13; men zie n. 2132. Dat de arglist in het Woord de huichelarij is, staat vast uit deze plaatsen; bij Jeremia: “Wacht u, de man van zijn genoot, en vertrouwt niet op enigen broeder; want elke broeder licht den voet, zij spotten, de man met zijn genoot, en spreken de waarheid niet; zij hebben hun tong geleerd *de leugen spreken*; uw wonen *is in het midden van de arglist; vanwege de arglist* hebben zij geweigerd Mij te bekennen, het gezegde van Jehovah”, ix: 4, 5, 6. Bij David: “Gij zult de leugensprekers verdoen, *de man der bloeden en der arglist verfoeit Jehovah*”, Psalm v: 7. Bij denzelfde: “Gezegend is de mens, dien Jehovah de ongerechtigheid niet toerekent, *als slechts in diens geest geen arglist is*”, Psalm xxxii: 2. En bij denzelfde: “Bevrijd mijn ziel van de lip der leugen, van de tong der arglist”, Psalm cxx: 2; desgelijks Psalm lii: 4; Psalm cix: 2.

9014. Van met Mijn altaar zult gij hem nemen om te sterven; dat dit betekent de verdoemenis ook al vlucht hij tot den eredienst des Heren, en smeekt hij om vergeving, en belooft hij boetedoening, staat vast uit de betekenis van het Altaar van Jehovah, zijnde het voornaamste uitbeeldende van den eredienst des Heren, waarover n. 921, 2777, 2811, 4541, 8935, 8940; en omdat het het uitbeeldende van den eredienst is, is derhalve vluchten tot het altaar vluchten tot den Heer, en smeken om vergeving, en eveneens boetedoening beloven, want het ene volgt op het andere; en uit de betekenis van sterven, zijnde de verdoemenis, waarover n. 5407, 6119, 9008. Hoe het hiermede is gesteld, kan vaststaan uit de dingen die in de bovenstaande paragraaf, n. 9013, zijn getoond; namelijk dat de arglist in de geestelijke dingen, dat is, de huichelarij, niet kan worden vergeven; de oorzaak hiervan is deze, dat de arglist zoals een venijn is, dat doordringt tot aan de innerlijke dingen toe, en het al des geloofs en der naastenliefde doodt, en de overblijfselen vernietigt, zijnde de ware en de goede dingen des geloofs en der naastenliefde, in de innerlijke dingen des mensen door den Heer weggeborgen; en wanneer deze zijn vernietigd,

is er niets van geestelijk leven meer over; aangaande de overblijfselen zie men n. 468, 530, 560, 561, 562, 563, 660, 661, 798, 1050, 1738, 1906, 2284, 5135, 5342, 5344, 5897, 5898, 6156, 7560, 7564; weswege, wanneer dezulken tot den Heer smeken om vergeving, en boetedoening beloven, welke dingen worden aangeduid met vluchten tot het altaar, zij in het geheel niets uit het hart smeken en beloven, maar alleen uit den mond; derhalve worden zij niet verhoord, want de Heer schouwt tot het hart, en niet tot woorden die los en vervreemd van het hart zijn; vandaar gewordt hun geen vergeving, omdat bij hen geen boetedoening mogelijk is. Door de meesten binnen de Kerk wordt geloofd, dat de vergeving der zonden de afwissing en de afwassing ervan is, zoals van smerigheden door wateren, en dat zij na de vergeving rein en zuiver rondlopen; zulk een mening regeert vooral bij hen die aan het geloof-alleen het al der zaliging toeschrijven; maar men moet weten dat het geheel anders met de vergeving der zonden is gesteld; de Heer vergeeft een ieder de zonden, aangezien Hij de Barmhartigheid zelf is, maar nochtans zijn zij derhalve niet vergeven, tenzij de mens ernstig boete doet, en aflaat van de boze dingen, en daarna het leven des geloofs en der naastenliefde leeft, en dit tot aan het einde zijns levens; wanneer dit geschiedt, dan ontvangt de mens uit den Heer het geestelijk leven, hetwelk het nieuwe leven wordt genoemd; wanneer hij van dit leven uit de boze dingen van zijn vorig leven beschouwt, en zich daarvan afkeert en ze verafschuwt, dan eerst zijn de boze dingen vergeven, want dan wordt de mens gehouden in de ware en de goede dingen door den Heer, en afgehouden van de boze dingen. Daaruit blijkt, wat de vergeving der zonden is, en dat zij niet kan worden gegeven binnen een uur, noch binnen een jaar. Dat het aldus is, weet de Kerk, want er wordt tot hen die aan het Heilig Avondmaal deelnemen, gezegd dat de zonden worden vergeven indien zij een nieuw leven inzetten, door zich te onthouden van de boze dingen, en door ze te verafschuwen. Uit deze dingen nu blijkt, hoe het is gesteld met de huichelaars, die overkropt zijn met boze dingen door de arglist ten aanzien van de innerlijke dingen, namelijk dat zij geen boete kunnen doen; de overblijfselen zelf immers van het goede en het ware bij hen zijn verteerd en teloorgegaan, en daarmede het al van het geestelijk leven; en omdat zij geen boete kunnen doen, kan hun niet worden vergeven. Dit wordt daarmede aangeduid dat degenen van het altaar moeten worden genomen om te sterven, die den naaste met arglist doden. De verdoemenis van hen wordt beschreven door Davids Profetische dingen over Joab, toen deze met arglist Abner had gedood, aldus: “Er worde van het huis van Joab niet afgesneden die aan een vloed lijdt, en melaats is, en zich steunt op een stok, en valt door het zwaard,

en broodsgebrek heeft”, II Sam. III: 27, 29; die aan een vloed lijdt, betekent de ontwijding van het goede der liefde; de melaatse betekent de ontwijding van het ware des geloofs, n. 6963; die zich steunt op een stok, of de manke, betekent hen bij wie al het goede is teloorgegaan, n. 4302, 4314; die door het zwaard valt, hen die aanhoudend sterven door de valse dingen, n. 4499, 6353, 7102, 8294; die broodsgebrek heeft, betekent hen die beroofd zijn van elk geestelijk leven; het brood immers is de ondersteuning van het geestelijk leven door het goede, n. 6118, 8410; omdat dezulken met Joab werden aangeduid, werd derhalve Joab op bevel van Schelomon gedood aan het altaar, waarheen hij was gevluht, I Kon. II: 28 tot 32.

9015. En wie zijn vader en zijn moeder slaat; dat dit de lastering van den Heer en van Zijn Rijk betekent, staat vast uit de betekenis van slaan, zijnde kwetsen door valse dingen, waarover n. 7136, 7146, 9007; doch wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer en tot Zijn Rijk, is het lasteren; uit de betekenis van den vader, zijnde de Heer, en van de moeder, zijnde Zijn Rijk, waarover n. 8897, waar het vierde gebod van den Decaloog is ontvouwd, en getoond wat in den inwendigen zin wordt verstaan onder den vader en de moeder eren, namelijk den Heer en Zijn Rijk liefhebben, en vandaar in den betrekkelij ken zin het goede en het ware liefhebben; aldus ook is den vader en de moeder slaan in den betrekkelij ken zin het goede en het ware der Kerk lasteren.

9016. Al stervende zal hij sterven; dat dit de verdoemenis betekent, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde de verdoemenis, waarover boven n. 9008.

9017. *Vers 16, 17. En wie een man steelt en hem verkoopt, en hij zal gevonden zijn in zijn hand, al stervende zal hij sterven. En wie zijn vader en zijn moeder vervloekt, al stervende zal hij sterven.* En wie een man steelt en hem verkoopt, betekent de toepassing van het ware des geloofs op het boze en de vervreemding; en hij zal gevonden zijn in zijn hand, betekent nochtans de erkenning ervan; al stervende zal hij sterven, betekent de verdoemenis; en wie zijn vader en zijn moeder vervloekt, betekent de ontkenning op elke wijze van den Heer en van Zijn Rijk door hen die van de Kerk zijn, en zo de ontwijding van het goede en het ware der Kerk; al stervende zal hij sterven, betekent de verdoemenis.

9018. En wie een man steelt en hem verkoopt; dat dit de toepassing van het ware des geloofs op het boze en de vervreemding betekent, staat vast uit de betekenis van een man stelen, zijnde de toepassing van het ware des geloofs op het boze; dat de man, hier de man uit de zonen Israëls, het ware des geloofs is, zie men in n. 5414, 5879, 5951, 7957, 9007; en dat stelen de toepassing

ervan op het boze is, n. 5135; en uit de betekenis van verkopen, zijnde de vervreemding, waarover n. 4098, 4752, 4758, 5886.

9019. En hij zal gevonden zijn in zijn hand; dat dit nochtans de erkenning ervan betekent, namelijk van het ware des geloofs, staat vast uit de betekenis van gevonden zijn in de hand, wanneer het wordt gezegd van het ware des geloofs, zijnde de erkenning, want wanneer dat wordt erkend met enig geloof, zo wordt het bij hem gevonden; in zijn hand, is bij hem.

9020. Al stervende zal hij sterven; dat dit de verdoemenis betekent, zie men boven in n. 9008. Dat degenen verdoemd zijn die de ware dingen des geloofs op boze dingen toepassen, en ze zo van zich vervreemden, komt omdat zij ze tevoren hebben erkend; want het ware des geloofs dat eenmaal is erkend, wordt, wanneer het daarna op het boze wordt toegepast, vermengd met het valse uit het boze, vandaar de ontwijding; dat dit de ontwijding is, zie men uit de beneden in n. 9021 aangehaalde plaatsen. Opdat dit beter worde verstaan, diene een voorbeeld ter toelichting: zij die naar willekeur de dingen willen uitdelen die des Heren zijn, vooral de dingen die van het hemelse leven bij den mens zijn, te dien einde dat zij over allen heersen en opdat zij de wereld gewinnen; wanneer zij uit de woorden des Heren bevestigende dingen nemen, zo zijn zij dieven in den geestelijken zin, want zij stelen ware dingen uit het Woord, en passen die toe op boze dingen; dat het boze dingen zijn, komt omdat zij ten doel hebben de heerschappij en het gewin, en niet het heil der zielen. Indien de zelfden de ware dingen uit het Woord, die zij op boze dingen toepassen, tevoren zonder het einddoel van de heerschappij en van het gewin hebben erkend, dan ontwijden zij die, want zo vermengen zij de valse dingen uit de boze dingen met de ware dingen. Dezulken kunnen de verdoemenis geenszins ontvluchten, want daardoor beroven zij zich van elk geestelijk leven; dat zij zich van dat leven beroven, blijkt hieruit dat zij, wanneer zij aan zichzelf overgelaten uit zich denken, en onder elkander spreken, geen geloof in de ware dingen hebben, aan den Heer niet geloven, noch aan den Hemel, noch aan de hel; maar nochtans voeren zij deze dingen meer dan de anderen in den mond, aangezien de gloed van te heersen en van te gewinnen hen tot deze dingen als tot middelen tot hun einddoel aanspoort. Dit regeert vooral in het Christelijk heidendom, waar de afgodsbeelden van heiligverklaarde mensen ter aanbidding worden tentoongesteld, waarvoor men de knieën buigt en zich op den grond nederwerpt, ook zichzelf uit arglist om te bedriegen en te overreden.

9021. En wie zijn vader en zijn moeder vervloekt; dat dit betekent de ontkenning op elke wijze van den Heer en van Zijn Rijk door hen die van

de Kerk zijn, en zo de ontwijding van het goede en het ware der Kerk, staat vast uit de betekenis van vervloeken, zijnde de afkering en de ontbinding, waarover n. 245, 379, 1423, 3530, 3584, 5071; vandaar eveneens de ontkenning op elke wijze; want wie zich afkeert en ontbindt van den Heer, ontkent Hem met het hart; uit de betekenis van den vader en de moeder, zijnde de Heer en Zijn Rijk, en in den betrekkelijken zin het goede en het ware, die uit den Heer zijn, waarover n. 8897, 9015. Dat het is door hen die binnen de Kerk zijn, komt omdat de geboden, de gerichten, en de inzettingen, die door den Heer van den berg Sinai af werden verkondigd, in het bijzonder waren voor de zonen Israëls, bij wie het uitbeeldende van de Kerk toen werd ingesteld, en door wie derhalve de Kerk werd aangeduid, n. 6426, 6637, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223, 7957, 8243, 8805; daarom wordt ook met den vader en de moeder vervloeken de ontwijding aangeduid, want zij die binnen de Kerk op elke wijze den Heer ontkennen en de dingen die van Zijn Rijk en Kerk zijn, ontwijden; dat zij die binnen de Kerk zijn, de heilige dingen kunnen ontwijden, niet echter zij die buiten de Kerk zijn, zie men in n. 1008, 1010, 1059, 2051, 3398, 3399, 3898, 4289, 4601, 6348, 6959, 6963, 6971, 8882. Vandaar komt het, dat de ontkenning van den Heer niet ontwijding is bij hen die buiten de Kerk zijn, zoals bij de heidenen, de Mahomedanen, de Joden.

9022. Al stervende zal hij sterven; dit betekent de verdoemenis, zoals boven in n. 9008, 9016, 9020. Hoe de afzonderlijke dingen in den inwendigen zin samenhangen, blijkt uit de dingen die gezegd en getoond zijn; in den inwendigen zin immers wordt in een reeks gehandeld over de ontkenning, de lastering en de ontwijding van het ware en het goede die uit den Heer zijn, maar in den uitwendigen zin verschijnt zulk een reeks niet; in dezen immers wordt gehandeld over verschillende dingen, zoals over hen die een man slaan zodat hij sterft, over hen die den genoot doden met arglist, over hen die den vader en de moeder slaan, over hen die een man stelen en verkopen, voorts over hen die den vader en de moeder vervloeken. Zodanig is het Woord in de afzonderlijke dingen, namelijk dat in den inwendigen zin de dingen in orde en zoals in een keten op elkander volgen, hoewel in den uitwendigen zin, dat is, in den zin der letter, de dingen verspreid en over verschillende plaatsen verdeeld zijn.

9023. Vers 18, 19, 20, 21. *En wanneer mannen zullen getwist hebben, en een man zijn genoot zal geslagen hebben met een steen of met een vuist, en hij sterft niet, en hij legt zich neder in bed. Indien hij zal opgestaan zijn en buiten gewandeld hebben op zijn kruk, zo zal hij die sloeg schuldeloos zijn; alleen zal hij zijn verzuim geven, en al helende zal hij helen. En wanneer een man zijn*

dienstknecht of zijn dienstmaagd met een stok zal geslagen hebben, en hij sterft onder zijn hand, al wrekende zal hij gewroken worden. Indien hij evenwel een dag of twee dagen zal gestaan hebben, zo zal hij niet gewroken worden, omdat hij zijn zilver is. En wanneer mannen zullen getwist hebben, betekent den redetwist bij zichzelf over de ware dingen; en een man zijn genoot zal geslagen hebben met een steen of met een vuist, betekent de verzwakking van één ware vanwege enig wetenschappelijk of gemeen ware; en hij sterft niet, betekent en het niet wordt uitgeblust; en legt zich neder in bed, betekent gescheiden in het natuurlijke; indien hij zal opgestaan zijn en buiten gewandeld hebben op zijn kruk, betekent de krachten des levens daarin; zo zal hij die sloeg schuldeloos zijn, betekent niet schuldig zijn aan het boze; alleen zal hij zijn verzuim geven, betekent de schadeloosstelling; en al helende zal hij helen, betekent het herstel; en wanneer een man zijn dienstknecht of zijn dienstmaagd met een stok zal geslagen hebben, betekent indien iemand binnen de Kerk het wetenschappelijk ware of de aandoening ervan uit eigen macht slecht behandelt; en hij sterft onder zijn hand, betekent zodat het wordt uitgeblust onder zijn beziening; al wrekende zal hij gewroken worden, betekent de bestraffing met den dood; indien hij evenwel een dag of twee dagen zal gestaan hebben, betekent den staat des levens blijvende tot aan het volle; zo zal hij niet gewroken worden, betekent niet de bestraffing met den dood; omdat hij zijn zilver is, betekent uit het eigene verkregen.

9024. En wanneer mannen zullen getwist hebben; dat dit den redetwist bij zichzelf over de ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van twisten, zijnde redetwisten, waarover aanstonds; en uit de betekenis van de mannen, zijnde de inzichtsvollen en zij die in de ware dingen zijn, en in den abstracten zin de verstandelijke en de ware dingen, waarover n. 3134, 9007; vandaar betekent de twist van mannen den redetwist over de ware dingen onder hen die van de Kerk zijn, en in den abstracten zin over die dingen bij zichzelf; want twisten in den geestelijken zin is redetwisten over zulke dingen die der Kerk zijn, bijgevolg die des geloofs zijn; in het Woord wordt niets anders onder twisten verstaan, want het Woord is geestelijk, en handelt over de geestelijke dingen, dat is, over de dingen die zijn van den Heer, van Zijn Rijk in den Hemel en van Zijn Rijk op aarde, dat is, van de Kerk. Dat twisten in het Woord den redetwist over de ware dingen betekent, en in het algemeen voor de ware dingen tegen de valse, alsmede de verdediging, en de bevrijding uit de valse dingen, blijkt uit deze volgende plaatsen; bij Jeremia: “Het tumult komt tot aan het einde der aarde, aangezien *Jehovah een twist tegen de natiën heeft*; Hij zal het gericht ingaan met alle vlees; de goddelozen zal Hij overgeven aan

het zwaard; zie, het boze zal uitgaan van natie tot natie, en een grote storm zal opgewekt worden van de zijden der aarde”, xxv: 31, 32; zo wordt profetisch de verkeerde staat der Kerk beschreven; het tumult is de redetwist voor de valse dingen tegen de ware dingen, en voor de boze dingen tegen de goede dingen; de aarde is de Kerk; de twist van Jehovah tegen de natiën is de redetwist van den Heer voor de ware dingen tegen de valse dingen, en voor de goede dingen tegen de boze dingen, aldus eveneens de verdediging; de natiën zijn de valse en de boze dingen; het zwaard is het valse, strijdende en overwinnende; de grote storm is het heersende valse; de zijden der aarde zijn waar de valse dingen uit het boze losbreken. Bij denzelfde: *“Jehovah zal hun twist twisten, opdat Hij rust geve aan het land”*, I: 34; den twist twisten staat voor de ware dingen verdedigen tegen de valse dingen, en bevrijden; het land staat voor de Kerk, die rust heeft wanneer zij in het goede en daaruit in de ware dingen is. Bij denzelfde: *“O, Heer, Gij hebt de twisten mijner ziel getwist, Gij hebt mijn leven bevrijd”*, Klaagl. III: 58; de twisten der ziel twisten, voor verdedigen en van de valse dingen bevrijden. Bij David: *“Twist mijn twist, en verlos mij, maak mij levend naar Uw woord”*, Psalm CXIX: 154; den twist twisten ook voor bevrijden van de valse dingen. Bij Micha: *“Twist met de bergen, en laten de heuvelen Uw stem horen”*, VI: 1; twisten met de bergen, voor redetwisten en verdedigen tegen de hoogmoedigen, alsmede tegen de boze dingen der zelfliefd; de heuvelen die de stem zullen horen zijn de nederigen en die in de naastenliefde zijn. Bij Jesaja: *“Niet tot in het eeuwige zal Ik twisten, en niet voor altijd zal Ik ontsteken”*, LVII: 16; twisten voor redetwisten tegen de valse dingen. Bij Hoschea: *“Jehovah heeft een twist met Jehudah”*, XII: 3, evenzo; behalve ook elders.

9025. En een man zijn genoot zal geslagen hebben met een steen of met een vuist; dat dit betekent de verzwakking van één ware vanwege enig wetenschappelijk of gemeen ware, staat vast uit de betekenis van slaan, zijnde kwetsen, waarover n. 7136, 7146, 9007, hier verzwakken, omdat het gaat over de ware dingen uit de wetenschappelijke dingen; uit de betekenis van den steen, zijnde het ware, waarover n. 643, 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 3798, 6426, 8941; dat het het ware in het laatste der orde is, dat is, in het natuurlijke, aldus het wetenschappelijke, n. 8609; en uit de betekenis van de vuist, zijnde het gemene ware, want met de hand wordt de macht aangeduid die van het ware is, n. 3091, 4931, 7188, 7189, vandaar wordt met de vuist de volle macht uit het gemene ware aangeduid; datgene wordt het gemene ware geheten wat aanvaard is en overal geldt; vandaar is slaan met de vuist, slaan met volle kracht en macht, in den geestelijken zin door de ware dingen die uit het goede

zijn, en in den tegengestelden zin door de valse dingen die uit het boze zijn; in welken zin bij Jesaja: “Zie, tot twist en redetwist vast gijlieden, *om met de vuist der boosheid te slaan*”, LVIII: 4; slaan met de vuist der boosheid, voor uit volle kracht door de valse dingen uit het boze. Wat het is, enig ware der Kerk te verzwakken door een wetenschappelijk of gemeen ware, zal worden ontvouwd. Onder de wetenschappelijke ware dingen worden verstaan de ware dingen die uit den letterlijken zin des Woords zijn; de gemene ware dingen daaruit zijn die welke zijn aanvaard bij het gewone volk en vandaar in de gewone spreektaal. Er zijn zeer vele van zulke ware dingen, en zij gelden met veel kracht; maar de letterlijke zin des Woords is voor de eenvoudigen, voor hen die worden ingewijd in de innerlijke ware dingen des geloofs, en voor hen die de innerlijke dingen niet vatten, want hij is volgens den schijn vóór den zinlijken mens, aldus volgens het bevattingsvermogen; vandaar komt het, dat daar meermalen dingen verschijnen die oneender zijn en als het ware met elkander in tegenspraak, zoals bij voorbeeld, dat de Heer in verzoeking leidt en elders dat Hij niet daarin leidt, dat het den Heer berouwt en elders dat het Hem niet berouwt, dat de Heer uit toorn en ontsteking handelt en elders dat Hij uit zuivere mildheid en barmhartigheid handelt, dat de zielen voor het gericht worden gedaagd terstond na het overlijden, en elders dat het is ten tijde van het Laatste Oordeel, en zo voort. Zulke dingen worden, omdat zij uit den letterlijken zin des Woords zijn, wetenschappelijke ware dingen genoemd, en zij verschillen van de ware dingen des geloofs die van de leer der Kerk zijn; deze immers rijzen uit gene op door ontvouwing; want wanneer zij worden ontvouwd, wordt de mens der Kerk onderricht dat terwille van het bevattingsvermogen en volgens den schijn aldus in het Woord is gesproken; vandaar ook komt het, dat de leren der Kerk in zeer vele dingen afwijken van den letterlijken zin des Woords; men moet weten dat het de ware leer der Kerk is die hier de inwendige zin wordt genoemd, want in den inwendigen zin zijn de ware dingen zodanig als de Engelen in den Hemel hebben. Onder de priesters, en onder de mensen der Kerk, zijn er die de ware dingen der Kerk leraren en aanleren uit den letterlijken zin des Woords, en er zijn er die ze leraren en aanleren uit de leer uit het Woord, welke de leer des geloofs der Kerk wordt genoemd; dezen verschillen zeer van genen in doorvatting, maar door het gewone volk kunnen zij niet worden onderscheiden, omdat dezen en genen uit het Woord bijna eender spreken; maar zij die den allenen letterlijken zin des Woords leraren en aanleren zonder de leer der Kerk als regelaarster, vatten niet dan alleen die dingen welke van den natuurlijken of uitwendigen mens zijn, doch zij die het doen uit de ware leer die uit het

Woord is, verstaan ook de dingen die van den geestelijken of inwendigen mens zijn; de oorzaak hiervan is deze, dat het Woord in den uitwendigen of letterlijken zin natuurlijk is, doch in den inwendigen zin geestelijk is; gene zin wordt in het Woord een wolk genoemd, deze echter de heerlijkheid in de wolk, n. 5922, 6343 einde, 6752, 8106, 8781. Uit deze dingen nu kan vaststaan wat er wordt verstaan onder den redetwist bij zichzelf over de ware dingen, en onder de verzwakking van één ware vanwege enig wetenschappelijk of gemeen ware; het wetenschappelijke en het gemene ware is, als gezegd, het ware uit den letterlijken zin des Woords, hetwelk, omdat het oneender en naar den schijn met zichzelf als het ware in tegenspraak is, niet anders kan dan somtijds de geestelijke ware dingen die van de leer der Kerk zijn, verzwakken; en deze worden verzwakt wanneer de denking vanwege de met elkander in strijd zijnde plaatsen in het Woord in twijfel komt. Over dezen staat aangaande de ware dingen des geloofs bij den mens wordt hier in den inwendigen zin gehandeld.

9026. En hij sterft niet; dat dit betekent en het niet wordt uitgeblust, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde ophouden zodanig te zijn, waarover n. 494, 6587, 6593, bijgevolg uitgeblust worden, hier niet uitgeblust worden. Omdat in den inwendigen zin hier wordt gehandeld over de samenstemming van de ware dingen des geloofs met de dingen die van den letterlijken zin des Woords zijn, en omdat die welke van den letterlijken zin des Woords zijn, niet kunnen worden uitgeblust, aangezien zij de ware dingen in het laatste der orde zijn, wordt hier derhalve niet gehandeld over het slaan van een man tengevolge waarvan hij sterft, maar alleen over het slaan van een man tengevolge waarvan hij niet sterft, want de dingen die van den letterlijken zin des Woords zijn, kunnen weliswaar worden verzwakt, doch niet uitgeblust; en ook kunnen zij, nadat zij verzwakt zijn, afgezonderd worden en daarna door ontvouwing hersteld worden; welke dingen worden aangeduid met de dingen die werden ingesteld aangaande den man geslagen door zijn genoot, en oprijzende en wandelende op zijn kruk. Wie de innerlijke dingen des Woords doorzoekt, kan zien, dat het terwille van een verborgen oorzaak, die niet dan alleen onder een door het licht des Hemels verlicht verstand valt, door den Heer werd ingesteld, dat hij die sloeg schuldeloos zou zijn, indien de geslagene zal zijn opgestaan van het bed en buiten zal hebben gewandeld op zijn kruk; en te meer dat het door den Heer werd ingesteld, dat hij die zijn knecht slaat, en deze niet sterft binnen een of twee dagen, niet zou worden gewroken, omdat hij zijn zilver is, terwijl het toch de beroving van het leven van een mens is; hij is immers een mens, hoewel hij een dienstknecht is;

maar de verborgen oorzaak waarom het aldus door den Heer werd ingesteld, blijkt niet dan alleen door den inwendigen zin, waarin wordt gehandeld over de ware dingen der Kerk uit het Woord, waarmede het eender is gesteld, wanneer onder den man die twist en den genoot slaat, en eveneens onder den man die zijn dienstknecht en zijn dienstmaagd slaat, zulke dingen worden verstaan die in den geestelijken zin overeenstemmen, welke dingen nu worden ontvouwd. Bij de Israëlietische natie was een uitbeeldende Kerk ingesteld, dat is, een Kerk waarin de inwendige dingen, die des Hemels en der Kerk zijn, zouden worden uitgebeeld door uitwendige dingen; daarom waren zulke dingen ingesteld en eveneens bevolen, die als wetten niet gelden nadat door den Heer de inwendige dingen der Kerk zijn geopend en onthuld, want dan zal de mens het inwendige leven, dat het leven des geloofs en der naastenliefde is, leven, en dat uitwendige leven waarin de inwendige dingen het leven maken.

9027. En legt zich neder in bed; dat dit betekent gescheiden in het natuurlijke, staat vast uit de betekenis van zich nederleggen, zijnde gescheiden worden; en uit de betekenis van het bed, zijnde het natuurlijke, waarover n. 6188, 6226, 6463; hoe het hiermede is gesteld, zal uit hetgeen volgt blijken.

9028. Indien hij zal opgestaan zijn en buiten gewandeld hebben op zijn kruk; dat dit de krachten des levens daarin betekent, staat vast uit de betekenis van opstaan, namelijk dat het iets van verheffing insluit, hier van het geestelijk ware ter samenstemming met het wetenschappelijk ware; uit de betekenis van wandelen, zijnde leven, waarover n. 519, 1794, 8417, 8420; en uit de betekenis van de kruk, zijnde de krachten; de stok immers betekent de macht die van het ware is, aldus de krachten, n. 4876, 4936, 6947, 7011, 7026, de kruk eender, maar toegepast op hen die niet in goede gezondheid zijn; in welken zin het ook wordt gezegd bij David: “Zij waren mij voorgekomen in den dag mijns verderfs, *maar Jehovah was mij tot een kruk*, en Hij leidde mij uit in de breedte”, Psalm XVIII: 19, 20; de dag des verderfs voor den invalieden staat ten aanzien van het geloof van het ware; Jehovah tot een kruk, voor de macht alsdan; uitleiden in de breedte, voor in de ware dingen die des geloofs zijn; dat dit is uitleiden in de breedte, zie men in n. 4482. Ook bij Jesaja: “De Heer Jehovah Zebaoth is verwijderende uit Hierosolyma en Jehudah *stok en kruk*, allen stok des broods, en allen stok des waters”, III: 1; stok en kruk verwijderen, voor de macht en de krachten des levens uit het ware en het goede; de stok des broods voor de macht uit het goede, de stok des waters voor de macht uit het ware. De kruk wordt in de oorspronkelijke Taal afgeleid van

leunen op en geschraagd worden, hetgeen in de geestelijke wereld geschiedt door het ware en het goede.

9029. Zo zal hij die sloeg, schuldeloos zijn; dat dit betekent niet schuldig zijn aan het boze, staat vast uit de betekenis van schuldeloos zijn, zijnde niet schuldig zijn aan het boze; er wordt immers gehandeld over hen die uit enig geestelijk ware, hetwelk het ware van de leer des geloofs der Kerk uit het Woord is, enig wetenschappelijk ware beschouwen, dat het ware uit den zin der letter des Woords is, en omdat er geen samenstemming verschijnt, wordt derhalve het geestelijk ware verzwakt en een tijd lang gescheiden, niet echter ontkend of verbannen; van hen wordt gezegd, dat zij niet schuldig zijn aan het boze; en uit de betekenis van slaan, zijnde verzwakken, zoals boven n. 9025.

9030. Alleen zal hij zijn verzuim geven; dat dit de schadeloosstelling betekent, staat vast uit de betekenis van het verzuim, zijnde de schadeloosstelling, hier van het geestelijk ware, dat verzwakt is door het wetenschappelijk ware. Het geestelijk ware wordt dat ware genoemd hetwelk tezamen met het goede het leven van den inwendigen mens maakt, doch het wetenschappelijk ware is dat ware hetwelk het leven van den uitwendigen mens maakt; het laatstgenoemde ware is uit den letterlijken zin des Woords, het eerstgenoemde echter uit den inwendigen zin des Woords, aldus eveneens uit de echte leer des geloofs der Kerk, want deze leer is de leer van den inwendigen zin.

9031. En al helende zal hij helen; dit betekent het herstel, namelijk door de interpretatie; de dingen immers die in den letterlijken zin des Woords zijn, stemmen, indien zij innerlijk worden beschouwd, alle samen. Het is daarmede gesteld zoals hiermede dat in het Woord wordt gezegd van de zon dat zij op- en ondergaat, terwijl zij nochtans niet op- noch ondergaat, maar dat een zodanige aanblik verschijnt van den kant van de bewoners van den aardbol, omdat deze dagelijks rondom zijn as wordt gedraaid; deze natuurlijke waarheid schuilt in de vorige, die volgens den schijn van het uitwendig gezicht is; indien tegen dien schijn was gesproken in het Woord, zou het gewone volk het niet vatten, en wat het gewone volk niet vat, dat gelooft het ook niet. Eender is het gesteld met de Zon des Hemels, die de Heer is, waarvan ook wordt gezegd dat zij opgaat, maar in de harten wanneer de mens wordt wederverwekt, en eveneens wanneer hij in het goede der liefde en des geloofs is; en dat zij ondergaat, wanneer de mens in het boze en daaruit in het valse is; terwijl toch de Heer bij voortduur in den opgang is, weswege Hij eveneens het Oosten wordt genoemd, en nooit in den ondergang, noch Zich van den mens afkeert, maar de mens zich van Hem; vandaar de schijn dat de Heer het aangezicht afkeert, en ook het boze binnenbrengt; en daarom wordt het ook

aldus in het Woord gezegd; dit is eveneens een ware, maar een schijnbaar ware, aldus niet indruisend tegen het vorige. Uit deze dingen nu kan vaststaan wat met al helende helen in den inwendigen zin wordt aangeduid, namelijk het herstel van het geestelijk ware, hetgeen geschiedt door de juiste interpretatie van het wetenschappelijk ware of van den letterlijken zin des Woords. Het is daarmee eender gesteld als met elk ware dat van den letterlijken zin is, dit immers verschijnt in het natuurlijk licht, hetwelk dat van den zinlijken mens is, zoals het in het Woord wordt gezegd, want de letterlijke zin is natuurlijk, en voor den zinlijken mens; doch wanneer hetzelfde ware zich vertoont in het licht des Hemels, dan verschijnt het volgens den inwendigen zin, want deze zin is geestelijk, en voor den hemelsen mens, aangezien de dingen die van het natuurlijk licht zijn, verdwijnen in het hemels licht; het natuurlijk licht immers is zoals een schaduw of een wolk, en het hemels licht zoals de heerlijkheid en de glans na de verwijdering van de wolk; weswege ook de letterlijke zin des Woords een wolk wordt genoemd, en de inwendige zin de heerlijkheid; men zie de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, en n. 439I, 5922, 6343, 8106, 8443, 8781. Dat met al helende helen wordt aangeduid herstellen in den geestelijken zin, komt omdat de ziekte en de krankheid de invaliditeit van den inwendigen mens betekenen; de invaliditeit van deze is er wanneer hij krank is ten aanzien van zijn leven, dat het geestelijk leven is, aldus wanneer hij van het ware afbuigt tot het valse, en van het goede tot het boze; wanneer dit geschiedt, is dat leven krank, en wanneer hij zich geheel en al van het ware en het goede afkeert, dan sterft dat leven, maar de dood ervan wordt de geestelijke dood genoemd, welke de verdoemenis is. Omdat het met het leven van den inwendigen mens aldus is gesteld, worden daarom zulke dingen die van de ziekten en van den dood in de natuurlijke wereld zijn, in het Woord gezegd aangaande de ziekten van het geestelijk leven en aangaande den dood ervan; aldus eveneens de helingen of de genezingen van de ziekten, zoals bij Jesaja: “Jehova slaat Egypte, *door te slaan* en *door te helen*; weswege het zich bekeert tot Jehovah, en Hij zal Zich van hen laten verbidden, en *Heij zal hen helen*”, XIX: 22. Bij denzeifde: “Voorzeker is Hij doorboord om onze overtredingen, verbrijzeld om onze ongerechtigheden; de kastijding van onzen vrede was op Hem, en *in Zijn wonde is ons heling gegeven*”, LIII: 5; deze dingen aangaande den Heer. Bij Jeremia: “Keert weder, verdraaide zonen; *Ik zal uw afkeringen helen*”, III: 22. Bij denzeifde: “*Zie, Ik zal haar de heling en het geneesmiddel doen opklimmen*, en *Ik zal hen helen*, en hun onthullen den overvloed van vrede en de waarheid”, XXXIII: 6. Bij denzeifde: “Klim op naar Gilead, en neem *balsem*, gij maagd dochter van Egypte, *tevergeefs vermenigvuldigde gij*

de medicijnen; er is geen heling voor u”, XLVI: II. En bij Ezechiël: “Aan de rivier klimt op, op haar oever, van deze en van gene zijde de boom der spijsze, welks blad niet afvalt, noch de vrucht ervan wordt verteerd; in zijn maanden wordt hij herboren, omdat zijn wateren uitgaan van het Heiligdom; vandaar is zijn vrucht tot spijsze, en *zijn blad tot medicijnen*”, XLVII: 12; de vrucht die tot spijsze is, voor het goede der liefde en der naastenliefde, hetwelk is voor de voeding van het geestelijk leven; het blad dat tot medicijnen is, voor de ware dingen des geloofs die voor dat leven ter verkwikking en herstel zijn; dat de vrucht het goede der liefde en der naastenliefde is, zie men in n. 3146, 7690, en dat het blad het ware des geloofs is, n. 885. Omdat van ziekten en krankheden, voorts van helingen en medicijnen, in het Woord niet wordt gesproken met betrekking tot het natuurlijke leven, maar met betrekking tot het andere leven, hetwelk is onderscheiden van het natuurlijke, is het vandaar voor hem die enigermate daarover nadenkt, duidelijk dat de mens een ander leven heeft, hetwelk dat van zijn inwendigen mens is. Zij die grof denken over het leven van den mens, geloven dat hij geen ander leven heeft dan dat van het lichaam, hetwelk het leven van den uitwendigen of natuurlijke mens is; zij vragen zich in verwondering af wat het leven van den inwendigen mens is, ja zelfs wat de inwendige mens is; indien hun wordt gezegd, dat dit leven het leven des geloofs en der naastenliefde is, en dat de inwendige mens de geest van hem is die leeft na den dood, die wezenlijk de mens zelf is, zijn zij nog meer verwonderd; en zij die alleen voor hun lichaam en niet voor hun ziel leven, aldus die alleen natuurlijke mensen zijn, vatten niets van hetgeen over het leven des geloofs en der naastenliefde, en van hetgeen over den inwendigen mens wordt gezegd, want zij hebben hun denking slechts uit het natuurlijk licht, en geen uit het geestelijk licht; weswege zij ook na den dood ten aanzien van de denking grof blijven, en in de schaduw des doods leven, dat is, in de valse dingen uit het boze; en zij zijn geheel en al in donkerheid en blindheid ten opzichte van het licht des Hemels.

9032. Er is in deze beide Verzen gehandeld over het geestelijk ware, zijnde het ware van de leer des geloofs uit het Woord, verzwakt door het wetenschappelijk ware, zijnde het ware van den letterlijken zin des Woords; maar omdat gemeenlijk wordt geloofd, dat het ware van de leer des geloofs der Kerk een en hetzelfde is als het ware van den letterlijken zin des Woords, zo is het geoorloofd deze zaak met een voorbeeld toe te lichten; het echte ware van de leer der Kerk is dat de liefde jegens den naaste en de liefde tot den Heer de Kerk bij den mens maken, en dat die liefden worden ingeboezemd van den Heer door het geloof, dat is, door de ware dingen des geloofs die uit het Woord

zijn, bijgevolg dat niet het geloof-alleen haar maakt; hij die in dat ware is, en het Woord raadpleegt, wordt overal bevestigd; doch waar hij stuit op woorden aangaande het geloof, en daar niet tegelijk de liefde wordt vermeld, blijft hij steken, en begint over het ware van zijn leer des geloofs twijfel te koesteren; vandaar wordt dat ware zolang verzwakt, en van de overige dingen, die van een ontwijfelbaar geloof zijn, gescheiden. Ter toelichting dienen des Heren woorden aangaande het geloof bij Markus: *“Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal gezaligd worden; die echter niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden”*, XVI: 16; omdat hier wordt gehandeld over het geloof en niet tegelijk over de liefde, kan het gemoed in twijfel geraken over het ware van zijn leer, dat de hemelse liefde ingeboezemd door de ware dingen des geloofs de Kerk maakt; maar wanneer dit wetenschappelijk ware, dat is, het ware van den letterlijken zin des Woords, innerlijk wordt beschouwd, zo blijkt dat het nochtans met het ware der leer samenstemt; met gedoopt worden immers wordt in den inwendigen zin wederverwekt worden aangeduid, n. 4255, 5120 einde; en wederverwekt worden is geleid worden in het goede der liefde en der naastenliefde door de ware dingen des geloofs, n. 8548 tot 8553, n. 8635 tot 8640, n. 8742 tot 8747; daaruit staat vast dat het ware dat van den letterlijken zin des Woords is, samenstemt met het ware der leer, als slechts wordt verstaan wat er wordt aangeduid met gedoopt worden. En dat er wordt gezegd dat hij die niet zal geloofd hebben, verdoemd zal worden, komt omdat die niet kan worden gedoopt, dat is, worden wederverwekt, aldus niet worden binnengeleid in de Kerk, te minder een Kerk worden; de doop immers is het symbool der wederverwekking, en zo der binnenleiding in de Kerk, hetgeen geschiedt in het goede door de ware dingen uit het Woord. Uit deze dingen nu blijkt, hoe de dingen moeten worden verstaan die in den inwendigen zin worden aangeduid met den man die den genoot slaat met een steen of met een vuist, en hij sterft niet, maar legt zich neder in bed, dat hij, indien die opstaat en op zijn kruk zal hebben gewandeld, schuldeloos zal zijn, maar dat hij het verzuim zal geven, en zal helen; namelijk in den inwendigen zin, dat indien het ware van de leer des geloofs der Kerk is verzwakt door een wetenschappelijk ware dat uit den letterlijken zin des Woords is, en toch niet wordt uitgeblust, dit schadeloos gesteld en hersteld zal worden, hetgeen geschiedt door een juiste interpretatie.

9033. Er is in die twee Verzen gehandeld over de verzwakking van het geestelijk ware, dat is, van het ware van de leer des geloofs der Kerk; in de twee Verzen echter die nu volgen, wordt gehandeld over de verzwakking van het wetenschappelijk ware dat van den letterlijken zin des Woords is,

door het geestelijk ware, dat is van de leer des geloofs der Kerk; dit schijnt weliswaar eender aan het voorgaande, maar nochtans is het niet eender, weswege ook hier een voorbeeld ter toelichting diene; het is een geestelijk ware of een echt ware van de leer des geloofs der Kerk, dat de Heer niemand straft, omdat Hij de Barmhartigheid zelf is, weswege Hij al wat Hij doet, uit de Barmhartigheid doet, en geenszins uit toorn en wraak, en toch zegt de Heer bij Mattheus: “Vreest u niet voor degenen die het lichaam kunnen doden; vreest echter veeleer Hem *Die èn het lichaam èn de ziel kan verderven in de gehenna*”, x: 28; hier wordt aangaande God gezegd, dat Hij moet worden gevreesd, omdat Hij het lichaam en de ziel in de gehenna kan verderven, terwijl Hij toch niemand verderft; maar nochtans is het waar; weswege het niet moet worden uitgeblust, dat is, ontkend; want indien het wordt ontkend, vergaat het geloof aan het Woord; en indien dit vergaat, kan de mens niet geestelijk leven, de mens heeft immers het geestelijk leven door het geloof uit het Woord. Hiermede is het aldus gesteld: Het is een Wet der Goddelijke Orde, dat het goede in zich de beloning, aldus den Hemel, heeft; vandaar komt het, dat het boze in zich de bestraffing, aldus de hel, heeft; gene Wet is uit den Heer, omdat de Heer voor allen het goede wil; deze echter niet aldus, omdat de Heer voor niemand het boze wil; maar nochtans geschiedt aldus, niet uit den Heer, maar uit den mens die in het boze is, bijgevolg uit het boze. Dit wordt evenwel aan den Heer toegekend in den zin van de letter des Woords, omdat het aldus verschijnt; daarom moet het, omdat het een schijnbaar ware is, niet worden ontkend, dat is, uitgeblust, want zo zou het geloof aan het Woord worden uitgeblust, welk geloof voor de eenvoudigen is; men zie n. 2447, 6071, 6991, 6997, 7533, 7632, 7643, 7679, 7710, 7877, 7926, 8179, 8227, 8228, 8282, 8483, 8631, 8632, 9010.

9034. En wanneer een man zijn dienstknecht of zijn dienstmaagd met een stok zal geslagen hebben; dat dit betekent indien iemand binnen de Kerk het wetenschappelijk ware of de aandoening ervan uit eigen macht slecht behandelt, staat vast uit de betekenis van slaan, zijnde slecht behandelen, want van slaan wordt gesproken met betrekking tot welke schade dan ook; uit de betekenis van den man, hier van den man uit de zonen Israëls, zijnde zij die van de Kerk zijn, en vandaar in het geestelijk ware, hetwelk het ware van de leer des geloofs der Kerk uit het Woord is, waarover n. 6426, 6437, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223, 7957, 8234, 8805; uit de betekenis van den dienstknecht, zijnde het wetenschappelijk ware, dat het ware des Woords is, maar van den letterlijken zin ervan, waarover aanstonds; uit de betekenis van de dienstmaagd, zijnde de natuurlijke aandoening, aldus de

aandoening van de wetenschappelijke dingen, omdat deze in het natuurlijke zijn, waarover n. 1895, 2567, 3835, 3849, 8993, 8994; en uit de betekenis van den stok, zijnde de natuurlijke macht, waarover n. 4876, 4936, 6947, 7011, 7026, hier de eigen macht, omdat het een gekochte dienstknecht is waarvan sprake is. Daaruit blijkt, dat met wanneer een man zijn dienstknecht of zijn dienstmaagd zal geslagen hebben, wordt aangeduid indien iemand binnen de Kerk het wetenschappelijk ware des Woords, of de aandoening ervan, slecht behandelt. Dat de dienstknecht het ware van den letterlijken zin des Woords is, komt omdat met den dienstknecht in het algemeen de lagere of de uiterlijke dingen worden aangeduid, aangezien deze de hogere of innerlijke van dienst zijn, n. 2541, 5161, 5164, 5936, 7143; vandaar wordt met den dienstknecht het natuurlijke aangeduid, aangezien dit het geestelijke van dienst is, n. 3019, 3020, 5305, 7998, bijgevolg het wetenschappelijk ware, dat van den letterlijken zin des Woords is, want dit is het geestelijk ware van dienst, hetwelk van den inwendigen zin is; het ware van den inwendigen zin des Woords is hetzelfde als het echte ware van de leer des geloofs der Kerk. Hoe het ware van den letterlijken zin des Woords het geestelijk ware van dienst is, zal in het kort worden gezegd: door den mens der Kerk wordt eerst het ware uit den letterlijken zin des Woords aangeleerd, hetwelk het gemene ware is, aangepast aan het bevattingsvermogen van den uitwendigen mens, die in het natuurlijk licht is; dit ware wordt langs den uitwendigen weg, zijnde door het gehoor, opgenomen, en weggelegd in het geheugen van den uitwendigen mens, waar ook de verschillende wetenschappelijke dingen uit de wereld zijn, n. 2469 tot 2494; daarna worden de in dit geheugen weggelegde dingen onderworpen aan het gezicht of de beziening van den inwendigen mens, die uit het licht des Hemels ziet; deze roept daaruit door een uitkiezen de ware dingen op die samenstemmen met het goede, dat door den Heer invloeit langs den weg der ziel, en dat de mens had opgenomen; daar verbindt de Heer de ware dingen met het goede; de ware dingen die zo zijn verbonden in den inwendigen mens worden de geestelijke ware dingen genoemd, en het goede waarmede de ware dingen zijn verbonden, het geestelijk goede; het is dit goede door de ware dingen geformeerd dat het geestelijk leven van den mens maakt; de ware dingen zelf daar worden de ware dingen des geloofs genoemd, en het goede wordt het goede der naastenliefde genoemd; het goede waaraan zo de ware dingen zijn ingeplant, is de Kerk bij den mens. Uit deze dingen blijkt hoe de ware dingen van den letterlijken zin des Woords van dienst zijn om de geestelijke ware dingen te formeren, in het algemeen om het geloof en de naastenliefde te formeren, welke het geestelijk leven maken; welk leven is

aangedaan worden door de ware dingen terwille van het goede, en aangedaan worden door het goede uit de ware dingen, en ten slotte aangedaan worden door de ware dingen uit het goede.

9035. En hij sterft onder zijn hand; dat dit betekent zodat het wordt uitgeblust onder zijn beziening, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde uitgeblust worden, zoals boven n. 9026; en uit de betekenis van onder zijn hand, zijnde onder de beziening, want met de hand wordt aangeduid de macht die van het geestelijk ware is, n. 5327, 5328, 7011, aldus die van de beziening is, want de beziening geschiedt uit dat ware, en is de gewaarwording. De ware dingen immers van den letterlijken zin des Woords in het geheugen van den natuurlijken mens weggelegd, vormen daar als het ware een veld voor de beziening van den inwendigen mens, waarin het licht uit den Hemel invloeit; uit dit veld kiest de inwendige mens zulke dingen die samenstemmen met het goede bij zichzelf, zoals boven is gezegd, vergelijkenderwijs zoals het oog uit het veld van een tuin zulke dingen kiest die bevorderlijk zijn tot de nutten van zijn leven.

9036. Al wrekende zal hij gewroken worden; dat dit de bestraffing met den dood betekent, staat vast uit de betekenis van gewroken worden of wraak nemen, zijnde de bestraffing met den dood, hier met den geestelijken dood, die de verdoemenis is; want het ware van den letterlijken zin des Woords wordt uitgeblust, en daarmee het geloof aan het Woord. Hoe het hiermede is gesteld, zie men boven in n. 9033, en eveneens beneden in n. 9039.

9037. Indien hij evenwel een dag of twee dagen zal gestaan hebben; dat dit betekent den staat des levens blijvende tot aan het volle, staat vast uit de betekenis van den dag, zijnde de staat des levens, waarover n. 893, 2788, 3785, 4850; en uit de betekenis van twee dagen, zijnde de daarop volgende staat, n. 1335, aldus de volle staat, namelijk van de beziening; wanneer immers in het Woord wordt gezegd één dag, of één week, of één maand, of één jaar, wordt een volledige periode van tijd of van staat aangeduid, n. 2906; en wanneer twee dagen daaraan wordt toegevoegd, zo wordt aangeduid tot aan het volle.

9038. Zo zal hij niet gewroken worden; dat dit betekent niet de bestraffing met den dood, staat vast uit de betekenis van gewroken worden, zijnde de bestraffing met den dood, zoals boven n. 9036.

9039. Omdat hij zijn zilver is; dat dit betekent uit het eigene verkregen, staat vast uit de betekenis van het zilver, zijnde het ware, waarover n. 1551, 2954, 5658, 6112, 6914, 6917, hier, omdat over den gekochten dienstknecht wordt gehandeld, is het het ware door het eigene verkregen. Het ware door het eigene verkregen wordt datgene geheten waarvan door inductie uit de beginselen

uit het eigene opgevat, wordt geloofd dat het waar is, en toch niet waar is; zulk ware hebben zij die niet verlicht door het licht des Hemels, het Woord ontvouwen, dat is, die niet uit de aandoening van het ware terwille van het goede des levens dat lezen, want dezen worden niet verlicht; indien dit wordt uitgeblust na een volle beziening, is er geen bestraffing met den dood, dat is, verdoemenis, omdat het niet een Goddelijk geestelijk ware is; doch indien het wordt uitgeblust vóór de volle beziening, zo is er verdoemenis, want er is verwerping van het ware des geloofs zelf; dat wat immers van iemands geloof is geworden, ook al zou het niet het ware zijn, moet niet worden verworpen, tenzij door een volle beziening; indien het eerder geschiedt, zo wordt het initialement van diens geestelijk leven uitgeroeid; weswege ook de Heer nooit een zodanig ware bij den mens breekt, maar zoveel als kan geschieden buigt. Maar een voorbeeld diene ter toelichting: Wie gelooft dat de heerlijkheid des Hemels en vandaar de vreugde bestaat in de heerschappij over velen, en uit dit opgevatte beginsel des Heren woorden ontvouwt aangaande de dienstknechten die tien en vijf mina's hadden gewonnen, namelijk dat zij mogendheid zouden hebben over tien steden en over vijf steden, Lukas XIX: 11, alsmede uit des Heren woorden, tot de discipelen, dat zij zouden zitten op tronen, en de twaalf stammen Israëls oordelen, Lukas XXII: 30 - indien hij zijn geloof, hetwelk het geloof van het ware uit den letterlijken zin des Woords is, vóór de volle beziening uitblust, zo bewerkt hij het verlies van zijn geestelijk leven; doch indien hij na de volle beziening die dingen uitlegt naar des Heren woorden, dat hij die de grootste wil zijn, de kleinste zal zijn, en die de eerste wil zijn, de dienstknecht van allen zal zijn, Matth. xx: 26, 27, 28; Markus x: 42; Lukas XXII: 24 tot 27, dan bewerkt hij, indien hij zijn geloof uitblust aangaande de hemelse heerlijkheid en vreugde uit de heerschappij over velen, niet het verlies van zijn geestelijk leven. Met de steden immers waarover degenen mogendheid zullen hebben die de mina's hebben gewonnen, worden de ware dingen des geloofs aangeduid, n. 2268, 2449, 2712, 2943, 3216; en vandaar het inzicht en de wijsheid; eender met de tronen waarop de discipelen zullen zitten, n. 2129, 6397. Zij die in den Hemel krachtens de ware dingen des geloofs in het inzicht en de wijsheid meer dan de anderen zijn, zijn in zulk een vernedering, dat zij alle mogendheid aan den Heer toekennen, en niets aan zichzelf, weswege zij ook niets van heerlijkheid en van vreugde in het heersen, maar in het dienen stellen; en wanneer zij in dezen staat zijn, zijn zij in de heerschappij, en eveneens in de heerlijkheid en de vreugde meer dan de anderen, maar niet vanwege de overheersing, zoals is gezegd, doch krachtens de aandoening der liefde en der naastenliefde, welke

die is van het anderen van dienst zijn; de Heer vloeit immers met macht in bij hen die nederig zijn, niet echter bij de hoogmoedigen, omdat genen den invloed opnemen, dezen echter dien verwerpen, n. 7489, 7491, 7492.

9040. Vers 22 tot 27. *En wanneer mannen zullen gevochten hebben, en een zwangere vrouw een slag zullen toegebracht hebben, en haar geboorten zullen zijn uitgegaan, en er geen schade geschiedt, al boete betalende zal hij boete betalen, gelijk als hem de heer der vrouw zal opgelegd hebben, en hij zal geven tot de rechters. En indien er schade zal geweest zijn, en gij zult geven ziel voor ziel; oog voor oog; tand voor tand; hand voor hand; voet voor voet; brand voor brand; wond voor wondslag voor slag. En wanneer een man zal geslagen hebben het oog van zijn dienstknecht, of het oog van zijn dienstmaagd, en het zal verdorven hebben, zo zal hij hem vrijlaten voor zijn oog. En indien hij een tand van zijn dienstknecht, of een tand van zijn dienstmaagd zal uitgeslagen hebben, zo zal hij hem vrijlaten voor zijn tand.* En wanneer mannen zullen gevochten hebben, betekent een fellen redetwist tussen de ware dingen; en een zwangere vrouw een slag zullen toegebracht hebben, betekent de kwetsing van het goede dat uit het ware is; en haar geboorten zullen zijn uitgegaan, betekent indien het tot in het natuurlijke bevestigd is; en er geen schade geschiedt, betekent dat er zo geen kwetsing is daar; al boete betalende zal hij boete betalen, betekent de verbetering; gelijk als hem de heer der vrouw zal opgelegd hebben, betekent totdat het overeenkomt met het ware van het goede; en hij zal geven tot de rechters, betekent volgens het billijke; en indien er schade zal geweest zijn, betekent de kwetsing; en gij zult geven ziel voor ziel, betekent de wet der orde, dat gij aldus den naaste zult doen zoals gij wilt dat hij u zal doen, bijgevolg dat u zal geschieden wat gij den ander doet; de ziel is het geestelijk leven; oog voor oog, betekent indien iets in het innerlijk verstandelijke; tand voor tand, betekent indien iets in het uiterlijk verstandelijke; hand voor hand, betekent indien iets van macht van het geestelijk ware; voet voor voet, betekent indien iets van macht van het natuurlijk ware; brand voor brand, betekent indien iets van aandoening die der liefde innerlijk in het willijke is; wond voor wond, betekent indien iets van aandoening die der liefde uiterlijk in het willijke is; slag voor slag, betekent indien iets van aandoening in het verstandelijke, namelijk indien iets ervan wordt uitgeblust of gekwetst; en wanneer een man zal geslagen hebben het oog van zijn dienstknecht, betekent indien de inwendige mens zal gekwetst hebben het ware des geloofs in den uitwendigen of natuurlijke mens; of het oog van zijn dienstmaagd, betekent of indien de aandoening van het ware daar; en het zal verdorven hebben, betekent indien hij zal vernietigd hebben; zo zal hij hem vrijlaten voor het oog, betekent dat

het niet langer het inwendige kan dienen; en indien hij een tand van zijn knecht of een tand van zijn dienstmaagd zal uitgeslagen hebben, betekent indien hij zal vernietigd hebben het ware of de aandoening ervan in het zinlijke; zo zal hij hem vrijlaten voor zijn tand, betekent dat het niet langer het inwendige kan dienen.

9041. En wanneer mannen zullen gevochten hebben; dat dit een fellen redetwist tussen de ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van vechten, zijnde een felle redetwist; en uit de betekenis van de mannen, hier uit de zonen Israëls, zijnde zij die van de Kerk en in de ware dingen ervan zijn, in den abstracten zin de ware dingen der Kerk, waarover boven n. 9034.

9042. En een zwangere vrouw een slag zullen toegebracht hebben; dat dit betekent de kwetsing van het goede dat uit het ware is, staat vast uit de betekenis van een slag toebrengen, zijnde de kwetsing; en uit de betekenis van een zwangere vrouw, zijnde de formering van het goede uit het ware; dat dit met de zwangere vrouw wordt aangeduid, komt omdat de wederverwekking van den mens, zijnde de verwekking van het geestelijk leven bij hem, in den inwendigen zin des Woords wordt verstaan onder de verwekking van zijn natuurlijk leven dat hij van zijn ouders heeft; want wanneer de mens opnieuw wordt geboren, wordt hij eerst ontvangen, daarna als het ware in de baarmoeder gedragen, en tenslotte geboren; en omdat de wederverwekking of de verwekking van het geestelijk leven de verbinding is van het ware en het goede, dat is, van het geloof en de naastenliefde, wordt daarom met dragen in de baarmoeder de inwijding van het ware in het goede aangeduid; daaruit blijkt wat met de zwangere vrouw wordt aangeduid, namelijk de staat van de formering van het goede uit de ware dingen; dat de baarmoeder is waar het ware en het goede ligt ontvangen, zie men in n. 4918, 6433; dat zijn in de baarmoeder, en uitgaan van de baarmoeder is wederverwekt worden, n. 4904, 8043; en dat de verwekkingen en de geboorten zijn des geloofs en der naastenliefde, n. 613, 1145, 1255, 2020, 2584, 6239. De staat der formering van het goede uit de ware dingen wordt met de zwangere ook aangeduid bij Jeremia: “Zie, Ik ben hen aanbrenge uit het land van het noorden, en Ik zal hen vergaderen van de zijden der aarde; onder hen zal zijn de blinde en de lamme, *de zwangere en de barendte tezamen*”, xxxi: 8; daar wordt in den inwendigen zin gehandeld over de nieuwe Kerk uit den Heer, in welken zin hen aanbrenge uit het land van het noorden, is uit het duistere des geloofs, n. 3708; met de zijden der aarde waaruit zij zullen vergaderd worden, wordt aangeduid waar het ware en het goede der Kerk inzetten; de aarde is immers de Kerk, n. 566, 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde,

2928, 3355, 4535, 4447, 5577, 8011, 8732; de zijden ervan zijn waar haar eerste en laatste is; met den blinde worden degenen aangeduid die in de onwetendheid van het ware zijn, en evenwel het ware opnemen wanneer zij onderricht zijn, n. 2383, 6990; met den lamme zij die in het goede zijn maar niet in het echte vanwege de onwetendheid van het ware, n. 4302; met de zwangere zij bij wie het goede wordt geformeerd door de ware dingen; en met de barende hij die in het leven des geloofs met de daad is, n. 3905, 3915, 3919; dat zulke dingen daar worden aangeduid, kan ook vaststaan hieruit, dat het anders overbodig en zinledig zou geweest zijn om te zeggen de blinde en de lamme, de zwangere en de barende tezamen.

9043. En haar geboorten zullen zijn uitgegaan; dat dit betekent indien het tot in het natuurlijke bevestigd is, staat vast uit de betekenis van uitgaan, wanneer gehandeld wordt over de formering van het goede uit de ware dingen, zijnde uit den inwendigen of geestelijken mens in den uitwendigen of natuurlijke, waarover aanstonds; en uit de betekenis van de geboorten, zijnde de goede dingen uit de ware dingen wetenschappelijk en doorvatbaar erkend, en zo bevestigd; onder baren immers wordt in den geestelijken zin verstaan erkennen met het geloof en met de daad, n. 3905, 3915, 3919, 6585. Hiermede is het aldus gesteld: de mens die opnieuw wordt ontvangen, als het ware in een baarmoeder gedragen, en geboren, dat is, die wordt wederverwekt, put eerst uit de leer der Kerk of uit het Woord de dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, die hij dan weglegt onder de wetenschappelijke dingen in het geheugen, dat van den uitwendigen of natuurlijke mens is; daaruit worden die dingen opgeroepen in den inwendigen mens, en weggelegd in diens geheugen; dat de mens een tweetal geheugens heeft, zie men in n. 2469 tot 2494. Dit is het begin van het geestelijk leven bij den mens, maar nog is de mens niet wederverwekt; opdat hij zij wederverwekt, zal de uitwendige of natuurlijke mens in het volgzame zijn, en vandaar in samenstemming met zijn inwendigen mens; dat de mens niet is wederverwekt voordat zijn uitwendige of natuurlijke mens ook is wederverwekt, zie men in n. 8742 tot 8747; en dat de uitwendige mens wordt wederverwekt door den inwendigen uit den Heer, n. 3286, 3321, 3493, 4588, 5651, 6299, 8746; en dat de ganse mens is wederverwekt, wanneer zijn natuurlijke mens het is, n. 7442, 7443. Omdat nu de dingen die van de wederverwekking zijn, in het Woord worden uitgedrukt door de dingen die zijn van de verwekking of van de geboorte van den mens door zijn ouders in de wereld, kan uit het boven beschreven proces der wederverwekking vaststaan, wat er in den geestelijken zin wordt verstaan onder of aangeduid met de ontvangenis, met het dragen in de baarmoeder,

wat met het uitgaan uit de baarmoeder, en met de baring, namelijk dat het uitgaan uit de baarmoeder is uit den inwendigen mens in den uitwendigen wendigen of natuurlijken, en dat de baring het geestelijk goede is, dat is, het goede der naastenliefde uit de ware dingen des geloofs, uit den inwendigen mens in den uitwendigen of natuurlijken; wanneer het goede in den natuurlijken is, dan is de mens nieuw; zijn leven is dan uit het goede en de vorm is vanuit de ware dingen uit het goede; en hij is zoals een Engel, want de Engelen hebben het leven uit het goede, en de vorm uit de ware dingen, welke de menselijke vorm is; maar dit is een paradox voor den natuurlijken mens.

9044. En er geen schade geschiedt; dat dit betekent dat er zo geen kwetsing is daar, namelijk in het natuurlijke, staatzonderontvouwingvast.

9045. Al boete betalende zal hij boete betalen; dat dit de verbetering betekent, staat vast uit de betekenis van boete betalen, zijnde de verbetering, want de boete is terwille van de verbetering.

9046. Gelijk als hem de heer der vrouw zal opgelegd hebben; dat dit betekent totdat het overeenkomt met het ware van het goede, staat vast uit de betekenis van gelijk als hij hem zal opgelegd hebben, wanneer van boete sprake is, zijnde de verbetering tot aan de voldoening toe, aldus totdat men is overeengekomen, waarover aanstonds; uit de betekenis van den heer, namelijk der vrouw, of van den man, zijnde het ware, en uit de betekenis van de vrouw, zijnde het goede; de heer immers of de man der vrouw in den geestelijken zin des Woords betekent het ware, en de vrouw het goede, omdat door het huwelijk van den man met de vrouw het huwelijk van het ware en het goede wordt uitgebeeld, n. 915, 2517, 4510, 4823. Onder de verbetering totdat men overeenkomt, wordt verstaan het herstel van de kwetsing die veroorzaakt is door de ontijdige baring, in den geestelijken zin, door het uitgaan of de uitstoting van het goede vanuit de ware dingen uit den inwendigen mens in den uitwendigen of natuurlijken niet in de juiste orde; het herstel geschiedt, wanneer zij daarna overeenkomen, en zij komen overeen wanneer de uitwendige of natuurlijke mens niet handelt uit zich, maar uit den inwendigen, of het geestelijke in het natuurlijke, zoals de ziel in haar lichaam; wanneer dit geschiedt, dan leeft het uitwendige of het natuurlijke uit het leven van het inwendige, zijnde het nieuwe leven of het leven van den wederverwekte.

9047. En hij zal geven tot de rechters; dat dit betekent volgens het billijke, staat vast uit de betekenis van de rechters, zijnde zij die uit het gerechte en het billijke beslechten en beslissen; vandaar geven tot de rechters of vóór de rechters, is volgens het billijke, aldus niet meer noch minder; indien meer, zo zullen zij het gelijk maken, ook indien het minder is.

[9047a]. Indien er schade zal geweest zijn, betekent de kwetsing.

9048. En gij zult geven ziel voor ziel; dat dit betekent de wet der orde, dat gij aldus den naaste zult doen zoals gij wilt dat hij u doe, bijgevolg dat u zal geschieden wat gij den ander doet, staat hieruit vast, dat geven ziel voor ziel, oog voor oog, tand voor tand, en zo voort, is dat u zal geschieden zoals gij den ander hebt gedaan. Dat deze wet werd gegeven aan de zonen Israëls, kwam omdat zodanig de wet in de geestelijke wereld is; wie daar den ander van harte het goede doet, ontvangt een eender goede; vandaar ontvangt hij die den ander van harte het boze doet, een eender boze; het goede immers van harte is verbonden met zijn beloning, en het boze van harte is verbonden met zijn bestraffing; vandaar gewordt den goeden de Hemel, en den bozen de hel. Dat het aldus is, is uit veel ondervinding te weten gegeven; het is met deze dingen aldus gesteld: wanneer iemand het goede doet van harte, zo vloeit uit den Hemel van alle zijden het goede in het hart en de ziel van hem die het goede doet, en dat inspireert al inspirerende, en dan wordt tegelijk vermeerderd de aandoening der liefde voor den naaste aan wien hij het goede doet, en met die aandoening het verkwikkelijke, dat een hemels, onuitsprekelijk verkwikkelijke is; de oorzaak dat aldus geschiedt, is deze dat het goede der liefde uit den Heer in den Hemel universeel regerende is, en invloeit bij voortduur volgens den graad waarin het aan een ander wordt betoond. Eender is het gesteld met het boze; wanneer iemand den ander van harte het boze doet, zo vloeit uit de hel van alle zijden het boze in het hart van hem die het doet, en dit spoort aan al aansporende; dan wordt tegelijk vermeerderd de aandoening der zelfliefde, en daarmee het verkwikkelijke van den haat en de wraak tegen hen die zich niet onderwerpen; de oorzaak dat aldus geschiedt, is deze dat het boze der zelfliefde in de hel universeel regerende is, en invloeit bij voortduur volgens den graad waarin het aan een ander wordt betoond. Wanneer dit geschiedt, zijn terstond bestraffers aanwezig, die hem mishandelen; door dit wordt het boze met zijn verkwikkelijke bedwongen. Deze dingen zijn daarvandaan, omdat de wetten der orde in het andere leven niet zijn geleerd uit boeken, en daaruit nedergelegd in het geheugen, zoals bij de mensen in de wereld, maar zij zijn ingeschreven aan de harten, de wetten van het boze in het hart der bozen, en de wetten van het goede in het hart der goeden, want ieder mens draagt in het andere leven datgene met zich mede wat hij door het leven in de wereld had ingegeven aan zijn hart, namelijk het boze bij de bozen, en het goede bij de goeden. De wet der orde waaruit die dingen vloeien, is die welke de Heer heeft geleerd bij Mathheus: *“Alle dingen, welke dan ook, die gij zult gewild hebben dat u de mensen doen, doet gij hun ook*

zo; *dit is de Wet en de Profeten*”, VII: 12; Lukas VI: 31; de orde is uit het Goddelijk Ware dat voortgaat uit den Heer; de wetten der orde zijn de ware dingen uit het goede in den Hemel, en de ware dingen gescheiden van het goede in de hel; gescheiden worden zij geheten, niet vanwege den Heer, maar vanwege den mens; het goede wordt afgescheiden door de niet-opneming ervan. De wet, die de wet van het vergeldingsrecht wordt genoemd, wordt aldus beschreven in Leviticus: “Wie de ziel van een beest zal geslagen hebben, zal haar wedergeven, ziel voor ziel; indien een man zijn naaste een gebrek zal toegebracht hebben, *gelijk als hij gedaan heeft, zo zal hem geschieden*, breuk voor breuk, oog voor oog, tand voor tand; *gelijk als hij een gebrek een mens zal toegebracht hebben, zo zal hem toegebracht worden; wie een beest slaat, zal het wedergeven, en wie een mens slaat, zal gedood worden*”, XXIV: 17 tot 21. Omdat het boze de straf met zich heeft, wordt derhalve gezegd door den Heer, dat men het boze niet moet wederstaan, en tegelijk wordt het uitgelegd, hoe het met deze Wet is gesteld in de geestelijke wereld bij hen die in het goede zijn ten opzichte van hen die in het boze zijn, met deze woorden bij Mattheus: “*Gij hebt gehoord dat gezegd is: Oog voor oog, en tand voor tand; Ik echter zeg u, niet moet het boze worden wederstaan; maar zo wie u op de rechterwang zal geslagen hebben, keer hem ook de andere toe; en indien iemand met u rechten wil, en uw rok afnemen, laat hem ook toe den mantel; zo wie u zal aangedreven hebben tot één mijl, ga heen met hem twee; geef een elk die van u bidt, en van dengene die van u lenen wil, keer u niet af*”, v: 38, 39, 40, 41, 42. Wie kan niet zien, dat deze woorden niet volgens den zin der letter moeten worden verstaan; want wie zal de linkerwang toekeren aan hem die op de rechterwang zal geslagen hebben; en wie zal den mantel geven aan hem die den rok wil afnemen; en wie zal zijn dingen geven aan allen die vragen; en wie zal het boze niet wederstaan? Maar deze dingen kan niemand verstaan die niet weet wat de rechter- en de linkerwang betekent, wat de rok en de mantel, voorts wat de mijl, alsmede lenen, benevens de overige dingen. Daar wordt gehandeld over het geestelijk leven of over het leven des geloofs, niet over het natuurlijk leven, dat het leven der wereld is. Daar opent de Heer in dit Hoofdstuk en in het volgende de innerlijke dingen die des Hemels zijn, maar door zulke dingen die in de wereld zijn. Dat Hij dit deed door zulke dingen, was ter oorzaak hiervan, opdat de wereldlijke mensen het niet zouden verstaan, maar alleen de hemelse mensen; dat de wereldlijke mensen het niet zouden verstaan, was deswege, opdat zij de innerlijke dingen des Woords niet zouden ontwijken, want zo zouden zij zich in de allergruwelijkste hel werpen, zijnde de hel der ontwijders van het Woord; daarom werd door den Heer gezegd bij Lukas: “U

is het gegeven de mysteriën van het koninkrijk Gods te leren kennen, den overigen echter in gelijkenissen, opdat zij ziende niet zien, en horende niet horen”, VIII: 10; en bij Johannes: “Jesaja zeide: Hij heeft hun ogen verblind, en hun hart dichtgestopt, opdat zij niet zien met hun ogen, en verstaan met het hart, en zich bekeren, *en Ik hen geneze*”, XII: 40; en Ik hen geneze, wordt er gezegd, omdat zij die worden genezen en wederom tot de valse en boze dingen terugkeren, ontwijden; en dezen zijn zij die worden verstaan bij Mattheus Hfdst. XII: Vers 43, 44, 45. Maar het zal nu worden gezegd wat onder de bovenaangehaalde woorden des Heren in den inwendigen zin wordt verstaan; daar wordt in dien zin gehandeld over hen die door valse dingen willen vernietigen de ware dingen des geloofs, aldus het geestelijk leven bij den mens wanneer hij in verzoeking is, in vervolgingen, en bij de goede geesten wanneer zij in bestokingen door de boze geesten zijn; met *de wang* wordt de aandoening van het innerlijk ware aangeduid; met *de rechterwang* de aandoening van het ware uit het goede; met daarop slaan wordt de daad van die te kwetsen aangeduid; met *den rok* en *den mantel* wordt het ware in den uitwendigen vorm aangeduid, n. 4677, 4741, 4742; met *rechten* wordt het streven om te vernietigen aangeduid; met een *mijl* wordt dat wat tot het ware leidt aangeduid; iets eenders immers wordt met een mijl aangeduid als met den weg; dat de weg datgene is wat tot het ware leidt, zie men in n. 627, 2333, 3477; met *lenen* wordt aangeduid onderrichten; daaruit blijkt wat er wordt aangeduid met *allen geven die vragen*, namelijk belijden alle dingen van zijn geloof in den Heer; *dat men dus het boze niet moet wederstaan*, komt omdat het boze in het geheel niet schaadt degenen die in het ware en het goede zijn; zij zijn immers door den Heer beschermd. Deze dingen zijn het die onder die woorden des Heren zijn verborgen; en omdat het die dingen zijn, zegt de Heer alleen: *Gijlieden hebt gehoord dat gezegd is: Oog voor oog, en tand voor tand*, echter meer niet, omdat met het oog het innerlijk ware des geloofs wordt aangeduid, en met de tand het uiterlijk ware des geloofs, zoals men in hetgeen volgt zal zien. Uit deze dingen blijkt, hoe de Heer toen Hij in de wereld was, heeft gesproken, namelijk zoals overal in het Woord van het Oude Testament, tegelijk voor de Engelen in den Hemel, en tegelijk voor de mensen in de wereld, want Zijn spreken was in zich Goddelijk en hemels, omdat het uit het Goddelijke was, en door den Hemel; maar de dingen die Hij sprak, werden voorgesteld door zulke dingen die overeenstemden in de wereld; de dingen die overeenstemmen, leert de inwendige zin. Dat een slag toebrengen of de wang slaan, is de ware dingen vernietigen, blijkt uit de plaatsen in het Woord waar *de wang slaan* wordt gezegd; en omdat dit in den echten zin de

vernietiging van het ware betekent, betekent het derhalve in den tegengestelden zin de vernietiging van het valse; in welken zin het voorkomt bij David: “*Gij zult al mijn vijanden de wang slaan*, Gij zult de tanden der goddelozen verbreken”, Psalm III: 8. Bij Micha: “*Met de roede zullen zij den rechter Israëls op de wang slaan*”, IV: 14; en bij Jesaja: “*De toom des verleiders op de wangen der volken*”, xxx: 28; het aangezicht immers betekent de aandoeningen, n. 4796, 4797, 4799, 5102, 5695, 6604; vandaar betekenen de dingen die van het aangezicht zijn zulke dingen die van de aandoeningen zijn en overeenstemmen met de functies en de nutten ervan, zoals het oog het verstand van het ware, de neusgaten de doorvatting van het ware, de dingen die van den mond zijn, zoals de wangen [*maxillae*], de lippen, de keel, de tong, zulke dingen die van het uitspreken van het ware zijn, n. 4796 tot 4805.

9050. Dat de ziel het geestelijk leven betekent, staat vast uit de betekenis van de ziel, zijnde het leven van den mens, maar het leven van zijn geloof, hetwelk het geestelijk leven is. In het Woord wordt hier en daar Hart en Ziel gezegd, en daar wordt met het Hart het leven der liefde aangeduid, en met de Ziel het leven des geloofs. De mens heeft een tweetal vermogens die het leven uit den Heer opnemen, het ene wordt de wil genoemd, het andere het verstand; tot het vermogen dat de wil wordt genoemd, behoort de liefde, want de goede dingen der liefde maken het leven ervan; tot het vermogen echter dat het verstand wordt genoemd, behoort het geloof, want de ware dingen des geloofs maken het leven ervan; maar deze beide levens bij den mens zijn nochtans *één*, en wanneer zij *één* zijn, dan zijn de dingen die des geloofs zijn, ook der liefde, want zij worden geliefd, en omgekeerd zijn de dingen die der liefde zijn ook des geloofs, omdat zij worden geloofd. Zodanig leven hebben allen in den Hemel. Dat in het Woord het leven der liefde, of wat hetzelfde is, de wil, het hart wordt geheten; en dat het leven des geloofs, of wat hetzelfde is, het verstand, de ziel wordt geheten, is ter oorzaak hiervan dat zij die in de liefde tot den Heer zijn, en de hemelsen worden genoemd, in den Grootsten Mens of den Hemel, het Gebied van het Hart uitmaken, en dat zij die in het geloof in den Heer zijn en vandaar in de liefde jegens den naaste, het Gebied der Longen uitmaken; men zie n. 3635, 3883 tot 3896; vandaar komt het dat met het Hart in het Woord wordt aangeduid de liefde, die het leven van den wil is, en met de Ziel het geloof, dat het leven van het verstand is, n. 2930, 7542, 8910; in de oorspronkelijke Taal immers wordt Ziel geheten naar de ademhaling die van de longen is. Dat het geloof behoort tot het verstandelijk vermogen, komt omdat dit wordt verlicht door den Heer wanneer de mens het geloof opneemt, van daar heeft hij het licht of de gewaarwording van het

ware in zulke dingen die des geloofs zijn wanneer hij het Woord leest; en dat de liefde behoort tot het willijk vermogen, komt omdat dit wordt ontstoken door den Heer, wanneer de mens de liefde opneemt; van daar heeft hij het vuur des levens en de gevoelige doorvatting van het goede. Uit deze dingen kan vaststaan, wat er in het Woord eigenlijk wordt verstaan onder het Hart, en wat onder de Ziel, zoals in deze volgende plaatsen; bij Moscheh: “Gij zult Jehovah uw God liefhebben *uit uw ganse hart en uit uw ganse ziel*, en uit al uw krachten”, Deut. vi: 5, 6. Bij denzelfde: “Gij zult Jehovah uw God liefhebben, en Hem dienen *uit uw ganse hart, en uit uw ganse ziel*”, Deut. x: 12; Hfdst. xi: 13. Bij denzelfde: “Gij zult de inzettingen en de gerichten houden, en die doen, *in uw gehele hart en in uw gehele ziel*”, Deut. xxvi: 16. Bij de Evangelisten: “Jezus zeide: Gij zult den Heer uw God liefhebben *uit uw ganse hart, en in uw ganse ziel*, en met uw ganse sterkte en met uw denking”, Matth. xxii: 37; Markus xii: 30, 32; Lukas x: 27; het hart voor het leven der liefde, en de ziel voor het leven des geloofs, de sterkte voor de dingen die voortgaan uit het leven der liefde, aldus die voortgaan uit het hart of den wil, en de denking voor de dingen die voortgaan uit het leven des geloofs, aldus die voortgaan uit de ziel of het verlichte verstand. Eender bij Jesaja: “*Het misleide hart* deed hem afdwalen, opdat hij *zijn ziel* niet uitredt, en zegge: Is er niet een leugen in mijn rechterhand”, xliv: 20. Bij Jeremia: “Ik zal Mij over hen verheugen, om hun het goede te doen; en Ik zal hen in het land planten, in waarheid, *met Mijn ganse hart en met Mijn ganse ziel*”, xxxii: 41; aldaar aangaande Jehovah, dat is, den Heer; Hart wordt gezegd vanwege het Goddelijk Goede, dat der Liefde of der Barmhartigheid is, en Ziel vanwege het Goddelijk Ware, dat des geloofs bij den mens is. Dat deze dingen met het Hart en de Ziel in het Woord worden aangeduid, weten heden ten dage weinigen binnen de Kerk, ter oorzaak hiervan, dat zij het niet in overweging hebben genomen, dat de mens twee vermogens heeft, onderling onderscheiden, namelijk den Wil en het Verstand, en dat die beide vermogens één gemoed zullen samenstellen, opdat de mens waarlijk mens zij; ook hebben zij niet in overweging genomen dat alle dingen in het heelal zowel in den Hemel als in de wereld betrekking hebben op het goede en het ware, en dat zij zullen verbonden zijn, opdat zij iets zijn en voortbrengen. Uit de onwetendheid omtrent die dingen is het voortgevloeid, dat zij het geloof hebben gescheiden van de liefde; want hij die onbekend is met die universele wetten, kan niet weten dat het geloof betrekking heeft op het ware en de liefde op het goede; en dat zij, indien zij niet verbonden zijn, niet iets zijn; het geloof immers zonder de liefde is het geloof niet, en de liefde zonder het geloof is de liefde

niet, want de liefde heeft haar hoedanige van het geloof, en het geloof heeft zijn leven van de liefde; vandaar is het geloof zonder de liefde dood, en is het geloof met de liefde levend. Dat het aldus is, kan vaststaan uit de afzonderlijke dingen in het Woord, want waar wordt gehandeld over het geloof daar wordt ook gehandeld over de liefde, opdat er zo het huwelijk zij van het goede en het ware, dat is, de Hemel, en in den hoogsten zin de Heer in alle en de afzonderlijke dingen daar; dat er een zodanig huwelijk is, zie men in n. 683, 793, 801, 2516, 2712, 4138 einde, 5138, 5502, 6343, 7945, 8339 einde. Vanuit deze dingen nu blijkt, vanwaar het komt, dat de mens der Kerk tot dusver niet heeft geweten wat er in het Woord werd verstaan onder het Hart en wat onder de Ziel. Dat de Ziel in het Woord het leven des geloofs is, kan duidelijk vaststaan uit de plaatsen waar Ziel wordt gezegd, zoals in deze volgende; bij Moscheh: “Gij zult niet te pand nemen de molen of den molensteen, *want hij neemt de ziel te pand*”, Deut. xxiv: 6; er wordt gezegd dat hij de ziel te pand neemt die de molen te pand neemt, omdat in den inwendigen zin met de molen worden aangeduid de dingen die des geloofs zijn, n. 7780. Bij Jesaja: “Het zal zijn zoals wanneer een hongerige droomt, alsof hij etende was, maar wanneer hij ontwaakt, *zo is zijn ziel nuchter*; of wanneer een dorstige droomt, alsof hij drinkende was, maar wanneer hij ontwaakt, ziet, hij is mat, *en zijn ziel is smachtende*”, xxix: 8; de ziel nuchter en de ziel smachtende, voor het verlangen om de goede en de ware dingen des geloofs te leren. Bij denzelfde: “indien gij voor den hongerige *uw ziel* zult geuit hebben, en *de bedrukte ziel* zult verzadigd hebben”, lviii: 10; voor den hongerige uw ziel uiten, staat voor hem die het verlangt onderrichten in de ware dingen des geloofs; de bedrukte ziel verzadigen, voor onderrichten in het goede des geloofs. Bij Jeremia: “Al kleeddet gij u met dubbel gedoopt, al versierdet gij u met sieraad van goud, al schuurdet gij de ogen met spiesglans, tevergeefs zult gij u schoon maken; uw liefhebbers zullen u verafschuwen, *zij zullen uw ziel zoeken*”, iv: 30; hier staat de ziel voor het leven des geloofs, bijgevolg voor het geloof zelf bij den mens, omdat dit zijn geestelijk leven maakt; dat het het geloof is hetwelk onder de ziel wordt verstaan, blijkt uit de afzonderlijke dingen in dat Vers. Bij denzelfde: “Zij zullen komen en zingen op de hoogte van Zion, en toevloeien tot het goede van Jehovah, tot het koren en tot den most, en tot de olie, en tot de zonen der kudde van klein- en van grootvee, *en hun ziel zal worden zoals een besproeide tuin*; Ik zal *de matte ziel* besproeien, en *alle ziel* die treurt”, xxxi: 12, 25; de ziel staat voor het leven des geloofs bij den mens der Kerk, van wien er wordt gezegd dat hij zoals een tuin zal worden, omdat met den tuin wordt aangeduid het inzicht, dat uit de ware dingen des geloofs is, n. 100, 108,

2702; en van de ziel wordt besproeid worden gezegd, omdat met besproeid worden wordt aangeduid onderricht worden. Bij denzelfde: “*Met gevaar onzer zielen* brengen wij ons brood aan, vanwege het zwaard der woestijn”, Klaagl. v: 9; het gevaar der zielen is het gevaar van het verlies van het geloof en vandaar van het geestelijk leven; het zwaard der woestijn immers is het valse strijdende tegen de ware dingen die des geloofs zijn, n. 2799, 4499, 6353, 7102, 8294. Bij Ezechiël: “Javan, Thubal en Meschech, dezen waren uw kooplieden, *met de ziel des mensen*, en met vaten van brons dreven zij uw handel”, xxvii: 13; de ziel des mensen staat voor het innerlijk ware des geloofs uit het goede; de vaten van brons voor de uiterlijke ware dingen des geloofs uit het goede; de vaten immers zijn de uiterlijke ware dingen of de wetenschappelijke ware dingen, n. 3068, 3079; en brons is het goede van het natuurlijke, n. 425, 1551; indien men niet wist dat de ziel des mensen het geloof is, zou men niet kunnen verstaan wat het betekent handel te drijven met de ziel des mensen en met vaten van brons. Bij denzelfde: “*Alle levende ziel die kruipt*, waarheen de rivieren ook zullen komen, zal leven; waarvandaan er zeer veel vis wordt, omdat deze wateren daarheen komen, en zij genezen worden”, xlvii: 9; daar wordt gehandeld over den nieuwen Tempel, dat is, over de nieuwe geestelijke Kerk uit den Heer; de levende ziel die kruipt, voor de wetenschappelijke ware dingen die des geloofs zijn, veel vis daaruit zijn de wetenschappelijke dingen, n. 40, 991; de rivieren staan voor de dingen die van het inzicht zijn, welke uit de ware dingen des geloofs zijn, n. 2702, 3051; hier zou men zonder den inwendigen zin ook niet weten wat veel vis zou zijn tengevolge daarvan dat de rivieren daarheen komen. Bij David: “Red mij, o God, omdat de wateren zijn gekomen *tot aan mijn ziel toe*”, Psalm lxix: 2; en bij Jona: “*De wateren hadden mij omgeven tot aan mijn ziel toe*”, ii: 6; de wateren hier voor de valse dingen, en eveneens voor de verzoeking, die geschieden door binnengeworpen valse dingen, n. 705, 739, 756, 790, 8137, 8138, 8368. Bij Jeremia: “Jehovah zeide: Zou aan een natie, die is zoals deze, *Mijn ziel niet wraak nemen*”, v: 9, 29. Bij denzelfde: “Laat kastijding toe, o Jeruzalem, opdat niet *Mijn ziel van u wonde afgekeerd*, en Ik u tot woestheid stelle”, vi: 8; de ziel staat wanneer over den Heer wordt gehandeld, voor het Goddelijk Ware. Bij Johannes: “De tweede Engel goot zijn fiool uit in de zee, en zij werd bloed zoals van een dode, weswege *alle levende ziel is gestorven in de zee*”, Apoc. xvi: 3; de zee staat voor de wetenschappelijke dingen in een samenvatting, n. 28; het bloed voor de ware dingen des geloofs uit het goede, en in den tegenstelden zin voor de vervalste en ontwijde ware dingen des geloofs, n. 4735, 6978, 7317, 7326; vandaar staat de levende ziel voor het leven

uit het geloof. Bij Mattheus: “*Zijt niet bezorgd voor uw ziel* wat gij eten zult, of wat drinken”, vi: 25; de ziel voor de ware dingen des geloofs; eten en drinken voor onderricht worden in het goede en het ware des geloofs; in den inwendigen zin immers wordt gehandeld over het geestelijk leven en over de voeding ervan. Bij denzelfde: “*Wie zijn ziel* wil vinden, zal haar verliezen, en wie *zijn ziel* zal verloren hebben om Mijntwil, zal haar vinden”, x: 39; de ziel voor het leven des geloofs zodanig als zij het hebben die geloven, en in den tegengestelden zin voor het leven niet des geloofs zodanig als zij het hebben die niet geloven. Bij Lukas: “*Bezit uw zielen* in uw lijdzaamheid”, xxi: 19; de zielen bezitten voor de dingen die des geloofs zijn en vandaar van het geestelijk leven. Eender in zeer vele andere plaatsen.

9051. Oog voor oog; dat dit betekent indien iets in het innerlijk verstandelijke, namelijk indien zij iets daarin zouden kwetsen, staat vast uit de betekenis van het oog, zijnde het verstand, hier het innerlijk verstand, welks leven het leven des geloofs is. De mens heeft een uiterlijk verstand en een innerlijk verstand, het uiterlijk verstand is waar de denking is die tot de doorvatting komt; doch het innerlijk verstand is waar de denking is, die niet tot de doorvatting komt, maar nochtans tot de doorvatting der Engelen; dit verstand is het, dat door den Heer wordt verlicht wanneer de mens het geloof opneemt, want dit is in het licht des Hemels, en in dit is het leven van den geestelijken mens, hetwelk aan hem niet aldus wordt geopenbaard in de wereld, maar in het andere leven, wanneer de mens een Engel wordt tussen de Engelen in den Hemel; ondertussen schuilt dat leven innerlijk in de denking van het uiterlijk verstand, en brengt daar voort het heilige en eerbiedsvolle voor den Heer, voor de liefde tot en het geloof in Hem, voor het Woord, en voor de overige dingen der Kerk. Dat het oog het verstand is, komt omdat het oog met het verstand overeenstemt; het verstand immers ziet uit het licht des Hemels, doch het oog uit het licht der wereld; de dingen die het eerstgenoemde oog of het verstand ziet, zijn geestelijk, en het veld van zijn beziening is het wetenschappelijke dat in het geheugen van den mens is; de dingen echter die het uitwendig oog ziet, zijn aards, en het veld van zijn beziening is al wat in de wereld verschijnt. Dat het oog in den geestelijken zin het verstand is, en eveneens het geloof, omdat dit het leven van het innerlijk verstand maakt, zie men in n. 2701, 4403 tot 4421, 4523 tot 4534. Wie niet weet, dat het verstand onder het oog in het Woord wordt verstaan, kan niet weten wat de dingen betekenen die de Heer over het oog heeft gesproken bij de Evangelisten, zoals deze dingen: “*Indien het rechteroog u zal geërgerd hebben, ruk het uit; het is u beter éénogig binnen te gaan in het koninkrijk Gods, dan twee ogen*”

hebbende in de gehenna des vuurs geworpen te worden”, Matth. v: 29; Markus ix: 47. Een ieder weet, dat een oog niet moet worden uitgerukt, ook al ergert het, en dat niemand eenogig binnengaat in het koninkrijk Gods; maar met het rechteroog wordt het valse des geloofs aangaande den Heer aangeduid; dit is het wat moet worden uitgerukt. Voorts: *“De lamp des lichaams is het oog; indien dan uw oog eenvoudig is, zo zal uw ganse lichaam lichtvol zijn; indien uw oog boos zal geweest zijn, zo zal uw ganse lichaam verduisterd zijn; indien derhalve het schijnsel, dat in u is, duisternis is, hoe groot zal de duisternis zijn*”, Matth. vi: 22, 23; Lukas xi: 34; hier ook wordt niet een oog onder oog verstaan, maar het verstand van het ware des geloofs, vandaar wordt het oog de lamp des lichaams genoemd, en wordt er gezegd indien het schijnsel dat in u is duisternis is, hoe groot zal de duisternis zijn; de duisternis immers in den geestelijken zin zijn de valse dingen des geloofs, n. 1839, 1860, 4418, 4531, 7688, 7711. Alsmede *“Wat neemt gij den splinter waar, die in het oog uws broeders is, maar verstaat den balk niet die in uw oog is*”, Matth. vii: 3, 4, 5; den splinter in het oog des broeders waarnemen is iets foutiefs ten aanzien van het verstand van het ware; de balk die in zijn eigen oog is, is een ontzaglijk boze van het valse, het hout immers is in den inwendigen zin het goede, en in den tegengestelden zin het boze, n. 643, 2784, 2812, 3720, 8354; het goede wordt ook in het andere leven uitgebeeld door een balk, en daarom schijnen zij die een goede bij zichzelf verzinnen, een balk te dragen, en zo lopen zij welverzekerd rond; wat zou zonder die betekenis van het oog en den balk, een balk in het oog zien te betekenen hebben. Als men niet weet, dat het oog in het Woord het verstand van het ware is, dat het geloof is, kan men ook niet weten wat het behelst, dat de Heer, toen Hij een blinde genas, *“op den grond spuwde, en slijk maakte uit het speeksel, en tot hem zeide: Was u in het meer Siloam*”, Joh. ix: 6, 7; omdat alle wonderen des Heren, zoals alle Goddelijke wonderen, de dingen behelsden die van het Rijk des Heren en van de Kerk zijn, n. 7337, 8364, behelsde aldus ook dit wonder die.

9052. Tand voor tand; dat dit betekent indien iets in het uiterlijk verstandelijke, staat vast uit de betekenis van den tand, zijnde het uiterlijk verstandelijke, en vandaar het natuurlijk ware, want dit maakt het leven van dat verstand. Dat de tanden dit betekenen, komt omdat zij de spijs, die het lichaam tot voeding zal strekken, zoals een molen vergruizen en zo voorbereiden, hier de spijs die de ziel tot voeding zal strekken; de spijs die de ziel voedt is het inzicht en de wijsheid; die wordt eerst opgenomen, vermalen en voorbereid door de erkentissen van het ware en het goede in het natuurlijke; dat het het inzicht en de wijsheid is, die de geestelijke en hemelse spijs wordt genoemd, zie men in

n. 56 tot 58, 680, 1480, 4792, 5147, 5293, 5340, 5342, 5576, 5579, 5915, 8562, 9003. Daaruit blijkt vanwaar het is dat de tanden het uiterlijk verstand betekenen. Wat het uiterlijk verstand is, kan vaststaan uit de dingen die vlak boven in n. 9051 over het innerlijk verstand zijn getoond. Dat de tanden het natuurlijk ware betekenen, dat van het uiterlijk verstand is, en in den tegengestelden zin het valse dat dit ware vernietigt, staat vast uit deze plaatsen in het Woord; dat zij het natuurlijk ware betekenen, bij Moscheh: "*Rood van ogen door den wijn, en wit van tanden door de melk*", Gen. XLIX: 12; hier worden eveneens zowel de ogen als de tanden tezamen genoemd; daar wordt gehandeld over Jehudah, onder wien de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Goddelijk Hemelse, n. 6363; de ogen betekenen het Goddelijk Verstandelijke des Heren, n. 6379, en de tanden Zijn Goddelijk Natuurlijke, n. 6380, aldus eveneens het Goddelijk Ware in het natuurlijke. Bij Amos: "Ik heb ulieden gegeven *ledigheid der tanden* in al uw steden, en gebrek van brood in al uw plaatsen", IV: 6; ledigheid der tanden staat voor de schaarsheid van het ware, gebrek van brood voor de schaarsheid van het goede. Uit deze dingen blijkt wat *de knersing der tanden* is, die zij hebben die in de hel zijn, Matth. VIII: 12; Hfdst. XIII: 42, 50; Hfdst. XXII: 13; Hfdst. XXV: 30; Lukas XIII: 28, zijnde de botsing der valse dingen met de ware dingen des geloofs; de tanden immers, zoals gezegd, betekenen in den tegengestelden zin het valse dat het ware vernietigt, zoals bij David: "Sta op, Jehovah, red mij, mijn God, omdat Gij al mijn vijanden op de kaak zult slaan; *de tanden der goddelozen zult Gij verbreken*", III: 8; de tanden der goddelozen verbreken voor de valse dingen door welke zij de ware dingen vernietigen. Bij denzelfde: "Met mijn ziel lig ik in het midden der leeuwen; *hun tanden zijn spiesen en pijlen*, en hun tong is een scherp zwaard", Psalm LVII: 5; de tanden der leeuwen staan voor de valse dingen die de ware dingen vernietigen, de leeuwen zijn de valse dingen uit het boze in hun macht, n. 6367, 6369. Bij denzelfde: "*O God, vernietig hun tanden in hun mond, keer af de baktanden der jonge leeuwen*", Psalm LVIII: 6; en bij Joël: "Een natie is opgeklommen over Mijn land, robuust en zonder getal, *haar tanden zijn leeuwentanden, en de baktanden heeft zij van een woesten leeuw*; zij heeft Mijn wijnstok gesteld tot een woestheid, en Mijn vijgeboom tot schuim", I: 6, 7; de tanden en de baktanden staan voor de valse dingen die de ware dingen der Kerk vernietigen; de wijnstok voor de geestelijke Kerk, n. 1069, 5113, 6376, en de vijgeboom voor het natuurlijk goede ervan, n. 217, 4231, 5113; dat de tanden dit zijn, blijkt ook hieruit, dat zij worden toegekend aan een natie die zal verwoesten. Bij Johannes: "De gestalten der sprinkhanen waren eender aan de paarden die tot den oorlog bereid zijn; zij hadden haren

zoals de haren der vrouwen, en *hun tanden waren als het ware die der leeuwen*", Apoc. ix: 7, 8; de sprinkhanen zijn zij die in de uitwendige valse dingen zijn, n. 7643, daaruit blijkt dat de tanden ook de valse dingen zijn die de ware dingen vernietigen.

9053. Hand voor hand; dat dit betekent indien iets van macht van het geestelijk ware, namelijk indien zij iets ervan kwetsten of uitblusten, staat vast uit de betekenis van de hand, zijnde de macht die uit het ware is, n. 3091, 3387, 4931 tot 4937, 6292, 6947, 7188, 7189, 7518, 7673, 8050, 8153, 8281; dat zij de macht is uit het geestelijk ware, n. 5327, 5328, 7011.

9054. Voet voor voet; dat dit betekent indien iets van macht van het natuurlijk ware, staat vast uit de betekenis van den voet, zijnde het natuurlijke, waarover n. 2162, 3147, 3761, 3986, 4280, 4938 tot 4952; dat deze de macht van het natuurlijk ware is, n. 5327, 5328.

9055. Brand voor brand; dat dit betekent indien iets van aandoening die der liefde innerlijk in het willijke is, staat vast uit de betekenis van den brand, zijnde de kwetsing of de uitblussing van het goede der liefde; dat er wordt gezegd in het willijke, komt omdat het goede dat der liefde is, des wils is, en het ware dat des geloofs is, des verstands is, n. 9050, 9051; dat het innerlijk in het willijke is, komt omdat de wond, waarover volgt, betekent de kwetsing of de uitblussing die er een is van de liefde uiterlijk in het willijke. Er wordt immers hier zoals in hetgeen voorafgaat, gehandeld over de kwetsingen die zowel in den inwendigen als in den uitwendigen mens geschieden, want de kwetsing van het innerlijk verstand wordt aangeduid met het oog, en die van het uiterlijk verstand met den tand; en de kwetsing van de macht van het inwendig ware van den mens met de hand, en die van de macht van het uitwendig ware met den voet, zoals getoond is; aldus wordt hier de kwetsing van het inwendig willijke van den mens met den brand aangeduid, en die van het uitwendige met de wond. De mens heeft een inwendig en een uitwendig willijke, zoals hij een inwendig en een uitwendig verstandelijke heeft, waarover n. 9050, 9051; het inwendig willijke is waar het inwendig verstandelijke is, en het uitwendig willijke is waar het uitwendig verstandelijke is, want zij zullen verbonden zijn; waar immers het ware is daar is het goede, en waar het goede is daar is het ware; want het ware zonder het goede is het ware niet, en het goede zonder het ware is het goede niet; het goede immers is het Zijn van het ware, doch het ware is het Bestaan van het goede; met het verstand en met den wil van den mens is het eender gesteld; het verstand immers is bestemd tot de opneming van het ware, en de wil is bestemd tot de opneming van het goede; daaruit blijkt, dat den mens, wanneer hij wordt wederverwekt, door

den Heer een nieuw verstand wordt gegeven door de ware dingen des geloofs, en een nieuwe wil door het goede der naastenliefde, en dat zij er beide zullen zijn, en eveneens verbonden, opdat de mens zij wederverwekt. Dat de brand de kwetsing van het goede der liefde betekent, komt omdat met het vuur de liefde wordt aangeduid, n. 934, 2446, 4906, 5071, 5215, 6314, 6832, 6834, 6849, 7324 einde, 7575, 7852; en de kwetsing van het goede der liefde is de begerigheid uit de zelfliefde; dat deze een brand wordt geheten, zie men in n. 1297, 5215. De begerigheid wordt eveneens met verbranding aangeduid bij Jesaja: “In plaats van specerij zal er verrotting zijn, en in plaats van een gordel verscheuring, en in plaats van vlechtwerk kaalheid, en in plaats van een wijden rok de omgording eens zaks, *verbranding in plaats van schoonheid*”, III: 24; daar aangaande de dochter Zions, met wie de hemelse Kerk wordt aangeduid, dat is, de Kerk die in de liefde tot den Heer is; de verbranding daar is het boze der begerigheid uit de zelfliefde. Wie niet weet dat er een inwendige zin in het Woord is, gelooft dat de kostelijke versierselen van de dochteren Zions in dat Hoofdstuk van Vers 16 tot 24 vermeld, zulke dingen betekenen, en dat vanwege zulke dingen bij de dochteren Zions het Joodse en het Israëlietische volk gestraft zou worden en zou vallen door het zwaard, zoals daar wordt gezegd in Vers 25, 26; maar het is hiermede gans anders gesteld; het zijn de geestelijke en de hemelse dingen dier Kerk die met die versierselen worden aangeduid. Dat niet de dochter Zions onder de dochter Zions in het Woord wordt verstaan, kan voor een ieder die het Woord leest, vaststaan, als hij slechts de plaatsen bij de Profeten raadpleegt en overweegt, waar Zion en de dochter Zions worden genoemd, waaruit hij zal zien dat de dochter Zions de Kerk is.

9056. Wond voor wond; dat dit betekent indien iets van aandoening die der liefde uiterlijk in het willijke is, staat vast uit de betekenis van de wond, zijnde de kwetsing van de aandoening die der liefde is, en omdat zij der liefde is, is zij van het willijke, want de liefde is des wils; dat zij van den uiterlijken wil is, komt omdat met den brand de kwetsing wordt aangeduid van de aandoening die innerlijk in het willijke is, waarover nu boven n. 9055. Er wordt in het Woord onderscheid gemaakt tussen wond en slagwond [of plaag]; van wond wordt gesproken met betrekking tot de kwetsing van het goede, en van slagwond met betrekking tot de kwetsing van het ware, zoals bij Jesaja: “Van de voetzool af tot het hoofd toe is er in hetzelfde geen ongereptheid; *wond*, en *litteken*, en verse *slagwond*, niet uitgedrukt, en niet verbonden, en niet verzacht met olie”, I: 6, waar van wond wordt gesproken

met betrekking tot het vernietigde goede, en van slagwond met betrekking tot het vernietigde ware.

9057. Slag voor slag; dat dit betekent iets van aandoening in het verstandelijke, namelijk indien iets ervan wordt uitgeblust of gekwetst, staat vast uit de betekenis van den slag [slagwond of plaag], zijnde de uitblussing of de kwetsing van de aandoening in het verstandelijke, dat is, van de aandoening van het ware; de slag wordt in de oorspronkelijke Taal uitgedrukt door een woord dat aanduidt de loodkleurigheid tengevolge van de opeenhoping van bloed of van etter, en het bloed is in den inwendigen zin het ware des geloofs uit het goede der liefde, en in den tegengestelden zin het vervalste en ontwijde ware, n. 4735, 6978, 7317, 7326; vandaar is de slag het gekwetste of uitgebluste ware; dit wordt ook aangeduid met de *plagen* in de Apocalypse, Hfdst. ix: 20; Hfdst. xi: 6; Hfdst. xiii: 12; Hfdst. xv: 1, 6, 8; Hfdst. xvi: 21; Hfdst. xviii: 8; voorts met de *plagen* bij Jeremia Hfdst. xxx: 12, 14, 17. Bij denzelfde Hfdst. l: 13. Bij Zacharia Hfdst. xiv: 12, 13, 14, 15. Bij David Psalm xxxviii: 6. Bij Lukas Hfdst. x: 30 tot 35, waar gehandeld wordt over hem die onder de rovers viel, *die hem slagen toebrachten*, en hem halfdood achterlieten; en dat de Samaritaan zijn *slagwonden verbond*, olie en wijn daarin goot, hem op zijn lastdier hief, en naar de herberg leidde; wie den inwendigen zin des Woords verstaat, kan weten waarom het door den Heer werd gezegd dat de Samaritaan de slagwonden verbond, olie en wijn daarin goot, en hem op zijn lastdier hief; onder den Samaritaan immers wordt in dien zin degene verstaan die in de aandoening van het ware is; met de slagwonden verbinden wordt aangeduid de genezing van die gekwetste aandoening; met olie en wijn daarin gieten, wordt het goede der liefde en het goede des geloofs aangeduid; en met heffen op het lastdier wordt aangeduid oplichten vanuit zijn verstandelijke; aldus is met die woorden beschreven de liefde jegens den naaste, natuurlijk voor den mens in de wereld, en geestelijk voor de Engelen in den Hemel, natuurlijk in den zin der letter, en geestelijk in den inwendigen zin; dat de Samaritaan degene is die in de aandoening van het ware is, komt omdat Samaria die aandoening in het Woord betekent; dat de olie het goede der liefde is, zie men in n. 886, 3728, 4582; dat de wijn het goede des geloofs is, n. 1798, 6377; dat het lastdier het verstandelijke is, n. 2761, 2762, 2781, 3217, 5321, 5741, 6125, 6401, 6534, 7024, 8146, 8148; aldus sprak de Heer; maar weinigen vatten dit; zij geloven immers dat zulke dingen alleen zijn gezegd om de gelijkenis historisch in te kleden; maar aldus zouden het woorden niet uit het Goddelijke zijn geweest; de woorden uit het Goddelijke hebben alle in

zich zulke dingen die des Heren zijn, die des Hemels, en die der Kerk zijn, en dit in iedere jota; men zie boven n. 9049 einde.

9058. En wanneer een man zal geslagen hebben het oog van zijn dienstknecht; dat dit betekent indien de inwendige mens zal gekwetst hebben het ware des geloofs in den uitwendigen, staat vast uit de betekenis van slaan, zijnde kwetsen, zoals eerder; uit de betekenis van den man, hier van den man uit de zonen Israëls, zijnde zij die van de Kerk zijn, en vandaar in het geestelijk ware, zijnde het ware des geloofs, waarover boven n. 9034, aldus de inwendige mens, want het ware des geloofs is in den inwendigen mens, en maakt diens leven, dat het geestelijk leven wordt genoemd; er wordt gezegd de inwendige mens, terwille van de verhouding tot den uitwendigen, aangeduid met den dienstknecht; uit de betekenis van het oog, zijnde het innerlijk verstandelijke, en vandaar het ware des geloofs, waarover n. 9051; en uit de betekenis van den dienstknecht, zijnde het wetenschappelijk ware dat in den uitwendigen mens is, waarover n. 1895, 2567, 3835, 3849, 8993, 8994, aldus eveneens de uitwendige of natuurlijke mens, n. 5305, 7998, 8974. In den zin der letter wordt gezegd man en dienstknecht, en zo worden er twee verstaan, maar in den inwendigen zin, waarin de man de inwendige mens en de dienstknecht de uitwendige is, zijn zij in één; de oorzaak hiervan is deze, dat in den inwendigen zin niet wordt gelet op personen maar op dingen, n. 5225, 5287, 5434, 8343, 8985, 9007.

9059. Of het oog van zijn dienstmaagd; dat dit betekent of de aandoening van het ware daar, staat vast uit de betekenis van het oog, zijnde het verstandelijke, en vandaar het ware des geloofs, zoals nu boven n. 9058; en uit de betekenis van de dienstmaagd, zijnde de aandoening van het natuurlijk ware, waarover n. 2567, 3835, 3849, 8993.

9060. En het zal verdorven hebben; dat dit betekent zodat hij het zal uitgeblust hebben, staat vast uit de betekenis van verderven, wanneer gehandeld wordt over het ware des geloofs, dat wordt aangeduid met het oog, zijnde uitblussen.

9061. Zo zal hij hem vrijlaten voor het oog; dat dit betekent dat het niet langer het inwendige kan dienen, staat vast uit de betekenis van vrijlaten, zijnde uit het knechtschap ontslaan; en uit de betekenis van voor het oog, dat hij in den dienstknecht had verdorven, zijnde vanwege het ware des geloofs uitgeblust in den uitwendigen of natuurlijke mens; het oog immers is het verstandelijke, en vandaar het ware des geloofs, n. 9057, 9058; verderven is uitblussen, n. 9060; en de dienstknecht is de uitwendige of natuurlijke mens, n. 9058. Hoe het met deze dingen is gesteld, kan men niet weten, tenzij men weet hoe het gesteld is met den inwendigen mens ten opzichte van den uitwendigen; de inwendige mens kan het geestelijk leven niet

leven, tenzij de uitwendige samenstemt; weswege de mens niet kan worden wederverwekt, tenzij de natuurlijke mens ook wordt wederverwekt. Daaruit volgt, dat indien het ware des geloofs in den natuurlijken of uitwendigen mens is uitgeblust geworden, het niet langer den inwendigen kan dienen. Het is hiermede gesteld zoals met het uitwendig gezicht ten opzichte van het inwendig gezicht; indien het uitwendig gezicht is gekwetst geworden, zo kan het niet langer het inwendig gezicht dienen; want indien het uitwendig gezicht de objecten verdraait, kan het inwendig gezicht door dat gezicht niet anders dan verdraaid zien; of zoals met de overige leden, die aan den wil zijn onderworpen, als met de armen, de handen, de vingers, de voeten; indien deze verwrongen zijn, dan kan de wil door die niet anders dan verwrongen handelen. Eender is het gesteld met den natuurlijken of uitwendigen mens ten opzichte van den inwendigen; indien de wetenschappelijke ware dingen in den uitwendigen of natuurlijken mens verdraaid of uitgeblust zijn, kan de inwendige het ware niet zien, aldus niet anders dan verdraaid of vals denken en doorwatten. Uit deze dingen blijkt, waarom de natuurlijke mens moet worden wederverwekt, opdat de mens wederverwekt zij. Aangaande deze dingen zie men ook hetgeen eerder is getoond, n. 3286, 3321, 3469, 3493, 3573, 3620, 3623, 3679, 4588, 4618, 4667, 5165, 5168, 5427, 5428, 5477, 6299, 6564, 8742 tot 8747, 9043.

9062. En indien hij een tand van zijn dienstknecht of een tand van zijn dienstmaagd zal uitgeslagen hebben; dat dit betekent indien hij zal vernietigd hebben het ware of de aandoening ervan in het zinlijke, staat vast uit de betekenis van den tand, zijnde het uiterlijk verstandelijke, en vandaar het ware in het natuurlijke, waarover boven n. 9052, hier het ware in het laatste van het natuurlijke, dat is, in het zinlijke, omdat het wordt gezegd van den dienstknecht en van de dienstmaagd; uit de betekenis van de dienstmaagd, zijnde de aandoening van dat ware, waarover ook boven, n. 9059; en uit de betekenis van uitslaan, zijnde vernietigen. Wat het zinlijke is, en hoedanig, zie men in n. 4009, 5077, 5079, 5084, 5089, 5091, 5125, 5128, 5580, 5767, 6183, 6201, 6310, 6311, 6313, 6315, 6316, 6564, 6598, 6612, 6614, 6622, 6624, 6948, 6949, 7693.

9063. Zo zal hij hem vrijlaten voor zijn tand; dat dit betekent dat het niet langer het inwendige kan dienen, staat vast uit de betekenis van vrijlaten, zijnde uit het knechtschap ontslaan, aldus niet langer dienen, zoals boven n. 9061; en uit de betekenis van den tand, zijnde het zinlijke, waarover nu boven n. 9062. Hoe het hiermede is gesteld, kan men weten uit de dingen die vlak boven in n. 9061 zijn getoond aangaande den staat van den inwendigen

mens, wanneer de uitwendige is gekwetst; eender is het gesteld met het gekwetste zinnelijke; dit is immers het laatste in den natuurlijke mens; dat ook dit moet worden wederverwekt, opdat de mens ten volle wederverwekt zij, zie men in n. 6844, 6845, 7645. Dat deze dingen, die over het oog en over den tand van den dienstknecht of de dienstmaagd zijn ingesteld, verborgenheden in zich bevatten, die niemand kan zien dan alleen door den inwendigen zin, kan voor een ieder vaststaan; wat zou het immers zonder een verborgen oorzaak zijn om in te stellen dat de dienstknechten zouden worden vrijgelaten om een oog of om een tand, en niet om andere lichaamsdelen, wanneer die zouden worden verdorven; maar die verborgen oorzaak blijkt wanneer men weet wat in den geestelijken zin wordt aangeduid met het oog en met den tand; wanneer men dit weet, zo komt het in het licht, waarom het aldus is ingesteld.

9064. *Vers 28 tot 36. En wanneer met den hoorn zal gestoten hebben een os een man of een vrouw, en hij sterft, al stenigende zal de os gestenigd worden, en zijn vlees zal niet gegeten worden, en de heer van den os zal schuldeloos zijn. En indien de os stotig, die, van gisteren eergisteren af, en het zijn heer was betuigd, en hij hem niet zal bewaakt hebben, en hij een man of een vrouw zal gedood hebben, de os zal gestenigd worden, en ook zijn heer zal sterven. Indien hem verzoening is opgelegd, en hij zal een lossing van zijn ziel geven volgens alles wat hem is opgelegd. Of hij een zoon met den hoorn zal gestoten hebben, of een dochter met den hoorn zal gestoten hebben, volgens dit gericht zal hem geschieden. Indien de os een dienstknecht of een dienstmaagd met den hoorn zal gestoten hebben, het zilver van dertig sikkelen zal hij diens heer geven, en de os zal gestenigd worden. En wanneer een man een kuil zal geopend hebben, of wanneer een man een kuil zal gegraven hebben, en hij hem niet zal toegedekt hebben, en daarin zal een os of een ezels gevallen zijn, de heer des kuils zal vergoeden, het zilver zal hij aan deszelfs heer teruggeven, en het dode zal zijns wezen. En wanneer de os eens mans den os van zijn genoot een slag zal toegebracht hebben, en hij sterft, en zij zullen den levenden os verkopen, en zij zullen het zilver ervan verdelen, en ook den doden zullen zij verdelen. Of is het bekend geweest dat de os stotig, die, van gisteren eergisteren af, en zijn heer hem niet zal bewaakt hebben, al vergoedende zal hij vergoeden os voor os, en de dode zal zijns wezen. En wanneer met den hoorn zal gestoten hebben een os een man of een vrouw, betekent indien de aandoening van het boze in het natuurlijke het ware of het goede des geloofs zal gekwetst hebben; en hij sterft, betekent totdat zij het zal vernietigd hebben; al stenigende zal hij gestenigd worden, betekent de straf voor het vernietigde ware en goede des geloofs; en zijn vlees zal niet gegeten worden, betekent dat*

dit boze geenszins toegeëigend, maar uitgeworpen moet worden; en de heer van den os zal schuldeloos zijn, betekent dat het boze niet uit den inwendigen mens is, omdat het is uit het willijke en niet uit het verstandelijke; en indien de os stotig, die, van gisteren eergisteren af, betekent indiende aandoening van het boze er langen tijd zal geweest zijn; en het zijn heer was betuigd, betekent en dit zal overgegaan zijn in het verstandelijke; en hij hem niet zal bewaakt hebben, betekent geen onderdrukking; en hij een man of een vrouw zal gedood hebben, betekent indien zij dan het ware en het goede des geloofs zal vernietigd hebben; de os zal gestenigd worden, betekent de straf voor het vernietigde ware; en ook zijn heer zal sterven, betekent de verdoemenis van den inwendigen mens; indien hem verzoening is opgelegd, betekent opdat hij van de verdoemenis worde vrijgesteld; en hij zal een lossing van zijn ziel geven, betekent de zware dingen der boetedoening; volgens alles wat hem is opgelegd, betekent volgens het hoedanige van de aandoening van het boze uit het verstandelijke; of hij een zoon met den hoorn zal gestoten hebben, of een dochter met den hoorn zal gestoten hebben, betekent de belediging door de aandoening van het boze tegen de ware en de goede dingen des geloofs afgeleid van de innerlijke dingen; volgens dit gericht zal hem geschieden, betekent dat de straf eender zal zijn; indien de os een dienstknecht of een dienstmaagd met den hoorn zal gestoten hebben, betekent indien de aandoening van het boze het ware of het goede in het natuurlijke zal vernietigd hebben; het zilver van dertig sikkelen zal hij zijn heer geven, betekent dat de inwendige mens dat ten volle zal herstellen; en de os zal gestenigd worden, betekent de straf voor het vernietigde ware en goede in het natuurlijke; en wanneer een man een kuil zal geopend hebben, betekent indien iemand het valse van een ander zal aangenomen hebben; of wanneer een man een kuil zal gegraven hebben, betekent of indien hijzelf het zal verzonnen hebben; en daarin zal een os of een ezel gevallen zijn, betekent dat het goede of het ware in het natuurlijke verdraait; de heer des kuils zal vergoeden, betekent dat hij, bij wien het valse is, zal verbeteren; het zilver zal hij aan deszelfs heer teruggeven, betekent door het ware bij hem wiens goede of ware in het natuurlijke verdraaid is; en het dode zal zijns wezen, betekent dat het boze of het valse hem zal blijven; en wanneer de os eens mans den os van zijn genoot een slag zal toegebracht hebben, betekent twee ware dingen, waarvan de aandoeningen uiteenlopend zijn, en die van het ene die van het andere zal gekwetst hebben; en hij sterft, betekent zodat de goede aandoening vergaat; en zij zullen den levenden os verkopen, betekent dat de aandoening van het ene welke die van het andere had gekwetst, zal vervreemd worden; en zij zullen het zilver ervan verdelen,

betekent dat het ware ervan zal verstrooid worden; en ook den doden zullen zij verdelen, betekent ook de kwetsende aandoening; of is het bekend geweest dat de os stotig, die, van gisteren eergisteren af, betekent indien het tevoren bekend was dat de aandoening ervan zodanig is geweest; en zijn heer hem niet zal bewaakt hebben, betekent en indien hij haar niet in banden zal gehouden hebben; al vergoedende zal hij vergoeden, betekent het volledige herstel; en de dode zal zijns wezen, betekent voor de kwetsende aandoening.

9065. En wanneer met een hoorn zal gestoten hebben een os een man of een vrouw; dat dit betekent indien de aandoening van het boze in het natuurlijke het ware of het goede des geloofs zal gekwetst hebben, staat vast uit de betekenis van met den hoorn stoten, zijnde kwetsen; de hoorn immers betekent de macht van het valse uit het boze, n. 2832, en stoten betekent kwetsen; uit de betekenis van den os, zijnde de aandoening van het goede in het natuurlijke, waarover n. 2180, 2566, 2781, 2830, 5913, 8937; vandaar in den tegengestelden zin de aandoening van het boze in het natuurlijke; uit de betekenis van den man, zijnde het ware des geloofs, waarover n. 9034; en uit de betekenis van de vrouw, zijnde het goede des geloofs, waarover n. 4823, 6014, 8337.

9066. En hij sterft; dat dit betekent totdat zij het vernietigd zal hebben, staat vast zonder ontvouwing.

9067. Al stenigende zal hij gestenigd worden; dat dit de straf betekent voor het vernietigde ware en goede des geloofs, staat vast uit de betekenis van gestenigd worden, waarover n. 5156, 7456, 8575, 8799.

9068. En zijn vlees zal niet gegeten worden; dat dit betekent dat dit boze geenszins toegeëigend, maar uitgeworpen moet worden, staat vast uit de betekenis van eten, zijnde toegeëigend en verbonden worden, waarover n. 2187, 2343, 3168, 3513 einde, 3596, 3832, 4745, 5643, 8001; vandaar is niet gegeten worden, niet toegeëigend maar uitgeworpen worden; dat het niet toegeëigend maar uitgeworpen moet worden, komt omdat het zulk een boze is dat het het ware en het goede van het geloof der Kerk vernietigt; en uit de betekenis van het vlees, zijnde het goede der hemelse liefde, en in den tegengestelden zin het boze der zelfliefde, waarover n. 3813, 7850, 8409, 8431.

9069. En de heer van den os zal schuldeloos zijn; dat dit betekent dat het boze niet uit den inwendigen mens is, omdat het is uit het willijke en niet uit het verstandelijke, staat vast uit de betekenis van den heer van den os, zijnde de inwendige of de geestelijke mens; met den os immers wordt de aandoening van het boze in den natuurlijken of uitwendigen mens aangeduid, n. 9065; vandaar is de heer van den os de inwendige mens, deze immers is

de heer van den uitwendigen of natuurlijken, want hij kan heersen over de aandoeningen van het boze in het natuurlijke, en eveneens heerst hij wanneer het natuurlijke is ondergeordend, zoals het geval is bij de wederverwekten; en uit de betekenis van schuldeloos, zijnde zonder schuld. De oorzaak ervan wordt gezegd, namelijk omdat het boze uitging van het willijke, en niet van het verstandelijke; het boze immers uit het willijke en niet tegelijk uit het verstandelijke, verdoemt niet, want de mens ziet dat niet, aldus overweegt hij niet of het boos is, weswege hij er zich niet van bewust is. Zulk een boze is het boze uit het erfelijke, voordat de mens is onderricht dat het boos is, en eveneens nadat hij onderricht is, en alleen in het uitwendige leven of het leven van het lichaam is, en niet tegelijk in het inwendige leven dat des verstande is. Want zien en verstaan dat iets boos is, en nochtans dat doen, maakt den mens schuldig, zoals de Heer leert bij Johannes: *“De farizeën zeiden: Zijn wij dan ook blind. Jezus zeide tot hen: Indien gij blind waart, zo zoudt gij geen zonde hebben; nu gij echter zegt: Wij zien, zo blijft dan uw zonde”*, ix: 40, 41. Dat niemand wordt gestraft vanwege de erfelijke boze dingen, maar vanwege de eigen boze dingen, zie men in n. 966, 1667, 2307, 2308, 8806. Zulk een boze is het dat wordt aangeduid met den os die een man of een vrouw met den hoorn stoot, voordat de heer van den os heeft geweten dat hij stotig was. In het nu volgende Vers wordt gehandeld over het boze waarvan de mens zich bewust is, hetgeen wordt aangeduid met den stotigen os, waarvan zijn heer wist en dien hij niet heeft bewaakt; en daarom is vandaar de straf dat de os zal gestenigd worden, en de mens zal sterven, indien hem geen verzoening wordt opgelegd.

9070. En indien de os stotig, die, van gisteren eergisteren af; dat dit betekent indien de aandoening van het boze er langen tijd zal geweest zijn, staat vast uit de betekenis van den stotigen os, zijnde de aandoening van het boze, waarover boven n. 9065; en uit de betekenis van gisteren eergisteren, zijnde de voorafgaande staat en tijd, waarover n. 6983, 7114; aldus dat wat eerder en langen tijd is geweest.

9071. En het zijn heer was betuigd; dat dit betekent en dat in het verstandelijke zal zijn overgegaan, staat vast uit de betekenis van betuigd zijn, zijnde bekend gemaakt zijn, bijgevolg overgegaan zijn in het verstandelijke; want het boze dat bekend wordt, gaat over in het verstandelijke; het verstandelijke immers is het inwendig gezicht van den mens, het willijke zonder dat gezicht is blind, weswege het boze dat van het willijke is, wanneer het in het verstandelijke overgaat, uit de donkerheid in het licht is.

9072. En hij hem niet zal bewaakt hebben; dat dit betekent geen onderdrukking, staat vast uit de betekenis van bewaken, wanneer er gehandeld wordt over het boze dat is overgegaan tot het licht van het verstandelijke, zijnde de verhindering of de onderdrukking; den mens immers is het verstandelijke gegeven, opdat hij het boze zie, en het dan onderdrukke.

9073. En hij een man of een vrouw zal gedood hebben; dat dit betekent indien zij het ware en het goede des geloofs zal vernietigd hebben, staat vast uit de betekenis van doden, zijnde vernietigen; en uit de betekenis van den man, zijnde het ware des geloofs; en van de vrouw, zijnde het goede des geloofs, zoals boven n. 9065.

9074. De os zal gestenigd worden; dit betekent de straf voor het vernietigde ware, zoals boven n. 9067.

9075. En ook zijn heer zal sterven; dat dit de verdoemenis van den inwendigen mens betekent, staat vast uit de betekenis van den heer van den os, zijnde de inwendige mens, waarover boven n. 9069; en uit de betekenis van sterven, zijnde de verdoemenis, waarover ook boven n. 9008. Dat de os zou gestenigd worden, en zijn heer zou sterven, indien het hem bekend was geweest dat de os stotig was, en hij hem niet zal bewaakt hebben, komt omdat het geestelijke van dit gericht of van deze wet is, dat de mens die weet dat iets boos is, en dat niet onderdrukt, schuldig is, want hij keurt dat goed, en zo blust hij het licht van het ware uit, en tezamen daarmee het geloof van het ware in zijn ontvangenis; wanneer dit is uitgeblust, wordt het goede uit den Heer niet opgenomen; vandaar kan de inwendige mens niet geopend worden, bijgevolg niet begiftigd worden met het geestelijk leven, zijnde het leven van het ware en het goede des geloofs. Wanneer de mens zulk een staat heeft, dan leeft hij een natuurlijk leven, hetwelk van den uitwendigen mens is; maar dit leven zonder het geestelijk leven is dood; vandaar de verdoemenis, n. 7494.

9076. Indien hem verzoening is opgelegd; dat dit betekent opdat hij van de verdoemenis worde vrijgesteld, staat vast uit de betekenis van de verzoening, zijnde opdat hij vrijgesteld zij van de verdoemenis; de verzoeningen werden immers dengenen opgelegd die niet met opzet of uit arglist het boze hadden gedaan, en er waren er verschillende, die dan lossingen van de ziel werden genoemd, want door die werd he, leven verlost. Maar die uitwendige dingen betekenden inwendige dingent namelijk de verzoening de bevrijding van de verdoemenis, vandaar de lossing de verbetering van het geestelijk leven door daadwerkelijke boetedoening. Omdat de verzoening de bevrijding van de verdoemenis betekende, betekende zij vandaar eveneens de vergeving van de zonden, en vandaar de reiniging.

9077. En hij zal een lossing van zijn ziel geven; dat dit de zware dingen der boetedoening betekent, staat vast uit de betekenis van de lossing, zijnde iets anders in de plaats ervan geven, opdat er bevrijding zij; wat de lossing in de verschillende betekenis is, zie men in n. 2954, 2959, 2966, 6281, 7205, 7445, 8078, 8079, 8080; dat hier met de lossing van de ziel de zware dingen der boetedoening worden aangeduid, komt omdat er wordt gehandeld aangaande de bevrijding van de verdoemenis, en de mens kan van de verdoemenis niet worden bevrijd dan door de verwijdering van het boze, en de verwijdering van het boze geschiedt niet dan door de daadwerkelijke boetedoening, welke die van het leven is; en deze dingen geschieden door geestelijke verzoeken, en deze zijn de zware dingen der boetedoening. Dat de bevrijding van de verdoemenis, of, wat hetzelfde is, de bevrijding van de zonden de verwijdering van het boze is, en dat deze geschiedt door de boetedoening des levens, zie men in n. 8389 tot 8394, 8958 tot 8969; en dat er dan verzoeken zijn, n. 8958 tot 8969.

9078. Volgens alles wat hem is opgelegd; dat dit betekent volgens het hoedanige van de aandoening van het boze uit het verstandelijke, staat vast uit de dingen die nu zijn gezegd over de verzoening en over de lossing, want het boze van den wil, dat in het verstandelijke is gezien, en niet onderdrukt, was dat wat moest worden verzoend, en dat wat moest worden gelost door iets evangelijks, daaraan beantwoordende, aldus volgens het hoedanige van de aandoening van het boze uit het verstandelijke.

9079. Of dat hij een zoon met den hoorn zal gestoten hebben, of een dochter met den hoorn zal gestoten hebben; dat dit betekent de belediging door de aandoening van het boze tegen de ware en de goede dingen des geloofs afgeleid van de innerlijke dingen, staat vast uit de betekenis van met den hoorn stoten, zijnde de kwetsing, zoals boven n. 9065, aldus de belediging; uit de betekenis van den zoon, zijnde het ware des geloofs, en van de dochter, zijnde het goede des geloofs, waarover n. 489, 490, 491, 533, 1147, 2362, 2623; dat het de ware en goede dingen afgeleid van de innerlijke dingen zijn, komt omdat de innerlijke dingen zoals de ouders zijn, waaruit de goede en de ware dingen geboren zijn zoals zonen en dochteren; de goede en de ware dingen immers bij den wederverwekten mens gedragen zich zoals verwekkingen; er zijn er die in de plaats van den ouder zijn, en er zijn er die in de plaats van kinderen zijn, en die van schoonzonen en schoondochteren, en van kleinzonen en kleindochteren, en zo voort; van daar zijn hun bloedverwantschappen en aanverwantschappen, en zijn de familiën, in een veelvuldige reeks. Aldus zijn de gezelschappen in den Hemel gerangschikt, en aldus eveneens de ware

en de goede dingen bij den mens die wordt wederverwekt; vandaar wordt ook deze een Hemel in kleinste vorm; en, hetgeen een verborgenheid is, de goede en de ware dingen bij den mens hebben elkander wederzijds lief, en volgens de liefde erkennen zij elkander, en aldus vergezelschappen zij zich met elkander. Dit ontleent den oorsprong aan de engelijke gezelschappen, waarin zij elkander liefhebben, elkander erkennen, en zich met elkander vergezelschappen, volgens de gelijkenissen en de naaste betrekkingen der goedheden; en, wat wonderlijk is, wanneer zij die elkander nooit tevoren hadden gezien, samenkomen, zo is het indien zij in een eender goede zijn, alsof zij elkander van de kindsheid af hebben gezien. Uit dezen oorsprong is het, dat de goede en de ware dingen zich volgens den vorm des Hemels bij den mens verbinden, en het evenbeeld des Hemels in hem maken. Maar deze dingen geschieden uit den Heer, zowel in den Hemel als in den mens-Engel, dat is, in den mens die wordt wederverwekt en een Engel wordt.

9080. Volgens dit gericht zal hem geschieden; dat dit betekent dat de straf eender zal zijn, staat zonder ontvouwing vast.

9081. Indien de os een dienstknecht of een dienstmaagd met den hoorn zal gestoten hebben, dat dit betekent indien de aandoening van het boze het ware of het goede in het natuurlijke zal vernietigd hebben, staat vast uit de betekenis van den dienstknecht, zijnde het ware in het natuurlijke, waarover n. 3019, 3020, 5305, 7998; uit de betekenis van de dienstmaagd, zijnde de aandoening van het ware daar, waarover n. 1895, 2567, 3835, 3849, 8993, 8994; en uit de betekenis van met den hoorn stoten, zijnde vernietigen. Met den hoorn stoten wordt in het Woord gezegd van de vernietiging van het valse door de macht van het ware, en in den tegengestelden zin van de vernietiging van het ware door de macht van het valse; en dit ter oorzaak hiervan, dat met den hoorn de macht van het ware uit het goede en van het valse uit het boze wordt aangeduid, n. 2832, zoals bij Ezechiël: “Gij verdringt met de zijde en met den schouder, *en met uw hoornen stoot gij alle zwakken*”, xxxiv: 21; daar wordt gehandeld over hen die met alle kracht en macht de ware en de goede dingen der Kerk vernietigen door begoochelende redeneringen uit de zinlijke dingen; met de zijde en met den schouder verdringen is met alle kracht en macht, n.1085,4931 tot 4937; daaruit blijkt waarom met den hoorn stoten wordt gezegd bij Moscheh: “Den eerstgeborene zijns osses, eer is hem, *en de hoornen des eenhoorns zijn hoornen; met deze zal hij de volken tezamen stoten tot de einden der aarde*”, Deut. xxxiii: 17; dit wordt gezegd in de profetische uitspraak van Moscheh aangaande Jozef, waarin onder Jozef in den inwendigen zin de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Goddelijk

Geestelijke, en in den uitbeeldenden zin Zijn geestelijk Rijk; de hoornen van den eenhoorn zijn de dingen der macht uit het goede en het ware des geloofs; de volken stoten is de valse dingen vernietigen door de ware dingen; tot de einden der aarde, is van alle zijden waar de Kerk is. Bij David: “Gij Zelf zijt mijn Koning, o God, *door U zullen wij onze vijanden met den hoorn stoten*”, Psalm XLIV: 5, 6; de vijanden met den hoorn stoten, is eveneens daar de valse dingen vernietigen door de macht van het ware en het goede des geloofs; wie kan niet zien, dat in die plaatsen niet met den hoorn stoten zou zijn gezegd, wanneer het door mensen geschiedt, tenzij krachtens de betekenis van den hoorn, zijnde de macht.

9082. Het zilver van dertig sikkelen zal hij zijn heer geven; dat dit betekent dat de inwendige mens dat ten volle zal herstellen, staat vast uit de betekenis van het zilver van dertig sikkelen, zijnde het herstel van de schade ten volle door het ware; het zilver immers is het ware uit het goede, n. 1551, 2954, 5658, 6112, 6914, 6917, 7999, 8932; dertig is het volle, n. 5335, 7984; en de heer die zal herstellen, is de inwendige mens, n. 9069, aldus de ware dingen des geloofs uit het Woord, want die maken het leven van den inwendigen mens.

9083. En de os zal gestenigd worden; dat dit de straf voor het vernietigde ware en goede in het natuurlijke betekent, staat vast uit de betekenis van gestenigd worden, zijnde de straf voor het vernietigde ware en goede des geloofs, waarover n. 5156, 7456, 8575, 8799; dat het is in het natuurlijke, komt omdat de os zou worden gestenigd, waarmede de aandoening van het boze in het natuurlijke, die heeft vernietigd, wordt aangeduid.

9084. En wanneer een man een kuil zal geopend hebben; dat dit betekent indien iemand het valse van een ander zal aangenomen hebben, staat vast uit de betekenis van den kuil, zijnde het valse, waarover n. 4728, 4744, 5038; en uit de betekenis van openen, wanneer er wordt gehandeld over het valse, zijnde aannemen, hier van een ander, omdat volgt *of wanneer een man een kuil zal gegraven hebben*, zijnde aannemen of verzinnen uit zichzelf.

9085. Of wanneer een man een kuil zal gegraven hebben; dat dit betekent of indien hijzelf het zal verzonnen hebben, staat vast uit de betekenis van den kuil, zijnde het valse, en uit de betekenis van graven, zijnde aannemen uit zich, of verzinnen, waarover vlak boven in 9084.

9086. En daarin zal een os of een ezel gevallen zijn; dat dit betekent dat het goede of het ware in het natuurlijke verdraait, staat vast uit de betekenis van vallen, zijnde verdraaien, waarover aanstonds; uit de betekenis van den os, zijnde de aandoening van het boze in het natuurlijke, aldus het boze daar, waarover boven n. 9065; en uit de betekenis van den ezel, zijnde het

ware in het natuurlijke, waarover n. 2781, 5492, 5741, 7024, 8078. Dat in een kuil vallen verdraaien is, wanneer het wordt gezegd van het goede en het ware in het natuurlijke, die met den os en den ezel worden aangeduid, blijkt uit de dingen die in het volgende Vers zijn bevat; daar immers wordt gehandeld over de verbetering door het ware, hetgeen kan geschieden met de verdraaide goede en ware dingen, niet echter met die wanneer zij zijn uitgeblust; want wanneer het goede of het ware wordt verdraaid, blijft het nochtans, maar het is verdraaid ontvouwd; vallen is ook uitglijden door dwaling. Omdat dit met vallen in een kuil werd aangeduid, werd derhalve door den Heer gezegd: “*Wie van u wiens ezel of os in een put valt, trekt dien niet terstond uit op den sabbathdag*”, Lukas XIV: 5; dit werd door den Heer gezegd, toen Hij een waterzuchtige op den sabbathdag genas; de sabbathdag was hoogst heilig in die Kerk, omdat deze het hemels huwelijk betekende, zijnde de verbinding van het goede en het ware uit den Heer, n. 8495, 8510; vandaar geschiedden de genezingen door den Heer op den sabbathdag, want de genezing behelsde de genezing van het geestelijk leven; en de waterzucht betekende de verdraaiing van het ware en het goede; aldus de genezing van het verdraaide ware de verbetering en het herstel; want alle wonderen des Heren behelsden en betekenden de staten der Kerk, n. 8364; gelijk als in het algemeen alle Goddelijke wonderen, n. 7337. Vandaar nu komt het, dat er door den Heer werd gezegd: “*Wie van u wiens ezel of os in een put valt, trekt dien niet terstond uit op den sabbathdag*”, waarmede in den geestelijken zin dat wat gezegd is, werd aangeduid; want al wat de Heer sprak, sprak Hij uit het Goddelijke, en daar het uit het Goddelijke is, is in de afzonderlijke dingen een inwendige zin, n. 9049, 9063 einde. Met den put wordt daar iets eenders aangeduid als met den kuil, namelijk het valse, n. 1688. En omdat de kuil het valse is, zeide de Heer eveneens, toen Hij over de valse dingen der Kerk sprak: “*Wanneer de blinde den blinde leidt, zo vallen beiden in den kuil*”, Matth. xv: 14; de blinde is hij die in dingen van dwaling is; in den kuil vallen is het ware verdraaien; deze dingen zijn vergelijkenderwijs gezegd, maar alle vergelijkingen in het Woord zijn uit aanduidende dingen genomen, n. 3579, 8989. Zij die geloven dat het Heilige Goddelijke, dat in het Woord is, niet dieper verborgen ligt dan in den zin die in de letter verschijnt, zien in deze en in de overige dingen des Woords het heilige nergens anders vandaan dan uit het geloof dat alle dingen die daar zijn, Goddelijk zijn geïnspireerd; en dat de onontvouwbare dingen daar verborgenheden zijn die aan God alleen bekend zijn; doch zij die niet in dit geloof zijn, verachten het Woord, alleen al om den stijl welke naar den schijn veel lager is dan de stijl die is

aangepast aan den genius der wereld, zodaanig als die is bij verscheidene oude en huidige schrijvers. Doch laten zij weten, dat het Heilig Goddelijke schuilt in alle en de afzonderlijke dingen des Woords, maar daarin bestaat dat alle en de afzonderlijke dingen handelen over den Heer, over Zijn Rijk en de Kerk; deze dingen zijn hoogst heilig, omdat zij Goddelijke dingen uit den Heer zijn, waarin zo het eeuwige leven is volgens des Heren woorden bij Johannes: *“De woorden die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven”*, vi: 63; maar die hoogst heilige Goddelijke dingen liggen open voor de Engelen in den Hemel, omdat dezen het Woord niet natuurlijk vatten volgens den letterlijken zin, maar geestelijk volgens den inwendigen zin; volgens dezen zin zouden ook de mensen het Woord vatten, indien zij het engellijke leven leefden, namelijk het leven des geloofs en der liefde. De dingen die in den inwendigen zin des Woords zijn bevat, zijn ook niets anders dan de dingen die de echte leer der Kerk leert; de echte leer der Kerk leert den Heer, het geloof in Hem, de liefde tot Hem, en de liefde van het goede dat uit Hem is; deze liefde is de liefde jegens den naaste, n. 6709, 6710, 8123; zij die dit leven leven, worden door den Heer verlicht, en zien de heilige dingen des Woords, en geenszins de anderen; men zie de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis.

9087. De heer des kuils zal vergoeden; dat dit betekent dat hij bij wien het valse is, zal verbeteren, staat vast uit de betekenis van den heer des kuils, zijnde hij bij wien het valse is; de kuil immers is het valse, n. 9084, 9086; en uit de betekenis van vergoeden, zijnde verbeteren; dat vergoeden verbeteren is, komt omdat de boete de verbetering betekent, n. 9045; en het zilver waarmede hij zou vergoeden, betekent het ware, waardoor de verbetering geschiedt, waarover in hetgeen volgt.

9088. Het zilver zal hij aan deszelfs heer teruggeven; dat dit betekent door het ware bij hem wiens goede of ware in het natuurlijke verdraaid is, staat vast uit de betekenis van het zilver, zijnde het ware, waarover n. 1551, 2048, 5658, 6112, 6914, 6917, 7999; en dat zilver geven is lossen door het ware, n. 2954; en uit de betekenis van deszelfs heer, namelijk van hem wiens os of ezel viel in den kuil, dat is, wiens goede of ware in het natuurlijke is verdraaid; de os immers is het goede in het natuurlijke, en de ezel is het ware daar, n. 9065; en in den kuil vallen is die dingen verdraaien, n. 9086. Hiermede is het aldus gesteld: indien het goede of het ware door het valse wordt verdraaid, dan moet het verdraaide worden verbeterd door het ware, binnen de Kerk door het ware uit het Woord, of uit de leer die uit het Woord is; de oorzaak dat het aldus zal zijn, is deze dat het ware leert wat het boze en wat het valse is, en zo de mens die ziet en erkent, en wanneer hij ziet en erkent, dan kan hij

verbeterd worden; want de Heer vloeit in de dingen bij den mens in welke de mens weet, niet echter in de dingen die hij niet weet; weswege Hij ook niet het boze of het valse verbetert voordat de mens is onderricht dat het het boze en het valse is. Vandaar komt het, dat zij die boete zullen doen, hun boze dingen zullen zien en erkennen, en zo het leven van het ware zullen leven, n. 8388 tot 8392. Eender is het gesteld met de zuiveringen van de boze dingen der liefden van zich en van de wereld; de zuiveringen van die liefden kunnen geenszins geschieden dan door de ware dingen des geloofs, omdat deze leren dat uit die liefden alle begerigheden zijn. Vandaar kwam het, dat de besnijdenis bij de Israëlietische en de Joodse natie geschiedde door een mes van rotssteen; de besnijdenis immers betekende de zuivering van die vuile liefden, en het mes van rotssteen waarmede zij geschiedde, betekende het ware des geloofs, n. 2799 midden, 7044. Door de ware dingen des geloofs wordt de mens ook wederverwekt, n. 8635 tot 8640, 8772; dit werd aangeduid met de wassingen, waardoor zij oudtijds werden gereinigd; en hetzelfde eveneens heden ten dage met de wateren des doops; de wateren immers betekenen de ware dingen des geloofs, waardoor de boze dingen worden verwijderd, n. 739, 2702, 3058, 3424, 4976, 7307, 8568; en de doop betekent de wederverwekking, n. 4255, 5120 einde. Uit deze dingen blijkt, hoe vals degenen denken, die geloven dat de boze dingen of de zonden bij den mens worden afgewist, zoals de smerigheden van het lichaam door wateren worden afgespoeld; en dat zij die volgens de inzettingen der Kerk oudtijds met wateren werden gewassen, gereinigd zijn geweest ten aanzien van de innerlijke dingen; alsmede dat men heden ten dage daardoor wordt gezaligd dat men gedoopt wordt; terwijl toch de wassingen oudtijds slechts de reiniging der innerlijke dingen uitbeeldden, en het dopen de wederverwekking betekent; de wateren zijn daar de ware dingen des geloofs waardoor de mens wordt gereinigd en wederverwekt, want daardoor worden de boze dingen verwijderd. De doop is voor hen die binnen de Kerk zijn, omdat dezen het Woord hebben, waar de ware dingen des geloofs zijn, waardoor de mens wordt wederverwekt.

9089. En het dode zal zijns wezen; dat dit betekent dat het boze of het valse hem zal blijven, staat vast uit de betekenis van het dode, wanneer het wordt gezegd van het goede of het ware in het natuurlijke, dat wordt aangeduid met den os of den ezel, zijnde het boze, of het valse; want wanneer het goede sterft volgt het boze op, en wanneer het ware sterft volgt het valse op; omdat het dode het boze en het valse is, worden derhalve degenen doden geheten die het boze willen en het valse geloven, n. 7494; en uit de betekenis van zijns wezen, zijnde bij hem blijven. Met deze dingen is het aldus gesteld: indien iemand

door het valse het goede of het ware vernietigt bij zich of bij de anderen, zo doet hij dat uit het boze, aldus uit het willijke door het verstandelijke, want al het boze is van het willijke en al het valse is van het verstandelijke; dat wat door het ene en het andere geschiedt, blijft achter, want het doordrenkt het al van des mensen leven; anders is het gesteld indien het boze uitgaat van het willijke en niet tegelijk van het verstandelijke, n. 9009. Daaruit blijkt, vanwaar het is dat het was ingesteld dat het dode van hem zal zijn.

9090. En wanneer de os eens mans de os van zijn genoot een slag zal toegebracht hebben; dat dit twee ware dingen betekent, waarvan de aandoeningen uiteenlopend zijn, en die van het ene die van het andere zal gekwetst hebben, staat vast uit de betekenis van een slag toebrengen, zijnde de kwetsing van het ware, waarover boven n. 9057; uit de betekenis van den os, zijnde de aandoening van het goede, en in den tegengestelden zin de aandoening van het boze in het natuurlijke, waarover ook boven n. 9065; en uit de betekenis van den man, zijnde het ware, waarover n. 9034; vandaar worden met den man en den genoot twee ware dingen aangeduid; dat de aandoeningen uiteenlopend zijn die worden aangeduid, komt omdat het ossen zijn, waardoor de aandoeningen worden aangeduid, die elkander kwetsen; want de dingen die uiteenlopend zijn, kwetsen elkander, niet echter de dingen die niet uiteenlopend zijn. Wie niet weet, hoe het is gesteld met de uitbeeldende dingen en met de overeenstemmingen, kan zich daarover verwonderen, dat een os de aandoening van het goede of van het boze bij den mens kan betekenen, omdat het een beest is; maar laat hij weten, dat alle beesten zulke dingen beteken die van de ene of de andere aandoening of neiging zijn; in de geestelijke wereld is dit overbekend; daar verschijnen immers herhaaldelijk beesten van verschillend geslacht, zoals ossen, stieren, koeien, paarden, muilen, ezelen, schapen, geiten, geitebokjes, lammeren, voorts boze beesten, zoals tijgers, panters, beren, honden, zwijnen, slangen; en eveneens beesten die nergens op den aardbol zijn waargenomen, behalve ook vogels van verschillend geslacht. Dat zulke dingen daar verschijnen, gaat het geloof te boven bij hen die geloven dat het niets is wat zij niet met lichamelijke ogen zien; maar dezelfden geloven ook niet dat er geesten of Engelen zijn, te minder dat zij aan zichzelf als mensen verschijnen, elkander wederzijds zien, met elkander spreken, elkander aanraken; de oorzaak hiervan is deze, dat zij dermate zinnelijk en lichamelijk zijn, dat zij geloven dat slechts de lichamen leven; vandaar komt het, dat zulke dingen, als gezegd, het geloof bij hen te boven gaan. Maar zij zijn mij niet slechts duizenden malen verschenen, maar ik ben ook onderricht over de geziene dieren, vanwaar zij

zijn, en wat zij betekenen; aldus eveneens dat de aandoeningen van het goede in het natuurlijke, wanneer zij zich in een dierlijker vorm zichtbaar vertonen, verschijnen als zachtaardige ossen, en de aandoeningen van het boze als woeste ossen; en dat de overige aandoeningen zich in de vormen van andere dieren vertonen. Vandaar komt het, dat de beesten van verschillend geslacht zulke dingen bij den mens betekenen waarmede zij overeenstemmen. Maar hierover zie men de dingen die eerder zijn getoond, n. 142, 143, 246, 714, 715, 716, 719, 1823, 2179, 2180, 2781, 2805, 2807, 2830, 3218, 3519, 5198, 7523.

9091. En hij sterft; dat dit betekent dermate dat de goede aandoening vergaat, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde vergaan; en uit de betekenis van den os die gestorven is door den slag hem toegebracht door den anderen os, zijnde de goede aandoening, waarover vlak boven n. 9090.

9092. En zij zullen den levenden os verkopen; dat dit betekent dat de aandoening van het ene, welke die van het andere had gekwetst, zal vervreemd worden, staat vast uit de betekenis van verkopen, zijnde vervreemden, waarover n. 4098, 4752, 4758, 5886; en uit de betekenis van den levenden os, zijnde de aandoening van het ware die de aandoening van het andere ware had gekwetst, waarover boven n. 9090.

9093. En zij zullen het zilver ervan verdelen; dat dit betekent dat het ware ervan zal verstrooid worden, staat vast uit de betekenis van verdelen, zijnde verbannen en verstrooien, waarover n. 6360, 6361; en uit de betekenis van het zilver, zijnde het ware, waarover n. 1551, 2048, 5658, 6112, 6914, 6917, 7999. Dat verdelen verstrooien is, komt omdat de dingen die vergezelschap zijn, indien zij worden verdeeld, ook worden verstrooid; zoals hij die zijn animus of gemoed verdeelt, hetzelfde vernietigt; het gemoed van den mens immers is een vergezelschapping van twee delen, het ene deel ervan wordt het verstand genoemd, het andere deel wordt de wil genoemd; hij die deze twee delen verdeelt, verstrooit de dingen die van het ene deel zijn, want het ene deel leeft uit het andere, vandaar vergaat ook het andere; eender hij die het ware verdeelt van het goede, of, wat hetzelfde is, het geloof van de naasteliefde; wie dit doet, verderft elk der beide. In één woord, alle dingen, die één zullen zijn, indien zij worden verdeeld, vergaan. Deze verdeling wordt verstaan onder des Heren woorden bij Lukas: “Niemand kan twee heren dienen; of hij zal den een haat toedragen en den ander liefhebben; of hij zal den een voortrekken en den ander verachten; gij kunt niet God dienen en den mammon”, xvi: 13; dit is, door het geloof den Heer dienen, en door de liefde de wereld, aldus het ware erkennen, en het boze doen; wie dit doet, heeft een verdeeld gemoed, vandaar de vernietiging ervan. Uit deze dingen blijkt, vanwaar het komt,

dat verdelen verstrooien is; hetgeen ook vaststaat bij Mattheus: “De Heer van dezen dienstknecht zal komen ten dage in welken hij het niet verwacht, en ter ure die hij niet kent, en *zal hem verdelen*, en zijn deel zetten met de huichelaars”, xxiv: 51; verdelen is daar afscheiden en verwijderen van de goede en de ware dingen, n. 4424, aldus verstrooien. Bij Moscheh: “Vervloekt zij hun toorn, omdat hij heftig is, en hun ontsteking omdat zij hard is; *ik zal hen verdelen* in Jakob, en zal hen verstrooien in Israël”, Gen. xlix: 7; deze dingen worden gezegd in de Profetische uitspraak van Israël aangaande Schimeon en Levi; door Schimeon en Levi worden daar degenen uitgebeeld die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, n. 6352; door Jakob en Israël de uitwendige en de inwendige Kerk, en eveneens de uitwendige en de inwendige mens, n. 4286, 4598, 6360, 6361; hen verdelen in Jakob, is hen verbannen uit de uitwendige Kerk, en hen verstrooien in Israël, is uit de inwendige Kerk; aldus de goede en de ware dingen der Kerk bij hen verstrooien. Dat verdelen dit is, blijkt ook uit de aan den wand geschreven woorden, toen de koning van Babel Beltschazar tezamen met zijn rijksgroten, vrouweachtgenoten, en bijwijven, wijn dronk uit de vaten van goud en zilver van den Hierosolymitaansen Tempel; geschreven was “Geteld, geteld, gewogen, *en verdeeld*”, waar verdeeld is afgescheiden van het koninkrijk, Dan. v: 2, 3, 4, 25, 28; daar blijkt hoe alle dingen te dien tijde uitbeeldend zijn geweest; daar wordt beschreven de ontwijding van het goede en het ware, die met Babel wordt aangeduid; dat Babel de ontwijding is, zie men in n. 1182, 1283, 1295, 1304 tot 1308, 1321, 1322, 1326; de vaten van goud en van zilver zijn de goede dingen der liefde en de ware dingen des geloofs uit den Heer, n. 1551, 1552, 5658, 6914, 6917; de ontwijding wordt aangeduid met daaruit drinken, en dan de goden van goud, zilver, brons, ijzer, hout en steen loven, zoals men daar leest in Vers 4, zijnde de boze en de valse dingen in een reeks, n. 4402 einde, 4544, 7873, 8941; met den Hierosolymitaansen Tempel, waarvandaan de vaten waren, wordt in den hoogsten zin de Heer aangeduid, in den uitbeeldenden zin Zijn Rijk en de Kerk, n. 3720; het koninkrijk van Beltschazar verdeeld, betekende de verstrooïing van het goede en het ware, en dat hijzelf in dien nacht werd gedood, betekent de beroving van het leven van het ware en het goede, aldus de verdoemenis; verdeeld worden immers is verstrooid worden; de koning is het ware van het goede, n. 1672, 2015, 2069, 3009, 3670, 4575, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148; iets eenders betekent het koninkrijk, n. 1672, 2547, 4691; gedood worden is beroofd worden van het leven van het ware en het goede, n. 3607, 6767, 8902; en de nacht waarin hij werd gedood, is de staat van het boze en het valse, n. 2353, 7776, 7851, 7870, 7947; daaruit blijkt dat

alle dingen daar uitbeeldend zijn geweest. Men leest bij David: “*Zij hebben Mijn klederen onder zich verdeeld*”, en over Mijn bekleedsel hebben zij het lot geworpen”, Psalm xxii: 19; en bij Mattheus: “*Zij verdeelden de klederen*, het lot werpende, opdat vervuld zou worden hetgeen gezegd is door den profeet”, xxvii: 35, voorts bij Johannes: “De krijgsknechten namen de bekleedselen, en maakten vier delen; en den rok; de rok was zonder naad, van boven af geheel gewezen; zij zeiden daarover: *Laten wij dien niet verdelen*, maar laat ons daarover loten, wiens die zij; opdat de Schrift vervuld zou worden”, xix: 23, 24; wie deze dingen leest, en niets aangaande den inwendigen zin des Woords kent, weet niet dat er iets verborgens in deze dingen schuilt, terwijl er toch in de afzonderlijke dingen een Goddelijke verborgenheid is; de verborgenheid was dat de Goddelijke ware dingen waren verstrooid geworden door de Joden, want de Heer was het Goddelijk Ware; vandaar wordt Hijzelf het Woord genoemd, Joh. i: 1 en vervolg; het Woord is het Goddelijk Ware; Zijn klederen beeldden de ware dingen in den uitwendigen vorm uit, en de rok in den inwendigen; de verdeling van de klederen beeldde de verstrooiing van de ware dingen des geloofs door de Joden uit; dat de klederen de ware dingen in den uitwendigen vorm zijn, zie men in n. 2576, 5248, 5954, 6918; en dat de rok het ware in den inwendigen vorm is, n. 4677; de ware dingen in den uitwendigen vorm zijn zodanig als zij zijn in den letterlijken zin des Woords, doch de ware dingen in den inwendigen vorm zijn zodanig als zij zijn in den geestelijken zin des Woords; de verdeling van de klederen in vier delen betekende de totale verstrooiing, eender als *de verdeling* bij Zacharia, Hfdst. xiv: 4, en elders; desgelijks de *verdeling in twee delen*, zoals gelezen wordt over den Voorhang des Tempels, Matth. xxvii: 51; Markus xv: 38; *de scheuring van de rotsen* ook toenmaals, Matth. xxvii: 51, beeldde de verstrooiing van alle dingen des geloofs uit, de rots immers is de Heer ten aanzien van het geloof, en vandaar is zij het geloof uit den Heer.

9094. En ook den doden zullen zij verdelen; dat dit betekent ook de kwetsende aandoening, staat vast uit de betekenis van het dode, zijnde het boze en het valse, waarover boven n. 9008; vandaar wordt met den doden os de aandoening van het boze en het valse in het natuurlijke aangeduid, aldus de kwetsende aandoening, want het boze kwetst door het valse; en uit de betekenis van verdelen, zijnde verstrooien, zoals boven n. 9093. Hoe het is gesteld met de dingen die in dit Vers in den inwendigen zin zijn bevat, kan bezwaarlijk bevattelijk worden ontvouwd; het zijn zulke dingen die door de Engelen kunnen worden begrepen, en slechts enigermate door de mensen; want de Engelen zien de verborgenheden des Woords in het licht

dat uit den Heer is, waarin zich ontelbare dingen zichtbaar vertonen, die niet vallen in de woorden van de spraak, en zelfs niet in de denkbeelden bij de mensen zolang zij in het lichaam leven; de oorzaak hiervan is deze, dat bij de mensen het licht des Hemels invloeit in het licht der wereld, en zo in zulke dingen daar die het licht des Hemels óf uitblussen, óf verwerpen, óf verduisteren, en zo verzwakken; de zorgen van de wereld en van het lichaam zijn zodanig, vooral die welke uit de liefden van zich en van de wereld vloeien; vandaar komt het, dat de dingen die van de Engellijke wijsheid zijn voor het merendeel onuitsprekelijk zijn, en ook onbegrijpelijk. Maar nochtans komt de mens in zulk een wijsheid na de afwerping van het lichaam, dat is, na den dood, maar slechts deze mens die het leven des geloofs en der naastenliefde uit den Heer in de wereld had opgenomen; want het vermogen van die wijsheid op te nemen is in het goede des geloofs en der naastenliefde. Dat het onuitsprekelijke dingen zijn die de Engelen in het licht des Hemels zien en denken, is door veel ondervinding ook te weten gegeven, want toen ik in dat licht was opgeheven, scheen het mij toe al de dingen te verstaan die de Engelen daar spreken, doch toen ik van daar in het licht van den uitwendigen of natuurlijken mens was nedergelaten, en in dit licht mij de dingen wilde herinneren die ik daar had gehoord, kon ik ze niet met woorden uitdrukken, en zelfs niet met denkbeelden begrijpen, dan alleen weinige, en deze weinige ook in het duister; waaruit blijkt, dat de dingen die in den Hemel worden gezien en gehoord, zodanige zijn die nooit een oog heeft gezien, noch een oor gehoord. Zulke dingen zijn het, die in den inwendigen zin des Woords het binnenst schuilen. Eender is het gesteld met de dingen die in den inwendigen zin in dit Vers en in het volgende zijn bevat. De dingen die daar zijn, en bevattelijk kunnen worden ontvouwd, zijn deze: Alle ware dingen bij den mens hebben het leven uit de aandoeningen die van enige liefde zijn; een ware zonder het leven daaruit, is zoals een van den mond uitvloeiende klank zonder idee, of zoals de klank van een automaat; daaruit blijkt, dat het leven des verstands van den mens is uit het leven van zijn wil, bijgevolg dat het leven van het ware is uit het leven van het goede; want het ware heeft betrekking op het verstand en het goede op den wil; indien er derhalve twee ware dingen zijn die niet leven uit eenzelfde gemene aandoening, maar uit uiteenlopende, zo kunnen die niet anders dan verstrooid worden, want zij botsen onderling; en wanneer de ware dingen worden verstrooid, worden ook de aandoeningen ervan verstrooid; het is immers de gemene aandoening waaronder alle ware dingen bij den mens worden vergezelschap; die gemene aandoening is het goede. Deze dingen zijn het die kunnen worden gezegd aangaande de dingen

die in den inwendigen zin worden aangeduid met de ossen van twee mannen, waarvan de een den anderen een slag toebrengt, zodat hij sterft; en dat dan de levende os zal worden verkocht, en het zilver verdeeld, en eveneens de dode os. Wie die van de Kerk is, weet niet dat er in alle en de afzonderlijke dingen des Woords Goddelijke dingen zijn; maar wie kan Goddelijke dingen zien in deze wetten aangaande de ossen en de ezelen die in een kuil vallen, en aangaande de met hoornen stotende ossen, indien zij alleen naar den zin der letter worden beschouwd en ontvouwd; maar zij zijn dan Goddelijk, ook in den zin der letter, indien zij tegelijk naar den inwendigen worden beschouwd en ontvouwd; want in dien zin handelen alle en de afzonderlijke dingen des Woords over den Heer, over Zijn Rijk en de Kerk; aldus over de Goddelijke dingen. Opdat immers iets Goddelijk en heilig zij, moet het over Goddelijke en heilige dingen handelen; de zaak waarover wordt gehandeld, bewerkt dit. De wereldlijke en de gerechtelijke dingen, zodanig als de gerichten, de inzettingen, en de wetten zijn die door den Heer van den berg Sinai af werden verkondigd, die in dit Hoofdstuk en in de volgende van Exodus zijn bevat, zijn Goddelijk en heilig door de Inspiratie, maar de Inspiratie is niet een dicteren, maar zij is de invloed uit het Goddelijke; dat wat invloeit uit het Goddelijke, gaat door den Hemel heen, en daar is het het hemelse en het geestelijke; doch wanneer het in de wereld komt, wordt het het wereldlijke, waarin van binnen dat hemelse en geestelijke is. Daaruit blijkt vanwaar het Goddelijke is en waar het Goddelijke is in het Woord; en wat de Inspiratie is.

9095. Of is het bekend geweest dat de os stotig, die, van gisteren eergisteren af; dat dit betekent indien het tevoren bekend was dat de aandoening ervan zodanig is geweest, staat vast uit de betekenis van bekend of betuigd zijn, zijnde overgegaan zijn in het verstandelijke, zoals boven n. 9071; want dat wat daarheen uit het willijke overgaat, wordt bekend; en uit de betekenis daarvan dat de os stotig is geweest van gisteren eergisteren af, zijnde dat de aandoening zodanig tevoren is geweest, zoals ook boven n. 9070.

9096. En zijn heer hem niet zal bewaakt hebben; dat dit betekent en indien hij haar niet in banden zal gehouden hebben, staat vast uit de betekenis van bewaken, zijnde in banden houden, namelijk de aandoening van het boze in het natuurlijke, die anders het ware des geloofs zou kwetsen; dat het is in banden houden, komt omdat met bekend worden wordt aangeduid overgaan in het verstandelijke, n. 9095; en het is het verstandelijke dat het boze ziet, en dat wat wordt gezien, kan bedwongen en in banden worden gehouden, niet uit het verstandelijke, maar door het verstandelijke uit den Heer; want de Heer vloeit in die dingen bij den mens in welke hem bekend zijn, niet

echter in die welke hem niet bekend zijn. Onder in banden houden wordt verstaan verhinderen en bedwingen; de banden zijn in den geestelijken zin niets anders dan de aandoeningen die der liefde zijn, want die zijn het welke den mens leiden, en welke hem bedwingen; indien de aandoeningen van het boze hem leiden, zullen het de aandoeningen van het ware uit het goede zijn die hem zullen bedwingen; de inwendige banden bij den mens zijn de aandoeningen van het ware en het goede; deze worden ook de banden van het geweten genoemd; de uitwendige banden echter zijn de aandoeningen van de liefde van zich en van de wereld, want deze leiden den mens in de uitwendige dingen; indien deze afdalen uit de inwendige banden, die de aandoeningen van het ware en het goede zijn, zo zijn zij goed, want dan heeft de mens zich en de wereld niet terwille van zich en de wereld lief, maar terwille van de goede nutten vanuit zich en de wereld, n. 7819, 7820, 8995; doch indien zij niet nederdalen daaruit, zo zijn zij boos, en worden zij begeerten genoemd, want dan heeft de mens zich terwille van zich lief, en de wereld terwille van de wereld. Uit deze dingen kan men weten, wat er wordt verstaan onder de inwendige banden en de uitwendige banden, waarvan herhaaldelijk melding is gemaakt. Maar die aldus gezegde banden zijn niet banden dan alleen ten opzichte van de tegengestelde dingen; wie immers iets doet uit de aandoening die der liefde van het goede is, die handelt uit het vrije; maar wie iets doet uit de aandoening die der liefde van het boze is, dien schijnt het toe alsof hij uit het vrije handelt, maar hij handelt niet uit het vrije, omdat hij handelt uit de begeerten welke uit de hel zijn; diegene alleen is vrij, die in de aandoening van het goede is, omdat hij wordt geleid door den Heer; hetgeen de Heer ook leert bij Johannes: “Indien gijlieden in Mijn woord zult gebleven zijn, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen; en gij zult de waarheid bekennen, en *de waarheid zal u vrijmaken; een elk die de zonde doet, is een dienstknecht der zonde; indien de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn*”, VIII: 31, 32, 34, 36; dat het vrije is door den Heer geleid worden, en het slaafse door de begeerten die uit de hel zijn geleid worden, zie men in n. 892, 905, 2870, tot 2893, 6205, 6477, 8209; de Heer immers geeft de aandoeningen voor het goede in, en den afkeer voor het boze; vandaar is voor hem het vrije het goede te doen, en het volslagen slaafse het boze te doen. Wie gelooft dat de Christelijke vrijheid zich verder uitstrekt, dwaalt ten zeerste.

9097. Al vergoedende zal hij vergoeden os voor os; dat dit het volledige herstel betekent, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde herstellen; volledig wordt aangeduid met al vergoedende vergoeden; en uit de betekenis van den os, zijnde de aandoening in het natuurlijke, waarover boven n. 9065.

9097[a]. En de dode zal zijns wezen; dat dit betekent voor de kwetsende aandoening, staat vast uit de betekenis van den os, zijnde de aandoening van het boze; met het dode immers wordt het boze en het valse aangeduid, volgens hetgeen boven in n. 9089 is gezegd. Hoe het is gesteld met deze dingen, die in den inwendigen zin in dit Vers zijn bevat, kan men opmaken uit de dingen die boven in n. 9094 zijn ontvouwd.

9098. Vers 37. *Wanneer een man een os of een stuk kleinvee zal gestolen hebben, en dat zal geslacht hebben, of dat zal verkocht hebben, vijf ossen zal hij vergoeden voor den os, en vier stukken kleinvee voor het stuk kleinvee.* Wanneer een man een os of een stuk kleinvee zal gestolen hebben, betekent wie iemand diens uiterlijk en innerlijk goede afneemt; en dat zal geslacht hebben, betekent dat zal uitgeblust hebben; of dat zal verkocht hebben, betekent of indien hij dat zal vervreemd hebben; vijf ossen zal hij vergoeden voor den os, betekent de overeenstemmende straf tot veel toe; en vier stukken kleinvee voor het stuk kleinvee, betekent de overeenstemmende straf ten volle.

9099. Wanneer een man een os of een stuk kleinvee zal gestolen hebben; dat dit betekent wie iemand diens uiterlijk of innerlijk goede afneemt, staat vast uit de betekenis van stelen, zijnde iemand diens geestelijke goede dingen afnemen, waarover n. 5135, 8906; uit de betekenis van den os, zijnde de aandoening van het goede in het natuurlijke, aldus het uiterlijk goede, waarover n. 2180, 2566, 2781, 2830, 5913, 8937; en uit de betekenis van het stuk kleinvee, zijnde het innerlijk goede; want de dingen die van de kudde van kleinvee zijn, betekenen de dingen die van het innerlijk goede zijn, en die welke van de kudde van grootvee zijn, de dingen die van het uiterlijk goede zijn, n. 2566, 5913, 6048, 8937.

9100. En dat zal geslacht hebben; dat dit betekent dat zal uitgeblust hebben, staat vast zonder ontvouwing.

9101. Of dat zal verkocht hebben; dat dit betekent of indien hij dat zal vervreemd hebben, staat vast uit de betekenis van verkopen, zijnde vervreemden, waarover n. 4098, 4752, 4758, 5886, 6143.

9102. Vijf ossen zal hij vergoeden voor den os; dat dit de overeenstemmende straf tot veel toe betekent, staat vast uit de betekenis van vijf, zijnde iets, waarover n. 4638, 5291; en eveneens veel, n. 5708, 5956; en uit de betekenis van vergoeden, zijnde de verbetering, n. 9087, en zijnde het herstel, n. 9097; dat het eveneens de straf is, komt omdat de mens wanneer het vervreemde goede verbeterd of hersteld moet worden, het hard te verduren heeft, want óf hij wordt overgelaten aan zijn boze, aldus ook aan de straf van het boze, want het boze heeft de straf met zich, n. 8214, óf hij wordt in verzoeking

gebracht, waardoor het boze wordt getemd en verwijderd, zijnde de straf, die hier wordt aangeduid met vergoeden; dat het een overeenstemmende straf is, komt omdat het boze der straf en het boze der schuld overeenstemmen, n. 1857, 6559, 8214.

9103. En vier stukken kleinvee voor het stuk kleinvee; dat dit de overeenstemmende straf ten volle betekent, staat vast uit de betekenis van vier, zijnde de verbinding; vier immers betekent iets eenders als twee, omdat dat getal uit dit oprijst, het is immers het dubbele ervan; dat twee de verbinding is, zie men in n. 5194, 8423, en vandaar eveneens vier, n. 1686, 8877. Dat die getallen ook zijn ten volle, volgt daaruit; want de verbinding is het volle; en uit de betekenis van het stuk kleinvee, zijnde het innerlijk goede, waarover boven n. 9099; de overeenstemmende straf wordt aangeduid met vergoeden, namelijk vier stukken voor het stuk kleinvee, n. 9102. Het innerlijk goede is dat wat wordt genoemd de naastenliefde in den innerlijken mens, en het uiterlijk goede is de naastenliefde in den uiterlijken; dit goede zal uit dat leven, want het goede der naastenliefde in den innerlijken mens is het goede van het geestelijk leven, en het goede der naastenliefde in den uiterlijken, is het goede van het natuurlijk leven daaruit; dit goede komt tot de gewaarwording van den mens als een verkwikkelijke, het eerstgenoemde goede echter komt niet tot de gewaarwording, maar tot de doorvatting dat het aldus moet zijn, en maakt den animus tevreden; in het andere leven komt ook dit tot de gewaarwording. De oorzaak dat vijf ossen voor den os zouden vergoed worden, en vier stukken kleinvee voor het stuk kleinvee, kan door niemand worden geweten, tenzij men weet wat de diefstal in den geestelijken zin is, voorts wat de os en het stuk kleinvee; wat die zijn, is ontvouwd, namelijk de afneming en vervreemding van het uiterlijk en het innerlijk goede; de afneming geschiedt door het boze, en de vervreemding door het valse; vandaar worden de straf en het herstel ervan aangeduid met vijf en vier; dat alle getallen in het Woord dingen betekenen, zie men in n. 575, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252, 3252, 4264, 4495, 4670, 5265, 6175; hier de dingen die het herstel behelzen, namelijk het getal vijf het herstel van het uiterlijke goede tot veel toe, en het getal vier het herstel van het innerlijke goede ten volle. Dat het innerlijk goede ten volle moet hersteld worden, komt omdat dat goede het geestelijk leven van den mens maakt; en indien het geestelijk leven niet ten volle wordt hersteld, kan het uiterlijk goede, dat het natuurlijk leven maakt, niet hersteld worden, want dit leven wordt door dat leven hersteld; zoals kan vaststaan uit de wederverwekking van den mens; dat de uitwendige mens wordt wederverwekt door den inwendigen, zie men in n. 9043,

9046, 9061; maar het goede in den uitwendigen of natuurlijke mens kan niet ten volle hersteld worden, omdat daar de slagwond blijft als een litteken dat eeltachtig wordt; dit zijn de dingen welke die getallen behelzen. Er zal nog in het kort worden gesproken over het herstel van het uiterlijke goede, hetwelk het natuurlijk leven van den mens maakt, door het innerlijk goede hetwelk zijn geestelijk leven maakt; het natuurlijke van den mens ziet de dingen in het licht der wereld, welk licht het natuurlijk schijnsel wordt genoemd; de mens verwerft zich dat schijnsel door de objecten, die door het gezicht en door het gehoor binnentreden, aldus door de objecten die uit de wereld zijn; zo ziet de mens die van binnen in zich, bijna zoals het oog ze ziet. De objecten die door die zinnen binnentreden, verschijnen hem eerst zoals iets genoeglijks en verkwikkelijks; daarna maakt de mens als klein kind een onderscheid tussen de verkwikkelijke dingen, waarvandaan hij ze leert onderscheiden, en dit bij graden steeds nauwkeuriger. Wanneer het licht uit den Hemel in deze dingen invloeit, dan begint de mens ze geestelijk te zien, en voor het eerst te onderscheiden tussen de nuttige dingen en de niet-nuttige; vandaar vangt hij aan doorzicht te krijgen in het ware, want wat voor hem nuttig is, dat is voor hem het ware, en het onnuttige het niet-ware. Dit doorzicht groeit volgens den invloed van het licht des Hemels, totdat hij ten slotte onderscheidt niet slechts tussen de ware dingen, maar ook tussen de ware dingen in deze ware dingen; en dit des te lichtvoller naarmate de vergemeenschapping tussen den inwendigen en den uitwendigen mens beter wordt geopend; want het licht des Hemels vloeit in door den inwendigen mens in den uitwendigen uit den Heer. Vandaar nu heeft de mens doorvatting; maar toch is het nog niet de geestelijke doorvatting; deze doorvatting ontstaat niet uit de natuurlijke ware dingen, maar uit de geestelijke ware dingen; de geestelijke ware dingen zijn die welke de ware dingen des geloofs worden genoemd. Dat de geestelijke doorvatting uit deze ware dingen ontstaat, komt omdat het licht des Hemels is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, en dit blinkt als licht voor de ogen der Engelen, en het blinkt eveneens in hun verstand, en geeft hun het inzicht en de wijsheid, maar met verscheidenheid volgens de opneming ervan in het goede; weswege er erkennenissen van de geestelijke dingen zullen zijn bij den mens in diens natuurlijke, opdat de geestelijke doorvatting ontsta; en de erkennenissen der geestelijke dingen zullen uit de onthulling zijn. Wanneer het licht des Hemels in die invoeit, vloeit het in zijn eigen dingen in, want het licht is, zoals is gezegd, het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, men zie n. 1053, 1521 tot 1533, 1619 tot 1632, 2776, 3138, 3167, 3195, 3222, 3223, 3341, 3636, 3643, 4180, 4302, 4408, 4415, 4527, 5400, 6032, 6313, 6608; van daar heeft

de mens het inzicht en de wijsheid in zulke dingen die van het eeuwige leven zijn, welke dingen aanwassen volgens de opneming van dat licht, dat is, van de waarheden des geloofs, in het goede; het goede is de naastenliefde. Dat de natuurlijke of uitwendige mens wordt wederverwekt, en eveneens verbeterd en hersteld door den inwendigen, kan uit de reeds gezegde dingen vaststaan; want de dingen die in den uitwendigen of natuurlijke mens zijn, leven uit het licht des Hemels; dit licht immers is levend, omdat het voortgaat uit den Heer, Die het leven zelf is; zij leven echter niet uit het natuurlijk licht, want dit licht is in zich dood; opdat derhalve de dingen die in dit licht zijn, leven, zal er een invloed zijn van het levende licht door den inwendigen mens uit den Heer; deze invloed past zich aan volgens de analoge en overeenstemmende erkentissen van het ware in het natuurlijke, en volgens de volgzzaamheid daar. Daaruit blijkt, dat het uitwendige of het natuurlijke van den mens moet worden wederverwekt door zijn inwendige. Eender moet het afgenomen en vervreemde goede in het natuurlijke verbeterd en hersteld worden.

Vervolg over de geesten en de inwoners van de planeet Saturnus.

9104. *Sommige van de geesten van dezen aardbol gingen over tot de geesten van den aardbol van Saturnus, die, zoals boven is gezegd, op een aanzienlijken afstand van hen weg zijn, want zij verschijnen aan het einde van onze zonnewereld; de overgang geschiedt in één ogenblik, want de afstanden in het andere leven zijn schijnbaarheden tengevolge van de verscheidenheid van de staten des levens, n. 2625; 2837, 3356, 3387, 3404, 4321, 4882, 5605, 7381; en de verbinding geschiedt door den staat van het verlangen om met een ander te spreken; vandaar komt het, dat in het andere leven degenen samenkomen, die in enige verbinding of door de liefde, of door de vriendschap, of door de verering, in de wereld zijn geweest, wanneer zij dit verlangen; maar daarna worden zij ontbonden volgens de ongelijkheden van den staat des levens.*

9105. *Nadat de geesten van den aardbol van Saturnus gesproken hadden met de geesten van onzen aardbol, spraken zij met mij van daar door bemiddelende geesten, en zij zeiden dat het hun verwonderde, dat er zo vaak tot hen geesten van dezen aardbol kwamen, die hun vroegen, welken God zij vereren; en wanneer zij bemerkten, dat de geesten van dezen aardbol zulke dingen vragen, zo antwoorden zij dat zij waanzinnig zijn, want groter waanzin kan er niet zijn dan vragen welken God iemand vereert, terwijl er toch Een Enig God is voor allen in het heelal; en dat zij nog meer waanzinnig zijn hierin, dat zij niet weten dat de Heer de Enige God is, en dat Hij den algehelen Hemel regeert, en vandaar de algehele*

wereld; want Wie den Hemel regeert, regeert ook de wereld, omdat de wereld wordt geregeerd door den Hemel.

9106. *Zij zeiden ook, dat een ander geslacht van geesten die troepsgewijze gaan, herhaaldelijk tot hen komen, verlangende te weten hoe het bij hen is gesteld; en dat zij op verschillende wijzen uit hen te voorschijn lokken de dingen die zij weten; van dezen zeiden zij dat die niet waanzinnig zijn, slechts hierin dat zij zoveel willen weten niet terwille van een ander nut dan opdat zij weten. Daarna werden zij onderricht dat die geesten zijn uit de planeet Mercurius; dat hen de wetenschap en het inzicht daaruit alleen verlustigt, niet aldus de nutten daaruit, tenzij de nutten voor hen ook een wetenschap zijn, zie men in n. 6811, 6815, 6921 tot 6932, 7069 tot 7079, 7170 tot 7177.*

9107. *Hoedanig de geesten van onzen aardbol en de geesten van den aardbol van Saturnus onder elkander verschillen, is door een klaarblijkelijke ondervinding te weten gegeven; en tegelijk toen, hoe de geestelijke of de inwendige mens en de natuurlijke of de uitwendige onderling strijden en botsen, wanneer deze niet in het geloof en de naastenliefde is; de geesten immers van den aardbol van Saturnus hebben in den Grootsten Mens betrekking op het midden tussen den geestelijken zin en den natuurlijken zin, maar dat terugtreedt van den natuurlijken en toetreedt op den geestelijken, n. 8953; de geesten van onzen aardbol echter hebben betrekking op den natuurlijken en den lichamelijken zin; bijgevolg hebben dezen betrekking op den uitwendigen mens, genen echter op den inwendigen. Welk een grote tegenstrijdigheid en botsing er optreedt tussen hen, wanneer de uitwendige of natuurlijke mens niet het geestelijk leven opneemt door het geloof in en de liefde tot den Heer, werd door deze ondervinding getoond.*

9108. *Geesten van den aardbol van Saturnus kwamen uit de verte in den gezichtskring, en toen waren verscheidene geesten uit onzen aardbol aanwezig; toen dezen hen zagen, werden zij als het ware waanzinnig, en begonnen genen te bestoken, door onwaardige dingen in te gieten aangaande het geloof, en eveneens aangaande den Heer; en toen zij aan het schimpen waren, stortten zij zich ook in het midden van hen; en uit den waanzin, waarin zij waren, trachtten zij hun het boze aan te doen; maar de geesten van Saturnus vreesden niets, omdat zij beveiligd waren, en eveneens in de kalmte; doch genen begonnen, toen zij in het midden van dezen waren, met moeite adem te halen, en vandaar benauwd te worden; en zo stortten zij zich de een hierheen en de ander daarheen, en verdwenen.*

9109. *Zij die daarbij stonden, bemerkten daaruit hoedanig de uitwendige of natuurlijke mens, gescheiden van den inwendigen, is wanneer hij komt in de geestelijke sfeer, die de sfeer des levens van den inwendigen mens is (een ieder*

omgeeft een sfeer, die uitloeit van het leven van zijn liefde; men zie n. 1048, 1053, 1316, 1504 tot 1512, 4464, 5179, 6206 einde, 7454); namelijk dat hij waanzinnig is. De oorzaak hiervan is deze, dat de natuurlijke mens gescheiden van den geestelijken, alleen uit de wereld wijs is, en in het geheel niet uit den Hemel; en hij die alleen uit de wereld wijs is, gelooft niets dan alleen dat wat de zinnen vatten; en dat wat hij gelooft, gelooft hij uit de begoochelingen der zinnen, bijgevolg uit valse dingen; vandaar komt het, dat de geestelijke dingen voor hem niets zijn, en wel dermate, dat hij nauwelijks verdraagt het geestelijke te horen noemen; vandaar komt het eveneens, dat hij niet vat wat de inwendige mens is, en vandaar niet gelooft dat hij er is; weswege dezulken waanzinnig zijn wanneer zij in de geestelijke sfeer worden gehouden; anders is het wanneer zij in de wereld leven; dan denken zij natuurlijk over de geestelijke dingen, óf zij keren het oor af, dat is, zij horen en geven geen aandacht. Dat dezulken pijn en blindheid hebben wanneer zij in de geestelijke sfeer worden geheven, zie men in n. 8797.

9110. Uit die ondervinding stond ook vast, dat de natuurlijke mens zich niet in den geestelijken kan begeven, dat is, opklimmen; maar wanneer de mens in het geloof is, en vandaar in het geestelijke leven, en denkt, dan daalt de geestelijke mens neder, dat is, denkt in den natuurlijken; er is immers geestelijke invloed, dat is, uit de geestelijke wereld in de natuurlijke, niet echter omgekeerd; dat de physische invloed geheel en al tegen de orde is, en tegen de natuur, aldus onmogelijk, zie men in n. 3721, 5119, 5259, 5779, 6322, 8237. Deswege wordt de natuurlijke mens, die gescheiden is van den inwendigen, wanneer hij in de sfeer van het geestelijk leven komt, eerst aangegrepen door blindheid, daarna door waanzin, en ten slotte door angst; vandaar komt het eveneens, dat zij die in de hel zijn, niet durven schouwen tot den Hemel, n. 4225, 4226, 8137, 8265, 8945, 8946.

9111. Aan het einde van het volgende Hoofdstuk zal gesproken worden over de geesten van de Maan; en eveneens daarover waarom de Heer op onzen aardbol, en niet op een anderen, heeft willen geboren worden.

Exodus

Twee En Twintigste Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde.

9112. Wat het geweten is, zal nu worden gezegd; het geweten wordt gevormd bij den mens uit het godsdienstige waarin hij is, volgens de opneming ervan binnen in hem.

9113. Het geweten bij den mens der Kerk wordt gevormd door de ware dingen des geloofs uit het Woord, of uit de leer uit het Woord, volgens de opneming ervan in het hart; want wanneer de mens de ware dingen des geloofs weet, en die vat op zijn wijze, daarna die wil, en die doet, dan wordt hem het geweten. De opneming in het hart is in den wil, want het is de wil van den mens die het hart wordt genoemd.

9114. Vandaar komt het, dat zij die een geweten hebben, uit het hart de dingen spreken die zij spreken, en uit het hart de dingen doen die zij doen. Zij hebben ook een onverdeeld gemoed, want volgens dat waarvan zij geloven dat het waar en goed is, doen zij, en eveneens volgens dat wat zij verstaan. Vandaar kan er een volmaakter geweten zijn bij hen, die in de ware dingen des geloofs zijn verlicht boven de anderen, en die in een heldere doorvatting zijn boven de anderen, dan bij hen die minder verlicht zijn, en die in een duistere doorvatting zijn.

9115. Diegenen hebben een geweten, die een nieuwen wil hebben aangenomen uit den Heer; die wil zelf is het geweten; weswege handelen tegen het geweten is tegen dien wil. En omdat het goede der naastenliefde den nieuwen wil maakt, maakt ook het goede der naastenliefde het geweten.

9116. Omdat het geweten, zoals boven in n. 9113 is gezegd, wordt gevormd door de ware dingen des geloofs, zoals ook de nieuwe wil en de naastenliefde, komt het vandaar eveneens, dat handelen tegen de ware dingen des geloofs is handelen tegen het geweten.

9117. Omdat het geloof en de naastenliefde, die uit den Heer zijn, het geestelijk leven van den mens maken, is het vandaar eveneens, dat handelen tegen het geweten is handelen tegen dat leven.

9118. Omdat nu handelen tegen het geweten is handelen tegen den nieuwen wil, tegen de naastenliefde, en tegen de ware dingen des geloofs, bijgevolg tegen het leven dat de mens heeft uit den Heer, blijkt het vandaar, dat de mens in de kalmte des vredes is, en in de inwendige gezegendheid, wanneer

hij handelt volgens het geweten; en dat hij in de onkalmte en eveneens in pijn is, wanneer hij handelt tegen dat; deze pijn is het die de gewetensknaging wordt genoemd.

9119. De mens heeft een geweten van het goede en een geweten van het gerechte; het geweten van het goede is het geweten van den inwendigen mens, en het geweten van het gerechte is het geweten van den uitwendige mens; het geweten van het goede is handelen volgens de geboden des geloofs uit de inwendige aandoening; doch het geweten van het gerechte is handelen volgens de burgerlijke en de zedelijke wetten uit de uitwendige aandoening. Zij die het geweten van het goede hebben, hebben eveneens het geweten van het gerechte; doch zij die slechts het geweten van het gerechte hebben, zijn in het vermogen van het geweten van het goede op te nemen, en ook nemen zij het op wanneer zij zijn onderricht.

9120. Laten voorbeelden toelichten wat het geweten is: indien iemand goederen van een ander bij zich heeft, zonder dat de ander het weet, en zo zonder vrees voor de wet, voor het verlies van eer en faam, daarmede winst kan maken; indien hij die nochtans aan den ander teruggeeft, omdat het niet zijn dingen zijn, zo heeft deze een geweten; want hij doet het goede terwille van het goede, en het gerechte terwille van het gerechte. Diene eveneens dit: indien iemand tot waardigheid kan komen, maar ziet dat een ander, die ook daarnaar dingt, voor het vaderland nuttiger is, zo heeft deze, indien hij aan den ander de plaats afstaat terwille van het goede van het vaderland, een geweten. Aldus in de overige gevallen.

1921. Hieruit kan men opmaken hoedanig zij zijn die geen geweten hebben; zij worden gekend uit het tegengestelde. Degenen van hen die terwille van onverschillig welk gewin bewerken dat het ongerechte als het gerechte verschijnt, en dat het boze als het goede verschijnt, en omgekeerd, die hebben geen geweten. Degenen van hen die weten dat het ongerecht en boos is wanneer zij aldus doen, en het toch doen, weten niet wat het geweten is; en indien zij worden onderricht wat het is, willen zij het niet weten. Zodanig zijn zij die terwille van zich en van de wereld alle dingen doen.

9122. Zij die het geweten niet hebben opgenomen in de wereld, kunnen geen geweten opnemen in het andere leven; aldus kunnen zij niet gezaligd worden, omdat zij geen vlak hebben, waarin het invloeie, en waardoor de Hemel werke, dat is, door den Hemel de Heer, en hen toeleide tot Zich; want het geweten is het vlak en het receptakel van den invloed des Hemels; weswege dezulken in het andere leven worden vergezelschaft met hen die zich en de wereld boven alle dingen liefhebben; en dezen zijn in de hel.

Twee En Twintigste Hoofdstuk.

1. Indien in de doorgraving een dief zal gegrepen zijn, en geslagen, en hij sterft; voor hem geen bloeden.
2. Indien de zon zal opgegaan zijn over hem, de bloeden voor hem; al vergoedende zal hij vergoeden; indien hij niets heeft, en hij zal verkocht worden voor zijn diefstal.
3. Indien al vindende zal gevonden zijn in zijn hand de diefstal, van den os tot aan den ezel, tot aan een stuk kleinvee, levende, hij zal het dubbel vergoeden.
4. Wanneer een man een veld of een wijngaard tot woestheid zal gesteld hebben, en zijn lastdier zal ingelaten hebben, en in eens anders veld tot woestheid zal gesteld hebben, van het beste zijns velds, en van het beste zijns wijngaards, zal hij vergoeden.
5. Wanneer zal uitgegaan zijn een vuur, en het zal gegrepen hebben de doornen, en verteerd wordt een hoop, of het staande gewas, of het veld, al vergoedende zal vergoeden hij die heeft aangestoken het aangestokene.
6. Wanneer een man zijn genoot zilver of vaten te bewaren zal gegeven hebben, en het zal door diefstal zijn weggenomen uit het huis des mans, indien de dief gegrepen is, hij zal het dubbel vergoeden.
7. Indien de dief niet gegrepen is, zo zal de heer des huizes worden gebracht tot GOD, of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot.
8. Over alle woord der overtreding, over een os, over een ezel, over een stuk kleinvee, over een kleed, over al het verlorene, waarvan hij zal gezegd hebben dat het is dit, dat; tot aan GOD zal het woord dier beiden komen, wien GOD zullen veroordeeld hebben, hij zal het dubbele aan zijn genoot vergoeden.
9. Wanneer een man aan zijn genoot zal gegeven hebben een ezel, of een os, of een stuk kleinvee, en alle beest, om te bewaren, en het sterft of het wordt gebroken, of gevangen heengeleid, terwijl niemand ziet.
10. De eed van ЯЕHOVAH zal tussen die beiden zijn, of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot, en deszelfs heer het zal genomen hebben, en hij zal niet vergoeden.
11. En indien het al stelende door diefstal van hem zal weggenomen zijn, hij zal het deszelfs heer vergoeden.
12. Indien het al verscheurende zal verscheurd zijn, zo zal hij een getuige voor hetzelfde brengen, het verscheurde zal hij niet vergoeden.

13. Wanneer een man van zijn genoot ter leen zal gevraagd hebben, en het wordt gebroken of sterft, deszelfs heer niet met hetzelfde zijnde, al vergoedende zal hij vergoeden.
14. Indien deszelfs heer met hetzelfde is, zal hij niet vergoeden; indien een huurling hij, zo zal hij komen in zijn loon.
15. En wanneer een man een maagd zal overreed hebben, die niet is ondertrouwd, en met haar zal gelegen hebben, al bruidschat gevende zal hij haar bruidschat geven zich tot een vrouw.
16. Indien al weigerende haar vader zal geweigerd hebben om haar aan hem te geven, zo zal hij zilver uitwegen volgens den bruid-schat der maagden.
17. Een toveres zult gij niet laten leven.
18. Al wie met een beest ligt, al stervende zal hij sterven.
19. Wie den goden slachtoffert, zal verwenst worden; behalve aan JEHOVAH alleen.
20. En den vreemdeling zult gij niet verdrukken, en niet onderdrukken, omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte.
21. Enige weduwe en wees zult gij niet verdrukken.
22. Indien gij hem al verdrukkende zult verdrukt hebben, dat indien hij al roepende tot Mij zal geroepen hebben, al horende zal Ik zijn geroep horen.
23. En Mijn toorn zal ontsteken, en Ik zal ulieden met het zwaard doden; en uw vrouwen zullen weduwen worden, en uw zonen wezen.
24. Indien gij zilver zult geleend hebben aan Mijn volk, het behoefte met u, zo zult gij hetzelfde niet zijn zoals een woekeraar; niet zult gij op hetzelfde woeker leggen.
25. Indien gij al pand nemende het kleed van uw genoot te pand zult genomen hebben, tot aan het binnegaan der zon zult gij het hem wedergeven.
26. Omdat het is zijn deksel alleen, dat is zijn kleed voor zijn huid, waarin hij slaapt; en het zal zijn, wanneer hij tot Mij zal geroepen hebben, en Ik zal horen, omdat barmhartig Ik.
27. God zult gij niet vervloeken, en den vorst in uw volk zult gij niet verfoeien.
28. De eerstelingen van uw koren, en de eerstelingen van uw wijn, zult gij niet vertragen; den eerstgeborene uwer zonen zult gij Mij geven.
29. Aldus zult gij doen met uw os, met uw kudde van kleinvee, zeven dagen zal het met zijn moeder zijn, op den achtsten dag zult gij dat Mij geven.

30. En mannen der heiligheid zult gij Mij zijn; en het vlees in het veld gescheurd zult gij niet eten, den hond zult gij het voorwerpen.

De Inhoud.

9123. Er wordt in den inwendigen zin in dit Hoofdstuk gehandeld over de schaden die op verschillende wijze zijn toegebracht aan het ware des geloofs en het goede der naastenliefde, en over de verbetering en het herstel ervan; alsmede over de te verlenen hulp, indien zij worden uitgeblust. Daarna wordt gehandeld over het onderricht in de ware dingen des geloofs; en ten slotte over den staat van het leven des mensen wanneer hij in het goede der naastenliefde is.

De Inwendige Zin.

9124. Vers 1, 2, 3. *Indien in de doorgraving een dief zal gegrepen zijn, en geslagen, en hij sterft, voor hem geen bloeden. Indien de zon zal opgegaan zijn over hem, de bloeden voor hem; al vergoedende zal hij vergoeden; indien hij niets heeft, en hij zal verkocht worden voor zijn diefstal. Indien al vindende zal gevonden zijn in zijn hand de diefstal, van den os tot aan den ezel, tot aan een stuk kleinvee, levende, hij zal het dubbel vergoeden.* Indien in de doorgraving een dief zal gegrepen zijn, betekent indien het niet verschijnt dat het goede of het ware wordt weggenomen; en geslagen, en hij sterft, betekent indien het dan schade wordt aangedaan totdat het wordt uitgeblust; voor hem geen bloeden, betekent niet schuldig aan het aangedane geweld; indien de zon zal opgegaan zijn over hem, betekent indien hij dat helder uit het innerlijke zal hebben gezien; de bloeden voor hem, betekent schuldig zijn; al vergoedende zal hij vergoeden, betekent de verbetering en het herstel van het weggenomen ware en goede; indien hij niets heeft, betekent indien er niet iets over is; zal hij verkocht worden voor zijn diefstal, betekent de vervreemding; indien al vindende zal gevonden zijn in zijn hand de diefstal, betekent indien uit het ware en het goede iets over is waardoor het kan worden hersteld; van den os tot aan den ezel, betekent indien uit het uiterlijk goede of ware; tot aan een stuk kleinvee, betekent indien uit het innerlijk ware en goede; levende, betekent waarin het geestelijk leven is; hij zal het dubbel vergoeden, betekent het herstel ten volle.

9125. Indien in de doorgraving een dief zal gegrepen zijn; dat dit betekent indien het niet verschijnt dat het goede of het ware wordt weggenomen, staat vast uit de betekenis van de doorgraving, zijnde de volvoering van het boze in het verborgene; en wanneer het van een dief wordt gezegd, zijnde de wegneming van het goede of het ware door het valse uit het boze zodat het niet verschijnt, waarover aanstonds; en uit de betekenis van den dief, zijnde hij die het goede en het ware wegneemt, waarover n. 5135, 8906, 9018, 9020; en in den abstracten zin het weggenomen ware of goede. In den abstracten zin wordt gezegd, omdat de Engelen, die in den inwendigen zin des Woords zijn, los van personen denken, n. 5225, 5287, 5434, 8343, 8985, 9007; het Woord heeft ook in dien zin dingen tot objecten, zonder bepaling tot personen en tot plaatsen. Dat de doorgraving de volvoering van het boze in het verborgene is, en wanneer het van een dief wordt gezegd, de wegneming van het goede of het ware door het valse uit het boze zodat het niet verschijnt, blijkt hieruit dat hier onderscheid wordt gemaakt tussen een diefstal die geschiedt door

doorgraving, en tussen een diefstal die geschiedt wanneer de zon is opgegaan, waarover in het volgende Vers. Dat de doorgraving het is, staat ook vast uit de plaatsen in het Woord waar het wordt gezegd, zoals bij Jeremia: “Ook zijn in uw slippen gevonden het bloed van de zielen der arme onschuldigen; *niet in doorgraving heb Ik die gevonden*, maar op alle die”, II: 34; daar wordt gehandeld over de vuile liefden en de boze dingen daaruit; niet in doorgraving heb Ik die gevonden, voor niet door een navorsing in het verborgene, en daarom wordt er gezegd op alle die, dat is, dat zij overal verschijnen. Bij Ezechiël: “Hij bracht mij binnen tot de deur van den voorhof, waar ik zag, en zie, één gat in den wand; Hij zeide tot mij: Kom, *doorgraaf den wand; ik doorgroef dus den wand*, toen, zie, daar was één deur”, VIII: 7, 8; daar wordt gehandeld over de gruwelen van het huis Israëls, die zij in het verborgene deden; den wand doorgraven is binnentreden in het verborgene, en zien wat zij doen. Bij Amos: “*Indien zij doorgroeven in de hel*, Mijn hand zal ze van daar halen; en al klommen zij in den hemel, Ik zal ze van daar nederwerpen”, IX: 2; doorgraven in de hel is zich daar verbergen, aldus in de valse dingen uit het boze, want de hel is het valse uit het boze, omdat dat daar regeert; de valse dingen daar worden duisternis genoemd, waarbinnen zij zich voor het licht des Hemels verbergen, want het licht des Hemels, dat het Goddelijk Ware uit den Heer is, ontvluchten zij. Bij Job: “Het oog des echtbrekers neemt de schemering waar, al zeggende: Niet zal mij zien het oog, en een sluier der aangezichten legt hij op; *hij doorgraaft in de duisternis de huizen*, overdag tekenen zij zich af, niet erkennen zij het licht; desgelijks is de morgen voor hen de schaduw des doods, omdat zij erkennen de verschrikkingen van de schaduw des doods”, XXIV: 15, 16, 17; hier klaarblijkelijk de huizen doorgraven voor de goede dingen van een ander in het verborgene wegrukken; er wordt immers gezegd *hij doorgraaft in de duisternis de huizen*, dat hij de schemering waarneemt, opdat geen oog hem ziet, dat hij een sluier der aangezichten oplegt, het licht niet erkent, voorts dat de morgen voor hen de schaduw des doods is. Dat het huis doorgraven is het goede van een ander in het verborgene wegnemen, ontleent den oorsprong aan de uitbeeldende dingen in het andere leven; wanneer daar de Engelen een gesprek hebben over het valse dat het goede in het verborgene vernietigt, wordt dit beneden waar de engelijke gesprekken zich aan het gezicht vertonen, uitgebeeld door de doorgraving van een wand; en omgekeerd wordt, wanneer de Engelen een gesprek hebben over het ware dat op het goede toetreedt en zich daarmee verbindt, dat uitgebeeld door een geopende deur, door welke ingang is. Vandaar komt het, dat de Heer, Die volgens de uitbeeldende dingen in den Hemel, en volgens de overeenstemmingen gesproken heeft,

omdat Hij uit het Goddelijke sprak, bij Johannes zegt: “Voorwaar, voorwaar, zeg Ik ulieden: *Die niet binnengaat door de deur* in den stal der schapen, maar van elders inklimt, *deze is een dief* en een rover; *die echter binnengaat door de deur*, is de herder der schapen”, x: 1, 2; en bij Lukas: “Weet dit, dat indien de heer des huizes geweten had *in welke ure de dief zou komen*, hij zeker zou gewaakt hebben, *en zou zijn huis niet hebben laten doorgraven*”, xii: 39; de dief is hier eveneens hij die door valse dingen de goede dingen des geloofs vernietigt; het huis doorgraven is dit in het verborgene doen, omdat dit geschiedt wanneer de heer des huizes niet waakt. Vandaar komt het eveneens, dat komen zoals een dief, is onbekend komen, omdat hij niet komt door de deur, maar van elders, bij Johannes: “Indien gij niet zult gewaakt hebben, *zo zal Ik over u komen zoals een dief*, en gij zult niet bekennen op wat ure Ik over u zal komen”, Apoc. iii: 3; en bij denzelfde: “*Zie, Ik kom zoals een dief*; gezegend hij die waakt”, Apoc. xvi: 15; komen zoals een dief, is onbekend en onverwacht komen; dat het van den Heer aldus wordt gezegd, komt omdat daaronder wordt verstaan dat bij den mens de deur is gesloten door het valse van het boze.

9126. En geslagen en hij sterft; dat dit betekent indien het dan schade wordt aangedaan totdat het wordt uitgeblust, staat vast uit de betekenis van geslagen worden, wanneer het wordt gezegd van het ware en het goede, zijnde gekwetst of schade aangedaan worden, zoals in n. 9034, 9058; en uit de betekenis van sterven, zijnde uitgeblust worden. Dat het ware en het goede hier worden verstaan, komt omdat met den dief of den diefstal datgene wordt aangeduid wat is weggenomen, aldus het goede en het ware, zoals eveneens in de volgende dingen: “*Indien al vindende zal gevonden zijn in zijn hand de diefstal, van den os tot aan den ezel, tot aan het stuk kleinvee, levende*”, Vers 3; de os, de ezel, en het stuk kleinvee beteken de uiterlijke en de innerlijke goede en ware dingen, en zij worden diefstal genoemd, omdat zij in de hand van den dief zijn; desgelijks “*zilver en vaten*”, Vers 6, welke ook de innerlijke en de uiterlijke ware dingen zijn. Met den dief wordt het eendere aangeduid als met den diefstal, omdat de dief in den zin los van den persoon de diefstal is, dat is, het weggenomen ware en goede; men zie vlak boven n. 9125.

9127. Voor hem geen bloeden; dat dit betekent niet schuldig aan het aangedane geweld, staat vast uit de betekenis van het bloed, zijnde in den hoogsten zin het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren, en in den inwendigen zin van daar het Ware van het goede, waarover n. 4735, 6978, 6378, 7317, 7326, 7846, 7850, 7877; en daarom wordt met bloed vergieten aangeduid *het Goddelijk Ware* of het Ware van het goede, en eveneens het

goede zelf, geweld aandoen; want wie het ware geweld aandoet, die doet eveneens het goede geweld aan, aangezien het ware aldus is verbonden met het goede, dat het ene van het andere is, weswege indien het ene geweld wordt aangedaan, ook het andere geweld wordt aangedaan; uit deze dingen blijkt dat met voor hem geen bloeden, wordt aangeduid niet schuldig zijn aan het geweld het ware en het goede aangedaan. Hij die aangaande den inwendigen zin des Woords niets kent, weet niet anders dan dat met de bloeden in het Woord bloeden worden aangeduid, en dat met bloed vergieten slechts wordt aangeduid den mens doden. Maar in den inwendigen zin wordt niet gehandeld over het leven van het lichaam, maar over het leven van de ziel des menschen, dat is, over zijn geestelijk leven, dat hij zal leven tot in het eeuwige; dit leven wordt in het Woord in den zin der letter beschreven met zulke dingen die van het leven van het lichaam zijn, namelijk met het Vlees en het Bloed; en omdat het leven van den geestelijken mens ontstaat en blijft bestaan door het goede dat der naastenliefde is en door het ware dat des geloofs is, wordt daarom het goede dat der naastenliefde is verstaan onder het vlees, en het ware dat des geloofs is onder het bloed in den inwendigen zin des Woords; en in een nog innerlijker zin het goede dat der liefde tot den Heer is onder het vlees, en het goede der liefde jegens den naaste onder het bloed; in den hoogsten zin echter, waarin alleen wordt gehandeld over den Heer, is het Vlees het Goddelijk Goede des Heren, aldus de Heer Zelf ten aanzien van het Goddelijk Goede, en is het Bloed het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, aldus de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware. Deze dingen worden onder het Vlees en het Bloed verstaan in den Hemel, wanneer de mens het Woord leest; eender wanneer de mens tot het Heilig Avondmaal gaat, maar in dit is het Brood het Vlees, en is het Bloed de Wijn, aangezien met het Brood het volstrekt eendere wordt aangeduid als met het Vlees, en met den Wijn het volstrekt eendere als met het Bloed. Maar zij die zinlijk zijn, zoals de meeste menschen in de wereld heden ten dage, vatten dit niet; laten zij dus in hun geloof blijven, als zij slechts geloven, dat in het Gewijde Avondmaal en in het Woord het heilige is, omdat het uit het Goddelijke is. Gegeven dat zij niet weten waar dat is, mogen nochtans zij die over enige innerlijke doorvatting beschikken, dat is, die boven de zinlijke dingen kunnen denken, het overwegen of er bloed onder bloed, en vlees onder vlees wordt verstaan bij Ezechiël: “Zoon des menschen, zo zeide de Heer Jehovih, zeg tot allen vogel des hemels, tot alle wilde dier des velds: Vergadert u en komt, vergadert u van rondom over Mijn slachtoffer, dat Ik voor u slachtoffer, een groot slachtoffer op de bergen Israëls, *opdat gij vlees eet en bloed drinkt, het vlees der sterken zult gij eten, en het bloed van de vorsten*

der aarde, en gij zult drinken het bloed tot dronkenschap toe, van Mijn slachtoffer dat Ik zal slachtofferen voor u; gij zult verzadigd worden aan Mijn tafel, met paard en wagen, en met den sterke, en met allen man des krijgs; zo zal Ik Mijn heerlijkheid geven onder de natiën", xxxix: 17 tot 21. Voorts bij Johannes in de Apocalypse: "Ik zag een Engel staande in de Zon, die riep met een grote stem, zeggende tot al de vogelen vliegende in het midden des hemels: Vergadert u tot het avondmaal des groten Gods, *opdat gij eet de vlezen der koningen, en de vlezen der oversten over duizend, en de vlezen der sterken, en de vlezen der paarden, en dergenen die daarop zitten, en de vlezen van alle vrijen en dienstknechten, kleinen en groten*", xix: 17, 18. Dat in deze plaatsen vlees niet het vlees is dat wordt verstaan, en bloed niet het bloed is, blijkt duidelijk; evenzo nu met het Vlees en het Bloed des Heren, bij Johannes: "*Het Brood dat Ik zal geven, is Mijn Vlees; voorwaar, voorwaar, Ik zeg ulieden: Tenzij gij zult gegeten hebben het Vlees van den Zoon des Mensen, en zult gedronken hebben Zijn Bloed, zo zult gij niet het leven in ulieden hebben; die Mijn Vlees eet, en Mijn Bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven; en Ik zal hem wederopwekken ten uitersten dage, want Mijn Vlees is waarlijk spijs, en Mijn Bloed is waarlijk drank; die Mijn Vlees eet, en Mijn Bloed drinkt, die blijft in Mij, en Ik in hem. Dit is het Brood dat uit den hemel is nedergedaald*", vi: 50 tot 58; dat het Vlees des Heren het Goddelijk Goede Zijner Goddelijke Liefde is, en het Bloed het Goddelijk Ware voortgaande uit Zijn Goddelijk Goede, kan vaststaan hieruit, dat zij het zijn die het geestelijk leven van den mens voeden; vandaar ook wordt er gezegd: Mijn Vlees is waarlijk Spijs, en Mijn Bloed is waarlijk Drank; en eveneens: Dit is het Brood dat uit den hemel is nedergedaald; en omdat de mens door de liefde en het geloof wordt verbonden met den Heer, wordt er derhalve ook gezegd: Die Mijn Vlees eet, en Mijn Bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem. Maar, zoals boven is gezegd, alleen diegenen vatten dit woord, die boven de zinlijke dingen van het lichaam kunnen denken; vooral zij die in het geloof en in de liefde tot den Heer zijn; want dezen worden door den Heer opgeheven uit het leven van de zinlijke dingen van het lichaam naar het leven van hun geest, aldus uit het licht der wereld in het licht des Hemels, in welk licht de stoffelijke dingen, die zijn in de denking uit het lichaam, verdwijnen. Wie dus kent, dat het Bloed *het Goddelijk Ware* uit den Heer is, kan eveneens weten, dat met Bloed vergieten in het Woord niet wordt aangeduid den mens doden of van het leven van het lichaam beroven, maar hem doden of beroven van het leven van de ziel, dat is, zijn geestelijk leven vernietigen, hetwelk is uit het geloof in en de liefde tot den Heer; dat het bloed, wanneer een onwettig vergoten bloed wordt verstaan, *het Goddelijk*

Ware is, vernietigd door de valse dingen uit het boze, blijkt uit deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “Wanneer de Heer zal afgewassen hebben den drek der dochteren van Zion, en *de bloeden van Jeruzalem zal afgespoeld hebben uit derzelver midden*, door den geest des gericht, en door den geest der uitzuivering”, iv: 4. Bij denzelfde: “*Uw handen zijn bevlekt met bloed*, en uw vingers met ongerechtigheid; hun voeten lopen tot het boze, en *zij haasten om onschuldig bloed te vergieten*; hun gedachten zijn gedachten der ongerechtigheid”, lix: 3, 7. Bij Jeremia: “*Ook zijn in uw slippers gevonden het bloed der zielen der onschuldige armen*”, ii: 34. Bij denzelfde: “Vanwege de zonden der profeten, de ongerechtigheden der priesteren *die in het midden van Jeruzalem het bloed der rechtvaardigen hebben vergoten*; zij hebben als blinden in de straten gedwaald, *zij waren bevlekt met bloed*; de dingen die zij niet konden, raakten zij met de bekleedselen aan”, Klaagl. iv: 13, 14. Bij Ezechiël: “Ik ging aan u voorbij, en Ik zag u vertreden *in uw bloeden*; en Ik zeide: *In uw bloeden leef*; Ik wies u met wateren, en *Ik spoelde uw bloeden van over u af* en zalfde u met olie” xvi: 6, 9. Bij denzelfde: “Gij zoon des mensen, zult gij twisten *met de stad der bloeden*; maak haar bekend al haar gruwelen; *door uw bloed dat gij hebt vergoten*, zijt gij schuldig geworden, en door de afgoden, die gij hebt gemaakt, zijt gij bevlekt; zie, de vorsten Israëls, een ieder naar zijn arm, zijn in u geweest, en *hebben bloed vergoten*; mannen der belastering zijn in u geweest *om bloed te vergieten*, en tot de bergen hebben zij gegeten in u”, xxii: 2, 3, 4, 6, 9. Bij Joël: “Ik zal wondertekenen geven in den hemel en op de aarde, *bloed*, en vuur, en een zuil van rook; de zon zal verkeerd worden tot donkerheid, en *de maan tot bloed*, voordat de grote en verschrikkelijke dag komt”, ii: 30, 31; en bij Johannes: “De zon werd zwart zoals een haren zak, en *de ganse maan werd zoals bloed*”, Apoc. vi: 12. Bij denzelfde: “De tweede Engel heeft gebazuind, en als het ware een grote berg van vuur brandende werd in de zee geworpen, en *het derde deel der zee is bloed geworden*”, Apoc. viii: 8. Bij denzelfde: “De tweede Engel goot zijn fiool uit in de zee, en *zij werd bloed zoals van een dode*, waarvandaan alle levende ziel is gestorven in de zee. De derde Engel goot zijn fiool uit in de rivieren en in de bronnen der wateren, en *het werd bloed*”, Apoc. xvi: 3, 4; in deze plaatsen wordt onder het bloed niet verstaan het bloed van het lichamenlijk leven van den mens dat werd vergoten, maar het bloed van het geestelijk leven, hetwelk *het Goddelijk Ware* is, dat geweld is aangedaan door het valse uit het boze; het eendere wordt onder het bloed verstaan bij Mattheus: “Op u kome *het rechtvaardige bloed vergoten op de aarde, van het bloed des gerechten Abels af, tot op het bloed van Zacharia*, dien gij hebt gedood tussen den Tempel en het

Altaar”, xxiii: 35, waarmede wordt aangeduid dat de ware dingen des Woords door de Joden waren verkracht geweest van den eersten tijd af tot aan den tegenwoordigen toe, zodat zij niets van het inwendig en hemels ware wilden erkennen; derhalve erkenden zij ook niet den Heer; dat zij Zijn Bloed hebben vergoten, betekende de volledige verwerping van *het Goddelijk Ware*; de Heer was immers het Goddelijk Ware zelf, hetwelk is het Woord Vlees geworden, Joh. 1: 1, 14; de volledige verwerping van *het Goddelijk Ware* dat uit den Heer is, en dat de Heer was, wordt verstaan onder deze dingen bij Mattheus: “Pilatus wies de handen vóór het volk, zeggende: Ik ben onschuldig *aan het bloed dezès Gerechten*, gijlieden moogt zien; en antwoordende *het ganse volk: Zijn Bloed over ons en over onze kinderen*”, xxvii: 24, 25; deswege wordt dit aldus beschreven bij Johannes: “Een der krijgsknechten doorstak met een speer Zijn zijde, en terstond *ging Bloed en Water uit*; die het heeft gezien, die heeft het getuigd, en de getuigenis is waar, en hij weet dat hij ware dingen zegt, opdat gijlieden moogt geloven”, xix: 34, 35; dat ook Water uitging, komt omdat met het Water het uitwendige *Goddelijk Ware* wordt aangeduid, zodanig als het Woord in de letter is; dat water het ware is, zie men in n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 8568. Uit deze dingen blijkt ook, wat er wordt aangeduid met gezuiverd worden *door het bloed des Heren*, namelijk dat het is door de opneming van het Ware des geloofs uit Hem, n. 7918, 9088; aldus blijkt het eveneens, wat er wordt aangeduid met deze dingen bij Johannes in de Apocalypse: “Zij hebben den draak overwonnen *door het bloed des Lams*, en door het Woord Zijner getuigenis”, xii: 11; door het bloed des Lams is door het Goddelijk Ware dat uit den Heer is, hetwelk ook het Woord der getuigenis is; het bloed des Lams is het onschuldig bloed, want het Lam is de onschuld, n. 3994, 3519, 7840; *het Goddea Ware* voortgaande uit den Heer in den Hemel heeft het binnenst in zich de onschuld, want geen anderen, dan zij die in de onschuld zijn, doet het aan, n. 2526, 2780, 3111, 3183, 3495, 3994, 4797, 6013, 6107, 6765, 7836 einde, 7840, 7902, 7877.

9128. Indien de zon zal opgegaan zijn over hem; dat dit betekent indien hij dat helder uit het innerlijke zal hebben gezien, namelijk den diefstal die geschiedt, staat vast uit het opgaan der zon, zijnde gezien worden in het licht, aldus helder, hier dat het goede en het ware wordt weggenomen, hetgeen met den diefstal wordt aangeduid, n. 9125; dat indien zal opgegaan zijn de zon, dat betekent, komt omdat met den dief gegrepen in de doorgraving, waarover in het vorige Vers, de wegneming van het goede en het ware in het verborgene wordt aangeduid, ssaldus wanneer het niet wordt gezien, n. 9125; dat gezegd wordt gezien worden *uit het innerlijke*, komt omdat het zodanige door den

inwendigen mens wordt gezien. Omdat het van belang is, zal het worden gezegd, hoe het is gesteld met het gezicht uit het innerlijke; de mens ziet bij zich of het goed dan wel boos, bijgevolg of het waar dan wel vals is, wat hij denkt en wil, en vandaar wat hij spreekt en doet; dit kan geens zins geschieden, tenzij de mens ziet uit het innerlijke; gezien worden uit het innerlijke, is uit het gezicht van den inwendigen mens in den uitwendigen; het is hiermede gesteld zoals met het gezicht van het oog; het oog kan niet de dingen zien die in hetzelfde zijn, maar die welke buiten hetzelfde zijn; vandaar nu komt het, dat de mens het goede en het boze ziet die in hem zijn; maar nochtans ziet de ene mens dit beter dan de ander; en sommigen zien dit in het geheel niet; zij die dat zien, zijn degenen die het leven des geloofs en der naastenliefde hebben aangenomen uit den Heer, want dit leven is het inwendige leven of het leven van den inwendigen mens; zij kunnen omdat zij uit het geloof in het ware zijn en uit de naastenliefde in het goede, de boze en de valse dingen zien die bij hen zijn; want uit het goede kan het boze worden gezien, en uit het ware het valse, niet echter omgekeerd; de oorzaak hiervan is deze, dat het goede en het ware in den Hemel is, en in het licht ervan, doch het boze en het valse in de hel is, en in de duisternis ervan; daaruit blijkt, dat zij die in het boze en daaruit in het valse zijn, het goede en het ware niet kunnen zien, en zelfs niet het boze en het valse die bij hen zijn; bijgevolg kunnen dezen ook niet zien uit het innerlijke. Maar men moet weten, dat zien uit het innerlijke is zien uit den Heer; want het is met het gezicht gesteld, zoals met elke bestaande zaak, namelijk dat niets bestaat uit zich, maar uit iets dat eerder of hoger is dan hetzelfde, aldus ten slotte uit den Eerste en den Hoogste; de Eerste en de Hoogste is de Heer; wie dit vat, kan ook vatten, dat het al des levens bij den mens is uit den Heer; en dat, omdat de naastenliefde en het geloof het eigenlijke leven zelf van den mens maakt, het al der naastenliefde en het al des geloofs uit den Heer is; wie meer dan de anderen beschikt over de gave van denken en doorvatten, kan daarvandaan eveneens vatten, dat de Heer alle en de afzonderlijke dingen ziet, tot op de meest afzonderlijke dingen toe die bij den mens zijn. Doch het boze en het valse bestaan niet uit iets dat hoger is dan hetzelfde, maar uit iets dat lager is; bijgevolg bestaan ze niet uit den Heer, maar uit de wereld; de Heer immers is boven, en de wereld is beneden; weswege de inwendige mens bij hen die in het boze en daaruit in het valse zijn, gesloten is van boven en geopend van onderen; vandaar komt het dat zij alle dingen omgekeerd zien, de wereld als alles en de Hemel als niets; zij verschijnen ook derhalve voor de Engelen omgekeerd, met de voeten omhoog en het hoofd naar beneden; zodanig zijn allen in de hel.

9129. De bloeden voor hem; dat dit betekent schuldig zijn, staat vast uit de betekenis van het bloed, zijnde het geweld, het goede en het ware aangedaan, aldus schuldig zijn aan dat geweld, waarover boven n. 9127.

9130. Al vergoedende zal hij vergoeden; dat dit de verbetering en het herstel van het weggenomen ware en goede betekent, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde de verbetering en het herstel, waarover n. 9087, 9097.

9131. Indien hij niets heeft; dat dit betekent indien er niet iets over is, namelijk van het weggenomen goede en ware, staat vast uit de betekenis van hij heeft niets, namelijk de dief, te weten dat het betekent dat er niet iets over is van het weggenomen ware en goede; dat de diefstal het weggenomen goede en ware is, zie men in n. 9125; en dat het eendere met den dief als met den diefstal wordt aangeduid, n. 9125, 9126.

9132. Zal hij verkocht worden voor zijn diefstal; dat dit de vervreemding betekent, staat vast uit de betekenis van verkocht worden, zijnde de vervreemding, waarover n. 4752, 4758, 5886, hier van het weggenomen goede en ware, waarvan niets over is, n. 9131; en uit de betekenis van voor den diefstal, zijnde de verbetering en het herstel door een ander goede of ware in de plaats van het weggenomene, dat met vergoeden wordt aangeduid, n. 9130; de dief werd immers verkocht opdat de diefstal zou vergoed worden. Met de dingen die in dit Vers zijn, is het aldus gesteld: Wie ziet dat het goede of het ware, dat bij hem is, door het valse uit het boze wordt weggenomen, is schuldig aan het geweld dat die is aangedaan, want dat geschiedt met zijn bewustheid; dat wat immers uit de bewustheid geschiedt, gaat van den wil en tegelijk van het verstand uit, aldus van den gansen mens, want de mens is mens krachtens het ene en het andere; en dat wat geschiedt krachtens het ene en het andere, geschiedt uit het valse dat uit het boze is; uit het valse omdat het uit het verstand is, en uit het boze omdat het uit den wil is; vandaar heeft de mens schuld. Dat den mens datgene wordt toegeëigend wat uit zijn verstand, en tegelijk uit zijn wil komt, zie men in n. 9009, 9069, 9071; en dat de mens schuldig wordt, indien hij niet door het verstandelijke het boze van het willijke onderdrukt, wanneer hij dat ziet, n. 9075.

9133. Indien al vindende zal gevonden zijn in zijn hand de diefstal; dat dit betekent indien uit het ware en het goede iets over is waardoor het kan worden hersteld, staat vast uit de betekenis van al vindende gevonden worden, wanneer er wordt gehandeld over het weggenomen goede of ware, dat wordt aangeduid met den diefstal, zijnde over zijn; uit de betekenis van in zijn hand, zijnde in zijn macht; dat de hand de macht is, zie men in n. 878, 3387, 4931 tot 4937, 5327, 5328, 5544, 6947, 7011, 7188, 7189, 7518, 7673, 8050, 8153, 8281;

dat in zijn hand eveneens is wat bij hem is, zal men beneden zien; en uit de betekenis van den diefstal, zijnde het weggenomen goede of ware, waarover n. 9125; daaruit blijkt, dat indien al vindende zal gevonden zijn in zijn hand de diefstal, is: Indien er iets uit het goede en het ware over is; dat het ook is *waardoor* het kan worden hersteld, komt omdat er over het herstel van het weggenomen goede en ware in dit Vers wordt gehandeld. Maar hiermede is het aldus gesteld: Wanneer de gemene aandoening van het goede blijft, dan is er altijd iets over waardoor enig weggenomen bijzonder goede kan worden hersteld; van het gemene goede immers hangen de bijzondere goede en ware dingen af; men zie n. 920, 1040, 1316, 4269, 4325 einde, 4329, 4345, 4383, 5208, 6115, 7131. Dat in zijn hand is wat ook maar bij hem, komt omdat met de hand de macht wordt aangeduid, en wat ook maar van iemands macht is, dat is bij hem; vandaar ook wordt met de hand, vooral met de rechterhand, hijzelf aangeduid. Uit welke dingen kan vaststaan, wat er wordt aangeduid met zitten aan de rechterhand des Vaders, waar over den Heer wordt gehandeld, zijnde alles zijn bij den Vader, aldus Hijzelf zijn; hetgeen hetzelfde is als in den Vader zijn, en de Vader in Hem, en dat al Zijn dingen des Vaders zijn en alle dingen des Vaders de Zijne, hetgeen de Heer leert bij Johannes Hfdst. xiv: 8 tot 11, en Hfdst. xvii: 10, 11.

9134. Van den os tot aan den ezel; dat dit betekent uit het uiterlijk goede of ware, staat vast uit de betekenis van den os, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover n. 2180, 2566, 2781, 2830, 5913, 8937; en uit de betekenis van den ezel, zijnde het ware van het natuurlijke, waarover n. 2781, 5492, 5741; het goede van het natuurlijke is het uiterlijk goede, en het ware van het natuurlijke is het uiterlijk ware.

9135. Tot aan een stuk kleinvee; dat dit betekent indien uit het innerlijk ware en goede, staat vast uit de betekenis van het stuk kleinvee, zijnde het geestelijk ware en goede, aldus het innerlijk ware en goede, waarover n. 6016, 6045, 6049. In het Woord wordt nu eens gezegd kudden van kleinvee, dan weer stukken kleinvee; en in den inwendigen zin worden met de kudden van kleinvee aangeduid de innerlijke goede dingen en de ware dingen daaruit; doch met de stukken kleinvee worden aangeduid de innerlijke ware dingen en de goede dingen daaruit; maar men kan het verschil daartussen niet weten, indien men niet weet hoe het is gesteld met de beide staten van den mens, den eerderen en den lateren, wanneer hij wordt wederverwekt; de eerdere staat is er, wanneer hij wordt geleid door de ware dingen des geloofs tot het goede der naastenliefde; de latere staat is er wanneer hij in het goede der naastenliefde is en daaruit in de ware dingen des geloofs; door den eerderen staat wordt de

mens binnengeleid in de Kerk, opdat hij Kerk worde, en wanneer hij Kerk geworden is, dan is hij in den lateren staat; de goede en ware dingen bij hem in den lateren staat worden aangeduid met kudden van kleinvee, doch de ware en goede dingen bij hem in den eerderen staat worden aangeduid met stukken kleinvee. Vandaar komt het, dat hier de ware dingen in de eerste plaats worden genoemd, en het goede in de tweede. Over die beide staten bij den mens die wordt wederverwekt, of, wat hetzelfde is, die Kerk wordt, zie men n. 7623, 7992, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701, 8772, 8995, 9088, 9089. Uiterlijke goede en ware dingen worden die geheten welke in den uitwendigen of natuurlijken mens zijn, en innerlijke worden die geheten welke in den inwendigen of geestelijken mens zijn. Dat deze innerlijk zijn, en gene uiterlijk, komt omdat de inwendige mens wijs is uit den Hemel, maar de uitwendige uit de wereld; de Hemel immers is binnen den mens, en de wereld buiten. Van den os tot aan den ezel, tot aan een stuk kleinvee, wordt gezegd, opdat al het uiterlijk goede en ware, en al het innerlijk ware en goede wordt aangeduid; het goede schrijdt ook voort tot het ware in den uitwendigen mens, en van het ware tot het goede in den inwendigen, volgens de Goddelijke Orde in den Hemel.

9136. Levende; dat dit betekent waarin het geestelijk leven is, staat vast uit de betekenis van het leven, zijnde het geestelijk leven, dat het leven des geloofs en der naastenliefde is, waarover n. 5407, 5890; vandaar zijn de levenden zij in wie het geestelijk leven is.

9137. Hij zal het dubbel vergoeden; dat dit betekent het herstel ten volle, staat vast uit de betekenis van dubbel, zijnde ten volle, waarover n. 9103; en uit de betekenis van vergoeden, zijnde het herstel, waarover n. 9087.

9138. *Vers 4, 5. Wanneer een man een veld of een wijngaard tot woestheid zal gesteld hebben, en zijn lastdier zal ingelaten hebben, en in eens anders veld tot woestheid zal gesteld hebben, van het beste zijns velds en van het beste zijns wijngaards zal hij vergoeden. Wanneer zal uitgegaan zijn een vuur, en het zal gegrepen hebben de doornen, en verteerd wordt een hoop of het staande gewas of het veld, al vergoedende zal vergoeden hij die heeft aangestoken het aangestokene.* Wanneer een man een veld of een wijngaard tot woestheid zal gesteld hebben, betekent het goede en het ware der Kerk door de begeerten; en zijn lastdier zal ingelaten hebben, betekent indien hij uit slechts weinig bewustheid dit doet; en in eens anders veld tot woestheid zal gesteld hebben, betekent de vertering van de samenhangende goede dingen; van het beste zijns velds en van het beste zijns wijngaards zal hij vergoeden, betekent het herstel uit de nog ongerepte goede en ware dingen; wanneer zal uitgegaan zijn een vuur,

betekent uit de aandoening van het boze den toorn; en het zal gegrepen hebben de doornen, betekent die zich begeeft in de valse dingen; en verteerd wordt een hoop, betekent de schade aan de opgenomen goede en ware dingen des geloofs; of het staande gewas of het veld, betekent ook aan de ware en de goede dingen des geloofs in de ontvangenis; al vergoedende zal vergoeden hij die heeft aangestoken het aangestokene, betekent het herstel van de dingen weggenomen door den toorn uit de aandoening van het boze.

9139. Wanneer een man een veld of een wijngaard tot woestheid zal gesteld hebben; dat dit de beroving van het goede en het ware der Kerk door de begeerten betekent, staat vast uit de betekenis van tot woestheid stellen, zijnde beroven door de begeerten, waarover beneden n. 9141; uit de betekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, waarover n. 2791, 3766, 4982, 7502, aldus het goede der Kerk; en uit de betekenis van den wijngaard, zijnde de Kerk ten aanzien van het ware, aldus het ware der Kerk. Dat het veld de Kerk is ten aanzien van het goede, komt omdat de dingen die des velds zijn, zoals de tarwe en de gerst, de inwendige en de uitwendige goede dingen der Kerk betekenen, n. 3941, 7602, 7605; en dat de wijngaard de Kerk is ten aanzien van het ware, komt omdat de wijn, die van den wijngaard is, het ware van het goede betekent, n. 1071, 6377. Dat het veld en de wijngaard dit betekenen, ontleent den oorsprong aan de uitbeeldende dingen in de geestelijke wereld; want voor de geesten verschijnen velden vol tarwe en gerst, wanneer de Engelen, die in een hogeren Hemel zijn, een gesprek hebben over een schare die in het goede is; en er verschijnen wijngaarden vol druiven, met wijnpersbakken daar, wanneer de Engelen een gesprek hebben over een schare die in het ware van het goede is. Die uitbeeldende dingen zijn niet daarvandaan dat zulke dingen op aarde zijn, maar vanwege de overeenstemmingen, namelijk dat de tarwe en de gerst, of het brood daaruit, het lichaam voeden, zoals het goede der liefde en der naastenliefde de ziel voedt, en de wijn eender als drank. Vandaar komt het, dat het goede der liefde en de ware dingen des geloofs in het Woord spijzen en dranken worden geheten; zij zijn ook in dien zin hemelse spijzen en dranken, n. 56 tot 58, 680, 681, 1973, 1974, 4459, 4792, 5147, 5293, 5576, 5579, 5915, 8562. Dat de wijngaard de Kerk is ten aanzien van het goede en het ware des geloofs, welke de geestelijke Kerk wordt genoemd, staat vast uit de plaatsen in het Woord waar hij wordt genoemd, zoals bij Jeremia: “*Vele herders hebben Mijn wijngaard verdorven, zij hebben Mijn veld vertreden; zij hebben het veld van het verlangen tot een woestijn der verlatenheid gebracht; hij heeft hem (den wijngaard) tot verlatenheid gesteld*”, XII: 10, 11, waar de wijngaard en het veld

klaarblijkelijk staan voor de Kerk; en omdat de Kerk de Kerk is krachtens het ware en het goede des geloofs en der naastenliefde, is het duidelijk dat de wijngaard daar de Kerk is ten aanzien van het ware, en het veld ten aanzien van het goede. Bij Jesaja: “Jehovah komt ten gerichte met de ouderen Zijns volks en deszelfs vorsten; *gij hebt den wijngaard aangestoken*” III: 14; hier eveneens de wijngaard klaarblijkelijk voor de Kerk ten aanzien van het goede en het ware des geloofs; de ouderen immers, met wie Jehovah in het gericht zal komen, zijn de goede dingen der Kerk, n. 6524, 6525, en de vorsten zijn haar ware dingen, n. 5044. Bij denzelfde: “Ik zal mijn Beminde een lied mijns Vriends zingen van *Zijn wijngaard; een wijngaard had* Mijn Beminde in den hoorn van den zoon der olie, dien Hij omheinde, en *beplante met een edelen wijnstok*” v: 1, 2 en vervolg; hier aangaande den Heer, Die de Beminde en de Vriend is; de wijngaard is Zijn geestelijke Kerk, de edele wijnstok is het goede des geloofs dier Kerk, de hoorn van den zoon der olie is het goede des geloofs dier Kerk uit het goede der liefde. Wie niets weet aangaande den inwendigen zin des Woords, kan geenszins weten, wat de wijngaard in den hoorn van den zoon der olie betekent; in die woorden schuilt nochtans zulk een verborgenheid, dat zij niet met woorden kan worden uitgedrukt; daarmede wordt beschreven de volle verbinding van het geestelijk Rijk des Heren met zijn Zijn hemels Rijk, dat is, de verbinding van den Tweeden Hemel met den Derden, bijgevolg de verbinding van het goede des geloofs in den Heer, dat is van het Geestelijk Rijk, met het goede der liefde tot den Heer, dat is van het Hemels Rijk; de wijngaard is het Geestelijk Rijk; in den hoorn is in de macht, aldus in hetzelve; de zoon der olie is het uitwendig goede der liefde van het Hemels Rijk; het Hemels Rijk, dat de binnenste Hemel des Heren is, wordt de olijfboom of de olijfgaarde genoemd, omdat de olie het goede der hemelse liefde is, n. 886, 4582, 4638. Men moet weten dat het Rijk des Heren op aarde de Kerk is. Dat er twee Rijken zijn, het Hemels Rijk en het Geestelijk Rijk, en dat het Geestelijk Rijk den Tweeden Hemel uitmaakt, en het Hemels Rijk den Derden Hemel, zie men in n. 3887, 4138, 4279, 4286; over de verbinding ervan, n. 6435. Bij denzelfde: “Te dien dage een *wijngaard van onvermengden wijn*; antwoord dien; Ik, Jehovah, ben behoedende *dien*; alle ogenblikken zal Ik *dien* besproeien” xxvii: 2, 3; de wijngaard van onvermengden wijn staat voor de geestelijke Kerk. Bij Amos: “*In alle wijngaarden* rouwklage; Ik zal door u heengaan; wee hun die den dag van Jehovah verlangen; wat zal ulieden de dag van Jehovah zijn; die is er een van duisternis en niet van licht”, v: 17, 18; aldaar aangaande den laatsten tijd der Kerk, wanneer er niet langer het goede en het ware des geloofs is, welke tijd de dag van Jehovah is, een van duisternis

en niet van licht; vandaar wordt er gezegd: In alle wijngaarden rouwklage. Bij Johannes in de Apocalypse: “De Engel zond zijn sikkels tot de aarde, en *bij wijnoogste den wijnstok der aarde*, en wierp in den groten wijnpersbak des toorns Gods”, xiv: 18, 19; den wijnstok der aarde wijnoogsten, is het ware en het goede der Kerk verteren, de aarde is hier de Kerk. Uit deze dingen kan vaststaan, vanwaar het komt, dat de Heer zo vaak het Koninkrijk der Hemelen heeft vergeleken met een *Wijngaard*, zoals bij Mattheus, Hoofdstuk xx: 1 en vervolg; Hoofdstuk xxi: 28, 29, 33 tot 41; Markus xii: 1 tot 13; en vanwaar het komt dat de Heer Zich een Wijnstok heeft genoemd, bij Johannes: “Gelijk als de rank niet vrucht kan dragen van zichzelf, *zo zij niet in den Wijnstok zal gebleven zijn*, aldus ook gij niet, zo gij in Mij niet zult gebleven zijn; *Ik ben de Wijnstok*, gij de ranken; zonder Mij kunt gij niet wat ook doen”, xv: 1 en vervolg. De Wijnstok is het geloof in den Heer, bijgevolg de Heer ten aanzien van het geloof, want de Heer is het geloof omdat het geloof uit Hem is; het geloof immers is niet het geloof dan alleen dat wat uit Hem is, vandaar komt het ook dat de wijnstok het geloof is dat in Hem is.

9140. En zijn lastdier zal ingelaten hebben; dat dit betekent indien hij uit slechts weinig bewustheid dit doet, staat vast uit de betekenis van het lastdier, zijnde de wellust of de appetijt van het lichaam; dat het slechts weinig bewustheid is, komt omdat de mens, wanneer hij daarin is, slechts weinig de rede raadpleegt, en zo zich slechts weinig bewust is; alle beesten, van welk geslacht en soort zij ook zijn, betekenen aandoeningen, de zachtaardige en nuttige beesten de goede aandoeningen, en de wreedaardige en onnuttige de boze aandoeningen, n. 45, 46, 142, 143, 714 tot 719, 1823, 2180, 2781, 3218, 3519, 5198, 7523, 7872, 9090. Wanneer het beest een lastdier wordt geheten, betekent het de louter lichamelijke aandoeningen, die in zich slechts weinig van rede hebben, want hoe meer de mens uit het lichaam handelt, des te minder handelt hij uit de rede, het lichaam immers is in de wereld, aldus verwijderd van den Hemel, waar de echte rede is. Het lastdier wordt ook in de oorspronkelijke Taal geheten naar het brute en het domme, aldus vanwege slechts weinig bewustheid, zoals bij Jesaja Hfdst. xix: 11; bij David Psalm xlix: 11; Psalm lxxiii: 22; bij Jeremia Hfdst. li: 17, en elders.

9141. En in eens anders veld tot woestheid zal gesteld hebben; dat dit de vertering van de samenhangende goede dingen betekent, staat vast uit de betekenis van tot woestheid stellen, zijnde beroven door begeerten, aldus verteren, waarover aanstonds; en uit de betekenis van in eens anders veld, zijnde de samenhangende goede dingen; het veld immers is de Kerk, en de dingen die in het veld zijn, zijn de goede dingen, n. 9139, aldus zijn de dingen

in eens anders veld, de verwante dingen die samenhangen; want de goede dingen bij den mens gedragen zich zoals de geslachten op aarde, en vandaar zijn er die in verschillende verwantschap en samenhang zijn, n. 9079; de dingen die niet in hetzelfde huis zijn, of in dezelfde familie welke tezamen is, maar nochtans aanverwant, zijn die welke worden verstaan onder zijn in eens anders veld. Dat tot woestheid stellen beroven door de begeerten is, en zo verteren, komt omdat met het woord, waarmede in de oorspronkelijke Taal tot woestheid stellen wordt uitgedrukt, eigenlijk wordt aangeduid aansteken en verbranden, vandaar eveneens afweiden en verteren; en omdat daarvandaan de afleiding van dat woord is, wordt hier met tot woestheid stellen aangeduid de vertering die geschiedt door de begeerten; de begeerten immers bij den mens zijn vuren die verteren; er is immers bij den mens een vuur des levens, en een licht des levens; het vuur des levens is zijn liefde, en het licht des levens is zijn geloof; de liefde van het goede, dat is, de liefde tot den Heer, en de liefde jegens den naaste, maken het vuur des levens bij den goeden mens en bij den Engel des Hemels, en de liefde van het ware en het geloof van het ware maken het licht des levens bij hen; doch de liefde van het boze, dat is, de liefde van zich en de liefde van de wereld, maken het vuur des levens bij den bozen mens en bij den geest der hel, en de liefde van het valse en het geloof van het valse maken het schijnsel des levens bij hen; maar de liefde van het boze wordt in het Woord een verbranding van vuur genoemd, omdat het de dingen verbrandt en verteert die van de liefde van het goede en van het ware zijn; dat de verbranding van vuur dit is, zie men in n. 1297, 1861, 5215, 9055. Dat de vertering door de begeerten met dat woord in de oorspronkelijke Taal wordt aangeduid, blijkt uit deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “Jehovah zal ten gerichte komen met de ouderen Zijns volks, en des-zelfs vorsten; *gijlieden hebt den wijngaard verteerd (aangestoken)*”, III: 14. Bij denzelfde: “De adem van Jehovah, zoals een rivier van zwavel, *verteert hem (steekt hem aan)*”, xxx: 33; de rivier van zwavel zijn de valse dingen uit de boze dingen der liefde van zich en van de wereld, n. 2446. Bij Ezechiël: “De bewoners der steden Israëls zullen uitgaan, en zij zullen *aansteken en verbranden* de wapenen, en schild en rondas, met den boog en met de pijlen, en met den stok der hand, en met de spies; *zij zullen daarmede een vuur aansteken* zeven jaren, zodat zij geen brandhout uit het veld zullen aandragen, en uit de wouden houwen”, xxxix: 9, 10; aldus wordt de vertering en de verlating van het goede en het ware door de begeerten beschreven; maar wie zal dit zien, indien hij niet weet wat er wordt aangeduid met de bewoners der steden Israëls, voorts wat met de wapenen, het schild, de rondas, den boog

met de pijlen, met den stok der hand, en de spies, met zeven jaren, en met het brandhout uit het veld en de wouden; dat de bewoners de goede dingen zijn, zie men in n. 2268, 2451, 2463, 2712; dat de steden de ware dingen zijn, en vandaar de leerstellige dingen uit het Woord, n. 2268, 2449, 2943, 3216, 4492; dat Israël de Kerk is, n. 4286, 6426, 6637, vandaar zijn de bewoners der steden Israëls de goede dingen van de leerstellige dingen der Kerk, en in den tegengestelden zin die dingen verkeerd in boze en valse dingen; dat het schild, de rondas, de pijlen die van den boog zijn, de ware dingen der leer uit het Woord zijn, door welke er bescherming tegen de valse dingen van het boze is, n. 2686, 2709, 6421; dat de stok der hand de macht van het ware uit het goede is, n. 4876, 7026; de spies eender, maar de innerlijke macht; dat zeven jaren de volle staat is, aldus ten volle, n. 6508, 8976, aldus is vuur aansteken zeven jaren, ten volle verteren door de begeerten; het brandhout uit het veld zijn de innerlijke goede dingen der Kerk, n. 3720, 8354, en dat het veld de Kerk is, n. 2971, 3766, 7502, 7571; en het brandhout uit de wouden zijn de uiterlijke goede dingen, n. 3220, 9011 einde. Wanneer men deze dingen kent, zo kan men weten dat met die profetische dingen wordt beschreven de vertering van alle dingen die der Kerk zijn door de begeerten, totdat er niets van het goede en het ware der inwendige en der uitwendige Kerk over is, hetgeen daarmee wordt aangeduid dat zij een vuur zullen aansteken zeven jaren, zodat zij geen brandhout uit het veld zullen aandragen, noch houwen uit de wouden. Met hetzelfde woord wordt ook de vertering van het goede en het ware der Kerk beschreven bij Malachia: “Ziet, de dag is komende, brandende zoals een oven, waarop allen die onbeschaamd zondigen, en alle werker der boosheid, een stoppel zullen zijn; en de komende dag zal hen *verteren (aansteken)*, zeide Jehovah Zebaoth, Die hun niet zal laten wortel of tak”, iv: 1; de komende dag is de laatste tijd der Kerk, wanneer de liefden van zich en van de wereld zullen regeren, en zullen verteren alle ware en goede dingen der Kerk, totdat er niets over is in het inwendige van den mens en in zijn uitwendige; welke dingen daarmee worden aangeduid dat Hij hun niet zal laten wortel of tak; de wortel van het goede en het ware is in het inwendige van den mens, en de tak is in het uitwendige; daaruit blijkt nu, dat met tot woestheid stellen de vertering door de begeerten wordt aangeduid. Eender elders in het Woord.

9142. Van het beste zijns velds en van het beste zijns wijngaards zal hij vergoeden; dat dit betekent het herstel uit de nog ongerepte goede en ware dingen, staat vast uit de betekenis van het veld, zijnde het goede der Kerk, en uit de betekenis van den wijngaard, zijnde het ware der Kerk, waarover boven

n. 9139; het beste wordt datgene geheten wat na de vertering nog ongerept is; en uit de betekenis van vergoeden, zijnde het herstel, waarover n. 9087.

9143. Wanneer zal uitgegaan zijn een vuur; dat dit betekent uit de aandoening van het boze den toorn, staat vast uit de betekenis van het vuur, zijnde de liefde, hier de liefde van het boze, en de aandoening ervan, waarover vlak boven n. 9141; de aandoening van het boze wordt gezegd, omdat onder de aandoening het continue der liefde wordt verstaan; dat het vuur uit de aandoening van het boze de toorn is, komt omdat de toorn daaruit is, want wanneer datgene wordt aangevallen wat de mens liefheeft, barst een vurige los, en brandt als het ware; vandaar komt het, dat de toorn in het Woord met een vuur wordt beschreven, en daarvan wordt gezegd dat het brandt; zoals bij David: *“Rook klom op van Zijn neus, en vuur van Zijn mond; kolen brandden uit Hem”*, Psalm XVIII: 9. Bij denzelfde: *“Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, omdat Zijn toorn weldra zal branden”*, Psalm II: 12. Bij Jesaja: *“Wie zal ons blijven bij een verterend vuur; wie zal ons blijven bij de haarden der eeuwigheid”*, XXXIII: 14. Bij denzelfde: *“Hij heeft over hem uitgestort de ontsteking Zijns toorns; deze heeft hem in vlam gezet rondom; ook heeft hij niet erkend; Hij heeft hem aangestoken; toch heeft hij niet ter harte genomen”*, XLII: 25. Bij denzelfde: *“Zie, Jehovah zal in het vuur komen, en zoals een wervelwind Zijn wagens, om te vergelden in de ontsteking Zijns toorns, en Zijn scheiding in vlammen des vuurs”*, LXVI: 15. Bij Moscheh: *“Ik zag om, en klom van den berg af, toen de berg brandende was van vuur; ik vreesde vanwege den toorn en de ontsteking, waarmede Jehovah vertoornd was tegen ons”*, Deut. IX: 15, 19; in deze en in verscheidene andere plaatsen wordt de toorn beschreven met een vuur; de toorn wordt toegekend aan Jehovah, dat is, aan den Heer, maar deze is bij den mens, n. 5798, 6997, 8282, 8483; dat de Heer is verschenen op den berg Sinai aan het Israëlietische volk volgens deszelfs hoedanige, derhalve in vuur, rook, donkerheid, zie men in n. 6832. Maar men moet weten, dat de toorn een vuur is dat losbarst uit de aandoening van het boze, de IJver echter een vuur dat losbarst uit de aandoening van het goede, n. 4164, 4444, 8598; derhalve wordt de IJver ook beschreven met een vuur, bij Moscheh: *“Jehovah uw God is een verterend vuur, een IJverig God”*, Deut. IV: 24; en bij Zefanja: *“Ik zal over hen uitstorten alle ontsteking Mijns toorn, aangezien in het vuur van Mijn IJver zal verteerd worden het ganse land”*, III: 8. Dat de IJver van Jehovah de liefde en de barmhartigheid is, en dat zij toorn wordt geheten, omdat zij verschijnt aan de bozen, wanneer zij op de straf van hun boze inrennen, zoals toorn, n. 8875.

9144. En het zal gegrepen hebben de doornen; dat dit betekent die zich begeeft in de valse dingen, staat vast uit de betekenis van grijpen, wanneer het wordt gezegd van den toorn die uit de aandoening van het boze is, zijnde zich begeven in, en zo ontsteken; en uit de betekenis van de doornen, zijnde de valse dingen, waarover aanstonds; hoe het hiermede is gesteld, daarover zal eerst iets worden gezegd; de liefden bij den mens zijn de vuren van zijn leven, n. 9055; de liefden van het boze, zijnde die van zich en van de wereld, zijn verterende vuren, zij verteren immers de goede en de ware dingen die van het leven zelf zijn; die vuren maken het leven van des mensen wil, en het licht uit die vuren maakt het leven van zijn verstand; zolang de vuren van het boze worden opgesloten gehouden in den wil, is het verstand in het licht, en vandaar in de gewaarwording van het goede en het ware; doch wanneer die vuren hun licht uitgieten in het verstand, dan wordt het vorige licht verstrooid, en wordt de mens verduisterd ten aanzien van de gewaarwording van het goede en het ware; en dit des te meer naarmate de liefden van zich en van de wereld, welke die vuren zijn, in omvang toenemen, en ten slotte aldus, dat zij al het ware en met het ware het goede verstikken en uitblussen. Wanneer die liefden worden bestreden, dan barst het vuur uit den wil in het verstandelijke los, en vat daar vlam; het is deze vlam die de toorn wordt genoemd; vandaar komt het, dat van den mens wordt gezegd dat hij ontsteekt, ontbrandt, en ontvlamt, wanneer hij toorn; deze vlam valt de ware en de goede dingen aan, die in het verstandelijke zijn, en niet slechts verbergt zij ze, maar verteert ze ook; en, wat een verborgenheid is, wanneer dat boze vuur uit den wil in het verstandelijke losbarst, dan wordt het verstandelijke boven gesloten, en beneden geopend, dat is, het wordt gesloten waar het tot den Hemel schouwt, en geopend waar het tot de hel schouwt; vandaar komt het, dat dan de boze en de valse dingen invloeden, die vlam vatten, wanneer de boze mens in toorn ontbrandt; het is hiermede eender gesteld als met de vezel in het lichaam; indien deze met de scherpte van een naald wordt aangeraakt, trekt zij zich terstond samen en sluit zich, en weert zo af, opdat de kwetsing niet verder gaat, en het leven in de beginselen bestookt; het valse verschijnt ook, wanneer het zich zichtbaar vertoont, zoals iets stekeligs. De staat van den bozen mens, wanneer hij toorn, gedraagt zich ook eender zoals de rook, die, wanneer vuur daarbij wordt gehouden vlam vat, want het valse van het boze in het verstandelijke is zoals rook, en de toorn is zoals de vlam van den ontstoken rook; zij stemmen ook overeen; vandaar komt het dat de rook het valse is, en de vlam ervan de toorn is in het Woord; zoals bij David: *“Rook klom op van Zijn neus, en een vuur van Zijn mond; kolen brandden in Hem”*, Psalm

xviii: 9; en bij Jesaja: “*Zij brandt zoals vuur*, de boosheid, doornbos en distelstruik *verteert zij*, en zij ontsteekt het struweel des wouds; en *zij verheffen zich met de verheffing des rooks*, in de ontsteking van Jehovah Zebaoth”, ix: 17, 18; de rook hier is het valse, uit de ontsteking waarvan de toorn is; dat de rook het valse is, zie men in n. 1861. Uit deze dingen nu blijkt, wat er in den inwendigen zin wordt aangeduid met: wanneer zal uitgegaan zijn een vuur, en het zal gegrepen hebben de doornen, zodat verteerd wordt een hoop, of het staande gewas, namelijk indien de aandoening van het boze losbarst in den toorn, en zich begeeft in de valse dingen der begerigheden, en de ware en de goede dingen des geloofs verteert; wie het in overweging neemt, kan zien, dat er de een of andere oorzaak voor deze wet is, die innerlijk schuilt, en niet verschijnt, want de wet aangaande een vuur dat de doornen grijpt, en vandaar een hoop of het staande gewas verteert, is nergens gegeven, omdat iets zodanigs uiterst zelden voorkomt; maar dat het vuur van de boosheid en van den toorn de valse dingen der begerigheden aangrijpt en ontsteekt, en zo de ware en de goede dingen verteert die der Kerk zijn, komt elken dag voor. Dat de doornen de valse dingen der begerigheden zijn, staat vast uit deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “Op het land Mijns volks klimt de *doorn* en de *distel* op”, xxxii: 13; het land is de Kerk, de doorn en de distel zijn de valse dingen en de boze dingen daaruit. Bij denzelfde: “Uw geest, *het vuur zal u verteren*, aldus zullen de volken *verbrand zijn tot kalk, afgehouwene doornen die door het vuur worden ontstoken*”, xxxiii: 11, 12; de doornen die door het vuur worden ontstoken voor de valse dingen die vlam vatten, en de ware en de goede dingen verteren. Bij Ezechiël: “Het huis Israëls zal niet langer hebben *de stekende distel*, en den *weedoenden doorn*”, xxviii: 24, de stekende distel voor het valse van de begerigheden der zelfliefdde, de doorn voor het valse van de begerigheden der liefde van de wereld. Bij Hoschea: “Uw moeder heeft gehoereerd; *deswege ben Ik betuinende uw weg met doornen*; en zij zal haar paden niet vinden”, ii: 5, 6; de wegen en de paden voor de ware dingen; en de doornen voor de valse dingen in de plaats ervan. Bij denzelfde: “Verdorven zullen worden de hoogten van Aven, Israëls zonde, *distel en doorn zal op hunlieder altaren klimmen*”, x: 8, distel en doorn voor het boze en valse verwoestende de goede en de ware dingen van den eredienst. Bij David: “Zij hadden mij omgeven zoals bijen, zij doven uit zoals *een doornenvuur*”, Psalm cxviii: 12, het doornenvuur voor de begerigheid van het boze. Bij Mattheus: “Aan hun vruchten zult gij hen kennen, *leest men ook van doornen druiven*, of van distelen vijgen”, vii: 16; van doornen druiven lezen voor uit de valse dingen der begerigheden de goede dingen des geloofs en der naastenliefde

lezen; dat de druiven *die* goede dingen zijn, zie men in n. 1071, 5117, 6378. Bij Markus: “Ander zaad viel *tussen de doornen, maar de doornen klommen op* en verstikten dat, zodat het geen vrucht gaf. *Zij die tussen de doornen worden gezaaid*, zijn zij die het woord horen, maar de zorgen dezer wereld, en het bedrog der rijkdommen, en omtrent de overige dingen *de begerigheden*, binnenkomende, verstikken het woord, zodat het onvruchtbaar wordt”, iv: 7, 18, 19; daar wordt het ontvouwd wat gezaaid worden tussen de doornen is, aldus wat de doornen zijn; dezelfde dingen worden aangeduid met zaaien tussen de doornen, en doornen maaien bij Jeremia: “Aldus zeide Jehovah tot den man van Jehudah, en tot Jeruzalem: Braakt ulieden een braakland, *en zaait niet tussen de doornen*”, iv: 3; “Zij hebben tarwe gezaaid, en *doornen gemaaid*”, xii: 13. De valse dingen der begerigheden, die met de doornen worden aangeduid, zijn de valse dingen bevestigende de dingen die der wereld en der wellusten ervan zijn; want deze valse dingen meer dan de andere vatten vlam en blaken, omdat zij zijn vanuit de begerigheden in het lichaam, die worden gevoeld; derhalve sluiten zij ook den inwendigen mens, zodat hij in niets aangaande dat wat van het heil der ziel en van het eeuwige leven is, wijs is. Dat “*een uit doornen gevlochten kroon* op het Hoofd des Heren werd gezet, toen Hij gekruisigd zou worden, en Hij toen werd begroet als de Koning der Joden, en Hij zeide: Zie, de Mens”, Joh. xix: 2, 3, 5, beeldde uit hoedanig het Goddelijk Woord toen was in de Joodse Kerk, namelijk verstikt tengevolge van de valse dingen der begerigheden; de Koning der Joden, zoals Hij toen door hen werd begroet, betekende *het Goddelijk Ware*; dat met den Koning in het Woord het Ware uit het Goddelijke wordt aangeduid, zie men in n. 1672, 2015, 2069, 3009, 3670, 4575, 4581, 4966, 5044, 6148; en het eendere met den Gezalfde, Die in het Hebreeuwse idioom de Messias is, en in het Griekse Christus, n. 3004, 3008, 3009, 3732 einde; dat onder Jehudah in den hoogsten zin de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Goddelijk Goede, en in den inwendigen zin ten aanzien van het Woord, en zo ten aanzien van de leer uit het Woord, n. 3881; en dat de Heer, toen Hij zulk een kroon op Zijn Hoofd had, zeide: Zie, de Mens, betekende: Zie het Goddelijk Ware, zodanig als het heden in de Kerk is; het Goddelijk Ware immers, voortgaande uit den Heer in den Hemel, is de Mens, vandaar is de Hemel de Grootste Mens, en dit krachtens den Invloed en krachtens de Overeenstemming, hetgeen aan het einde van verscheidene Hoofdstukken is getoond; men zie n. 1871, 1276, 2996, 2998, 3624 tot 3649, 3741 tot 3750, 7396, 8547, 8988; vandaar ook werd de Hemelse Kerk des Heren Mens genoemd, n. 478, 479; het was deze Kerk, welke de Joden uitbeeldden, n. 6363, 6364, 8770; daaruit blijkt, wat er werd

aangeduid met de Doornenkroon, voorts met de begroeting “Koning der Joden”, alsmede wat met Zie de Mens; en eveneens wat met het inschrift op het kruis “Jezus de Nazarener, de Koning der Joden”, Joh. XIX: 19, 20, namelijk dat het Goddelijk Ware of het Woord in zulk een aanzien stond en aldus behandeld was geworden door de Joden, bij wie de Kerk was; dat alle dingen die den Heer geschieden door de Joden, toen Hij gekruisigd werd, de staat hunner Kerk hebben aangeduid ten aanzien van *het Goddelijk Ware* of het Woord, zie men in n. 9093; dat de Heer het Woord was, staat vast bij Johannes: “In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord; en het Woord is Vlees geworden, en het heeft in ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien”, I: 1, 14; het Woord is het Goddelijk Ware.

9145. En verteerd wordt een hoop; dat dit betekent de schade aan de opgenomen ware en goede dingen des geloofs, staat vast uit de betekenis van den hoop, zijnde het opgenomen ware en goede des geloofs; dat de hoop dat is, komt omdat deze het reeds verzamelde gewas is, en met het staande gewas wordt aangeduid het ware en het goede des geloofs in de ontvangenis, waarover in het nu volgende artikel.

9146. Of het staande gewas of het veld; dat dit betekent het ware en het goede des geloofs in de ontvangenis, staat vast uit de betekenis van het gewas, zijnde het ware des geloofs, waarover aanstonds; en uit de betekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, aldus het goede der Kerk, waarover boven n. 9139. Dat het gewas het ware des geloofs is, komt omdat de dingen die van het gewas zijn, zoals de tarwe en de gerst, en daaruit het brood, de goede dingen der Kerk beteken, n. 3941, 7602; de goede dingen der Kerk zijn de dingen die der liefde jegens den naaste, en der liefde tot den Heer zijn; deze goede dingen zijn het Zijn en de Ziel des geloofs, want krachtens die is het geloof het geloof, en leeft. Dat het staande gewas het ware des geloofs in de ontvangenis is, komt omdat het nog niet tot hopen is verzameld, noch ingedragen in de schuren; weswege het gewas wanneer het staat, of nog in het geboren worden is, het ware des geloofs in de ontvangenis is. Het eendere wordt met het staande gewas aangeduid bij Hoshea: “Zij, Israël, hebben een koning gemaakt, en niet door Mij; vorsten hebben zij gemaakt en Ik heb het niet gekend; hun zilver en hun goud hebben zij gemaakt tot afgoden; omdat zij wind zaaien, zullen zij een wervelwind oogsten; *het staande gewas niet voor hem*; het uitspruitsel zal geen meel maken; indien het bij geval zal gemaakt hebben, vreemden zullen het verslinden”, VIII: 4, 7; daar wordt gehandeld over de ware en de goede dingen van het geloof der Kerk verstrooid door ijdele en valse dingen; dat over die dingen wordt gehandeld, blijkt uit de reeks

der dingen, maar wat van die dingen wordt gezegd, blijkt uit den inwendigen zin; in dezen zin immers wordt onder den koning het ware van het geloof der Kerk in een samenvatting verstaan, men zie n. 1672, 2015, 2069, 3009, 3670, 4575, 4581, 4966, 5044; 6148; onder de vorsten de primaire ware dingen, n. 1482, 2089, 5044; daaruit blijkt, wat daaronder wordt verstaan dat zij, Israël, een koning hebben gemaakt en niet door Mij, vorsten hebben gemaakt en Ik heb het niet gekend; Israël immers is de Kerk, n. 4286, 6426, 6637. Met het zilver wordt daar het ware van het goede aangeduid, en in den tegengestelden zin het valse van het boze, n. 1551, 2954, 5658, 6112, 6914, 6917, 8932; met het goud het goede, en in den tegengestelden zin het boze, n. 113, 1551, 1552, 5658, 6914, 6917, 8932; met de afgoden de eredienst uit de valse en de boze dingen, n. 8941; daaruit blijkt wat daarmee wordt aangeduid dat zij met hun zilver en hun goud afgoden hebben gemaakt; met den wind dien zij zaaien, worden de zinledige dingen aangeduid; met den wervelwind dien zij oogsten, de woeling daarvandaan in de Kerk; met het staande gewas niet voor hem, het ware des geloofs in de ontvangenis; met het uitspruitsel dat geen meel zal maken, de onvruchtbaarheid; met de vreemden die het zullen verslinden, worden aangeduid de valse dingen die zullen verteren.

9147. Al vergoedende zal vergoeden hij die heeft aangestoken het aangestokene; dat dit betekent het herstel van de dingen weggenomen door den toorn uit de aandoening van het boze, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde het herstel, waarover n. 9087; uit de betekenis van het vuur dat uitgaat, zijnde de toorn uit de aandoening van het boze, waarover n. 9143; vandaar is aansteken de wegneming of de vertering door dien toorn, en het aangestokene is het weggenomene of het verteerde.

9148. *Vers 6 tot 14. Wanneer een man zijn genoot zilver of vaten te bewaren zal gegeven hebben, en het zal door diefstal zijn weggenomen uit het huis des mans, indien de dief gegrepen is, hij zal het dubbel vergoeden. Indien de dief niet gegrepen is, zo zal de heer des huizes worden gebracht tot God, of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot. Over alle woord der overtreding, over een os, over een ezel, over een stuk kleinvee, over een kleed, over al het verlorene, waarvan hij zal gezegd hebben dat het is dit, dat; tot aan God zal het woord dier beiden komen, wien God zullen veroordeeld hebben, hij zal het dubbele aan zijn genoot vergoeden. Wanneer een man aan zijn genoot zal gegeven hebben een ezel of een os, of een stuk kleinvee, en alle beest om te bewaren, en het sterft of het wordt gebroken, of gevangen heengeleid, terwijl niemand ziet; de eed van Jehovah zal tussen die beiden zijn, of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot, en deszelfs heer het zal genomen hebben, en hij zal niet*

vergoeden. En indien het al stelende door diefstal van hem zal weggenomen zijn, hij zal deszelfs heer vergoeden. Indien het al verscheurende zal verscheurd zijn, zo zal hij een getuige voor hetzelfde brengen, het verscheurde zal hij niet vergoeden. Wanneer een man van zijn genoot ter leen zal gevraagd hebben, en het wordt gebroken of sterft, deszelfs heer niet met hetzelfde zijnde, al vergoedende zal hij vergoeden. Indien deszelfs heer met hetzelfde is, zal hij niet vergoeden; indien een huurling hij, zo zal hij komen in zijn loon. Wanneer een man zijn genoot zilver of vaten te bewaren zal gegeven hebben, betekent de ware dingen uit het goede en de overeenstemmende wetenschappelijke dingen in het geheugen; en het zal door diefstal zijn weggenomen uit het huis des mans, betekent het verlies ervan daaruit; indien de dief gegrepen is, betekent de herinnering; hij zal het dubbel vergoeden, betekent het herstel ten volle; indien de dief niet gegrepen is, betekent indien er aan het weggenomene geen herinnering is; zo zal de heer des huizes worden gebracht tot God, betekent de navorsing vanuit het goede; of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot, betekent of zij in dat zijn binnentreden; over alle woord der overtreding, betekent welke schade dan ook en welk verlies dan ook; over een os, over een ezel, over een stuk kleinvee, betekent van het uiterlijk en het innerlijk goede en ware; over een kleed, betekent van het zinlijk ware; over al het verlorene, waarvan hij zal gezegd hebben dat het is dit, dat; betekent al het twijfelachtige; tot aan God zal het woord dier beiden komen, wien God zullen veroordeeld hebben, betekent de navorsing en de oordeelvelling door het ware; hij zal het dubbele aan zijn genoot vergoeden, betekent de verbetering ten volle; wanneer een man aan zijn genoot zal gegeven hebben een ezel of een os of een stuk kleinvee, en alle beest om te bewaren, betekent het uiterlijk en het innerlijk ware en goede, en al wat der aandoening ervan is, in het geheugen; en het sterft of het wordt gebroken, betekent het verlies of de schade; of gevangen heengeleid, betekent de verwijdering; terwijl niemand ziet, betekent waarvan het gemoed zich niet bewust is; de eed van Jehovah zal tussen die beiden zijn, betekent de navorsing door de ware dingen uit het Woord aangaande al die dingen en elk afzonderlijk; of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot, en deszelfs heer het zal genomen hebben, betekent de verbinding met het goede; en hij zal niet vergoeden, betekent dat er geen schade is; en indien het al stelende door diefstal van hem zal weggenomen zijn, betekent indien er verlies is; hij zal deszelfs heer vergoeden, betekent het herstel daarvoor; indien het al verscheurende zal verscheurd zijn, betekent indien de schade niet door schuld is; zo zal hij een getuige voor hetzelfde brengen, betekent dat bevestigd; het verscheurde zal

hij niet vergoeden, betekent geen straf; en wanneer een man van zijn genoot ter leen zal gevraagd hebben, betekent het ware en het goede uit een andere afstamming; en het wordt gebroken of sterft, betekent de schade daaraan of de uitblussing; deszelfs heer niet met hetzelfde zijnde, betekent indien het goede van dat ware er niet tegelijk is; al vergoedende zal hij vergoeden, betekent het herstel; indien deszelfs heer met hetzelfde is, zal hij niet vergoeden, betekent dat indien het goede van het ware er tegelijk is, er geen herstel is; indien een huurling hij, betekent indien terwille van het goede van het gewin; zo zal hij komen in zijn loon, betekent de onderwerping en de dienstbaarheid.

9149. Wanneer een man zijn genoot zilver of vaten te bewaren zal gegeven hebben; dat dit de ware dingen uit het goede en de overeenstemmende wetenschappelijke dingen in het geheugen betekent, staat vast uit de betekenis van het zilver, zijnde het ware uit het goede, waarover n. 1551, 2954, 5658, 6914, 6917, 7999, 8932; uit de betekenis van de vaten, zijnde de wetenschappelijke dingen, waarover n. 3068; dat het de overeenstemmende wetenschappelijke dingen zijn, komt omdat alle geestelijke ware dingen worden weggeborgen in de wetenschappelijke dingen, als in hun vaten, n. 3079; en alle wetenschappelijke dingen stemmen overeen met de ware dingen die daarin vervat zijn; en uit de betekenis van om te bewaren, zijnde in het geheugen; want bewaard worden is in den geestelijken zin, waarin over de ware en over de wetenschappelijke dingen wordt gehandeld, in het geheugen gehouden worden, aangezien daarin zulke dingen worden bewaard; de man aan zijn genoot te bewaren geven, is bij zich in het geheugen wegleggen, want dat wat in den zin der letter wordt gezegd van den een en van den ander, zoals hier de man en de genoot, wordt in den inwendigen zin verstaan aangaande één, want twee ware dingen, alsmede één ware en het overeenstemmende wetenschappelijke, zijn in den mens de man en den genoot.

9150. En het zal door diefstal zijn weggenomen uit het huis des mans; dat dit het verlies ervan daaruit betekent, staat vast uit de betekenis van den diefstal, zijnde de wegneming van zulke dingen die het geestelijk leven van den mens maken, bijgevolg van de ware en de wetenschappelijke dingen, die met het zilver en de vaten worden aangeduid, n. 9149; en uit de betekenis van het huis, zijnde waar iets wordt weggeborgen; vandaar komt het, dat het huis verschillende dingen betekent, zoals de Kerk, het goede daar, voorts eveneens den mens, alsmede diens ene en andere gemoed, het natuurlijke en het redelijke, hier echter het geheugen, omdat daarin als in hun huis zijn de ware en de wetenschappelijke dingen; dat het huis verschillende dingen

betekent, zie men in n. 3128, 3142, 3538, 3652, 3720, 3900, 4973, 4982, 5023, 5640, 6690, 7353, 7848, 7929.

9151. En indien de dief gegrepen is; dat dit de herinnering betekent, staat vast uit de betekenis van gegrepen worden, wanneer het wordt gezegd van de ware en de wetenschappelijke dingen weggenomen in het geheugen, zijnde de herinnering; en uit de betekenis van den dief, zijnde dat wat weggenomen is; met den dief immers wordt het eendere aangeduid als met den diefstal, n. 9125, 9126.

9152. Hij zal het dubbel vergoeden; dat dit het herstel ten volle betekent, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde het herstel, waarover n. 9087; en uit de betekenis van dubbel, zijnde ten volle, waarover n. 9103. Er wordt in dit Vers en in de volgende tot aan het 14de toe, in den inwendigen zin gehandeld over het verlies van het ware des geloofs bij den mens, aldus over het verlies van het geestelijk leven, en over het herstel ervan, want de mens wordt door de ware dingen des geloofs binnengeleid tot het goede der naastenliefde, en wordt geestelijk; maar deze dingen waarover in hetgeen nu volgt in den inwendigen zin wordt gehandeld, zijn voor het merendeel den mens onbekend; de oorzaak hiervan is deze, dat men niet weet wat het geestelijk leven is, aldus ook niet dat dit leven het innerlijk leven is, hetwelk is onderscheiden van het natuurlijk leven, hetwelk het uiterlijk leven is; ook weet men niet dat eerstgenoemd leven aan den mens wordt gegeven van den Heer door de opneming van het ware des geloofs in het goede der naastenliefde; vandaar komt het, dat de dingen die worden gezegd aangaande het verlies van dat leven, en aangaande het herstel ervan, in de donkerheid vallen bij den mens, omdat zij vallen onder de dingen die niet worden geweten; maar nochtans maken zulke dingen de engellijke wijsheid, zij zijn immers adaequaat aan het licht waarin de Engelen zijn; weswege wanneer den mens der Kerk, die in het goede des geloofs is, het Woord leest, zich de Engelen aan hem toevoegen en aan den mens worden verlustigd, omdat zij verlustigd worden aan de wijsheid die door het Woord tot hen dan uit den Heer invloeit; daarvandaan is de verbinding van den Hemel met den mens, welke er gene zou zijn zonder het Woord; het Woord immers is zodanig, dat er zelfs niet een haaltje of een jota is in de oorspronkelijke Taal ervan, die niet de Engelen aandoet, en hen verbindt met den mens; dat het aldus is, kan ik verzekeren, omdat het is getoond uit den Hemel.

9153. Indien de dief niet gegrepen is; dat dit betekent indien er aan het weggenomene geen herinnering is, staat vast uit de betekenis van indien de dief gegrepen is, zijnde indien er een herinnering aan het weggenomene is,

waarover vlak boven n. 9151, hier geen herinnering, omdat er wordt gezegd indien hij niet gegrepen is.

9154. Zo zal de heer des huizes worden gebracht tot God; dat dit de navorsing vanuit het goede betekent, staat vast uit de betekenis van gebracht worden tot God, zijnde opdat navorsing geschiede, waarover beneden n. 9160; en uit de betekenis van den heer des huizes, zijnde het goede waaruit zij zijn; dat de heer des huizes het goede is, komt omdat er wordt gehandeld over de ware en de wetenschappelijke dingen uit het geheugen weggenomen, die worden aangeduid met het zilver en de vaten, ter bewaring gegeven, en door diefstal weggenomen, n. 9149, 9150; omdat die dingen van het goede zijn, en in het goede, is derhalve de heer des huizes het goede, waarvan zij zijn, en waarbij zij zijn. Het goede wordt een heer geheten, omdat de ware en de wetenschappelijke dingen zijn van het goede als van hun heer, en eveneens wordt het goede een huis geheten, omdat de ware en de wetenschappelijke dingen in het goede zijn als in hun huis, men zie n. 3652, waar worden ontvouwd des Heren woorden bij Mattheus: *“Die op het dak van het huis is, klimme niet af om iets uit het huis weg te nemen”*, xxiv: 17. Hiermede, dat aangaande de ware en de wetenschappelijke dingen uit het geheugen weggenomen, navorsing moet worden gedaan vanuit het goede, is het aldus gesteld: Het is het goede bij den mens dat alle ware dingen in zich opneemt, want het goede heeft zijn hoedanige van de ware dingen, en voor zoveel als de ware dingen het goede in zich hebben, en eveneens rondom zich, voor zoveel leven de ware dingen. Het is hiermede gesteld zoals met een vezel of met een vat in een levend dier; voor zoveel als de vezel geest in zich heeft, en voor zoveel als het vat bloed in zich heeft, voor zoveel leven zij; desgelijks voor zoveel als het bloedvat rondom zich vezels heeft waarin geest is; eender is het gesteld met het ware en het goede, het ware zonder het goede is zoals een vezel zonder geest, en zoals een ader of slagader zonder bloed; en hoedanig deze zijn, kan een ieder begrijpen, namelijk zonder leven, aldus zonder nut in het levende dier; eender is het gesteld met het geloof zonder de naastenliefde; omdat het goede het hoedanige heeft, zoals is gezegd, van de ware dingen, heeft het goede ook den vorm van die, want waar de vorm is daar is het hoedanige, en waar geen vorm is, daar is ook geen hoedanige; het is hiermede ook eender gesteld zoals met den geest en het bloed in het levende dier; de geest ontvangt door de vezels zijn bepalingen, aldus den vorm, desgelijks het bloed door de vaten. Daaruit blijkt dat het ware zonder het goede niet het leven heeft, en dat het goede zonder het ware niet het hoedanige heeft, bijgevolg dat het geloof zonder de naastenliefde niet een levend geloof is; onder het geloof wordt hier het geloof

van het ware verstaan, en onder de naastenliefde het leven van het goede. Uit deze dingen kan vaststaan, hoe het moet worden verstaan, dat de weggenomen ware en wetenschappelijke dingen moeten worden nagevorst uit het goede; namelijk dat de mens, wanneer hij in het goede is, dat is, in de aandoening van het goede te doen, dan komt in de herinnering van alle ware dingen, die het goede zijn binnengetreden; doch dat, wanneer hij van het goede afbuigt, dan de ware dingen verdwijnen, want het is het valse van het boze dat die dingen zoals door diefstal wegneemt; maar de verdwenen ware dingen komen wederom in de herinnering wanneer de mens in de aandoening van het goede of van het ware door het leven terugkeert. Dat het aldus is, kan een ieder die bespiegelt, door de ondervinding in zichzelf en bij anderen weten. Daaruit blijkt, wat is navorsen de ware en de wetenschappelijke dingen uit het geheugen of uit het gemoed van den mens weggenomen vanuit het goede. **9155.** Of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot; dat dit betekent of zij in dat zijn binnengetreden, staat vast uit de betekenis van of hij niet zijn hand zal gelegd hebben, zijnde of het goede *ze* zal gemaakt hebben van zijn eigen beschikking en macht; en uit de betekenis van aan het werk van den genoot, zijnde het ware en het wetenschappelijke, die zijn weggenomen; het zijn immers het zilver en de vaten ter bewaring gegeven, en door diefstal weggenomen, welke het werk van den genoot worden genoemd; dat het zilver en de vaten de ware en de wetenschappelijke dingen zijn, zie men boven in n. 9149; daaruit blijkt dat met of de heer des huizes niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot, wordt aangeduid of het goede van zijn eigen beschikking en macht zal gemaakt hebben de ware en de wetenschappelijke dingen, die zijn weggenomen, aldus of deze tevoren in het goede zijn binnengetreden, volgens de dingen nu boven in n. 9154 zijn getoond; dat de hand de macht is, zie men in n. 878, 3387, 4931 tot 4937, 5296, 6292, 7188, 7189, 7518, 7673, 8153; dat “in de hand” is: wat is bij iemand en in iemand, n. 9133.

9156. Over alle woord der overtreding; dat dit betekent welke schade dan ook en welk verlies dan ook, staat vast uit de betekenis van de overtreding, zijnde al wat tegen het ware des geloofs is, aldus wat dat kwetst of uitblust, bijgevolg welke schade dan ook of welk verlies dan ook ervan. In het Woord worden de boze dingen nu eens zonden genoemd, dan weer ongerechtigheden, en dan weer overtredingen, maar wat in het bijzonder onder deze en onder gene wordt verstaan, blijkt niet dan alleen uit den inwendigen zin; *overtredingen* worden de dingen geheten die tegen de ware dingen des geloofs geschieden, *ongerechtigheden* die welke tegen de goede dingen des geloofs geschieden,

zonden die welke tegen de goede dingen der naastenliefde en der liefde geschieden; de beide eerstgenoemde gaan uit van een verdraaid verstand, de laatstgenoemde echter van een slechten wil; zoals bij David: “Was mij van mijn ongerechtigheid, en van mijn zonde reinig mij; want ik erken mijn overtredingen, en mijn zonde is bij voortduur vóór U”, Psalm LI: 4, 5; de ongerechtigheid voor het boze tegen de goede dingen des geloofs, de zonde voor het boze tegen de goede dingen der naastenliefde en der liefde, en de overtreding voor het boze tegen de ware dingen des geloofs; omdat deze is het boze uitgaande van het verdraaide verstand, en zo uit de ware dingen des geloofs wordt gekend, wordt er derhalve gezegd: Ik erken mijn overtredingen. Bij denzelfde: “Gedenk Uwer barmhertigheden, o Jehovah, en Uwer ontfermingen, der zonden mijner knapenjaren, en mijner overtredingen gedenk niet”, Psalm xxv: 6, 7; de zonden voor de boze dingen uit den slechten wil, en de overtredingen voor de boze dingen uit het verdraaide verstand. Bij Jesaja: “Zie, om de ongerechtigheden zijt gij verkocht, en om de overtredingen is uw moeder weggezonden”, L: 1, de ongerechtigheden voor de boze dingen tegen de goede dingen, en de overtredingen voor de boze dingen tegen de ware dingen van het geloof der Kerk; de moeder is de Kerk, die weggezonden wordt geheten wanneer zij afwijkt van het geloof. Bij Micha: “Om de overtreding van Jakob dit alles, en om de zonde van het huis Israëls; wat is de overtreding van Jakob; is het niet Samaria; het beginsel der zonde deze voor de dochter Zions, omdat in u zijn gevonden de overtredingen van Israël”, I: 5, 15; hier is eender de zonde dat wat tegen het goede der naastenliefde en der liefde is, en de overtreding dat wat tegen het ware des geloofs is; Samaria immers is de Kerk van het verdraaide geloof, desgelijks hier Israël. Omdat de overtredingen de boze dingen zijn die tegen de ware dingen des geloofs zijn, zijn het ook de overschrijdingen en de afvalligheden, welke eveneens in de oorspronkelijke Taal met hetzelfde woord worden aangeduid; zoals blijkt bij David: *Om de veelheid hunner overtredingen* drijf hen henen, die tegen U wederspanning zijn”, Psalm v: II; wederspanning wordt gezegd wanneer er afvalligheid en overschrijding is; en bij Jesaja: “Zijt gij niet *boorlingen der overtreding*, een zaad der leugen; die hittig zijt geworden tot de goden onder allen groenen boom, die de boorlingen slacht in de rivieren”, LVII: 4, 5; dat de overtreding het boze tegen de ware dingen des geloofs is, blijkt duidelijk uit deze dingen; de boorlingen der overtreding zijn de valse dingen die de ware dingen des geloofs vernietigen; derhalve worden zij eveneens een zaad der leugen genoemd, de leugen immers is het valse, n. 8908; en derhalve wordt van hen gezegd dat zij hittig worden tot de goden onder allen groenen boom,

waaronder in den inwendigen zin wordt verstaan de eredienst uit de valse dingen; de goden zijn immers de valse dingen, n. 4402 einde, 4544, 7873, 8867; de groene boom is het perceptieve van het valse uit het verdraaide verstand, n. 2722, 4552; en derhalve wordt eveneens gezegd: gij slacht de boorlingen in de rivieren, waaronder wordt verstaan de uitblussing van de ware dingen des geloofs tengevolge van de valse dingen; slachten immers is uitblussen; de boorlingen of de zonen zijn de ware dingen des geloofs, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2813, 3373; en de rivieren zijn de valse dingen, n. 6693.

9157. Over een os, over een ezel, over een stuk kleinvee; dat dit betekent van het uiterlijk en het innerlijk goede en ware, namelijk de schade of het verlies, staat vast uit de betekenis van den os en den ezel, zijnde het uiterlijk goede en ware; en uit de betekenis van het stuk kleinvee, zijnde het innerlijk ware en goede, waarover boven n. 9135.

9158. Over een kleed; dat dit betekent van het zinlijk ware, staat vast uit de betekenis van het kleed, zijnde het ware, waarover n. 4545, 4763, 5319, 5954, 6914, 6917; in het algemeen is het kleed het uiterlijk of het lager ware, dat de innerlijke of de hogere dingen bedekt, n. 297, 2576, 5248, 6918; hier dus het zinlijk ware, want dit is het uiterste of het laagste, n. 5081, 5125, 5767; 6564, 6614. Dat de klederen de ware dingen zijn, ontleent den oorsprong aan de uitbeeldende dingen in het andere leven, de geesten immers en de Engelen verschijnen allen met klederen bekleed volgens de ware dingen des geloofs bij hen, n. 165, 5248, 5954.

9159. Over al het verlorene, waarvan hij zal gezegd hebben dat het is dit, dat; dat dit betekent al het twijfelachtige, staat vast uit de betekenis van het verlorene, zijnde al datgene wat schade of verlies heeft geleden; en uit de betekenis van waarvan hij zal gezegd hebben dat het is dit, dat, zijnde het twijfelachtige, want dat gezegd wordt “dit, dat”, is: of het al dan niet aldus is, en wat derhalve ter onderzoeking en oordeelvelling komt.

9160. Tot aan God zal het woord dier beiden komen, wien God zullen veroordeeld hebben; dat dit betekent de navorsing en de oordeelvelling door het ware, staat vast uit de betekenis van tot aan God zal het woord komen, zijnde de onderzoeking door het ware, waarover aanstonds; en uit de betekenis van veroordelen, zijnde de oordeelvelling en de toewijzing van de straf aan hem die overtreden heeft. Dat tot aan God zal het woord komen, de navorsing door het ware betekent, komt omdat tot God is tot de rechters, die uit het ware over die zaak hadden na te vorsen; derhalve wordt ook gezegd wien God zullen veroordeeld hebben, in het meervoud; God wordt ook in de oorspronkelijke Taal geheten El in het enkelvoud, maar vaker Elohim in het

meervoud, uit hoofde hiervan dat het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer in den Hemel tussen de Engelen veelvuldig verdeeld is, want zo vele Engelen er zijn, zo vele ontvangers van het *Goddelijk Ware* zijn er, een ieder op zijn wijze, n. 3241, 3744, 3745, 3746, 3986, 4149, 5598, 7236, 7833, 7836; vandaar komt het, dat de Engelen goden worden geheten, n. 4295, 4402, 7268, 7873, 8301; en eveneens rechters, omdat dezen niet uit zichzelf, maar uit den Heer hadden te oordelen; zij oordeelden ook uit de Wet van Moscheh, aldus uit het Woord dat uit den Heer is; ook heden ten dage wordt uit den Heer geoordeeld, wanneer er wordt geoordeeld volgens de ware dingen uit het geweten. De Heer wordt God genoemd in het Woord krachtens het Goddelijk Ware dat uit Hem voortgaat, en Jehovah krachtens het Goddelijk Goede, n. 4402, 6303, 6905, 7268, 8988; vandaar komt het, dat waar in het Woord wordt gehandeld over het Goede, wordt gezegd Jehovah, en waar over het Ware wordt gehandeld, God, n. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4402, 7268, 8988; en dat zo God het Ware is, n. 4287, 7010, 7268. Uit deze dingen nu blijkt, wat er wordt aangeduid met “indien de dief niet gegrepen is, zo zal de heer des huizes worden gebracht *tot God*”, Vers 7; en hier “*tot aan God* zal het woord dier beiden komen, wien *God zullen veroordeeld hebben*, hij zal vergoeden”; voorts wat met God in deze volgende plaatsen: “Aharon zal voor u spreken tot het volk, en het zal geschieden, hij zal u tot een mond zijn, en *gij zult hem tot God zijn*”, Exod. iv: 16; dat Moscheh het Goddelijk Ware of de Wet is, en “tot een mond” de leer daaruit, die Aharon uitbeeldde, zie men in n. 7010; voorts: “Jehovah zeide tot Moscheh: Zie, *Ik heb u gegeven tot God voor Farao*, en Aharon uw broeder zal uw profeet zijn”, Exod. vii: 1, n. 7268; en in Boek I van Samuël: “Oudtijds zeide in Israëel aldus de man wanneer hij ging *om God te vragen*: Gaat, en laat ons heengaan tot den Ziende, want wie profeet heden wordt geheten, werd oudtijds Ziende geheten”, ix: 9; Ziende en profeet is *het Goddelijk Ware*, en daaruit de Leer van het ware en het goede, n. 2534, 7269.

9161. Hij zal het dubbele aan zijn genoot vergoeden; dat dit de verbetering ten volle betekent, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde de verbetering, waarover n. 9097; en uit de betekenis van het dubbele, zijnde ten volle, waarover n. 9103.

9162. Wanneer een man aan zijn genoot zal gegeven hebben een ezel of een os of een stuk kleinvee, of alle beest om te bewaren; dat dit betekent het uiterlijk en het innerlijk ware en goede, en al wat der aandoening ervan is, in het geheugen, staat vast uit de betekenis van den ezel, den os, het stuk kleinvee, zijnde het uiterlijk en het innerlijk ware, waarover boven n. 9135;

uit de betekenis van het beest, zijnde de aandoening van het goede en van het ware, waarover n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 716, 719, 1823, 2179, 2180, 2781, 3218, 3519, 5198, 7424, 7523, 9090; en uit de betekenis van te bewaren geven, zijnde weggelegd en vastgehouden worden in het geheugen, waarover boven n. 9149; dat de man en de genoot niet is de een en de ander, maar twee in één, n. 9149.

9163. En het sterft of het wordt gebroken; dat dit het verlies of de schade is, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde de uitblussing en het verlies; en uit de betekenis van gebroken worden, zijnde de schade; de breuk en gebroken worden betekent in het Woord de verstrooiing, en eveneens de schade; dit ontleent den oorsprong aan de geestelijke wereld, waar alle en de afzonderlijke dingen verbonden zijn volgens de opneming van *het Goddelijk Ware* uit den Heer, aldus volgens de opneming van de orde, die in alle en de afzonderlijke dingen wordt binnengebracht door *het Goddelijk Ware* dat voortgaat uit den Heer, n. 8700, 8988; vandaar komt het, dat de ware dingen bij den mens een verband onder elkander hebben volgens de opneming ervan in het goede; de ware dingen, die aldus zijn samengeschakeld, maken één uit; weswege wanneer zij worden gebroken in het gemeen, de ware dingen met het goede worden verstrooid, en wanneer zij worden gebroken in het bijzonder, zo worden de ware dingen die daar zijn, verstrooid; want wanneer zij in een verband zijn, blijft het ene bestaan door het andere, doch wanneer zij worden gebroken, zo treedt het ene van het andere terug; vandaar komt het, dat met gebroken worden in het Woord de verstrooiing wordt aangeduid, zoals ook met verdeeld worden, n. 9093; en eveneens de schade; de verstrooiing namelijk wanneer het ganse wordt gebroken, en de schade wanneer een deel wordt gebroken; zoals blijkt uit deze plaatsen in het Woord; bij Jesaja: “Velen onder hen zullen struikelen, en vallen, *en gebroken worden*”, VIII: 15; Hfdst. XXVIII: 13, struikelen voor geërgerd worden, en vandaar uit de ware dingen in de valse dingen glijden; vallen en gebroken worden voor verstrooid worden, hier in het gemeen. Bij Ezechiël: “Zie, Ik ben tegen Farao den koning van Egypte, *Ik zal zijn armen breken*, het sterke en het *gebroke*ne”, xxx: 22; Farao de koning van Egypte voor de wetenschappelijke dingen die de ware en de goede dingen des geloofs verdraaien en vernietigen, n. 6651, 6679, 6683, 6692; de armen breken, voor de krachten ervan verstrooien, dus die dingen verstrooien, n. 4932; het sterke en het gebroke ne voor de dingen die niet schade hebben geleden en weerstand bieden, en voor die welke schade hebben geleden en geen weerstand bieden. Bij Lukas: “Het is geschreven: De Steen dien de bouwlieden hebben verworpen, is geworden tot een hoofd des

hoeks; *een ieder die zal gevallen zijn op dien steen, zal gebroken worden*, en op wien hij zal gevallen zijn, dien zal hij vermorzelen”, xx: 17, 18; de Steen voor den Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, n. 6426; gebroken worden, omdat het wordt gezegd van de ware dingen die uit Hem zijn, voor verstrooid worden, aldus vernietigd worden, en met de ware dingen de dingen die van het geestelijk leven zijn, hetgeen geschiedt bij hen die den Heer ontkennen, en de ware dingen verstoten die uit Hem zijn; en dezen zijn het die den Steen verwerpen. Bij Jeremia: “Breng over hen den dag van het boze, *breek hen met een verdubbelde verbreking*”, xvii: 18; met een verdubbelde verbreking breken, voor geheel en al vernietigen. Bij Jesaja: “Ik schikte mij tot aan den morgenstond, zoals een leeuw, *aldus breekt Hij al mijn beenderen*; van den dag tot aan den nacht zult Gij mij verteren”, xxxviii: 13. Bij Jeremia: “Hij heeft mijn vlees, en mijn huid oud gemaakt, en *Hij heeft mijn beenderen gebroken*”, Klaagl. iii: 4; bij Moscheh: “Gij zult van het vlees van het paaslam niet uit het huis uitdragen, *en gij zult geen been daarin breken*”, Exod. xii: 46; de beenderen breken is vernietigen de ware dingen uit het Goddelijke die de laatste in de orde zijn, waarop de innerlijke ware en goede dingen steunen, en waardoor zij worden geschraagd, en wanneer deze worden vernietigd, zo vallen ook de dingen die daarop zijn gebouwd; de laatste ware dingen in de orde zijn de ware dingen van den zin van de letter des Woords, waarin zijn de ware dingen van den inwendigen zin, en waarop deze steunen zoals de zuilen op haar voetstukken; dat de beenderen de ware dingen zijn, zie men in n. 3812, 6592, 8005; uit deze dingen blijkt, wat er is uitgebeeld en aangeduid met die dingen aangaande den Heer bij Johannes: “Zij kwamen tot Jezus, en toen zij zagen dat Hij gestorven was, zo *braken zij Zijn benen niet*; hetgeen is geschied opdat de Schrift zou vervuld worden: *Een been zult gij niet breken van Hem*”, xix: 33, 36; de oorzaak hiervan was deze, dat Hij het Goddelijk Ware Zelf was zowel in het eerste als in het laatste der orde. Bij Jesaja: “Jehovah zal *de breuk Zijns volks* verbinden, en de wonde zijner plage genezen”, xxx: 26. Bij Jeremia: “De profeet tot den Priester toe, een ieder doet de leugen, en *zij genezen de breuk Mijns volks* door een zaak van geen gewicht”, vi: 13, 14. Bij denzelfde: “*Over de breuk Mijns volks ben ik gebroken*, ik ben zwart geworden”, viii: 21. Bij David: “Gij hebt het land doen trillen, *Gij hebt het samengebroken, genees zijn breuken*”, Psalm lx: 4. Bij Zacharia: “Ik zal een herder opwekken in het land; *hij zal de gebroke niet genezen*, de staande zal hij niet ondersteunen”, xi: 16. Bij Nahum: “*Geen litteken heeft uw breuk*, uw plage is hopeloos”, iii: 19; in deze plaatsen betekent de breuk de schade, de ware en de goede dingen, aldus de Kerk, aangedaan; genezen is verbeteren en herstellen. Het eendere

is daarmee aangeduid dat “de man die *een breuk des voets, of een breuk der hand* heeft, niet zal naderen om het brood Gods te offeren”, Levit. XXI: 17, 19; en daarmee dat “*het gebrokene* niet zal geofferd worden aan Jehovah op het altaar”, Levit. XXII: 22, het gebrokene immers betekende het vernietigde. De schade wordt ook aangeduid met de reet, zoals bij Jesaja: “Gij hebt *de retsen van het huis Davids* gezien, dat zij zeer vele zijn”, XXII: 9; en bij Amos: “Te dien dage zal Ik de samengevallen tent van David oprichten, en *haar retsen vertuinen, haar vernietigde dingen* zal Ik herstellen, en Ik zal u opbouwen naar de dagen der eeuwigheid”, IX: 11; het huis Davids en de tent Davids voor de Kerk des Heren, David immers in het Profetische Woord is de Heer, n. 1888.

9164. Of gevangen heengeleid; dat dit de verwijdering betekent, staat vast uit de betekenis van gevangen heengeleid worden, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot het goede en het ware bij den mens, zijnde de verwijdering; hiermede is het aldus gesteld: Wanneer de mens in het ware uit het goede is, dan is het ware dat van het meeste geloof is, in het midden, en daarvanaf volgen de ware dingen op elkander die van minder geloof zijn, en ten slotte de dingen die van een twijfelachtig geloof zijn; in de grenzen rondom die dingen zijn de valse dingen, welke evenwel niet in een reeks zijn met de ware dingen, ook staan zij niet rechtop naar den Hemel zoals de ware dingen van het goede, maar naar beneden gebogen, en beogen de hel voor zoveel als zij van het boze uitgaan; wanneer echter het valse in de plaats van het ware optreedt, dan wordt de orde omgekeerd, en gaan de ware dingen naar de zijden, en maken zij de omtrekken, en de valse dingen van het boze nemen het midden in beslag. Daaruit blijkt, wat onder de verwijdering wordt verstaan, waarover men ook zie n. 3436, 6084, 6103; dat zulk een verwijdering met gevangen heengeleid worden wordt aangeduid, komt omdat de valse dingen, wanneer zij de ware dingen gevangen nemen, die op deze wijze heenleiden; zulke dingen worden ook aangeduid met gevangen genomen of gevangen heengeleid worden bij Jeremia: “De wind zal al uw herders weiden, en uw *liefebbers zullen in gevangenschap worden heengeleid*”, XXII: 22. Bij denzelfde: “Wee u, Moab, het volk van Kemosch is vergaan, *want uw zonen zijn heengeleid in gevangenschap, en uw dochteren in gevangenschap, toch zal Ik de gevangenschap van Moab terugleiden* in het uiterste der dagen”, XLVIII: 46, 47; de zonen, die zijn heengeleid in gevangenschap, zijn de ware dingen, en de dochteren de goede dingen. En bij Lukas: “Zij zullen vallen door den mond des zwaards, en *zij zullen gevangen worden genomen onder alle natiën*, en ten slotte zal Jeruzalem vertreden zijn van de natiën”, XXI: 24; daar wordt gehandeld over de voleinding der eeuw, die de laatste tijd der Kerk is; vallen

door den mond des zwaards, is vergaan door de valse dingen; het zwaard immers is het valse strijdende tegen het ware, n. 2799, 4499, 6353, 7102, 8294; de natiën, onder welke zij gevangen zullen worden genomen, en door welke de Kerk zal vertreden worden, zijn de boze dingen waaruit de valse dingen zijn; men zie n. 1259, 1260, 1849, 1868, 6306; en dat Jeruzalem, dat dan vertreden zal zijn, de Kerk is, n. 2117, 3654.

9165. Terwijl niemand ziet; dat dit betekent waarvan het gemoed zich niet bewust is, staat vast uit de betekenis van zien, zijnde verstaan, alsmede geloof hebben, waarover n. 2325, 2807, 3863, 3869, 4403 tot 4421, 5114, 5400; en omdat het verstand het gezicht des gemoeds is, is vandaar zien dat waarvan het gemoed zich bewust is; hier dat waarvan het gemoed zich niet bewust is, omdat er wordt gezegd terwijl niemand ziet.

9166. De eed van Jehovah zal tussen die beiden zijn; dat dit betekent de navorsing door de ware dingen uit het Woord aangaande al die dingen en elk afzonderlijk, staat vast uit de betekenis van den eed, zijnde de bevestiging door de ware dingen, waarover n. 2842, 3037, 3375, vandaar de eed van Jehovah, is door de ware dingen uit het Woord, want daar zijn de ware dingen van Jehovah of de *Goddelijke ware* dingen; en uit de betekenis van die beiden, zijnde in alle en de afzonderlijke dingen, want tussen beiden betekent in den inwendigen zin niet tussen twee, maar in alle en de afzonderlijke dingen, twee immers is de verbinding tot één, n. 1686, 3519, 5194, 8423, aldus is het al wat in één is, of alle en de afzonderlijke dingen daar; dat met twee die dingen worden doorvat in den Hemel, is ter oorzaak hiervan, dat wanneer bij de Engelen sprake is van twee ware dingen die van elkander afwijken, zich dan beneden twee geesten vertonen die redetwisten, en dezen zijn de subjecten van verscheidene gezelschappen; alle en de afzonderlijke dingen die van het ene ware zijn, verschijnen bij den enen geest, en alle en de afzonderlijke dingen die van het andere ware zijn, bij den anderen; vandaar wordt het doorvat hoe die kunnen worden verbonden; dat het aldus is, is uit ondervinding te weten gegeven; vandaar komt het, dat met twee ook het volle wordt aangeduid, n. 9103. Dat het bij de Israëlietische en de Joodse natie geoorloofd was om bij Jehovah te zweren, kwam omdat zij niet inwendige maar uitwendige mensen waren, en zij wanneer zij in den Goddelijken eredienst waren, in het uitwendige waren zonder het inwendige; dat zij zodanig zijn geweest, zie men in n. 4281, 4293, 4429, 4433, 4680, 4844, 4847, 4865, 4903, 6304, 8588, 8788, 8806; wanneer de bevestiging van het ware valt in den uitwendigen mens gescheiden van den inwendigen, zo geschiedt zij door een eed; anders geschiedt wanneer zij valt in den uitwendigen door den

inwendigen; in den inwendigen immers verschijnt het ware in zijn licht, doch in den uitwendigen zonder den inwendigen verschijnt het ware in de duisternis. Vandaar komt het, dat de hemelse Engelen, die in den binnensten of derden Hemel zijn, omdat zij in het hoogste licht zijn, de ware dingen zelfs niet door redenen bevestigen, te minder daarover redetwisten of redeneren, maar alleen zeggen *ja* of *neen*; de oorzaak hiervan is deze, dat zij die dingen doorvatten en zien uit den Heer; vandaar komt het, dat de Heer aldus over de eden heeft gesproken: *“Gij hebt gehoord dat gezegd is: Gij zult niet zweren, gij zult echter den Heer uw eden houden. Ik echter zeg u: Gij zult volstrekt niet zweren, noch bij den Hemel, omdat hij is de troon Gods; noch bij de Aarde, omdat zij is de voetbank Zijner voeten; noch bij Jeruzalem, omdat zij is de Stad des groten Konings; noch zult gij zweren bij uw hoofd, omdat gij niet één haar kunt wit of zwart maken. Laat echter uw woord zijn ja ja, neen neen; wat boven deze is, is uit het boze”*, Mattheus v: 33 tot 37. Deze dingen sluiten in, dat de *Goddelijke* ware dingen moeten worden bevestigd door den Heer, en niet door den mens, hetgeen geschiedt wanneer de mensen inwendig zijn en niet uitwendig; de uitwendige mensen immers bevestigen die dingen door eden; de inwendige echter door redenen; zij die nog innerlijkere mensen zijn, bevestigen ze niet, maar zeggen slechts dat het aldus is of niet aldus is; uitwendige mensen zijn zij die natuurlijke mensen worden genoemd; inwendige zijn zij die geestelijke mensen worden genoemd; en de nog innerlijkere zijn zij die hemelse mensen worden genoemd; dat dezen, namelijk de hemelse, uit den Heer doorvatten of iets al dan niet waar is, zie men in n. 2708, 2715, 2718, 3246, 4448, 7877; uit deze dingen blijkt, wat het insluit dat de Heer zeide: *Gij zult volstrekt niet zweren*; voorts: *laat uw woord zijn ja ja, neen, neen*. Maar het zal worden ontvouwd, waarom ook wordt gezegd dat zij niet zouden zweren bij den Hemel, noch bij de Aarde, noch bij Jeruzalem, noch bij het hoofd; en dat een woord boven ja ja, neen neen, uit het boze is; *bij den Hemel zweren* is bij het *Goddelijk Ware*, aldus bij den Heer daar, want de Hemel is niet de Hemel krachtens de Engelen in zich beschouwd, maar krachtens het *Goddelijk Ware* voortgaande uit den Heer, aldus krachtens den Heer, in hen, want het *Goddelijke* in hen maakt dat zij zijn en worden geheten Engelen des Hemels; vandaar komt het, dat van hen die in den Hemel zijn, wordt gezegd dat zij in den Heer zijn, voorts dat de Heer het al in alle en de afzonderlijke dingen des Hemels is, alsmede dat de Engelen de *Goddelijke Ware* dingen zijn, omdat zij de ontvangers van *het Goddelijk Ware* uit den Heer zijn; dat de Hemel is en geheten wordt de Hemel krachtens het *Goddelijke* des Heren daar, zie men in n. 552, 3038, 3700; en dat de Engelen

de *Goddelijk ware* dingen zijn, n. 4295, 4402, 7268, 7873, 8301; en dat iets van den Heer wordt verstaan onder den Engel in het Woord, n. 1925, 2821, 3039, 4085, 4295, 6280. Omdat de Hemel de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Ware, wordt derhalve gezegd gij zult niet zweren bij den Hemel, omdat hij is de troon Gods, want de Troon Gods is het Goddelijk Ware dat voortgaat uit den Heer, n. 5313, 6397, 9039. *Bij de Aarde zweren* echter is bij de Kerk, aldus bij het Goddelijk Ware daar; want zoals de Hemel de Heer is krachtens het Goddelijk Ware dat uit Hem voortgaat, aldus is eveneens de Kerk het, aangezien de Kerk de Hemel des Heren of Zijn Rijk op aarde is; dat de Aarde in het Woord de Kerk is, zie men in n. 662, 1066, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4535, 4447, 5577, 8011, 8732; en omdat de Aarde de Kerk is, waar het Goddelijke des Heren beneden den Hemel is, wordt er derhalve gezegd gij zult niet zweren bij de Aarde, omdat zij is de voetbank der voeten Gods; de voetbank der voeten is *het Goddelijk Ware* beneden den Hemel, zodanig als het Woord is in den letterlijken zin, want op dezen steunt en als het ware staat *het Goddelijk Ware* in den Hemel, zijnde het Woord in den inwendigen zin; dat ware wordt met de voetbank der voeten aangeduid bij David in Psalm xcix: 5; Psalm cxxxii: 7; bij Jesaja Hfdst. lx: 13, en bij Jeremia in de Klaagliederen Hfdst. ii: 1. *Bij Jeruzalem zweren* echter is bij de leer van het ware uit het Woord, want Jeruzalem in den brede zin is de Kerk, n. 2117, 3654; maar wanneer er wordt gezegd de Aarde, welke is de Kerk, en daarna Jeruzalem, zo is Jeruzalem de leer der Kerk, bijgevolg de leer van *het Goddelijk Ware* uit het Woord. Vandaar komt het dat er wordt gezegd de Stad des groten Gods; met de stad immers wordt in het Woord in den inwendigen zin ervan de leer van het ware aangeduid, men zie n. 402, 2449, 2943, 3216, 4478, 4492, 4493. *Bij zijn hoofd zweren* echter is bij het ware waarvan de mens zelf gelooft dat het waar is, en dat hij zijns geloofs maakt, dat immers maakt bij den mens het hoofd, en het wordt eveneens met het hoofd aangeduid bij Jesaja, Hfdst. xv: 2; Hfdst. xxix: 10; bij Ezechiël Hfdst. vii: 18; Hfdst. xiii: 18; Hfdst. xvi: 12; Hfdst. xxix: 18; bij Mattheus Hfdst. vi: 17; en elders; en daarom wordt er ook gezegd: omdat gij niet één haar kunt wit of zwart maken; het haar is immers het ware van den uitwendigen of natuurlijken mens, n. 3301, zodanig als degenen hebben die in het geloof van het ware zijn niet uit hoofde hiervan dat zij doorvatten dat het waar is, maar uit hoofde hiervan dat de leer der Kerk het aldus leert; en omdat zij het niet ergens anders vandaan weten, wordt er gezegd dat men niet bij dat moet zweren, omdat ze een haar niet wit of zwart kunnen maken; een haar wit maken is zeggen dat het ware waar is uit zichzelf, en een haar zwart maken is zeggen

dat het valse vals is uit zichzelf; van het witte immers wordt gesproken met betrekking tot het ware, n. 3301, 3993, 4007, 5319, en vandaar van het zwarte met betrekking tot het valse. Uit deze dingen nu blijkt, wat daaronder wordt verstaan dat men volstrekt niet moet zweren, niet bij den Hemel, niet bij de Aarde, niet bij Jeruzalem, noch bij zijn hoofd, namelijk dat *het Goddelijk Ware* niet moet worden bevestigd door den mens, maar door den Heer bij den mens. Daarom wordt er ook ten slotte gezegd: “*Uw woord zal zijn ja ja, neen neen; wat boven deze is, is uit het boze*”; zij die immers uit den Heer het ware doorvatten en zien, bevestigen dat niet anders; zoals de Engelen van den binnensten of derden Hemel doen, die de Hemelse Engelen worden genoemd, waarover boven. Dat het woord dat boven die is, uit het boze is, komt omdat dat wat er boven is, niet uit den Heer is, maar uit het eigene van den mens, aldus uit het boze, want het eigene van den mens is niets dan het boze; men zie n. 210, 215, 874, 875, 876, 987, 1023, 1044, 1047, 3812 einde, 4328, 5660, 8941, 8944. Uit deze dingen blijkt wederom, hoe de Heer heeft gesproken, namelijk zó dat er in alle en de afzonderlijke dingen een inwendige zin is; omdat Hij sprak uit het Goddelijke; aldus voor de Engelen tegelijk wanneer Hij voor de mensen sprak, want de Engelen doorvatten het Woord volgens den inwendigen zin ervan.

9167. Of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot, en deszelfs heer het zal genomen hebben; dat dit betekent de verbinding onder het goede, staat vast uit de betekenis van of hij niet zijn hand zal gelegd hebben aan het werk van zijn genoot, wanneer het wordt gezegd van het uiterlijk en het innerlijk ware en goede, zijnde of zij het goede zullen zijn binnengegaan, waarover boven n. 9155, aldus of zij onder het goede zijn verbonden; wat de verbinding onder het goede is, zie men in n. 9154; en uit de betekenis van den heer, zijnde het goede, waarover n. 9154; aldus is of deszelfs heer het niet zal genomen hebben: of het goede ze door de verbinding tot de zijne zal gemaakt hebben. Dat de heer het goede is, komt omdat het goede bij den geestelijken mens op de eerste plaats is, en het ware op de tweede, en hetgeen op de eerste plaats is, dit is de heer; volgens het hoedanige van het goede zijn ook alle ware dingen geschikt bij den mens, zoals door een heer des huizes. Vandaar komt het, dat onder den Heer in het Woord de Heer ten aanzien van het Goddelijke Goede wordt verstaan; en onder God, Koning, en Meester, de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware; zoals bij Moscheh: “Jehovah uw God, *Hijzelf de God der goden, en de Heer der heren*”, Deut. x: 17; bij Johannes: “Het Lam zal hen overwinnen, omdat *het de Heer der heren is, en de Koning der koningen*”, Apoc. xvii: 14. Bij denzelfde: “Hij heeft op

Zijn bekleedsel en op Zijn dij een Naam geschreven: *Koning der koningen, en Heer der heren*”, xix: 16; dat de Heer wordt geheten God ten aanzien van het Goddelijk Ware, zie men in n. 2586, 2769, 2807, 2822, 4402, 7268, 8988; en eveneens dat Hij wordt geheten Koning ten aanzien van het Goddelijk Ware, n. 2015 einde, 3009, 3670, 4581, 4966, 5068, 6148; daaruit blijkt, dat de Heer wordt geheten Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede, want waar wordt gesproken over het Ware in het Woord, daar wordt ook gesproken over het Goede, n. 683, 793, 801, 2516, 2618, 2712, 2803, 3004, 4138 einde, 5138, 5502, 6343, 8339 einde. Bij Johannes: “Gij noemt Mij *Meester* en *Heer*, en gij zegt het recht, want Ik ben het; Ik, gewassen heb Ik uw voeten, *de Heer* en *de Meester*”, xiii: 13, 14; de Heer wordt daar ook Heer geheten krachtens het Goddelijk Goede, en Meester krachtens het Goddelijk Ware. Bij Malachia: “Plotseling zal tot Zijn Tempel komen *de Heer*, Dien gijlieden zoekt, en *de Engel des Verbonds*, Dien gijlieden verlangt”, iii: 1, daar aangaande de Komst des Heren, waar Hij Heer wordt geheten krachtens het Goddelijk Goede, en Engel krachtens het Goddelijk Ware, n. 1925, 2821, 3039, 4085, 4295, 6280. Vandaar komt het dat in het Oude Testament zo vaak wordt gezegd *de Heer Jehovih*, en dit wanneer Hij wordt aangesmeekt, waarmede wordt aangeduid O Goede Jehovah, n. 1793, 2921; en dat in het nieuwe Testament *Heer* wordt gezegd in plaats van Jehovah, n. 2921. Uit deze dingen kan men eveneens weten, wat er wordt verstaan onder deze dingen bij Mattheus: “Niemand kan *twee heren* dienen; want óf hij zal den een haat toedragen, en den ander liefhebben”, vi: 24; twee heren zijn het goede en het boze; de mens zal immers óf in het goede zijn óf in het boze; in het ene en het andere tegelijk kan hij niet zijn; hij kan in verscheidene ware dingen zijn, maar die geordend zijn onder één goede; het goede immers maakt den Hemel bij den mens, het boze echter de hel; hij zal zijn óf in den Hemel óf in de hel, niet in het ene en het andere, noch tussen het ene en het andere. Daaruit nu blijkt wat in het Woord wordt verstaan onder den Heer.

9168. En hij zal niet vergoeden; dat dit betekent dat er geen schade is, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde de verbetering, en eveneens het herstel, waarover n. 9087, 9097; vandaar is niet vergoeden niet herstel en niet verbetering, omdat er geen schade is.

9169. En indien het al stelende door diefstal [van hem] zal weggenomen zijn; dat dit betekent indien er verlies is, staat vast uit de betekenis van den diefstal, zijnde de wegneming van het goede en het ware, waarover n. 9125; aldus het verlies.

9170. Hij zal deszelfs heer vergoeden; dat dit het herstel daarvoor betekent, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde het herstel, waarover n. 9087; en uit de betekenis van den heer, zijnde het goede, waarover vlak boven, n. 9167; aldus wordt met hij zal deszelfs heer vergoeden aangeduid het herstel van het ware aan het goede voor dat wat is weggenomen.

9171. Indien het al verscheurende zal verscheurd zijn; dat dit betekent indien de schade niet door schuld is, staat vast uit de betekenis van het verscheurde, zijnde de schade, aangedaan door de valse dingen die uit het boze zijn zonder zijn schuld, waarover n. 4171, 5828.

9172. Zo zal hij een getuige voor hetzelfde brengen; dat dit betekent dat bevestigd, staat vast uit de betekenis van den getuige, zijnde de bevestiging, waarover n. 4197.

9173. Het verscheurde zal hij niet vergoeden; dat dit geen straf betekent, namelijk voor de schade zonder schuld, staat vast uit de betekenis van het verscheurde, zijnde de schade zonder schuld, zoals vlak boven n. 9171; en uit de betekenis van vergoeden, zijnde de straf, waarover n. 9102; hier geen straf, omdat er wordt gezegd dat hij niet zal vergoeden.

9174. En wanneer een man van zijn genoot ter leen zal gevraagd hebben; dat dit het ware uit een andere afstamming betekent, staat vast uit de betekenis van ter leen vragen, zijnde het ware ergens anders vandaan ontvangen dan uit zichzelf, aldus het ware uit een andere afstamming; dat ter leen vragen of lenen dat betekent, komt omdat in de geestelijke wereld er geen andere goede dingen zijn, die worden gevraagd van anderen, en die worden gegeven, dan die welke van het inzicht en van de wijsheid zijn. Er zijn weliswaar verscheidene andere dingen die zich aan het gezicht voordoen, ja zelfs ontelbare, maar die zijn verschijningen uit de dingen die van het inzicht en van de wijsheid zijn; daaruit blijkt, dat ter leen vragen is onderricht worden door een ander, en zo ware dingen of erkentnissen van het ware en het goede ergens anders vandaan ontvangen dan uit zichzelf; maar hoe het hiermede is gesteld, zal verder worden ontvouwd; van den mens wordt gezegd dat hij ware dingen uit zich ontvangt, wanneer hij ze concludeert uit de ware dingen die bij hem zijn; deze verbindt hij dan met de vorige; maar wanneer hij dit doet, laat hij geen andere ware dingen toe, dan die welke samenstemmen onder hetzelfde goede; het is immers het goede dat de ware dingen in reeksen schikt, en ze samenschakelt; het goede is zoals de ziel in den mens, en de ware dingen zijn zoals de dingen waarmede de ziel zich bekleedt, en door welke zij handelt; dat alle en de afzonderlijke dingen in den mens uit zijn ziel leven, is bekend, aldus eveneens de ware dingen die des geloofs zijn uit het goede dat der liefde tot

den Heer en der liefde jegens den naaste is; indien dat goede niet de ziel van den mens is, maar het goede der liefde van zich of der liefde van de wereld, dan is de mens niet een mens, maar een wild dier; en eveneens in het andere leven in het licht des Hemels verschijnt hij zoals een wild dier, hoewel in zijn eigen licht, dat bij het licht des Hemels donkerheid wordt, als een mens. Maar men moet verstaan, dat de Heer de ware dingen schikt volgens het goede des levens van den mens. Van den mens wordt echter gezegd dat hij de ware dingen ergens anders vandaan ontvangt, wanneer hij door een ander wordt onderricht; en indien zij niet samenstemmen onder het goede, waarin hij is, worden zij weliswaar weggelegd in zijn geheugen tussen de wetenschappelijke dingen, maar zij worden niet van hem, dat is, van zijn geloof, omdat zij uit een andere afstamming zijn; het zijn deze ware dingen, waarover wordt gehandeld in dit Vers en in het volgende. In het Woord wordt, waar gezegd wordt ter leen vragen en ter leen geven, aangeduid onderricht worden en onderrichten uit de aandoening der naastenliefde; zoals bij Mattheus: “Aan een elk die van u vraagt geef, *en van dengene die begeert van u ter leen te ontvangen, keer u niet af;*” v: 42; dat hier onder vragen niet werd verstaan vragen, is duidelijk, want er wordt gezegd aan een elk die vraagt geef, aldus ook niet onder ter leen begeren en ontvangen; want indien gegeven werd aan elkeen die vraagt, en eveneens aan elkeen die begeert ter leen te ontvangen, zo zou de mens worden beroofd van al zijn goederen; maar omdat de Heer uit het Goddelijke sprak, werd onder vragen en ter leen begeren, en onder geven en ter leen ontvangen, verstaan de vergemeenschapping van de hemelse goede dingen, die van de erkentnissen van het goede en het ware zijn; want met deze vergemeenschapping is het aldus gesteld, dat hoe meer de Engel aan een ander geeft uit de aandoening der naastenliefde, des te meer uit het gemeenschappelijke uit den Hemel, dat is, uit den Heer, bij hem invloeit, n. 6478; aldus wordt door te geven aan hem die vraagt de Engel niet van goederen beroofd, maar met goederen verrijkt; eender eveneens de mens, wanneer hij den ander het goede doet uit de aandoening der naastenliefde; maar de naastenliefde is aan de goeden geven, en het is niet naastenliefde aan de bozen te geven die vragen en begeren, n. 8120; volgens deze dingen bij David: “De goddeloze *vraagt ter leen*, maar geeft niet weder; de gerechte echter ontfermt zich en geeft”, Psalm xxxvii: 21. Bij Lukas: “Indien gij leent dengenen van wie gij hoopt weder te ontvangen, wat dank hebt gij; hebt veeleer uw vijanden lief, en doet wel, en leent zonder iets weder te hopen; dan zal uw loon groot zijn; en gij zult zonen des Allerhoogsten zijn”, vi: 34, 35; hier eveneens wordt onder ter leen geven verstaan het goede doen

uit de aandoening der naastenliefde, aldus de goede dingen des Hemels vergemeenschappen, en eveneens de goede dingen der wereld, maar deze terwille van gene als doel; de aandoening der naastenliefde is de goede dingen vergemeenschappen zonder het doel der beloning, doch het is niet de aandoening der naastenliefde de goede dingen te vergemeenschappen terwille van de beloning als doel; men zie n. 2373, 2400, 3816, 3956, 4943, 6388, 6389, 6390, 6392, 6393, 6478, 8002. De vijanden liefhebben, en den bozen weldoen, is de aandoening der naastenliefde, maar de vijanden worden liefgehad en men doet hun wel, wanneer zij worden onderricht, en eveneens wanneer zij door passende middelen worden verbeterd, n. 8121. De uitoefening van de naastenliefde wordt ook met lenen aangeduid bij Moscheh: “Indien gij der stem van Jehovah zult gehoorzaamd hebben, en zult waargenomen hebben om te doen Zijn geboden, *zo zult gij lenen aan vele volken, gij echter zult niet ter leen vragen*”, Deut. xxviii: 12; lenen aan vele volken, is een overvloed hebben aan goede dingen van inzicht en van wijsheid, en uit den overvloed vergemeenschappen, en geen behoefte hebben aan die van anderen, omdat hem alle dingen door den Heer worden gegeven. Bij David: “Goed is de man *die zich ontfermt en leent*, hij zal zijn woorden in het gericht staande houden, want hij zal tot in het eeuwige niet wankelen”, Psalm cxii: 5, 6; met zich ontfermen en lenen wordt aldus de staat beschreven van hen, die in de echte naastenliefde zijn; eender in Psalm xxxvii: 21; behalve ook elders.

9175. En het wordt gebroken of sterft; dat dit de schade daaraan of de uitblussing betekent, staat vast uit de betekenis van gebroken worden, zijnde de schade waarover n. 9163; en uit de betekenis van sterven, zijnde de uitblussing.

9176. Deszelfs heer niet met hem zijnde; dat dit betekent indien het goede van dat ware er niet tegelijk is in het gemeen, staat vast uit de betekenis van den heer, zijnde het goede, waarover n. 9167, en uit de betekenis van niet met hem, zijnde niet tegelijk in het gemeen. Hoe het hiermede is gesteld, kan blijken uit de dingen, die boven in n. 9154 zijn getoond aangaande de ware dingen in het goede, namelijk dat alle ware dingen in het gemeen zijn geschikt onder het goede; hier echter wordt gehandeld over de geleende ware dingen, dat is, van een ander aangenomen, men zie n. 9174; deze ware dingen hebben óf met zich hun goede, óf zij hebben het niet; die welke met zich hun goede hebben, zijn die welke, wanneer ze worden gehoord, aandoen, doch die welke het niet hebben, zijn die welke dan niet aandoen; de ware dingen die met zich hebben hun goede, worden verstaan onder de geleende dingen, die gebroken worden of die sterven, indien de heer met ze is; doch de ware dingen die niet met zich

hebben hun goede, worden verstaan onder de geleende dingen, die gebroken worden of sterven, indien de heer niet met ze is. Deze ware dingen kunnen weliswaar worden beschreven, maar niet bevattelijk, dan alleen voor het bevattingsvermogen van hen die in het licht des Hemels uit den Heer zijn; de overigen, die alleen uit het licht der wereld, dat is, uit het natuurlijk schijnsel, zien, zouden ze, omdat zij in de donkerheid zijn ten aanzien van de hemelse dingen, niet begrijpen; en indien het hun toescheen dat zij ze begrepen, zo zou het nochtans zijn uit de begoochelingen en uit de stoffelijke dingen, die meer verduisteren en in schaduwen wikkelen, dan dat zij verlichten; het is genoeg te weten, dat er wordt gehandeld over de ware dingen des geloofs verbonden met hun goede en niet verbonden; de niet verbonden ware dingen zijn die welke van anderen worden aangeleerd, en niet dieper binnentreden dan in het geheugen, en daar als wetenschappelijke dingen blijven, en niet worden doorvat tussen de ware dingen, die zijn geordend in het gemeen onder het goede. Uit deze dingen kan men enigermate weten, in hoedanige dingen de Engellijke wijsheid bestaat, want de Engelen begrijpen niet slechts hoe het met deze dingen is gesteld, maar ook tegelijk ontelbare dingen dienaangaande, aldus dingen waarvan de mens zelfs niet weet dat zij er zijn, te minder wat zij zijn; de Engelen zijn immers in het licht des Hemels, en het licht des Hemels heeft oneindige dingen in zich; want het licht des Hemels is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer.

9177. Al vergoedende zal hij vergoeden; dat dit het herstel betekent, staat vast uit de betekenis van vergoeden, zijnde het herstel, waarover n. 9087.

9178. Indien deszelfs heer met hetzelfde is, zal hij niet vergoeden; dat dit betekent dat indien het goede van het ware er tegelijk is, er geen herstel is, staat vast uit de betekenis van indien de heer niet met hetzelfde is, zijnde indien het goede van het ware er niet tegelijk is, waarover boven n. 9176; en uit de betekenis van vergoeden, zijnde het herstel, zoals nu boven n. 9177, aldus is niet vergoeden niet herstel.

9179. Indien een huurling met hetzelfde; dat dit betekent indien terwille van het goede van het gewin, staat vast uit de betekenis van den huurling, zijnde hij die het goede doet terwille van het goede van het gewin of terwille van het loon, waarover n. 8002; aldus in den abstracten zin het goede van het gewin of het loon.

9180. Zo zal hij komen in zijn loon; dat dit de onderwerping en de dienstbaarheid betekent, staat vast uit de betekenis van in het loon komen, zijnde zich onderwerpen en dienen. Hiermede is het aldus gesteld: Zij die uit het Woord, of uit de leer der Kerk, of eveneens uit anderen, wie dan ook, ja

zelfs die uit zichzelf door gevolgtrekkingen, ware dingen aanleren en putten, terwille van het gewin, dat is, om eerbewijzen of schatten te gewinnen, of ook om den Hemel te verdienen, zijn degenen die in den inwendigen zin worden verstaan onder de huurlingen die in hun loon zullen komen, dat is, die zich onderwerpen en zullen dienen; de winsten immers zullen op de laatste plaats zijn voor den mens der Kerk, niet op de eerste; wanneer zij op de laatste plaats zijn, zo zijn zij dienstknechten, doch indien op de eerste plaats, zo zijn zij heren. Hij die het gewin op de eerste plaats beschouwt, is een omgekeerd mens, en hij wordt eveneens als een omgekeerde in het andere leven uitgebeeld, met het hoofd in de hel; doch hij die de naastenliefde en het geloof, aldus den Heer en den naaste, op de eerste plaats beschouwt, is een opgericht mens, en hij vertoont zich ook opgericht in het andere leven, met het hoofd in den Hemel; daaruit blijkt, wat er wordt verstaan onder het goede dat geschiedt terwille van het gewin, en dat dit zal worden onderworpen en zal dienen, hetgeen wordt aangeduid met: indien een huurling met hetzelfde, zo zal hij komen in zijn loon.

9181. Vers 15 en 16. *Wanneer een man een maagd zal overreed hebben, die niet is ondertrouwd, en met haar zal gelegen hebben, al bruidschat gevende zal hij haar bruidschat geven zich tot een vrouw. Indien al weigerende haar vader zal geweigerd hebben om haar aan hem te geven, zo zal hij zilver uitwegen volgens den bruidschat der maagden.* Indien een man een maagd zal overreed hebben, die niet is ondertrouwd, betekent het goede niet met het ware verbonden; en met haar zal gelegen hebben, betekent de onwettige verbinding; al bruidschat gevende zal hij haar bruidschat geven, zich tot een vrouw, betekent het kenteken der instemming tot de wettige verbinding; indien al weigerende haar vader zal geweigerd hebben om haar aan hem te geven, betekent indien het innerlijk goede de verbinding niet toelaat; zo zal hij zilver uitwegen volgens den bruidschat der maagden, betekent een ander ware dat instemt in de plaats ervan.

9182. Indien een man een maagd zal overreed hebben, die niet is ondertrouwd; dat dit betekent het goede niet met het ware verbonden, staat vast uit de betekenis van overreden, wanneer het van een man en een maagd wordt gezegd, zijnde verlokken tot verbinding; uit de betekenis van een man, zijnde het ware, waarover n. 3134, 7716, 9007; uit de betekenis van een maagd, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, waarover n. 3081, 4638; aldus het goede dat de Kerk is; en uit de betekenis van ondertrouwd zijn, zijnde de verbinding. Hier zal in het kort worden gezegd, vanwaar de Wet aangaande de onwettige verbinding, waarover nu wordt gehandeld, de oorzaak en den oorsprong

afleidt. Alle aan de zonen Israëls gegeven wetten hebben haar oorzaak in den Hemel, en aan de wetten der orde daar ontlene zij den oorsprong; de wetten der orde in den Hemel zijn alle uit het Goddelijk Ware en Goede die voortgaan uit den Heer, daarvandaan zijn de wetten van het goede der liefde en van het ware des geloof; de verbinding van het goede en het ware in den Hemel wordt het hemels huwelijk genoemd; en dit wordt uitgebeeld in de huwelijken op aarde, en eveneens wordt het met de huwelijken in het Woord aangeduid; daaruit blijkt, wat de onwettige verbindingen behelzen, en eveneens wat de hoererijen en de echtbreuken; in deze beide Verzen wordt gehandeld over de onwettige verbinding, welke daarna of wettig wordt, of geslaakt wordt; over de onwettige verbinding die daarna wettig wordt, wordt gehandeld in dit Vers; en over de onwettige verbinding die daarna wordt geslaakt, wordt gehandeld in het volgende Vers. Een onwettige verbinding is die welke niet geschiedt uit de echtelijke aandoening, maar uit een andere aandoening, welke dan ook, zoals uit de aandoening der schoonheid, uit de aandoening van het gewin, uit de aandoening van de waardigheid van den persoon, en eveneens die welke geschiedt uit de wulpsheid. Deze verbindingen zijn onwettig in het beginsel, ter oorzake hiervan dat het uitwendige dingen zijn die verbinden, en niet tegelijk inwendige. Maar nochtans kan uit die als middelen daarna de wettige verbinding geschieden, welke geschiedt wanneer de animi worden verbonden; en ook kan uit die daarna geen verbinding geschieden, hetgeen geschiedt wanneer de animi worden ontbonden. Dat het aldus is, is in de wereld gemeenlijk bekend. De wettige verbinding, die er ene der animi is, geschiedt wanneer beiden in een eender goede en ware zijn, want het goede en het ware maken het leven van den mens, het zedelijk en het burgerlijk goede en ware het leven van den uitwendigen mens, en het geestelijk goede en ware het leven van den inwendigen mens; men moet weten, dat het leven van den mens nergens anders vandaan is dan uit het goede en het ware, want het goede wordt geheten al datgene wat de mens liefheeft, en het ware al datgene wat de mens gelooft; of, wat hetzelfde is, het goede wordt geheten al datgene wat de mens wil, en het ware al datgene wat de mens verstaat; daaruit blijkt, dat de wettige verbinding geschiedt, wanneer de ene gade in het ware is, en de andere in het overeenstemmende goede; zo immers wordt in die beiden het hemels huwelijk uitgebeeld, zijnde dat van het goede en het ware. Vandaar komt het, dat de echtelijke liefde uit dat huwelijk nederdaalt, men zie n. 2727 tot 2759, 2803, 3132, 4434, 4835. Uit deze dingen als praemissen kan men weten, hoe het is gesteld met de verbindingen, waarover in dit en het volgende Vers wordt gehandeld. De ondertrouwingen vóór de huwelijken zijn

van de oude tijden aan in gebruik geweest, en zij beeldden de eerste verbinding uit, welke die is van den Inwendigen mens zonder den Uitwendigen; daarna beeldden de huwelijken zelf de tweede verbinding uit, welke die is van den Inwendigen mens met den Uitwendigen; want wanneer de mens wordt wederverwekt door de goede en de ware dingen des geloofs, wordt eerst de Inwendige mens wederverwekt, en daarna de Uitwendige, omdat deze uit genen is, n. 3286, 3321, 3493, 3882, 8746. Uit deze dingen blijkt, wat met de ondertrouw en met ondertrouwd worden, en eveneens wat met den bruidegom en de bruid, in het Woord wordt aangeduid, namelijk met de ondertrouw de verbinding van het ware en het goede in den Inwendigen mens; en met den bruidegom, waar wordt gehandeld over den Heer en over de Kerk, het Goede, en met de bruid het Ware; zoals in de volgende plaatsen; bij Jeremia: “Ik gedacht voor u de barmhartigheid uwer jeugd, *de liefde uwer ondertrouwingen*, toen gij gingt achter Mij, in de woestijn, in onbezaaid land,” II: 2; daar aangaande de Oude Kerk, en aangaande de restauratie ervan door den Heer; de liefde der ondertrouwingen is de aandoening van het geestelijk leven, hetwelk uit de ware dingen des geloofs en het goede der liefde is; de staat van het verlangen, toen zij nog in de onwetendheid van en in het gebrek aan die dingen waren, wordt aangeduid met gaan achter Mij in de woestijn en in onbezaaid land. Bij Hoschea: “Ik zal te dien dage voor hen een verbond maken met het wilde dier des velds, en met den vogel der hemelen, en met het kruipende der aarde; en Ik zal den boog en het zwaard en den krijg verbreken, en *Ik zal u Mij ondertrouwen* in gerechtigheid en in gericht, en in barmhartigheid en in ontfermingen”, II: 17, 18, 19; daar wordt gehandeld over de restauratie van de nieuwe Kerk; een verbond maken met het wilde dier des velds, met den vogel, en met het kruipende der aarde, is de verbinding van den Heer door het inwendig en het uitwendig goede en ware bij den mens; het verbond is de verbinding, n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 6804, 8767, 8778; het wilde dier des velds is het leven uit het goede, n. 841, 908; de vogel is het leven van het ware, n. 40, 745, 776, 991, 3219, 5149, 7441; het kruipende der aarde zijn de goede en de ware dingen van den uitwendigen en zinlijken mens, n. 746, 909; den boog, het zwaard, en den krijg verbreken, is de leer en de krachten van het valse vernietigen; de boog is de leer van het valse, n. 2686, 2709; het zwaard is het valse strijdende tegen het ware, n. 2799, 4499, 6353, 7102; de krijg is de strijd zelf, of de geestelijke strijd, n. 1664, 2686, 8273, die dingen verbreken, is vernietigen; ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, is verbonden worden met den Heer in het goede en het ware; ondertrouwen is met zich verbinden, van de gerechtigheid wordt gesproken

met betrekking tot het goede en van gericht met betrekking tot het ware, n. 2235; ondertrouwen in barmhartigheid en in ontfermingen, is uit de liefde jegens hen die in het goede zijn, en in de liefde jegens hen die in de ware dingen zijn; van barmhartigheid des Heren wordt gesproken jegens hen die in de ontoereikendheid van en toch in het verlangen naar het goede zijn, en van ontfermingen wordt gesproken jegens hen die in de onwetendheid van, en toch in het verlangen naar het ware zijn; uit deze dingen blijkt, dat de ondertrouw de verbinding is van het goede en het ware bij den mens uit den Heer; een ieder kan zien dat daar zulke dingen worden aangeduid, want voor de doorvatting alleen al uit het natuurlijk schijnsel is het duidelijk, dat Jehovah niet een verbond maakt met het wilde dier des velds, met den vogel, en met het kruipende dier der aarde, maar met hen die in het goede en het ware des geloofs zijn, aldus met het goede en het ware bij den mens, bijgevolg dat zulke dingen in die profetische uitspraak schuilen. Bij Malachia: “Jehudah heeft trouwelooslijk gehandeld, omdat hij de heiligheid van Jehovah heeft ontwaard, omdat hij heeft liefgehad *en met zich heeft ondertrouwd de dochter eens vreemden gods*”, II: II; ondertrouwen de dochter eens vreemden gods, is verbonden worden met het boze van het valse, de vreemde god is het valse, n. 4402 einde, 4544, 7873. Dat de bruidegom, waar wordt gehandeld over den Heer en over de Kerk, het goede is, en de bruid het ware, bij Jesaja: “Jehovah heeft mij bekleed met de klederen des heils, met den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij bedekt; *zoals de bruidegom de tulband opzet*, en *zoals de bruid zich versiert met haar vaten*”, LXI: 10. Bij Johannes: “Ik zag de heilige stad Hierosolyma nederdalende uit God vanuit den Hemel, *bereid zoals een bruid versierd voor haar echtgenoot*”, Apoc. XXI: 1, 2. Bij denzelfde: “De Engel zeide: Kom, *ik zal u tonen de bruid, de echtgenote des Lams*”, Apoc. XXI: 9, 10; daar staat de bruid voor de Kerk. Bij Mattheus: “Jezus zeide tot de discipelen van Johannes: Kunnen ook de zonen der bruiloft treuren, *zolang de Bruidegom met hen is*; de dagen echter zullen komen, wanneer *de Bruidegom van hen zal worden weggenomen*, en dan zullen zij vasten”, 1X: 15, en Lukas v: 34, 35; de zonen der bruiloft worden degenen geheten die in de ware dingen der Kerk zijn en het goede opnemen, want het goede dat uit den Heer is, is de bruidegom; dat de zonen der bruiloft niet treuren zolang de Bruidegom met hen is, is dat zij in een gezegenden en gelukzaligen staat zijn, aldus bij den Heer, wanneer zij zijn in de ware dingen verbonden met het goede; zij zullen vasten wanneer de Bruidegom van hen zal worden weggenomen, is dat zij in een rampzaligen staat zijn wanneer het goede niet langer is verbonden met de ware dingen; deze staat is de laatste staat der Kerk, gene echter de eerste staat.

Het eendere wordt *met den bruidegom*, dien de tien maagden tegemoet gingen, aangeduid bij Mattheus Hfdst. xxv: 1 tot 12; de maagden immers die olie hadden in de lampen, zijn zij die het goede in hun ware dingen hebben; doch zij die geen olie in de lampen hadden, zijn zij die niet het goede in de ware dingen hebben, men zie n. 4638; en dat de olie het goede der liefde is, n. 886, 3722, 4582. Bij Johannes: “Johannes zeide: Ik ben de Christus niet, maar ik ben gezonden vóór Hem; *die de bruid heeft, is de bruidegom*; de vriend echter *des bruidegoms*, die staat en Hem hoort, verheugt zich met vreugde *om de stem des bruidegoms*”, III: 28, 29; de bruid voor het ware dat van het geloof der Kerk is, en de bruidegom voor het goede dat van de liefde der Kerk is, het ene en het andere uit den Heer; aldus voor den mens der Kerk, bij wien het goede is verbonden met de ware dingen. Uit deze dingen blijkt ook, wat er in den inwendigen zin wordt verstaan onder de vreugde en de stem des *bruidegoms* en der *bruid*, bij Jesaja LXII: 5; bij Jeremia Hfdst. VII: 34; Hfdst. XVI: 9; Hfdst. XXV: 10; Hfdst. XXXIII: 11; Apoc. XVIII: 23, namelijk de Hemel en de gelukzaligheid vanwege de verbinding van het goede en het ware bij den mens en den Engel.

9183. En met haar zal gelegen hebben; dat dit de onwettige verbinding betekent, staat vast uit de betekenis van liggen met een maagd die niet ondertrouwd is, zijnde de onwettige verbinding; met de ondertrouw immers wordt de verbinding van den Inwendigen mens aangeduid, met liggen echter de verbinding van den uitwendigen, waarover nu boven n. 9182.

9184. Al bruidschat gevende zal hij haar bruidschat geven, zich tot een vrouw; dat dit het kenteken der instemming van zijn kant tot de wettige verbinding betekent, staat vast uit de betekenis van den bruidschat en van bruidschat geven, zijnde het kenteken der instemming, waarover n. 4456; en uit de betekenis van tot vrouw, zijnde tot de wettige verbinding; want iemand tot vrouw nemen, is wettig verbonden worden. De onwettige verbinding in den geestelijken zin is de verbinding van het ware met de aandoening uit het verkwikkelijke van het gewin of uit het verkwikkelijke van de eer, in hoedanige aandoening degenen zijn die de ware dingen der Kerk terwille van die verkwikkelijke dingen aanleren; maar deze verbinding schaadt niet degenen die daarna door den Heer worden wederverwekt, aangezien bij dezen die aandoeningen aanblijven, maar ondergeordend onder de aandoening van het ware terwille van het goede van het nut en van het leven, en dienen; want zij zijn op de laatste plaats, hoewel tevoren verscheen dat zij op de eerste plaats waren; wanneer immers de mens wordt wederverwekt, wordt de orde van zijn leven omgekeerd; op deze wijze wordt uit de onwettige verbinding een

wettige verbinding. Dat dit kan geschieden, komt omdat de ware dingen die des geloofs zijn, binnentreden door het gehoor, aldus door den uitwendigen mens, en de uitwendige mens niet wijs is dan alleen in de dingen die der wereld en die van hemzelf zijn, zijnde de verkwikkelijke dingen uit winsten en uit eerbewijzen; doch wanneer de Inwendige mens door de wederverwekking is geopend, dan vloeit door dezen uit den Heer het goede in, dat de ware dingen die door den uitwendigen mens binnentreden, tot zich neemt en ze met zich verbindt; en volgens de verbinding wordt de orde omgekeerd, dat is, wordt in de laatste plaats gesteld dat wat in de eerste plaats was geweest; dan trekt de Heer alle dingen die des levens bij den mens zijn tot Zich, opdat zij omhoog schouwen; dan beziet de mens de dingen die des Heren en des Hemels zijn, als einddoelen, en den Heer Zelf als het Einddoel terwille waarvan alle dingen zijn, en de vorige dingen, zijnde de verkwikkelijke dingen van gewin en van eerbewijzen, als de middelen tot dat einddoel; het is bekend, dat de middelen het leven nergens anders vandaan hebben dan uit het einddoel, en zonder het einddoel geen; aldus hebben de verkwikkelijke dingen van gewin en van eerbewijzen, wanneer zij middelen zijn geworden, dan het leven uit het leven uit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer; want het einddoel terwille waarvan, is de Heer. Wanneer de mens in zulk een orde des levens is, dan zijn de winsten en de eerbewijzen voor hem zegeningen; doch indien hij in de omgekeerde orde is, zo zijn de winsten en de eerbewijzen voor hem vervloekingen; dat alle dingen zegeningen zijn wanneer de mens in de orde des Hemels is, leert de Heer bij Mattheus: “Zoekt eerst het Koninkrijk der Hemelen en zijn Gerechtigheid; en alle dingen zullen u worden toegeworpen”, VI: 33.

9185. Indien al weigerende de vader zal geweigerd hebben om haar aan hem te geven; dat dit betekent indien het innerlijk goede de verbinding niet toelaat, staat vast uit de betekenis van weigeren, zijnde niet toelaten; uit de betekenis van haar aan hem geven, namelijk tot vrouw, zijnde de wettige verbinding, waarover nu boven n. 9184; en uit de betekenis van den vader, zijnde het goede, waarover n. 3703, 3704, 5581, 5902, 6050, 7499, 8328, 8897; dat het innerlijk goede is, komt omdat uit het innerlijk goede als een vader en uit het innerlijk ware als een moeder de uiterlijke ware en goede dingen worden ontvangen en geboren, die derhalve in het Woord zonen en dochteren worden genoemd.

9186. Zo zal hij zilver uitwegen volgens den bruidschat der maagden; dat dit betekent een ander ware dat instemt in de plaats ervan, staat vast uit de betekenis van het zilver, zijnde het ware, waarover n. 1551, 2954, 5658, 6112,

6914, 6917; uit de betekenis van uitwegen, zijnde de vervanging in de plaats van het vorige; want wie een bruidschat uitweegt en de maagd niet aanneemt, die geeft iets anders voor haar in de plaats; en uit de betekenis van den bruidschat der maagden, zijnde het kenteken der instemming tot de verbinding, waarover vlak boven n. 9184, welk kenteken het ware is instemmende met het innerlijk goede; want de bruidschat was vijftig zilverlingen gegeven aan den vader van het meisje, Deut. xxii: 29, aldus de ware dingen inwijdende tot de volle verbinding; het zilver immers is het ware, zoals hier boven is getoond, en vijftig is ten volle, n. 2252, hier andere ware dingen in de plaats der vorige, en instemmende met het goede. Hoe het met deze dingen is gesteld, blijkt uit hetgeen boven is getoond; waaraan dit moet worden toegevoegd: Opdat een onwettige verbinding wettig worde, zal het goede dat door den inwendigen mens invloeit uit den Heer, met zich verbinden het ware dat door den uitwendigen mens, dat is, door diens gehoor, binnentreedt; indien dit ware niet samenstemt met dat goede, dan zal in de plaats ervan een ander ware, dat tot de verbinding samenstemt of daarmede instemt, worden gesteld. Dit zou met voorbeelden kunnen worden toegelicht; maar omdat de verbinding van het goede en het ware in de donkerheid is vanwege de verwijdering van het goede der liefde uit de ware dingen des geloofs, en de verwerping ervan achter de ware dingen, en bijna tot den rug, zo zou derhalve deze zaak door voorbeelden niet helderder uitkomen; in het algemeen kan niemand den inwendigen zin des Woords, aldus ook niet de dingen der Engellijke wijsheid vatten, indien hij niet weet en verstaat, dat alle en de afzonderlijke dingen in den Hemel betrekking hebben op het goede en het ware, en dat daar niets bestaat tenzij uit het ene verbonden met het andere; vandaar komt het, dat degenen in de duisternis zijn, die het ene van het andere scheiden, namelijk het ware dat des geloofs is van het goede dat der naastenliefde is, zoals degenen doen die zeggen dat de mens wordt gezaligd door het geloof-alleen, of door het vertrouwen-alleen dat des geloofs is; die kunnen, omdat zij alle dingen terugbrengen tot het geloof, en niets tot de naastenliefde, nooit iets vatten aangaande de hemelse dingen, die in den inwendigen zin des Woords zijn; zij zijn immers in de duisternis aangaande het goede, aldus eveneens in de duisternis aangaande de verbinding van het goede en het ware, bijgevolg aangaande het ware zelf, want dit is dan in dezelfde duisternis gewikkeld; vandaar zovele en zo grote hersenschimmen en ketterijen; zij die worden verlicht aangaande de ware dingen, zijn die weinigen, die in de leer en tegelijk in het leven van het ware zijn. Laten zij die in het geloof-alleen zijn, weten dat alle denkbeelden der Engelen, die in den tweeden Hemel zijn,

en de geestelijke worden genoemd, zijn uit de ware dingen die goede dingen zijn geworden door het leven, en dat alle denkbeelden der Engelen, die in den derden Hemel zijn, en de hemelse worden genoemd, uit het goede zijn; en dat dezen vandaar in de wijsheid zelf zijn, waarover, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, elders wonderbaarlijke dingen zullen worden gezegd.

9187. Vers 17, 18, 19. *Een toveres zult gij niet laten leven. Al wie met een beest ligt, al stervende zal hij sterven. Wie den goden slachtoffert, zal verwenst worden; behalve aan Jehovah alleen.* Een toveres, betekent hen bij wie iets van de Kerk verbonden is met de valse dingen van het boze der zelfliefdde; zult gij niet laten leven, betekent de beroving van het geestelijk leven; al wie met een beest ligt, betekent de verbinding met de boze dingen van de begeerten der zelfliefdde; al stervende zal hij sterven, betekent de verdoemenis; wie den goden slachtoffert, betekent den eredienst van de valse dingen uit het boze; zal verwenst worden, betekent de uitwerping; behalve aan Jehovah alleen, betekent dat de Heer, Die de allene en enige God is, moet worden vereerd.

9188. Een toveres; dat dit degenen betekent bij wie iets van de Kerk verbonden is met de valse dingen van het boze der zelfliefdde, staat vast uit de betekenis van de toverijen, zijnde de valse dingen van het boze der zelfliefdde verbonden met zulke dingen die der Kerk zijn; het zijn twee dingen die den Hemel maken, aldus het geestelijk leven bij den mens, het ware des geloofs in den Heer, en het goede der liefde tot Hem, en het zijn twee dingen die de hel maken, aldus den geestelijken dood bij den mens, het valse des geloofs en het boze der zelfliefdde, deze twee zijn verbonden bij hen, die in de hel zijn, en zij maken het helse huwelijk; gene twee echter zijn verbonden bij hen die in den Hemel zijn en zij maken het hemels huwelijk; de Heer houdt, voor zoveel als het kan geschieden, den mens af van de verbinding van het ware en het goede met het valse en het boze, omdat deze verbinding de ontwijding is; maar nochtans kunnen verscheidenen van hen die in de Kerk zijn, niet daarvan worden afgehouden; de oorzaak hiervan is deze, dat zij van de kindsheid aan zulke dingen hebben geput die der Kerk zijn uit het Woord en uit de leer uit het Woord, en sommigen van hen zich daarvan hebben doordrenkt, en ze van hun geloof hebben gemaakt; dezen hebben, toen zij tot den volwassen leeftijd waren gekomen, waarop zij, niet als tevoren uit anderen maar uit zichzelf begonnen te denken, de dingen die van hun geloof zijn geworden, voor niets geacht, en in de plaats ervan valse dingen aangegrepen, en zich eveneens daarvan doordrenkt; diegenen zijn het die bij zich de ware dingen met valse dingen hebben verbonden; want de ware dingen die eenmaal des geloofs zijn geworden, blijven, en kunnen ook niet worden uitgeroeid; en de valse dingen

die daarop des geloofs worden, verbinden zich met gene; het is deze verbinding die in den inwendigen zin met de toverijen wordt aangeduid. Dat die valse dingen de valse dingen van het boze der zelfliefdde zijn, komt omdat elk boze uit die liefde voornamelijk opwelt, en met het boze ook het valse, aangezien zij samenhangen. Daaruit blijkt, dat bij dezulken het geestelijk leven er geen is, omdat het is vernietigd door de valse dingen van het boze; en voor zoveel als zij die valse dingen met de ware dingen hebben verbonden, hebben zij het geestelijk leven bij zich uitgeblust; en omdat zij zo dood in plaats van levend zijn geworden, wordt er gezegd dat gij hen niet zult laten leven. Dat die verbinding met de toverijen in het Woord wordt aangeduid, blijkt bij Jesaja: “Zij zeide: Ik zal geen weduwe zitten, noch kinderloosheid kennen; doch die twee dingen zullen u in één ogenblik overkomen, op één dag, de kinderloosheid en het weduwschap *vanwege de veelheid uwer toverijen, vanwege de aanzienlijke grootte uwer magische dingen*. Gij hebt vertrouwd op uw boosheid, gij hebt gezegd: Niemand ziet mij; uw wijsheid en uw wetenschap heeft u verleid, toen gij in uw hart hebt gezegd: Ik, en geen zoals ik verder; daarom zal over u een boze komen dat gij niet zult weten te verbidden; en een onheil zal op u vallen, dat gij niet zult kunnen verzoenen; en er zal plotseling een verwoesting over u komen, gij zult het niet weten; volhardt nu in uw magieën, en *in de veelheid uwer toverijen*, waarin gij gearbeid hebt van uw jeugd af. Gij zijt vermoeid van de veelheid uwer raadslagen; laten zij nu staan en u redden, *de hemelvorsers, de sterrenzieners, en de kenners van de nieuwe manen*, van de dingen die over u zullen komen; zie, zij zijn geworden zoals stoppelen, het vuur heeft hen verzengd, zij ontrukken hun ziel niet aan de hand der vlam”, XLVII: 8 tot 14; dat de tovenaars degenen zijn die de valse dingen van het boze der zelfliefdde verbinden met de ware dingen des geloofs, en zo vergaan, blijkt uit de afzonderlijke dingen daar in den inwendigen zin beschouwd; zij worden daar immers beschreven; de uitblussing van hun geestelijk leven wordt beschreven met het weduwschap en de kinderloosheid; het weduwschap is de beroving van het ware en van het goede daaruit, de kinderloosheid is de beroving van het ware en het goede. De oorsprong van het valse, zijnde uit het boze der zelfliefdde, wordt beschreven met deze dingen: “Uw wijsheid en uw wetenschap heeft u verleid, toen gij in uw hart hebt gezegd: Ik, en geen zoals ik verder”; en het boze zelf der zelfliefdde met deze dingen: “Zie, zij zijn geworden zoals stoppelen, het vuur heeft hen verzengd; zij ontrukken hun ziel niet aan de hand der vlam”; het vuur en de vlam is de zelfliefdde; dat het al van het geestelijk leven is uitgeblust, met deze dingen: “Over u zal een boze komen, dat gij niet zult kunnen verbidden, en een onheil zal op u vallen, dat gij niet

zult kunnen verzoenen”; zij worden geheten hemelvorsers, sterrenzieners, en kenners van de nieuwe manen, uit hoofde hiervan dat zij in de uitwendige dingen zonder het inwendige zijn; want dezulken zien uit den uitwendigen mens, en niets uit den inwendigen, aldus uit het natuurlijk schijnsel, en niets uit het geestelijk licht; de hemel immers, de sterren, en de nieuwe manen, zijn in den inwendigen zin de erkentnissen en de wetenschappelijke dingen, hier die welke worden beschouwd vanuit de wereld, en niet vanuit den Hemel. Dat de toverijen zulke valse dingen zijn, blijkt ook bij Micha: “Ik zal de steden uws lands uitroeien, en Ik zal uw vestingen vernietigen; *Ik zal de toverijen uit uw hand uitroeien*, en gij zult geen guichelaars hebben”, v: 10, 11; de steden des lands zijn de valse leerstellige dingen hunner Kerk; en deze worden toverijen genoemd, omdat zij de ware dingen des geloofs vernietigen. Bij Nahum: “*Vanwege de menigte der hoerereien der hoer*, goed van gunst, *meesteres der toverijen*, verkopende de natiën in haar hoerereien, *en de familiën in haar toverijen*”, III: 4; de hoerereien zijn de verdraaiingen van het ware, de toverijen zijn de valse dingen daaruit; eender in Boek II der Koningen: “Jehoram zeide tot Jehu: Is het vrede, Jehu? En deze zeide: Wat vrede, tot aan de hoerereien van uw moeder Isabel, en *haar vele toverijen*”, IX: 22. Dat diegenen tovenaars zijn die uit zichzelf geleerd zijn, op zichzelf alleen vertrouwen, uit hoofde hiervan dat zij zich liefhebben, en als godheden willen vereerd worden, blijkt ook uit de plaatsen waar openlijk wordt gehandeld over de Komst des Heren, Die hen zal leren, en de tovenaars zal uitwerpen; want hij die geleerd zal zijn in de ware en de goede dingen des geloofs, zal door den Heer geleerd zijn, en geenszins door zichzelf; en daarom aldus bij Malachia: “*Zie, Ik ben zendende Mijn Engel, die den weg vóór Mij zal bereiden; en plotseling zal tot Zijn Tempel komen de Heer Dien gijlieden zoekt, en de Engel des Verbonds dien gij verlangt*. En Ik zal naderen tot ulieden ten gerichte; en Ik zal een haastende Getuige zijn *tegen de tovenaars*, en tegen de echtbrekers, en tegen hen die vals zweren”, III: 1, 5; de tovenaars voor hen die door zichzelf geleerd zijn, en zo de ware dingen die uit den Heer zijn vernietigen; de echtbrekers voor hen die de goede dingen vernietigen, en degenen die vals zweren voor hen die de valse dingen bevestigen; dat het de Heer is Die hen zal uitwerpen, is duidelijk, want er wordt gezegd dat tot Zijn Tempel zal komen de Heer, en de Engel des Verbonds. Ook bij Moscheh: “Wanneer gij komt tot het land, dat Jehovah God u zal geven, zo zal niet gevonden worden in u *die zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet doorgaan, die waarzeggerijen waarzegt*, en *die de hellen ondervraagt*, en *een vogelwichelaar*, en *een tovenaars*, en *een bezweerder*, en *die den python ondervraagt*, en *een guichelaar*, en *die de doden vraagt*; want al wie

die dingen doet, is Jehovah een gruwel; en om deze gruwelen verdrijft Jehovah uw God hen vóór u. *Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, zoals mij, zal u Jehovah uw God opwekken; Hem zult gij gehoorzamen; Jehovah zeide in Choreb: Een Profeet zal Ik hun opwekken uit het midden hunner broederen, zoals u; en Ik zal Mijn woorden in Zijn mond geven, opdat Hij tot hen zal spreken alles wat Ik Hem zal gebieden; weswege het zal geschieden de man die niet Mijn woorden zal gehoorzaamd hebben, die Hij in Mijn Naam zal spreken, van dien zal Ik het vragen*”, Deut. XVIII: 9 tot 19; onder de waarzeggers, de vogelwichelaars, de tovenaars, en de overigen die daar worden genoemd, worden in den inwendigen zin degenen verstaan die de ware en de goede dingen der Kerk vernietigen door verdraaid toegepaste wetenschappelijke dingen, aldus die uit het eigen inzicht zijn, en door de valse dingen uit de boze dingen der liefden van zich en van de wereld, aldus die uit de begeerte naar gewin en eerbewijzen aanleren en leraren, en niet uit de aandoening van het ware des geloofs en van het goede des levens; en omdat daaruit alle valse dingen der leer en alle boze dingen des levens ontstaan, wordt derhalve gesproken van den Profeet Die zal komen en zal leren; dat die Profeet de Heer is, is in de Kerk bekend; en eveneens is het den Joden en de natiën te dien tijde bekend geweest, zoals blijkt bij Mattheus, Hfdst. XXI: 11; Lukas 1: 76; Hfdst. VII: 16; Hfdst. XIII: 33; Markus VI: 4. Men wordt door den Heer geleerd, wanneer men niet terwille van zich en van de wereld, maar terwille van het goede en het ware zelf het Woord leest, want dan wordt men verlicht; wanneer men het echter doet terwille van zich en van de wereld, dan wordt men verblind. De Profeet betekent hem die leert, en in den zin los van den persoon, de leer, n. 2534, 7269, aldus den Heer ten aanzien van het Woord of het Goddelijk Ware.

9189. Zult gij niet laten leven; dat dit de beroving van het geestelijk leven betekent, staat vast uit de betekenis van levend maken, zijnde met het geestelijk leven begiftigen, waarover n. 5890; aldus is niet levend maken of laten leven, van het geestelijk leven beroven. Dat diegenen zich van het geestelijk leven beroven, die de valse dingen uit het boze der zelfliefd met de ware dingen des geloofs verbinden, en met de tovenaars worden aangeduid, zie men vlak boven in n. 9188.

9190. Al wie met een beest ligt; dat dit de verbinding met de boze dingen van de begeerten der zelfliefd betekent, staat vast uit de betekenis van liggen, zijnde verbonden worden; en uit de betekenis van het beest, zijnde de goede aandoening bij de goeden, en de boze aandoening bij de bozen, waarover n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 719, 776, 2781, 3518, 3519, 5198, 7424, 7523,

7872, 9090; aldus de begeerten, hier de begeerten der zelfliefd; de boze aandoeningen worden begeerten genoemd.

9191. Al stervende zal hij sterven; dat dit de verdoemenis betekent, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde de verdoemenis, waarover n. 4507, 6119, 9008.

9192. Wie den goden slachtoffert; dat dit den eredienst van de valse dingen uit het boze betekent, staat vast uit de betekenis van slachtofferen, zijnde de eredienst; dat slachtofferen de eredienst is, komt omdat de slachtoffers de primaire dingen van de eredienst waren bij het Israëlietische en het Joodse volk, n. 923, 6905, 8680, 8936; en uit de betekenis van de goden, zijnde de valse dingen, waarover n. 4402 eind, 4544, 7873, 8941. De eredienst van de valse dingen uit het boze wordt gezegd, omdat deze is tegenovergesteld aan den eredienst van de ware dingen uit het goede, want elke eredienst heeft leerstellige dingen tot richtsnoeren, en deze zijn ware dingen voorzover zij uit het goede zijn, en valse dingen voorzover zij uit het boze zijn; want de ware dingen hebben hun wezen en leven uit het goede, en omgekeerd hebben gene hun dood uit het boze. Maar hiermede is het aldus gesteld: Er zijn er die in de echte ware dingen zijn, er zijn er die in de niet-echte ware dingen zijn, en er zijn er die in de valse dingen zijn; en toch worden zij die in echte ware dingen zijn, vaak verdoemd, en zij die in niet-echte ware dingen, en eveneens zij die in valse dingen zijn, vaak gezaligd. Dit zal voor de meesten als een paradox verschijnen, maar nochtans is het de waarheid; de ondervinding zelf heeft dat bevestigd; want er zijn er in de hel gezien, die meer dan de anderen geleerd waren geweest in de ware dingen uit het Woord en uit de leer hunner Kerk, zowel voorgangers als anderen; en omgekeerd zijn er in den Hemel gezien, die in niet-ware dingen, ook die in valse dingen waren geweest, zowel Christenen als heidenen. De oorzaak dat genen in de hel waren, was deze, dat zij weliswaar in ware dingen ten aanzien van de leer waren geweest, maar in boze dingen ten aanzien van het leven; en dat dezen in den Hemel waren, was omdat zij weliswaar in niet-ware dingen ten aanzien van de leer waren geweest, maar nochtans in het goede ten aanzien van het leven; enige nieuwaangekomen geesten, met wie het gegeven was te spreken, waren verwonderd, dat zij die meer dan de anderen geleerd waren geweest in het Woord en in de leer hunner Kerk, onder de verdoemden waren, van wie zij toch hadden geloofd dat zij lichten in den Hemel zouden zijn, overeenkomstig deze dingen bij Daniël: “De inzichtsvollen zullen blinken zoals de glans des uitspansels, en zij die velen rechtvaardigen, zoals de sterren tot in de eeuw en de eeuwigheid”, XII: 3; maar het werd hun gezegd, dat de inzichtsvollen degenen zijn die in het ware

zijn, en de ware dingen leren; en dat zij die rechtvaardigen degenen zijn die in het goede zijn, en tot het goede leiden; en dat de Heer derhalve heeft gezegd, dat “de rechtvaardigen zullen glinsteren zoals de zon in het Koninkrijk Zijns Vaders”, Mattheus XIII: 43; dat de gerechtigheid wordt gezegd van het goede, en dat zo de gerechten degenen zijn die in het goede zijn, zie men in n. 2235. Verder werd gezegd, dat die geleerden ten aanzien van de leer, maar boos ten aanzien van het leven, degenen zijn die zijn verstaan door den Heer bij Mattheus: “Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door Uw Naam geprofeteerd, en door Uw Naam demonen uitgeworpen, en in Uw Naam vele krachten gedaan; maar dan zal Ik hun belijden: *Ik ken u niet; wijkt van Mij, gij werkers der ongerechtigheid*”, VII: 22, 23; en bij Lukas: “Dan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben vóór U gegeten, en gedronken, in onze straten hebt Gij geleerd; maar Hij zal zeggen: Ik zeg ulieden: Ik ken u niet, vanwaar gij zijt; wijkt van Mij, *alle gij werkers der ongerechtigheid*”, XIII: 26, 27; en dat die ook werden verstaan onder de dwaze maagden, die geen olie in de lampen hadden, over wie bij Mattheus: “Ten slotte kwamen die maagden, zeggende: Heer, Heer, doe ons open; Hij echter, antwoordende, zeide: Voorwaar, Ik zeg ulieden: Ik ken u niet”, XXV: 11, 12; olie hebben in de lampen, is het goede in de ware dingen die van het geloof der Kerk zijn, n. 4638; dat de olie het goede der liefde is, zie men in n. 886, 4582. Voorts, dat zij die in niet-ware dingen zijn, ja zelfs zij die in valse dingen vanwege de onwetendheid zijn, en toch in het goede en vandaar in de aandoening van het weten van het ware, door den Heer werden verstaan, bij Mattheus: “Ik zeg ulieden dat velen uit het oosten tot aan het westen zullen komen, en aanzitten met Abraham, en Izak, en Jakob, in het Koninkrijk der Hemelen; de zonen des koninkrijks echter zullen worden uitgeworpen in de uiterlijke duisternis”, VIII: 11, 12; en bij Lukas: “Zij zullen komen van de opgangen en de ondergangen, en van het noorden en het zuiden, aanzittende in het Koninkrijk Gods; en zie, er zijn uitersten die de eersten zullen zijn, en eersten die laatsten zullen zijn”, XIII: 29, 30; dat de heidenen die in het goede zijn, hoewel zij uit onwetendheid in niet-ware dingen zijn, in den Hemel worden opgenomen, zie men in n. 2589 tot 2604, 2861, 2863, 3263, 4190, 4197. Uit deze dingen nu kan vaststaan, dat met hen die den goden slachtofferen, degenen worden aangeduid die in den eredienst van het valse uit het boze zijn, en dat die het zijn die zullen worden verwenst, dat is, uitgeworpen. De valse dingen immers uit het boze zijn boze dingen in vorm, want het boze wordt, wanneer het zich in het licht vertoont, en zich formeert, het valse geheten. Vandaar komt het, dat zij die in het boze zijn ten aanzien van het leven, hoewel in

ware dingen ten aanzien van de leer, nochtans in de valse dingen van hun boze zijn. Dat het aldus is, openbaart zich helder in het andere leven; wanneer zij aan zichzelf worden overgelaten, denken zij uit het boze tegen de ware dingen die zij geweten en beleden hebben, aldus valse dingen; eender doen dezelfden in de wereld, wanneer zij aan zichzelf overgelaten denken; dan immers of verdraaien zij de ware dingen, of ontkennen zij de ware dingen, om de boze dingen van hun leven te verdedigen; doch zij die in het goede zijn, en nochtans in niet-ware dingen, ja zelfs in valse dingen uit onwetendheid, zoals verscheidenen zijn binnen de Kerk, en eveneens verscheidenen buiten de Kerk die de heidenen worden genoemd; dezen beschouwen weliswaar hun valse dingen als ware dingen; maar omdat die valse dingen uitgaan van het goede, buigen zij die tot het goede; derhalve is er niets van boosaardigheid in gelegen, zoals er gelegen is in de valse dingen die uit het boze zijn; en omdat de valse dingen vandaar zachtaardig en buigzaam zijn, zijn zij in het vermogen van de ware dingen op te nemen, en zij nemen ze ook op wanneer zij door de Engelen zijn onderricht; die valse dingen kunnen worden vergeleken met spijzen die voor het gezicht onrein zijn, maar nochtans smakelijk; doch de valse dingen uit het boze kunnen worden vergeleken met onreine spijzen, die van binnen verrot zijn; de ware dingen echter uit het boze kunnen worden vergeleken met spijzen die voor het gezicht rein zijn, maar die van binnen boosaardig zijn, en, indien er huichelarij is, vergiftig; zoals de Heer leert bij Mattheus: “Wee u, gij schriftgeleerden en farizeërs, gij huichelaars, omdat gij den witgepleisterden graven gelijk zijt, die van buiten wel schoon schijnen, van binnen echter zijn zij vol doodsbeenderen, en alle onreinigheid”, xxiii: 27.

9193. Zal verwenst worden; dat dit de uitwerping betekent, staat vast uit de betekenis van verwenst worden, wanneer er sprake is van hen die in den eredienst van de valse dingen uit het boze zijn, zijnde uitgeworpen worden, namelijk uit de Kerk; dat de uitwerping uit de Kerk, en zo de uitroeiing van zulke valse dingen, wordt aangeduid met verwenst worden, blijkt bij Moscheh: “Indien mannen van belial zullen zijn uitgegaan uit het midden van u, en de bewoners hunner stad zullen hebben aangedreven al zeggende: Laat ons gaan en *andere goden dienen*, die gij niet hebt gekend; indien het de waarheid is en de zaak zeker is, zo is een gruwel gedaan in het midden van u; al slaande zult gij de bewoners dier stad slaan met den mond des zwaards, *door haar te verwensen, en een elk die in haar is*, en ook haar beest, met den mond des zwaards; al haar buit zult gij samendragen in het midden der straat, en de stad, en al haar buit, met vuur verbranden voor Jehovah uw God, opdat zij een puinhoop der eeuwigheid zij; ook zal zij niet meer opgebouwd

worden; *dermate dat niet wat ook van de verwensing aan uw hand kleve*", Deut. XIII: 14 tot 18; dat het het valse uit het boze is, dat met het verwenste wordt aangeduid, blijkt uit de afzonderlijke dingen daar in den inwendigen zin; de steden immers die moesten worden verwenst, zijn de leren, hier de valse leren, n. 2712, 2943, 3216; de mond des zwaards waarmee de mensen en de beesten moesten worden geslagen, is het ware strijdend en vernietigend het valse hetwelk uit het boze is, n. 2799, 4499, 7102, 8294; de straat in het midden waarvan de buit moest worden samengedragen, is het ware der leer en in den tegengestelden zin het valse der leer, n. 2336; het vuur waarmee de buit met de stad zou verbrand worden, is het boze der zelfliefde, n. 1297, 2446, 5071, 5215, 6314, 6832, 7324; daaruit blijkt dat de verwensing de uitwerping uit de Kerk en de uitroeiing is; daarom werd het ook bevolen, dat de natiën in het land Kanaän *zouden worden verwenst*, Deut. VII: 2, 24, 25, 26; de natiën immers hadden vroeger de Kerk in dat land samengesteld, weswege zij ook altaren hadden, en eveneens slachtofferden, n. 3686, 4447, 4516, 4517, 5136, 6306, 6516, 8054, maar toen zij de uitbeeldende eredienst, die van de Oude Kerk was geweest, in een afgodischen eredienst hadden verkeerd, en zo de ware dingen hadden vervalst en de goede dingen geschonden, n. 8317, werd het bevolen dat zij aan de verwensing zouden worden overgegeven, niet slechts de mensen, maar ook de steden, en dat wat in de steden was; de oorzaak hiervan was deze, dat alle dingen daar de valse dingen uit het boze uitbeeldden, de steden zelf de leren van het valse, de beesten de boze aandoeningen, het goud en het zilver hun boze en valse dingen, eender de overige dingen. Het voornaamste van den eredienst der Oude Kerk was geweest: God onder den Menselijken vorm te vereren, aldus den Heer; maar toen zij van het goede tot het boze waren afgebogen, begonnen zij de uitbeeldende dingen zelf te vereren, zoals de zon, de maan, de sterren, voorts de bossen, de opgerichte tekenen, en een god onder verschillende afgods gedaante, aldus de uitwendige dingen zonder het inwendige; hetgeen geschiedt wanneer de Inwendige mens is gesloten; die wordt gesloten door het leven van het boze; door het goede immers vloeit de Heer in, en opent den Inwendigen mens; vandaar wordt die door het boze gesloten; wanneer die gesloten is, worden de ware dingen in valse dingen verkeerd; en waar zij blijven, dienen zij alleen de boze dingen die van de liefde van zich en van de wereld zijn; het voornaamste van den inwendigen eredienst is den Heer erkennen, den Allenen en Enigen God, en dat uit Hem al het goede en ware is; zij die Hem in de Kerk niet erkennen, kunnen niet in het goede zijn, aldus ook niet in het ware; en diegenen erkennen die in het geloof zijn en tegelijk in het goede des levens, niet echter zij die in het boze des

levens zijn, n. 8878; dat den Heer erkennen en vereren is leven volgens Zijn geboden, dat is, het leven leven des geloofs en der naastenliefde, zie men in n. 8252 tot 8257; het leven des geloofs is de geboden doen uit gehoorzaamheid, en het leven der naastenliefde is de geboden doen uit liefde.

9194. Behalve aan Jehovah alleen; dat dit betekent dat de Heer, Die de allene en enige God is, moet worden vereerd, staat vast uit de betekenis van slachtofferen, hier aan Jehovah alleen, zijnde de eredienst, waarover boven n. 9192; dat aan Jehovah is aan den Heer, komt omdat onder Jehovah in het Woord geen ander wordt verstaan dan de Heer, men zie n. 1343, 1736, 2921, 3023, 3035, 4692, 5663, 6303, 6905, 8864; dat het Goddelijke, dat Hij den Vader noemde, het Goddelijk Goede in Hem is, n. 2803, 3704, 7499, 8897; aldus dat de Heer de Allene en Enige God is, n. 1607, 2149, 2156, 2329, 2447, 2751, 3194, 3704, 3712, 3938, 4577, 4687, 5321, 6280, 6371, 6849, 6993, 7014, 7182, 7209, 8241, 8724, 8760, 8864, 8865.

9195. Vers 20, 21, 22, 23. *En den vreemdeling zult gij niet verdrukken, en niet onderdrukken, omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte. Enige weduwe en wees zult gij niet verdrukken. Indien gij hem al verdrukkende zult verdrukt hebben, dat indien hij al roepende tot Mij zal geroepen hebben, al horende zal Ik zijn geroep horen. En Mijn toorn zal ontsteken, en Ik zal ulieden met het zwaard doden; en uw vrouwen zullen weduwen worden, en uw zonen wezen.* En den vreemdeling zult gij niet verdrukken en niet onderdrukken, betekent dat zij die in de ware en de goede dingen des geloofs willen onderricht worden, niet met valse dingen der leer en met boze dingen des levens moeten bestookt worden; omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte, betekent dat zij tegen de valse en boze dingen waren beschermd toen zij werden bestookt door de helsen; enige weduwe, betekent hen die in het goede zonder het ware zijn, en nochtans het ware verlangen; en wees, betekent hen die in het ware zijn en nog niet in het goede, en nochtans het goede verlangen; zult gij niet verdrukken, betekent dat zij niet moeten bedrogen worden; indien gij hem al verdrukkende zult verdrukt hebben, betekent indien zij worden bedrogen; dat indien hij al roepende tot Mij zal geroepen hebben, betekent de smeekbede tot den Heer om hulp; al horende zal Ik hun geroep horen, betekent dat zij moeten geholpen worden; en Mijn toorn zal ontsteken, betekent den staat van hen die dat doen; en Ik zal ulieden met het zwaard doden, betekent dat zij zich beroven van het goede en het ware door de valse dingen; en uw vrouwen zullen weduwen worden, betekent dat de goede dingen bij hen zullen vergaan; en uw zonen wezen, betekent dan tegelijk de ware dingen.

9196. En den vreemdeling zult gij niet verdrukken en niet onderdrukken; dat dit betekent dat zij die in de ware en de goede dingen des geloofs willen onderricht worden, niet met valse dingen des geloofs en met boze dingen des levens moeten bestookt worden, staat vast uit de betekenis van den vreemdeling, zijnde hij die wil onderricht worden in de dingen die van de Kerk zijn, aldus in de ware en de goede dingen des geloofs, en die ze opneemt en volgens die leeft, waarover n. 1463, 8007, 8013; dat de vreemdeling deze is, komt omdat als vreemdeling verkeren betekent onderricht worden alsmede leven, n. 2025, 3672, 6095; en uit de betekenis van verdrukken, wanneer sprake is van hen die in de ware en de goede dingen des geloofs willen onderricht worden, zijnde niet met valse dingen des geloofs bestookt worden; en uit de betekenis van onderdrukken, wanneer van dezelfde sprake is, zijnde niet met de boze dingen des geloofs bestoken; zij immers die dezulken met valse dingen bestoken, verdrukken hen, en zij die hen met boze dingen bestoken, onderdrukken hen.

9197. Omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte; dat dit betekent dat zij tegen de valse en boze dingen waren beschermd toen zij werden bestookt door de helsen, staat vast uit de dingen die over de verdrukking en de onderdrukking van de zonen Israëls in Egypte, en over de bescherming en ten slotte over de uitleiding daaruit zijn gezegd bij Hfdst. VII, VIII, IX, X, XI, XIII, XIV van Exodus, waar werd getoond, dat de verdrukkingen en de onderdrukkingen van de zonen Israëls in Egypte hebben betekend de bestokingen van de gelovigen, die van de geestelijke Kerk waren geweest, door de helsen vóór de Komst des Heren; en dat de bescherming, en de uitleiding van de zonen Israëls uit het land van Egypte, hebben betekend de bescherming en de bevrijding van hen die van de geestelijke Kerk waren, door den Heer toen Hij in de wereld was, en toen Hij was wederopgestaan. Maar het zou al te ver voeren om deze afzonderlijke dingen nu wederom uit te leggen; men zie hetgeen bij de bovengenoemde Hoofdstukken van Exodus is getoond; vooral de dingen in n. 6854, 6914, 7035, 7091, 7474, 7828, 7932[a], 8018, 8054, 8099, 8159, 8321.

9198. Enige weduwe; dat dit degenen betekent die in het goede zonder het ware zijn, en nochtans het ware verlangen, staat vast uit de betekenis van de weduwe, zijnde het goede zonder het ware, en toch het ware verlangende. Dat de weduwe dat is, komt omdat met den man het ware wordt aangeduid en met zijn vrouw het goede, weswege de vrouw van een man, wanneer zij weduwe is geworden, het goede zonder het ware betekent. Doch in een nog innerlijker zin betekent de weduwe het ware zonder het goede; de oorzaak

hiervan is deze, dat de echtgenoot in dien zin het goede betekent en zijn echtgenote het ware; men zie n. 3236, 4510, 4823; in dezen zin wordt de Heer vanwege het Goddelijk Goede Echtgenoot en Bruidegom genoemd, en zijn Rijk en de Kerk vanwege de opneming van het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat, wordt Echtgenote en Bruid genoemd, n. 9182; maar omdat hier niet over de hemelse Kerk des Heren wordt gehandeld, maar over de geestelijke, wordt met de weduwe aangeduid hij die in het goede en niet in het ware is, en nochtans het ware verlangt; eender is het gesteld met den wees; deze betekent in den binnensten of hemelsen zin hen die in het goede zijn en het ware verlangen; men zie de dingen die aangaande de betekenis van de weduwe en van den wees in den hemelsen zin zijn aangevoerd en ontvouwd, n. 4844; waaraan het is geoorloofd de dingen toe te voegen die de Heer aangaande de weduwe in Sarepta zegt bij Lukas: “Voorwaar, Ik zeg u, dat geen profeet aanvaard is in zijn vaderland; in waarheid zeg Ik u: *Er waren vele weduwen in de dagen van Elias* in Israël, toen de hemel drie jaren en zes maanden gesloten was, terwijl er een grote honger was over de ganse aarde; tot geen evenwel van haar werd Elias gezonden dan alleen tot Sarepta van Sidon, *tot een vrouw weduwe*”, iv: 25, 26; omdat de Heer alle dingen die Hij heeft gesproken, uit het Goddelijke heeft gesproken, hebben zij derhalve een inwendigen zin, en in dien zin wordt gehandeld over den Heer Zelf, en over Zijn Rijk en over de Kerk; dat wat dus in dien zin door den Heer werd verstaan onder de dingen die Hij sprak over de weduwe in Sarepta van Sidon, is duidelijk wanneer ze worden ontrold; *Dat geen profeet aanvaard is in zijn vaderland*, betekent dat de Heer en het Goddelijk Ware dat uit Hem is, minder wordt opgenomen en van harte geliefd binnen de Kerk, dan buiten haar; Hij sprak tot de Joden, bij wie toen de Kerk was; dat de Heer daar minder opgenomen is geweest dan door de natiën, die buiten de Kerk waren, is bekend. Eender in de Kerk heden ten dage, die naar Hem de Christelijke wordt genoemd; in deze is de Heer weliswaar opgenomen met de leer, maar nochtans door weinigen met de erkenning des harten, en door nog weiniger lieden uit de aandoening der liefde. Anders wordt Hij opgenomen door de bekeerde natiën buiten de Kerk; deze vereren en aanbidden Hem als hun Enigen God, en zeggen met den mond en denken met het hart, dat zij Hem als God erkennen, omdat Hij in den Menselijken vorm is verschenen, n. 5256; het tegendeel is het geval binnen de Kerk; daar wordt Hij, omdat Hij als Mens werd geboren, ternauwernood als God erkend uit het hart; dezen maken Zijn Menselijke eender aan hun eigen menselijke, hoewel zij weten dat Zijn Vader Jehovah was, en niet een mens; uit deze dingen blijkt wat in den

inwendigen zin daaronder werd verstaan dat geen profeet aanvaard is in zijn vaderland. De Profeet in dien zin is de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, aldus ten aanzien van de Leer der Kerk; dat een profeet hij is die leert, en in den abstracten zin de leer, en wanneer over den Heer wordt gehandeld, het Goddelijk Ware of het Woord, zie men boven in n. 9188 einde. *Er waren vele weduwen in de dagen van Elias in Israël*, betekent in den inwendigen zin den staat toenmaals van de erkenning van *het Goddelijk Ware* uit het Woord in de Kerk; de weduwen immers zijn zij die in het goede zonder het ware zijn, zoals boven is gezegd; Elias is de Heer ten aanzien van het Woord; de dagen van Elias zijn de staten van opneming van *het Goddelijk Ware* uit het Woord toenmaals; en Israël is de Kerk; dat Elias den Heer heeft uitgebeeld ten aanzien van het Woord, zie men in de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis; en n. 2762, 5247 einde, 8029; dat de dagen staten zijn, n. 893, 2788, 3462, 3785, 4850, 6110, 8426; en dat Israël de Kerk is, n. 4286, 6426, 6637, 8805. *Toen de hemel drie jaren en zes maanden lang gesloten was*, betekent de volledige verwoesting van de Inwendige Kerk; de hemel immers is het inwendige der Kerk; drie jaren en zes maanden is ten volle; dat de hemel het inwendige der Kerk is, zie men in n. 1733, 1850, 3355, 4535; dit wordt gesloten geheten wanneer het verwoest is of er niet langer is; dat drie jaren en zes maanden is ten volle, staat vast uit de betekenis van 1260 dagen in de Apocalypse, Hfdst. XI: 4, en Hfdst. XII: 6; welke dagen drie jaren en zes maanden maken, zijnde ten volle of tot aan het einde toe; eender uit de betekenis van drie en een halven dag, Apoc. XI: 9, 10, 11; voorts uit de betekenis van een tijd en tijden en een halven tijd, in de Apoc. Hfdst. XII: 14; en bij Daniël Hfdst. XII: 7, zijnde ten volle, of tot aan het einde toe. *Terwijl er een grote honger was over de ganse aarde*, betekent de verwoesting eveneens van de uitwendige Kerk, want de honger is het gebrek aan en de verlating van het ware en het goede, n. 3364, 5277, 5279, 5281, 5300, 5360, 5376, 5415, 5576, 6110, 7102; en de aarde is de uitwendige Kerk, n. 1262, 1413, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355, 4535, 5577, 8011, 8732. *Tot geen van haar evenwel werd Elias gezonden*, betekent den Heer ten aanzien van het Woord, aldus het Woord des Heren, niet tot anderen, omdat het elders niet werd opgenomen; Elias immers is, zoals boven is gezegd, de Heer ten aanzien van het Woord. *Dan alleen tot Sarepta van Sidon tot een vrouw weduwe*, betekent dan tot hen die in het goede zijn en het ware verlangen. Er wordt gezegd Sarepta van Sidon, omdat Sidon betekent de erkenningen van het goede en het ware, n. 1201. Dat de vrouw weduwe degene is die in het goede is, en het ware verlangt, blijkt hieruit, voornamelijk uit de dingen die over haar worden vermeld in het Eerste Boek der Koningen, waar deze dingen

staan: “*Elias kwam tot Sarepta van Sidon tot een vrouw weduwe, opdat zij hem zou ondersteunen; hij zeide tot haar, dat zij voor hem slechts een weinig water zou nemen, opdat hij zou drinken; daarna dat zij voor hem een stuk brood in de hand zou nemen; zij zeide dat zij slechts zo weinig meel in de kruik had, en slechts zo weinig olie in de fles, dat er slechts was voor een koek voor haar en haar zoon; Elias zeide: Maak voor mij een kleinen koek in de eerste plaats, en breng mij dien uit; en maak voor u en uw zoon in de laatste plaats. Zij deed aldus; en de kruik van het meel werd niet opgemaakt, en de fles van de olie schoot niet tekort*”, xvii: 9 tot 15. De gehoorzaamheid, en het verlangen van het goede naar het ware wordt daarmede beschreven, dat zij op bevel aan den profeet water gaf, en daarna van haar weinige voor hem in de eerste plaats een koek maakte, en in de laatste plaats voor zich en haar zoon; en dat zij daarna verrijkt werd met het goede van het ware, aangezien de kruik van het meel niet werd opgemaakt, en de fles van de olie niet tekortschoot; het water immers is in den inwendigen zin het ware, n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 8568; het meel is het ware uit het goede, n. 2177; de olie is het goede der liefde, n. 886, 4582, 4638; en de koek daaruit is het ware verbonden met zijn goede, n. 7978; uit deze dingen blijkt duidelijk, dat de weduwe degene is die in het goede is en het ware verlangt; het goede en het verlangen ervan naar het ware wordt beschreven met de naastenliefde jegens den profeet, die groter was dan jegens zichzelf en den zoon; de profeet is de leer van het ware, zoals boven is getoond. Uit deze dingen blijkt, hoedanig het Woord is, namelijk dat het van binnen in zich de verborgenheden des Hemels verbergt, die niet verschijnen in de letter, terwijl toch in de afzonderlijke dingen die de Heer Zelf sprak, toen Hij in de wereld was, en die Hij tevoren heeft gesproken door de Profeten, hemelse en geheel en al Goddelijke dingen zijn, en opgeheven uit den zin der letter; en dit niet alleen in de afzonderlijke woorden, maar ook in de afzonderlijke syllaben der woorden, ja zelfs in de afzonderlijke haaltjes van elke syllabe; maar dat het aldus is, wie gelooft het; en toch is het een zekere zaak, voor mij geheel en al bewezen en ontwijfelbaar geworden, waarover, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, elders.

9199. En wees; dat dit hen betekent die in het ware zijn en nog niet in het goede, en nochtans het goede verlangen, staat vast uit debetekenis van den wees, zijnde zij die in het ware zijn en het goede verlangen; dat die met de wezen worden aangeduid, komt omdat de zonen die beroofd zijn van vader en moeder, aldus die verstoken zijn van het innerlijk goede en ware, wezen zijn, want met den vader wordt in het Woord het innerlijk goede aangeduid, en met de moeder het ware verbonden met dat goede, n. 5581; met de zonen

echter worden de daaruit afgeleide ware dingen aangeduid; dat de zonen de ware dingen zijn, zie men in n. 489, 491, 533, 1147, 2813, 3373, 6583; en dat de zonen hier onder de wezen worden verstaan, en niet de dochters, blijkt uit het volgende 23ste Vers, waar gezegd wordt “en uw zonen zullen wezen zijn”. Dat de zonen wezen degenen zijn die het goede verlangen, komt omdat in de plaats van den vader dan de Heer is: “*Vader der wezen en Rechter der weduwen God* in het habitakel Zijner heiligheid”, Psalm LXVIII: 6. Dat de wezen degenen zijn die zijn onderricht geworden in de ware dingen van het geloof der Kerk uit het Woord, en door die daarna worden geleid tot het goede, blijkt ook uit des Heren woorden bij Johannes: “Ik zal den Vader bidden *dat Hij u een anderen Parakleet geve*, opdat Hij met u blijve tot in het eeuwige, *den geest der waarheid*, welken de wereld niet kan ontvangen, aangezien zij Hem niet ziet, noch Hem kent; gij echter kent Hem, omdat Hij bij u blijft, en onder u is; *Ik zal u niet wezen laten*, Ik kome tot u; deze dingen heb Ik tot u gesproken, bij u blijvende; *de Parakleet echter, de Heilige Geest*, Die zal u alle dingen leren”, XIV: 16, 17, 18, 24, 25, 26. Dat diegenen wezen zijn, die in de ware dingen zijn en het goede verlangen, kan uit de afzonderlijke dingen daar vaststaan; onder den Parakleet immers wordt het Goddelijk Ware verstaan, dat de Heer is geweest toen Hij in de wereld was, en dat voortgaat uit den Heer, nadat Hij Zijn Menselijke heeft verheerlijkt, en uit de wereld is heengegaan; derhalve zegt Hij dat Hij den Parakleet zal zenden, en dat Hijzelf zal komen; den Parakleet zenden is verlichten en onderrichten in de ware dingen des geloofs; en tot hen komen is hen tot het goede leiden; derhalve zegt Hij: *Ik zal u niet wezen laten*. Er werd gezegd dat onder den Parakleet het Goddelijk Ware wordt verstaan, dat de Heer is geweest toen Hij in de wereld was, en dat voortgaat uit den Heer nadat Hij Zijn Menselijke heeft verheerlijkt, en uit de wereld is heengegaan; dat het aldus is, heeft de Heer enige malen klaarblijkelijk geleerd; maar zij die het Goddelijke in Personen onderscheiden, en niet in Wezens, verenigd tot één, kunnen dit niet vatten; want het Woord wordt door den mens volgens de opgevatte ideeën ontvouwd en begrepen; aldus eveneens waar de Heer zegt, dat Hij in den Vader is, en de Vader in Hem; dat de Vader en Hij Één zijn; voorts dat al Zijn dingen zijn des Vaders, en alle dingen des Vaders de Zijne, Joh. x: 30; Hfdst. XIV: 1 tot 11, 20; Hfdst. XVI: 15; Hfdst. XVII: 10; maar de dingen die boven zijn gezegd, zullen verder worden ontvouwd. *Dat onder den Parakleet het Goddelijk Ware wordt verstaan*, blijkt uit de woorden zelf des Heren, want deze wordt de geest *der waarheid* genoemd, en eveneens wordt gezegd: De Parakleet de Heilige Geest zal u alle dingen *leren*. *Dat de Heer het Goddelijk Ware is geweest toen Hij in*

de wereld was, blijkt eveneens uit des Heren woorden daar, want Hij zegt, dat Hij een *anderen* Parakleet (dat is, in Zijn plaats) of den *geest der waarheid* zal zenden; en aangaande Zich: *dat zij Hem kennen, omdat Hij bij u blut*, en *onder u is*; en eveneens: *Ik zeg u de waarheid: Indien Ik niet zal heengegaan zijn, zo zal de Parakleet tot u niet komen; indien Ik echter zal heengegaan zijn, zo zal Ik Hem tot u zenden*, Joh. Hfdst. xvi: 7, en elders: Dit zeide Hij van den Geest, Dien zij zouden ontvangen die in Hem geloven; *de Heilige Geest immers was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was*, Joh. vii: 39; en nog elders: Dat Hij is de weg en *de waarheid*, Joh. xiv: 6; voorts dat Hij *het Woord* is, en dat God *het Woord* is, en dat het Woord *Vlees is geworden*, Joh. i: 1, 2, 3, 14; het Woord is het Goddelijk Ware; dat de Heer het Goddelijk Ware is geweest toen Hij in de wereld was, zie men in n. 3195, 4687, 4727, 6716, 6864, 7499, 8127, 8724. En *dat het Goddelijk Ware voortgaat uit den Heer, nadat Hij Zijn Menselijke heeft verheerlijkt, en uit de wereld is heengegaan*, blijkt ook uit des Heren woorden: “Wanneer Ik zal heengegaan zijn, *zal Ik* den geest der waarheid tot u *zenden*”; zenden is uitgaan en voortgaan, n. 2397, 4710; en eveneens: “Wanneer Hij zal gekomen zijn, zo zal Hij u leren in alle waarheid; *niet immers zal Hij uit Zichzelf spreken, maar zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken*; Hij zal *Mij* verheerlijken, omdat Hij *uit het Mijne* zal nemen, en het u zal verkondigen”, Joh. xvi: 7, 13, 14, 15. Dat de Heer toen Hij uit de wereld is heengegaan, het Goddelijk Goede is geworden, ook ten aanzien van het Menselijke, zie men in n. 3704, 3712, 3737, 3969, 4577, 5704, 6864, 7014, 7499, 8241, 8724, 8760, 9167; en dat dan uit het Goddelijk Goede, dat Hijzelf is, het Goddelijk Ware voortgaat, zoals uit de Zon het Licht van het heelal, n. 3636, 3643, 3969, 5704, 7083, 8127; aan deze dingen mogen de dingen worden toegevoegd die boven in n. 9194 zijn aangehaald.

9200. Zult gij niet verdrukken; dat dit betekent dat zij niet moeten bedrogen worden, staat vast uit de betekenis van verdrukken, wanneer er sprake is van hen die willen onderricht worden in de ware dingen en tot het goede geleid worden, zijnde bedriegen, hier niet bedriegen, omdat er wordt gezegd: Zult gij niet verdrukken. In het Woord worden hier en daar tegelijk genoemd *de vreemdeling, de wees, en de weduwe*, zoals bij David: “Jehovah, Die den *vreemdeling, den wees, en de weduwe* behoedt”, Psalm cxlvi: 7, 8, 9. Bij Jeremia: “Bedriegt niet den *vreemdeling, den wees, en de weduwe*”, xxii: 3. Bij Ezechiël: “Met den *vreemdeling* hebben zij door onderdrukkingen in u gehandeld, den *wees* en de *weduwe* hebben zij bedrogen in u”, xxii: 6, 7. Bij Moscheh: “Buigt niet het gericht van den *vreemdeling, den wees* en de *weduwe*”, Deut. xxiv: 17, Hfdst. xxvii: 19; bij denzelfde: “De achtergelaten dingen in

de velden, de olijfgaarden en de wijngaarden zullen zijn voor den *vreemdeling*, den *wees*, en de *weduwe*”, Deut. xxiv: 19, 20, 21, 22; Hfdst. xxvi: 12, 13; bij denzelfde: “Jehovah doet het gericht van den *wees*, van de *weduwe*, en heeft den *vreemdeling* lief”, Deut. x: 18. Eender hier: “Den *vreemdeling* zult gij niet verdrukken, en niet onderdrukken; enige *weduwe* en *wees* zult gij niet verdrukken”. Deze drie vallen, wanneer zij aldus tegelijk worden genoemd, in één zin bij de Engelen, namelijk in dezen, dat bij hen die in de Kerk zijn, het goede en het ware moeten verbonden zijn volgens de orde, aldus wederkerig het ware met het goede, en het goede met het ware; want onder den *vreemdeling* worden degenen verstaan, die in zulke dingen, welke der Kerk zijn, willen onderricht worden; onder de *weduw*en de verbinding van het goede met het ware, en onder de *wezen* de verbinding van het ware met het goede, welke verbinding wederkerig is; eender is het gesteld met de overige dingen in het Woord, die, wanneer zij ten aanzien van den inwendigen zin worden ontvouwd, uiteenliggend verschijnen, maar bij de Engelen verbonden zijn tot één zin, ja zelfs tot één idee.

9201. Indien gij hem al verdrukkende zult verdrukt hebben; dat dit betekent indien zij worden bedrogen, staat vast uit de betekenis van verdrukken, zijnde bedriegen, zoals nu boven n. 9200.

9202. Dat indien hij al roepende tot Mij zal geroepen hebben; dat dit de smeekbede tot den Heer om hulp betekent, staat zonder ontvouwing vast. Dat de innige smeekbede in het Woord door geroep wordt uitgedrukt, komt omdat de smeekbede, ook al is zij stil, van hen die van harte smeken, zoals geroep wordt gehoord in den Hemel; dit geschiedt wanneer de mensen slechts denken, en te meer wanneer zij zuchten, uit een oprecht hart; dit werd uitgebeeld door het geroep in de uitbeeldende Kerk; en vandaar is dat een ritueel geworden bij de Joden; eender is het gesteld met hen die leraren; die worden in den Hemel gehoord zoals roependen; niet slechts de denkingen, maar vooral de aandoeningen, die van het goede en het ware zijn, spreken in den Hemel; dat deze spreken, en indien zij brandende zijn, dat zij roepen, is uit ondervinding te weten gegeven, waarover, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, elders. Maar de aandoeningen van het boze en het valse, worden in het geheel niet gehoord in den Hemel, ook al roept de mens die daaruit smeekt, luide, en ook al drukt hij dan tegelijk zijn handpalmen stijf samen, en heft hij die met zijn ogen ten hemel; die aandoeningen worden in de hel gehoord, en eveneens daar als geroep, indien zij brandende zijn.

9203. Al horende zal Ik hun geroep horen; dat dit betekent dat zij moeten geholpen worden, staat zonder ontvouwing vast.

9204. En Mijn toorn zal ontsteken; dat dit betekent den staat van hen die dat doen, staat vast uit de betekenis van den toorn, wanneer die aan Jehovah, dat is, aan den Heer, wordt toegekend, zijnde de mildheid en de barmhartigheid, waarover n. 6997, 8875; dat het echter de staat is van hen die dat doen, namelijk de staat van hen die den vreemdeling, de weduwe en den wees verdrukken en onderdrukken, komt omdat de toorn bij hen is, en dan schijnt het alsof die bij den Heer was; dat de toorn aan den Heer wordt toegekend, terwijl deze toch bij den mens is, zie men in n. 6997, 8284, 8483, 8875; dat in het algemeen het boze dat aan den Heer wordt toegekend in het Woord, bij hen is die in het boze zijn, n. 1861, 2447, 6071, 6991, 7533, 7632, 7643, 7679, 7710 einde, 6832, 7926, 8197, 8227, 8228, 8282.

9205. En Ik zal ulieden met het zwaard doden; dat dit betekent dat zij zich beroven van het goede en het ware door de valse dingen, staat vast uit de betekenis van doden, wanneer er sprake is van hen die degenen bedriegen die in het goede en het ware zijn, die worden aangeduid met de weduwen, de wezen en de vreemdelingen, zijnde hen beroven van zulke dingen; dat doden is beroven van het geestelijk leven, zie men in n. 3607, 6768, 8902; en uit de betekenis van het zwaard, zijnde het ware strijdende en vernietigende het valse, en in den tegengestelden zin het valse strijdende en vernietigende het ware, waarover n. 2799, 4499, 6353, 7102, 8294, hier dus is doden met het zwaard beroven van de goede en de ware dingen door de valse dingen.

9206. En uw vrouwen zullen weduwen worden; dat dit betekent dat de goede dingen bij hen zullen vergaan, staat vast uit de betekenis van de vrouwen, zijnde de goede dingen, waarover n. 6014, 8337; dat de vrouwen de goede dingen zijn, komt omdat door het huwelijk van den man en de vrouw de verbinding van het ware en het goede wordt uitgebeeld; dat met den man het ware wordt aangeduid, en met de vrouw het goede, zie men in n. 4510, 4823; en uit de betekenis van de weduwen, zijnde zij die in het goede en niet in de ware dingen zijn, maar nochtans de ware dingen verlangen, n. 9198; hier echter zij die niet de ware dingen verlangen, omdat het betreft de bozen die de weduwen verdrukken; vandaar komt het, dat hier worden verstaan degenen bij wie de goede dingen vergaan. Hiermede is het aldus gesteld: zij die in het goede zijn, en niet het ware verlangen, zijn niet in het goede; de oorzaak hiervan is deze, dat het goede het goede wordt door de ware dingen, want het goede ontvangt zijn hoedanige door de ware dingen; men zie n. 9154. Het is het goede verbonden met het ware dat wordt verstaan onder het geestelijk goede, weswege wanneer het ware bij den mens vergaat, ook het goede vergaat, en omgekeerd, wanneer het goede vergaat ook het ware

vergaat, want de verbinding wordt uiteen-getrokken en verstrooid; men zie n. 3804, 4149, 4301, 4302, 5835, 6917, 7835, 8349, 8356; vandaar wordt het goede daaraan gekend, dat het het ware verlangt, en door het ware wordt aangedaan, terwille van het goede nut, aldus terwille van het leven; het verlangen zelf, of de aandoening zelf van het ware terwille van het leven in zich beschouwd is de aandoening van de verbinding; het is hiermede gesteld als met de spijs of het brood, namelijk dat zij water of wijn verlangen, terwille van de verbinding, de verbonden dingen immers voeden; het gedraagt zich ook zoals het licht en de warmte; het licht verbonden met de warmte brengt alle dingen op den aardbol voort en doet ze gedijen, doch indien de verbinding wordt verstrooid, vergaat wat is voortgebracht en heeft gedijd. Zoals het gesteld is met het goede, aldus is het gesteld met elk verkwikkelijke, liefelijke, zoete, samenstemmende, en harmonische; die zijn niet zodanig uit zich, maar uit de dingen die daarin zijn; de verbinding maakt dat zij zodanig zijn, en volgens de verbinding zijn zij. Welke dingen echter daarin betrekking hebben op het goede, en welke op het ware, kunnen de inzichtsvollen weten, indien zij het in overweging nemen; want alle dingen die er ook maar in de wereld zijn, en die er ook maar in den Hemel zijn, aldus die in het heelal zijn, hebben betrekking op het goede en op het ware; alles wat door die is voortgebracht, heeft op het ene en het andere tegelijk betrekking, aldus op de verbinding ervan; vandaar komt het, dat de Ouden alle dingen met huwelijken hebben vereenzelvigd, men zie n. 54, 55, 1432, 5194, 7022; en dat in de afzonderlijke dingen des Woords het huwelijk van het goede en het ware is, n. 683, 793, 801, 2516, 2712, 4138 einde, 5138, 5502, 6343, 7945, 8339 einde.

9207. En uw zonen wezen; dat dit betekent dan tegelijk de ware dingen, namelijk dat die zullen vergaan, staat vast uit de betekenis van de wezen, zijnde zij die in het ware en nog niet in het goede zijn, en nochtans het goede verlangen, waarover n. 9198, hier zij die in het ware zijn maar het goede niet verlangen, aldus bij wie zij vergaan, want het wordt gezegd van de bozen, wier zonen wezen zullen worden. Dat de ware dingen vergaan bij hen die niet het goede verlangen, blijkt uit de dingen die vlak boven in n. 9206 zijn gezegd over de verbinding van het goede en het ware. Hoe het met die verbinding is gesteld, moet nog verder worden gezegd; de ware dingen die met het goede zijn verbonden, hebben in zich steeds het verlangen van het goede te doen, en tegelijk van door dit zich nauwer met het goede te verbinden, of, wat hetzelfde is, zij die in de ware dingen zijn, verlangen steeds het goede te doen, en zo dit met hun ware dingen te verbinden; weswege zij die geloven in de ware dingen te zijn, en niet verlangen het goede te doen, niet in de ware dingen zijn, dat is,

in het geloof ervan, hoezeer zij ook menen dat zij het zijn. Dit wordt door den Heer beschreven met het zout, bij Mattheus: “*Gijlieden zijt het zout der aarde; indien nu het zout smakeloos wordt, waarmede zal het gezouten worden, het deugt nergens meer toe dan om buitengeworpen te worden, en van de mensen vertreden te worden*”, v: 13, 14; deze dingen zegt de Heer tot de discipelen en tot het volk; onder het zout der aarde wordt het ware der Kerk verstaan, dat het goede verlangt; onder het smakeloos geworden zout wordt verstaan het ware zonder het verlangen naar het goede; dat zulk een ware tot niets deugt, wordt daarmede beschreven dat het smakeloos geworden zout nergens meer toe deugt, dan om buitengeworpen en vertreden te worden. Het goede verlangen is verlangen het goede te doen, en zo met het goede verbonden te worden. Bij Markus: “*Een elk zal met vuur gezouten worden, en elk slachtoffer zal met zout gezouten worden; het goede is het zout; indien echter het zout zouteloos wordt, waarmede zult gij het kruiden; hebt zout in uzelf, en onderhoudt den vrede onder elkander over en weer*”, ix: 49, 50; met vuur gezouten worden is het verlangen van het goede naar het ware, en met zout gezouten worden is het verlangen van het ware naar het goede; zouteloos zout is het ware zonder het verlangen naar het goede; zout in zich hebben is dat verlangen. Bij Lukas: “*Een elk van u die niet al zijn vermogens verzaakt, kan Mijn discipel niet zijn; het zout is goed, indien echter het zout smakeloos zal geworden zijn, waarmede zal het gekruid worden; het is noch tot het land, noch tot den mesthoop bekwaam; men werpt het weg naar buiten*”, xiv: 33, 34, 35; hier evenzo het zout voor het ware dat het goede verlangt; en het smakeloos geworden zout voor het ware dat zonder verlangen naar het goede is; niet bekwaam tot het land noch tot den mesthoop, staat daarvoor dat het in het geheel niet bevorderlijk is tot enig nut, noch tot het goede noch tot het boze; zij die in zulk een ware zijn, zijn zij die de lauwen worden genoemd, hetgeen blijkt uit de dingen die voorafgaan, namelijk “dat hij niet een discipel des Heren kan zijn, die niet al zijn vermogens verzaakt”, dat is, die niet den Heer liefheeft boven alle dingen; zij immers die den Heer liefhebben, en eveneens zichzelf in gelijken graad, zijn degenen die de lauwen worden genoemd, en die niet bekwaam zijn tot een goed nut noch tot een boos nut. Bij Moscheh: “*Elke offerande uws spijsoffers zal met zout gezouten worden; ook zult gij niet doen ophouden het zout des verbonds van uw God op uw spijsoffer; op al uw offerande zult gij zout offeren*”, Levit. ii: 13; dat er in elke offerande zout zou zijn, betekende dat het verlangen van het ware naar het goede en van het goede naar het ware, er zou zijn in elken eredienst; vandaar eveneens wordt dat zout het zout des verbonds van God genoemd; het verbond immers is de verbinding,

n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 2037, 6804, 8767, 8778, en het zout is het verlangen van de verbinding. Wanneer het ene verlangt met het andere wederkerig verbonden te worden, dat is, het goede met het ware en het ware met het goede, dan beogen zij elkander wederzijds; wanneer echter het ware zich losscheurt van het goede, dan keren zij zich wederzijds van elkander af, en schouwen achterwaarts of achter zich; dit wordt aangeduid met de echtgenote van Loth, tot een zoutpilaar geworden, bij Lukas: “Al wie op het huis zal zijn, en zijn vaten in het huis, klimme niet af om die weg te nemen, en al wie in het veld zal zijn evenzo *kere niet weder tot de dingen die achter hem zijn; gedenkt aan de echtgenote van Loth*”, xvii: 31, 32; dat dit is achter zich of achterwaarts schouwen, zie men in n. 3652, 5895 einde, 5897, 7857, 7923, 8505, 8506, 8510, 8516; dat het zout het verlangen van het ware betekent, komt omdat het zout het land vruchtbaar, en de spijs smakelijk maakt, en omdat in het zout iets vurigs en tegelijk iets verbindends is, zoals in het ware een brandend verlangen naar het goede is, en tegelijk het verbindende; de zoutpilaar is een ontbonden zijn van het ware, want het zout betekent in den tegengestelden zin de vernietiging en de verwoesting van het ware, zoals bij Zefanja Hfdst. ii: 9; bij Ezechiël Hfdst. xlvi: ii; bij Jeremia Hfdst. xvii: 6; bij David Psalm cvii: 33, 34; in Deut. Hfdst. xxix: 20; in het Boek der Richteren Hfdst. ix: 45; en in Boek ii der Koningen Hfdst. ii: 19 tot 22. Deze dingen zijn aangevoerd, opdat men wete wat er wordt verstaan onder het verlangen van het ware naar het goede, en onder het verlangen van het goede naar het ware, welke met den wees en met de weduwe worden aangeduid.

9208. Vers 24, 25, 26. *Indien gij zilver zult geleend hebben aan Mijn volk, het behoeftige met u, zo zult gij hetzelfde niet zijn zoals een woekeraar; niet zult gij op hetzelfde woeker leggen. Indien gij al pand nemende het kleed van uw genoot te pand zult genomen hebben, tot aan het binnengaan der zon zult gij het hem wedergeven. Omdat het is zijn deksel alleen, dat is zijn kleed voor zijn huid, waarin hij slaapt; en het zal zijn, wanneer hij tot Mij zal geroepen hebben, en Ik zal horen, omdat barmhartig Ik.* Indien gij zilver zult geleend hebben aan Mijn volk, het behoeftige met u, betekent het onderricht van hen die in de onwetendheid van het ware en nochtans in het verlangen van het leren zijn; zo zult gij niet zijn zoals een woekeraar, betekent dat het uit de naastenliefde zal geschieden; niet zult gij op hetzelfde woeker leggen, betekent niet terwille van het gewin daaruit; indien gij al pand nemende het kleed van uw genoot te pand zult genomen hebben, betekent indien het wetenschappelijk ware door begoochelingen uit de zinlijke dingen zou worden verstrooid; tot aan het binnengaan der zon zult gij het hem teruggeven, betekent dat het moet

hersteld worden vóór den staat van schaduw vanwege de verkwikkelijke dingen der uitwendige liefden; omdat het is zijn deksel alleen, betekent omdat de zinlijke dingen aan de innerlijke dingen zijn onderuitgebred; dat is zijn kleed voor zijn huid, betekent dat zij ook de uiterlijke dingen bekleden; waarin hij slaapt, betekent de rust op die; wanneer hij tot Mij zal geroepen hebben, betekent de smeekbede tot den Heer; en Ik zal horen, betekent de hulp; omdat barmhartig Ik, betekent dat uit Hem het al der hulp is uit de barmhartigheid.

9209. Indien gij zilver zult geleend hebben aan Mijn volk, het behoeftige met u; dat dit betekent het onderricht van hen die in de onwetendheid van het ware en nochtans in het verlangen van het leren zijn, staat vast uit de betekenis van het zilver, zijnde het ware, waarover n. 1551, 2048, 2954, 5658, 6112, 6914, 6917, 7999, 8932; uit de betekenis van lenen, zijnde vergemeenschappen de goede dingen des Hemels uit de aandoening der naastenliefde, waarover n. 9174, aldus onderrichten; uit de betekenis van het volk, zijnde zij die in de ware dingen zijn, hier in de onwetendheid van het ware, omdat er wordt gezegd het behoeftige volk; dat diegenen het volk worden geheten, die in de ware dingen zijn, zie men in n. 1259, 1260, 2928, 3295, 3581, 7207; en uit de betekenis van het behoeftige, zijnde zij die in de onwetendheid van het ware zijn, en nochtans in het verlangen van het leren, dezen immers zijn in geestelijke behoeftigheid, die moeten onderricht worden. In het Woord wordt herhaaldelijk gezegd, dat men den armen en den behoeftigen moet weldoen; zij die in de uitwendige ware dingen zijn, en nog niet ingewijd in de inwendige ware dingen, geloven dat men hun die enige hulp behoeven, wie zij ook zijn, moet weldoen, vooral den bedelaars, die zich meer dan de anderen armen noemen; zij die dit doen uit gehoorzaamheid, omdat het aldus is bevolen, doen goed, want door dit wordt het uitwendige ingewijd in het inwendige der naastenliefde en der barmhartigheid; het inwendige der naastenliefde en der barmhartigheid is doorzien wie en hoedanig zij zijn wien men moet weldoen, en hoe aan een ieder; zij die ten slotte in het inwendige der naastenliefde en der barmhartigheid zijn ingewijd, weten dat het inwendige zelf is wel willen en weldoen aan den inwendigen mens, aldus met zulke dingen die tot het geestelijk leven bevorderlijk zijn, en dat het uitwendige is weldoen aan den uitwendigen mens, aldus met zulke dingen die tot het lichamenlijk leven bevorderlijk zijn; maar dit nochtans steeds met deze voorzichtigheid, dat men, wanneer men den uitwendigen weldoet, dan ook tegelijk den inwendigen weldoet; want wie den uitwendigen weldoet en den inwendigen boos doet, die betracht niet de naastenliefde, weswege wanneer het ene geschiedt, het

andere zal beoogd worden. Het is het uitwendige der naastenliefde, dat in den uitwendigen of letterlijken zin des Woords daarmede wordt beschreven dat men den armen en behoeftigen moet weldoen; doch het is het inwendige der naastenliefde dat wordt beschreven in den inwendigen of geestelijken zin des Woords; in dien zin immers wordt de Inwendige mens verstaan die in armoede en behoeftigheid is, dien men moet weldoen; want onder de armen en de behoeftigen worden in dien zin degenen verstaan die in gebrek aan en onwetendheid van het goede en het ware zijn, en nochtans het goede en het ware verlangen; hoe men dezen moet helpen, leert het Woord ook in de letter, vooral het Woord dat de Heer Zelf heeft geleerd toen Hij in de wereld was, want de Heer heeft toen zulke dingen geopend die van den Inwendigen mens zijn, zoals blijkt overal bij de Evangelisten; maar nochtans heeft Hij aldus gesproken, dat de afzonderlijke dingen tegelijk een inwendigen zin zouden hebben, die voor de Engelen is, en tegelijk voor den mens der Inwendige Kerk; want de inwendige zin bevat zulke dingen, die de echte Leer der Kerk leert; tot voorbeeld mogen de dingen dienen die de Heer heeft gesproken tot de discipelen die door Johannes den Doper waren gezonden om te vragen, of Hij de Heer was Die komen moest; aan wie Hij antwoordde: “Gaande boodschapt Johannes weder de dingen die gij hebt gezien en gehoord, dat de blinden zien, de kreupelen wandelen, de melaatsen gereinigd worden, de doven horen, *den armen het Evangelie wordt gepredikt*”, Lukas VII: 20, 22; deze dingen werden voor den Uitwendigen en tegelijk voor den Inwendigen mens gezegd; voor *den Uitwendigen*, dat zulke wonderen zijn geschied; voor *den Inwendigen*, dat de Kerk wordt geïnstaureerd bij dezulken, die in den geestelijken zin blind, kreupel, melaats, doof, en arm zijn; dus bij de natiën die in onwetendheid van het goede en ware zijn, en ze nochtans verlangen; blinden immers worden zij geheten die in de onwetendheid van het ware zijn, n. 6990; kreupelen zij die in het goede zijn maar niet in het echte vanwege de onwetendheid van het ware, n. 4302; melaatsen zij die onrein zijn, en nochtans verlangen gereinigd te worden; doven zij die niet in het geloof van het ware zijn, omdat zij niet in de doorvatting ervan zijn; armen echter zij die het Woord niet hebben, en zo niets van den Heer weten, en nochtans verlangen onderricht te worden; vandaar wordt er gezegd dat aan dezen het Evangelie wordt gepredikt. Dat onder de armen en de behoeftigen in den inwendigen zin degenen worden verstaan, die buiten de Kerk in de onwetendheid van het ware zijn, omdat zij het Woord niet hebben, en toch verlangen onderricht te worden, en door dat wat zij weten nochtans in een weinig goede zijn; en binnen de Kerk zij die uit verschillende oorzaken het ware niet kennen, maar

nochtans uit enig goede dat verlangen, staat vast uit de plaatsen, waar de armen en de behoeftigen in het Woord worden genoemd, zoals bij David: “Ik ben *behoefstig en arm*; o God, haast u tot mij, mijn Hulp en mijn Uitredder, Jehovah”, Psalm LXX: 6; deze dingen sprak David, die niet arm en behoeftig was, waaruit blijkt dat de geestelijke armoede en behoeftigheid werd verstaan. Eender elders: “Ik ben *behoefstig en arm*, o Heer, gedenk mijner, mijn Hulp en mijn Uitredder”, Psalm XL: 18. Bij denzelfde: “God zal Zijn volk richten in gerechtigheid, en *Zijn behoeftigen* in gericht; de bergen zullen den volke vrede dragen, en de heuvelen in gerechtigheid; Hij zal de *behoefstigen des volks* richten, Hij zal *de zonen van den orme* redden, Hij zal den onderdrukker verbrijzelen”, Psalm LXXII: 2, 3, 4; de behoeftigen hier zijn zij die in geestelijke behoeftigheid zijn, en zo in honger, dat is, in het verlangen van onderricht te willen worden in de ware dingen. Bij denzelfde: “Al mijn beenderen zullen zeggen: Jehovah, wie is zoals Gij, uitreddende den *behoefstige* van hem die sterker is dan hij, en den *behoefstige* en den *arme* van hen die hem plunderen”, Psalm xxxv: 10; de beenderen zijn de wetenschappelijke ware dingen, n. 8005, de behoeftigen staan hier voor hen die in weinig ware zijn, en de armen voor hen die in weinig van het goede zijn, en bestookt worden door de boze en de valse dingen; vanwege die bestokingen zijn de behoeftigen ook de verdrukten in de oorspronkelijke Taal, want verdrukt worden is bestookt worden door de valse dingen, n. 9196. Eender bij denzelfde: “De goddeloze belaagt in de tent om den *behoefstige* te roven; hij rooft den *behoefstige*, en trekt hem in zijn net”, Psalm x: 9. Bij Jesaja: “Is niet dit het vasten, voor den hongerige het brood te breken, en de verbannen *behoefstigen* in huis te brengen”, LVIII: 7, 8. Bij denzelfde: “Jehovah heeft Zijn volk vertroost, en Hij zal Zich over Zijn *behoefstigen* ontfermen”, XLIX: 13. Bij Zefanja: “Ik zal in het midden van u overlaten een volk *behoefstig* en teer, zij die hopen in den Naam van Jehovah”, III: 12; in deze plaatsen zijn de behoeftigen zij die in de onwetendheid van het ware zijn, en verlangen onderricht te worden.

9210. Zo zult gij niet zijn zoals een woekeraar; dat dit betekent dat het uit de naastenliefde zal geschieden, staat vast uit de betekenis van den woekeraar, zijnde hij die het goede doet terwille van het gewin; want de woekeraar leent een ander geldsommen terwille van den woeker, en verleent een ander hulp terwille van de beloning; en omdat de echte naastenliefde niet het gewin of de beloning als einddoel beoogt, maar het goede van den naaste, wordt derhalve met gij zult niet zijn zoals een woekeraar, aangeduid dat dit uit de naastenliefde zal geschieden. Wie niet weet, wat de Christelijke naastenliefde is, die kan geloven, dat zij niet slechts is aan de behoeftigen en de armen

geven, maar ook het goede doen aan den medeburger, aan het vaderland en aan de Kerk, terwille van welke oorzaak, of vanwege welk einddoel dan ook; maar men moet weten, dat het het einddoel is dat alle daden van den mens qualificeert; indien het einddoel of de bedoeling is het goede te doen terwille van de faam, of om eerbewijzen of gewin te behalen, dan is het goede dat hij doet niet het goede, omdat het is terwille van zich, aldus eveneens uit zich; doch indien het einddoel is het goede te doen terwille van den medeburger, of van het vaderland, of van de Kerk, aldus terwille van den naaste, dan is het goede dat hij doet, het goede, want het is terwille van het goede zelf, hetwelk in het algemeen de naaste zelf is, n. 5025, 6706, 6711, 6712, 8123; zo is het ook terwille van den Heer, want zulk een goede is niet uit den mens maar uit den Heer, en dat wat uit den Heer is, dit is des Heren. Het is dit goede dat door den Heer wordt verstaan bij Mattheus: “Voor zoveel als gij het een van deze Mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan”, xxv: 40. Zoals het gesteld is met het goede, aldus is het eveneens gesteld met het ware; zij die het ware doen terwille van het ware, doen het eveneens terwille van den Heer, omdat het uit den Heer is; het ware terwille van het ware doen, is het goede doen; want het ware wordt het goede wanneer het uit het verstandelijke in den wil binnentreedt, en van den wil uitgaat in de daad. Aldus het goede doen, is de Christelijke Naastenliefde. Zij die het goede uit de Christelijke Naastenliefde doen, beschouwen somtijds de faam daarvandaan terwille van de eer of terwille van het gewin; maar geheel en al anders dan zij die deze dingen als einddoel beschouwen; zij beschouwen immers het goede en het gerechte als het wezenlijke en het enige, aldus in de hoogste plaats, en dan het gewin en de eer, en terwille daarvan de faam, als niet wezenlijk naar verhouding, aldus in de laagste plaats; wanneer zij die zodanig zijn, in de beschouwing van het gerechte en het goede zijn, zo zijn zij zoals degenen die in den slag voor het vaderland strijden, en dan bekommeren zij zich in het geheel niet om het leven, aldus ook niet om hun waardigheid en hun schatten in de wereld, die dan naar verhouding van geen waarde zijn; doch zij die zich en de wereld in de eerste plaats beschouwen, zijn zodanig dat zij zelfs het gerechte en het goede niet zien, omdat zij in de beschouwing van zichzelf en van het gewin zijn. Uit deze dingen blijkt, wat is het goede doen terwille van zich of van de wereld, en wat het goede doen terwille van den Heer of den naaste, en welk verschil er tussen die is; het verschil is zo groot als tussen twee tegengestelden, aldus als tussen den Hemel en de hel; ook zijn zij die terwille van den naaste of den Heer het goede doen, in den Hemel; doch zij die het doen terwille van zich en van de wereld, zijn in de hel; want

zij die terwille van den naaste en den Heer het goede doen, hebben den Heer lief boven alle dingen en den naaste zoals zichzelf, welke geboden de primaire van alle geboden zijn, Markus xii: 28, 29, 20, 31; doch zij die terwille van zich en van de wereld alle dingen doen, hebben zich boven alle dingen lief, aldus meer dan God, en den naaste verachten zij niet slechts, maar dragen hem ook haat toe indien hij niet één met hen maakt, en de hunne is. Dit wordt verstaan onder hetgeen de Heer leert bij Mattheus: “Niemand kan twee heren dienen, want óf hij zal den een haat toedragen, en den ander liefhebben; óf hij zal den een aankleven en den ander verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon”, vi: 24. Er zijn er die den een en den ander dienen, maar die zijn degenen die de lauwen worden genoemd, noch koud, noch warm, die worden uitgespuwd, Apoc. iii: 15, 16. Uit deze dingen nu blijkt, wat werd uitgebeeld door de woekeraars die woeker namen, namelijk zij die terwille van de winsten het goede doen; daaruit blijkt duidelijk vanwaar dit is, dat men niet zou zijn zoals een woekeraar, en op den broeder geen woeker zou leggen, zoals eveneens elders bij Moscheh: “*Gij zult uw broeder niet opleggen woeker van zilver, woeker van spijs, woeker van enig ding*, dat wordt opgelegd; den vreemde zult gij *woeker* opleggen; opdat Jehovah uw God u zegene in alles waaraan gij uw hand slaat op het land, waarheen gij komende zijt om dat te bezitten”, Deut. xxiii: 20, 21; Levit. xxv: 36, 37, 38; den broeder woeker van zilver opleggen, is terwille van het gewin de ware dingen lenen, of onderrichten; woeker van spijs opleggen, is terwille van het gewin de goede dingen van het ware lenen; het zilver immers is het ware, n. 1551, 2954, 5658, 6914, 6917; en de spijs is het goede van het ware, n. 5147, 5293, 5340, 5342, 5410, 5426, 5487, 5576, 5582, 5588, 5655, 5915, 8562; dat Jehovah hen die dit niet doen, zegent in alles waaraan zij hun hand slaan in het land, is omdat die in de aandoening van het goede en het ware zijn, aldus in de gelukzaligheid die de Engelen in den Hemel hebben, want in die aandoening, of in het goede van die liefde is de Hemel voor den mens, n. 6478, 9174; dat het geoorloofd was om den vreemde woeker op te leggen, kwam omdat met de vreemden degenen worden aangeduid die niets van het goede en het ware erkennen en opnemen, n. 7996, aldus die alleen terwille van het gewin het goede doen; dezen zullen den mens dienen, omdat zij naar verhouding knechten zijn, n. 1097. Bij David: “Die volkomen wandelt, en die de gerechtigheid doet, en de waarheid spreekt in zijn hart, *zijn zilver niet geeft op woeker*, en geen geschenk tegen den onschuldige aanneemt; die dit zal gedaan hebben, zal tot in het eeuwige niet geschokt worden”, Psalm xv: 2, 5; zijn zilver op woeker geven, is terwille van het gewin alleen leren, aldus het goede doen om de

beloning. Eender bij Ezechiël: “De gerechte man die gericht en gerechtigheid doet, *geeft niet op woeker, en neemt geen overwinst*”, xviii: 8. Bij denzelfde: “Die van den behoeftige zijn hand afhoudt, *woeker en overwinst niet aanneemt*, Mijn gericht doet, in Mijn inzettingen wandelt, al levende zal hij leven”, xviii: 17. Bij denzelfde: “Zij hebben een gave in u aangenomen om bloed te vergieten; *woeker en overwinst hebt gij aangenomen*, en gij hebt *gewin behaald* aan uw genoten door geweld”, xxii: 12; deze dingen worden gezegd van de stad der bloeden, waarmede het valse wordt aangeduid dat het ware en het goede vernietigt, n. 9127; woeker en overwinst aannemen, is om het gewin en de beloning het goede doen, aldus niet uit de naastenliefde. Dat de echte naastenliefde zonder het op de verdienste gerichte is, zie men in n. 2371, 2373, 2400, 4007, 4174, 4943, 6388, 6389, 6390, 6392, 6478.

92II. Niet zult gij op hetzelfde woeker leggen; dat dit betekent zo niet terwille van het gewin daaruit, staat vast uit de betekenis van woeker op iemand leggen, zijnde het goede terwille van het gewin doen, waarover nu boven n. 9210, hier niet terwille van het gewin, omdat er wordt gezegd niet zult gij op hetzelfde woeker leggen. Uit deze Wet aangaande de overwinst en den woeker kan men zien, hoe het gesteld is met de Wetten die de Gerichten werden genoemd, bij het Israëlietische volk, namelijk dat zij hebben opgehouden, tezamen met de Slachtoffers en de overige rituele dingen, toen de Heer in de wereld kwam, en de innerlijke dingen van den erediens, en in het algemeen de innerlijke dingen des Woords opende. De innerlijke dingen van die Wet zijn, dat men den naaste het goede moet doen van harte, en moet geloven dat er niets van verdienste is gelegen in de daden die men uit zich doet, maar slechts in de daden die zijn uit den Heer bij den mens; de Heer Zelf alleen immers heeft verdiend, en is alleen de gerechtigheid; en wanneer de mens dit gelooft, stelt hij in de daden uit zich niets van verdienste en van loon, maar kent alle goede dingen aan den Heer toe; en omdat de Heer dit uit de Goddelijke Barmhartigheid doet, kent de mens alle dingen toe aan de allene Barmhartigheid. Vandaar eveneens komt het, dat hij die door den Heer wordt geleid, in het geheel niets denkt over het loon, en nochtans van harte den naaste het goede doet. Dit zijn de innerlijke dingen, waaruit de Wet aangaande de woekerwinsten bij de Israëlietische en de Joodse natie is nedergedaald; weswege die wet, wanneer de mens in de innerlijke dingen is, ophoudt, tezamen met andere eendere dingen, die de Gerichten werden geheten; want de Israëlietische en de Joodse natie was alleen in de uitwendige dingen, die de inwendige uitbeeldden; vandaar was die Wet bindend voor die natie toenmaals; zij is echter niet bindend voor de Christenen, aan wie de

innerlijke dingen door den Heer zijn onthuld. Dat het aldus is, weet de mens der Kerk heden ten dage, weswege de Wetten aangaande den woeker geheel andere zijn heden ten dage. Maar nochtans houdt derhalve de heiligheid van deze Wet niet op, of is dit Woord afgeschaft, want de heiligheid ervan blijft vanwege de innerlijke dingen die daarin zijn; deze heilige innerlijke dingen doen nochtans de Engelen aan, wanneer dit Woord wordt gelezen. Laat men zich toch daarvoor wachten, te geloven dat de Wetten des levens zodanig als zij in den Decaloog zijn, en hier en daar elders in het Oude Testament, zijn afgeschaft; die zijn immers zowel in den inwendigen als in den uitwendigen vorm bevestigd, ter oorzake hiervan dat zij niet kunnen worden gescheiden.

9212. Indien gij al pand nemende het kleed van uw genoot te pand zult genomen hebben; dat dit betekent indien de wetenschappelijke ware dingen door begoochelingen uit de zinlijke dingen zouden worden verstrooid, staat vast uit de betekenis van te pand nemen, zijnde voor de vergemeenschapte goede dingen een merkteken ontvangen, het pand immers is het merkteken voor de goede dingen die worden geleend; wanneer in de plaats van deze de geestelijke dingen worden verstaan, dan is de goede dingen vergemeenschappen onderrichten in de ware dingen, en is het merkteken of het pand hier het zinlijk ware, want met het kleed hier, dat te pand wordt gegeven, wordt het laatste van het natuurlijke aangeduid, zijnde het zinlijke; omdat dit overvloeit van begoochelingen, en de begoochelingen de ware dingen uitblussen, wordt derhalve met het kleed van uw genoot te pand nemen, de verstrooiing van de ware dingen door de begoochelingen uit de zinlijke dingen aangeduid. Dat deze worden aangeduid, staat vast uit de reeks der volgende dingen in den inwendigen zin. Met het kleed wordt in het algemeen al datgene aangeduid wat iets anders bekleedt, aldus al wat naar verhouding uiterlijk is; vandaar wordt de uitwendige of natuurlijke mens een kleed genoemd ten opzichte van den inwendigen of geestelijken mens; eender wordt het ware een kleed genoemd ten opzichte van het goede, omdat het ware het goede bekleedt; desgelijks het wetenschappelijk ware ten opzichte van het ware des geloofs dat van den inwendigen mens is. Het zinlijke, dat het laatste des levens bij den mens is, is een kleed ten opzichte van het wetenschappelijk ware. Dat de klederen de lagere dingen zijn die de hogere bedekken, of, wat hetzelfde is, dat zij de uiterlijke dingen zijn die de innerlijke bedekken, zie men in n. 2576, 5248; in het algemeen dat zij de ware dingen zijn, n. 4545, 4763, 5319, 5954, 6914, 6917, 9093; dat zij de wetenschappelijke ware dingen zijn, n. 6918; en dat zij de zinlijke dingen zijn, n. 9158; dat het zinlijke het laatste des levens bij den mens is, n. 4009, 5077, 5125, 5128, 5767, 5774, 6201, 6313, 7442, 7693;

en dat het zinlijke in de begoochelingen is, n. 5084, 5089, 6201, 6948, 6949, 7442. Dat de klederen de ware dingen zijn, ontleent den oorsprong aan de uitbeeldende dingen in het andere leven; daar verschijnen de Engelen en de geesten met klederen bekleed volgens den staat van het geloof of van het ware waarin zij zijn; en hun klederen wisselen volgens de veranderingen van dien staat; zij die in het echte ware zijn, verschijnen bekleed met witte klederen; en zij die in de ware dingen uit het goede zijn, in glanzende klederen; zij echter die alleen in het goede zijn, zoals de Engelen van den binnensten Hemel, die de hemelsen worden genoemd, verschijnen naakt. Vandaar nu is het, dat de klederen de ware dingen zijn; en dat met de klederen in het Woord deware dingen worden aangeduid; zoals kan vaststaan uit de eerder getoonde plaatsen, waaraan het is geoorloofd deze toe te voegen bij de Evangelisten; bij Mattheus: “Toen Jezus van gedaante was veranderd, blonk Zijn aangezicht zoals de Zon, en *Zijn bekleedselen werden zoals het Licht*”, xvii: 2; met het aangezicht worden in het Woord de innerlijke dingen aangeduid, vooral de aandoeningen, n. 358, 1999, 2434, 3527, 3573, 4066, 4796, 4797, 5102, 5695, 6604, 6848, 6849; en met het aangezicht Gods het Goede Zelf, n. 222, 223, 5585; met de zon de Goddelijke Liefde, n. 2441, 2495, 3636, 3643, 4060, 4321 einde, 4696, 7083, 8644; daaruit blijkt wat het betekent dat de Heer naar het aangezicht blonk zoals de Zon, namelijk dat Zijn Innerlijke dingen het Goede der Goddelijke Liefde waren; dat Zijn bekleedselen werden zoals het Licht, betekent het Goddelijk Ware voortgaande uit Hem; dit eveneens verschijnt in den Hemel zoals het Licht, n. 1521, 1619 tot 1632, 3195, 3222, 3485, 3636, 3643, 4415, 5400, 8644. Bij denzelfde: “Toen Jezus tot Jeruzalem naderde, brachten zij de ezelin en het veulen, en *legden hun bekleedselen op dezelve*, en plaatsten Hem daarop; de meeste schare echter *spreidden hun bekleedselen op den weg*; anderen echter hieuwen takken van de bomen, en spreidden ze op den weg”, xxi: 1, 7, 8; rijden op een ezelin en haar veulen, was het uitbeeldende van den Hoogsten Rechter en den Koning; men zie n. 2781; zoals eveneens blijkt uit de dingen die in Vers 5 voorafgaan: “Zegt tot de dochter Zions: Zie, *uw Koning* komt u zachtmoedig, gezeten op een ezelin, en op een veulen, den zoon van een jukdragende”; voorts eveneens bij Markus Hfdst. xi: 1 tot 12; bij Lukas Hfdst. xix: 28 tot 41; bij Johannes Hfdst. xii: 12 tot 16; bij Zacharia Hfdst. ix: 9, 10, waar van den Heer wordt gezegd dat Hij zou rijden op een ezel en op een ezelsveulen, den zoon der ezellinnen, en daar wordt Hij Koning genoemd, en daaraan wordt toegevoegd dat Zijn heerschappij zal zijn van de zee tot aan de zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde; dat de hoogste rechter op een ezelin reed, en zijn zonen op ezelsveulens, zie men in

Richt. v: 9, 10; Hfdst. x: 3, 4; Hfdst. xii: 14; en dat de koning op een muilezelin reed, en de zonen des konings op muilezels, I Kon. i: 33, 38, 44, 45; II Sam. xiii: 29. Dat de discipelen op de ezelin en haar veulen hun bekleedselen legden, beeldde uit dat de ware dingen in de gehele samenvatting aan den Heer als Hoogsten Rechter en Koning waren onderuitgebreid; de discipelen immers beeldden de Kerk des Heren uit ten aanzien van de ware en de goede dingen; men zie n. 2129, 3488, 3858 einde, 6397; en hun bekleedselen de ware dingen zelf, n. 4545, 4763, 5319, 5954, 6914, 6917, 9093; eender dat de schare haar bekleedselen spreidde op den weg, en eveneens de takken der bomen; dat zij ze op den weg spreidden, kwam eveneens omdat met den weg het ware wordt aangeduid waardoor de mens der Kerk wordt geleid; men zie n. 627, 2333, 3477; dat zij ook de takken der bomen spreidden, kwam omdat de bomen de doorvattingen alsmede de erkentnissen van het ware en het goede betekenden, n. 2682, 2722, 2972, 4552, 7692; vandaar zijn de takken de ware dingen zelf. Dat het aldus is geschied, was ook vanwege een plechtigen ritus, dat wanneer de hoogste Rechters en de Koningen in hun pracht en praal uitreden, de vorsten des volks dan op de ezinnen en muilieren van genen hun bekleedselen legden, en het volk zelf zijn bekleedselen op den weg spreidde, of in de plaats daarvan takken van bomen; want het Rechterlijke in den Hemel is het Goddelijk Ware uit het Goede, en het Koninklijke is het Goddelijke Ware, n. 1728, 2015, 2069, 3009, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148. Bij Lukas: “Niemand zet een lap van een nieuw bekleedsel op een oud bekleedsel, anders zo scheurt het nieuwe, en met het oude komt de lap van het nieuwe niet overeen”, v: 36; de Heer gebruikte deze gelijkenis, om het Ware der nieuwe Kerk, en het Ware der oude Kerk te beschrijven, want het Bekleedsel is het Ware; het ene aan het andere naaien of lappen, is het ene en het andere vernietigen; het ware immers der nieuwe Kerk is het innerlijk ware, aldus het ware voor den Inwendigen mens, doch het ware der oude Kerk is het uiterlijk ware, aldus het ware voor den Uitwendigen mens; in dit ware was de Joodse Kerk; deze immers beeldde door de uitwendige dingen de inwendige dingen uit; doch de Kerk heden ten dage is in de inwendige ware dingen, die werden uitgebeeld, want de Heer heeft die ware dingen onthuld; dat deze niet overeenkomen met de uitwendige zodat zij tezamen kunnen zijn, wordt met die woorden des Heren aangeduid. Daaruit blijkt eveneens, dat het Bekleedsel het Ware der Kerk betekent. Bij Johannes: “Jezus zeide tot Petrus: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Toen gij een knaap waart, *gorddet gij uw lenden*, en wandeldet waarheen gij wildet; wanneer gij echter zult oud geworden zijn, zo zult gij uw handen uitstrekken, *een ander zal uw lenden gorden*, en leiden

waarheen gij niet wilt”, XXI: 18; wie den inwendigen zin des Woords niet kent, kan niet weten wat deze dingen behelzen; dat het verborgenheden zijn, is duidelijk; in den inwendigen zin wordt met Petrus het geloof der Kerk aangeduid; men zie de Voorrede tot Hfdst. XVIII en XXII van Genesis, en n. 3750, 6000, 6073 einde, 6344 einde; vandaar wordt met Petrus als knaap het geloof der Kerk aangeduid zodanig als het in zijn begin is; en met Petrus als grijsaard, het geloof der Kerk zodanig als het is in zijn einde; daaruit blijkt, wat betekent, “toen gij een knaap waart, gorddet gij uw lenden en wandeldet waarheen gij wildet”, namelijk dat het geloof der Kerk in zijn begin het geloof van het ware uit het goede is, aldus het geloof der liefde jegens den naaste en der liefde tot den Heer, en dat dan de mens der Kerk uit het vrije het goede doet, omdat hij het uit den Heer doet; de lenden immers zijn de goede dingen der liefde, n. 3021, 3294, 4280, 4575, 5050 tot 5062; vandaar is de lenden gordden het goede met ware dingen bekleeden; wandelen is leven, n. 519, 1794, 8417, 8420; vandaar is wandelen waarheen gij wilt, leven in het vrije; zij immers leven in het vrije, of handelen uit het vrije, die in het geloof zijn uit de liefde tot den Heer en de liefde jegens den naaste, want die worden door den Heer geleid, n. 892, 905, 2870 tot 2893, 6325, 9096. “Wanneer gij zult oud geworden zijn, zo zult gij uw handen uitstrekken, en een ander zal uw lenden gordden, en leiden waarheen gij niet wilt”, betekent dat het geloof der Kerk in haar einde er geen zal zijn, en dat dan de valse dingen van het boze uit de liefden van zich en van de wereld zullen opvolgen, en aan het knechtschap onderwerpen. Dit is de verborgenheid die in deze woorden des Heren schuilt, welke men alleen uit hun inwendigen zin kan zien. Daaruit wederom blijkt, hoe de Heer heeft gesproken, namelijk zó dat in de afzonderlijke dingen een inwendige zin was, te dien einde dat de Hemel met de wereld zou verbonden zijn door het Woord, want zonder het Woord is er geen verbinding, dat is, zonder het onthulde Goddelijke Ware; en indien er geen verbinding is, vergaat het menselijk geslacht.

9213. Tot aan het binnengaan der zon zult gij het hem teruggeven; dat dit betekent dat het moet hersteld worden vóór den staat van schaduw vanwege de verkwikkelijke dingen der uitwendige liefden, staat vast uit de betekenis van het binnengaan of het ondergaan der zon, zijnde de staat van schaduw vanwege de verkwikkelijke dingen der uitwendige liefden. Hiermede is het aldus gesteld: In den Hemel zijn beurtwisselingen van de warmte ten aanzien van de dingen die van het goede der liefde zijn, en van het licht ten aanzien van de dingen die van het ware des geloofs zijn, aldus beurtwisselingen van de liefde en van het geloof; in de hel zijn ook beurtwisselingen, maar aan

gene tegenovergesteld, omdat zij daar die van de liefde van het boze en van het geloof van het valse zijn. Die beurtwisselingen stemmen overeen met de beurtwisselingen van de tijden van het jaar op aarde, zijnde lente, zomer, herfst en winter, en wederom lente, en zo voort; maar in de geestelijke wereld zijn er in de plaats van tijden staten, want daar zijn niet wisselingen van de warmte en het licht, maar van de liefde en van het geloof. Doch men moet weten, dat die beurtwisselingen niet eender zijn voor den een zoals voor den ander, maar verschillen bij een ieder volgens den staat van zijn in de wereld verkregen leven. De ondergang der zon in den Hemel stemt overeen met den staat van schaduw ten aanzien van de ware dingen des geloofs, en met den staat van koude ten aanzien van het goede der liefde tot den Heer en jegens den naaste; zij komen dan immers in de verkwikkelijke dingen der uitwendige liefden, die schaduw met zich medebrengen ten aanzien van het geloof; want wanneer de Engel of de geest in de uitwendige dingen is, zo is hij ook in de schaduw; wanneer hij echter in de inwendige dingen is, dan is hij in de verkwikkelijke en de gezegende dingen van de hemelse liefden, en tegelijk dan in de liefelijke dingen des geloofs, of in het licht van het ware; het zijn deze staten, waarmede de lentetijden en de zomertijden op aarde overeenstemmen. Uit deze dingen nu kan vaststaan, vanwaar het is, dat het binnengaan of het ondergaan der zon den staat van schaduw betekent vanwege de verkwikkelijke dingen der uitwendige liefden; over deze beurtwisselingen zie men hetgeen eerder in n. 5097, 5672, 5962, 6110, 7083, 8426, 8615, 8644, 8812, is getoond. Uit de bovengezegde dingen kan men zien, wat daaronder wordt verstaan dat de wetenschappelijke ware dingen door de begoochelingen vanwege de zinlijke dingen verstrooid, moeten hersteld worden vóór den staat van schaduw vanwege de verkwikkelijke dingen der uitwendige liefden, die worden aangeduid met indien gij het kleed van uw genoot te pand zult genomen hebben, tot aan het binnengaan der zon zult gij het hem wedergeven. Er wordt immers verstaan, dat de ware dingen door de begoochelingen weggenomen moeten hersteld worden, wanneer de mens nog in het licht van het ware is, want dan kan hij die dingen terugbekomen en eveneens de door de begoochelingen binnengehaalde valse dingen uiteenslaan; niet echter wanneer hij in den staat van schaduw is vanwege de verkwikkelijke dingen der uitwendige liefden, omdat deze verkwikkelijke dingen gene dingen verwerpen, en de schaduw ze niet opneemt; aldus blijven de begoochelingen aankleven en worden toegeëigend. Dat de uitwendige verkwikkelijke dingen, of die van den uitwendigen mens, zodanig zijn, komt omdat die met de wereld samenhangen, en eveneens worden opgewekt en

als het ware levend gemaakt door haar warmte; anders is het gesteld met de inwendige verkwikkelijke of gezegende dingen, of die van den inwendigen mens; deze hangen samen met den Hemel, en zij worden eveneens opgewekt en levend gemaakt door de warmte ervan, die de liefde uit den Heer is. Dit gericht of deze wet wordt elders aldus gegeven bij Moscheh: “*Gij zult niet te pand nemen een molen of een molensteen*, want de ziel neemt hij te pand”, Deut. xxiv: 6; met de molen worden zulke dingen aangeduid die van dienst zijn om het geloof en daarna de naastenliefde te verwerven, n. 7780, en met de ziel het leven des geloofs uit de naastenliefde, n. 9050; daaruit blijkt, wat het is niet een molen te pand nemen, want hij neemt de ziel te pand. Bij denzelfde: “Gij zult het recht van den vreemdeling en van den wees niet buigen, *noch het kleed der weduwe te pand nemen*”, Deut. xxiv: 17; het kleed der weduwe te pand nemen, is de ware dingen die het goede verlangen wegnemen op welke wijze dan ook; het kleed immers is het ware, zoals boven n. 9212, en de weduwe is zij die in het goede is en de ware dingen verlangt, of, in den abstracten zin, het goede verlangende de ware dingen, n. 9198; want indien het ware wordt weggenomen, vergaat het goede met zijn verlangen. En bij denzelfde: “Indien gij aan uw genoot iets zult geleend hebben, zo zult gij tot zijn huis niet binnengaan om een pand te nemen; buiten zult gij staan; de man echter aan wien gij geleend hebt, zal het pand naar buiten brengen. Indien hij een behoeftig man is, *zo zult gij niet in zijn pand nederliggen*, al wedergevende zult gij hem het pand wedergeven *bij het ondergaan der zon, opdat hij in zijn kleed nederligge*, en hij u zegene, en het zal gerechtigheid zijn voor uw God”, Deut. xxiv: 10, 11, 12, 13; dat de schuldeiser buiten zou staan, en het pand tot hem naar buiten zou gebracht worden, betekent hoe men moet antwoorden op de vergemeenschapte ware dingen, want met het lenen wordt de vergemeenschapping van het ware aangeduid, en met een pand nemen het antwoord; dat deze dingen worden aangeduid, kan niemand weten dan alleen uit zulke dingen die in het andere leven geschieden, aldus tenzij hij weet wat binnengaan in het huis is, en wat buiten staan is, en zo wat naar buiten uitbrengen is; zij die in het andere leven in het huis van een ander binnengaan, en in één kamer samenspreken, vergemeenschappen aldus hun gedachten met allen daar, zodat zij in het geheel niet anders weten dan dat zij zelf uit zich die dingen denken; doch indien zij buiten staan, worden de gedachten weliswaar doorvat, maar zoals uit een ander, en niet uit henzelf; dit geschiedt elken dag in het andere leven; en daarom verschijnen zij die van één mening of van één gevoelen zijn, tezamen in één huis, en te meer indien zij in één kamer van het huis zijn; en wanneer dezelfde niet samenstemmen, dan verdwijnen

zij uit de ogen van hen die niet samenstemmen. Zulke schijnbaarheden zijn er overal en bij voortduur in het andere leven; de oorzaak hiervan is deze, dat de gelijkheid der denkingen verbindt, en de tegenwoordigheid bewerkt; de denking immers is het inwendige gezicht, en de afstanden van plaatsen zijn daar niet zoals in de wereld. Daaruit blijkt, wat is niet binnengaan in het huis, maar buiten staan en het pand nemen, namelijk dat het is niet een ander verplichten of aandrijven om zijn ware dingen te bevestigen, maar hem aanhoren en de antwoorden opvatten, zodanig als zij in hemzelf zijn; want wie den ander verplicht en aandrijft om zijn ware dingen te bevestigen, maakt dat de ander niet denkt of spreekt uit zich, maar uit hem; en wanneer iemand uit een ander denkt en spreekt, worden de ware dingen die bij hem zijn, verstoord, en wordt hij toch niet verbeterd, tenzij het is bij een zodanige die die dingen nog niet kent. Uit deze dingen blijkt wederom duidelijk, dat er in de afzonderlijke dingen des Woords dingen zijn die overeenstemmen met zulke dingen die in de geestelijke wereld zijn.

9214. Omdat het is zijn deksel alleen; dat dit betekent omdat de zinlijke dingen aan de innerlijke dingen zijn onderuitgebreid, staat vast uit de betekenis van het deksel of het kleed, zijnde het zinlijke, waarover boven n. 9212; dat het zinlijke aan de innerlijke dingen is onderuitgebreid, omdat het het laatste van des mensen leven is, zie men ook daar.

9215. Dat is zijn kleed voor zijn huid; dat dit betekent dat zij ook de uiterlijke dingen bekleden, staat vast uit de betekenis van het kleed, zijnde het zinlijke in het gemeen, of de zinlijke dingen, zoals boven; en uit de betekenis van de huid, zijnde het uiterlijke, dat eveneens de innerlijke dingen bekleedt, maar nochtans binnen het zinlijke; wat de huid is, en wie met de huid in het andere leven overeenstemmen, zie men in n. 3540, 5552 tot 5559, 8977, 8980. Er is een innerlijk natuurlijke van den mens, er is een uiterlijk of middelst natuurlijke, en er is een uiterst natuurlijke; het innerlijk natuurlijke heeft gemeenschap met den Hemel; het middelst of uiterlijk natuurlijke heeft gemeenschap enerzijds met het innerlijke, en daardoor met den Hemel, en anderzijds met het uiterste, en daardoor met de wereld; men zie n. 4009, 4570, 5118, 5126, 5497, 5649, 5707; het uiterst natuurlijke is het zinlijke, dat hier met het kleed wordt aangeduid; dit neemt de objecten van de wereld op, en is zo de innerlijke dingen van dienst; dit wordt een deksel alleen genoemd, omdat het het laatste is, aldus het gemene voor alle; het uiterlijk of het middelst natuurlijke is dat wat met de huid wordt aangeduid. Daaruit blijkt, dat met *zijn kleed voor zijn huid* wordt aangeduid dat het zinlijke ook de uiterlijke dingen bekleedt. Dat

het zinlijke het laatste van des mensen leven is, aldus het gemene deksel, zie men in n. 4009, 5077, 5125, 5128, 5767, 5774, 6201, 6313, 7442, 7693.

9216. Waarin hij slaapt; dat dit betekent de rust op die, staat vast uit de betekenis van slapen, zijnde rusten, hier op het uitwendig zinlijke, dat met het kleed wordt aangeduid, n. 9212, want het wordt het kleed geheten in hetwelk hij slaapt. Hoe het moet worden verstaan, dat de innerlijke dingen rust hebben op het zinlijke, zal gezegd worden; het zinlijke is het laatste van des mensen leven, zoals boven is getoond; dat wat het laatste is, houdt alle innerlijke dingen samen, en het is het gemene ervan, want daarin houden zij stil, en rusten aldus daarop; zoals bijvoorbeeld de huid, die het laatste deksel van het lichaam is; in deze houden de innerlijke dingen van het lichaam stil, omdat zij die samenhoudt; aldus rusten zij eveneens daarop; eender in het lichaam het buikvlies; omdat dit de ingewanden van den onderbuik samenhoudt, rusten deze ook daarop, en eveneens hebben zij een gemeenschappelijk verband daarmede; desgelijks het borstvlies ten opzichte van de ingewanden van de borstholte. Eender is het gesteld met alle dingen die van des mensen leven zelf zijn, zoals met die welke betrekking hebben op zijn verstandelijke, en die welke betrekking hebben op het willijke; deze volgen eveneens in de orde op elkander van de innerlijke dingen tot de uiterlijke; de uiterlijke dingen zijn de wetenschappelijke dingen met hun bekoorlijke dingen; en de uiterste dingen zijn de zinlijke dingen die gemeenschap hebben met de wereld, door het gezicht, het gehoor, den smaak, den reuk en den tast. Op deze rusten de innerlijke dingen, want in die houden zij stil. Het zijn deze dingen die in den geestelijken zin worden aangeduid met het deksel of het kleed, waarin hij slaapt. Dat de zinlijke dingen het kleed of het deksel zijn, is vanwege de overeenstemming, want, zoals boven in n. 9212 is gezegd, de geesten en de Engelen verschijnen met klederen bekleed volgens de ware dingen van hun geloof, met glanzende zij die in de ware dingen uit het goede zijn, zoals de Engelen aan het graf des Heren, Lukas xxiv: 4; Matth. xxviii: 3; en eveneens met witte van fijn lijnwaad, zoals zij over wie wordt gesproken in de Apocalypse Hfdst. xix: 14; en anderen met klederen van verschillende kleur. Bovendien moet men weten, dat alle en de afzonderlijke dingen van het Eerste of het Binnenste achtereenvolgens voortschrijden tot hun laatste dingen, en daar rusten; ook hebben de vorige of de innerlijke dingen met de laatste dingen in de opeenvolgende orde een verband; weswege indien de laatste dingen verdwijnen, ook de innerlijke worden verstrooid; vandaar eveneens zijn er drie Hemelen; de binnenste of de derde Hemel vloeit in den middelsten of tweeden Hemel in; de middelste of de tweede Hemel vloeit

in den eersten of laatsten Hemel in; deze wederom vloeit bij den mens in; vandaar is het menselijk geslacht het laatste in de orde, waarin de Hemel stilhoudt, en waarin hij rust; weswege de Heer er uit Zijn Goddelijke steeds in voorziet, dat bij het menselijk geslacht een Kerk is, waarin *het Goddelijke Ware* is onthuld, dat op onzen aardbol het Woord is; door dit is er een samenhoudend verband van het menselijk geslacht met den Hemel; vandaar komt het dat in de afzonderlijke dingen des Woords een inwendige zin is, die voor den Hemel is, die zodanig is, dat deze de engellijke gemoederen met de menselijke gemoederen verbindt door een zó nauwe band, dat zij als één optreden. Daaruit blijkt wederom, hoe het is gesteld met de rust van de innerlijke dingen op de laatste dingen.

9217. Wanneer hij tot Mij zal geroepen hebben; dat dit de smeekbede tot den Heer betekent, staat vast uit de betekenis van tot Jehovah roepen, zijnde de smeekbede tot den Heer, zoals boven n. 9202.

9218. En Ik zal horen; dit betekent de hulp, zoals eveneens boven n. 9203.

9219. Omdat barmhartig Ik; dat dit betekent dat van Hem het al der hulp is uit de barmhartigheid, staat vast uit de betekenis van barmhartig zijn, wanneer het den Heer betreft, zijnde dat van Hem het al der hulp is; dat het is uit de barmhartigheid, komt omdat alle dingen die van den Heer zijn, uit de barmhartigheid zijn; het Zijn zelf des Heren immers is de Goddelijke Liefde; en de Liefde wordt de Barmhartigheid genoemd, wanneer zij is jegens hen die in de ellenden zijn, aldus met betrekking tot het ganse menselijke geslacht, want dit verkeert in ellenden; het eigene immers van hetzelfde is niets dan het boze, n. 210, 215, 874, 875, 876, 987, 1581, 5660, 5786, 8480.

9220. Vers 27, 28, 29, 30. *God zult gij niet vervloeken, en den vorst in uw volk zult gij niet verfoeien. De eerstelingen van uw koren, en de eerstelingen van uw wijn, zult gij niet vertragen; den eerstgeborene uwer zonen zult gij Mij geven. Aldus zult gij doen met uw os, met uw kudde van kleinvee, zeven dagen zal het met zijn moeder zijn, op den achtsten dag zult gij dat Mij geven. En mannen der heiligheid zult gij Mij zijn; en het vlees in het veld gescheurd zult gij niet eten, den hond zult gij het voorwerpen.* God zult gij niet vervloeken, betekent dat men de *Goddelijk Ware* dingen niet moet lasteren; en den vorst in uw volk zult gij niet verfoeien, betekent ook niet de leer van het ware; en de eerstelingen van uw koren en de eerstelingen van uw wijn zult gij niet vertragen, betekent dat omdat alle goede en ware dingen des geloofs uit den Heer zijn, zij aan Hem moeten worden toegekend, niet aan zichzelf; den eerstgeborene uwer zonen zult gij Mij geven, betekent alle dingen des geloofs die door gene zijn; aldus zult gij doen met uw os, met uw kude van kleinvee, betekent ten aanzien van

het uiterlijk en het innerlijk goede; zeven dagen zal het met zijn moeder zijn, betekent hun eersten staat met de ware dingen; op den achtsten dag zult gij dat Mij geven, betekent den aanvang van den volgenden staat wanneer men uit het goede leeft, dat men dan bij den Heer is; en mannen der heiligheid zult gij Mij zijn, betekent den staat des levens dan uit het goede; en het vlees in het veld gescheurd zult gij niet eten, betekent dat het vervalste goede des geloofs niet zal verbonden worden; den hond zult gij het voorwerpen, betekent dat het onrein is.

9221. God zult gij niet vervloeken; dat dit betekent dat men de *Goddelijk Ware* dingen niet moet lasteren, staat vast uit de betekenis van vervloeken, zijnde lasteren, want zij die lasteren, vervloeken. Dat het is dat men de *Goddelijk Ware* dingen niet moet lasteren, komt omdat God in den inwendigen zin is het *Goddelijk Ware* voortgaande uit den Heer, weswege wanneer in het Woord wordt gehandeld over het Ware, de Heer God wordt genoemd, en wanneer over het Goede wordt gehandeld, Hij Jehovah wordt genoemd, n. 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4287, 4402, 7010, 7268, 8988, 9160; vandaar zijn de Engelen de ware dingen, omdat zij de opnemingen van *het Goddelijk Ware* uit den Heer zijn, n. 4295, 4402, 7268, 7873, 8192, 8301, 8867; en eveneens de Rechters, n. 9160.

9222. En den vorst in uw volk zult gij niet verfoeien; dat dit betekent ook niet de leer van het ware, namelijk dat men haar niet moet lasteren, staat vast uit de betekenis van den vorst, zijnde de primaire ware dingen der Kerk, waarover n. 5044; uit de betekenis van het volk, zijnde zij die in de ware dingen der leer zijn, waarover n. 1259, 1260, 2928, 3295, 3581, 7207; en uit de betekenis van verfoeien, zijnde lasteren. Hoe deze dingen samenhangen, blijkt uit den inwendigen zin, want met niet vervloeken God, wordt aangeduid *het Goddelijk Ware* niet lasteren, en met niet verfoeien den vorst wordt aangeduid de leer van het ware niet lasteren; *het Goddelijk Ware* is het Woord, en de leer der Kerk is het Ware daaruit. Het is geoorloofd in het kort te zeggen, hoe het is gesteld met de lastering van *het Goddelijk Ware*; *het Goddelijk Ware* is het Woord, en het is de leer uit het Woord; zij die deze in hun hart ontkennen, lasteren die, ook al prijzen en prediken zij het met den mond; in de ontkenning schuilt de lastering, die ook uitbreekt, wanneer zij aan zich zelf overgelaten denken, vooral in het andere leven, want daar spreken de harten, de uitwendige dingen verwijderd zijnde. Zij die het Woord lasteren of ontkennen, kunnen niets van het ware en het goede des geloofs opnemen, want het Woord leert dat de Heer is, dat de Hemel en de hel zijn, dat het leven na den dood is, dat het geloof en de naastenliefde zijn, en verscheidene andere

dingen, die zonder het Woord of de onthulling in het geheel niet zouden geweten worden, n. 8944; en daarom kunnen zij die het Woord ontkennen, niets opnemen van hetgeen het Woord leert, want wanneer zij dat lezen of dat horen, schiet het ontkennende toe, dat óf het ware uitblust, óf in het valse verkeert. Weswege het het allereerste is bij den mens der Kerk, dat hij het Woord gelooft, en dit is het primaire bij hem die in het ware des geloofs en het goede der naastenliefde is; doch bij hen die in de boze dingen der liefden van zich en van de wereld zijn, is het primaire dat zij het Woord niet geloven, want zij verwerpen dit terstond wanneer zij daarover denken, en eveneens lasteren zij het. Indien de mens zag hoe grote en hoedanige lasteringen tegen het Woord degenen hebben die in de boze dingen dier liefden zijn, zo zou hij huiveren; de mens zelf, wanneer hij in de wereld is, weet dit niet, omdat zij schuilen achter de ideeën der actieve denking, die uitgaat in het spreken met de mensen; doch nochtans worden zij onthuld in het andere leven, en zij verschijnen huiveringwekkend. De lasteringen zijn van tweevoudig geslacht, er zijn er die uit het verstandelijke, en niet tegelijk uit het willijke voortgaan, en er zijn er die voortgaan uit het willijke door het verstandelijke; deze laatste lasteringen zijn het die zo huiveringwekkend zijn, gene echter niet. Die welke uit het willijke door het verstandelijke voortgaan, zijn uit het boze des levens; doch die welke alleen uit het verstandelijke en niet tegelijk uit het willijke voortgaan, zijn uit het valse der leer of uit de begoochelingen der uitwendige zinnen, die den in onwetendheid verkerenden mens bedriegen. Deze dingen zijn gezegd, opdat men wete hoe het is gesteld met de lastering van *het Goddelijk Ware*, dat is, van het Woord, en van de leer daaruit, die worden aangeduid met God vervloeken, en den vorst des volks verfoeien.

9223. De eerstelingen van uw koren, en de eerstelingen van uw wijn, zult gij niet vertragen; dat dit betekent dat omdat alle goede en ware dingen uit den Heer zijn, zij aan Hem moeten worden toegekend, niet aan zichzelf, staat vast uit de betekenis van de eerstelingen, zijnde de dingen die in de eerste plaats zullen zijn, aldus die de primaire van alle zijn, waarover aanstonds; uit de betekenis van het koren, zijnde het goede van het ware des geloofs, waarover n. 5295, 5410, 5959; en uit de betekenis van den wijn, zijnde het ware van het goede, aldus het ware van het goede des geloofs, waarover n. 1798, 6377; en uit de betekenis van niet vertragen, wanneer over het goede en het ware des geloofs wordt gehandeld, zijnde toekennen uit de aandoening, want dat wat niet traag, maar haastig geschiedt, dit geschiedt uit de aandoening der liefde, n. 7695, 7866; dat het is toekennen aan den Heer, komt omdat de eerstelingen, zoals ook de eerstgeboorten, aan Jehovah werden gegeven, en

door Jehovah aan Aharon en diens zaad; en onder Jehovah wordt in het Woord de Heer verstaan, n. 1736, 2921, 3023, 3035, 5663, 6303, 6945, 6956, 8274, 8864; en daarom wordt, aangezien de eerstelingen van het koren en van den wijn de goede en de ware dingen des geloofs zijn, verstaan dat die dingen aan den Heer moeten worden toegekend, omdat zij uit Hem zijn; dat het al der denking en des wils bij den mens invloeit, en dat al het goede en het ware zijn uit den Heer, zie men in n. 2886, 2887, 2888, 3142, 3147, 4151, 4249, 5119 5147, 5150, 5259, 5482, 5649, 5779, 5854, 5893, 6027, 6982, 6985, 996, 7004, 7055, 7056, 7058, 7270, 7343, 8321, 8685, 8701, 8717, 8728, 8823, 8864, 9110, 9111; en hetzelfde uit ondervinding, n. 6053 tot 6058, 6189 tot 6215, 6307 tot 6327, 6466 tot 6495, 6598 tot 6626. De eerstelingen, die aan den Heer moesten geofferd worden, waren de eerstelingen van den oogst, en de eerstelingen van den wijnoogst, voorts eveneens de eerstelingen van het scheren, alsmede de eerstelingen van de vrucht; de eerstelingen van den oogst waren de geroosterde en de groene aren, voorts een schoof die gewiegeld moest worden, en daarna dingen van de dorsvloer, die koeken waren; de eerstelingen van den wijnoogst echter waren de eerstelingen van den wijn, den most, en de olie, en behalve die waren er de eerstelingen van het scheren van het kleinvee, en eveneens de eerstelingen van de vrucht; deze werden geofferd in een korf. Bovendien werden ook alle eerstgeboorten aan den Heer geofferd, en met deze werden de eerstgeborenen der mensen verlost, voorts eveneens de eerstgeboorten der beesten, die niet in de slachtoffers werden geofferd, zoals die der ezels, der muil dieren, der paarden, en van eendere. De eerstelingen en de eerstgeboorten werden aan Jehovah geofferd, en door Jehovah gegeven aan Aharon en diens zaad, omdat Aharon en zijn zonen, die het ambt van Hogepriester vervulden, den Heer uitbeeldden. Onder de eerstelingen van het koren en van den wijn in dit Vers worden alle eerstelingen van den oogst en van den wijnoogst verstaan, waarover nu boven is gehandeld; want in de oorspronkelijke Taal wordt gezegd de volheid van het koren en de traan van den wijn; de volheid is de rijpe en eveneens de verzamelde oogst, en de tranen zijn de dingen die men laat druppelen. Wat de eerstelingen in het bijzonder uitbeeldden (want alle inzettingen en rituele dingen die aan de zonen Israëls door den Heer waren bevolen, beeldden de inwendige dingen der Kerk uit), kan vaststaan uit de afzonderlijke dingen, waarvan de eerstelingen werden gegeven, in den inwendigen zin beschouwd; dat het koren het goede des geloofs is, en de wijn het ware des geloofs, zie men in de boven aangehaalde plaatsen. Dat de eerstelingen aan Jehovah zouden worden gegeven, betekende dat het het eerste der Kerk zou zijn, alle goede

en ware dingen des geloofs aan den Heer toe te kennen, en niet aan zichzelf; toekennen aan den Heer is weten, erkennen, en geloven, dat die dingen uit den Heer zijn, en niets ervan uit zichzelf, want, zoals boven is getoond, het al des geloofs is uit den Heer. Dat de eerstelingen dit betekenen, komt omdat de eerstelingen offeranden en gaven waren, die de dankzeggingen waren voor de opbrengst, en de erkenning van de zegeningen uit Jehovah, dat is, uit den Heer, bijgevolg de erkenning dat alle dingen uit Hem zijn; in den inwendigen zin de erkenning van de goede en de ware dingen des geloofs, die worden aangeduid met den oogst, het koren, de olie, den most, den wijn, de wol, en de vruchten, waarvan de eerstelingen werden gegeven; over die eerstelingen zie men Exod. xxiii: 19; Hfdst. xxxiv: 26; Levit. xxiii: 10, 11, 20; Num. xv: 19, 20, 21; Hfdst. xviii: 12, 13; Deut. xviii: 4; Hfdst. xxvi: 1 tot 11; het eendere wordt met de eerstelingen aangeduid bij Ezechiël Hfdst. xx: 40, en bij Micha Hfdst. vii: 1, 2.

9224. Den eerstgeborene uwer zonen zult gij Mij geven; dat dit betekent ook alle dingen des geloofs die door gene zijn, namelijk dat zij moeten worden toegekend aan den Heer, en niet aan zichzelf, staat vast uit de betekenis van den eerstgeborene der zonen, zijnde alle dingen van het geloof der Kerk, waarover n. 2435, 6344, 7035, 7039, 7778, 8042; en uit de betekenis van Mij geven, zijnde aan den Heer toekennen, want onder Jehovah wordt in het Woord de Heer verstaan. Alle dingen des geloofs, die met den eerstgeborene der zonen worden aangeduid, zijn de dingen die uit het goede der naastenliefde zijn, want het geloof ontstaat uit dit goede; de ware dingen immers, hetzij zij uit het Woord, hetzij zij uit de leer der Kerk worden genomen, kunnen geenszins des geloofs worden, tenzij er het goede is waaraan zij worden ingeplant; de oorzaak hiervan is deze, dat het het verstandelijke is dat het eerst de ware dingen opneemt, aangezien het die dingen ziet, en ze binnenbrengt tot den wil; en wanneer zij in den wil zijn, dan zijn zij in den mens; de wil immers is de mens zelf; weswege hij die meent dat het geloof het geloof is bij den mens, voordat hij die dingen wil, en uit willen die dingen doet, schromelijk dwaalt; de ware dingen zelf des geloofs hebben ook niet eerder het leven. Al datgene wat des wils is, wordt het goede genoemd, omdat het wordt geliefd; aldus wordt het ware het goede, of het geloof de naastenliefde in den wil. Er zijn tweeërlei twisten die de Kerk van de vroegste tijden aan hebben bestookt; de ene, of het geloof het eerstgeborene der Kerk is, dan wel de naastenliefde; de tweede, of het geloof gescheiden van de naastenliefde zaligt. Dat die twisten zijn ontstaan, was ter oorzake hiervan, dat de ware dingen die des geloofs zullen zijn, door den mens worden waargenomen, niet echter het goede dat

der naastenliefde is, voordat de mens is wederverwekt; de ware dingen des geloofs immers treden binnen langs den uitwendigen weg, namelijk door het gehoor, en leggen zich neder in het geheugen, en daaruit verschijnen zij in het verstandelijke; het goede der naastenliefde echter vloeit in langs den inwendigen weg, namelijk door den inwendigen mens, uit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer, en derhalve komt het niet tot de waarneming, voordat de ware dingen die des geloofs worden geheten, beginnen geliefd te worden terwille van het goede nut en terwille van het leven, hetgeen geschiedt wanneer zij des wils worden. Vandaar nu is het, dat zij hebben gezegd dat het eerstgeborene der Kerk het geloof is, en eveneens aan dit het eerstgeboorterecht hebben toegekend, dat is, het recht van de prioriteit en van de superioriteit boven het goede der naastenliefde; terwijl toch het goede der naastenliefde daadwerkelijk eerder en hoger is, en het ware des geloofs slechts schijnbaar; men zie n. 3325, 3494, 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3701, 4925, 4926, 4928, 4930, 4977, 5351, 6256, 6269, 6272, 6273. Dat de mens der Kerk in het duister is geweest ten aanzien van deze dingen, komt omdat hij niet had doorvat dat alle dingen in het heelal betrekking hebben op het ware en op het goede, en dat zij op het ene en het andere betrekking moeten hebben om iets te zijn; ook had hij niet doorvat dat er in den mens twee vermogens zijn, het Verstand en de Wil; en dat het Ware betrekking heeft op het Verstand, en het Goede op den Wil; en dat het, indien het niet op het ene en het andere betrekking heeft, den mens niet is toegeëigend; omdat deze dingen in het duister zijn geweest, en de denkbeelden van den mens evenwel op zulke dingen worden gegrondvest, kon derhalve de dwaling voor den natuurlijken mens niet gemanifesteerd worden; terwijl toch de mens der Kerk, indien zij eenmaal gemanifesteerd was geweest, ontelbare dingen aangaande het goede der naastenliefde zou gezien hebben zoals in het heldere licht uit het Woord, dat de Heer Zelf heeft gesproken, en dat dit goede het voornaamste der Kerk is; en dat het geloof nergens anders dan in dat goede is. Het goede der naastenliefde is het goede doen uit het goede willen. Hij zou ook de dwalingen hebben gezien, die de van de naastenliefde gescheiden leer des geloofs veroorzaakt; zoals dat de mens het boze kan willen en het ware geloven, bijgevolg dat het ware met het boze samenstemt. Voorts eveneens dat het geloof het leven des Hemels kan maken bij een mens wiens leven hels is, bijgevolg dat het ene leven kan worden overgeschreven in het andere, en zo dat zij die in de hel zijn, in den Hemel geheven kunnen worden, en onder de Engelen een leven kunnen leven dat tegengesteld is aan het vorige leven; niet in aanmerking nemende dat een leven leven dat tegengesteld is aan het

leven waarvan de mens zich in de wereld had doordrenkt, gelijk staat met van het leven beroofd worden; en zij die dit beproeven, zijn zoals zij die in den doodstrijd zijn, en hun leven eindigen onder afgrijselijke martelingen. Zulke dwalingen, en zeer vele andere veroorzaakt de leer des geloofs gescheiden van de naastenliefde.

9225. Aldus zult gij doen met uw os, met uw kudde van kleinvee; dat dit betekent ten aanzien van het uiterlijk en het innerlijk goede, staat vast uit de betekenis van den os, zijnde het uiterlijk goede, en uit de betekenis van de kudde van kleinvee, zijnde het innerlijk goede, waarover n. 5913, 8937, 9135.

9226. Zeven dagen zal het met zijn moeder zijn; dat dit den eersten staat met de ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van zeven dagen, zijnde de eerste staat van hen die worden wederverwekt; dagen zijn immers staten, n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850, 5672, 5962, 8426, 9213; *en* zeven is van den aanvang tot het einde, aldus het volle, n. 728, 6508; en uit de betekenis van de moeder, zijnde de Kerk ten aanzien van het ware, aldus eveneens het ware der Kerk, waarover n. 289, 2691, 2717, 3703, 4257, 5581, 8897. Daaruit volgt dat met zeven dagen zal het met zijn moeder zijn, wordt aangeduid de eerste staat ten volle of volledig van den aanvang tot het einde, wanneer zij in de ware dingen zijn. Hoe het hiermede is gesteld, zal in het volgende artikel worden gezegd.

9227. Op den achtsten dag zult gij dat Mij geven; dat dit betekent den aanvang van den volgenden staat, wanneer men uit het goede leeft, dat men dan bij den Heer is, staat vast uit de betekenis van den achtsten dag, zijnde de aanvang van den volgenden staat, waarover n. 2044, 8400 einde; en uit de betekenis van aan Jehovah geven, zijnde aan den Heer, want onder Jehovah wordt in het Woord de Heer verstaan, n. 1736, 2921, 3023, 3035, 5663, 6303, 6945, 6956, 8274, 8864; dat dit is, dat men, wanneer men uit het goede leeft, dan bij den Heer is, komt omdat in den inwendigen zin wordt gehandeld over de beide staten van den mens die wordt wederverwekt, en de eerste staat is er, wanneer hij door de ware dingen des geloofs tot het goede des geloofs wordt geleid, en de tweede staat is er, wanneer hij in dat goede is; omdat hij dan bij den Heer is, worden derhalve deze dingen aangeduid met *zult gij dat Mij geven*. Dat er voor den mens wanneer hij wordt wederverwekt, twee staten zijn, de eerste wanneer hij door de ware dingen des geloofs tot de goede dingen der naastenliefde wordt geleid, en de tweede wanneer hij in het goede der naastenliefde is, zie men in n. 7923, 7992, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701; en dat de mens in den Hemel is, aldus bij den Heer, wanneer hij in het goede der naastenliefde is, n. 8516,

8539, 8722, 8772, 9139. Het zal nog in het kort worden gezegd hoe het is gesteld met die beide staten bij den mens die wordt wederverwekt; eerder, in n. 9224, is getoond, dat de ware dingen, die des geloofs worden genoemd, langs den uitwendigen weg bij den mens binnentreden, en dat het goede dat der naastenliefde en der liefde is, langs den inwendigen weg binnentreedt; de uitwendige weg is door het gehoor in het geheugen, en uit het geheugen in zijn verstand; het verstand is immers het inwendig gezicht van den mens; langs dezen weg treden de ware dingen die des geloofs zullen zijn, binnen, te dien einde dat zij worden binnengeleid in den wil, en zo den mens worden toegeëigend; het goede dat uit den Heer invloeit langs den inwendigen weg, vloeit in den wil in, want de wil is het inwendige van den mens; het goede dat uit den Heer is, treedt in de grensscheiding daar de ware dingen tegemoet die langs den uitwendigen weg zijn binnengegaan, en door de verbinding maakt het dat de ware dingen het goede worden; en voor zoveel als dit geschiedt, wordt de orde omgekeerd, dat is, wordt de mens voor zoveel niet door de ware dingen geleid, maar door het goede; bijgevolg wordt hij voor zoveel door den Heer geleid. Uit deze dingen kan vaststaan, hoe de mens uit de wereld in den Hemel wordt geheven, wanneer hij wordt wederverwekt; alle dingen immers die door het gehoor binnentreden, treden uit de wereld binnen; en de dingen die in het geheugen zijn weggelegd, en in het geheugen verschijnen voor het verstand, verschijnen in het licht der wereld, dat het natuurlijk schijnsel wordt genoemd; doch de dingen die den wil binnentreden, of die des wils worden, zijn in het licht des Hemels; het licht des Hemels is het ware van het goede uit den Heer. Wanneer deze dingen daaruit tot de daad uitgaan, keren zij terug in het licht der wereld, maar in dit licht verschijnen zij dan onder een geheel en al anderen vorm; tevoren immers was in de afzonderlijke dingen de wereld van binnen, daarna echter is in de afzonderlijke dingen de Hemel van binnen. Uit deze dingen blijkt eveneens, waarom de mens niet eerder in den Hemel is, dan wanneer hij de ware dingen doet uit die te willen, aldus uit de aandoening der naastenliefde.

9228. Dat zeven betekent een volledige periode van den aanvang tot het einde, aldus het volle, staat vast uit verscheidene plaatsen in het Woord, zoals bij Jesaja: “Het licht der maan zal zijn zoals het licht der zon, en het licht der zon zal zijn *zevenvoudig, zoals het licht van zeven dagen*, ten dage als Jehovah de breuk Zijns volks zal verbinden”, xxx: 26; daar wordt gehandeld over de zaliging van de gelovigen, en over het inzicht en de wijsheid van hen in het Rijk des Heren; de maan is het geloof uit den Heer, aldus het geloof in den Heer, en de zon is de liefde uit den Heer, aldus de liefde tot den Heer,

n. 30 tot 38, 152I, 1529, 1530, 153I, 244I, 2495, 3636, 3643, 4060, 432I einde, 4696, 5377, 7078, 7083, 717I, 8644; het licht der zon zevenvoudig, zoals het licht van zeven dagen, is de staat vol van inzicht en wijsheid uit de liefde tot en het geloof in den Heer. Bij Ezechiël: “De bewoners der steden van Israël zullen uitgaan, en aansteken en verbranden de wapenen, en het schild en de rondas, met den boog en met de pijlen, en met den stok der hand, en met de spies; *zij zullen daarmede een vuur stoken zeven jaren*, zodat zij geen brandhout aandrigen uit het veld, noch houwen uit de wouden, en *zij zullen het land reinigen zeven maanden*”, xxxix: 9, 10, 12; daar wordt gehandeld over de vernietiging van het valse; de wapenen, die daar worden opgesomd, zijn de valse dingen waardoor de bozen strijden tegen de ware dingen der Kerk; daarmede een vuur stoken zeven jaren, betekent de volledige vernietiging door de begeerten van de liefden van zich en van de wereld; zodat zij geen brandhout aandrigen uit het veld, noch houwen uit de wouden, betekent totdat niets van het goede over is, noch in den innerlijken mens, noch in den uiterlijken; het land reinigen zeven maanden, betekent het volledige herstel van het goede en het ware in de Kerk. Dat de wapenen de ware dingen zijn strijdende tegen de valse dingen, en in den tegengestelden zin de valse dingen strijdende tegen de ware dingen; dat de boog met de pijlen de leerstellige dingen van het ware zijn, en in den tegengestelden zin de leerstellige dingen van het valse; dat de stok der hand de macht van het ware is, en in den tegengestelden zin de macht van het valse; dat aansteken en verbranden is verwoesten door de begeerten der liefden van zich en van de wereld; dat het brandhout uit het veld de innerlijke goede dingen der Kerk zijn, en uit de wouden de wetenschappelijke dingen van het goede en het ware; en dat het land de Kerk is, is in zeer vele plaatsen getoond. Een ieder kan zien, dat daar andere dingen worden aangeduid dan die welke in de letter uitkomen, zoals dat zij de wapenen zouden verbranden, en een vuur stoken zeven jaren, zodat zij geen brandhout aandrigen uit het veld, en houwen uit de wouden; dat nochtans heilige en Goddelijke dingen worden aangeduid, weet men, omdat het Woord heilig en uit het Goddelijke is; maar welke heilige en Goddelijke dingen in die woorden zijn bevat, kan men geenszins weten, tenzij men weet, wat betekenen de wapenen, wat zeven jaren, en zeven maanden, wat het brandhout uit het veld en het brandhout uit de wouden. Daaruit blijkt, dat die profetische dingen zonder kennis uit den inwendigen zin in het geheel niet worden gevat. Bij David: “*Zevenmaal in den dag loof ik U over de gerichten Uwer gerechtigheid*”, Psalm cxix: 164. Bij denzelfde: “Vergeld den naburen *zevenvoudig* in hun schoot”, Psalm lxxix: 12; zevenvoudig is

ten volle. Eender bij Moscheh: “Dat zij *zevenvoudig* zouden gestraft worden, indien zij de geboden en insettingen zouden overtreden”, Levit. xxvi: 18, 21, 24, 28. Wie niet weet dat zeven betekent een volledige periode van den aanvang tot het einde, en vandaar ten volle, zal geloven dat zeven weken zeven tijden betekenen bij Daniël: “Weet en doorvat: Van den uitgang des Woords tot het moeten herstellen en opbouwen van Jeruzalem, tot op Messias den Vorst, *zeven weken*”, ix: 25; maar zeven weken tot op Messias den Vorst, betekenen dat wat van den Heer wordt gezegd, namelijk dat Hij zal komen in de volheid der tijden; aldus betekenen zij een volledige periode. Daaruit blijkt, dat “de *zeven geesten* voor den troon Gods”, Apoc. i: 4, “het Boek gezegeld met *zeven zegelen*”, Apoc. v: 1, en “de *zeven Engelen*, hebbende *zeven fiolen*, zijnde de *zeven laatste plagen*”, Apoc. xv: 1, 6, 7; Hfdst. xxi: 9, niet zijn zeven geesten, noch zeven zegelen, noch zeven Engelen, zeven fiolen, en zeven plagen, die worden aangeduid, maar dat zij alle dingen zijn tot aan het volle toe. Desgelijks dat “de onvruchtbare *zeven zou baren*”, 1 Sam. ii: 5, is niet zeven, maar veel tot aan het volle toe. Omdat zeven zulke dingen betekende, was het ingesteld “dat de priester *zeven dagen* met de klederen zou bekleed zijn, wanneer hij zou worden ingewijd”, Exod. xxix: 30; dat “*zeven dagen* zijn handen zouden gevuld worden”, aldaar Vers 35; dat “*zeven dagen* het altaar zou geheiligd worden”, aldaar Vers 37; dat “de ingewijden in het priesterschap *zeven dagen* niet zouden wijken van de tent”, Levit. viii: 33, 34. Eender “de onreine geest uitgaande van den mens, en wederkerende met *zeven andere*”, Matth. xii: 43, 44, 45; Lukas xi: 26; voorts, dat “indien de broeder *zevenmaal in den dag* zal gezondigd hebben, en *zevenmaal* zal zijn wedergekeerd, hem zal vergeven worden”, Lukas xvii: 4; dat het hart van Nebuchadnezar veranderd zou worden van een mens, en hem het hart van een beest zou gegeven worden, tot “*zeven tijden* zullen zijn voorbijgegaan”, Dan. iv: 16, 23, 25; vandaar was het eveneens, dat de vrienden van Job “*zeven dagen* en *zeven nachten* met hem op de aarde zaten, en niets tot hem spraken”, Job ii: 13. Dat *zeventig* eender het volle betekent, zie men in n. 6508; voorts eveneens de *week*, n. 2044, 3845. Uit deze dingen nu kan vaststaan, dat met den achtsten dag de aanvang van den volgenden staat wordt aangeduid.

9229. En mannen der heiligheid zult gij Mij zijn; dat dit den staat des levens dan uit het goede betekent, staat vast uit de betekenis van de mannen der heiligheid, zijnde zij die door den Heer worden geleid, want het Goddelijke uit den Heer voortgaande is het heilige zelf, n. 6788, 7499, 8127 einde, 8302, 8806; vandaar worden zij die dat opnemen met het geloof en eveneens met de liefde, heilig genoemd. Wie gelooft, dat de mens ergens anders

vandaan heilig is, en dat iets anders bij hemzelf heilig is, dan dat wat uit den Heer is, en wordt opgenomen, bedriegt zich ten zeerste; want wat des mensen is, en zijn eigene wordt genoemd, dat is boos; dat het eigene des mensen niets anders dan het boze is, zie men in n. 210, 215, 694, 874, 875, 876, 987, 1047, 4328, 5660, 5786, 8480, 8944. En dat voor zoveel als de mens van zijn eigene kan afgehouden worden, de Heer aanwezig kan zijn, aldus dat de mens voor zoveel het heilige heeft, n. 1023, 1044, 1581, 2256, 2388, 2406, 2411, 8206, 8393, 8988 einde, 9014. Dat de Heer de Allene Heilige is, en dat datgene alleen heilig is wat voortgaat uit den Heer, aldus dat wat de mens opneemt uit den Heer, blijkt uit het Woord overal, zoals bij Johannes: *“Ik heilig Mijzelf, opdat ook zij mogen zijn geheiligd in de waarheid”*, xvii: 19; Zichzelf heiligen is Zich Goddelijk maken uit eigen macht; vandaar worden degenen in de waarheid geheiligd geheten, die het Goddelijk Ware voortgaande uit Hem opnemen met het geloof en het leven. Weswege ook de Heer na de wederopstanding met de discipelen sprekende, *“in hen blies, en tot hen zeide: Ontvangt den Heiligen Geest”*, xx: 22; de inblazing was het uitbeeldende van de levendmaking door het geloof en de liefde, zoals ook in Hfdst. II van Genesis: *“Jehovah blies in zijn neusgaten den adem der levens, en de mens werd tot een levende ziel”*, Vers 7; eender elders, zoals in Psalm xxxiii: 6; Psalm civ: 29, 30; Job xxxii: 8; Hfdst. xxxiii: 4; Joh. iii: 8; deswege wordt het Woord eveneens geïnspireerd geheten, omdat het uit den Heer is, en werden degenen geïnspireerd geheten die het Woord hebben geschreven; dat de respiratie, aldus de inspiratie, overeenstemt met het leven des geloofs, zie men in n. 97, 1119, 1120, 3883 tot 3896; vandaar is het dat *geest [spiritus]* in het Woord geheten is naar *wind*, en dat het heilige uit den Heer de *Wind van Jehovah* wordt geheten, n. 8286, en dat de Heilige Geest is het Heilige voortgaande uit den Heer, n. 3704, 4673 einde, 5307, 6788, 6982, 6993, 8127 einde, 8302, 9199; zoals ook bij Johannes, dat de Heer *“doopt met den Heiligen Geest”*, i: 33; en bij Lukas: *“Dat Hij doopt met den Heiligen Geest en met vuur”*, iii: 16; dopen in den inwendigen zin betekent weder-verwekken, n. 4255, 5120 einde, 9088; dopen met den Heiligen Geest en met vuur, is wederverwekken door het goede der liefde; dat het vuur het goede der liefde is, zie men in n. 934, 4906, 5215, 6314, 6832, 6834, 6849, 7324. Bij Johannes: *“Wie zal U niet vrezen, Heer, en niet Uw Naam verheerlijken, omdat Gij Alleen heilig zijt”*, Apoc. xv: 4. Door den Engel wordt aangaande den Heer bij Lukas gezegd: *“Geboren zal worden uit u het heilige”*, i: 35; en bij Daniël: *“Ik was ziende in de gezichten mijns hoofds op mijn legerstede, en zie, de Wakende en Heilige van den Hemel daalde neder”*, iv: 10, 13; het Heilige en de Heilige daar voor den Heer. Omdat de Heer alleen

heilig is, wordt hij derhalve genoemd *de Heilige Israëls*, de Verlosser, de Redder, de Wederverwekker, in het Oude Testament, zoals in Jes. 1: 4; Hfdst. v: 19, 24; Hfdst. x: 20; Hfdst. xxii: 6; Hfdst. xvii: 7; Hfdst. xxix: 19; Hfdst. xxx: 11, 12, 15; Hfdst. xxxi: 1; Hfdst. xxxvii: 23; Hfdst. xli: 14, 16, 20; Hfdst. xliii: 3, 14; Hfdst. xlv: 11; Hfdst. xlvii: 4; Hfdst. xlviii: 17; Hfdst. xlix: 7; Hfdst. liv: 5; Hfdst. lv: 5; Hfdst. lx: 9, 14; Jerem. Hfdst. l: 29; Hfdst. li: 5; Ezech. xxxix: 7; Psalm lxxi: 22; Psalm lxxviii: 41; Psalm lxxxix: 19. En derhalve wordt de Heer in den Hemel, en vandaar de Hemel zelf, genoemd: *“Habitakel der heiligheid”*, Jerem. xxxi: 23; Jes. lxiii: 15; Jerem. xxv: 30; voorts *“Heiligdom”*, Ezech. xi: 16; Hfdst. xxiv: 21; en eveneens *“Berg der Heiligheid”*, Psalm iii: 5. En derhalve werd het midden der tent, waar ook de ark was waarin de Wet lag, *“het Heilige der Heiligen”* geheten, Exod. xxvi: 33, 34; want door de Wet in de ark in het midden der tent werd de Heer ten aanzien van het Woord uitgebeeld, want de Wet is het Woord, n. 6752, 7463. Uit deze dingen kan vaststaan, vanwaar het is dat de *Engelen heilig* worden geheten, Matth. xxv: 31; Markus viii: 38; Lukas ix: 26; Psalm cxlix: 1; Daniël viii: 13; en ook de *“Profeten”*, Lukas i: 70; alsmede de *“Apostelen”*, Apoc. xviii: 20; niet dat zij heilig zijn uit zich, maar uit den Heer, Die Alleen Heilig is, en uit Wien Alleen het heilige is; met de Engelen immers worden de ware dingen aangeduid, omdat zij de opnemingen van het Ware uit den Heer zijn, n. 1925, 4085, 4295, 4402, 7268, 7873, 8192, 8301; met de Profeten de leer van het Ware dat door het Woord uit den Heer is, n. 2534, 7269; en met de Apostelen alle ware en goede dingen des geloofs die uit den Heer zijn, in een samenvatting, n. 3488, 3858 einde, 6397. De heiligingen bij het Israëlietische en het Joodse volk waren er opdat de Heer Die Alleen Heilig is, werd uitgebeeld, en opdat werd uitgebeeld het Heilige dat uit Hem Alleen is; vandaar *de heiliging van Aharon en zijn zonen*, Exod. xxix: 1 en vervolg; Levit. viii: 10, 11, 13, 30; *de heiliging van hun klederen*, aldaar Vers 21 en vervolg, *de heiliging van het altaar, opdat het de heiligheid der heiligheden zou zijn*, aldaar Vers 37 en vervolg; *de heiliging van de tent der samenkomst, van de ark der getuigenis, van de tafel, van alle vaten, van het reukaltaar, van het brandofferaltaar, en van de vaten ervan, en van het wasvat en van het voetstuk ervan*, Exod. xxx: 26 en vervolg. Dat de Heer het Heilige Zelf is dat werd uitgebeeld, blijkt ook uit des Heren woorden bij Mattheus, in den inwendigen zin beschouwd: *“Gij dwazen en blinden, wat is groter, het goud, of de Tempel, die het goud heiligt; en wat is groter, de gave, of het Altaar dat de gave heiligt”*, xxiii: 17, 19; door den Tempel werd de Heer Zelf uitgebeeld, en eveneens door het Altaar; en met het goud werd het goede aangeduid dat uit den Heer is, en

met de gave of het slachtoffer werden de dingen aangeduid die des geloofs en der naastenliefde zijn uit den Heer; dat de Heer door den Tempel werd uitgebeeld, zie men in n. 2777, 3720; en door het altaar, n. 2777, 2811, 4489, 8935, 8940; dat met het goud het goede uit den Heer werd aangeduid, n. 1551, 1552, 5658; en met het slachtoffer de eredienst uit het geloof en de naastenliefde die uit den Heer zijn, n. 922, 923, 2805, 2807, 2830, 6905, 8680, 8682, 8936. Uit deze dingen nu blijkt, vanwaar het is dat de zonen Israëls een *heilig volk* werden genoemd, Deut. xxvi: 16, 19; en elders; en hier *mannen der heiligheid*, namelijk deswege, dat in de afzonderlijke dingen van hun eredienst werden uitgebeeld de Goddelijke dingen des Heren, en de hemelse en de geestelijke dingen van Zijn Rijk en Zijn Kerk; weswege zij heilig werden geheten in den uitbeeldenden zin; zij zelf waren derhalve niet heilig, omdat de uitbeeldende dingen de heilige dingen beschouwden die werden uitgebeeld, en niet den persoon die uitbeelde; men zie n. 665, 1097 einde, 1361, 3147, 3881, 4208, 4281, 4288, 4292, 4307, 4444, 4500, 6304, 7048, 7439, 8588, 8788, 8806. Vandaar eveneens is het, dat Jeruzalem heilig werd genoemd, en Zion de *berg der heiligheid*, Zachar. viii: 3, en elders; voorts bij Mattheus: “En de graven werden geopend, en vele lichamen der gestorven *heiligen* werden opgewekt, en uitgegaan zijnde uit hun graven na de wederopstanding des Heren, schreden zij binnen in de *Heilige Stad*, en verschenen aan velen”, xxvii: 52, 53; Jeruzalem wordt daar de Heilige Stad genoemd, terwijl zij toch veeleer profaan is geweest, omdat de Heer toen daar gekruisigd was, en derhalve wordt zij Sodom en Egypte genoemd bij Johannes: “Hun lichamen op de straat der grote Stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, alwaar ook onze Heer gekruisigd is”, Apoc. xi: 8; maar zij werd heilig genoemd daarvandaan, dat zij het Rijk des Heren en de Kerk betekent, n. 402, 2117, 3654; dat gestorven heiligen daar zijn verschenen, hetgeen voor sommigen in een gezicht is geschied, betekende de zaliging van hen die van de geestelijke Kerk waren geweest, en de verheffing in de Heilige Hierosolyma, zijnde de Hemel, van hen die tot aan dien tijd toe waren vastgehouden in de lagere aarde, waarover men zie n. 6854, 6914, 7091, 7828, 3932[a], 8049, 8054, 8159, 8321.

9230. En het vlees in het veld gescheurd zult gij niet eten; dat dit betekent dat het vervalste goede des geloofs niet zal verbonden worden, staat vast uit de betekenis van het vlees, zijnde het goede, waarover n. 7850, 9127; uit de betekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, aldus het goede der Kerk, waarover n. 2971, 3766, 7502, 7571, 9139, 9141; uit de betekenis van het gescheurde, zijnde het door de valse dingen vernietigde,

aldus eveneens het vervalste, waarover n. 5828; en uit de betekenis van eten, zijnde toeëigenen en verbinden, waarover n. 2187, 3168, 3513 einde, 3596, 4745, 5643, 8001; daaruit blijkt, dat met het vlees in het veld gescheurd zult gij niet eten, wordt aangeduid dat het vervalste goede der Kerk, of het vervalste goede des geloofs niet toegeëigend of verbonden moet worden. Hier zal in het kort worden gezegd, wat het goede des geloofs, en wat het ware des geloofs is. Het goede des geloofs wordt geheten al datgene der Kerk wat betreft het leven en het nut uit de dingen die de leer van het geloof der Kerk leert; in één woord, wat betreft die dingen willen en die dingen doen uit gehoorzaamheid, want de ware dingen van het geloof der Kerk worden door die te willen en te doen goede dingen. Doch het ware des geloofs wordt al datgene geheten wat nog is zonder einddoel van het nut of terwille van het leven, bijgevolg al wat wordt geweten en in het geheugen gehouden, en vandaar gevat met het verstand, en daaruit geleerd; de ware dingen immers der Kerk, zolang zij niet verder gaan, zijn slechts erkentnissen en wetenschappelijke dingen, en zij zijn ten opzichte van de goede dingen buiten den mens zelf; want het geheugen en het verstand van den mens zijn als het ware voorhoven, en de wil is als het ware de woonkamer, want de wil is de mens zelf. Daaruit blijkt, wat het ware des geloofs, en wat het goede des geloofs is. Maar het goede, dat de mens doet in den eersten staat, wanneer hij wordt wederverwekt, wordt het goede des geloofs genoemd; doch het goede dat de mens doet in den tweeden staat, namelijk wanneer hij is wederverwekt, wordt het goede der naastenliefde genoemd. En daarom doet de mens, wanneer hij het goede doet uit het goede des geloofs, het goede uit gehoorzaamheid; doch wanneer hij het goede doet uit het goede der naastenliefde, zo doet hij het goede uit de aandoening; over die beide staten bij den mens die wordt wederverwekt, zie men n. 7923, 7992, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701, 9224, 9227.

9231. Den hond zult gij het voorwerpen; dat dit betekent dat het onrein is, staat vast uit de betekenis van de honden, zijnde zij die het goede des geloofs onrein maken door vervalsingen; alle beesten immers in het Woord betekenen aandoeningen en neigingen zodanig als zij zijn bij den mens, de zachtaardige en nuttige beesten de goede aandoeningen en neigingen; de wreedaardige en onnuttige beesten echter de boze aandoeningen en neigingen. De oorzaak dat zulke dingen met beesten worden aangeduid, is deze dat de uitwendige of natuurlijke mens zich in eendere aandoeningen en neigingen verheugt, en eveneens in eendere appetijten, en in eerdere zinnen als waarin de beesten zich verheugen. Maar het onderscheid is dit, dat de mens een inwendige heeft, dat de inwendige mens wordt genoemd; en deze is aldus onderscheiden van

den uitwendigen, dat hij de dingen kan zien die in dezen bestaan, en die kan regeren, en die kan bedwingen; en eveneens in den Hemel kan geheven worden tot aan den Heer, en zo met Hem verbonden worden met de denking en de aandoening, bijgevolg met het geloof en de liefde; en deze is ook zozeer onderscheiden van den uitwendigen, dat hij van hem wordt gescheiden na den dood, en daarna leeft tot in het eeuwige; door deze dingen wordt de mens onderscheiden van de beesten. Maar deze dingen zien degenen niet die louter natuurlijke en zinlijke mensen zijn; hun inwendige mens immers is naar den Hemel toe gesloten; weswege zij ook geen ander onderscheid tussen den mens en het beest weten te maken dan dat de mens kan spreken, hetgeen ook de louter natuurlijke mensen nog heel gering aanslaan. Dat de honden degenen betekenen die het goede des geloofs onrein maken door vervalsingen, komt omdat de honden onreine dingen eten, en eveneens de mensen aanblaffen en bijten. Vandaar komt het eveneens, dat de natiën, die buiten de Kerk in de valse dingen uit het boze waren, door de Joden honden werden geheten, en voor zeer minderwaardig werden gehouden. Dat die honden werden genoemd, blijkt uit des Heren woorden tot de Griekse vrouw, de Syrophoenicische, wier dochter door een demon werd mishandeld: “Het is niet goed het brood der zonen te nemen, en *den honden voor te werpen*. Zij echter zeide: Zeker, Heer, doch *de honden eten ook van de brokjes die er vallen van de tafel hunner heren*”, Matth. xv: 26, 27; Markus vii: 26, 27. Dat hier met de honden degenen worden aangeduid die buiten de Kerk waren, en met de zonen zij die binnen de Kerk zijn, is duidelijk. Eender bij Lukas: “Er was een zeker rijk mens, die bekleed was met purper en fijn lijnwaad, en zich dagelijks heerlijk verlustigde; er was echter een arme, met name Lazarus, die nedergeworpen lag aan zijn deur, vol zweren, en verlangende *verzadigd te worden van de kruimels die van de tafel des rijken vielen*; maar ook *de honden* komende lekten zijn zweren”, xvi: 19, 20, 21; met den rijke, bekleed met purper en fijn lijnwaad, worden degenen aangeduid die binnen de Kerk zijn; het purper en fijn lijnwaad, waarmede hij bekleed was, zijn de erkentissen van het goede en het ware uit het Woord; met den arme worden degenen aangeduid die buiten de Kerk zijn, voorts die binnen de Kerk in weinig goede zijn vanwege de onwetendheid omtrent het ware, en nochtans verlangen onderricht te worden, n. 9209; dat hij Lazarus werd geheten, was vanwege den Lazarus die door den Heer werd opgewekt, van wien wordt gezegd dat de Heer hem heeft liefgehad, Joh. xi: 1, 2, 3, 36; en dat hij Zijn vriend is geweest, Joh. xi: 11, en dat hij met den Heer aan de tafel aanzat, Joh. xii: 2; dat hij verzadigd wilde worden van de kruimels die van de tafel des rijken vielen, betekende zijn verlangen om enige

weinige ware dingen te leren van hen die binnen de Kerk in den overvloed waren; de honden die zijn zweren lekten, zijn zij die buiten de Kerk in het goede zijn hoewel niet in het echte goede des geloofs; de zweren lekken is die genezen op zulk een wijze als in hun vermogen is. Bij Johannes: *“Buiten zijn de honden, de bezweerders, en de hoereerders”*, Apoc. xxii: 15; de honden, de bezweerders en de hoereerders, voor hen die het goede en het ware des geloofs vervalsen; van dezen wordt gezegd dat zij buiten zijn, aangezien zij buiten den Hemel of de Kerk zijn. Dat het vervalste en aldus onrein geworden goede, met de honden wordt aangeduid, blijkt ook bij Mattheus: *“Geeft het heilige den honden niet, werpt uw paarlen niet voor de zwijnen”*, vii: 6. Bij Moscheh: *“Niet zult gij indragen hoerenloon, en hondenprijs, in het Huis van Jehovah, tot enige gelofte, omdat een gruwel van uw God beide”*, Deut. xxiii: 19; het hoerenloon voor de vervalste ware dingen des geloofs; dat de hoererijs de vervalsing van het ware des geloofs is, zie men in n. 2466, 2729, 4865, 8904. Bij David: *“Honden hebben mij omgeven, een schare van boosdoeners hebben mij omsingeld, doorborende mijn handen en mijn voeten; bevrijd van het zwaard mijn ziel, en uit de hand des honds mijn enige”*, Psalm xxii: 17, 21; de honden hier voor hen die de goede dingen des geloofs vernietigen, en dezen worden derhalve een schare der boosdoeners genoemd; de ziel bevrijden van het zwaard, is bevrijden van het valse dat het ware des geloofs verwoest; dat het zwaard het valse is dat het ware des geloofs verwoest, zie men in n. 2799, 4499, 6353, 7102, 8294; en dat de ziel het leven des geloofs is, n. 9050; vandaar blijkt eveneens, dat de enige bevrijden uit de hand des honds, is bevrijden van het valse dat het goede des geloofs verwoest. Dat *“zij weggesleept en gegeten werden door de honden”*, I Kon. xiv: 11; Hfdst. xvi: 4; Hfdst. xxi: 23, 24; II Kon. ix: 10, 36; Jerem. xv: 3, betekende dat zij door de onreine dingen vergingen. Dat zij zich hebben vergeleken met *dode honden*, I Sam. xxiv: 15; II Sam. iii: 8; Hfdst. ix: 8; Hfdst. xvi: 9; betekende dat zij zouden worden gehouden voor de allergeringsten, die moesten worden verworpen. Wat verder met de honden wordt aangeduid, zie men in n. 7784.

Over de geesten van de Maan.

9232. *Zekere geesten verschenen boven het hoofd, en van daar werden stemmen zoals donderslagen gehoord; want niet anders dreunden hun stemmen dan zoals de donderslagen uit de wolken na de bliksemschichten. Ik achtte dat het een ontzaglijke menigte van geesten was, die het hadden aangeleerd hun stem met zulk een gedreun uit te stoten. De meer eenvoudige geesten, die bij mij waren, bespotten hen, hetgeen mij zeer verwonderde; de oorzaak der bespottung werd*

weldra ontdekt, en zij was deze, dat de geesten die donderden, niet velen waren maar weinigen, en eveneens klein zoals knapen; en dat zij hun tevoren met zulke gedreun schrik hadden aangejaagd, en toch in het geheel niets van nadeel hadden kunnen berokkenen.

9233. Opdat ik zou weten hoedanig zij waren, werden sommigen uit de hoogte waar zij donderden, nedergelaten, en, wat wonderlijk was, de een droeg den ander op den rug, en zo naderden twee tot mij; zij verschenen niet onbekoorlijk van aangezicht, maar het was langer dan de aangezichten van de overige geesten; hun gestalte was eender aan de gestalte van een knaap van zeven jaren, maar steviger van lichaam; aldus waren het dwergen. Door de Engelen werd mij gezegd, dat zij uit de Maan waren.

9234. De een die door den ander werd gedragen, kwam nadat hij was nedergezet, tot mij, zich toevoegende aan de linkerzijde onder den elleboog, en van daar sprak hij, zeggende, dat zij, wanneer zij hun stem uitstoten, aldus donderen, en dat zij zo de geesten die hun het boze willen aandoen, verschrikken, en sommigen op de vlucht jagen, en dat zij aldus veilig gaan waarheen zij willen. Opdat ik het voor zeker zou weten, dat hun geluid zodanig was, trok hij zich van mij tot enige anderen terug, maar niet geheel en al buiten den gezichtskring, en donderde hij op eendere wijze. En verder toonden zij, dat hun stem van het onderlijf uitgezonden, gelijk als een oprisping aldus donderend voortrolde.

9235. Het werd doorvat, dat dit daaruit ontstond, dat de inwoners van de Maan niet aldus uit de long spraken zoals de inwoners van de andere aardbollen, maar uit het onderlijf, en zo uit enige daar verzamelde lucht; zulks ter oorzaak hiervan dat de Maan niet met een eendere atmosfeer, als de andere aardbollen, is omvloeid.

9236. Ik werd onderricht, dat de inwoners van de Maan betrekking hebben in den Grootsten Mens op het schildvormige of zwaardvormige kraakbeen waaraan van voren de ribben zijn gehecht, en waarvan de peesvliesband [fascia alba] nederdaalt, die het steunsel der spieren van het onderlijf is.

9237. Dat er ook inwoners op de Maan zijn, weten de geesten en de Engelen, want zij spreken vaak met hen; desgelijks dat er zijn op de Manen of Satellieten rondom den aardbol van Jupiter en den aardbol van Saturnus. Zij die hen niet gezien en met hen gesproken hebben, twijfelen nochtans niet daaraan, dat ook daarop mensen zijn, omdat zij evenzeer aardbollen zijn; en waar een aardbol is daar is de mens; de mens immers is het einddoel terwille waarvan de aardbol is, en door den Hoogsten Schepper is niets zonder een einddoel gemaakt; dat het einddoel der schepping het menselijk geslacht is, opdat uit dit de Hemel zij, kan voor een ieder, die uit de rede denkt, vaststaan. De Engelen zeggen ook, dat een

aardbol zonder menselijk geslacht niet kan blijven bestaan, omdat het Goddelijke in alle dingen op den aardbol voorziet terwille van den mens.

9238. *Aan het einde van het volgende Hoofdstuk zal gezegd worden, waarom de Heer op onzen Aardbol, en niet op een anderen, heeft willen geboren worden.*

Exodus

Drie En Twintigste Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde en des Geloofs.

9239. Men zegt geloven in God, en geloven de dingen die uit God zijn. Geloven in God, is het geloof dat zaligt; doch geloven de dingen die uit God zijn, is een geloof dat zonder het vorige niet zaligt. Want geloven in God, is weten en doen; doch geloven de dingen die uit God zijn, is weten en nog niet doen. Zij die waarlijk Christenen zijn, weten en doen, aldus geloven zij in God; doch zij die niet waarlijk Christenen zijn, weten en doen niet; maar dezen worden door den Heer dwazen genoemd, genen echter voorzichtigen, Matth. VII: 24, 26.

9240. De geleerden binnen de Kerk noemen dat geloof hetwelk zaligt, *de Gerustheid* en het *Vertrouwen*, zijnde dit dat God de Vader Zijn Zoon heeft gezonden, om het menselijk geslacht met Zich te verzoenen, en zo om degenen te zaligen die dat geloof hebben.

9241. Maar met de Gerustheid en het Vertrouwen, dat het Geloof zelf wordt genoemd, is het aldus gesteld: zij die in de liefde van zich en van de wereld zijn, dat is, die in de boze dingen en daaruit in de valse dingen zijn, kunnen dat geloof niet hebben, want hun hart is niet tot God, maar tot henzelf en tot de wereld; doch zij die in de liefde jegens den naaste zijn, en in de liefde tot den Heer, kunnen zulk een geloof hebben, want hun hart is tot den Heer. Dit leert de Heer ook bij Johannes: *“Zo velen hebben opgenomen, dien heeft Hij mogendheid gegeven, opdat zij zonen Gods zouden zijn, hun die in Zijn Naam geloven; die niet uit de bloeden, noch uit den wil des vlezes, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn”*, I: 12, 13; zij die geboren zijn uit de bloeden, uit den wil des vlezes, en uit den wil des mans, zijn zij die in het boze en het valse uit de liefden van zich en van de wereld zijn; en zij die uit God geboren zijn, zijn zij die in het goede der naastenliefde en des geloofs uit den Heer zijn; men zie n. 5826.

9242. Het vertrouwen, dat in eminenten zin het Geloof wordt genoemd, verschijnt zoals een geestelijk vertrouwen ook bij de bozen, wanneer zij in levensgevaren zijn, en wanneer zij ziek zijn; maar omdat zij dan denken over den staat van hun leven na den dood, óf uit de vrees voor de hel, óf uit zelfliefde voor den Hemel, hebben zij het vertrouwen des geloofs niet; want wat uit de vrees is, dit is niet uit het hart, en wat uit de zelfliefde is, dit is

uit een boos hart; weswege dezulken, wanneer zij aan het levensgevaar zijn ontkomen, of wanneer zij van de ziekte herstellen, terugkeren tot het vorige leven, dat een leven van geen vertrouwen, of een leven van geen geloof is geweest. Uit deze dingen blijkt, dat het Geloof dat het vertrouwen wordt genoemd, niet bestaanbaar is dan alleen bij hen, die in de liefde jegens den naaste, en in de liefde tot den Heer zijn.

9243. Het Geloof dat wordt verstaan onder de dingen geloven die uit God zijn, dat is, de ware dingen die uit het Woord zijn, bestaat ook niet bij hen die in de boze dingen zijn uit de liefde van zich of van de wereld; want de liefde van zich en van de wereld óf verwerpt de ware dingen des geloofs, óf blust ze uit, óf verdraait ze, n. 7491, 7492. Daaruit blijkt wederom, dat dezelfde ook niet het vertrouwen des geloofs hebben; want hij die niet de ware dingen gelooft die uit God zijn, kan niet in God geloven, omdat geloven in God is krachtens de ware dingen die uit God zijn.

9244. Allen die in de hemelse liefde zijn, hebben het Vertrouwen dat zij door den Heer worden gezaligd, zij geloven immers dat de Heer in de wereld is gekomen, om het eeuwige leven te geven aan hen die geloven en leven volgens de geboden die Hij heeft geleerd, en dat Hij dezen wederverwekt, en zo geschikt maakt voor den Hemel; en dat Hijzelf Alleen dit doet zonder de hulp van den mens, uit de zuivere barmhartigheid. Dit wordt verstaan onder geloven in den Heer.

9245. Dat diegenen alleen in het geloof zijn, die leven volgens de geboden des geloofs, leert de Heer bij Johannes: *“Het licht is in de wereld gekomen, maar de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, hun werken immers waren boos; elkeen die de boze dingen doet, haat het licht, en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet worden gelaakt. Die echter de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken worden geopenbaard, aangezien zij in God zijn gedaan”*, III: 19, 20, 21; komen tot het licht, is tot het geloof in den Heer, aldus tot het geloof uit den Heer. Desgelijks bij Lukas: *“Wat noemt gij Mij Heer, Heer, en doet niet de dingen die Ik zeg; elkeen die tot Mij komt, en Mijn reden hoort, en die doet, is gelijk een mens die een huis bouwt, en het fundament heeft gelegd op een rots; die echter hoort en niet doet, is gelijk een mens die een huis bouwt op den grond zonder fundament”*, VI: 46 tot het einde. Zij die de reden of de woorden des Heren doen, zijn zij die den naaste liefhebben en den Heer liefhebben, want wie liefheeft die doet, Joh. XIV: 20, 21, 23, 24; Hfdst. XV: 9 tot 17.

Drie En Twintigste Hoofdstuk.

1. Gij zult niet een gerucht der ijdelheid opnemen; stel niet uw hand met den snoodaard om een getuige des gewelds te zijn.
2. Gij zult niet achter velen zijn tot boze dingen; en gij zult niet antwoorden op een twistzaak om af te wijken achter velen om te verdraaien.
3. En gij zult den arme niet ontzien in zijn twistzaak.
4. Wanneer gij den os van uw vijand zult ontmoet hebben, of zijn ezel, dwalende, al wederbrengende zult gij hem dien wederbrengen.
5. Wanneer gij den ezel van uw hater zult gezien hebben liggende onder zijn last, en gij zult opgehouden hebben van te verwijderen voor hem, al verwijderende zult gij verwijderen met hem.
6. Gij zult niet verbuigen het gericht van uw behoeftige in zijn twistzaak.
7. Van het woord der leugen zult gij u verre houden; en dood niet den onschuldige en den gerechte, omdat Ik den snoodaard niet zal rechtvaardigen.
8. En een geschenk zult gij niet aannemen, omdat het geschenk verblindt de geopenden van ogen, en de woorden der gerechten verdraait.
9. En den vreemdeling zult gij niet onderdrukken; en gijlieden hebt de ziel van den vreemdeling gekend, omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte.
10. En zes jaren zult gij uw land bezaaien, en deszelfs inkomst verzamelen.
11. En in het zevende zult gij het braak laten, en het vrij laten, en de behoeftigen uws volks zullen eten, en het overgelatene van hen zal het wilde dier des velds eten; aldus zult gij doen met uw wijngaard, met uw olijfboomgaard.
12. Zes dagen zult gij uw werken doen, en op den zevenden dag zult gij ophouden, deswege opdat ruste uw os, en uw ezel, en adem scheppe de zoon uwer dienstmaagd, en de vreemdeling.
13. En alles wat Ik heb gezegd tot ulieden, zult gij bewaren; en den naam van andere goden zult gij niet vermelden, en hij zal niet gehoord worden op uw mond.
14. Drie malen zult gij Mij feest houden in het jaar.
15. Het feest der ongezuurde dingen zult gij houden; zeven dagen zult gij eten ongezuurde dingen, gelijk als Ik u geboden heb, te bestemder tijd van de maand Abib, omdat in dezelve gij zijt uitgegaan van Egypte; en niet zullen gezien worden Mijn aangezichten ledig.

16. En het feest des oogstes, der eerstelingen uwer werken, die gij had gezaaid in het veld; en het feest der inzameling in den uitgang des jaars, in uw inzamelen uw werken uit het veld.
17. Drie malen in het jaar zal gezien worden al uw manlijke tot de aangezichten van DEN HEER JEHOVAH.
18. Niet zult gij slachtofferen op het gedesemde het bloed Mijns slachtoffers; en niet zal vernachten het vet Mijns feestes tot aan den morgen.
19. Het eerste der eerstelingen van uw grond zult gij brengen in het huis van JEHOVAH UW GOD; niet zult gij een bokje koken in de melk zijner moeder.
20. Zie, Ik zend een Engel vóór u, om u te behoeden in den weg, en om u voort te leiden tot de plaats, die Ik heb bereid.
21. Hoed u voor Zijn aangezicht, en hoor Zijn stem, opdat gij Hem niet verbittert, omdat Hij niet zal verdragen ulieder overtreding, omdat Mijn Naam in het midden van Hem is.
22. Omdat indien gij al horende zult gehoord hebben Zijn stem, en zult gedaan hebben al wat Ik zal spreken, zo zal Ik als onvriend handelen tegen uw onvrienden, en zal Ik als vijand handelen tegen uw vijanden.
23. Wanneer Mijn Engel vóór u zal gegaan zijn, en u zal voortgeleid hebben tot den Emorriet, en den Chittiet, en den Perisiet, en den Kananiet, den Chiviet en den Jebusiet, en Ik hem zal hebben afgehouden.
24. Gij zult u niet inkrommen voor hun goden, en gij zult hen niet dienen, en gij zult niet doen volgens hun werken, omdat gij al vernietigende hen zult vernietigen, en gij al verbrekende hun opgerichte beelden zult verbreken.
25. En gij zult JEHOVAH UW GOD dienen, en Hij zal zegenen uw brood en uw wateren, en Ik zal de ziekte uit het midden van u verwijderen.
26. Er zal geen misdrachtige en onvruchtbare in uw land zijn; het getal uwer dagen zal Ik vervullen.
27. Mijn schrik zal Ik zenden vóór u, en Ik zal al het volk verwarren, tot wie gij zult gekomen zijn, en Ik zal geven al uw onvrienden tot u, den nek.
28. En Ik zal de horzel zenden vóór u, en zij zal uitdrijven den Chiviet, den Kanäniet, en den Chittiet, van vóór u.
29. Ik zal hem niet uitdrijven van vóór u in één jaar, opdat niet bijgeval het land verlaten zij, en op u het wilde dier des velds worde vermenigvuldigd.
30. Beetje bij beetje zal Ik hem uitdrijven van vóór u, totdat gij zult vrucht gemaakt hebben, en het land zult erven.

31. En Ik zal uw grens stellen van de zee Suph en tot aan de zee der Filistijnen, en van de woestijn tot aan de rivier; omdat Ik zal geven in uw hand de bewoners van het land, en hen zal uitdrijven van vóór u.
32. Gij zult met hen en met hun goden geen verbond maken.
33. Zij zullen niet wonen in uw land, opdat zij niet bijgeval u doen zondigen tegen Mij, wanneer gij hun goden zult hebben gediend, omdat het u zal zijn tot een strik.

De Inhoud.

9246. In dit Hoofdstuk wordt in den inwendigen zin gehandeld aangaande de te vermijden valse dingen der leer en boze dingen des levens; en dat dan worden ingeplant de ware dingen der leer en de goede dingen des levens, en door die de mens der Kerk wordt weder-verwekt door den Heer.

De Inwendige Zin.

9247. Vers 1, 2, 3. *Gij zult niet een gerucht der ijdelheid opnemen; stel niet uw hand met den snoodaard, om een getuige des gewelds te zijn. Gij zult niet achter velen zijn tot boze dingen; en gij zult niet antwoorden op een twistzaak om af te wijken achter velen om te verdraaien. En gij zult den arme niet ontzien in zijn twistzaak.* Gij zult niet een gerucht der ijdelheid opnemen, betekent geen luisteren naar de valsheden; stel niet de hand met den snoodaard, betekent geen gehoorzaamheid aan de boosaardigheden; om een getuige des gewelds te zijn, betekent geen bekrachtiging van zulke dingen die tegen het goede der naastenliefde zijn; gij zult niet achter velen zijn tot boze dingen, betekent geen vergezelschapping met zulke dingen; en gij zult niet antwoorden op een twistzaak om af te wijken achter velen om te verdraaien, betekent geen vergezelschapping met hen die de goede en de ware dingen verkeren in valse en boze dingen, en omgekeerd; en gij zult den arme niet ontzien in zijn twistzaak, betekent dat men de valse dingen niet moet begunstigen, waarin degenen zijn die in de onwetendheid van het ware zijn.

9248. Gij zult niet een gerucht der ijdelheid opnemen; dat dit betekent geen luisteren naar de valsheden, staat vast uit de betekenis van een gerucht opnemen, zijnde horen en doen, aldus luisteren naar; het gerucht immers wordt in de oorspronkelijke Taal uitgedrukt met een woord dat de aanhoring betekent; en uit de betekenis van de ijdelheid, zijnde de valsheid, en wel de valsheid van leer en van godsdienst; zoals kan vaststaan uit deze volgende plaatsen; bij Ezechiël: *“Niet zal er langer zijn enig visioen der ijdelheid, en vleiende waarzegging in het midden van het huis Israëls”*, XII: 24; het visioen der ijdelheid voor valse onthulling. Bij denzelfde: *“Zij hebben de ijdelheid gezien, en de waarzegging der leugen; deswege dat gij ijdelheid spreekt, en leugen ziet; derhalve, ziet, Ik ben tegen u, opdat Mijn hand zij tegen de profeten die ijdelheid zien, en leugen waarzeggen”*, XIII: 6, 7, 8, 9; de profeten, van wie hier wordt gezegd, dat zij ijdelheid zien, en leugen waarzeggen, betekenen hen die leren, en in den abstracten zin de leer, n. 2534, 7269, en met betrekking tot de profeten wordt van zien gesproken, weswege zij ook in de oude tijden zienden werden genoemd, 1 Sam. IX: 9; en met betrekking tot hen wordt eveneens van waarzeggen gesproken; met zien of met het visioen wordt, wanneer van de profeten sprake is, in den inwendigen zin de onthulling aangeduid die de leer betreft, en met waarzeggen of met de waarzegging wordt de onthulling aangeduid die het leven betreft; en omdat de ijdelheid het valse der leer betekent, en de leugen het valse des levens, wordt

derhalve gezegd: zij hebben ijdelheid gezien en de waarzegging der leugen. Bij denzelfde: “*Al ziende hebt gij ijdelheid, al waarzeggende hebt gij leugen*”, XXI: 34. Bij Zacharia: “De terafim spreken ongerechtigheid, en *de waarzeggers zien leugen, en zij spreken dromen der ijdelheid*”, x: 2. Bij Jeremia: “*De profeten hebben ijdelheid gezien*”, Klaagl. II: 14. Dat de ijdelheid het valse van leer en van godsdienst is, blijkt ook bij Hoschea: “*Ijdelheid zijn zij geworden, in Gilgal slachtofferen zij ossen*”, XII: 12. Bij Jeremia: “Zij hebben Mij vergeten, Mijn volk; *aan de ijdelheid hebben zij geroookt*”, XVIII: 15; eender elders, zoals in Jes. v: 18; Hfdst. XXX: 28; Hfdst. LIX: 4; Psalm XII: 3; Psalm CXIX: 37, 38; Psalm CXLIV: 7, 9.

9249. Stel niet de hand met den snoodaard; dat dit betekent geen gehoorzaamheid aan de boosaardigheden, staat vast uit de betekenis van de hand stellen, zijnde de gehoorzaamheid, want met de hand wordt *de macht* aangeduid, n. 878, 3387, 4931 tot 4937, 5327, 5328, 6292, 7188, 7189, 7518, 7673, 8153, 8281, en zijnde *dat wat bij hem is*, aldus *bijzelf* voor zover hij kan, n. 9133; vandaar is de hand met iemand stellen, één met hem maken, hetgeen, wanneer het uit de boosaardigheid geschiedt, die met den snoodaard wordt aangeduid, gehoorzamen is, want de boosaardigheid overreedt en leidt; en uit de betekenis van den snoodaard, zijnde de boosaardige, en in den abstracten zin de boosaardigheid. Er wordt gezegd in den abstracten zin, omdat de Engelen, die in den inwendigen zin des Woords zijn, dat is, die het Woord geestelijk doorvatten, los van den persoon denken en spreken, n. 4380 einde, 8343, 8985, 9007; dat de idee van den persoon bij hen wordt verkeerd in de idee der zaak, n. 5225, 5287, 5434.

9250. Om een getuige des gewelds te zijn; dat dit betekent geen bekrachtiging van zulke dingen die tegen het goede der naastenliefde zijn, staat vast uit de betekenis van den getuige, zijnde de bevestiging, waarover n. 4197, 8908; en uit de betekenis van het geweld, zijnde de vernietiging van het goede der naastenliefde, waarover n. 6353; aldus is de getuige des gewelds de bekrachtiging tegen het goede der naastenliefde.

9251. Gij zult niet achter velen zijn tot boze dingen; dat dit betekent geen vergezelschapping met zulke dingen, namelijk die welke boven zijn vermeld, zijnde het luisteren naar de valsheden, de gehoorzaamheid aan de boosaardigheden, en de bekrachtiging van zulke dingen die tegen het goede der naastenliefde zijn; deze zijn de boze dingen die worden verstaan. Met zijn achter velen, wordt aangeduid zijn met velen, aldus vergezelschapt worden, want in de oorspronkelijke Taal wordt gezegd zijn achter, gaan achter, en wandelen achter, en er wordt verstaan zijn met, en volgen, aldus eveneens

vergezelschap worden, zoals in Jerem. VII: 9; Hfdst. XI: 10; I Sam. XVII: 13; I Kon. XIV: 8; Deut. IV: 3; Hfdst. VIII: 19; en elders.

9252. Gij zult niet antwoorden op een twistzaak om af te wijken achter velen om te verdraaien; dat dit betekent geen vergezelschapping met hen die de goede en de ware dingen verkeren in boze en valse dingen, en omgekeerd, staat vast uit de betekenis van antwoorden op een twistzaak, zijnde aangaande het gerechte en het billijke, en aangaande het goede en het ware, waarover wordt gestreden, waarover n. 9024; antwoorden immers is zijn gevoelen zeggen en oordelen; uit de betekenis van afwijken achter velen, zijnde de conformatie en zo de vergezelschapping met velen; en uit de betekenis van verdraaien, zijnde het ware verkeren in het valse, en het goede in het boze, en omgekeerd.

9253. En gij zult den arme niet ontzien in zijn twistzaak; dat dit betekent dat men de valse dingen niet moet begunstigen, waarin degenen zijn die in de onwetendheid van het ware zijn, staat vast uit de betekenis van den arme, zijnde zij die in weinig ware dingen zijn, en eveneens in valse dingen, uit onwetendheid; maar degenen van hen die in het goede zijn, willen onderricht worden in de ware dingen; doch zij die in het boze zijn, willen niet onderricht worden; want de valse dingen bij hen die in het goede zijn, kunnen tot de ware dingen gebogen, en tenslotte verstrooid worden; doch de valse dingen bij hen die in het boze zijn, kunnen niet tot de ware dingen gebogen, aldus ook niet verstrooid worden. Van deze armen wordt gezegd, dat gij hen niet zult ontzien in hun twistzaak, dat is, gij zult hun valse dingen niet begunstigen; met ontzien wordt immers begunstigen aangeduid, en met de twistzaak de woordenstrijd van het ware tegen het valse en van het valse tegen het ware. Dat de armen degenen zijn die in weinig ware dingen zijn, en in valse dingen uit onwetendheid, zie men in n. 9209; en dat de valse dingen bij hen die in het goede zijn, zachtaardig en buigzaam zijn, doch bij hen die in het boze zijn, wreedaardig en onbuigzaam, n. 4736, 6359, 8051, 8149, 8296, 8311, 8318 einde.

9254. *Vers 4 tot 9. Wanneer gij den os van uw vijand zult ontmoet hebben, of zijn ezel, dwalende, al wederbrengende zult gij hem dien wederbrengen. Wanneer gij den ezel van uw hater zult gezien hebben liggende onder zijn last, en gij zult opgehouden hebben van te verwijderen voor hem, al verwijderende zult gij verwijderen met hem. Gij zult niet verbuigen het gericht van uw behoefte in zijn twistzaak. Van het woord der leugen zult gij u verre houden, en dood niet den onschuldige en den gerechte, omdat Ik den snoodaard niet zal rechtvaardigen. En een geschenk zult gij niet aannemen, omdat het geschenk verblindt de geopenen van ogen, en de woorden der gerechten verdraait. En den vreemdeling zult gij niet onderdrukken; en gijlieden hebt de ziel van den vreemdeling gekend,*

omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte. Wanneer gij den os van uw vijand zult ontmoet hebben, of zijn ezel, dwalende, betekent het niet-echte goede en het niet-echte ware, bij hen die buiten de Kerk zijn; al wederbrengende zult gij hem dien wederbrengen, betekent het onderricht en de verbetering; wanneer gij den ezel van uw hater zult gezien hebben liggende onder zijn last, betekent het valse niet samenstemmende met het goede der Kerk, tengevolge waarvan zij zullen vergaan; en gij zult opgehouden hebben van te verwijderen voor hem, betekent de niet-opneming van het ware; al verwijderende zult gij verwijderen met hem, betekent nochtans de vermaning en het streven naar verbetering; gij zult niet verbuigen het gericht van uw behoeftige in zijn twistzaak, betekent de niet-vernietiging van het weinige ware bij hen die in de onwetendheid zijn; van het woord der leugen zult gij u verre houden, betekent den afkeer voor het valse uit het boze; en dood niet den onschuldige en den gerechte, betekent den afkeer voor het vernietigen van het innerlijk en het uiterlijk goede; omdat Ik den snoodaard niet zal rechtvaardigen, betekent dat zulk een boosaardigheid tegen de Goddelijke gerechtigheid is; en een geschenk zult gij niet aannemen, betekent den afkeer voor welk gewin dan ook; omdat het geschenk verblindt de geopenden van ogen, betekent dat het gewin maakt dat de ware dingen niet verschijnen; en de woorden der gerechten verdraait, betekent opdat zij verschijnen als de ware dingen van het goede; en den vreemdeling zult gij niet onderdrukken, betekent dat zij die verlangen onderricht te worden in de ware dingen der Kerk, niet moeten bestookt worden door de boze dingen des levens; en gijlieden hebt de ziel van den vreemdeling gekend, betekent hun verlangen en het leven; omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte, betekent dat zij beschermd waren tegen de valse en de boze dingen, toen zij werden bestookt door de helsen.

9255. Wanneer gij den os van uw vijand zult ontmoet hebben, of zijn ezel, dwalende; dat dit betekent het niet-echte goede en het niet-echte ware bij hen die buiten de Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van den vijand, zijnde zij die buiten de Kerk zijn, over wie beneden; uit de betekenis van den os, zijnde het goede van den uitwendigen mens, en uit de betekenis van den ezel, zijnde het ware van den uitwendigen mens; waarover n. 2781, 9135, maar het niet-echte goede en ware, zodanig als het is bij hen die buiten de Kerk zijn, die met den vijand worden aangeduid. Dat zij die buiten de Kerk zijn, onder den vijand worden verstaan, komt omdat zij afwijken ten aanzien van het goede en het ware des geloofs; zij hebben immers het Woord niet, en derhalve weten zij niets aangaande den Heer, noch aangaande het Christelijke geloof en de

Christelijke naastenliefde, die uit den Heer alleen zijn; vandaar komt het, dat hun ware des geloofs niet echt is, noch hun goede der naastenliefde; weswege zij ook in het andere leven niet tezamen met, maar gescheiden van hen die van de Kerk zijn, leven; allen immers worden in het andere leven vergezelschap volgens het goede en het ware daaruit, want deze maken het geestelijk leven en de verbinding. Doch nochtans houden zij die in den Hemel zijn, hen die buiten de Kerk zijn, niet voor vijanden, maar zij onderrichten hen, en leiden hen tot het Christelijk goede; hetgeen ook degenen opnemen, die in onderordering, gehoorzaamheid, en in een of ander soort van wederzijdse naastenliefde onder elkander uit hun godsdienstige in de wereld hebben geleefd; in den zin der letter echter worden zij vijanden genoemd, vanwege de geestelijke onenigheid, die, zoals gezegd, er een is ten aanzien van het ware des geloofs en het goede der naastenliefde; men zie hetgeen uit ondervinding aangaande den staat en het lot in het andere leven van de natiën buiten de Kerk, n. 2589 tot 2604, 2861, 2863, 4190, 4197, is getoond. Dat men deze zelfden voor vrienden moet houden, en moet onderrichten en verbeteren, wordt in den inwendigen zin daaronder verstaan dat gij *al wederbrengende dien zult wederbrengen*, waarover aanstonds. Er moet slechts aan toegevoegd worden, dat met de beesten van verschillend geslacht in het Woord zulke aandoeningen en neigingen worden aangeduid als de mens gemeen heeft met de beesten, en in den geestelijken zin de aandoeningen van het inwendig en het uitwendig goede en ware; men zie n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 776, 2179, 2180, 2781, 3218, 3519, 5198, 9090; en dat derhalve de beesten bij de slachtoffers werden gebezigd volgens de betekenis, n. 1823, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519. Vandaar komt het, dat met deze zedelijke Wet aangaande de terug te brengen dwalende ossen en ezels van den vijand, in den geestelijken zin zulke dingen worden aangeduid die der Kerk zijn, aldus die der wederzijdse liefde of der naastenliefde zijn jegens hen die van de ware dingen der Kerk afwijken.

9256. Al wederbrengende zult gij hem dien wederbrengen; dat dit het onderricht en de verbetering betekent, staat vast uit de betekenis van wederbrengen, wanneer er gehandeld wordt over hen die buiten de Kerk in het niet-echte goede en ware zijn, zijnde onderrichten en verbeteren, want zo worden zij teruggebracht. Dat men hun die buiten de Kerk zijn, moet weldoen, wordt ook verstaan onder des Heren woorden bij Mattheus: “Gij hebt gehoord dat er gezegd is: *Gij zult uw naaste liefhebben*; Ik echter zeg u: *Hebt uw vijanden lief*, zegent hen die u vervloeken, doet wel dengenen *die u haat toedragen*; want indien gij zult liefgehad hebben die u liefhebben, wat loon

hebt gij; en indien gij uw broeders alleen groet, wat doet gij overvloediglijker⁷, v: 43 tot 47; ook hier worden onder de vijanden en onder hen die haat toedragen in den geestelijken zin degenen verstaan die afwijken ten aanzien van de goede en de ware dingen des geloofs; in het algemeen zij die buiten de Kerk zijn; aangezien de Joodse natie hen als vijanden beschouwde, die men aan den algehelen ondergang overgeven en ongestraft doden mocht. Dat dezen in den geestelijken zin onder de vijanden worden verstaan, is duidelijk, omdat er wordt gezegd: Indien gij uw broeders alleen groet, wat doet gij overvloediglijker; broeders immers werden al degenen genoemd die uit Jakob waren geboren, aldus die binnen de Kerk waren. Wat hen die buiten de Kerk zijn, en de natiën worden genoemd, verder betreft: zij zijn weliswaar in valse dingen van leer, maar uit onwetendheid, omdat zij het Woord niet hebben; doch nochtans zijn zij, wanneer zij zijn onderricht, in een klaarder doorvatting, en vandaar in een innerlijker doorvatting aangaande het hemelse leven bij den mens, dan de Christenen; de oorzaak hiervan is deze, dat zij zich niet hebben bevestigd tegen de ware dingen des geloofs, zoals zeer vele Christenen; weswege hun inwendige mens niet is gesloten, maar, zoals bij de kleine kinderen, licht te openen en ont vankelijk voor het ware is; want zij die zich tegen de ware en de goede dingen des geloofs hebben bevestigd, zoals al degenen doen die boos leven, sluiten bij zich den inwendigen mens van boven, en openen hem beneden, waarvandaan hun inwendige mens slechts die dingen schouwt welke beneden zijn, dat is, in den uitwendigen of natuurlijke mens, en door dien in de dingen die in de wereld zijn, en in de dingen die rondom zijn lichaam zijn, en die op den aardbol zijn; en wanneer het aldus is, zo schouwen zij omlaag, hetgeen is naar de hel schouwen. Bij dezulken kan de inwendige mens niet naar den Hemel geopend worden, indien niet de dingen die het ware ontkennen, of de dingen die het valse staven, welke hem hebben gesloten, worden uiteengeslagen; welke dingen moeten worden uiteengeslagen in de wereld; hetgeen niet kan geschieden dan alleen door een totale omkering van het leven, aldus in den loop van verscheidene jaren; want de valse dingen rangschikken zich in reeksen, en maken onder elkander een doorlopende aaneenschakeling, en zij vormen het natuurlijk gemoed zelf, en deszelfs ziening ten aanzien van de dingen die der Kerk en des Hemels zijn; vandaar komt het, dat alle dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, dat is, die van de leer der Kerk of die des Woords zijn, in het gemeen alle hemelse en Goddelijke dingen voor hen donkerheid zijn, en omgekeerd de wereldlijke en de aardse dingen voor hen licht; daaruit blijkt, dat de valse dingen bij dezulken vernietigen, is het leven zelf vernietigen, en dat de valse dingen,

indien er voor hen het nieuwe des levens zal zijn, geleidelijk moeten worden uitgeroeid, en in de plaats ervan de ware en de goede dingen moeten worden ingeplant, die eender een doorlopende aaneenschakeling onder elkander zullen vormen, en in reeksen zullen gerangschikt worden; dit wordt verstaan onder de totale omkering van het leven, die niet dan in den loop van verscheidene jaren bestabaar is; en daarom vergist zich degene zeer die gelooft dat de mens in één ogenblik nieuw kan worden. Doch zij die zich niet hebben bevestigd tegen de goede en de ware dingen des geloofs, zoals zij die buiten de Kerk zijn, en toch in een zeker soort van geloof en naastenliefde volgens hun godsdienstige hebben geleefd, hebben bij zich den inwendigen mens niet kunnen sluiten door dingen die het ware ontkennen en door dingen die het valse bevestigen tegen het ware des geloofs uit het Woord; weswege dan ook, indien niet in de wereld, dan toch in het andere leven, hun inwendige van boven wordt geopend, dat is, in den Hemel en tot den Heer, en dan worden tegelijk alle aardse en wereldlijke dingen opgeheven die zij met zich uit het leven in de wereld hebben medegebracht, opdat zij tezamen omhoog schouwen; daardoor zijn zij in den staat om de ware dingen des geloofs en de goede dingen der naastenliefde uit den Heer op te nemen, en om doordrenkt te worden van inzicht en wijsheid, en zo begiftigd te worden met de eeuwige gelukzaligheid; zodanig is het lot van allen die volgens hun godsdienstige in het goede hebben geleefd; weswege de Kerk des Heren over het algehele wereldrond is verspreid. Maar de Kerk zelf des Heren op aarde gedraagt zich zoals de Grootste Mens in de Hemelen, wiens hart en long is waar het Woord is, en de overige leden en ingewanden, die door het hart en de long leven, zijn waar niet het Woord is. Hieruit kan ook vaststaan vanwaar het is, waarom een nieuwe Kerk altijd wordt geïnstaureerd bij natiën die buiten de Kerk zijn, n. 2986, 4747; hetgeen geschiedt wanneer de oude Kerk voor zich den Hemel sluit, zoals boven is gezegd; vandaar komt het, dat de Kerk werd overgebracht van het Joodse volk tot de natiën; en eveneens dat de huidige Kerk nu ook tot de natiën wordt overgebracht. Dat de Kerk wordt overgebracht tot de natiën die den Heer erkennen, staat vast uit verscheidene plaatsen in het Woord, zoals uit deze volgende; bij Jesaja: *“Het volk, zij die wandelen in de duisternis, hebben een groot licht gezien, zij die wonen in het land van de schaduw des doods, het licht heeft over hen gestraald; Gij hebt de natie vermenigvuldigd, Gij hebt haar de vreugde groot gemaakt”*, ix: 1, 2. Bij denzelfde: *“Het zal te dien dage geschieden, den wortel van Jischaji, die staande is tot een teken der volken, zullen de natiën zoeken, en Zijn rust zal heerlijkheid zijn”*, xi: 10. Bij denzelfde: *“Ik, Jehovah, heb U geroepen in gerechtigheid, en Ik zal Uw hand*

aangrijpen, omdat Ik *U* zal behoeden, en *Ik zal U geven den volke tot een verbond, tot een licht der natiën*, om te openen de blinde ogen, om den gebondene van den kerker uit te leiden, uit het huis des kluisters hen die *in de duisternis zitten*”, XLII: 6, 7. Bij denzelfde: “*Zie, tot een getuige heb Ik Hem den volken gegeven, een Vorst en Wetgever voor de natiën; zie, een natie die gij niet kent, zult gij roepen, en een natie, zij kenden U niet, zij zullen tot U lopen, terwille van Jehovah uw God, en om den Heilige Israëls*”, LV: 4, 5. Bij denzelfde: “*De natiën zullen tot Uw licht wandelen, en koningen tot den glans van Uw opgang; hef Uw ogen rondom op, allen worden vergaderd; zij komen tot U; Uw zonen komen van verre, en Uw dochters worden aan de zijde door de voedsters aangebracht; dan zult gij zien en aanvloeien, en uw hart zal zich verbazen en zich verwijden dat tot U de menigte der zee wordt gekeerd, de heirlegers der natiën zullen komen*”, LX: 3, 4, 5. In de profetie van Simeon aangaande den Heer Die geboren was, bij Lukas: “Mijn ogen hebben het heil Gods gezien, dat Gij hebt bereid voor het aangezicht *van al de volken, een licht tot onthulling der natiën*”, II: 30, 31, 32. In al die plaatsen wordt gehandeld over den Heer, namelijk dat de natiën tot Hem zullen komen; en zij komen tot Hem, wanneer zij Hem erkennen als haar God; en, wat wonderbaarlijk is, de natiën vereren één enigen God onder den menselijken vorm; weswege zij, wanneer zij van den Heer horen, Hem aannemen en erkennen; een nieuwe Kerk kan ook niet bij anderen geïnstauréerd worden. Dat de Kerk bij dezulken wordt geïnstauréerd, blijkt verder uit des Heren woorden bij Mattheus: “Hebt gij niet gelezen in de Schriften: *De steen dien de bouwlieden hebben verworpen, deze is geworden tot een hoofd des hoeks; daarom zeg Ik ulieden: Het Koninkrijk Gods zal van u weggenomen worden, en aan een natie gegeven worden die vruchten maakt*”, XXI: 42, 43; de Steen is de Heer, n. 6426; de bouwlieden zijn zij die van de Kerk zijn. Dat dezen de laatsten zullen zijn, en de natiën de eersten, bij Lukas: “*Zij zullen komen van de opgangen en de ondergangen, en van het noorden en het zuiden, aanzittende in het Koninkrijk Gods; en zie, er zijn uitersten die eersten zullen zijn, en er zijn eersten die laatsten zullen zijn*”, XIII: 29, 30.

9257. Wanneer gij den ezel van uw hater zult gezien hebben liggende onder zijn last; dat dit betekent het valse niet samenstemmen-de met het goede der Kerk, tengevolge waarvan zij zullen vergaan, staat vast uit de betekenis van den ezel, zijnde het wetenschappelijk ware, aldus in den tegengestelden zin het wetenschappelijk valse, waarover n. 2781, 5492, 5741, 8078; uit de betekenis van den hater, wanneer over het valse wordt gehandeld, zijnde dat wat tegen het goede der Kerk is, aldus wat daarmede niet samenstemt; want de haat is in

den geestelijken zin de afkeer en de tweedracht die er is tussen de ware en de valse dingen, voorts tussen de goede en de boze dingen, n. 3605, 4681, 4684; en uit de betekenis van liggen onder den last, zijnde vergaan. Daaruit blijkt, dat met den ezel van den hater wordt aangeduid het valse niet samenstemmende met het goede der Kerk, tengevolge waarvan zij zullen vergaan.

9258. En gij zult opgehouden hebben van te verwijderen voor hem; dat dit de niet-opneming van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van ophouden van te verwijderen, zijnde niet onderrichten en verbeteren, hier niet kunnen onderricht worden, aldus niet het ware opnemen, omdat er van het valse wordt gezegd dat het niet samenstemt met het goede der Kerk; dit valse is zodanig. Dat verwijderen in den geestelijken zin dat is, blijkt hieruit dat de woorden zich naar de zaak richten; zo richt verwijderen in den zin der letter zich naar den last waaronder de ezel ligt, en in den inwendigen zin naar het valse dat niet samenstemt met het goede der Kerk, weswege in dezen zin wordt aangeduid de niet-verwijdering van het valse door de verbetering, aldus eveneens de niet-opneming van het ware waardoor er verbetering of verwijdering is. Er zijn valse dingen die samenstemmen met het goede der Kerk, en er zijn valse dingen die niet daarmede samenstemmen; de valse dingen die samenstemmen, zijn die waarin het goede schuilt, en die zo door het goede tot de ware dingen kunnen gebogen worden; doch de valse dingen die niet samenstemmen met het goede der Kerk, zijn die waarin het boze schuilt, en die zo niet tot de ware dingen kunnen gebogen worden. Met het goede dat van binnen schuilt in de echte ware dingen of in de niet-echte ware dingen, die nu boven valse dingen werden geheten, en met het boze dat van binnen in de valse dingen, en eveneens in de ware dingen schuilt, is het gesteld zoals met het teelkrachtige in het zaad van een vrucht; wanneer de vrucht wordt geboren, dan schouwen alle vezels ervan naar het teelkrachtige van het zaad, en door het haar doortrekkende sap voeden zij dat, en formeren zij dat; doch wanneer het is geformeerd, dan treden de vezels terug, en voeren het sap weg van het zaad; vandaar verschrompelt en verrot het vlees der vrucht, en is daarna de teelkrachtige kiem van dienst als grond; eender is het gesteld met het zaad zelf, wanneer het teelkrachtige ervan inzet om zich opnieuw voort te brengen in de aarde; het teelkrachtige in de planten stemt overeen met het goede in den mens; het zaad zelf stemt overeen met de inwendige dingen, en het vlees der vrucht rondom het zaad stemt overeen met de uitwendige dingen; wanneer het inwendige van den mens opnieuw wordt geformeerd of wederverwekt, dan zijn de wetenschappelijke en de ware dingen die van den uitwendigen mens zijn, zoals de vezels der vrucht, door welke het sap wordt

overgebracht naar het inwendige, en deze worden eveneens daarna, wanneer de mens is wederverwekt, afgescheiden en zijn als grond van dienst; eender geschiedt met het inwendige van den mens, waarmede het zaad overeenstemt; dan brengt het goede, dat aldus is geformeerd, den nieuwen mens voort, zoals het teelkrachtige in het zaad den nieuwen boom of de nieuwe plant; zo worden alle dingen nieuw, en daarna worden zij vermenigvuldigd en bevrucht tot in het eeuwige. Vandaar wordt de nieuwe mens zoals een tuin en een paradijs, waarmede hij ook in het Woord wordt vergeleken. Dit wordt verstaan onder des Heren woorden bij Mattheus: *“Het Koninkrijk der Hemelen is gelijk aan een mosterdzaad, hetwelk een mens heeft genomen en in zijn akker gezaaid; hetwelk het minste is onder al de zaden; wanneer het echter opgewassen is, dan is het groter dan de moeskruident, en wordt een boom, aldus dat de vogelen des hemels komen en nestelen in zijn takken”*, XIII: 32. Uit deze dingen kan vaststaan, hoe het is gesteld met de echte en de niet-echte ware dingen, waarin van binnen het goede is, namelijk dat het goede wanneer het geformeerd is, dan zulke ware dingen voortbrengt die samenstemmen met het goede; welke, hoewel zij niet-echte ware dingen zijn, nochtans zoals echte worden aangenomen, omdat zij naar het goede smaken, want zij trekken daaruit hun wezen en leven; het goede immers teelt voort en brengt zich voort door de ware dingen, en in de voortbrenging is het in het aanhoudende streven om een nieuw goede te baren waarin een eender teelkrachtige is; eender als de teelkrachtige kiem van het zaad in de plant of in den boom doet, als zij zich uit de aarde tevoorschijn brengt terwille van nieuwe vruchten en nieuwe zaden. Maar er zijn voortdurende verscheidenheden, die zich gedragen volgens de goede dingen geformeerd door het leven der naastenliefde volgens de geboden des geloofs. Uit het tegengestelde kan men zien, hoe het is gesteld met de valse dingen, waarin het boze is, namelijk dat zij zijn zoals bomen die boze vruchten dragen, welke moeten uitgeroeid en in het vuur geworpen worden, volgens des Heren woorden bij Mattheus: *“Elke goede boom maakt goede vruchten, een rotte boom echter maakt boze vruchten; een goede boom kan geen boze vruchten maken, noch een rotte boom goede vruchten maken. Elke boom die geen goede vruchten maakt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen; en daarom zult gij dezelve aan hun vruchten kennen”*, VII: 17,18,19,20; Hfdst. XII: 33. En bij Johannes: *“Jezus zeide: Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf, zo zij niet in den wijnstok zal gebleven zijn, aldus ook gij niet zo gij in Mij niet zult gebleven zijn. Ik ben de wijnstok, gij de ranken; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht, omdat gij zonder Mij niet wat ook kunt doen. Zo iemand in Mij niet zal gebleven zijn, die zal buiten geworpen worden, zoals de*

rank, en zal verdorren; en men verzamelt hem, en werpt hem in het vuur, en hij wordt verbrand”, xv: 4, 5, 6. Daaruit blijkt, dat elk goede dat enige vrucht zal dragen, uit den Heer is, en dat het, indien het niet uit Hem is, het goede niet is.

9259. Al verwijderende zult gij verwijderen met hem; dat dit de vermaning en het streven naar verbetering betekent, staat vast uit de betekenis van verwijderen, wanneer er gehandeld wordt over het valse dat niet samenstemt met het goede der Kerk, zijnde de verbetering, zoals boven n. 9258; hier het streven naar verbetering en de vermaning, omdat zulk een valse moeilijk wordt verbeterd. De valse dingen die niet samenstemmen met het goede der Kerk, zijn al die dingen die tegen den Heer, en die tegen het goede der liefde tot Hem, en tegen het goede der liefde jegens den naaste zijn. Dat zulke dingen als nu zijn ontvouwd, van binnen in deze beide Wetten of Gerichten verborgen liggen, blijkt ook hieruit, dat de dingen die in de letter bevat zijn, zelden voorkomen, namelijk dat men een dwalenden os of ezel van een vijand ontmoet, en dat men den ezel van een hater ziet liggen onder zijn last, en dat zij vandaar niet van zulk een groot belang waren om onder de wetten en de gerichten vanaf den berg Sinai verkondigd te zijn geweest; maar de dingen die zij van binnen in zich bevatten, maken, dat zij onder de voornaamste gerichten zijn; zij bevatten immers dit dat men de natiën ook moet liefhebben, en moet onderrichten in de ware dingen des geloofs, en moet verbeteren ten aanzien van het leven. Maar deze inwendige dingen van deze wetten konden niet voor het Israëlietische en het Joodse volk worden uiteengezet, omdat zij in de uitwendige dingen zonder de inwendige dingen waren; en omdat zij het van hun vaders hadden overgenomen dat zij al degenen haat zouden toedragen, en vandaar voor onvrienden en vijanden houden, die niet uit hun broeders waren, dat is, die niet uit Jakob waren geboren; aangaande de Joden hoedanig zij zijn geweest, zie men n. 4397, 4314, 4316, 4317, 4429, 4433, 4444, 4825, 4903, 6304, 8588, 8788, 8806, 8871.

9260. Gij zult niet verbuigen het gericht van uw behoeftige in zijn twistzaak; dat dit betekent de niet-vernietiging van het weinige ware bij hen die in de onwetendheid zijn, staat vast uit de betekenis van verbuigen, zijnde verdraaien, en zo vernietigen; uit de betekenis van het gericht, zijnde het rechte en het ware, waarover n. 2235, 2335, 5068, 6397, 7206, 8685, 8695, 8972; uit de betekenis van den behoeftige, zijnde hij die in weinig ware is uit onwetendheid, en nochtans verlangt onderricht te worden, waarover n. 9209; en uit de betekenis van de twistzaak, zijnde de redetwist, waarover n. 5963, 9024; hier is in de twistzaak in zijn geschil aangaande het weinige ware, waarvoor hij redetwist.

9261. Van het woord der leugen zult gij u verre houden; dat dit betekent den afkeer voor het valse uit het boze, staat vast uit de betekenis van de leugen, zijnde het valse uit het boze, waarover n. 8908, 9248; dat het het valse uit het boze is, komt omdat dit valse moet worden verre gehouden; het trekt immers zijn wezen uit het boze, en het boze en het goede zijn tegengesteld; het boze is immers uit de hel, en het goede is uit den Hemel, en daar uit den Heer; het valse echter niet uit het boze, zijnde het valse der onwetendheid, is niet zodanig; men zie n. 1679, 2863, 4551, 4552, 4729, 4736, 6359, 7272, 7574, 8149, 8311, 8318 einde, 9258; en uit de betekenis van zich verre houden, zijnde afkeer hebben. Dat zich verre houden de afkeer is, ontleent de oorzaak aan de verwijderingen die in de geestelijke wereld verschijnen, namelijk dat zij zijn volgens de ongelijkheden, de tweedrachten, en de afkeringen ten aanzien van de dingen die van het geestelijk leven zijn; zij immers die daar op één plaats verschijnen, zijn zij die in een eenderen staat van aandoeningen, en van de denkingen daaruit zijn; en zodra dezen het oneens zijn, worden zij van elkander gescheiden en verwijderd, en dit geschiedt volgens den graad der tweedracht. Dit ontstaat daarvandaan, dat de ruimten, zoals ook de tijden in de geestelijke wereld, staten zijn, en vandaar de afstanden de uiteenlopendheden der staten zijn; maar nochtans verschijnen daar voor het uitwendig gezicht de staten als ruimten, en de uiteenlopendheden ervan als afstanden; dat de ruimten en de afstanden, alsmede de tijden staten zijn, zie men in n. 1273 tot 1277, 1376 tot 1396, 2625, 3356, 3387, 3404, 3638 tot 3641, 4321, 4882, 7381, 9104; doch dat er nochtans schijnbaarheden van ruimten en afstanden zijn, maar afkomstig van de veranderingen van staat in de innerlijke dingen, n. 5605; daaruit nu blijkt, dat de verwijdering in den inwendigen zin de afkeer is.

9262. En dood niet den onschuldige en den gerechte; dat dit betekent den afkeer voor het vernietigen van het innerlijk en het uiterlijk goede, staat vast uit de betekenis van den onschuldige, zijnde hij die in het innerlijk goede is, aldus in den abstracten zin het innerlijk goede, waarover aanstonds; uit de betekenis van den gerechte, zijnde hij die in het uiterlijk goede is, en in den abstracten zin het uiterlijk goede; want van het gerechte wordt gesproken met betrekking tot het goede der liefde jegens den naaste, doch van het onschuldige met betrekking tot het goede der liefde tot den Heer; het goede der liefde jegens den naaste is het uiterlijk goede, en het goede der liefde tot den Heer is het innerlijk goede; en uit de betekenis van doden, zijnde vernietigen. Dat het gerechte het goede der liefde jegens den naaste is, zal men ook beneden zien; doch dat het onschuldige het goede der liefde tot den Heer is, komt omdat

degenen in de onschuld zijn die den Heer liefhebben; de onschuld is immers van harte erkennen, dat men uit zich niet dan alleen het boze wil, en niet dan alleen het valse doorvat; en dat al het goede dat der liefde is, en al het ware dat des geloofs is, uit den Allenen Heer is. Deze dingen van harte erkennen kunnen geen anderen dan zij die met den Heer zijn verbonden door de liefde; zodanig zijn zij die in den binnensten Hemel zijn, die vandaar de Hemel der onschuld wordt genoemd; weswege het goede dat zij hebben, het innerlijk goede is; het is immers het Goddelijk goede der liefde voortgaande uit den Heer, dat zij opnemen die in den Hemel der onschuld zijn; vandaar eveneens verschijnen die naakt, en eveneens zoals kleine kinderen; waarvandaan het is, dat de onschuld wordt uitgebeeld door de naaktheid, en eveneens door de kindsheid; dat zij door de naaktheid wordt uitgebeeld, zie men in n. 165, 213, 214, 8375; en door de kindsheid, n. 430, 1616, 2280, 2305, 2306, 3183, 3494, 4563, 4797, 5608 einde. Uit de dingen die nu over de onschuld zijn gezegd, kan vaststaan, dat het Goddelijke des Heren niet kan opgenomen worden dan in de onschuld; waarvandaan het is dat het goede niet het goede is, tenzij daarin de onschuld is, n. 2526, 2780, 3994, 6765, 7840, 7887; dat is, de erkenning dat uit het eigene niet dan alleen het boze en het valse voortgaat, en dat uit den Heer al het goede en ware is; dat geloven, en dit geloven, en eveneens dit willen, is de onschuld. Het goede der onschuld is dus *het Goddelijk goede* zelf uit den Heer bij den mens. Vandaar komt het, dat de onschuldige dengene betekent, die in het innerlijk goede is, en in den abstracten zin het innerlijk goede. Omdat iet den onschuldige of de onschuld het Goddelijk Goede wordt aangeduid dat uit den Heer is, was het derhalve een hoogst goddeloze misdaad, onschuldig bloed te vergieten, en wanneer het was geschied, was het algehele land verdoemd, totdat dit was verzoend, zoals kan vaststaan uit het proces van onderzoek en van uitzuivering, indien iemand, doorboord zijnde, in het land werd aangetroffen, over welke zaak aldus bij Moscheh: “Wanneer zal gevonden worden *een doorboorde in het land, liggende in het veld*, en het wordt niet geweten wie hem heeft geslagen; dan zullen de ouderen der stad uitgaan, en de rechters, en zullen meten naar de steden, *die rondom den doorboorde zijn*; het zal echter geschieden, voor de stad die de naaste is aan *den doorboorde*, de ouderen dezer stad zullen de vaars van een os nemen, door welke geen arbeid is gedaan, die in het juk niet heeft getrokken, en de ouderen dezer stad zullen de vaars afbrengen tot een onvruchtbaar dal, dat niet bebouwd, noch bezaaid wordt, en zij zullen daar de vaars in het dal onthalzen; daarna zullen de priesters, de zonen van Levi, toetreden, en alle ouderen dezer stad, staande bij den *doorboorde*, zullen hun

handen wassen over de in het dal onthalsde vaars; en zij zullen antwoorden en zeggen: *Onze handen hebben dit bloed niet vergoten*, en onze ogen hebben niet gezien; verzoen Uw volk Israël dat Gij hebt verlost, o Jehovah; *geef ook geen onschuldig bloed in het midden van Uw volk Israël*. Zo zal voor hen *het bloed* verzoend worden. *Gij echter zult het onschuldige bloed uit het midden van u verwijderen*, indien gij zult gedaan hebben dat wat recht is in de ogen van Jehovah”, Deut. xxi: 1 tot 10. Een ieder kan zien, dat dit proces van onderzoek en van uitzuivering van het in het land vergoten onschuldig bloed, verborgenheden des Hemels behelst, die men geenszins kan weten, indien men niet weet wat er wordt aangeduid met den doorboorde in het veld, met de vaars van een os door welke geen arbeid is gedaan, en die niet in het juk heeft getrokken; wat met het onvruchtbare dal dat niet bebouwd noch bezaaid wordt, met de onthalzing van de vaars in dat dal, met het wassen van de handen over de vaars, en met de overige dingen. Dat deze dingen zouden bevolen zijn geweest zonder dat zij verborgenheden hadden aangeduid, zou geenszins overeenkomen met het Woord, dat door het Goddelijke is gedictieerd en ten aanzien van elk woord en elke jota geïnspireerd; want zonder een diepere betekenis zou iets zodanigs een ritueel van geen heiligheid zijn geweest, ja zelfs nauwelijks van enig belang. Maar nochtans blijkt het uit den inwendigen zin, welke verborgenheden daarin schuilen, aldus indien men weet dat met den doorboorde in het land, liggende in het veld, wordt aangeduid het ware en het goede, uitgeblust in de Kerk waar het goede is; dat met de stad die het naast aan den doorboorde is, wordt aangeduid het ware van de leer der Kerk waarvan het goede is uitgeblust; dat met de vaars van een os door welke geen arbeid is gedaan, en die niet in het juk heeft getrokken, het goede wordt aangeduid van den uitwendigen of natuurlijke mens, die nog niet de valse dingen des geloofs en de boze dingen der liefde tot zich heeft getrokken door de slavernij der begeerten; dat met het onvruchtbare dal, dat niet bebouwd noch bezaaid wordt, wordt aangeduid het natuurlijk gemoed dat niet is opgekweekt door de ware en de goede dingen des geloofs, tengevolge van de onwetendheid; dat met de onthalzing in dat dal, wordt aangeduid de verzoening vanwege geen schuld, omdat het is uit onwetendheid; dat met het wassen van de handen wordt aangeduid de zuivering van die goddeloze misdaad; uit deze dingen, eenmaal gekend zijnde, blijkt dat met het onschuldig bloed vergieten wordt aangeduid het Goddelijk Ware en Goede dat uit den Heer is, uitblussen, aldus den Heer Zelf bij den mens der Kerk. Men moet weten, dat door dit ganse proces werd uitgebeeld in den Hemel zulk een misdaad die zonder schuld was begaan, omdat zij was geschied uit

onwetendheid waarin onschuld was, en vandaar als niet-boos; de afzonderlijke dingen tot aan de allerkleinste toe in dat proces, beeldden enig wezenlijke van die zaak uit; welke dingen zij echter uitbeeldden, staat vast uit den inwendigen zin. Dat de doorboorde het uitgebluste ware en goede is, zie men in n. 4503; dat het land de Kerk is, n. 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 8732; dat het veld de Kerk is ten aanzien van het goede, aldus het goede der Kerk, n. 2971, 3310, 3766, 4982, 7502, 7571, 9139; dat de stad de leer van het ware is, aldus het ware van de leer der Kerk, n. 402, 2268, 2449, 2712, 2943, 3216, 4492, 4493; dat de os het goede is van den uitwendigen of natuurlijken mens, n. 2180, 2566, 2781, 9134; vandaar de vaars het kinderlijk goede, n. 1824, 1825; dat geen arbeid gedaan, en niet in het juk getrokken, is dat het nog niet van dienst is geweest aan de valse en de boze dingen, uit onwetendheid, is duidelijk, want arbeiden en in het juk trekken is dienen; dat het dal het lagere gemoed is, dat het natuurlijk gemoed wordt genoemd, n. 3417, 4715; dat onvruchtbaar is hetwelk zonder ware en goede dingen is, n. 3908; aldus is een dal dat niet bebouwd en bezaaid wordt, een natuurlijk gemoed dat nog niet is opgekweekt door de ware en de goede dingen, aldus dat nog in onwetendheid is; dat het zaad waarmede het bezaaid wordt, het ware des geloofs is, n. 1025, 1447, 1610, 1940, 2848, 3038, 3373, 3671, 6158; dat de onthaling de verzoening is, komt omdat met de slachtingen van de verschillende beesten, zoals met de slachtoffers, de verzoeningen werden aangeduid; dat het wassen van de handen, de zuivering is van de valse en de boze dingen, n. 3147; hier dus de zuivering van die goddeloze misdaad; want bloedvergieten betekent in het algemeen het goede en het ware geweld aandoen, n. 9127; zo betekent onschuldig bloed vergieten het Goddelijke uit den Heer bij den mens uitblussen, aldus den Heer Zelf bij hem; want het ware en het goede bij den mens is de Heer Zelf, omdat zij uit Hem zijn. Iets eenders wordt aangeduid met onschuldig bloed vergieten in Deut. Hfdst. XIX: 10; Hfdst. XXVII: 25; Jes. LIX: 3, 7; Jerem. II: 34; Hfdst. VII: 6; Hfdst. XIX: 4; Hfdst. XXII: 3, 17; Joël IV: 19; Psalm XCIV: 21. In den naastgelegen zin betekent de onschuldige hem die zonder schuld en zonder het boze is, hetgeen ook oudtijds werd betuigd door het wassen van de handen, Psalm XXVI: 6; Psalm LXXIII: 13; Matth. XXVII: 24; Joh. XVIII: 38; Hfdst. XIX: 4. Dit komt daarvandaan, dat het goede dat uit den Heer bij den mens is, zonder schuld en zonder boze is; dat goede is het goede der onschuld in den inwendigen zin, zoals is getoond. Maar het goede dat zonder schuld en zonder het boze is in den uitwendigen mens, dat is, het uiterlijk goede, wordt het gerechte genoemd, zoals eveneens bij David: “Niet zal aan U vergezelschap

worden de troon der verdervingen, die zich samenrotten tegen *de ziel des gerechten*, en *het onschuldig bloed* verdoemen”, Psalm XCIV: 21.

9263. In het Woord wordt meermalen melding gemaakt van *den gerechte*, *de gerechtigheid*, en van *rechtvaardigen*, maar wat daarmede in het bijzonder wordt aangeduid, is nog niet bekend; dat het niet bekend is, komt omdat het tot nu toe onbekend was, dat de afzonderlijke woorden in het Woord zulke dingen betekenen die van de inwendige Kerk en die van den Hemel zijn, aldus die van den Inwendigen mens zijn, want in den Inwendigen mens is het Inwendige der Kerk en de Hemel; voorts dat die innerlijke dingen in het Woord verschillen van de uiterlijke dingen ervan, die van de letter zijn, zoals de geestelijke dingen van de natuurlijke, of de hemelse dingen van de aarden dingen; en het verschil van deze is zo groot, dat er vóór den natuurlijken mens nauwelijks een gelijkenis verschijnt, hoewel er een volledige samenstemming is. Omdat dit onbekend is geweest, heeft men niet kunnen weten wat de gerechte, de gerechtigheid, en rechtvaardigen in den geestelijken en den hemelsen zin in het Woord betekenen; door de voorgangers wordt het geloofd, dat diegene gerecht en rechtvaardig is, die de ware dingen des geloofs uit de leer der Kerk en uit het Woord weet, en vandaar in de gerustheid of het vertrouwen is, dat hij wordt gezaligd door de Gerechtigheid des Heren, en dat de Heer de Gerechtigheid heeft gehad daardoor dat Hij alle dingen der Wet heeft vervuld, en dat Hij de verdienste heeft gehad, omdat Hij het kruis heeft geleden, en daardoor den mens heeft ontzondigd en verlost; door dit geloof alleen wordt geloofd dat de mens wordt gerechtvaardigd; en dat diegenen het zijn die in het Woord de gerechten worden genoemd. Doch niet zij zijn het die in het Woord de gerechten worden genoemd, maar zij die in het goede der liefde jegens den naaste zijn uit den Heer, want de Heer Alleen is Gerecht, omdat Hij Alleen de Gerechtigheid is; daarom is de mens voor zoveel als hij van het goede uit den Heer opneemt, dat is, volgens de hoeveelheid en de hoedanigheid van hetgeen hij van den Heer bij zich heeft, gerecht en rechtvaardig; dat de Heer de Gerechtigheid is geworden, komt doordien Hijzelf Zijn Menselijke uit eigen macht Goddelijk heeft gemaakt; dit Goddelijke is bij den mens die dat opneemt, de Gerechtigheid des Heren bij hem, en het is het goede zelf der liefde jegens den naaste; want de Heer is in het Goede der liefde, en door dit in het Ware des geloofs, omdat de Heer de Goddelijke Liefde Zelf is. Het goede der liefde jegens den naaste is het uiterlijk goede, dat wordt aangeduid met den gerechte; en het goede der liefde tot den Heer is het innerlijk goede, dat wordt aangeduid met den onschuldige, waarover in het voorafgaande artikel. Dat het goede der liefde jegens den

naaste uit den Heer het gerechte in den eigenlijken zin is, kan vaststaan uit de plaatsen in het Woord, waar de gerechte, de gerechtigheid, en rechtvaardigen, worden genoemd, zoals bij Mattheus: *“Dan zullen de gerechten Hem antwoorden, zeggende: wanneer hebben wij U hongerig gezien en U gevoed, of dorstig en U gedrenkt; wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien en U geherbergd; of naakt, en U omkleed; wanneer hebben wij U krank gezien, of in de gevangenis, en zijn tot U gekomen. Maar antwoordende zal de Koning tot hen zeggen: Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel als gij dit een van deze Mijn minste broeders hebt gedaan, zo hebt gij dat Mij gedaan; en de gerechten zullen gaan in het eeuwige leven”*, xxv: 37, 38, 39, 40, 46; hier worden diegenen gerechten genoemd, die de goede dingen der liefde jegens den naaste hebben betracht, welke daar worden opgesomd; en dat de goede dingen der naastenliefde de Heer bij hen zijn, wordt klaarblijkelijk gezegd: *“Voor zoveel als gij dit een van deze Mijn minste broeders hebt gedaan, zo hebt gij dat Mij gedaan”*, men zie n. 4807 tot 4810, 4954 tot 4959, 5063 tot 5071. Dezen worden ook schapen genoemd, want met de schapen worden degenen aangeduid die in het goede der naastenliefde zijn uit den Heer, n. 4169; doch met de bokken, die aan de linkerzijden zijn, en verdoemd worden, worden degenen aangeduid die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, n. 4169 einde, 4769. Dezelfden worden met de gerechten aldus bij Mattheus aangeduid: *“De Engelen zullen uitgaan, en de bozen afscheiden uit het midden der gerechten”*, xiii: 49; en bij Lukas: *“Het zal u vergolden worden in de wederopstanding der gerechten”*, xiv: 14. Daaruit blijkt, wat daarmede wordt aangeduid, dat *“de gerechten zullen glinsteren als de zon in den Hemel”*, Matth. xiii: 43, namelijk zij die in het goede der liefde uit den Heer zijn; de Heer is immers de Zon in het andere leven, en hetgeen uit den Heer is als de Zon daar, is het goede der liefde; men zie n. 1053, 1521, 1529, 1530, 1531, 2441, 2495, 3636, 3643, 4060, 4321 einde, 4696, 5097, 7078, 7083, 7171, 7173, 7270, 8487, 8812; vandaar wordt de Heer *de Zon der gerechtigheid* genoemd, Malach. iv: 2. Bij Daniël: *“De inzichtsvollen zullen glanzten zoals de glans des uitspansels, en die er velen rechtvaardigen, zoals de sterren tot in de eeuw der eeuwen”*, xii: 3; de inzichtsvollen zijn zij die in het ware en het goede des geloofs zijn; zij die rechtvaardigen, zijn zij die door het ware en het goede des geloofs leiden tot het goede der naastenliefde; glanzten zoals de sterren, is zijn in het inzicht van het ware en in de wijsheid van het goede, en vandaar in de eeuwige gelukzaligheid; want de sterren zijn de erkenningen van het ware en het goede, waaruit het inzicht en de wijsheid zijn, n. 2495, 2849, 4697. De gerechte wordt aldus beschreven bij David: *“Jehovah ondersteunt de gerechten; de*

gerechte ontfermt zich, en geeft; *de gerechte* ontfermt zich elken dag en leent; *de gerechten* zullen de aarde bezitten. *De mond des gerechten* overdenkt wijsheid, en zijn tong spreekt het gericht. De wet zijns Gods is in zijn hart”, Psalm xxxvii: 16 tot 34; dit zijn de goede dingen der naastenliefde, welke van den gerechte zijn; dat die goede dingen der naastenliefde zijn uit den Heer, dermate dat zij des Heren zijn bij den mens, weet de Kerk. De gerechte wordt ook beschreven bij Ezechiël in Hfdst. xviii: 5 tot 9, 21, voorts in Hfdst. xxxiii: 15 en vervolg. Uit deze dingen kan vaststaan, wat er met den gerechte en met de gerechtigheid wordt aangeduid in deze volgende plaatsen; bij Mattheus: “Gezegd zijn zij die hongeren en dorsten naar *de gerechtigheid*; dezen immers zullen verzadigd worden”, v: 6. Bij denzelfde: “Die een profet opneemt in den naam eens profeten, zal het loon eens profeten ontvangen; *en die een gerechte opneemt in den naam eens gerechten*, zal het loon *eens gerechten* ontvangen”, x: 41. Bij denzelfde: “Vele profeten en *gerechten* hebben verlangd te zien de dingen die gij ziet, maar hebben ze niet gezien”, xiii: 17. Bij denzelfde: “Wee u, gij schriftgeleerden en farizeërs, gij geveinsden, omdat gij de graven der profeten bouwt, en de graftekenen der *gerechten* versiert; op u zal komen al *het gerechte bloed* dat vergoten is op de aarde, van het bloed *des gerechten Abels* af”, xxiii: 29, 35; de profeten voor hen die de ware en de goede dingen des geloofs leren, en in den abstracten zin voor de leer des geloofs, n. 2534, 7269; en de gerechte voor hen die het leven der naastenliefde leven, en in den abstracten zin het goede der naastenliefde; dat Abel, die de gerechte wordt genoemd, het goede der naastenliefde heeft uitgebeeld, zie men in n. 342, 374. Bij Jesaja: “*De gerechte vergaat*; ook is er geen man die het ter harte neemt; en de mannen der heiligheid worden verzameld, en er is geen inzichtsvolle; want vanwege het boze wordt de *gerechte* verzameld”, lvii: 1. Bij denzelfde: “Van Uw volk *allen gerechten*, tot in het eeuwige zullen zij de aarde bezitten”, lx: 21. Bij denzelfde: “Drupt, gij hemelen van boven, en laten de wolken neder-vloeien van gerechtigheid; de aarde opene zich, opdat zij het heil bevruchten, en *de gerechtigheid* tezamen uitspruite; Ik Jehovah sprekende *de gerechtigheid*, aanwijzende de rechtheden”, Hfdst. xlv: 8, 19; de gerechtigheid voor dat wat uit het goede der liefde is, de rechtheden voor dat wat uit de ware dingen des geloofs is. Bij Jesaja: “Zo zeide Jehovah: Bewaart het *gericht*, en *doet de gerechtigheid*, omdat Mijn heil nabij is, en *Mijn gerechtigheid*, opdat zij *onthuld worde*”, lvi: 1; met het gericht wordt het ware aangeduid dat des geloofs is, en met de gerechtigheid het goede dat der naastenliefde is, weswege er wordt gezegd de gerechtigheid doen; dat de gerechtigheid het goede der naastenliefde uit den Heer is, wordt daaronder verstaan dat Mijn gerechtigheid

nabij is opdat zij onthuld worde. Meermalen wordt ook elders gericht en gerechtigheid gezegd, en met het gericht wordt het ware aangeduid, en met de gerechtigheid het goede; zoals bij Jeremia: “Zo heeft Jehovah gezegd: Doet *gericht* en *gerechtigheid*; en ontrukkt den beroofde aan de hand des verdrukkers; wee dengene die zijn huis bouwt in *niet-gerechtigheid*, en zijn opperzalen in *niet-gericht*. Heeft niet uw vader gegeten en gedronken, en *gericht* en *gerechtigheid* gedaan; toen het goede voor hem”, xxii: 3, 13, 15; het gericht voor de dingen die van het ware zijn, en de gerechtigheid voor de dingen die van het goede zijn. Bij Ezechiël: “Indien de goddeloze zal wedergekeerd zijn van zijn zonde, en *zal gedaan hebben gericht* en *gerechtigheid*, al zijn zonden die hij heeft gezondigd, zullen hem niet gedacht worden; *gericht* en *gerechtigheid heeft hij gedaan*; al levende zal hij leven; door zich af te keren, de goddeloze van zijn goddeloosheid, en *hij zal gericht* en *gerechtigheid gedaan hebben*; terwille van die zal hij leven”, xxxiii: 14, 16, 19; desgelijks elders, zoals in Jes. lvi: 1; Hfdst. ix: 6; Hfdst. xvi: 5; Hfdst. xxvi: 7, 9; Hfdst. xxxiii: 5, 15; Hfdst. lviii: 2; Jerem. ix: 23; Hfdst. xxiii: 5; Hfdst. xxxiii: 15; Hoschea ii: 19, 20; Amos v: 24; Hfdst. vi: 12; Psalm xxxvi: 6, 7; Psalm cxix: 164, 172; gezegd wordt gericht en gerechtigheid, omdat in het Woord daar waar over het ware wordt gehandeld, ook over het goede wordt gehandeld, terwille van het hemels huwelijk in de afzonderlijke dingen daar, zijnde het huwelijk van het goede en het ware, waarover n. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712, 7945 einde, 5138, 5502, 6343, 7945, 8339; omdat de gerechtigheid is van het goede, en het gericht is van het ware, wordt elders ook gezegd *gerechtigheid* en *waarheid*, zoals in Zachar. viii: 8; Psalm xv: 2; Psalm xxxvi: 6, 7; Psalm lxxxv: 12, 13.

9264. Omdat Ik den snoodaard niet zal rechtvaardigen; dat dit betekent dat zulk een boosaardigheid tegen de Goddelijke Gerechtigheid is, staat vast uit de betekenis van rechtvaardigen, zijnde schuldeloos verklaren en vrijspreken, hier echter niet vrijspreken, omdat er wordt gezegd: Ik zal niet rechtvaardigen; dat rechtvaardigen is schuldeloos verklaren en vrijspreken, blijkt uit de gerechtelijke betekenis van dat woord, zoals eveneens bij Mattheus: “Uit uw woorden *zult gij gerechtvaardigd worden*, en uit uw woorden zult gij veroordeeld worden”, xii: 37; en bij Lukas: “*Gij zijt u rechtvaardigende vóór de mensen*, God echter kent uw harten”, xvi: 15; en uit de betekenis van den snoodaard, zijnde de boosaardigheid, waarover boven n. 9249; de boosaardigheid waarvan hier wordt gezegd dat zij tegen de Goddelijke Gerechtigheid is, is het innerlijk en het uiterlijk goede vernietigen, hetgeen wordt aangeduid met den onschuldige en den gerechte doden, waarover vlak

boven n. 9262, 9263; en dit wordt vernietigd, wanneer wordt ontkend het Goddelijke Ware en Goede, dat uit den Heer is; dan wordt dit bij den mens uitgeblust, aldus de Heer Zelf, uit Wien al het goede dat het goede is, en al het ware dat het ware is, voortgaat, en, wanneer dit is uitgeblust, heeft de mens niet langer het geestelijk leven, aldus niet het heil. Dit, het ware en het goede, wordt uitgeblust wanneer het Goddelijke des Heren wordt ontkend, en eveneens wanneer het Woord wordt ontkend, want dit is het Goddelijk Ware uit den Heer en aangaande den Heer; dit ontkennen, wanneer het tevoren is erkend en opgenomen met het geloof, en het zo uitblussen, is de zonde tegen den Heiligen Geest, die niet wordt vergeven, Matth. XII: 31, want de Heilige Geest is het Goddelijk Ware en Goede, aangezien het is het Heilige voortgaande uit den Heer, n. 9222; dit zelfde wordt eveneens aangeduid met onschuldig bloed vergieten, waarover vlak boven; dat deze boosaardigheid niet wordt vergeven, omdat zij tegen de Goddelijke Gerechtigheid is, wordt aangeduid met: Ik zal den snoodaard niet rechtvaardigen.

9265. En een geschenk zult gij niet aannemen; dat dit den afkeer voor welk gewin dan ook betekent, staat vast uit de betekenis van het geschenk, zijnde al het wereldlijke dat wordt geliefd, hetzij het de welgesteldheid is, hetzij de waardigheid, hetzij de faam, hetzij iets anders dat den natuurlijken mens vleit; deze dingen worden in het algemeen gewin genoemd, en zij worden in den inwendigen zin verstaan onder het geschenk dat verblindt en verdraait; en uit de betekenis van niet aannemen, zijnde afkerig daarvan zijn, want indien men daarvan geen afkeer heeft, worden zij nochtans beoogd en aangenomen; maar men heeft dan een afkeer daarvan, wanneer het hemelse en het Goddelijke meer wordt geliefd dan het wereldlijke en het aardse, want voor zoveel als het ene wordt geliefd, wordt het andere haat toegedragen; volgens des Heren woorden bij Lukas: “Niemand kan twee heren dienen, want of hij zal den een haat toedragen, en den ander liefhebben; gij kunt niet God dienen en den Mammon”, XVI: 13; haat toedragen is afkeer hebben, want de afkeer is van den haat, en de haat is tegengesteld aan de liefde; en daarom wordt er gezegd: of hij zal den ander liefhebben. Uit deze dingen blijkt, dat met een geschenk zult gij niet aannemen, de afkeer voor welk gewin dan ook wordt aangeduid.

9266. Omdat het geschenk verblindt de geopenden van ogen; dat dit betekent dat het gewin maakt dat de ware dingen niet verschijnen, staat vast uit de betekenis van het geschenk, zijnde welk gewin dan ook, waarover vlak boven n. 9265; uit de betekenis van verblinden, wanneer over de ware dingen wordt gehandeld, zijnde maken dat zij niet verschijnen; en uit de betekenis van de

geopenden van ogen of van de zienden, zijnde zij die de ware dingen weten, en doorzien wat waar is, want met zien wordt aangeduid de ware dingen weten, verstaan en erkennen, en eveneens geloof hebben, n. 897, 2150, 2325, 2807, 3764, 3863, 3869, 4403 tot 4421, 5114, 5286, 5400, 6805, 8688, 9128, weswege de geopenden van ogen elders de wijzen worden genoemd: "*Het geschenk verblindt de ogen der wijzen*", Deut. xvi: 19.

9267. En de woorden der gerechten verdraait; dat dit betekent opdat zij verschijnen als de ware dingen van het goede, staat vast uit de betekenis van de woorden der gerechten verdraaien, zijnde opdat zij eender aan de ware dingen van het goede verschijnen; de woorden immers zijn de dingen zelf, aldus de ware dingen, en de gerechten zijn zij die in het goede zijn, n. 9263; dat de woorden de ware dingen zijn, komt omdat woord in de oorspronkelijke Taal datgene betekent wat iets is, en wat werkelijk bestaat; vandaar betekent het eveneens het ware, want op het ware heeft alles betrekking wat uit het Zijn werkelijk bestaat. Daarvandaan komt het ook, dat het Goddelijk Ware het Woord wordt geheten.

9268. En den vreemdeling zult gij niet onderdrukken; dat dit betekent dat zij die verlangen onderricht te worden in de ware dingen der Kerk, niet moeten bestookt worden door de boze dingen des levens, staat vast uit de betekenis van den vreemdeling, zijnde hij die verlangt onderricht te worden in de ware dingen der Kerk, waarover n. 8007, 8013, 9196; en uit de betekenis van onderdrukken, zijnde bestoken door de boze dingen des levens, waarover n. 9196.

9269. En gijlieden hebt de ziel van den vreemdeling gekend; dat dit hun verlangen en het leven betekent, staat vast uit de betekenis van de ziel, wanneer er wordt gehandeld over hen die verlangen onderricht te worden in de ware dingen des geloofs, die worden aangeduid met de vreemdelingen, zijnde het verlangen en het leven; de ziel immers is het leven uit het geloof, n. 9050; en het verlangen is het actieve zelf des levens, want het is uit de aandoening van het goede, en uit de aandoening van het goede leeft het ware des geloofs.

9270. Omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land van Egypte; dat dit betekent dat zij beschermd waren tegen de valse en de boze dingen, toen zij werden bestookt door de helsen, staat vast uit de dingen die boven in n. 9197 zijn getoond, waar dezelfde woorden staan.

9271. Vers 10, 11, 12, 13. *En zes jaren zult gij uw land bezaaien, en deszelfs inkomst verzamelen. En in het zevende zult gij het braak laten en het vrij laten, en de behoeftigen uws volks zullen eten; en het overgelatene van hen zal het wilde dier des velds eten; aldus zult gij doen met uw wijngaard, met uw*

olijfboomgaard. Zes dagen zult gij uw werken doen, en op den zevenden dag zult gij ophouden, deswege opdat ruste uw os en uw ezel, en adem scheppe de zoon uwer dienstmaagd en de vreemdeling. En alles wat Ik heb gezegd tot ulieden zult gij bewaren; en den naam van andere goden zult gij niet vermelden; hij zal niet gehoord worden op uw mond. En zes jaren zult gij uw land bezaaien, betekent den eersten staat wanneer de mens der Kerk wordt onderricht in de ware en de goede dingen des geloofs; en deszelfs inkomst verzamelen, betekent de goede dingen van het ware daaruit; en in het zevende zult gij het braak laten en het vrij laten, betekent den tweeden staat wanneer de mens der Kerk in het goede is, en zo in het kalme van den vrede; en de behoeftigen uws volks zullen eten, betekent de verbinding door het goede der naastenliefde met hen die in weinige ware dingen zijn, en nochtans verlangen onderricht te worden; en het overgelatene van hen zal het wilde dier des velds eten, betekent door die met hen die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn; aldus zult gij doen met uw wijngaard, met uw olijfboomgaard, betekent dat het aldus is met het geestelijk goede en met het hemels goede; zes dagen zult gij uw werken doen, betekent den staat van arbeid en van strijd wanneer men in de uitwendige dingen is die moeten verbonden worden met de inwendige dingen; en op den zevenden dag zult gij ophouden, betekent den staat van het goede wanneer men in de inwendige dingen is, en in deszelfs kalme van den vrede alsdan; deswege opdat ruste uw os en uw ezel, betekent het kalme voor de uitwendige goede en ware dingen tegelijk; en adem scheppe de zoon uwer dienstmaagd en de vreemdeling, betekent den staat des levens van hen die zijn in de ware en de goede dingen buiten de Kerk; en alles wat Ik heb gezegd tot ulieden zult gij bewaren, betekent dat de geboden, de gerichten en de inzettingen moeten worden gedaan; en den naam van andere goden zult gij niet vermelden, betekent dat niet moet gedacht worden uit de leer van het valse; hij zal niet gehoord worden op uw mond, betekent dat niet moet worden gehoorzaamd met enige beaming.

9272. Zes jaren zult gij het land bezaaien; dat dit betekent den eersten staat wanneer de mens der Kerk wordt onderricht in de ware en de goede dingen des geloofs, staat vast uit de betekenis van zes jaren, zijnde van de staten van den mens die wordt wederverwekt, de eerste, waarover beneden n. 9274; en uit de betekenis van het land bezaaien, zijnde wanneer de ware en de goede dingen des geloofs worden ingezaaid; dat het land bezaaien dat is, komt omdat alle dingen die van het veld, van het gewas, en van de inkomst ervan zijn, zulke dingen betekenen die zijn van de Kerk in het gemeen, en die zijn van den mens der Kerk in het bijzonder, die een wederverwekt mens is door

het ware des geloofs en het goede der naastenliefde uit den Heer; vandaar komt het dat het veld en de aardbodem in het Woord betekenen degenen in de Kerk, die de ware en de goede dingen des geloofs opnemen, zoals het veld de zaden; weswege ook in het Woord meermalen melding wordt gemaakt van veld, zaad, gewas, oogst, inkomst, koren en tarwe, en het brood daaruit, behalve de overige dingen die van het veld zijn. Wie niet weet hoe het is gesteld met den staat des Hemels, gelooft niet anders dan dat die dingen in het Woord alleen beeldspraak en vergelijkingen zijn, maar zij zijn werkelijke overeenstemmingen; wanneer immers de Engelen een gesprek hebben over de wederverwekking van den mens uit den Heer door de ware dingen des geloofs en de goede dingen der naastenliefde, dan verschijnen beneden in de wereld der geesten velden, zaadackers, braaklanden, en eveneens oogsten; en dit ter oorzaak hiervan dat zij overeenstemmen Hij die dit weet, kan ook weten, dat zulke dingen in de wereld volgens de overeenstemmingen zijn geschapen; want de algehele natuur, dat is, de hemel met de zon, de maan, de sterren, en de aardbol met de subjecten van zijn drie rijken, stemmen overeen met zulke dingen die in de geestelijke wereld zijn, n. 2993, 5116, 5377; en dat zo de natuur het uitbeeldende theater van het Rijk des Heren is, n. 3483; en dat vandaar alle dingen blijven bestaan die in de natuurlijke wereld zijn, n. 2987, 2989, 2990, 2991, 3002, 8211. Uit deze dingen blijkt, vanwaar het komt dat de dingen die van het veld zijn, dat is, die in het veld worden gezaaid en uit het veld worden geoogst, zulke dingen betekenen die der Kerk zijn in het gemeen en in het bijzonder. Dat ook de vergelijkingen in het Woord zijn uit de dingen die overeenstemmen, zie men in n. 3579, 8989. Dat het land of het veld bezaaien, is de ware en de goede dingen des geloofs die der Kerk zijn, leraren en aanleren, en dat de inkomsten de goede dingen van het ware daaruit zijn, kan vaststaan uit verscheidene plaatsen in het Woord; zoals bij Jesaja: “Omdat gij den God uws heils hebt vergeten, deswege *zult gij planten der verkwikkelijkheden planten*; maar *gij zult het bezaaien met de rank van den uitlander*; ten dage *als gij uw plant zult doen groeien*, en in den morgen *uw zaad zult doen bloeien, een hoop zal de oogst zijn* in den dag der bezitting; doch de smart is wanhopig”, XVII: 10, 11; hier worden zulke dingen die op den aardbol groeien, vermeld; dat evenwel de heilige dingen der Kerk onder die dingen worden verstaan, is duidelijk, namelijk onder planten der verkwikkelijkheden planten, zulke dingen die de aandoeningen begunstigen; en onder met de rank van den uitlander het land bezaaien, niet-echte ware dingen leren. Bij Jeremia: “Zo heeft Jehovah gezegd tot den man van Jehudah en van Hierosolyma: *Braakt ulieden een braakland, en zaait niet onder de*

doornen; besnijdt u voor Jehovah, en doet weg de voorhuiden uws harten”, iv: 3, 4; dat zaaien onder de doornen is leraren en aanleren de ware dingen, maar die de zorgen der wereld, het bedrog der rijkdommen, en de begerigheid verstikken en onvruchtbaar maken, leert de Heer bij Markus, Hfdst. iv: 17, 18, 19; weswege er wordt gezegd dat zij zich voor Jehovah zouden besnijden en de voorhuiden des harten wegdoen, dat is, dat zij zich zouden zuiveren van zulke dingen die de ware en de goede dingen des geloofs verstikken en onvruchtdragend maken; dat besnijden dit is, zie men in n. 2039, 2056, 2632, 3412, 3413, 4462, 7045. Het eendere wordt aangeduid met *tarwe zaaien* en *doornen oogsten*, bij Jeremia, Hfdst. xii: 13. Bij Micha: “Ik heb Mij vermoeid met u te slaan, met te verwoesten om uw zonden; *gij zult zaaien, maar niet oogsten*; gij zult de olijf treden, maar u met olie niet zalven; en most, maar niet wijn drinken”, vi: 13, 15. Zaaien en niet oogsten, voor onderricht worden in de ware dingen des geloofs maar zonder profijt; de olijf treden, maar zich niet zalven, voor onderricht worden aangaande het goede des levens, maar nochtans niet daarin leven; den most treden maar niet wijn drinken, voor onderricht worden aangaande de ware dingen die uit het goede zijn, maar zich die nochtans niet toe-eigenen. Dat zulke dingen der Kerk of des Hemels worden aangeduid met die dingen, blijkt uit de dingen die voorafgaan, namelijk dat zij aldus zouden verwoest worden vanwege hun zonden, want de goddeloze en de zondaar neemt het onderricht op, maar legt het slechts onder de wetenschappelijke dingen weg, die hij uit het geheugen tevoorschijn haalt om faam, eerbewijzen en schatten te behalen, aldus om te dienen tot een boos nut en een boos doeleind; vandaar verliezen de ware en de goede dingen waarmede de mens was onderricht, het leven des Hemels, en gaan dood, en worden ten slotte dodelijk. Bij Jesaja: “Gezegend zijt gijlieden *die aan alle wateren zaait*, die den voet van den os en den ezel uitzendt”, xxxii: 20; zaaien aan alle wateren, is onderricht worden in alle mogelijke ware dingen die tot nut strekken; den voet van den os en den ezel uitzenden, is onderricht worden in de uitwendige goede en ware dingen. Bij denzelfde: “Zij die zullen komen zal Jakob doen wortelen; Israël zal bloesemen en bloeien, *aldus dat de aangezichten van het wereldrond vervuld worden met inkomst*; uw leraars zullen niet langer gedwongen worden om weg te vliegen, en uw ogen zullen uw leraars beschouwende zijn, en uw oren zullen horen het woord van achter u, al zeggende: Dit is de weg, gaat in denzelfde. Dan zal Jehovah geven den regen *van uw zaad waarmede gij het land zult bezaaien*, en *het brood van des lands inkomst*, en het zal vet en rijkelijk zijn. Uw kudden vee zullen te dien dage in een wijde landouwe weiden; en *de ossen* en *de ezels die het land bearbeiten*,

zullen zuiver mengkoren eten. Het licht der maan zal zijn zoals het licht der zon, en het licht der zon zal zevenvoudig zijn, zoals het licht van zeven dagen, ten dage als Jehovah de breuk Zijns volks zal verbinden, en de wonde zijner plage zal genezen”, xxvii: 6; Hfdst. xxx: 20 tot 26; dat Jehovah den regen van het zaad zou geven waarmede men het land zou bezaaien, en het brood van des lands inkomst, dat de kudden vee in een wijde landouwe zouden weiden, dat de ossen en de ezels die het land bearbeiten, zuiver mengkoren zouden eten, dat het licht der maan zou zijn zoals het licht der zon, en dit zevenvoudig, dat dit zulke dingen betekent die der Kerk zijn, blijkt duidelijk voor een ieder die het overweegt; voorts dat het betekent het onderricht in de ware en de goede dingen des geloofs; want er wordt gezegd: Uw ogen zullen uw leraars beschouwende zijn, en uw oren zullen horen het woord, al zeggende: Dit is de weg, gaat in denzelven; de leraars immers zijn zij die onderrichten, en de weg waarin zij zouden gaan, is het ware der leer en het goede des levens. Wat echter de afzonderlijke dingen in het bijzonder betekenen, blijkt uit de betekenis van den regen, het zaad, de inkomst, het land, de kudden vee, de wijde landouwe, de ossen en de ezels die het land bearbeiten, het mengkoren dat zij zullen eten; voorts uit de betekenis van het licht der maan en der zon, alsmede van zevenvoudig en van zeven dagen. En omdat zulke dingen die der Kerk zijn, dat is, die der leer en des levens zijn, met die dingen worden aangeduid, zo volgt, dat dit zal geschieden ten dage als Jehovah de breuk Zijns volks zal verbinden, en de wonde zijner plage zal genezen; de breuk des volks is het valse van leer vanwege de snoodheid der leraren, vanwege de begerigheden en vanwege andere oorzaken die allengs binnensluipen; de wonde der plage is het boze des levens vandaar. Omdat bij het Israëlietische en het Joodse volk alle dingen uitbeeldende dingen van de hemelse en de Goddelijke dingen waren, zo waren het ook de velden en de inkomsten ervan, voorts de wijngaarden, de olijfboomgaarden, en alle plantingen, alsmede de kudden van grootvee en de ossen, behalve ook de bergen, heuvelen, dalen, rivieren, en de overige dingen die zich aan hun zinnen voordeden; vandaar was het, dat zij ook met zulke dingen werden verrijkt, wanneer zij de inzettingen en de gerichten bewaarden en deden, volgens de beloften hier en daar in het Woord, zoals bij Moscheh: “Indien gij in Mijn inzettingen zult gewandeld hebben, en Mijn geboden zult bewaard en die gedaan zult hebben, zo zal Ik uw regens geven op hun tijd, en het land zal zijn inkomst geven, en de boom des velds zal zijn vrucht geven”, Levit. xxvi: 3, 4; en bij Zacharia: “De wijnstok zal zijn vrucht geven, en de aarde zal haar inkomst geven, en de hemelen zullen hun dauw geven; waarvandaan het zal geschieden, gelijkterwijs gij een

vervloeking zijt geweest onder de natiën, zult gij een zegening zijn”, VIII: 12, 13. Het tegendeel overkwam hun, toen zij andere goden vereerden, want toen beeldden zij niet langer de hemelse en de Goddelijke dingen uit, maar de helse en de duivelse dingen; weswege er toen niet langer vruchtbaarheid was, noch inkomst, maar voleinding en verwoesting, volgens deze dingen bij Moscheh: “Indien gij andere goden dient, zo zal de toorn van Jehovah tegen u ontsteken; *Hij zal den hemel toesluiten zodat er geen regen is, en het land zal zijn inkomst niet geven*”, Deut. XI: 17. En bij denzelfde: “Toen Jeschurun vet was geworden, sloeg hij achteruit, en verliet God; zij slachtofferen aan de demonen, aan de goden die zij niet hebben gekend; en daarom is een vuur aangestoken in Mijn toorn, en zal branden tot in de laagste hel, en *zal het land en zijn inkomst verteren*”, Deut. XXXII: 15, 17, 22. Uit deze dingen nu blijkt, wat er wordt aangeduid met het land bezaaien, en met zijn inkomst, voorts eveneens vanwaar datgene is wat zij betekenen; het blijkt ook wat met die dingen wordt aangeduid in deze volgende plaatsen; bij David: “Jehovah stelt de woestijn tot een poel der wateren, en het land der droogte tot watertochten; Hij doet de hongerigen daar wonen, *opdat zij de velden bezaaien, en wijngaarden planten, en de vrucht der inkomst maken*”, Psalm CVII: 37. Bij denzelfde: “Alle volken zullen U belijden, *de aarde zal haar inkomst geven, God zal ons zegenen*”, Psalm LXVII: 6, 7, 8. Bij Moscheh: “Jehovah doet Zijn volk rijden op de hoogten der aarde, en *Hij spijzigt met de inkomst der velden*; Hij doet honing zuigen uit den steen der rots, en olie uit den kei der rots”, Deut. XXXII: 13.

9273. En deszelfs inkomst verzamelen; dat dit de goede dingen van het ware daaruit betekent, staat vast uit de betekenis van verzamelen, zijnde na het onderricht zich toeëigenen, want wanneer zaaien is onderrichten en onderricht worden in de ware dingen des geloofs, zoals nu boven is getoond, dan is verzamelen zich die dingen toeëigenen; de toeëigening geschiedt, wanneer de ware dingen, die der leer zijn geweest, des levens worden; wanneer zij des levens worden, worden zij de goede dingen van het ware genoemd; dit zijn de dingen die hier met de inkomst worden aangeduid.

9274. En in het zevende zult gij het braak laten, en het vrij laten; dat dit betekent den tweeden staat, wanneer de mens der Kerk in het goede is, en zo in het kalme van den vrede, staat vast uit de betekenis van het zevende jaar of van den sabbath, zijnde wanneer de mens in het goede is, en door het goede wordt geleid door den Heer, waarover n. 8495, 8510, 8890, 8893; uit de betekenis van het land braak laten, of van dat niet bezaaien, zijnde niet door de ware dingen, zoals tevoren, geleid worden; en uit de betekenis van

het vrij laten, zijnde in het kalme van den vrede zijn; dat de sabbath ook een uitbeeldende is geweest van den staat des vredes, waarin er verbinding is, zie men in n. 8494; want door het braak laten en het vrijlaten of de rust van het land werd de rust, de kalmte en de vrede uitgebeeld, welke degenen hebben die in het goede zijn uit den Heer. Dat er twee staten zijn voor den mens die wordt wederverwekt en Kerk wordt, namelijk de eerste wanneer hij door de ware dingen des geloofs wordt geleid tot het goede der naastenliefde, en de tweede wanneer hij in het goede der naastenliefde is, zie men in n. 7923, 7992, 8505, 8506, 8512, 8513, 8516, 8539, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701, 8772, 9139, 9224, 9227, 9230. Dat er die twee staten zijn voor den mens die wordt wederverwekt en Kerk wordt, is tot nu toe onbekend geweest, vooral ter oorzake hiervan, dat de mens der Kerk geen onderscheid had gemaakt tussen het Ware en het Goede, aldus ook niet tussen het Geloof en de Naastenliefde; voorts dat hij niet duidelijk onderscheiden de twee vermogens van den mens had doorvat, zijnde het Verstand en de Wil; en dat het verstand de ware en de goede dingen ziet, en dat de wil door die wordt aangedaan en ze liefheeft; daarvandaan heeft hij ook niet kunnen weten, dat de eerste staat van den mens die wordt wederverwekt, is de ware dingen aanleren en ze zien, en de tweede staat ze willen en liefhebben; en dat de dingen die de mens heeft aangeleerd en gezien, hem niet eerder zijn toegeëigend dan wanneer hij ze wil en liefheeft; de wil immers is de mens zelf, en het verstand is zijn dienaar. Indien deze dingen bekend waren geweest, zo had men kunnen weten en bemerken, dat de mens die wordt wederverwekt, door den Heer zowel met een nieuw verstand als met een nieuwen wil wordt begiftigd, en dat hij, indien hij niet met het ene en het andere is begiftigd, niet nieuw is, want het verstand is slechts het gezicht van de dingen die de mens wil en liefheeft, en zo is het, als gezegd, alleen een dienaar. Bijgevolg, dat de eerste staat van den mens die wordt wederverwekt, is geleid geworden door de ware dingen tot het goede, en de tweede staat geleid worden door het goede; en dat, wanneer hij in dezen staat is, de orde is omgekeerd, en hij dan door den Heer wordt geleid, bijgevolg dat hij dan in den Hemel is, en zo in het kalme van den vrede. Deze staat is het die wordt verstaan onder den zevenden dag, en onder het zevende jaar, voorts onder het jubeljaar, dat is, onder den sabbath en onder den sabbath der sabbathen, en daaronder dat dan het land zou rusten, volgens deze dingen bij Moscheh: *“Zes jaren zult gij uw veld bezaaien, en zes jaren zult gij uw wijngaard besnijden, en de inkomst ervan verzamelen; maar in het zevende jaar een sabbath der sabbathen zal voor het land zijn; een Sabbath voor Jehovah; een veld zult gij niet bezaaien, en uw wijngaard zult gij niet besnijden;*

wat van zelf zal geboren zijn van uw oogst zult gij niet inoogsten”, Levit. xxv: 3, 4, 5; en aangaande het Jubeljaar: *“In het Jubeljaar zult gij niet zaaien, noch inoogsten wat van zelf daarin zal geboren zijn, noch de afgezonderde [ranken] wijnoogsten*”, Levit. xxv: 12. Wie niets weet aangaande die beide staten, kan ook verscheidene dingen die in het Woord staan, niet weten; want in het Woord, vooral in het Profetische, wordt de ene en de andere staat wel onderscheiden beschreven; ja zelfs kan hij ook niet den inwendigen zin des Woords vatten, en zelfs niet verscheidene dingen die in den letterlijken zin ervan zijn, zoals deze die de Heer heeft voorgezegd aangaande den laatsten tijd der huidige Kerk, die daar de voleinding der eeuw wordt genoemd, bij Mattheus: *“Laten alsdan zij die in Judea zijn, vluchten op de bergen; die op het huis is, klimme niet af om iets uit zijn huis weg te nemen. En die in het veld is, kere niet weder achterwaarts terug om zijn bekleedselen weg te nemen*”, xxiv: 16, 17, 18. En bij Lukas: *“In dien dag, al wie op het huis zal zijn, en zijn vaten in het huis, die klimme niet af om die weg te nemen; en al wie in het veld zal zijn, die kere eender niet terug naar hetgeen achter hem is; gedenkt aan de echtgenote van Loth*”, xvii: 31, 32; dat de tweede staat hier wordt beschreven, en dat men uit dien niet tot den vorigen moet terugkeren, zie men in n. 3650 tot 3655, 5895, 5897, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516; dat die staten onderscheiden zijn, sluiten ook deze dingen in bij Moscheh: *“Wanneer gij een nieuw huis zult gemaakt hebben, zo zult gij een omranding voor uw dak maken. Gij zult uw wijngaard en uw veld niet gemengd bezaaien. Gij zult niet ploegen met een os en een ezel tegelijk. Gij zult niet aantrekken een gemengd kleed uit wol en linnen tegelijk*”, Deut. xxii: 8 tot 12; Levit. xix: 19; met die dingen wordt aangeduid, dat hij die in den staat van het ware is, dat is, die in den eersten staat is, niet kan zijn in den staat van het goede, dat is, in den tweeden staat, aldus evenmin omgekeerd; de oorzaak hiervan is deze, dat de ene staat het omgekeerde van den anderen is; in den eersten staat immers schouwt de mens uit de wereld tot den Hemel, in den tweeden echter schouwt hij uit den Hemel tot de wereld; want in den eersten staat treden de ware dingen uit de wereld door het verstandelijke binnen in den wil, en worden daar goede dingen, omdat zij der liefde zijn; in den tweeden staat echter gaan van den Hemel de zo goed geworden dingen door den wil uit in het verstandelijke, en verschijnen daar in den vorm des geloofs; het is dit geloof dat zaligmakend is, omdat het is uit het goede der liefde, dat is, door het goede der liefde uit den Heer; dat geloof immers is der naastenliefde in den vorm.

9275. En de behoeftigen uws volks zullen eten; dat dit betekent de verbinding door het goede der naastenliefde met hen die in weinige ware dingen zijn, en

nochtans verlangen onderricht te worden, staat vast uit de betekenis van eten, zijnde de vergemeenschapping en de verbinding, waarover n. 2187, 3596, 5643, 8001; en uit de betekenis van de behoeftigen, zijnde zij die in weinige ware dingen zijn uit onwetendheid, en nochtans verlangen onderricht te worden, waarover n. 9253; en uit de betekenis van het volk, hier van het volk Israëls, zijnde zij die van de Kerk zijn, waarover n. 4286, 6426, 6637, 8805; uit welke dingen blijkt, dat met de behoeftigen uws volks zullen eten, wordt aangeduid de verbinding der Kerk met hen die in weinige ware dingen zijn, en nochtans verlangen onderricht te worden; dat er wordt gezegd de verbinding door het goede der naastenliefde, is omdat dat goede verbindt, waarover in het nu volgende artikel.

9276. En het overgelatene van hen zal het wilde dier des velds eten; dat dit betekent door die met hen die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn, staat vast uit de betekenis van het overgelatene van hen, namelijk van de behoeftigen des volks, zijnde dat wat door die is overgelaten, aldus dat wat achter hen is, hier echter door hen, omdat er gehandeld wordt over de verbinding van de Kerk met hen die in weinige ware dingen zijn, en hier met hen die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn; dat de verbinding van de Kerk met dezen door genen geschiedt, zal men beneden zien; uit de betekenis van eten, zijnde de vergemeenschapping en de verbinding, zoals vlak boven, n. 9275; en uit de betekenis van het wilde dier, zijnde zij die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn; de beesten immers in het Woord betekenen de aandoeningen van het ware en het goede, de beesten die van de kudde van kleinvee zijn, de aandoeningen van het inwendig ware en goede, en de beesten die van de kudde van grootvee zijn de aandoeningen van het uitwendig ware en goede; de wilde dieren echter zulke aandoeningen die van het meest uitwendig ware zijn, want deze aandoeningen zijn ten opzichte van de inwendige aandoeningen wilde dieren; zij zijn immers de aandoeningen van de zinlijke dingen, die de wellusten en de verkwikkelijkheden worden genoemd; dat zij de verkwikkelijkheden van het ware en niet aldus van het goede zijn, komt omdat de zinlijke dingen, die met de wereld door het lichaam onmiddellijk gemeenschap hebben, nauwelijks iets uit het geestelijk goede trekken, want voornamelijk zetelen daar de lichamelijke en de wereldlijke liefden. Dat de beesten in het Woord de aandoeningen van het ware en het goede betekenen, zie men in n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 776, 719, 1823, 2180, 2781, 3218, 3519, 5198, 9090; dat de beesten die van de kudde van kleinvee zijn, de aandoeningen van het inwendig ware en goede betekenen, en die van de kudde van grootvee de aandoeningen

van het uitwendig ware en goede, n. 5913, 8937, 9135; dat de zinlijke dingen gemeenschap hebben met de wereld, en de uiterste dingen zijn, n. 4009, 5077, 5089, 5094, 5125, 5128, 5767, 6183, 6201, 6310, 6311, 6313, 6315, 6318, 6564, 6598, 6612, 6614, 6622, 6624, 6844, 6845, 6948, 6949, 7442, 7693, 9212, 9216; uit de dingen die in deze plaatsen zijn getoond, kan men weten hoedanig het zinlijke van den mens is ten opzichte van de innerlijke dingen, namelijk dat zij zijn zoals het wilde dier. Er wordt in dit Vers in den inwendigen zin gehandeld over hen die in het goede der naastenliefde zijn, voorts over hen die in weinige ware dingen zijn en nochtans verlangen onderricht te worden, daarna over hen die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn. Deze drie geslachten van mensen stellen de Kerk samen; zij die in het goede der naastenliefde zijn, stellen het inwendige der Kerk samen; zij echter die in weinige ware dingen zijn en nochtans onderricht willen worden, aldus zij die in de aandoening van het ware zijn uit het goede, stellen het uitwendige der Kerk samen; zij echter die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn, die zijn de uitersten, en maken als het ware den omtrek, en sluiten de Kerk. De verbinding van den Hemel met het menselijk geslacht, dat is, de verbinding van den Heer door den Hemel met hetzelfde, geschiedt door hen die in het goede der naastenliefde zijn, aldus door het goede der naastenliefde, want in dat is de Heer aanwezig; de Heer immers is dat goede zelf, omdat het uit Hem voortgaat; door dat goede verbindt de Heer Zich met hen die in de aandoening van het ware zijn, want de aandoening van het ware is uit het goede, en het goede is, als gezegd, uit den Heer; door dezen wederom is de Heer bij hen die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn, want de verkwikkelijke dingen bij hen zijn voor het grootste deel uit de liefden van zich en van de wereld, en trekken slechts zeer weinig uit het geestelijke goede. Zodanig is de vergemeenschapping van den Hemel met den mens, dat is, zodanig is de vergemeenschapping van den Heer door den Hemel met hem, bijgevolg zodanig is de verbinding. Dat de vergemeenschapping en de verbinding van den Heer met het menselijk geslacht zodanig is, staat hieruit vast dat zodanig is de invloed bij ieder mens der Kerk (onder den mens der Kerk wordt degene verstaan die in het goede der naastenliefde is en vandaar in de ware dingen des geloofs uit den Heer, want de naastenliefde waaruit het geloof is, is de Kerk Zelf bij den mens, omdat zij uit den Heer zijn); want de Heer vloeit in dat goede in, dat het inwendige van hem is, en door dat in de aandoening van het ware, dat het uitwendige van hem is, en door die aandoening in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware, die in de uiterste dingen zijn. Zoals het gesteld is met den mens der Kerk in het

bijzonder, is het ook gesteld met de Kerk in het gemeen, dat is, met allen die de Kerk des Heren samenstellen. De oorzaak dat het aldus is, is deze, dat de Algehele Kerk vóór den Heer is zoals een Mens, want de Hemel des Heren, waarmede de Kerk één maakt, is vóór Hem als één Mens, zoals kan vaststaan uit de dingen die aangaande den Hemel als de Grootste Mens, aan het einde van verscheidene Hoofdstukken van Genesis, zijn getoond; omdat het aldus is, is het met den mens der Kerk in het bijzonder eender gesteld, want de mens der Kerk in het bijzonder is de Hemel, de Kerk, en het Rijk des Heren in kleinste beeltenis. Met de Kerk is het verder gesteld zoals met den mens zelf, namelijk dat twee bronnen des levens bij hem zijn, namelijk het Hart en de Long; het is bekend dat het Eerste des Levens van hem het Hart is, en het Tweede des Levens van hem de Long is, en dat uit deze beide bronnen alle en de afzonderlijke dingen leven die in den mens zijn. Het Hart van den Grootsten Mens, dat is, van den Hemel en de Kerk, stellen degenen samen die in de Liefde tot den Heer zijn en in de Liefde jegens den naaste, aldus abstract van de personen de Liefde van den Heer en de Liefde van den naaste; de Long echter in den Grootsten Mens, of in den Hemel en de Kerk, stellen degenen samen die uit den Heer in de naastenliefde jegens den naaste en daaruit in het geloof zijn, aldus los van de personen de naastenliefde en het geloof uit den Heer; de overige ingewanden en leden echter in dien grootsten Mens stellen degenen samen die in de uitwendige goede en ware dingen zijn, aldus abstract van de personen de uitwendige goede en ware dingen waardoor de inwendige ware en goede dingen kunnen worden binnengeleid. Zoals nu het Hart eerst invloeit in de Long, en door deze in de Ingewanden en de Leden van het lichaam, aldus vloeit eveneens de Heer door het goede der liefde in de inwendige ware dingen in, en door deze in de uitwendige ware en goede dingen. Hieruit kan men zien, dat er op aarde te enen male een Kerk moet zijn, en dat zonder haar het menselijk geslacht zou vergaan, want het zou zijn zoals een mens wanneer hij sterft, daar de long en het hart ophouden bewogen te worden. Ter oorzake hiervan wordt er ook door den Heer in voorzien, dat er altijd op aarde een Kerk is, waar de Heer is onthuld door het Goddelijk Ware dat uit Hem is; dat Goddelijk Ware is op Onzen Aardbol het Woord. Dat het aldus is, gelooft nauwelijks iemand heden ten dage, omdat men niet gelooft dat het al van des mensen leven is door den Hemel uit den Heer; men meent immers dat het leven in den mens zelf is, en dat dit kan blijven bestaan zonder verband met den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer, terwijl toch die mening uiterst vals is. Uit deze dingen nu blijkt, hoe het moet worden verstaan dat er verbinding is door het goede der

naastenliefde met hen die in weinige ware dingen zijn, en nochtans verlangen onderricht richt te worden, en door dezen met hen die in de verkwikkelijke dingen van het uitwendig ware zijn, hetgeen wordt aangeduid met het braak laten en het vrij laten van het land in het zevende jaar, en dat dan de behoeftigen uws volks zouden eten, en dat het overgelatene van hen het wilde dier des velds zou eten. Maar over de dingen die boven zijn vermeld, zie men hetgeen eerder is getoond, namelijk dat de Hemel vóór den Heer is zoals één Mens is, en dat derhalve de Hemel de Grootste Mens wordt geheten, n. 1276, 2996, 2998, 3624 tot 3649, 3741 tot 3751, 4218 tot 4228; eender de Kerk des Heren, omdat het Rijk des Heren op aarde de Kerk is, die één maakt met het Rijk des Heren in de Hemelen, n. 4060, 7396, 9216. Dat de mens der Kerk de Hemel en de Kerk in het bijzonder is, n. 1900, 1902, 3624 tot 3631, 3634, 3884, 4292, 4523, 4524, 4625, 6013, 6057. Dat zij die in de liefde tot den Heer, en in de liefde jegens den naaste zijn, het gebied van het Hart in den Grootsten Mens samenstellen, en dat zij die in de naastenliefde en het geloof daaruit zijn uit den Heer, het gebied van de Long samenstellen, n. 3635, 3883 tot 3896. Dat het al van des mensen leven invloeit door den Hemel uit den Heer, n. 2536, 2706, 2886 tot 2889, 2893, 3001, 3318, 3484, 3742, 3743, 4151, 5846, 5850, 5986, 6053 tot 6058, 6189 tot 6215, 6307 tot 6327, 6466 tot 6495, 6598 tot 6626, 6982, 6985 tot 6996, 7004, 7055, 7056, 7058, 7147, 7270, 7343, 8321, 8685, 8701, 8717, 8728, 9110, 9111, 9216. Dat er een verband is van den Hemel met den mens, n. 9216; en dat zonder een Kerk op aarde het menselijk geslacht zou vergaan, n. 468, 637, 2853, 4545.

9277. Aldus zult gij doen met uw wijngaard, met uw olijfboomgaard; dat dit betekent dat het aldus is met het geestelijk goede en met het hemels goede, staat vast uit de betekenis van den wijngaard, zijnde de geestelijke Kerk, waarover n. 1069, 9139, aldus het geestelijk goede, zijnde het goede der liefde jegens den naaste, want dit goede maakt de geestelijke Kerk; en uit de betekenis van den olijfboomgaard, zijnde de hemelse Kerk, aldus het hemels goede, zijnde het goede der liefde tot den Heer, want dit goede maakt de hemelse Kerk; wat de geestelijke Kerk en het goede ervan is, en wat de hemelse Kerk en het goede ervan, voorts wat het verschil is, zie men in n. 2046, 2227, 2669, 2708 einde, 2715, 2718, 2935, 2937, 2954, 3166, 3235, 3236, 3240, 3246, 3374, 3833, 3887, 3969, 4138, 4286, 4493, 4585, 4938, 5113, 5150, 5922, 6289, 6296, 6366, 6427, 6435, 6500, 6647, 6648, 7091, 7233, 7877, 7977, 7992, 8042, 8152, 8234, 8521. Dat de olijfboomgaard de hemelse Kerk en aldus het hemels goede betekent, staat uit de plaatsen in het Woord vast waar de olijfboom wordt genoemd, zoals bij Moscheh: *“Wijngaarden zult gij planten*

en *kweken*, maar wijn zult gij niet drinken, noch vergaderen, omdat de worm het zal eten. *Olijfbomen zult gij hebben in uw gehele grens, maar met olie zult gij u niet zalven, omdat uw olijfboom zal afgeschud worden*", Deut. xxviii: 39, 40; daar wordt gehandeld over de vervloeking, indien andere goden werden vereerd, en indien de inzettingen en de gerichten niet werden bewaard; de olijfbomen in de gehele grens zijn de goede dingen der hemelse liefde die uit den Heer door het Woord in de ganse Kerk zijn; met olie niet gezalfd worden, voor nochtans niet in dat goede zijn; de olijfboom zal afgeschud worden, staat daarvoor dat dit goede zal vergaan. Eender bij Micha: "*Gij zult de olijf treden, maar u met olie niet zalven*", en most, maar niet wijn drinken", vi: 15. Bij Amos: "Ik heb u geslagen met brandkoren en met roest; de meeste van uw tuinen, en uw *wijngaarden*, en uw vijgebomen, en uw *olijfbomen zal de rups eten*; nochtans hebt gij u niet omgekeerd tot Mij", iv: 9; de wijngaarden voor de goede dingen des geloofs, de olijfbomen voor de goede dingen der liefde; de bestraffing voor de niet-opneming van die goede dingen wordt daarmede aangeduid dat de rups de olijfbomen zal opeten. Bij Habakuk: "*De vijgeboom zal niet bloeien, ook geen inkomst in de wijnstokken; het werk van den olijfboomgaard zal liegen*, en het veld zal geen spijs maken", iii: 17; de vijgeboom voor het natuurlijk goede, de wijnstok voor het geestelijk goede, de olijfboomgaard voor het hemels goede, en het veld voor de Kerk. Bij Zacharia: "*Twee olijfbomen naast den kandelaar*, een ter rechterzijde van het kruikje, en een ter linkerzijde ervan; deze zijn de twee *zonen der zuivere olie*, staande naast den Heer der ganse aarde", iv: 3, 11, 14; de twee olijfbomen naast den kandelaar staan voor het hemels goede en het geestelijk goede, welke zijn ter rechter en ter linkerzijde van den Heer, de kandelaar betekent den Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware. In het Boek der Richteren: "Jotham zeide tot de burgers van Schechem, die Abimelech koning hadden gemaakt: De bomen gingen om een koning over zich te zalven; en zij zeiden tot den olijfboom: Regeer over ons. Maar tot hen zeide de olijfboom: Zal ik mijn vettigheid doen ophouden, die God en de mensen in mij eren, en zal ik gaan om mij te bewegen over de bomen. En de bomen zeiden tot den vijgeboom: Ga gij, gij moet over ons regeren. Maar tot hen zeide de vijgeboom: Zal ik mijn zoetigheid doen ophouden, en mijn goede inkomst, en zal ik gaan om mij te bewegen over de bomen. Toen zeiden de bomen tot den wijnstok: Ga gij, gij moet over ons regeren. Maar tot hen zeide de wijnstok: Zal ik mijn most doen ophouden, verblijdende God en de mensen, en zal ik gaan om mij te bewegen over de bomen. En al de bomen zeiden tot den sleedoorn: Ga gij, gij moet over ons regeren. En de sleedoorn zeide tot de bomen: Indien gij in waarheid mij

zalvende zijt tot koning over u, zo komt en vertrouwt in mijn schaduw; indien echter niet, zo ga vuur uit van *den sleedoorn*, en vertere de cederen van den Libanon”, ix: 7 tot 15; wat deze dingen in het bijzonder behelzen, kan men niet weten tenzij men weet wat betekent den olijfboom, den vijgeboom, den wijnstok, en den sleedoorn; de olijfboom betekent het inwendig goede der hemelse Kerk, de vijgeboom het uitwendig goede van die Kerk, n. 4231, 5113; de wijnstok het goede der geestelijke Kerk, de sleedoorn echter het onechte goede; die dingen behelzen dus, dat het volk, dat hier de bomen zijn, niet wilde dat het hemels goede, noch het geestelijk goede, over hen zou regeren, maar het onechte goede, en dat het volk dit verkoos boven gene goeden; het vuur daaruit is het boze der begerigheid; de cederen van den Libanon die het zou verteren, zijn de ware dingen van het goede. Omdat de olijfboom betekende het goede der liefde uit den Heer, en tot den Heer, *waren derhalve de Cherubim in het midden van het Huis of van den Tempel gemaakt van oliehout, eender de deuren tot het heiligdom*, 1 Kon. vi: 23 tot 33; de Cherubim immers, alsmede de deuren van het heiligdom betekenden de Bewaking en de Voorzienigheid des Heren opdat er geen toegang zij tot Hem dan alleen door het goede der hemelse liefde; derhalve waren zij van oliehout. Uit deze dingen kan vaststaan, vanwaar het is, dat de Tabernakel en het Altaar *met olie waren gezalfd*, voorts eveneens de priesters, en daarna de koningen; en vanwaar het is, dat *olijfolie* werd gebruikt voor de lampen; de olie immers betekende het goede der liefde uit den Heer, men zie n. 886, 3728, 4582, 4638, en de zalving betekende dat zij zo den Heer zouden uitbeelden.

9278. Zes dagen zult gij uw werken doen; dat dit betekent den staat van arbeid en van strijd, wanneer men in de uitwendige verkwikkelijke dingen is die moeten verbonden worden met de inwendige dingen, staat vast uit de betekenis van de zes dagen die den zevenden voorafgaan, zijnde de staat van arbeid en van strijd, waarover n. 737, 900, 8510, 8588, 8975; de arbeid alsdan en de strijd worden aangeduid met de werken, die in die dagen zullen gedaan worden. Met de werken van zes dagen, en met de rust op den zevenden dag, worden de dingen aangeduid die bij den mens ontstaan in zijn eersten en in zijn tweeden staat wanneer hij wordt wederverwekt; en eveneens de dingen die ontstaan bij hem wanneer hij is wederverwekt; over den eersten en den tweeden staat van den mens wanneer hij wordt wederverwekt, zie men boven n. 9274, en over de dingen die bij hem ontstaan wanneer hij is wederverwekt, n. 9213; deze dingen geschieden te dien einde, dat de uitwendige dingen worden verbonden met de inwendige; er is immers de uitwendige mens, die ook de natuurlijke wordt genoemd, en er is de inwendige mens, die de

geestelijke wordt genoemd; de uitwendige mens heeft gemeenschap met de wereld, en de inwendige met den Hemel. Het is de Goddelijke Orde, dat de Hemel de wereld regere bij den mens, en niet de wereld den Hemel bij hem; wanneer immers de Hemel den mens regeert, dan regeert de Heer hem; de mens is daarin geboren, dat hij de wereld en zich liefheeft boven den Hemel en den Heer; omdat dit tegengesteld is aan de Goddelijke Orde, moet het door de wederverwekking worden omgekeerd; hetgeen geschiedt, wanneer de dingen die des Hemels en des Heren zijn, meer worden geliefd dan de dingen die van de wereld en van hemzelf zijn. Dit is de oorzaak, dat de mens die is wederverwekt, alsmede hij die in den Hemel is, bij beurten in de uitwendige en bij beurten in de inwendige dingen is; want daardoor worden de uitwendige dingen gerangschikt opdat zij samenstemmen met de inwendige dingen, en ten slotte opdat gene aan deze worden onderworpen. Wanneer de mens in de uitwendige dingen is, dan is hij in arbeid en strijd, want hij is in een leven dat smaakt naar de wereld, waarin van alle kanten de hellen invloeden, die aanhoudend trachten de dingen die des Hemels zijn bij den mens te bestoken, ja zelfs te onderjucken; maar de Heer beschermt en bevrijdt aanhoudend. Vandaar nu de arbeid en de strijd, die worden aangeduid met de zes dagen der week, waarin de werken zullen geschieden. Doch wanneer de mens in de inwendige dingen is, dan houdt, omdat hij in den Hemel bij den Heer is, de arbeid en de strijd op, en is hij in het kalme van den vrede, waarin ook de verbinding geschiedt; dit zijn de dingen die worden aangeduid met den zevenden dag. Dat de innerlijke dingen van den mens zijn geschapen volgens het beeld des Hemels, en zijn uiterlijke dingen volgens het beeld der wereld, en dat de mens zo in kleinen vorm de Hemel is, en de wereld is, aldus volgens de zegswijze der Ouden een mikrokosmos, zie men in n. 6057; bijgevolg is het volgens de Goddelijke Orde, dat de Heer door den Hemel de wereld regeert bij den mens, en geenszins andersom. Hoedanig de arbeid en de strijd is, wanneer de mens in de uitwendige dingen is, kan hieruit vaststaan, dat hij dan in zulk een staat is, dat hij warm wordt uit de wereld, en koud is voor den Hemel, tenzij deze is zoals de wereld, dat hij vandaar in zulk een schaduw is, dat hij het niet anders kan vatten, dan dat de uitwendige dingen in de inwendige dingen invloeden, bijgevolg dat het oog ziet en het oor hoort uit zich, en dat de objecten ervan de denkingen voortbrengen, en het verstandelijke doen optreden, en dat hij vandaar uit zich kan geloven en uit zich God liefhebben; bijgevolg van de wereld uit den Hemel zien; uit welke begoocheling hij nauwelijks kan worden afgeleid, voordat hij uit de uitwendige dingen in de inwendige, en zo in het licht des

Hemels, is opgeheven; dan eerst doorvat hij, dat de dingen die der wereld zijn bij hem, aldus die van het lichaam en van de zinnen ervan zijn, zien en handelen door den invloed uit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer, en in het geheel niets uit zich; daaruit blijkt, vanwaar het is dat de zinlijke mens gelooft, dat uit de wereld en uit de natuur het al zijns levens is, dat er geen hel is, noch een Hemel, en ten slotte dat er geen God is; bijgevolg dat hij lacht om alles van de Kerk voor zoveel als het hem betreft, maar het beaamt voor zoveel als het de eenvoudigen betreft, opdat zij in banden zijn behalve krachtens de wetten. Daaruit kan men weten, wat het is, in de uitwendige dingen te zijn en niet tegelijk in de inwendige, en dat de mens, wanneer hij in de uitwendige dingen is, in de koude en in de schaduw is ten aanzien van de dingen die des Hemels en die des Heren zijn; en eveneens kan men daaruit weten, wie in de wereld inzichtsvol en wijs zijn, namelijk zij die in het ware en het goede der Kerk zijn, omdat dezen wijs zijn uit den Hemel; voorts wie dwaas en ijlhoofdig zijn, namelijk zij die niet in het ware en het goede der Kerk zijn, omdat zij alleen weten uit de wereld; en dat degenen van hen die zich door de wetenschappen der wereld hebben bevestigd tegen de ware en de goede dingen der Kerk, meer ijlhoofdig en dwaas zijn dan de overigen, hoezeer zij ook geloven dat zij inzichtsvol en wijs zijn boven de anderen, en degenen die in het goede des levens uit de ware dingen der leer zijn, onnozelen noemen; terwijl toch de eenvoudigheid van dezen wijsheid vóór de Engelen is; ook worden dezen na den dood in de engellijke wijsheid verheven door den Heer. Dat het aldus is, leert de Heer ook bij Mattheus: “Deswege spreek Ik door gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien, en horende niet horen, noch verstaan”, XIII: 13, 14; bij Johannes: “Ik zal den Geest der Waarheid zenden, Dien de wereld niet kan ontvangen, aangezien zij Hem niet ziet, en Hem ook niet erkent; nog slechts een klein weinig en de wereld zal Mij niet meer zien”, XIV: 17, 19; dat de wereld den Geest der Waarheid niet kan ontvangen, aangezien zij Hem niet ziet, en Hem ook niet bekent, betekent dat zij den Heer niet zal erkennen met het geloof des harten, omdat de uitwendige dingen, die der wereld zijn, zullen verduisteren. Wie vandaar aanbidt heden Hem als den Heer van den gansen Hemel en de ganse aarde, Matth. XXVIII: 18, terwijl toch allen die in de Hemelen zijn, aldus die in de inwendige dingen zijn, den Heer als hun Allenen God zien.

9279. En op den zevenden dag zult gij ophouden; dat dit betekent den staat van het goede wanneer men in de inwendige dingen is, en in het kalme van den vrede dan, staat vast uit de betekenis van den zevenden dag of van den sabbath, zijnde wanneer de mens in het goede is, en door het goede wordt

geleid van den Heer, waarover n. 8495, 8510, 8890, 8893; en uit de betekenis van ophouden of rusten van de werken, zijnde het kalme van den vrede dan; over dezen staat zie men de dingen die boven zijn gezegd en getoond, n. 9274, 9278. Maar het zal in het kort worden gezegd, vanwaar dat is dat de mens wanneer hij in het goede is, dan in de inwendige dingen is: DE UITWENDIGE DINGEN VAN DEN MENS ZIJN GEFORMEERD TOT HET BEELD VAN DE WERELD, DE INWENDIGE ECHTER TOT HET BEELD VAN DEN HEMEL, men zie n. 6057; weswege ook de uitwendige dingen de dingen opnemen die der wereld zijn, de inwendige dingen echter die welke des Hemels zijn; de uitwendige dingen die der wereld zijn, worden geopend bij den mens van de kindsheid aan tot den manlijken leeftijd achtereenvolgens, desgelijks de inwendige dingen; maar de uitwendige dingen worden geopend door de dingen die der wereld zijn, doch de inwendige dingen door die welke des Hemels zijn; het zijn twee dingen die aldus worden geopend, namelijk de verstandelijke dingen en de willijke dingen; de verstandelijke dingen worden geopend door de dingen die betrekking hebben op het ware, en de willijke dingen door die welke betrekking hebben op het goede; alle dingen immers, die in het heelal zijn, zowel die welke in de wereld zijn als die welke in den Hemel zijn, hebben betrekking op het ware en op het goede; de dingen die betrekking hebben op het ware, worden wetenschappelijke dingen en erkentnissen genoemd, die welke echter betrekking hebben op het goede, worden liefden en aandoeningen genoemd. Daaruit blijkt, welke dingen het zijn en hoedanige dingen het zijn, die het leven van den mens openen. Wat den inwendigen mens aangaat, die, zoals gezegd is, tot het beeld des Hemels is geformeerd, het zijn de erkentnissen van het ware en het goede des geloofs uit den Heer, en vandaar des geloofs in den Heer, die de verstandelijke dingen van hem openen; en het zijn de aandoeningen van het ware en het goede, welke zijn der liefde uit den Heer, en vandaar der liefde tot den Heer, die de willijke dingen van hem openen, bijgevolg den Hemel formeren, aldus in beeld den Heer, bij hem, want de Hemel is het beeld des Heren; vandaar is het dat de Hemel de Grootste Mens wordt geheten, men zie n. 1276, 2996, 2998, 3624 tot 3649, 3741 tot 3751, 4218 tot 4228; en dat de mens tot het beeld des Hemels en tot het beeld der wereld is geformeerd, n. 3628, 4523, 4524, 6013, 6057; en dat de wederverwekte mens en de Engel is de Hemel en de Kerk in kleinsten vorm, n. 1900, 3624 en vervolg, 3634 en vervolg, 3884, 4040, 4041, 4292, 4625, 6013, 6057, 6605, 6626, 8989. Uit deze dingen kan vaststaan, vanwaar het is, dat de mens, wanneer hij in het goede is, alsdan in de inwendige dingen is. Maar over de opening van de inwendige en van de

uitwendige dingen van den mens, zullen meer dingen in hetgeen volgt, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, worden gezegd.

9280. Deswege opdat ruste uw os en uw ezel; dat dit betekent het kalme van den vrede voor de uitwendige goede en ware dingen tegelijk, staat vast uit de betekenis van rusten, wanneer wordt gehandeld over den zevenden dag of den sabbath, zijnde het kalme van den vrede, zoals nu boven n. 9279; en uit de betekenis van den os, zijnde het uitwendig goede, en van den ezel, zijnde het uitwendig ware, waarover n. 2781, 9135, 9255. *Dat de beesten zodanige aandoeningen en neigingen hebben betekend, als de mens gemeen heeft met hen,* zie men in n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 776, 2179, 2180, 2781, 3218, 3519, 5198, 5913, 8937, 9090, 9135; *en dat zij bij de slachtoffers werden gebezigd, volgens de betekenis,* n. 1823, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519; *en dat alle dingen die in de wereld in haar drie rijken zijn, uitbeeldende dingen waren van de geestelijke en de hemelse dingen van het Rijk des Heren,* n. 1632, 1881, 2758, 2987 tot 3003, 3213 tot 3227, 3483, 3624 tot 3649, 4939, 5116, 5427, 5428, 5477, 8211. *En dat er van alle dingen overeenstemmingen zijn,* n. 2987 tot 3003, 3213 tot 3226, 3337 tot 3352, 3472 tot 3485, 3624 tot 3649, 3745 tot 3750, 3883 tot 3896, 4039 tot 4055, 4218 tot 4228, 4318 tot 4331, 4403 tot 4420, 4523 tot 4533, 4622 tot 4634, 4652 tot 4660, 4791 tot 4806, 4931 tot 4952, 5050 tot 5062, 5171 tot 5189, 5377 tot 5396, 5552 tot 5573, 5711 tot 5727, 8615. Deze dingen zijn bijeengezameld, opdat men daaruit kan zien, dat niet alleen alle beesten, maar ook alle dingen die in de wereld zijn, overeenstemmen, en volgens de overeenstemmingen de geestelijke en de hemelse dingen uitbeelden en betekenen, en in den hoogsten zin de Goddelijke dingen die des Heren zijn. En vandaar hoedanig de Oude Kerken zijn geweest, die Uitbeeldende Kerken werden geheten, namelijk dat in de afzonderlijke dingen van haar gewijde riten de dingen waren uitgebeeld, die van den Heer van Zijn Rijk zijn, aldus die van de liefde tot en van het geloof in Hem zijn; en dat toen de Hemel met den mens der Kerk door zulke dingen is verbonden geweest; de inwendige dingen immers vertoonden zich in den Hemel. Het Woord des Heren is tot dat doel ook gegeven, want in Hetzelve stemmen alle en de afzonderlijke dingen tot op de kleinste jota toe overeen en duiden aan; vandaar is er door het allene Woord een verband van den Hemel met den mens. Dat het aldus is, weet niemand heden ten dage; weswege de natuurlijke mens, wanneer hij het Woord leest, en zoekt waar toch het Goddelijke daarin schuilt, en wanneer hij dat niet vindt in de letter ter oorzaak van den vulgairen stijl, eerst begint dit gering te schatten, en daarna te ontkennen dat het door het Goddelijke Zelf is gedicteerd, en door den Hemel tot den mens nedergezonden; hij weet immers niet dat het

Woord Goddelijk is krachtens den geestelijken zin, die niet verschijnt in de letter, maar nochtans aan de letter in is, en dat die zin zich vertoont in den Hemel, wanneer de mens het Woord heilig leest, en dat in dien zin wordt gehandeld over den Heer en over Zijn Rijk. Deze Goddelijke dingen zijn het krachtens welke het Woord Goddelijk is, en door welke de heiligheid invloeit door den Hemel uit den Heer tot in den letterlijken zin, en in de letter zelf. Maar zolang de mens niet weet wat het geestelijke is, kan hij ook niet weten wat de geestelijke zin is, aldus ook niet wat de overeenstemming is; en zolang de mens de wereld meer liefheeft dan den Hemel, en zich meer dan den Heer, wil hij die dingen niet weten noch vatten; terwijl toch daarvandaan alle oude inzicht is geweest, en eveneens daarvandaan de engellijke wijsheid is. De mystieke verborgenheden, die verscheidene waarzeggers in het Woord met vergeefse inspanning zochten op te sporen, schuilen daarin alleen.

9281. En adem scheppende de zoon uwer dienstmaagd en de vreemdeling; dat dit betekent den staat des levens van hen die zijn in de ware en de goede dingen buiten de Kerk, staat vast uit de betekenis van den zoon der dienstmaagd, zijnde zij die in de aandoening van het uitwendig ware zijn, met den zoon immers wordt het ware aangeduid, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2813, 3373, 3704, 4257; en met de dienstmaagd de uitwendige aandoening, n. 1895, 2567, 3835, 3849, 7780, 8993; en uit de betekenis van den vreemdeling, zijnde zij die onderricht willen worden in de ware en de goede dingen der Kerk, waarover n. 1463, 8007, 8013, 9196; dat met den zoon der dienstmaagd en den vreemdeling hier degenen worden aangeduid die buiten de Kerk zijn, komt omdat in de dingen die in dit Vers voorafgaan, over hen die binnen de Kerk zijn is gehandeld, derhalve worden zij die buiten de Kerk zijn, verstaan onder de zonen der dienstmaagd, en zij die niet zijn geboren binnen de Kerk onder de vreemdelingen, aangezien genen van een lagere afkomst zijn, en dezen van een andere afstamming; en uit de betekenis van adem scheppen [*respirare*], zijnde de staat des levens ten aanzien van de ware en de goede dingen des geloofs; dat ademen dien staat des levens betekent, komt omdat de longen, welker functie het is te ademen, overeenstemmen met het leven des geloofs uit de naastenliefde, zijnde het geestelijk leven, n. 97, 1119, 3351, 3635, 3883 tot 3896, 9229. De mens heeft een uitwendige ademhaling en een inwendige ademhaling; de uitwendige is uit de wereld, doch de inwendige is uit den Hemel. Wanneer de mens sterft dan houdt de uitwendige ademhaling op, doch de inwendige ademhaling, die stil is en ondoorvatbaar voor hem wanneer hij in de wereld leeft, houdt aan; deze ademhaling is geheel en al volgens de aandoening van het ware, aldus volgens het leven van zijn geloof.

Zij echter die in geen geloof zijn, zoals degenen die in de hel zijn, trekken de ademhaling niet uit het innerlijke, maar uit het uiterlijke, aldus op tegengestelde wijze, weswege zij ook, wanneer zij naderen tot een engelijk gezelschap, waar de ademhaling uit het innerlijke is, beginnen te verstikken, en te worden zoals beelden van den dood, n. 3893; daarom storten zij zich halsoverkop in hun hel neder, waar zij wederom hun vorige ademhaling opnemen, die van des Hemels ademhaling het tegendeel is. Omdat de ademhaling overeenstemt met het leven des geloofs, wordt derhalve eveneens het leven des geloofs aangeduid met de ziel [*anima*], n. 9050, vanwege de bezieling [*animatio*], welke de ademhaling is. En derhalve wordt zij eveneens geest genoemd, zoals “den geest [*spiritus*] inhalen en den geest uitlaten”, en vandaar eveneens zijn de Geesten in de oorspronkelijke Taal geheten naar den wind, en worden zij in het Woord met den wind vergeleken, zoals bij Johannes: “*De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn stem, doch gij weet niet vanwaar hij komt, of waarheen hij gaat; zo is een elk die verwekt is uit den geest*”, III: 8. Daaruit blijkt eveneens, wat het betekent dat de Heer na de wederopstanding sprekende met de discipelen “*in hen blies, en tot hen zeide: Ontvangt den Heiligen Geest*”, XX: 22.

9282. En alles wat Ik heb gezegd tot ulieden zult gij bewaren; dat dit betekent dat de geboden, de gerichtten en de inzettingen moeten worden gedaan, staat vast uit de betekenis van alles wat Jehovah heeft gezegd tot hen, zijnde alle dingen die van het leven, die van den eredienst en die van den burgerlijken staat zijn; die van het leven werden de geboden genoemd, die van den eredienst de inzettingen, en die van den burgerlijken staat de gerichtten, n. 8972; en uit de betekenis van bewaren of waarnemen, zijnde doen, want door te doen worden zij waargenomen. Omdat de dingen die van het leven, die van den eredienst en die van den burgerlijken staat zijn, niets bij den mens zijn, zolang zij alleen in zijn verstand zijn, maar dan bij hem zijn, wanneer zij in den wil zijn, wordt derhalve in het Woord overal gezegd dat zij moeten gedaan worden, want doen is des wils, maar weten, verstaan, erkennen, en geloven zijn des verstands; doch deze *Zijn* niet bij den mens voordat zij des wils worden, noch *Bestaan* zij bij hem voordat zij des verstands uit den wil worden, want het *Zijn* des mensen is willen, en het *Bestaan* is daaruit erkennen en geloven; de dingen die niet aldus *Zijn* en *Bestaan* bij den mens, zijn hem niet toegeëigend, zij staan buiten, nog niet in het huis opgenomen, aldus doen zij ook niets tot het eeuwige leven van den mens toe, want zulke dingen worden, indien zij niet des levens zijn geworden, in het andere leven verstrooid, terwijl alleen de dingen achterblijven die van het hart zijn, dat is, die des wils en daaruit des

verstands zijn. Omdat het aldus is, wordt in het Woord overal gezegd, dat de geboden en de inzettingen moeten gedaan worden, zoals bij Moscheh: “Mijn gerichten *zult gij doen*, en Mijn inzettingen zult gij bewaren *om te gaan in die*; en daarom zult gij Mijn inzettingen en Mijn gerichten bewaren, *en indien de mens deze zal gedaan hebben, zo zal hij door die leven*”, Levit. xviii: 4, 5, voorts Matth. v: 20; Hfdst. vii: 24, 25, 26, 27; Hfdst. xvi: 27; Joh. iii: 21; en zeer vaak elders.

9283. En den naam van andere goden zult gij niet vermelden; dat dit betekent dat niet moet gedacht worden uit de leer van het valse, staat vast uit de betekenis van den naam, zijnde het al des geloofs en het al van den eredienst in een samenvatting, waarover n. 2724, 3237, 6887, 8274, 8882, hier het al van de leer van het valse, aangezien met de andere goden de valse dingen worden aangeduid, n. 4544, 7873, 8867; en uit de betekenis van vermelden, zijnde denken; dat vermelden denken is, komt omdat vermelden is des monds, en met de dingen die des monds zijn, worden de dingen aangeduid die der denking zijn; de oorzaak hiervan is deze, dat de spraak van den mens uit de denking vloeit; de mens heeft immers een sprekende denking, en een niet-sprekende denking; de sprekende denking is die waarmede de spraak één maakt; de niet-sprekende denking echter is die waarmede de sprekende denking en daaruit de spraak één maakt bij de oprechten en de gerechten, maar niet één bij de onoprechten en de ongerechten; want de niet-sprekende denking is het hoger of innerlijk verstandelijke des mensen voortgaande uit zijn wil zelf; de sprekende denking echter is het lager of uiterlijk verstandelijke geformeerd door het hogere of innerlijke om vóór de wereld de dingen die van het gerechte en het billijke, en die van het goede en het ware zijn, te doen optreden, of te veinzen. Daaruit blijkt, hoedanig de oprechte en gerechte mens is, en hoedanig de onoprechte en ongerechte; namelijk dat bij den oprechten en gerechten mens de inwendige mens is geformeerd tot het beeld des Hemels, en de uitwendige tot het beeld der wereld, ondergeordend aan den Hemel, n. 9279; en dat bij den onoprechten en ongerechten mens de inwendige mens is geformeerd tot het beeld der hel, en de uitwendige tot het beeld des Hemels ondergeordend aan de hel; want door het uitwendige veinst hij de dingen die des Hemels zijn, en wendt hij de redelijke dingen die uit den Hemel zijn, aan om de begerigheden te begunstigen, en eveneens om te bedriegen. Uit deze dingen staat vast, dat de staten des levens omgekeerde zijn bij de gerechten en de ongerechten.

9284. Hij zal niet gehoord worden op uw mond; dat dit betekent dat niet moet worden gehoorzaamd met enige beaming, staat vast uit de betekenis

van horen, zijnde gehoorzamen, waarover n. 2542, 3869, 4652 tot 4660, 5017, 7216, 8361; en uit de betekenis van niet op den mond zijn, wanneer er wordt gehandeld over de leer van het valse, welke wordt aangeduid met den naam van andere goden, zijnde niet beamen. Dat de naam van andere goden niet moest vermeld worden, noch moest gehoord worden op den mond, was ter oorzaak hiervan, dat zouden worden uitgebeeld de hemelse dingen en de Goddelijke dingen des Heren door alle inzettingen, gerichten en geboden, die bevolen waren; zij werden ook uitgebeeld zolang zij Jehovah noemden en vereerden, dan immers was aanwezig het Goddelijke des Heren en met Hetzelve de Hemel; doch wanneer zij andere goden noemden en vereerden, dan werden de helse dingen uitgebeeld, want dan waren geesten uit de hellen aanwezig, die als goden wilden vereerd worden; zij die in de hellen zijn, streven immers aanhoudend daarnaar, aangezien de liefden van zich en van de wereld daar regeren; men zie n. 3881 einde.

9285. *Vers 14, 15, 16, 17, 18, 19. Drie malen zult gij Mij feest houden in het jaar. Het feest der ongezuurde dingen zult gij houden; zeven dagen zult gij eten ongezuurde dingen, gelijk als Ik u geboden heb, te bestemder tijd van de maand Abib, omdat in dezelve gij zijt uitgegaan van Egypte; en niet zullen gezien worden Mijn aangezichten ledig. En het feest des oogstes der eerstelingen uwer werken, die gij had gezaaid in het veld; en het feest der inzameling in den uitgang des jaars, in uw inzamelen uw werken uit het veld. Drie malen in het jaar zal gezien worden al uw manlijke tot de aangezichten van den Heer Jehovah. Niet zult gij slachtofferen op het gedesemde het bloed Mijns slachtoffers; en niet zal vernachten het vet Mijns feestes tot aan den morgen. Het eerste der eerstelingen van uw grond zult gij brengen in het huis van Jehovah uw God; niet zult gij een bokje koken in de melk zijner moeder. Drie malen zult gij Mij feest houden in het jaar, betekent den eredienst van den Heer en de dankzegging permanent vanwege de bevrijding van de verdoemenis; het feest der ongezuurde dingen zult gij houden, betekent de zuivering van de valse dingen; zeven dagen, betekent den heiligen staat alsdan; zult gij eten ongezuurde dingen, betekent de toeëigening van het goede gezuiverd van de valse dingen; gelijk als Ik u geboden heb, betekent volgens de wetten der orde; te bestemder tijd van de maand Abib, betekent van den aanvang van den nieuwen staat aan; omdat in dezelve gij zijt uitgegaan van Egypte, betekent de bevrijding van de bestoking door de valse dingen; en niet zullen gezien worden Mijn aangezichten ledig, betekent de opneming van het goede uit de Barmhartigheid, en de dankzegging; en het feest des oogstes der eerstelingen uwer werken, die gij had gezaaid in het veld, betekent den eredienst van den Heer en de dankzegging vanwege*

de inplanting van het ware in het goede; en het feest der inzameling in den uitgang des jaars, in uw inzamelen uw werken uit het veld, betekent den eredienst uit een dankbaren animus, vanwege de inplanting van het goede vandaar, aldus vanwege de wederverwekking en de volledige bevrijding van de verdoemenis; drie malen in het jaar zal gezien worden alle manlijke tot de aangezichten van den Heer Jehovah, betekent de aanhoudende verschijning en aanwezigheid des Heren zo ook in de ware dingen die des geloofs zijn; niet zult gij slachtofferen op het gedesemde het bloed Mijns slachtoffers, betekent dat de eredienst van den Heer uit de ware dingen der Kerk niet moet vermengd worden met de valse dingen uit het boze; en niet zal vernachten het vet Mijns feestes tot aan den morgen, betekent het goede van den eredienst niet uit het eigene maar uit den Heer steeds nieuw; het eerste der eerstelingen van uw grond zult gij brengen in het huis van Jehovah uw God, betekent dat alle ware dingen van het goede en alle goede dingen van het ware heilig zijn omdat zij uit den Allenen Heer zijn; niet zult gij een bokje koken in de melk zijner moeder, betekent dat het goede der onschuld van den lateren staat niet verbonden moet worden met het ware der onschuld van den vroegeren staat.

9286. Drie malen zult gij Mij feest houden in het jaar; dat dit betekent den eredienst van den Heer en de dankzegging permanent vanwege de bevrijding van de verdoemenis, staat vast uit de betekenis van feest houden of een feest vieren, zijnde de eredienst van den Heer uit een blijden animus vanwege de bevrijding van de verdoemenis, waarover n. 7093; en uit de betekenis van drie malen in het jaar, zijnde de volle staat tot aan het einde; drie immers betekent het volle van begin tot einde, n. 2788, 4495, 7715, 9198; en het jaar een volledige periode, n. 2906, 7839, 8070; hier dus de volkomen en volledige bevrijding; want met het feest der ongezuurde dingen wordt de zuivering van de valse dingen aangeduid; met het oogstfeest de inplanting van het ware in het goede, en met het feest der inzameling de inplanting van het goede daarvandaan, aldus de volkomen bevrijding van de verdoemenis; want wanneer de mens gezuiverd is van de valse dingen, en daarna binnengeleid door de ware dingen in het goede, en ten slotte wanneer hij in het goede is, dan is hij in den Hemel bij den Heer, bijgevolg is hij dan ten volle bevrijd. De opeenvolgende graden der bevrijding van de verdoemenis gedragen zich zoals de opeenvolgende graden der wederverwekking, want de wederverwekking is de bevrijding uit de hel, en de binnenleiding in den Hemel door den Heer; de mens immers die wordt wederverwekt, wordt eerst gezuiverd van de valse dingen, daarna worden bij hem de ware dingen des geloofs ingeplant in het goede der naastenliefde, en ten slotte wordt dit goede zelf ingeplant; dit

geschied zijnde is de mens wederverwekt, en dan in den Hemel bij den Heer; weswege met de drie feesten in het jaar ook werd aangeduid de eredienst van den Heer en de dankzegging vanwege de wederverwekking. Omdat vanwege de bestendige herinnering daaraan die feesten waren ingesteld, wordt derhalve gezegd: de eredienst en dankzegging *permanent*, want de dingen die de voornaamste van den eredienst zijn, hebben aanhoudend voort te duren; de dingen die aanhoudend voortduren, zijn de dingen die niet alleen aan het geheugen, maar ook aan het leven zelf zijn ingeschreven; en dan wordt daarvan gezegd dat zij universeel bij den mens regeren; men zie n. 5949, 6159, 6571, 8853 tot 8858, 8865.

9287. Het feest der ongezuurde dingen zult gij houden; dat dit betekent den eredienst en de dankzegging vanwege de zuivering van de valse dingen, staat vast uit de betekenis van het feest, zijnde de eredienst van den Heer en de dankzegging vanwege de bevrijding van de verdoemenis, waarover nu boven n. 9286; en uit de betekenis van de ongezuurde dingen, zijnde de zuivering van de valse dingen, want met het gegiste wordt het valse aangeduid, en dan met het ongegiste of ongezuurde, het goede gezuiverd van de valse dingen, n. 2342, 8058. Over dit feest, dat ook het Pascha werd genoemd, zie men beneden n. 9292, 9294.

9288. Zeven dagen; dat dit den heiligen staat betekent, staat vast uit de betekenis van zeven, zijnde het heilige, waarover n. 395, 433, 716, 881, 5265, 5268; en uit de betekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover n. 23, 487, 488, 493, 2788, 3462, 3785, 4850, 5672, 5962, 7680, 8426, 2913.

9289. Zult gij eten ongezuurde dingen; dat dit betekent de toe-eigening van het goede gezuiverd van de valse dingen, staat vast uit de betekenis van eten, zijnde de toeëigening, waarover n. 3168, 3596, 4745; en uit de betekenis van het ongezuurde, zijnde het goede gezuiverd van de valse dingen, waarover vlak boven n. 9287.

9290. Gelijk als Ik u geboden heb; dat dit betekent volgens de wetten der orde, staat vast uit de betekenis van gebieden, wanneer het door den Heer geschiedt, zijnde het Goddelijk Ware voortgaande uit Hem, want dit bevat en leert de geboden van het leven en van den eredienst; dat Goddelijk Ware is de Orde zelf in de Hemelen, en de ware dingen zijn de wetten dier Orde, n. 1728, 1919, 2258, 2447, 5703, 7995, 8700, 8988; daaruit blijkt, dat met gelijk als Ik u geboden heb, wordt aangeduid volgens de wetten der orde.

9291. Te bestemder tijd van de maand Abib; dat dit betekent van den aanvang van den nieuwen staat aan, staat vast uit de betekenis van de maand Abib, zijnde de aanvang van den nieuwen staat, waarover n. 8053.

9292. Omdat in dezelve gij zijt uitgegaan van Egypte; dat dit betekent de bevrijding van de bestoking door de valse dingen, staat vast uit de dingen die aangaande het uitgaan van de zonen Israëls uit Egypte, n. 7107, 7110, 7126, 7142, 7220, 7228, 7240, 7278, 7317, 8866, 9197 zijn gezegd en getoond; in welke plaatsen men kan zien, dat met het verblijf van de zonen Israëls in Egypte is aangeduid de bestoking van de geestelijken, dat is, van hen die van de geestelijke Kerk des Heren waren, door de helsen, en de bescherming van hen door den Heer, en dat met hun uitgaan uit Egypte is aangeduid de bevrijding daaruit; en dat terwille van die zaak het Pascha, zijnde het feest der ongezuurde dingen, was ingesteld, waarover men zie n. 7093 einde, 7867, 7995.

9293. En niet zullen gezien worden Mijn aangezichten ledig; dat dit betekent de opneming van het goede uit de Barmhartigheid, en de dankzegging, staat vast uit de betekenis van de aangezichten van Jehovah, zijnde het goede, de barmhartigheid, de vrede, waarover n. 222, 223, 5585, 7599; en uit de betekenis van niet zien ledig of zonder geschenk, zijnde de betuiging vanwege de opneming van het goede en de dankzegging, want de geschenken, die werden geofferd aan Jehovah, betekenden zulke dingen die door den mens van harte worden geofferd aan den Heer en worden aanvaard door den Heer. Het is met de geschenken gesteld zoals met onverschillig welke daden van den mens; de daden van den mens zijn slechts gebaren, en abstract van den wil beschouwd zijn zij slechts bewegingen op verschillende wijze gevormd en als het ware gearticuleerd, niet ongelijk aan de bewegingen van een machine, aldus onbeziel; maar de daden tezamen met den wil beschouwd, zijn niet zulke bewegingen, maar zij zijn de vormen van den wil voor ogen getoond, want de daden zijn niets anders dan de betuigingen van zulke dingen die des wils zijn; en ook hebben zij uit den wil haar ziel of leven; weswege van de daden iets eenders kan worden gezegd als van de bewegingen, namelijk dat niets in de daden leeft behalve den wil, zoals niets in de bewegingen behalve het streven. Dat het zo is, weet ook de mens; want hij die inzichtsvol is, let niet op de daden van den mens, maar alleen op den wil, krachtens welken, door welken, en terwille van welken de daden geschieden; ja zelfs ziet de wijze nauwelijks de daden, maar in de daden de hoedanigheid en de hoeveelheid van den wil. Eender is het gesteld met de geschenken, namelijk dat daarin de wil wordt beschouwd door den Heer; vandaar komt het, dat met de geschenken aan Jehovah, dat is, aan den Heer opgedragen, zulke dingen worden aangeduid die van den wil of van het hart zijn; het is des mensens wil, die het hart wordt genoemd in het Woord. Uit deze dingen blijkt

eveneens, hoe het moet worden verstaan, dat een ieder volgens zijn daden of zijn werken, het oordeel in het andere leven zal ontvangen, Matth. xvi: 27, namelijk dat het zal zijn volgens de dingen die van het hart en vandaar van het leven zijn. Dat zulke dingen worden aangeduid met de geschenken aan Jehovah opgedragen, blijkt uit het Woord, zoals bij David: *“Slachtoffer en geschenk hebt Gij niet gewild, brandoffer en zondoffer hebt Gij niet gevraagd; Uw wil te doen, o mijn God, heb ik verlangd”*, Psalm xl: 7, 9. Bij Moscheh: *“Jehovah uw God, Hij is de God der goden en de Heer der heren, Die niet de aangezichten aanneemt, en niet geschenk aanneemt”*, Deut. x: 17; en bij Mattheus: *“Indien gij uw geschenk zult opgedragen hebben op het altaar, en bij dit gedachtig zult zijn geweest, dat uw broeder iets tegen u heeft, laat daar het geschenk vóór het altaar, en ga heen, verzoen u eerst met uw broeder, en dan, komende, offer uw geschenk”*, v: 23, 24; daaruit blijkt, dat de aan den Heer opgedragen geschenken betuigingen zijn geweest van zulke dingen die van harte werden geofferd, zijnde de dingen des geloofs en der naastenliefde; zich met den broeder verzoenen is de naastenliefde jegens den naaste. Bij denzelfde: *“Wijzen kwamen uit de oosterse landen, en zij brachten aan den pas geboren Heer geschenken, goud, wierook, en mirre”*, ii: 11; met het goud, den wierook en de mirre worden aangeduid alle dingen die van het goede der liefde tot en des geloofs in den Heer zijn; het goud de dingen die van het goede der liefde zijn, de wierook de dingen die van het goede des geloofs zijn, en de mirre de dingen die van het ene en het andere in de uitwendige dingen zijn; dat de wijzen uit de oosterse landen ze brachten, kwam omdat in de oosterse landen bij sommigen uit de oude tijden de wetenschap en de wijsheid der Ouden was aangebleven, welke daarin bestond dat zij in de dingen die in de wereld en op den aardbol zijn, de hemelse en de Goddelijke dingen verstonden en zagen; want het was aan de Ouden bekend geweest dat alle dingen overeenstemden en uitbeeldden, en vandaar aanduidden, zoals ook blijkt uit de oudste boeken en de monumenten der heidenen; vandaar kwam het, dat zij wisten dat het goud, de wierook en de mirre hadden betekend de goede dingen die aan God moeten geofferd worden. Zij wisten ook uit hun profetische dingen, die van de Oude Kerk waren geweest, waarover n. 2686, dat de Heer in de wereld zou komen, en dat hun dan een ster zou verschijnen, waarover ook Bileam, die eveneens van de zonen van het oosten was, heeft geprofeteerd, Num. xxiv: 17; men zie n. 3762; de ster betekent ook de erkentnissen van het inwendig goede en ware, die uit den Heer zijn, n. 2495, 2849, 4697. Bij David: *“De koningen van Tharschisch en van de eilanden zullen een geschenk aanbrengen, de koningen van Scheba en Seba zullen een gave aandragen, en*

alle koningen zullen zich inkrommen, en alle natiën zullen Hem dienen”, Psalm LXXII: 10, 11; deze dingen zijn over den Heer gezegd; met een geschenk aanbrengen en een gave aandragen, wordt het goede der liefde en des geloofs aangeduid; want Tharschisch betekent de leerstellige dingen der liefde en des geloofs, n. 1156; Scheba en Seba de erkenissen van het goede en het ware, n. 1171, 3240; de koningen de ware dingen der Kerk, n. 1672, 2015, 2069, 3009, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148; en de natiën de goede dingen der Kerk, n. 1159, 1258, 1259, 1260, 1416, 1849, 4574, 6005, 8771; daaruit blijkt wat daaronder wordt verstaan dat alle koningen zich zullen inkrommen, en alle natiën zullen dienen. Bij Jesaja: “Zij zullen Mijn heerlijkheid onder de natiën verkondigen; dan zullen zij al uw broeders uit alle natiën *ten geschenke aan Jehovah* brengen op paarden, op den wagen, en op rosbaren, en op muildieren, en op snelle lopers, tot den berg Mijner heiligheid, Hierosolyma, *gelijk als de zonen Israëls het geschenk in een rein vat brengen in het huis van Jehovah*”, LXVI: 19, 20; wie den inwendigen zin des Woords niet weet, kan geloven dat deze dingen zijn gezegd aangaande de Joden, en dat die zo tot Jeruzalem zouden gebracht worden door de natiën; maar het zijn de goede dingen der liefde tot en des geloofs in den Heer, die aldus profetisch worden beschreven, en die onder het geschenk worden verstaan; de paarden, de wagen, de rosbaren, de muildieren, en de snelle lopers, waarop zij moeten gebracht worden, zijn de verstandelijke, de leerstellige, en de wetenschappelijke dingen van het ware en het goede, zoals blijkt uit de betekenis ervan, zoals van de paarden, n. 2760, 2761, 2762, 3217, 5321, 6125, 6401, 6534, 8029, 8146, 8148; en uit de betekenis van de wagens, n. 5321, 5945, 8146, 8148, 8215; en uit de betekenis van de muildieren, n. 2781. Bij Malachia: “Hij zal zitten, samensmeltende en louterende het zilver, en Hij zal de zonen van Levi zuiveren, en Hij zal ze doorlouteren zoals goud en zoals zilver; *opdat zij Jehovah een geschenk toebrengeende zijn in gerechtigheid; dan zal het geschenk van Jehudah en van Hierosolyma Jehovah zoet wezen naar de dagen der eeuw, en naar de vorige jaren*”, III: 3, 4; omdat met het geschenk aan Jehovah geofferd het goede der liefde en des geloofs wordt aangeduid, wordt derhalve gezegd dat zij Jehovah een geschenk toebrengeende zijn in gerechtigheid, en dat dan het geschenk Jehovah zoet zal wezen; de zonen van Levi zuiveren en hen doorlouteren zoals goud en zilver betekent de zuivering van het goede en het ware van de boze en de valse dingen; de zonen van Levi zijn zij die in het geloof en de naastenliefde zijn, aldus die van de geestelijke Kerk zijn, n. 3875, 4497, 4502, 4503; Jehudah is het goede der hemelse liefde, aldus zij die daarin zijn, n. 3654, 3881.

9294. En het feest des oogstes der eerstelingen uwer werken, die gij had gezaaid in het veld; dat dit den eredienst van den Heer en de dankzegging vanwege de inplanting van het ware in het goede betekent, staat vast uit de betekenis van het feest, zijnde de eredienst van den Heer en de dankzegging, waarover boven n. 9286, 9287; uit de betekenis van den oogst, zijnde de bevruchting van het ware, aldus de inplanting ervan in het goede; uit de betekenis van de eerstelingen of de beginselen der werken, zijnde de dingen die het laatste van het onderricht en het eerste van het leven zijn, waarover aanstonds; uit de betekenis van zaaien, zijnde onderrichten, waarover n. 9272; en uit de betekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, aldus het goede der Kerk, waarover n. 2971, 3500, 3766, 7502, 9139, 9141; uit welke dingen blijkt, dat met het feest des oogstes der eerstelingen der werken die gij had gezaaid in het veld, de eredienst van den Heer en de dankzegging vanwege de inplanting van het ware in het goede wordt aangeduid. Dat deze dingen met dit feest worden aangeduid, staat vast uit de dingen die boven in n. 9286 zijn gezegd, namelijk dat de drie feesten waren ingesteld vanwege de bevrijding des mensen van de verdoemenis, aldus vanwege de wederverwekking, want de mens wordt door de wederverwekking bevrijd van de hel, en binnengeleid in den Hemel, weswege het eerste feest, dat het feest der ongezuurde dingen werd geheten, de zuivering van de valse dingen betekent; dit feest betekent dus de inplanting van het ware in het goede; en het derde feest betekent de inplanting van het goede; wanneer immers de mens wordt wederverwekt, dan wordt hij eerst gezuiverd van de valse dingen die uit het boze der liefden van zich en van de wereld zijn, hetgeen geschiedt daardoor dat hij wordt onderricht aangaande het boze, aangaande de hel, en aangaande de verdoemenis, voorts aangaande het goede, aangaande den Hemel, en aangaande de eeuwige gelukzaligheid; en dat hij zich zo laat afhouden van de boze dingen te doen, te willen en te denken. Wanneer de grond zo is voorbereid, dan worden de ware dingen des geloofs ingezaaid, want die worden tevoren niet opgenomen; maar de ware dingen die worden ingezaaid, moeten worden ingeplant aan het goede, aangezien zij elders geen grond hebben, noch elders wortel kunnen slaan; zij worden in het goede ingeplant, wanneer de mens het ware wil, dat liefheeft, en dat doet; deze staat der wederverwekking of der bevrijding van de verdoemenis wordt aangeduid met dit feest, dat het feest des oogstes der eerstelingen der werken wordt genoemd; de oogst immers betekent de ware dingen die het goede voortbrengen. Wanneer de ware dingen zijn ingeplant in het goede, dan wordt de mens niet langer door de ware dingen, maar door het goede geleid

van den Heer, hetgeen geschiedt wanneer hij het goede wil en het goede doet uit de aandoening der liefde, dat is, uit de naastenliefde; deze staat der wederverwekking of der bevrijding van de verdoemenis wordt aangeduid met het derde feest, zijnde het feest der inzameling. Deze drie feesten werden ook genoemd het Feest Paesach, het Feest der weken, en het Feest der Tabernakelen, waarover men zie Exod. xxxiv: 18 tot 22; Levit. xxiii: 1 tot het einde; Deut. xvi: 1 tot het einde. Eendere dingen als met deze drie feesten werden uitgebeeld, werden uitgebeeld met het Uitleiden van de zonen Israëls uit het land van Egypte; met het Binnenleiden van hen in het land Kanaän; en met de Woning aldaar; door het Uitleiden van de zonen Israëls uit het land van Egypte immers werd het eendere uitgebeeld als met het Eerste Feest, dat de Paesach werd genaamd; dat het aldus is, kan men zien uit de dingen die over den Paesach zijn getoond in n. 7093 einde, 7867, 7995; want het Uitleiden van de zonen Israëls, ter oorzaak waarvan dat Feest werd ingesteld, betekende de bevrijding van hen die van de geestelijke Kerk waren, uit de valse dingen waardoor zij werden bestookt, n. 7240, 7317, 9197. Het eendere echter werd door het Binnenleiden van de zonen Israëls in het land Kanaän uitgebeeld als door dit Tweede Feest, dat het Feest der eerstelingen der werken, alsmede het Feest der weken werd genoemd, namelijk de inplanting van het ware in het goede; het land Kanaän immers is de Kerk ten aanzien van het goede, aldus het goede der Kerk, n. 1607, 3038, 3481, 3686, 3705, 4240, 4447, 4517, 5136, 6516; en de zonen Israëls, abstract van de personen, zijn de geestelijke ware dingen, n. 5414, 5879, 5951. Het eendere werd ook door de Woning van de zonen Israëls in het land Kanaän uitgebeeld als door het Derde Feest, dat het Feest der inzameling van de vruchten der aarde, en de inzameling uit den dorsvloer en den persbak, voorts het Feest der Tabernakelen werd genoemd, namelijk de inplanting van het goede en zo het leven in den Hemel. Uit deze dingen nu blijkt, waarom er drie Feesten waren ingesteld, namelijk vanwege het Uitleiden van het menselijk geslacht, dat het nieuwe leven uit den Heer wil opnemen, uit de hel, en het Binnenleiden van hen in den Hemel; en dit uit den Heer door Zijn Komst in de wereld.

9295. Dat dit tweede Feest, dat het Feest des oogstes der eerstelingen der werken werd genoemd, voorts der eerstelingen der tarwe, alsmede het Feest der weken, de inplanting van het ware in het goede betekent, staat vast uit de instelling ervan, waarover aldus bij Moscheh: “Zeg tot de zonen Israëls: Wanneer gij zult gekomen zijn in het land, dat Ik gevende u, en gij zijn oogst zult geoogst hebben, zo zult gij de eerste garf der eerstelingen van uw oogst tot den priester brengen, die de garf zal wiegelen vóór Jehovah tot uw

welbehagen; des anderen daags van den sabbath zal de priester die wiegelen; en gij zult op dien dag den zoon van een lam maken tot een brandoffer, voorts een minchah en een drankoffer. Brood echter of een gerooste of groene aar zult gij niet eten tot op dienzelfden dag. Daarna zult gij u tellen van den anderen dag van den sabbath, van den dag dat gij de garf der wiegeling zult gebracht hebben, zeven volledige sabbathen zullen het zijn, tot den anderen dag van den zevenden sabbath zult gij vijftig dagen tellen, en gij zult een nieuw geschenk aan Jehovah offeren; van uw woningen zult gij offeren het brood der wiegeling, gedeseemd zal het gebakken worden, als eerstelingen, voor Jehovah; behalve het brood zult gij offeren zeven lammeren, één var, en twee rammen, tot een brandoffer, met hun minchah en drankoffer”, Levit. xxiii: 10 tot 21; Deut. xvi: 9 tot 12. Wat deze afzonderlijke dingen aanduiden, kan men niet dan alleen door den inwendigen zin ervan weten; in dien zin zijn *de zaden* die in het veld worden gezaaid de ware dingen des geloofs die aan het goede worden ingeplant; met *den oogst* het rijp worden wanneer de goede dingen daaruit zijn; want *de tarwe* en *de gerst* zijn de goede dingen; en *de aar* of de halm waarin die zijn, zijn de ware dingen aldus aan de goede dingen toegevoegd; *de garf is* de reeks en de verzameling van zulke dingen, want de ware dingen zijn garfsgewijs gerangschikt; de *wiegeling* is de levendmaking, de ware dingen zijn immers niet eerder levend bij den mens dan wanneer zij in het goede zijn; *de priester* die de garf wiegelde, dat is, die de goede dingen van het ware levend maakte, beeldde den Heer uit, want uit Hem is het al des levens; dat dit geschiedde *des anderen daags van den sabbath*, betekende het heilige der verbinding van het goede en het ware; dat het eerder niet geoorloofd was *brood, de gerooste aar, of de groene aar te eten*, betekende het leven van het goede en de toeëigening ervan niet eerder; *het brood* is het goede der liefde, *de gerooste aar* is het goede der naastenliefde, *de groene aar* is het goede van het ware, en *eten* is toeëigenen; *dat van daar af zeven sabbathen zouden geteld worden tot aan het feest*, hetgeen geschiedde van daar af *op den vijftigsten dag*, betekende de volledige inplanting van het ware in het goede tot aan het eerste van den nieuwen staat; *het gedeseemde brood* dat dan werd geofferd, betekende het goede dat dan nog niet ten volle gezuiverd was; *de wiegeling* ervan betekende de levendmaking; *het brandoffer uit lammeren, een var, rammen, met de minchah, en de drankoffers*, betekenden den erediens van den Heer uit het hoedanige van dat goede. Dit zijn de dingen die met dit feest worden aangeduid, en met de dingen die verricht werden; uit welke dingen blijkt, dat de tweede staat der bevrijding van de verdoemenis, welke was de staat van de inplanting van het ware in het goede, was aangeduid. Omdat dit

feest het Feest der eerstelingen des oogstes werd genoemd, moet men weten, wat de oogst in het Woord betekent; het veld, waarin de oogst is, betekent in den breden zin het ganse menselijke geslacht, of de ganse wereld; in minder breden zin de Kerk; in strikteren zin den mens der Kerk; en in een nog strikteren zin, het goede dat in den mens der Kerk is, want dit neemt de ware dingen des geloofs op, zoals het veld de zaden. Uit de betekenis van het veld blijkt, wat de oogst betekent, namelijk in den breedsten zin den staat van het ganse menselijke geslacht ten aanzien van de opneming van het goede door het ware; in minder breden zin den staat der Kerk ten aanzien van de opneming van de ware dingen des geloofs in het goede; in strikteren zin den staat van den mens der Kerk ten aanzien van de opneming van de ware dingen des geloofs in het goede; in strikteren zin den staat van den mens der Kerk ten aanzien van die opneming; en in nog strikteren zin den staat van het goede ten aanzien van de opneming van het ware, aldus de inplanting van het ware in het goede. Uit deze dingen kan vaststaan, wat met den oogst wordt aangeduid in deze volgende plaatsen, zoals bij Mattheus: “Die het goede zaad zaait is de Zoon des mensen; *het veld* is de wereld; *het zaad* zijn de zonen des koninkrijks; *het onkruid* zijn de zonen van het boze koninkrijk; *de vijand* die het zaait, is de duivel; *de oogst* daarentegen is de voleinding der eeuw; *de maaiers* echter zijn de Engelen”, XIII: 37, 38, 39; het goede zaad zijn de ware dingen des geloofs uit den Heer, de Zoon des mensen is de Heer ten aanzien van de ware dingen der Kerk; de wereld, die het veld is, is het ganse menselijke geslacht; de zonen des koninkrijks, die het zaad zijn, zijn de ware dingen van het geloof der Kerk; de zonen van het boze koninkrijk, die het onkruid zijn, zijn de valse dingen van het geloof der Kerk; de duivel, die de vijand is en dat zaait, is de hel; de voleinding der eeuw, die de oogst is, is de laatste staat der Kerk ten aanzien van de opneming van de ware dingen des geloofs in het goede; de Engelen, die de maaiers zijn, zijn de ware dingen uit den Heer; dat zulke dingen met die woorden des Heren worden aangeduid, kan vaststaan uit den inwendigen zin ervan, waarover hier en daar in de ontvouwingen. Uit die dingen blijkt eveneens, hoe de Heer, toen Hij in de wereld was, heeft gesproken, namelijk door aanduidende dingen, terwille hiervan dat het Woord niet alleen zou zijn voor de wereld, maar ook voor den Hemel. In de Apocalypse: “Een Engel ging uit van den Tempel, roepende met een grote stem tot Hem die op de wolk zat: *Zend Uw sikkel*, en *maai*, omdat voor U het uur is gekomen *om te maaien*, omdat *de oogst der aarde dor is geworden*. Hij die op de wolk zat, zond dus *Zijn sikkel op de aarde*, en *de aarde werd afgemaaid*”, XIV: 15, 16; de oogst hier eveneens voor den laatsten staat der Kerk

ten aanzien van de opnemings van de ware dingen des geloofs in het goede. Bij Joël: “De priesters, de dienaren van Jehovah, hebben gerouwd, *het veld is verwoest*, het land rouwt omdat het koren is verwoest, de most is verdroogd, de olie kwijnt, de akkerlieden zijn beschaamd, de wijngaardeniers huilen om de tarwe en om de gerst, en *dat de oogst des velds is vergaan*”, I: 9, 10, 11; hier wordt beschreven de verwoesting der Kerk ten aanzien van de ware dingen des geloofs en de goede dingen der naastenliefde met zulke dingen die van het veld, den wijngaard, en den olijffboomgaard zijn; de Kerk zelf is het veld, en de laatste staat ervan die door den Heer de voleinding der eeuw werd genoemd, is de oogst. Bij denzelfde: “*Zend den sikkel in, omdat de oogst rap is geworden*; komt, daalt neder, omdat de pers vol is, de perskuipen lopen over, deswege dat hun boosheid groot is”, IV: 13; ook hier wordt met den oogst de voleinding der eeuw of de laatste staat der verwoeste Kerk aangeduid. Bij Jeremia: “Roeit uit van Babel den zaaier, en hem *die de sikkel grijpt in den oogsttijd*”, L: 16; bij denzelfde: “De dochter van Babel is zoals een *dorsvloer*, het is tijd om haar te treden, nog slechts een weinig wanneer *de tijd des oogstes komt*”, LI: 33; de tijd des oogstes voor den laatsten tijd der Kerk daar. Bij Jesaja: “Huilt gij schepen van Tharschisch, omdat Tyrus verwoest is, zodat er geen huis is; ook treedt niet wie ook binnen; de bewoners des eilands zijn stil, de koopman van Zidon, hij die over de zee gaat, zij hebben u vervuld; en door vele wateren het zaad van Schichor, *de oogst van den Nijl, haar inkomst*, zodat zij de koopwaren der natiën was”, XXIII: 1, 2, 3; de heilige dingen der Kerk, die hier worden beschreven, kan niemand weten dan alleen uit den inwendigen zin; een ieder weet, dat de heilige dingen des Hemels en der Kerk overal in het Woord zijn, en dat vandaar het Woord heilig is; in den zin der letter wordt daar gehandeld over de koopwaren van Tyrus en Zidon, die niet heilig zijn zonder een heiligen innerlijken zin; wat zij echter in dezen zin beteken, blijkt indien zij ontrold worden; de schepen van Tharschisch zijn de leerstellige dingen van het ware en het goede; Tyrus en Zidon zijn de erkentissen van het goede en het ware; geen huis zodat niet wie ook binnentreedt, is dat er niet langer het goede is waaraan het ware kan ingeplant worden; de bewoners des eilands die stil zijn, zijn de meer verwijderde goede dingen; het zaad van Schichor is het wetenschappelijk ware; de oogst van den Nijl, haar inkomst, is daaruit het goede buiten de Kerk.

9296. En het feest der inzameling in den uitgang des jaars, in uw inzamelen uw werken uit het veld; dat dit betekent den erediens uit een dankbaren animus vanwege de inplanting van het goede vandaar, aldus vanwege de wederverwekking en de volledige bevrijding van de verdoemenis, staat vast

uit de betekenis van het feest, zijnde de eredienst van den Heer en de dankzegging, waarover boven n. 9286, 9287, 9294, aldus de eredienst uit een dankbaren animus; uit de betekenis van de inzameling, wanneer het wordt gezegd van de inplanting van het ware in het goede, zijnde de inplanting zelf van het goede; uit de betekenis van den uitgang des jaars, zijnde het einde der werken; en uit de betekenis van in uw inzamelen uw werken uit het veld, zijnde de genieting en het nut van alle dingen die zijn ingeplant aan het goede; met de werken immers worden niet alleen de dingen aangeduid die van het veld zijn, maar ook die welke van den wijngaard en van den olijfboomgaard zijn, aldus die van de vrucht des lands zijn, zoals blijkt uit de beschrijving van dit feest bij Moscheh: “Het feest der tabernakelen zult gij u houden zeven dagen, *als gij zult ingezameld hebben van uw dorsvloer en van uw pers*; en Jehovah uw God zal u zegenen *in al uw inkomst*, en *in al het werk uwer handen*”, Deut. XVI: 13, 15, en elders: “Op den vijftienden dag der zevende maand, *wanneer gij de vrucht des lands zult ingezameld hebben*, zult gij vieren het feest van Jehovah zeven dagen”, Levit. XXIII: 39. Omdat met dit feest wordt aangeduid de eredienst van den Heer uit een dankbaren animus vanwege de inplanting van het goede, en zo vanwege de volledige bevrijding uit de verdoemenis, zal het hier eerst worden ontvouwd, wat de inplanting van het goede is. Het is eerder hier en daar getoond, dat de mens twee vermogens des levens heeft, namelijk het verstand en de wil; en dat het verstand is bestemd voor de opneming van het ware, en de wil is bestemd voor de opneming van het goede; er zijn immers twee dingen, waarop alle dingen in het heelal, zowel in den Hemel als in de wereld, betrekking hebben, namelijk het Ware en het Goede; daaruit blijkt ook, dat die twee het leven des mensen maken, en dat het Ware des geloofs en het Goede der naastenliefde zijn nieuwe leven maken, en dat er voor den mens, indien niet het ene en het andere aan hem is ingeplant geworden, niet het nieuwe leven is. Hoe het ware dat des geloofs is wordt ingezaaid en ingeplant aan den mens, is in de Kerk bekend; maar het is nog niet goed bekend, hoe het goede dat der naastenliefde is, dit wordt. De mens neemt, wanneer hij een klein kind is, dan het goede uit den Heer op, welk goede het goede der onschuld is, zodanig als de kleine kinderen het hebben; dit goede maakt het initialement van den nieuwen wil bij den mens, en het groeit met den opvolgenden leeftijd volgens het leven der onschuld met de kameraden, en volgens het leven der rechtschapenheid en der gehoorzaamheid jegens de ouders en de meesters, maar meer bij hen die zich daarna laten wederverwekken; dit voorziet de Heer en Hij voorziet daarin volgens den staat van het volgende leven, want in al het tegenwoordige

voorziet de Heer het boze en voorziet in het goede, en dit van den eersten draad des levens aan tot in het eeuwige. Daarna wordt, wanneer de mens opgroeit, en aanvangt uit zich te denken, voor zoveel als hij dan wordt weggevoerd door de verkwikkelijke dingen van de liefden van zich en van de wereld, voor zoveel dat nieuwe willijke of dat initiament van den nieuwen wil gesloten; en voor zoveel als hij niet door die verkwikkelijke dingen wordt weggevoerd, voor zoveel wordt dit geopend, en eveneens vervolmaakt. Maar hoe dat wordt vervolmaakt, door de inplanting van het ware, zal nu worden gezegd; dat nieuwe willijke, hetwelk is uit het goede der onschuld, is het habitakel waardoor de Heer bij den mens binnentreedt, en den mens opwekt om het goede te willen, en uit willen het goede te doen; deze invloed werkt bij den mens voor zoveel als hij van de boze dingen aflaat; daarvandaan heeft hij het vermogen van te weten, gewaar te worden, te bespiegelen, en te verstaan de zedelijke en de burgerlijke ware en goede dingen volgens het verkwikkelijke van het nut; daarna vloeit de Heer door dat goede in de ware dingen van de leer der Kerk in die bij den mens zijn, en roept uit het geheugen zulke dingen op die het nut des levens van dienst zijn, en plant deze aan het goede in, en vervolmaakt dat; vandaar is het dat het goede bij den mens geheel en al volgens het nut des levens is; indien het nut des levens is voor den naaste, dat is, voor het goede van den medeburger, van het vaderland, van de Kerk, van den Hemel, en voor den Heer, dan is dat goede het goede der naastenliefde; doch indien het nut des levens is alleen voor zichzelf en voor de wereld, dan wordt dat initiament van den nieuwen wil gesloten, en wordt beneden dat een willijke gevormd uit de boze dingen der liefden van zich en van de wereld, en daaruit een verstandelijke uit de valse dingen; dit willijke is gesloten van boven en geopend beneden, dat is, gesloten naar den Hemel, en geopend naar de wereld. Uit deze dingen blijkt, hoe de ware dingen aan het goede worden ingeplant, en dat vormen; voorts eveneens dat de mens, wanneer hij in het goede is, in den Hemel bij den Heer is, want, zoals boven is gezegd, de nieuwe wil, waar het goede der naastenliefde is, is het habitakel des Heren, bijgevolg de Hemel bij den mens; en het nieuwe verstandelijke daaruit is als het ware de tabernakel waardoor er ingang en uitgang is. Zulke dingen in het gemeen en in het bijzonder werden uitgebeeld door dit feest, hetwelk het feest der inzameling der vruchten des lands, en het feest der tabernakelen werd geheten. Dat het zo is, blijkt uit de instelling van dit feest, waarover aldus bij Moscheh: “Op den vijftienden dag der zevende maand, wanneer gij de vrucht des lands zult ingezameld hebben, zult gij het feest van Jehovah viereen zeven dagen; op den eersten dag is sabbath, en op den achtsten dag sabbath. En gij

zult u nemen op den eersten dag de vrucht van den boom der eer, twijgen van palmen, en een tak van een dichten boom, en wilgen van een bergstroom, en gij zult u verblijden vóór Jehovah uw God zeven dagen. Alle inboorling van Israëel, zij zullen wonen in tabernakelen; opdat uw geslachten weten, dat Ik de zonen Israëls in tabernakelen heb doen wonen, toen Ik hen uit het land van Egypte heb uitgeleid”, Levit. xxiii: 39 tot 44. En elders: “Het feest der tabernakelen zult gij u houden zeven dagen, wanneer gij zult ingezameld hebben van uw dorsvloer en van uw pers; gij zult u verblijden op dat feest, gij, uw zoon, en uw dochter, en uw dienstknecht, en uw dienstmaagd, en de Leviet, en de vreemdeling, en de wees en de weduwe, die in uwe poorten zijn; alleszins zult gij blijde zijn”, Deut. xvi: 13 tot 26. Dat de staat van het goede ingeplant door het ware uit den Heer, aldus de staat des Hemels bij den mens, door dit feest werd uitgebeeld, blijkt uit den inwendigen zin van alle dingen die daar worden vermeld; in dien zin immers wordt met *den vijftienden dag der zevende maand*, aangeduid het einde van den vorigen staat, en de aanvang van den nieuwen staat; dat *de vijftiende* dat is, zie men in n. 8400; en eveneens *de zevende*, n. 728, 6508, 8976, 9228; met *de vrucht des lands*, die dan is *ingezameld*, wordt aangeduid het goede der naastenliefde, n. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847, 3146, 7690, 7692; het eendere met *de inzameling van den dorsvloer en van de pers*; het *koren* immers, dat van *den dorsvloer is*, is het goede van het ware, n. 5295, 5410; de *wijn* die van de *pers is*, is het ware uit het goede, n. 6377; en de *olie* die ook van de *pers is*, is het goede waaruit het ware is, n. 886, 3728, 4582, 4638; met *den sabbath* op den eersten dag, en met *den sabbath op den achtsten dag* wordt de verbinding aangeduid van het ware met het goede, en wederkerig van het goede met het ware; dat *de sabbath* de verbinding van het ware en het goede is, n. 8495, 8510, 8890, 8893, 9274; dat *de achtste dag* ook een sabbath werd geheten, komt omdat met *acht* de aanvang van den nieuwen staat werd aangeduid, n. 2044, 8400 einde; met *de vrucht van den boom der eer*, die *zij zouden nemen op den eersten dag*, werd aangeduid de feestelijkheid en de vreugde vanwege het ingeplante goede, weswege er volgt *opdat gij u zult verblijden voor Jehovah*; met *de twijgen van palmen* de inwendige ware dingen van dat goede, n. 8369; met den *tak van een dichten* of *dooreengevlochten boom*, de uitwendige ware dingen van het goede, of de wetenschappelijke dingen, n. 2831, 8133; en met *de wilgen van den bergstroom* de nog uiterlijker ware dingen, die van de zinlijke dingen des lichaams zijn; met *de tabernakelen waarin zij zeven dagen zouden wonen*, wordt aangeduid het heilige der liefde uit den Heer, en wederkerig tot den Heer, n. 414, 1102, 2145, 2152, 3312, 3391, 4391, 4599; en dat het heilige van het één-zijn is,

n. 8666; met *den inboorling van Israël* worden aangeduid degenen die in het goede der naastenliefde zijn, aldus eveneens abstract genomen dat goede, n. 3654, 4598, 5801, 5803, 5806, 5812, 5817, 5819, 5826, 5833, 6426, 7957; met *de blijdschap van allen alsdan*, werd aangeduid de vreugde zodanig als zij haar hebben die in het goede uit den Heer zijn, aldus zodanig als zij haar hebben die in den Hemel zijn, want wie in het goede der naastenliefde is uit den Heer, die is in den Hemel bij den Heer; deze dingen zijn het, terwille waarvan dat feest was.

9297. Drie malen in het jaar zal gezien worden alle manlijke tot de aangezichten van den Heer Jehovah; dat dit betekent de aanhoudende verschijning en aanwezigheid des Heren zo ook in de ware dingen des geloofs, staat vast uit de betekenis van drie malen in het jaar, zijnde het volledige en het aanhoudende, waarover n. 4495, 9198; uit de betekenis van gezien worden, zijnde de verschijning en de aanwezigheid, waarover n. 4198, 5975, 6893; uit de betekenis van den manlijke, zijnde het ware des geloofs, waarover n. 2046, 7838; en uit de betekenis van de aangezichten, wanneer het Jehovah betreft, dat is, den Heer, zijnde het Goddelijke Goede der Goddelijke Liefde, of de Barmhartigheid, waarover n. 222, 223, 5585, 7599; en omdat het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde Jehovah Zelf of de Heer is, wordt derhalve met gezien worden tot de aangezichten van den Heer Jehovah, het eendere aangeduid als met gezien worden door den Heer; het is ook de Heer, Die den mens ziet, en Zich bij hem vertoont, en hem geeft dat hij Hem ziet, aldus ziet den mens den Heer niet uit zich, maar uit den Heer bij hem. Hoe het wordt verstaan dat er een aanhoudende verschijning en aanwezigheid van den Heer is ook in de ware dingen des geloofs, zal in het kort worden gezegd; de aanwezigheid van den Heer bij den mens is in het goede bij hem, omdat het goede zijn leven maakt, niet echter het ware, tenzij voorzover het uit het goede is; vandaar komt het, zoals boven in n. 9296 is gezegd, dat het habitakel des Heren is in het goede der onschuld bij den mens; wanneer dus de mens is wederverwekt, dan is de Heer niet slechts aanwezig in het goede bij hem, maar ook in de ware dingen die uit het goede zijn, want de ware dingen hebben dan het leven uit het goede, en zijn het goede in den vorm, waardoor het hoedanige van het goede kan ontwaard worden; het zijn deze ware dingen die het nieuwe verstand van den mens maken, dat één maakt met zijn nieuwen wil; want, zoals eerder is gezegd, alle dingen hebben betrekking op het ware en op het goede, en het verstand van den mens is bestemd voor de ware dingen, doch de wil voor het goede, waaruit de ware dingen zijn; daaruit blijkt, hoe het moet worden verstaan, dat dan

de verschijning en de aanwezigheid des Heren ook is in de ware dingen des geloofs; dit zijn de dingen die daarmede worden aangeduid dat drie malen in het jaar zal gezien worden alle manlijke tot de aangezichten van den Heer Jehovah; vandaar wordt er gezegd dat zal gezien worden *de manlijke*, omdat met den manlijke het ware des geloofs wordt aangeduid; en derhalve wordt er gezegd tot *de aangezichten van den Heer Jehovah*, omdat met Jehovah het Goddelijk Zijn wordt aangeduid, en met den Heer het Goddelijk Bestaan uit het Zijn; vandaar is het Zijn bij den mens het goede, en is het Bestaan daaruit het ware. Het wordt in de Kerk gezegd, dat het geloof is uit den Heer, maar men moet weten dat het geloof dat uit de naastenliefde is, uit den Heer is, niet echter het geloof gescheiden van de naastenliefde, want dit geloof is uit het eigene, en wordt het overredende geloof genoemd, waarover in de Leer der Naastenliefde en des Geloofs vóór het volgende Hoofdstuk. De mens kan weten, of het geloof bij hem is uit den Heer dan wel uit hemzelf; wie wordt aangedaan door de ware dingen alleen terwille van de faam der geleerdheid, opdat hij eerbewijzen en schatten gewint, en niet terwille van het goede nut des levens, die is in het overredende geloof, hetwelk uit hemzelf is, en niet uit den Heer. Er zijn ook de theoretische dingen van het ware des geloofs, en er zijn de practische; wie de theoretische dingen beschouwt terwille van de practische, en gene ziet in deze, en zo uit de ene en de andere verbonden het goede nut des levens, en door gene en deze wordt aangedaan terwille van dit einddoel, die is in het geloof uit den Heer; de oorzaak hiervan is deze, dat het nut des levens, hetwelk het einddoel is, het goede bij hem is, en alle dingen volgens het nut des levens worden geformeerd; het zijn de ware dingen des geloofs waardoor de forming geschiedt. Dat het aldus is, blijkt duidelijk uit hen die in het andere leven zijn; allen, hoevelen het daar ook zijn, worden teruggebracht tot den staat van hun goede of tot den staat van hun boze, aldus tot het nut van hun leven, dat het einddoel is geweest, dat is, dat zij boven alle dingen hadden liefgehad, en dat vandaar het verkwikkelijke zelf van hun leven was geweest; tot dit worden allen teruggebracht; de ware of de valse dingen die één hebben gemaakt met dat nut, blijven terug, en eveneens worden er verscheidene bij opgenomen, die zich met de vorige verbinden, en het nut vervolledigen, en maken dat het nut in zijn vorm zelf verschijnt. Vandaar komt het, dat de geesten en de Engelen de vormen van hun nut zijn, de boze geesten de vormen van een boos nut, dezen zijn in de hel; de goede geesten of de Engelen de vormen van een goed nut, dezen zijn in den Hemel; vandaar is het eveneens, dat de geesten bij hun tegenwoordigheid terstond worden gekend hoedanig zij zijn, de ware dingen des geloofs uit

het aangezicht en de schoonheid ervan ten aanzien van den vorm, en het goede zelf, dat het nut is, uit het vuur der liefde daar dat de schoonheid levend maakt, en eveneens uit de sfeer die van hen uitgolft. Uit deze dingen wederom kan vaststaan, wat de aanwezigheid des Heren in de ware dingen des geloofs is.

9298. Niet zult gij slachtofferen op het gedeseemde het bloed Mijns slachtoffers; dat dit betekent dat de eredienst van den Heer uit de ware dingen der Kerk niet moet vermengd worden met de valse dingen uit het boze, staat vast uit de betekenis van slachtofferen en van het slachtoffer, zijnde de eredienst van den Heer, waarover n. 922, 923, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519, 6905, 8680, 8936; uit de betekenis van het gedeseemde, zijnde het vervalste en het valse uit het boze, waarover n. 2342, 7906, 8051, 8058; en uit de betekenis van het bloed, zijnde het ware uit het goede, aldus het ware der Kerk, waarover n. 4735, 6978, 7317, 7326, 7846, 7850, 7877, 9127; daaruit blijkt, dat met niet zult gij slachtofferen op het gedeseemde het bloed Mijns slachtoffers, wordt aangeduid dat de eredienst van den Heer uit de ware dingen der Kerk niet moet vermengd worden met de valse dingen uit het boze. Wat het valse uit het boze is, en wat het valse niet uit het boze, zie men in n. 1679, 2408, 4729, 6359, 7272, 8298, 9258. Dat de ware dingen uit het goede, die de ware dingen der Kerk zijn, niet moeten vermengd worden met de valse dingen uit het boze, is omdat zij volstrekt niet samenstemmen, zij zijn immers tegenstrijdig, waarvandaan er botsing is, tengevolge waarvan óf het goede zal vergaan, óf het boze zal verstrooid worden, het goede immers is uit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer, en het boze is uit de hel. Er bestaan weliswaar ware dingen bij de bozen, en eveneens valse dingen bij de goeden, maar de ware dingen bij de bozen worden niet vermengd met de valse dingen uit het boze bij hen, zolang zij alleen in het geheugen zijn, en dienen als middelen tot het boze, zolang zij zijn zij immers zonder leven; maar indien de ware dingen worden vervalst om het boze te begunstigen, hetgeen ook geschiedt door een averechtse uitlegging, dan worden zij vermengd, waarvandaan de ontwijding van het ware is; en hoedanig deze is, zie men in n. 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3399, 3402, 3489, 4601, 6348, 6959, 6960, 6963, 6971, 8394, 8943, 9188. Dat het verboden was te slachtofferen op het gedeseemde, blijkt uit deze wet aangaande de minchah, die tegelijk met het slachtoffer op het altaar werd aangestoken, waarover aldus bij Moscheh: *“Alle minchah die gij tot Jehovah zult brengen, zal niet gedeseemd worden toegemaakt, en enig zuurdesem en enige honing niet, waarvan gij Jehovah een vuuroffer zult aansteken”*, Levit. II: II. Uit deze dingen staat vast, dat de ontwijding van het ware met deze wet

wordt aangeduid; derhalve wordt eveneens gezegd het bloed des slachtoffers, niet het slachtoffer, omdat het bloed het ware uit het goede is.

9299. En niet zal vernachten het vet Mijns feestes tot aan den morgen; dat dit betekent het goede van den eredienst niet uit het eigene, maar uit den Heer steeds nieuw, staat vast uit de betekenis van vernachten, zijnde dat wat uit het eigene is, want met den nacht wordt in het Woord het boze en het valse aangeduid, n. 221, 709, 6000, 7776, 7851, 7870, 7947, aldus eveneens het eigene, omdat het eigene van den mens niets dan het boze en het valse is, n. 210, 215, 694, 874, 875, 876, 987, 1023, 1044, 4318, 5660, 5786, 8480; uit de betekenis van het vet of van de vettigheid, zijnde het goede der liefde, waarover n. 353, 5943, hier het goede der liefde in den eredienst, omdat er wordt gezegd het vet des feestes; het feest immers is de eredienst, n. 9286, 9287, 9294; en uit de betekenis van den morgen, zijnde de Heer en Zijn Komst, zoals kan vaststaan uit hetgeen over den morgen is getoond in n. 2405, 2780, 5962, 8426, 8427, 8812; vandaar wordt hier met den morgen, waar wordt gehandeld over het goede van den eredienst niet uit het eigene, aangeduid dat uit den Heer steeds nieuw.

9300. Het eerste der eerstelingen van uw grond zult gij brengen in het huis van uw God; dat dit betekent dat alle ware dingen van het goede en alle goede dingen van het ware heilig zijn, omdat zij uit den Allenen Heer zijn, staat vast uit de betekenis van de eerstelingen van den grond, zijnde dat de goede en de ware dingen der Kerk aan den Allenen Heer moeten worden toegekend; dat de eerstelingen die dingen zijn, zie men in n. 9223; en dat de grond de Kerk is, n. 566, 1068; het eerste der eerstelingen wordt gezegd, omdat dit het primaire zal zijn; de goede en de ware dingen immers hebben hun leven uit den Heer, en zij hebben dan het leven uit den Heer, wanneer zij aan Hem worden toegekend; en uit de betekenis van brengen in het huis Gods, zijnde tot den Heer, opdat zij heilig zijn; dat het huis Gods de Heer is, zie men in n. 3720; en dat al het heilige uit den Heer is, n. 9229; uit welke dingen blijkt, dat met het eerste der eerstelingen van uw grond zult gij brengen in het huis Gods, wordt aangeduid dat alle ware dingen van het goede en alle goede dingen van het ware heilig zijn omdat zij uit den Allenen Heer zijn. De ware dingen van het goede en de goede dingen van het ware wordt gezegd, omdat bij den mens die wordt wederverwekt, en te meer bij hem die is wederverwekt, de ware dingen zijn van het goede, en de goede dingen zijn van het ware, de ware dingen immers maken het leven van het verstand, en het goede het leven van den wil; en bij den wederverwekten mens maken het verstand en de wil één gemoed; en hebben wederkerig gemeenschap, de ware dingen die des

verstands zijn met het goede dat des wils is, en het goede dat des wils is, met de ware dingen die des verstands zijn; zij vloeien beurtelings in, nauwelijks anders dan het bloed uit het hart in de longen, en van daar terug in het hart, en daarna uit de linker hartkamer in de slagaderen en uit deze door de aderen wederom in het hart; een zodanige idee kan men hebben aangaande de wederkerige werking van het goede en het ware bij den mens uit zijn verstand in den wil, en uit zijn wil in het verstand; dat men uit de longen en het hart een idee, vooral aangaande de wederkerige werking van het ware des geloofs en van het goede der naastenliefde in het verstand en den wil kan krijgen, is omdat de longen overeenstemmen met de ware dingen die des geloofs zijn, en het hart met het goede dat der liefde is, n. 3635, 3883 tot 3896; vandaar is het eveneens, dat met het hart in het Woord wordt aangeduid het leven des wils, en met de ziel het leven des geloofs, n. 9050. Dat men uit die dingen een idee aangaande de ware dingen die des verstands zijn en aangaande het goede dat des wils is kan vormen, is omdat alle dingen die des geloofs en die der liefde zijn, een idee met zich mededragen uit zulke dingen die de mens weet, want de mens kan zonder een idee uit de dingen die te weten en te voelen zijn bij hem niet denken; en de mens denkt dan juist, ook over de dingen die des geloofs en der liefde zijn, wanneer hij uit de overeenstemmingen denkt, want de overeenstemmingen zijn natuurlijke waarheden, waarin zoals in spiegels de geestelijke waarheden worden uitgebeeld; weswege voor zoveel als buiten dezelve de ideeën der denking aangaande de geestelijke dingen worden opgevat, de ideeën voor even zoveel worden opgevat 6f uit de begoochelingen der zinnen óf uit incongruente dingen. Hoedanige ideeën de mens heeft aangaande de dingen die des geloofs en der liefde zijn, blijkt duidelijk in het andere leven, want daar worden de ideeën helder doorvat. Dat er wordt gezegd dat de ware dingen des geloofs betrekking hebben op het verstand van den mens, en het goede der naastenliefde op zijn wil, kan verschijnen als niet samenpassend voor hen die zeggen en zich daarin bevestigen, dat de dingen die des geloofs zijn eenvoudig moeten geloofd worden, omdat de natuurlijke mens en diens verstandelijke niet wat ook aangaande zulke dingen vat, en omdat het geloof niet uit den mens is, maar uit den Heer; maar nochtans erkennen en geloven dezelfden, dat de mens wordt verlicht in de ware dingen, en wordt ontstoken door het goede, wanneer hij het Woord leest, en dat hij, wanneer hij wordt verlicht, dan doorvat wat waar en niet waar is; ook noemen zij degenen verlichten die meer dan de anderen de waarheden uit het Woord hebben ontdekt. Daaruit blijkt, dat zij die worden verlicht, zien en doorvatten van binnen in zich of iets waar, dan wel niet waar is. Wat dan van binnen

wordt verlicht, is hun verstandelijke, en wat dan van binnen wordt ontstoken, is hun willijke; maar indien het het echte ware des geloofs is waarin zij worden verlicht, en het echte goede der naastenliefde waarin zij worden ontstoken, dan is het het verstandelijke van den inwendigen mens dat wordt verlicht, en het willijke van den inwendigen mens dat wordt ontstoken; anders is het gesteld indien het niet het echte ware des geloofs is, en niet het echte goede der naastenliefde; zij die in deze dingen zijn, ook zij die in de valse en de boze dingen zijn, kunnen weliswaar de ware dingen der Kerk bevestigen, maar niet uit het innerlijke zien, en doorvatten of het ware dingen zijn; vandaar is het, dat de meesten blijven in de leerstellige dingen van hun Kerk, waarin zij geboren zijn, en slechts die dingen bevestigen, en dezen zouden zich ook bevestigd hebben in de grootste ketterijen, zoals in het Socianisme en in het Judaïsme, indien zij uit zulke ouders waren geboren. Uit deze dingen blijkt, dat het verstandelijke wordt verlicht bij hen die in de aandoening van het ware uit het goede zijn, niet echter bij hen die in de aandoening van het ware uit het boze zijn. Bij hen die in de aandoening van het ware uit het goede zijn, wordt het verstandelijke van den inwendigen mens verlicht, en wordt het willijke van den inwendigen mens ontstoken; doch bij hen die in de aandoening van het ware uit het boze zijn, wordt het verstandelijke van den inwendigen mens niet verlicht, noch het willijke van den inwendigen mens ontstoken; de oorzaak hiervan is deze, dat dezen natuurlijke mensen zijn; vandaar komt het, dat zij het verdedigen dat de natuurlijke mens niet de dingen kan vatten die des geloofs zijn. Dat het het verstand is dat verlicht wordt door de ware dingen des geloofs, en de wil die wordt ontstoken door het goede der naastenliefde, bij hen die in de aandoening van het ware uit het goede zijn, en vandaar innerlijke en geestelijke mensen zijn, blijkt duidelijk uit de zelfden in het andere leven; zij zijn daar in het verstand van alle dingen die des geloofs zijn, en in den wil van alle dingen die der naastenliefde zijn, hetgeen zij ook helder doorvatten; vandaar hebben zij een inzicht en wijsheid die onuitsprekelijk is; zij zijn immers na het afleggen van het lichaam in het innerlijk verstand dat verlicht werd in de wereld, en in den innerlijken wil die ontstoken werd in de wereld; maar hoe zij toen werden verlicht en ontstoken, hebben zij niet kunnen doorvatten, omdat zij toen dachten in het lichaam en uit zulke dingen die der wereld zijn. Uit deze dingen nu staat vast, dat de ware dingen des geloofs het leven des eerstands maken, en het goede der naastenliefde het leven des wils maakt, aldus dat het verstand aanwezig moet zijn in de dingen die des geloofs zijn, en de wil in de dingen die der naastenliefde zijn, of, wat hetzelfde is, dat het die beide vermogens zijn,

waarin het geloof en de naastenliefde uit den Heer invloeit, en dat zij volgens hun staat worden opgenomen, aldus dat nergens dan in die vermogens bij den mens het habitakel van den Heer is. Hoe het verder met deze dingen is gesteld, daaromtrent kan men een idee vormen uit de dingen die aangaande den Inwendigen en aangaande den Uitwendigen mens in n. 6057, 9279 zijn gezegd, namelijk dat de Inwendige mens is geformeerd tot het beeld des Hemels, en de Uitwendige tot het beeld der wereld, en dat zij bij wie de Inwendige mens niet is geopend, niets zien uit den Hemel, en dat de dingen die zij uit de wereld aangaande den Hemel zien, donkerheid zijn, en dat zij derhalve geen geestelijke idee kunnen hebben aangaande zulke dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn; vandaar komt het eveneens, dat zij zelfs niet kunnen vatten wat het Christelijk goede of wat de naastenliefde is, en wel dermate dat zij vast en zeker denken dat in de ware dingen alleen, die zij des geloofs noemen, het leven des Hemels bestaat, en ook dat dit er kan zijn bij allen, wie dan ook, die het vertrouwen des geloofs hebben, hoewel zij niet het leven des geloofs hebben; hoezeer dezen verblind zijn aangaande het leven des geloofs, hetwelk de naastenliefde is, blijkt duidelijk hieruit, dat zij in het geheel niet letten op de duizenden dingen aangaande het goede des levens, die de Heer Zelf heeft geleerd, en dat zij, wanneer zij het Woord lezen, die dingen terstond achter het geloof naar den rug werpen, en aldus voor zichzelf en voor de anderen verbergen; vandaar is het eveneens, dat zij de dingen die van het goede zijn, dat is, die van de naastenliefde en van haar werken zijn, uit de leer der Kerk in een lagere leer werpen, die zij de zedelijke theologie noemen, welke zij natuurlijk en niet geestelijk maken; terwijl toch na den dood het leven der naastenliefde blijft, en slechts zoveel van het geloof als met dat leven samenstemt, dat is, zoveel van de denking aangaande de ware dingen des geloofs als er van den wil van het goede is volgens die dingen. Dat zij die in het geloof zijn uit het goede, zich kunnen bevestigen uit onverschillig welke wetenschappelijke dingen, en door die het geloof versterken, zie men in n. 2454, 2568, 2588, 4156, 4293, 4760, 5201, 6047, 8629.

9301. Niet zult gij een bokje koken in de melk zijner moeder; dat dit betekent dat het goede der onschuld van den Tateren staat niet verbonden moet worden met het ware der onschuld van den vroegeren staat, staat vast uit de betekenis van koken, zijnde verbinden, waarover n. 8496; uit de betekenis van het bokje, zijnde het goede der onschuld, waarover n. 3519, 4871; en uit de betekenis van de melk, zijnde het ware der onschuld, waarover n. 2184, 3183; vandaar is de melk der moeder het ware der eerste onschuld; uit deze dingen blijkt, dat met niet zult gij een bokje koken in de melk zijner moeder, wordt

aangeduid dat het goede der onschuld van den lateren staat niet verbonden moet worden met het ware der onschuld van den vroegeren staat; dit is een hemelse verborgenheid, waaruit die wet voortvloeit; alle wetten immers en alle gerichten en inzettingen, die aan de zonen Israëls werden gegeven, bevatten verborgenheden des Hemels, waarmede zij ook overeenstemmen. Maar hoe deze verborgenheid moet worden verstaan, namelijk dat het goede der onschuld van den lateren staat niet moet verbonden worden met het ware der onschuld van den vroegeren staat, zal in het kort gezegd worden; de onschuld van den vroegeren staat is de onschuld die is van de kleine kinderen en de knapen, en de onschuld van den lateren staat is de onschuld die is van de volwassenen en de grijsaards die in het goede der liefde tot den Heer zijn; de onschuld der kleine kinderen en der knapen is uitwendig, en woont in een dichte onwetendheid, doch de onschuld der grijsaards is inwendig, en woont in de wijsheid; aangaande het verschil van de ene en de andere zie men n. 2305, 2306, 3183, 3495, 4797. De onschuld die woont in de wijsheid, is weten, erkennen en geloven, dat men niets kan verstaan, en niets kan willen uit zichzelf, en vandaar dat men niets wil verstaan en willen uit zichzelf, maar alleen uit den Heer; voorts dat al wat men meent uit zichzelf te verstaan het valse is; en dat al wat men meent uit zichzelf te willen het boze is; deze staat des levens is de staat der onschuld van den lateren staat, waarin allen zijn die in den derden Hemel zijn, die de Hemel der onschuld wordt genoemd; vandaar is het, dat die in de wijsheid zijn, omdat dat wat zij verstaan en dat wat zij willen, uit den Heer is. Maar de onschuld die woont in de onwetendheid, zodanig als bij de kleine kinderen en de knapen, is geloven dat alle dingen die zij weten en denken, en eveneens de dingen die zij willen, in hen zijn, en dat alle dingen die zij vandaar spreken en doen, uit hen zijn; dat deze dingen begoochelingen zijn vatten zij niet; de ware dingen welke van die onschuld zijn, worden voor het grootste deel gegrond op de begoochelingen van de uitwendige zinnen, die evenwel uiteengeslagen moeten worden naarmate de mens voortschrijdt tot de wijsheid. Uit deze weinige dingen kan vaststaan, dat het goede der onschuld van den lateren staat niet moet worden verbonden met het ware der onschuld van den vroegeren staat.

9302. *Vers 20 tot 30. Zie, Ik zend een Engel vóór u, om u te behoeden in den weg, en om u voort te leiden tot de plaats, die Ik heb bereid. Hoed u voor Zijn aangezicht, en hoor Zijn stem, opdat gij Hem niet verbittert, omdat Hij niet zal verdragen ulieder overtreding, omdat Mijn Naam in het midden van Hem is. Omdat indien gij al horende zult gehoord hebben Zijn stem, en zult gedaan hebben al wat Ik zal spreken, zo zal Ik als onvriend handelen tegen uw*

onvrienden, en zal Ik als vijand handelen tegen uw vijanden. Wanneer Mijn Engel vóór u zal gegaan zijn, en u zal voortgeleid hebben tot den Emorriet, en den Chittiet, en den Perisiet, en den Kanaäniet, den Chiviet en den Jebusiet, en Ik hem zal hebben afgehouden. Gij zult u niet inkrommen voor hun goden, en gij zult hen niet dienen, en gij zult niet doen volgens hun werken, omdat gij al vernietigende hen zult vernietigen, en gij al verbrekende hun opgerichte beelden zult verbreken. En gij zult Jehovah uw God dienen, en Hij zal zegenen uw brood en uw wateren, en Ik zal de ziekte uit het midden van u verwijderen. Er zal geen misdachtige en onvruchtbare in uw land zijn; het getal uwer dagen zal Ik vervullen. Mijn schrik zal Ik zenden vóór u, en Ik zal al het volk verwarren, tot wie gij zult gekomen zijn, en Ik zal geven al uw onvrienden tot u den nek. En Ik zal de horzel zenden vóór u, en zij zal uitdrijven den Chiviet, den Kanaciniet en den Chittiet van vóór u. Ik zal hem niet uitdrijven van vóór u in één jaar, opdat niet bij geval het land verlaten zij, en op u het wilde dier des velds worde vermenigvuldigd. Beetje bij beetje zal Ik hem uitdrijven van vóór u, totdat gij zult vrucht gemaakt hebben, en het land zult erven. Zie, Ik zend een Engel vóór u, betekent den Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke; om u te behoeden in den weg, betekent Zijn Voorzienigheid en behoeden voor de valse dingen van het boze; om u voort te leiden tot de plaats die Ik heb bereid, betekent het binnenleiden door Hem in den Hemel volgens het goede des levens en des geloofs; hoed u voor Zijn aangezicht, betekent de heilige vreze; en hoor Zijn stem, betekent de gehoorzaamheid aan de geboden die uit Hem zijn; opdat gij Hem niet verbittert, betekent het zich afkeren van Hem door de valse dingen uit het boze; omdat Hij niet zal verdragen ulieder overtreding, betekent omdat die met de ware dingen uit het goede in strijd zijn; omdat Mijn Naam in het midden van Hem is, betekent dat uit Hem al het goede der liefde en ware des geloofs is; omdat indien gij al horende zult gehoord hebben Zijn stem, betekent het onderricht aangaande de geboden des geloofs, en de opneming; en zult gedaan hebben al wat Ik zal spreken, betekent het volgzaam uit het geloof en de liefde; zo al Ik als onvriend handelen tegen uw onvrienden, betekent dat de Heer zal afwenden alle valse dingen uit het boze; en zal Ik als vijand handelen tegen uw vijanden, betekent dat Hij zal afwenden alle boze dingen waaruit de valse dingen zijn; wanneer Mijn Engel vóór u zal gegaan zijn, betekent het leven volgens de geboden des Heren; en u zal voortgeleid hebben tot den Emorriet, en den Chittiet, en den Perisiet, en den Kanaäniet, den Chiviet en den Jebusiet, en Ik hem zal hebben afgehouden, betekent wanneer de Heer heeft beschermd tegen de boze en de valse dingen die de Kerk bestoken, en deze zal weggeruimd hebben; gij

zult u niet inkrommen voor hun goden, betekent dat de valse dingen van het boze niet moeten worden vereerd; en gij zult hen niet dienen, betekent dat zij ook niet moeten worden gehoorzaamd; en gij zult niet doen volgens hun werken, betekent dat de boze dingen des levens niet moeten worden nagevolgd; omdat gij al vernietigende hen zult vernietigen, betekent dat de boze dingen geheel en al moeten worden weggeruimd; en gij al verbrekende hun opgerichte beelden zult verbreken, betekent eender de valse dingen van den eredienst; en gij zult Jehovah uw God dienen, betekent den eredienst van den Allenen Heer; en Hij zal zegenen uw brood en uw wateren, betekent de aanwassing van het goede der liefde en van het ware des geloofs; en Ik zal de ziekte uit het midden van u verwijderen, betekent de bescherming tegen de vervalsingen van het ware en tegen de echtbrekingen van het goede; er zal geen misdrachtige en onvruchtbare in uw land zijn, betekent dat de goede en de ware dingen in hun orde in een aanhoudende voortschrijding zullen voortgaan; het getal uwer dagen zal Ik vervullen, betekent tot aan den vollen staat; Mijn schrik zal Ik zenden vóór u, betekent den schrik van hen die in de boze dingen van het valse zijn, voor de ware dingen van het goede; en Ik zal al het volk verwarren, betekent de verbijstering van alle valse dingen; tot wie gij zult gekomen zijn, betekent vanwege de tegenwoordigheid des Heren; en Ik zal geven al uw onvrienden tot u den nek, betekent de vlucht en de verdoemenis van de valse dingen; en Ik zal de horzel zenden vóór u, betekent de ontsteltenis van hen die in de valse dingen uit het boze zijn; en zij zal uitdrijven den Chiviet, den Kanaaniet en den Chittiet van vóór u, betekent de vlucht van de valse dingen uit de boze dingen; Ik zal hem niet uitdrijven van vóór u in één jaar, betekent niet een haastige vlucht of verwijdering ervan; opdat niet bij geval het land verlaten zij, betekent de tekortkoming alsdan en slechts weinig van het geestelijk leven; en op u het wilde dier des velds worde vermenigvuldigd, betekent den toevloed van de valse dingen uit de verkwikkelijke dingen van de liefden van zich en van de wereld; beetje bij beetje zal Ik hem uitdrijven van vóór u, betekent de verwijdering bij graden volgens de orde; totdat gij zult vrucht gemaakt hebben, betekent volgens de aanwassing van het goede; en het land zult erven, betekent tot men in het goede is, aldus wederverwekt is.

9303. Zie, Ik zend een Engel vóór u; dat dit betekent den Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, staat vast uit de betekenis van zenden, wanneer over den Heer wordt gehandeld, zijnde voortgaan, waarover n. 6831, hier maken dat het voortga; en uit de betekenis van den Engel, zijnde hij die voortgaat, want Engel in de Oorspronkelijke Taal betekent den Gezondene,

daarvandaan is de afleiding van dit woord, en met den Gezondene wordt het Voortgaande aangeduid, zoals kan vaststaan uit de in n. 6831 aangehaalde plaatsen uit het Woord; daaruit blijkt, dat onder den Engel van Jehovah wordt verstaan de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, want Dit gaat uit Jehovah als den Vader voort; Jehovah als de Vader is het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde, hetwelk het Zijn zelf is, n. 3704; en het voortgaande uit den Vader is het Goddelijk Ware uit dat Goddelijk Goede, aldus het Goddelijk Bestaan uit het Goddelijk Zijn; dit wordt hier met den Engel aangeduid; eender bij Jesaja: “*De Engel Zijner aangezichten heeft hen bevrijd terwille van Zijn liefde, en Zijn lankmoedigheid; Deze heeft hen verlost, en hen aangenomen, en hen gedragen al de dagen der eeuwigheid*”, LXIII: 9; en bij Malachia: “*Zie, plotseling zal tot Zijn Tempel komen de Heer, Dien gijlieden zoekt, en de Engel des Verbonds Dien gijlieden verlangt*”, III: 1, 2; tot den Tempel des Heren is tot Zijn Menselijke, dat Dit Zijn Tempel is, leert de Heer Zelf, bij Mattheus Hfdst. XXVI: 61, en bij Johannes Hfdst. II: 19, 21, 22. In de Kerk wordt gezegd, dat uit de Drie, die de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest worden genoemd, één Goddelijke, hetwelk ook de Ene God wordt genoemd, bestaat; en dat uit den Vader de Zoon voortgaat, en uit den Vader door den Zoon voortgaat de Heilige Geest; maar wat Voortgaan of Uitgaan is, is nog onbekend; de ideeën der Engelen dienaangaande verschillen geheel en al van de ideeën van de mensen der Kerk, die over deze zaak hebben gedacht; de oorzaak hiervan is deze, dat de ideeën van de mensen der Kerk zijn gegrondvest op Drie, maar die der Engelen op Eén. Dat de ideeën van de mensen der Kerk zijn gegrondvest op Drie, komt omdat die het Goddelijke in drie personen onderscheiden, en aan een ieder speciale en bijzondere taken toekennen; vandaar komt het, dat zij weliswaar kunnen zeggen, dat God één is, maar nooit anders kunnen denken dan dat het er Drie zijn, die door de vereniging, welke zij mystiek noemen, één zijn; maar zo kunnen zij weliswaar denken, dat er één Goddelijke is, niet echter dat er één God is; in de denking immers is de Vader God, de Zoon God, en de Heilige Geest God; het Ene Goddelijke is één door de samenstemming en zo eensgezind, maar één God is volstrekt Eén. Hoedanige idee, of hoedanige denking de mens der Kerk heeft aangaande den Enen God, verschijnt klaarblijkelijk in het andere leven; een ieder draagt immers de ideeën van zijn denking met zich; de idee of de denking van hen is deze, dat er drie goden zijn, maar dat zij niet goden durven zeggen, doch God; ook maken weinigen één uit drie door de vereniging; zij denken immers anders over den Vader, anders over den Zoon, en anders over den Heiligen Geest; daaruit bleek, hoedanig geloof de Kerk heeft aangaande

het wezenlijkste van alle dingen, zijnde het Goddelijke Zelf. En omdat de denkingen die des geloofs zijn, en de aandoeningen die der liefde zijn, allen verbinden en scheiden in het andere leven, schuwen derhalve zij die buiten de Kerk zijn geboren geweest, en in één God hebben geloofd, degenen die binnen de Kerk zijn, zeggende dat die niet geloven in één God, maar in drie goden; en dat zij die niet geloven in één God onder den Menselijken vorm, in geen God geloven, aangezien hun denking zich uitstort zonder bepaling in het heelal, en zo in de natuur glijdt, die zij dan in de plaats van God erkennen; wanneer er wordt gevraagd, wat zij verstaan onder Voortgaan, wanneer zij zeggen dat de Zoon voortgaat uit den Vader, en de Heilige Geest uit den Vader door den Zoon, zo antwoorden zij dat voortgaan een woord van de vereniging is, en dat het dat mysterie insluit; maar toen de idee van de denking dienaangaande werd onderzocht, was het er geen andere dan die van een woord alleen, en zonder inhoud. De ideeën der Engelen echter aangaande het Goddelijke, aangaande het Drievuldige, en aangaande Voortgaan, verschillen geheel en al van de ideeën van de mensen der Kerk, ter oorzaak hiervan, zoals boven is gezegd, dat de ideeën der denking van de Engelen zijn gegrondvest op Eén, doch de ideeën der denking van de mensen der Kerk op drie; de Engelen denken, en wat zij denken dat geloven zij, dat Eén God is, en dat Die de Heer is, en dat het Menselijke het Goddelijke Zelf in den vorm is, en dat het heilige voortgaande uit Hetzelve de Heilige Geest is; aldus dat het Drievuldig is, maar nochtans Eén. Dit vertoont zich bevattelijk door de idee aangaande de Engelen in den Hemel; de Engel daar verschijnt in den menselijken vorm, maar nochtans zijn er drie dingen bij hem, die één maken; er is het Inwendige van hem, hetwelk niet voor ogen verschijnt, er is het Uitwendige, hetwelk verschijnt, en er is de sfeer van het leven zijner aandoeningen en denkingen, die van hem tot op een afstand uitgolft, waarover men zie n. 1048, 1053, 1316, 1504 tot 1519, 1695, 2489, 4464, 5179, 6206 einde, 7454, 8063, 8630; deze drie maken één Engel. Maar de Engelen zijn eindig en geschapen, de Heer echter is Oneindig en Ongeschapen; en omdat aangaande het Oneindige niet door enig mens, zelfs niet door den Engel, enige idee kan gehad worden, dan uit de eindige dingen, is het derhalve geoorloofd, zulk een voorbeeld voor te leggen, opdat het worde toegelicht wat het Drievuldige in Eén is, en dat er één God is, en dat Die de Heer is, en geen ander. Men zie verder hetgeen eerder hierover is getoond in de plaatsen in n. 9194 en 9199 aangehaald.

9304. Om u te behoeden in den weg; dat dit betekent Zijn Voorzienigheid en behoeden voor de valse dingen van het boze, staat vast uit de betekenis van behoeden, wanneer het den Heer betreft, zijnde de Voorzienigheid; want

de Voorzienigheid is voorziening treffen en zorg dragen, aldus leiden tot het goede en behoeden voor het boze, aangezien door den Heer wordt voorzien in het goede, en het boze wordt vooruitgezien n. 6489; en omdat het boze wordt vooruitgezien, wordt de mens ook daarvoor behoed; anders kan niet in het goede worden voorzien; en uit de betekenis van den weg, zijnde het ware, waarover n. 627, 2333, 3477, hier ook het valse, omdat er wordt gezegd behoeden; wie immers leidt in het ware, die behoedt ook voor het valse, omdat het valse het ware bestookt en aanvalt. Dat het het valse van het boze is, komt omdat dit valse bestookt en aanvalt, niet echter het valse niet van het boze, zodanig als het is bij hen die in het goede zijn, over welk valse, en eveneens over het valse van het boze, men zie n. 2243, 2408, 2863, 4763, 4822, 6359, 7272, 7437, 7574, 7577, 8051, 8137, 8149, 8298, 8311, 8318 einde, 9258, 9298.

9305. Om u voort te leiden tot de plaats die Ik heb bereid; dat dit betekent het binnenleiden door Hem in den Hemel volgens het goede des levens en des geloofs, staat vast uit de betekenis van voortleiden tot de plaats, dat is, tot het land Kanaän, zijnde binnenleiden in den Hemel, met het land Kanaän immers wordt de Kerk aangeduid, en eveneens den Hemel, n. 1607, 3038, 3481, 3686, 3705, 4447, 5136, 6516; want door het binnenleiden van de zonen Israëls in dat land werd het binnenleiden van de gelovigen in den Hemel uitgebeeld; en uit de betekenis van bereiden, wanneer het den Hemel betreft, die met het land Kanaän wordt aangeduid, zijnde daarmede begiftigen uit de Barmhartigheid degenen die in het goede des levens en des geloofs zijn, want het wordt gezegd dat voor hen de Hemel is bereid, zoals bij Mattheus: “Dan zal de Koning zeggen tot hen die aan de rechterzijden zijn: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, *bezit als erfenis het Koninkrijk dat u bereid* is van de grondlegging der wereld”, xxv: 34; bij Markus: “Het zitten aan Mijn rechterzijden, en aan Mijn linkerzijden, staat bij Mij niet te geven, *maar voor wie het bereid is*”, x: 40; en bij Johannes: “Ik ga heen om *ulieden plaats te bereiden*; en indien Ik zal heengegaan zijn en *u plaats zal bereid hebben*, zal Ik wederom komen, en zal u tot Mijzelf nemen, opdat waar Ik ben, gij zijn moogt”, xiv: 2, 3. Den Hemel bereiden immers is hen voorbereiden die in den Hemel moeten worden binnengeleid, want volgens de voorbereiding, dat is, volgens de opneming van het goede, wordt de Hemel gegeven; de Hemel immers is in den mens, en hij heeft een plaats in den Hemel volgens den staat des levens en des geloofs waarin hij is, want de plaats daar stemt overeen met den staat des levens, weswege ook de plaats in het andere leven verschijnt volgens den staat des levens, en in zich de staat is, n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882, 5605, 7381.

9306. Hoed u voor Zijn aangezicht; dat dit de heilige vreze betekent, staat vast uit de betekenis van zich voor het aangezicht hoeden, wanneer het den Heer betreft, Die hier onder den Engel wordt verstaan, zijnde vrezen dat Hij niet toorne vanwege de boze dingen, of dat Hij niet verbitterd worde vanwege de overtredingen, zoals volgt; die dingen vrezen, is de heilige vreze, over welke vreze men zie n. 2826, 3718, 3719, 5459, 5534, 7280, 7788, 8816, 8925. Zich hoeden voor Zijn aangezicht wordt gezegd, omdat met het aangezicht de innerlijke dingen worden aangeduid, die des levens zijn, aldus die van de denking en van de aandoening zijn, en vooral de dingen die des geloofs en der liefde zijn; de oorzaak hiervan is deze, dat het aangezicht is gevormd tot het beeld van de innerlijke dingen van den mens, te dien einde, dat de dingen die van den inwendigen mens zijn, verschijnen in den uitwendigen, aldus de dingen die van de geestelijke wereld zijn, vóór het gezicht in de natuurlijke wereld; en zo doet het den naaste aan; dat het aangezicht de dingen die de mens denkt en liefheeft, vertoont in een zichtbaren vorm, of zoals in een spiegel, is bekend; dat er zulke aangezichten zijn bij de oprechten, vooral bij de Engelen, zie men in n. 1999, 2434, 3527, 3573, 4066, 4326, 4796, 4797, 4798, 4799, 5102, 5695, 6604, 8248, 8249, 8250; weswege het aangezicht in de oorspronkelijke Taal een algemeen woord is, dat wordt gebruikt om te beschrijven de aandoeningen die bij den mens zijn, en verschijnen, zoals de dankbaarheid, de gunst, de welwillendheid, de hulp, de weldaad, en eveneens de hardvochtigheid, den toorn, de wraak; vandaar komt het, dat het in die Taal met toevoegsels betekent aan, bij, vóór, terwille van, alsmede tegen, aldus al wat is in iemand zelf, uit hemzelf, voor hemzelf, en tegen hemzelf, want het aangezicht is, als gezegd, de mens zelf, of dat wat aan den mens in is, en verschijnt. Uit deze dingen kan men weten, wat met het aangezicht van Jehovah, of met het aangezicht van den Engel, die hier de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, wordt aangeduid, namelijk het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde, en het Goddelijk Ware uit dat Goddelijk Goede, want deze zijn in Jehovah of den Heer, en uit Hemzelf, ja zelfs zijn zij Hijzelf; men zie n. 222, 223, 5585; daaruit blijkt wat er wordt aangeduid met de aangezichten van Jehovah in de zegening: “*Lichten doe Jehovah Zijn aangezichten tot u*, en ontferme Zich uwer; *Jehovah verheffe Zijn aangezichten tot u*, en stelle u vrede”, Num. vi: 25, 26. Bij David: “God ontferme Zich onzer, en zegene ons; *Hij doe ons Zijn aangezichten lichten*”, Psalm LXVII: 2; desgelijks Psalm LXXX: 4, 8, 20; Psalm CXIX: 134, 135; Dan. ix: 17, en elders. Vandaar is het dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke wordt geheten de Engel der aangezichten van Jehovah, bij Jesaja: “Ik zal de

barmhartigheden van Jehovah doen gedenken; Hij zal hun vergelden volgens Zijn barmhartigheden, en volgens de veelheid Zijner barmhartigheden, en Hij is hun geworden *tot een Heiland*, en *de Engel Zijner aangezichten* heeft hen behouden, terwille van Zijn liefde, en terwille van Zijn goedertierenheid”, LXIII: 7, 8, 9. Dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke de Engel der aangezichten van Jehovah wordt geheten, is omdat het Goddelijk Menselijke is het Goddelijke Zelf in het aangezicht, dat is, in den vorm, hetgeen de Heer ook leert bij Johannes: “Indien gijlieden Mij gekend hebt, hebt gij ook Mijn Vader gekend; en van nu aan hebt gij Hem gekend, en *hebt Hem gezien*. Filippus zeide: Toon ons den Vader. Jezus zeide tot hem: Zo langen tijd ben Ik met ulieden, en hebt gij Mij niet gekend, Filippus; *die Mij heeft gezien, die heeft den Vader gezien; Ik ben in den Vader en de Vader is in Mij*. Geloof Mij, *dat Ik in den Vader ben en de Vader in Mij is*”, XIV: 7 tot II. Met het aangezicht van Jehovah of van den Heer wordt ook aangeduid de toorn, de wraak, de bestraffing, het boze, ter oorzaak hiervan, dat de eenvoudigen, vanwege de gemene idee dat alle dingen uit God zijn, geloven dat ook het boze, vooral het boze der straf het is; weswege volgens die gemene idee, en eveneens volgens den schijn, aan Jehovah of den Heer de toorn, de wraak, de bestraffing, en het boze wordt toegekend, terwijl die toch niet uit den Heer zijn, maar uit den mens, over welke zaak men zie n. 1861, 2447, 5798, 6071, 6832, 6991, 6997, 7533, 7632, 7877, 7926, 8197, 8227, 8228, 8282, 8483, 8632, 8875, 9128; het zodanige wordt hier aangeduid met: *Hoed u voor Zijn aangezicht*, opdat gij Hem niet verbittert, omdat Hij niet zal verdragen ulieder overtreding. En eveneens in Leviticus: “Een ieder die enig bloed zal gegeten hebben, *Ik zal Mijn aangezichten geven tegen de ziel etende bloed*, en Ik zal die uitroeien uit het midden haars volks”, XVII: 10; bij Jeremia: “*Ik heb Mijn aangezichten tegen de stad gesteld ten kwade*, en niet ten goede”, XXI: 10; en bij David: “*De aangezichten van Jehovah tegen hen die het boze doen*, om van de aarde uit te roeien hun gedachtenis”, Psalm XXXIV: 17.

9307. En hoor Zijn stem; dat dit betekent de gehoorzaamheid aan de geboden die zijn uit Hem, namelijk uit den Heer, staat vast uit de betekenis van horen, zijnde de gehoorzaamheid, waarover n. 2542, 3869, 4652 tot 4660, 7216, 8361; en uit de betekenis van de stem, wanneer het den Heer betreft, zijnde de *Goddelijke Ware* dingen, waarover n. 7573, 8813, aldus de geboden die uit den Heer zijn; de *Goddelijke Ware* dingen en de geboden die uit den Heer zijn, zijn de dingen die in het Woord zijn; vandaar eveneens is het Woord en de leer uit het Woord, de Stem van Jehovah, n. 219, 220, 6971.

9308. Opdat gij Hem niet verbittert; dat dit het zich afkeren van Hem door de valse dingen uit het boze betekent, staat vast uit de betekenis van verbitteren of tot toorn verwekken, wanneer het den Heer betreft, Die hier de Engel is, zijnde zich afkeren door de valse dingen uit het boze, want de valse dingen uit het boze zijn een zich afkeren van den Heer, waarover n. 4997, 5746, 5841.

9309. Omdat Hij niet zal verdragen ulieder overtreding; dat dit betekent omdat die met de ware dingen uit het goede in strijd zijn, staat vast uit de betekenis van de overtreding, zijnde de dingen die tegen de ware dingen des geloofs zijn, waarover n. 9156; aldus die in strijd zijn met de ware dingen uit het goede, zijnde de ware dingen des geloofs; dat de ware dingen uit het goede de ware dingen des geloofs zijn, komt omdat het geloof is van het goede, en wel dermate dat het niet bestaanbaar is dan alleen daar waar het goede is; vandaar wordt met niet verdragen ulieder overtreding, aangeduid niet de valse dingen uit het boze verdragen, omdat zij in strijd zijn met de ware dingen uit het goede; over die strijdigheid zie men boven n. 9298; het eendere als dit hier wordt ook verstaan bij David: “Kust den Zoon opdat Hij niet toorne, en gij vergaat in den weg, omdat Zijn toorn snel zal ontbranden; gezegend zijn allen die in Hem vertrouwen”, Psalm 11: 12; de Heer wordt hier de Zoon genoemd vanwege het ware des geloofs, dat uit Hem is; dat dit de Zoon is, zie men in n. 1729, 1733, 2159, 2803, 2813, 3704.

9310. Omdat Mijn Naam in het midden van Hem is; dat dit betekent dat uit Hem al het goede der liefde en ware des geloofs is, staat vast uit de betekenis van den Naam van Jehovah, zijnde alles in één samenvatting waardoor God wordt vereerd, waarover n. 2724, 3006, aldus al het goede der liefde en ware des geloofs, n. 6674; en uit de betekenis van in het midden van Hem, zijnde dat wat in Hem is, aldus eveneens dat wat uit Hem is, want het goede der liefde is zodanig, dat wat in hetzelfde is, ook is in de anderen uit hetzelfde; het is immers het vergemeenschappende van zichzelf; het is immers aan de liefde eigen, dat zij wil dat al het hare uit zich in de anderen zij; omdat dit geschiedt uit het Goddelijke Zelf door Zijn Goddelijk Menselijke, en uit Hetzelfde, wordt derhalve eveneens de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke de Naam van Jehovah geheten, n. 6887, 8274. Wie niet weet wat de Naam in den inwendigen zin betekent, kan geloven, dat in het Woord, waar gezegd wordt de Naam van Jehovah of de Naam des Heren, alleen de Naam wordt verstaan, terwijl deze toch al het goede der liefde en al het ware des geloofs is dat uit den Heer is, zoals bij Mattheus: “Indien twee van u zullen samengestemd hebben in Mijn naam op aarde over enige zaak, die zij zullen gevraagd hebben, zij zal hun geschieden. Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben

Ik in het midden van hen”, xviii: 19, 20. Bij denzelfde: “Al wie zal verlaten hebben huizen, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of echtgenote, of kinderen, of akkers, *om Mijs Naams wil*, die zal honderdvoud ontvangen, en de erfenis van het eeuwige leven verkrijgen”, xix: 29. Bij Johannes: “Zo velen hebben opgenomen, dien heeft Hij mogendheid gegeven zonen Gods te zijn, hun die *in Zijn Naam geloven*”, i: 12. Bij denzelfde: “Die niet geloofd, is alreeds geoordeeld, *omdat hij niet heeft geloofd in den Naam des Eniggeboren Zoons van God*”, iii: 18. Bij denzelfde: “Deze dingen zijn geschreven, opdat gij gelooft dat Jezus is de Christus, de Zoon Gods, en *opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn Naam*”, xx: 31; in deze plaatsen, en in zeer vele andere wordt met den Naam des Heren aangeduid al het goede der liefde en ware des geloofs in een samenvatting, waardoor Hij wordt vereerd. Bij Johannes: “Indien gij in Mij zult gebleven zijn, en Mijn woorden in u zullen gebleven zijn, zo wat gij zult gewild hebben, vraagt het, en het zal u geschieden; *zo wat gij den Vader zult gevraagd hebben in Mijn Naam, Hij zal het u geven*”, xv: 7, 16; den Vader vragen in Mijn Naam, is den Heer vragen, zoals Hijzelf leert bij denzelfden Evangelist: “*Zo wat gij zult gevraagd hebben in Mijn Naam, dit zal Ik doen; indien gij iets zult gevraagd hebben in Mijn Naam, Ik zal het doen*”, xiv: 13, 14; dat vragen in den Naam des Heren is den Heer vragen, komt “*omdat niemand tot den Vader kan komen dan door den Heer*”, aldaar Vers 6, en omdat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke Jehovah of de Vader in den zichtbaren vorm is, zoals boven in n. 9303 en 9306 is getoond. Bij denzelfde: “De schapen horen Zijn stem, en *Hij roept Zijn eigen schapen bij name*, en leidt ze uit”, x: 3; de schapen staan voor hen die in het goede der naastenliefde en des geloofs zijn; de stem horen voor de geboden gehoorzamen; bij name roepen en uitleiden, voor met den Hemel begiftigen volgens het goede der liefde en des geloofs, want de naam, wanneer het de mensen betreft, is hun hoedanige ten aanzien van de liefde en het geloof, n. 144, 145, 1754, 1896, 3421.

9311. Omdat indien gij al horende zult gehoord hebben Zijn stem; dat dit het onderricht aangaande de geboden des geloofs, en de opneming betekent, staat vast uit de betekenis van horen, zijnde onderricht worden en opnemen, waarover aanstonds; en uit de betekenis van de stem, zijnde de geboden des geloofs, zoals boven n. 9307. Horen in het Woord betekent niet alleen eenvoudigweg horen, maar ook opnemen met het geheugen en onderricht worden, voorts opnemen met het verstand en geloven, alsmede opnemen met de gehoorzaamheid en doen; dat die dingen met horen worden aangeduid, is omdat de spraak die wordt gehoord, zich vóór het inwendige

gezicht of het verstand vertoon, en zo van binnen wordt opgenomen, en daar volgens de werkzaamheid der redenen of volgens de krachten der overreding ergens anders vandaan, of worden onthouden, of worden geloofd, of worden gehoorzaamd; vandaar is het, dat er een overeenstemming is van het oor en het gehoor met zulke dingen in de geestelijke wereld, waarover men zie n. 4652 tot 4660, 5017, 7216, 8361, 8990. Dat horen is opnemen met het geheugen en onderricht worden, voorts opnemen met het verstand en geloven, alsmede opnemen met de gehoorzaamheid en doen, blijkt ook uit deze volgende plaatsen; zoals bij Mattheus: “Ik spreek door gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien, *en horende niet horen*, noch verstaan; opdat in hen worde vervuld de profetie van Jesaja, welke zegt: *Met het gehoor zult gij horen*, en niet verstaan, en ziende zult gij zien, en niet bemerken. Het hart dezes volks is dik geworden, en *met de oren hebben zij zwaarlijk gehoord*, en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet misschien met de ogen zien, en *met de oren horen*, en met het hart verstaan. Uw ogen zijn gezegend, omdat zij zien, en *uw oren omdat zij horen*. Vele profeten en gerechten hebben verlangd te zien de dingen die gij ziet, maar hebben niet gezien, en *te horen de dingen die gij hoort*, maar *hebben niet gehoord*”, XIII: 12 tot 17; hier wordt horen gezegd in elken zin, zowel voor onderricht worden, als voor geloven, en voor gehoorzamen; horende horen zij niet, voor geleerd worden, en toch niet geloven, voorts voor onderricht worden en niet gehoorzamen; met de oren zwaarlijk horen, voor het onderricht, het geloof, en de gehoorzaamheid weigeren; gezegend zijn de oren, omdat zij horen, voor de gezegendheid vanwege de opneming van de leer des geloofs aangaande den Heer en door het Woord uit den Heer. Bij Johannes: “Die binnenschrijdt door de deur, is de herder der schapen; *de schapen horen Zijn stem*. Zij die vóór Mij zijn geweest, zijn dieven en rovers geweest; *maar de schapen hebben hen niet gehoord*. Ik heb andere schapen, die van dezen stal niet zijn, ook die moet Ik toebrengen, en *zij zullen Mijn stem horen*, en het zal worden één kudde en één Herder; *Mijn schapen horen Mijn stem*, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij”, x: 2, 3, 8, 16, 27. De stem horen, voor onderricht worden aangaande de geboden des geloofs, en die opnemen met het geloof en met de gehoorzaamheid. Eendere dingen worden aangeduid met hetgeen de Heer zo vaak zeide: “*Wie een oor heeft om te horen, die hore*”, Matth. XI: 15; Hfdst. XIII: 9, 43; Markus IV: 9, 23; Hfdst. VII: 16; Lukas VIII: 8; Hfdst. XIV: 35. Eendere dingen eveneens in de volgende plaatsen; bij Mattheus: “Zie, een stem uit de wolk, zeggende: Deze is Mijn beminde Zoon; *hoort Hem*”, XVII: 5. Bij Johannes: “Die de Bruid heeft, is de Bruidegom; de vriend echter des Bruidegoms, *die staat en Hem hoort*,

verheugt zich met vreugde *om de stem des Bruidegoms*”, III: 29. Bij denzelfde: “Voorwaar, Ik zeg ulieden, dat het uur komt *wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en zij die zullen horen zullen leven*”, v: 25; de doden voor hen die nog niet het geestelijk leven hebben vanwege de onwetendheid van het ware des geloofs; de stem des Zoons Gods horen, voor onderricht worden in de ware dingen des geloofs en daaraan gehoorzamen; leven staat voor begiftigd worden met het geestelijk leven door die dingen. Bij denzelfde: “Die uit God is, *hoort de woorden Gods*; deswege *hoort gijlieden niet*, omdat gij uit God niet zijt”, VIII: 47. Bij denzelfde: “Jezus zeide: Een elk die uit de waarheid is, *hoort Mijn stem*”, XVIII: 37. Bij Lukas: “Abraham tot den rijke: Zij hebben Moscheh en de Profeten, *laten zij die horen*”, XVI: 29. Bij Markus: “Zij zeiden van Jezus: Hij heeft alle dingen wel gedaan, *want Hij doet de doven horen*, en de stommen spreken”, VII: 37; doven voor hen die de ware dingen des geloofs niet weten, en derhalve niet volgens die kunnen leven; men zie n. 6989; horen voor onderricht worden, opnemen, en gehoorzamen. Bij Johannes: “Wanneer de Heilige Geest zal gekomen zijn, zo zal Hij ulieden in al de waarheid leiden; Hij zal niet uit Zichzelf spreken, *maar zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken*; uit het Mijne zal Hij ontvangen”, XVI: 13, 14; al wat Hij zal gehoord hebben, voor al wat Hij zal opgenomen hebben uit den Heer. Bij Mattheus: “*Een elk die Mijn woorden hoort*, en dezelve doet, zal Ik vergelijken bij een voorzichtig man; *doch een elk, horende Mijn woorden, maar dezelve niet doende*, zal worden vergeleken bij een dwazen man”, VII: 24, 26; en bij Lukas: “Een elk die tot Mij komt, en *Min reden hoort*, en dezelve doet, Ik zal tonen wien hij gelijk is”, VI: 47; de woorden of de reden horen, voor aanleren en weten de geboden des geloofs die uit den Heer zijn; doen voor leven volgens die.

9312. En zult gedaan hebben al wat Ik zal spreken; dat dit het volgzame uit het geloof en de liefde betekent, staat vast uit de betekenis van de dingen die Ik spreek, zijnde leven volgens de dingen die de Heer in het Woord heeft geleerd, want de dingen die Jehovah spreekt zijn de dingen die het Woord leert, aldus die de Heer leert, Die het Woord is, Joh. 1: 1, 2, 14; leven volgens die, is die navolgen uit het geloof en de liefde. Het volgzame uit het geloof en de liefde, is het levende volgzame, aangezien het in zich het leven uit het geloof en de liefde heeft. Met het volgzame is het zo gesteld als met elke daad van den mens; in een daad van den mens leeft niets behalve de liefde en het geloof, de overige dingen die des levens zijn, hebben uit die en volgens die het leven, want het leven der liefde en des geloofs is het leven uit den Heer, Die

het leven zelf is; dat leven is het leven des Hemels, en van allen die Engelen zullen worden; met het volgzame is het eender gesteld.

9313. Zo zal Ik als onvriend handelen tegen uw onvrienden; dat dit betekent dat de Heer zal afwenden alle valse dingen uit het boze, staat vast uit de betekenis van als onvriend handelen, wanneer het Jehovah of den Heer betreft, zijnde afwenden, waarover aanstonds; en uit de betekenis van uw onvrienden, zijnde de valse dingen uit het boze; deze immers zijn de onvrienden in den geestelijken zin, omdat zij aanhoudend de ware dingen uit het goede bestoken, aanvallen, en trachten te vernietigen, zij zijn immers tegengestelden. Dat als onvriend handelen, wanneer het van Jehovah of den Heer wordt gezegd, afwenden is, namelijk de valse dingen uit het boze, komt omdat de Heer nooit als onvriend handelt, Hij is immers de Barmhartigheid zelf en het Goede zelf, en in de Barmhartigheid zelf en in het Goede zelf kan geen onvriendschap vallen, zelfs niet tegen het valse en het boze; maar het valse en het boze handelen met onvriendschap tegen het goede en het ware, dat is, zij die in het valse en het boze zijn, tegen hen die in het ware en het goede zijn; en omdat genen zichzelf vernietigen wanneer zij dezen trachten te vernietigen, is het vandaar dat het verschijnt alsof de Heer als onvriend handelt, terwijl Hij toch alleen de Zijnen in veiligheid stelt; uit deze dingen blijkt, hoe het moet verstaan worden, dat met als onvriend handelen, wanneer het den Heer betreft, wordt aangeduid de valse dingen uit het boze afwenden. Hoe het met deze verborgenheid verder is gesteld, daarvoor zie men de dingen die zijn getoond in n. 4299, 7643, 7679, 7710, 7926, 7989, 8146, 8137, 8265, 8946.

9314. En zal Ik als vijand handelen tegen uw vijanden; dat dit betekent dat Hij zal afwenden alle boze dingen waaruit de valse dingen zijn, staat vast uit de betekenis van als vijand handelen, wanneer het Jehovah of den Heer betreft, zijnde afwenden, waarover vlak boven n. 9313; en uit de betekenis van de vijanden, zijnde de boze dingen waaruit de valse dingen zijn, aangezien die in den geestelijken zin de vijanden zijn tegen de goede dingen waaruit de ware dingen zijn. Dat met de vijanden worden aangeduid de boze dingen waaruit de valse dingen zijn, komt omdat met de onvrienden worden aangeduid de valse dingen uit het boze; want waar in het Woord wordt gehandeld over het valse, daar wordt ook gehandeld over het boze, zoals wanneer over het ware, dan ook over het goede; men zie n. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712, 3132, 4138 einde, 5138, 5502, 6343, 7945, 8339. Daaruit blijkt, dat iets anders wordt aangeduid met als onvriend handelen tegen de onvrienden, en iets anders met

als vijand handelen tegen de vijanden; en dat dit niet een herhaling is alleen om aan de zaak meer nadruk te geven.

9315. Wanneer Mijn Engel vóór u zal gegaan zijn; dat dit het leven volgens de geboden des Heren betekent, staat vast uit de betekenis van vóór u gaan, wanneer het den Heer betreft, Die hier de Engel van Jehovah is, zijnde de geboden des geloofs en des levens leren, aldus eveneens het leven volgens die geboden; dat gaan en voorttrekken is leven, zie men in n. 1293, 3335, 4882, 5493, 5605, 8417, 8420, 8557, 8559; en uit de betekenis van den Engel van Jehovah, zijnde de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, waarover boven n. 9303, 9306. Dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke onder den Engel wordt verstaan, komt omdat verscheidene Engelen, die waren verschenen vóór de Komst des Heren in de wereld, Jehovah Zelf waren geweest in den Menselijken vorm, of in den vorm van een Engel; hetgeen duidelijk hieruit blijkt, dat men de Engelen die waren verschenen, Jehovah heeft genoemd, zoals zij die aan Abraham waren verschenen, over wie in Hfdst. XVIII van Genesis. Dat die Jehovah werden geheten, zie men daar in Vers 1, 13, 14, 17, 20, 26, 33; en degene die aan Gideon was verschenen, over wien in Hfdst. VI der Richteren. Dat die ook Jehovah werd geheten, zie men daar in Vers 12, 14, 16, 22, 23, 24, behalve ook elders. Jehovah Zelf in den menselijken vorm, of, wat hetzelfde is, in den vorm van een Engel, was de Heer. Zijn Goddelijk Menselijke is toen zoals een Engel verschenen, waarover de Heer Zelf spreekt bij Johannes: *“Jezus zeide: Abraham is opgetogen geweest, dat Min dag zou zien, en hij heeft gezien, en is verheugd geweest. Voorwaar, voorwaar, zeg Ik u: Eer Abraham was, ben Ik”*, VIII: 56, 58; en bij denzelfde: *“Verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik heb gehad eer de wereld was, bij U”*, XVII: 5. Dat Jehovah niet anders heeft kunnen verschijnen, staat eveneens vast uit des Heren woorden bij Johannes: *“Niet hebt gij de stem des Vaders ooit gehoord, noch Zijn gedaante gezien”*, v: 37. En bij denzelfde: *“Niet dat iemand den Vader heeft gezien, dan Die bij den Vader is; Deze heeft den Vader gezien”*, VI: 46. Uit deze dingen kan men weten, wat de Heer uit het eeuwige is. Dat het den Heer heeft behaagd, als Mens te worden geboren, was opdat Hij daadwerkelijk het Menselijke zou aantrekken, en dit Goddelijk maken, om het menselijk geslacht te zaligen. Weet dus, dat de Heer Jehovah Zelf of de Vader in den Menselijken vorm is; hetgeen ook de Heer Zelf leert bij Johannes: *“Ik en de Vader zijn één”*, x: 30; bij denzelfde: *“Jezus zeide: Van nu hebt gij den Vader gekend en gezien; die Mij heeft gezien, heeft den Vader gezien; gelooft Mij, dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is”*, XIV: 7, 9, 11; en bij denzelfde: *“Al Mijn dingen zijn Uwe, en al Uw dingen Mijne”*, XVII: 10.

Dit grote mysterie wordt bij Johannes beschreven met deze woorden: *“In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord; Dit was in den beginne bij God; alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is niets gemaakt dat gemaakt is. En het Woord is Vlees geworden, en heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als des Eniggeborene uit den Vader. Niemand heeft ooit God gezien; de Eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem verklaard”*, I: I, 2, 3, 14, 18. Het Woord is het Goddelijk Ware, dat aan de mensen is onthuld, en omdat dit niet had onthuld kunnen worden dan door Jehovah als Mens, dat is, dan door Jehovah in den Menselijken Vorm, aldus door den Heer, wordt derhalve gezegd: *“In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord”*; in de Kerk is het bekend, dat onder het Woord de Heer wordt verstaan, omdat dit openlijk wordt gezegd *“het Woord is Vlees geworden, en heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als des Eniggeborene uit den Vader”*. Dat het Goddelijk Ware niet aan de mensen heeft kunnen onthuld worden, dan door Jehovah in den Menselijken vorm, wordt ook duidelijk gezegd: *“Niemand heeft ooit God gezien; de Eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem verklaard”*. Uit deze dingen blijkt, dat de Heer uit het eeuwige Jehovah of de Vader in den Menselijken vorm is geweest, maar nog niet in het Vlees, want de Engel heeft geen vlees. En omdat Jehovah of de Vader al het Menselijke heeft willen aantrekken, terwille van de zaliging van het menselijk geslacht, heeft Hij derhalve eveneens het Vlees aangenomen; en daarom wordt gezegd *“God was het Woord, en het Woord is Vlees geworden”*; en bij Lukas: *“Ziet Mijn handen, en Mijn voeten, dat Ik het Zelf ben; betast Mij, en ziet, want een geest heeft geen Vlees en beenderen, zoals gij Mij ziet hebben”*, xxiv: 39. De Heer heeft door deze dingen geleerd, dat Hij niet langer Jehovah was onder den vorm van een Engel, maar dat Hij Jehovah Mens was. Hetgeen ook wordt verstaan onder deze woorden des Heren: *“Ik ben van den Vader uitgegaan, en ben in de wereld gekomen; wederom verlaat Ik de wereld, en ga heen tot den Vader”*, Joh. xvi: 28. Dat de Heer Zijn Menselijke, toen Hij in de wereld was, Goddelijk heeft gemaakt, zie men in n. 1616, 1725, 1813, 1921, 2025, 2026, 2033, 2034, 2083, 2523, 2751, 2798, 3038, 3043, 3212, 3241, 3318 einde, 3637, 3737, 4065, 4180, 4211, 4237, 4286, 4585, 4687, 4692, 4724, 4738, 4766, 5005, 5045, 5078, 5110, 5256, 6373, 6700, 6716, 6849, 6864, 6872, 7014, 7211, 7499, 8547, 8864, 8865, 8878; en dat Hij al het menselijke heeft uitgedreven dat Hij van de moeder had, zodat Hij ten slotte niet de zoon van Maria was, n. 2159, 2649,

2776, 4963, 5157, vooral n. 3704, 4727, 9303, 9306; en de dingen die hierover in de aangehaalde plaatsen, n. 9194, 9199, zijn getoond.

9316. En u zal voortgeleid hebben tot den Emorriet en den Chittiet, en den Perisiet, en den Kanaäniet, den Chiviet en den Jebusiet, en Ik hem zal hebben afgehouden; dat dit betekent wanneer de Heer heeft beschermd tegen de boze en de valse dingen die de Kerk bestoken, en deze zal weggeruimd hebben, staat vast uit de betekenis van den Engel die zal voortleiden tot de genoemde natiën, zijnde de Heer, waarover n. 9305, 9315; uit de betekenis van den Emorriet, den Chittiet, den Perisiet, den Kanaäniet, den Chiviet en den Jebusiet, zijnde de boze en de valse dingen die de Kerk bestoken, maar welke boze en welke valse dingen in het bijzonder met een ieder worden aangeduid, zie men in n. 8054; toen immers de zonen Israëls waren binnengeleid in het land Kanaän, werd het uitbeeldende van de Kerk en van den Hemel bij hen ingesteld, en bij de natiën het uitbeeldende van de boze en de valse dingen die de Kerk bestoken, over welke zaak men zie n. 3686, 4447, 6306, 6516, 8054, 8317; en uit de betekenis van afhouden, zijnde beschermen en zo wegruimen; dat door middel van de bescherming alleen van den Hemel door den Heer de hel wordt weggeruimd, dat is, dat door middel van de bescherming alleen van hen die in het goede en het ware zijn, degenen worden weggeruimd die in het boze en het valse zijn, zie men vlak boven in n. 9313.

9317. Gij zult u niet inkrommen voor hun goden; dat dit betekent dat de valse dingen van het boze niet moeten worden vereerd, staat vast uit de betekenis van zich inkrommen, zijnde de aanbidding en de eredienst; waarover n. 4689; en uit de betekenis van de goden der natiën, zijnde de valse dingen van het boze, waarover n. 4544, 7873, 8867, 9283; de valse dingen van het boze worden vereerd, wanneer de eredienst geschiedt volgens een leer die is samengeflanst uit vervalste ware dingen en verechtreukte goede dingen; dit geschiedt wanneer heerschappijen en winsten als einddoelen worden beschouwd, en de ware dingen uit het Woord als middelen.

9318. En gij zult hen niet dienen; dat dit betekent dat zij ook niet moeten worden gehoorzaamd, staat vast uit de betekenis van dienen, zijnde de gehoorzaamheid, waarover n. 8987, 8991; en eveneens de eredienst, n. 7934, 8057.

9319. En gij zult niet doen volgens hun werken; dat dit betekent dat de boze dingen des levens niet moeten worden nagevolgd, staat vast uit de betekenis van de werken, zijnde de boze dingen des levens; dat niet volgens die doen, is ze niet volgen of navolgen, is duidelijk.

9320. Omdat gij al vernietigende hen zult vernietigen; dat dit betekent dat de boze dingen geheel en al moeten worden weggeruimd, staat vast uit de betekenis van vernietigen, wanneer het de boze en de valse dingen betreft, welke worden aangeduid met de natiën van het land Kanaän en met haar goden, zijnde wegruimen; dat vernietigen is wegruimen, is omdat zij die in het goede en het ware zijn, nooit degenen vernietigen die in het boze en het valse zijn, maar slechts wegruimen; ter oorzaak hiervan dat zij uit het goede handelen en niet uit het boze, en het goede is uit den Heer, Die nooit iemand vernietigt; doch zij die in het boze en daaruit in het valse zijn, trachten te vernietigen, en zoveel als zij kunnen vernietigen zij degenen die in het goede zijn, ter oorzaak hiervan dat zij uit het boze handelen; maar omdat zij dan aanstormen tegen het goede dat uit den Heer is, aldus tegen het Goddelijke, vernietigen zij zichzelf, dat is, storten zij zich in de verdoemenis en in de hel; zodanig is de wet der orde; dat het aldus is, zie men in n. 4299, 7643, 7679, 7710, 7926, 7989, 8137, 8146, 8265, 8945, 8946. Dat de Israëlieten en de Joden de natiën van het land Kanaän zouden vernietigen, was omdat zij de geestelijke en de hemelse dingen uitbeeldden, en de natiën de helse en de duivelse dingen, die nooit tezamen met gene kunnen zijn; zij zijn immers tegengesteld. Dat het hun was toegelaten de natiën te vernietigen, was ter oorzaak hiervan, dat bij hen niet de Kerk was, maar slechts het uitbeeldende van een Kerk, aldus ook niet de Heer bij hen aanwezig was dan alleen op uitbeeldende wijze, n. 4307; zij waren immers in de uitwendige dingen zonder het inwendige, dat is, in den uitbeeldenden eredienst van het goede en het ware, niet echter in het goede en het ware. Aan dezulken wordt het toegelaten te vernietigen, te doden, aan de slachting en de vervloeking over te geven; het wordt echter niet toegelaten aan hen die in de uitwendige dingen en tegelijk in de inwendige dingen zijn, aangezien dezen uit het goede moeten handelen, en het goede is uit den Heer. Dat de Joden en de Israëlieten zodanig zijn geweest, verklaart Moscheh openlijk: *“Zeg niet in uw hart, wanneer Jehovah uw God de natiën vóór u zal hebben uitgestoten, al zeggende: Om mijn gerechtigheid heeft Jehovah mij aangebracht om dit land te bezitten; niet om uw gerechtigheid, en om de rechtheid uws harten, omdat gij een volk hard van nek zijt”*, Deut. IX: 4, 5, 6; en elders: *“Een natie verloren in raadslagen zin zij, ook is er geen inzicht in hen; van den wanstok van Sodom is hun wanstok, en van de velden van Gomorrha; haar druiven zijn druiven van gal, trossen der bitterheden hebben zij, drakenvenijn is hun win, en wrede adderengal; is dit bij Mij niet weggeborgen, verzegeld in Mijn schatten”*, Deut. XXXII: 28, 32, 33, 34. De wijnstok betekent in den inwendigen zin de Kerk, n. 1069, 5113, 6375, 6376, 9277; de druiven

en de trossen betekenen de inwendige en de uitwendige goede dingen dier Kerk, n. 1071, 5117, 6378; en de wijn betekent het inwendig ware dier Kerk, n. 1071, 1798, 6377; daaruit blijkt, wat het betekent dat hun wijnstok is van den wijnstok van Sodom en van de velden van Gomorrha; dat hun druiven van gal zijn, en trossen der bitterheden; en dat hun wijn drakenvenijn is, en wrede adderengal. Dat deze dingen bekend zijn aan Jehovah, dat is, aan den Heer, wordt daarmede aangeduid dat het bij Hem is weggeborgen, en verzegeld in Zijn schatten. Bij Johannes: “Jezus zeide tot de Joden: *Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt het verlangen uws vaders doen; die was een mensenmoorder van den beginne*”, VIII: 44; vandaar worden zij genoemd “*een slecht en overspelig geslacht*”, Matth. XII: 39; voorts “*adderengebroedsel*”, Matth. III: 7; Hfdst. XII: 34; Hfdst. XXIII: 33; Lukas III: 7; dat zij zodanig zijn, wordt ook door den Heer in gelijkenissen beschreven, Matth. XXI: 33 en vervolg, 45; Markus XII: 1 tot 9; Lukas XIV: 16 tot 24; Hfdst. XX: 9 en vervolg. Dat die natie de ergste natie is geweest; dat zij, wanneer zij in den eredienst was, in de uitwendige dingen is geweest zonder het inwendige; dat bij haar niet de Kerk, maar slechts het uitbeeldende van een Kerk is geweest; en dat zij nochtans de inwendige dingen der Kerk heeft kunnen uitbeelden, zie men in n. 3398, 3479, 3480, 3732 einde, 3881 einde, 4208, 4281, 4288, 4289, 4290, 4293, 4307, 4314, 4316, 4317, 4429, 4433, 4444, 4500, 4503, 4680, 4815, 4818, 4820, 4825, 4832, 4837, 4844, 4847, 4865, 4868, 4874, 4899, 4903, 4911, 4912, 4913, 5057, 5998, 6304, 6832, 6877, 7048, 7051, 7248, 7401, 7439, 8301, 8588, 8788, 8806, 8814, 8819, 8871, 8882, 9284.

9321. En gij al verbrekende hun opgerichte beelden zult verbreken; dat dit betekent eender de valse dingen van den eredienst, namelijk dat die moeten worden weggeruimd, staat vast uit de betekenis van verbreken, wanneer het de valse dingen van den eredienst betreft, die met de opgerichte beelden worden aangeduid, zijnde wegruimen, zoals boven n. 9320; en uit de betekenis van de opgerichte beelden, zijnde de valse dingen van den eredienst, waarover n. 3727, 4580.

9322. En gij zult Jehovah uw God dienen; dat dit den eredienst van den Allenen Heer betekent, staat vast uit de betekenis van dienen, zijnde de eredienst, zoals boven n. 9318; dat het de eredienst van den Heer is, komt omdat Jehovah de Heer is in het Woord, n. 1343, 2921, 3035, 5663, 6280, 6281, 6303, 6945, 6956, 8864.

9323. En Hij zal zegenen uw brood en uw wateren; dat dit de aanwassing van het goede der liefde en van het ware des geloofs betekent, staat vast uit de betekenis van gezegend worden door Jehovah, zijnde bevrucht worden in

de goede dingen, en vermenigvuldigd worden in de ware dingen, waarover n. 2846, 3406, 498I, 609I, 6099, 8939, aldus de aanwassing in zulke dingen die der liefde en des geloofs zijn; uit de betekenis van het brood, zijnde het goede der liefde, waarover n. 276, 680, 2165, 2177, 3478, 3735, 3813, 42II, 4217, 4735, 4976, 6118, 8410; en uit de betekenis van het water, zijnde het ware des geloofs, waarover n. 680, 739, 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 6346, 7307, 8568. Omdat het brood al het goede der liefde betekende, en het water al het ware des geloofs in een samenvatting, en omdat gezegend worden door Jehovah al de aanwassing in die dingen betekent, is het derhalve in de Oude Kerken een gebruikelijke heilwens geweest, dat Jehovah het Brood en de Wateren zegene, en eveneens een gemene spreekwijze om te zeggen Brood en Water, wanneer alle natuurlijke spijs en drank werd uitgedrukt, en al het geestelijk goede en al het geestelijk ware werd verstaan, deze dingen immers zijn het die het geestelijk leven voeden, zoals gene dingen het natuurlijk leven, n. 4976. Deze dingen worden met het Brood en het Water aangeduid in de volgende plaatsen; bij Jesaja: “Zie, Jehovah Zebaoth verwijderende uit Jeruzalem en Jehudah *allen stok des broods*, en *allen stok des waters*”, III: 1; de stok des broods voor de macht en het leven uit het goede, en de stok des waters voor de macht en het leven uit het ware. Bij Ezechiël: “Zie, Ik brekende *den stok des broods*, in Jeruzalem, opdat *zij het brood eten bij gewicht en met kommer*, en *het water drinken bij de maat en met verbaasdheid*; opdat *zij des broods en des waters gebrek hebben*, en zij verlaten worden, de man en zijn broeder, en wegwijnen vanwege hun ongerechtigheid”, IV: 16, 17; dat des broods en des waters gebrek hebben is beroofd worden van het goede der liefde en het ware des geloofs, blijkt duidelijk, want er wordt gezegd: opdat zij verlaten worden, de man en de broeder, en wegwijnen vanwege de ongerechtigheid. Desgelijks bij denzelfde: “*Zij zullen hun brood met kommer eten*, en *hun wateren met verbaasdheid drinken*, opdat het land zal worden verwoest van zijn volheid, vanwege het geweld van al degenen die daarin wonen”, XII: 19. Bij Amos: “Zie, de dagen zullen komen, waarin Ik een honger zal zenden in het land, *niet een honger naar brood, noch dorst naar wateren, maar om te horen de woorden van Jehovah*”, VIII: 11. In het Eerste Boek der Koningen: “De Man Gods zeide tot Jerobeam: “Al gaaft gij mij de helft van uw huis, zo zal ik niet met u binnenschrijden; *ook zal ik niet brood eten, noch water drinken* in deze plaats; want zo heeft Jehovah geboden, al zeggende: *Gij zult geen brood eten, noch water drinken*, noch wederkeren door den weg dien gij zijt gegaan. Maar de profeet uit Bethel zeide tot hem, dat door Jehovah was gezegd, *dat hij brood met hem zou eten en water drinken*, al liegende; en hij keerde met

hem weder, en at brood in zijn huis, en dronk wateren; weswege hij door een leeuw werd verscheurd”, XIII: 8, 9, 16, 17, 18, 19, 24; dat hij niet brood eten en water drinken zou bij Jerobeam, betekende dat hij het goede daar en eveneens het ware zou verafschuwen, omdat die waren ontwijld; Jerobeam had immers het altaar en alle heilige dingen van den eredienst ontwijld, zoals blijkt uit de historische dingen des Woords daar. Het gebrek aan het geestelijk goede en ware werd daarmee aangeduid dat er drie en een half jaar lang geen regen werd gegeven onder de regering van Achab, totdat *het brood en het water ontbrak*; en dat toen Elias heenging tot de weduwe in Sarepta, en van haar vroeg *een weinig water* om te drinken, en *een stuk brood* om te eten, I Kon. XVII en XVIII; met het brood werd immers al het goede der Kerk aangeduid, en met het water al het ware der Kerk, zoals boven is gezegd; omdat te dien tijde zulke dingen werden uitgebeeld, ter oorzake hiervan dat het uitbeeldende van een Kerk bij hen was, en dat zo door uitbeeldende dingen het Woord, ook het Historische, zou worden samengeschreven, was het daarvandaan dat de verwoesting van het goede en het ware werd uitgebeeld door het gebrek aan brood en water. Aangezien het brood al het goede der liefde in een samenvatting betekende, werden derhalve ook de slachtoffers Brood geheten, n. 2165, en noemt derhalve eveneens de Heer Zich het Brood dat uit den Hemel is nedergedaald, Joh. VI: 48, 50, 51, want de Heer is het Goede der Liefde Zelf.

9324. En Ik zal de ziekte uit het midden van u verwijderen; dat dit betekent de bescherming tegen de vervalsingen van het ware en de echtbrekingen van het goede, staat vast uit de betekenis van uit het midden van u verwijderen, wanneer er wordt gehandeld over de vervalste ware dingen en de verechtreukte goede dingen, die met de ziekte worden aangeduid, zijnde beschermd worden, want de Heer verwijdert ze wanneer Hij daartegen beschermt, n. 9313; en uit de betekenis van de ziekte, zijnde het vervalste ware en het verechtreukte goede; dit zijn de ziekten van het geestelijk leven, want het geestelijk leven ontstaat en blijft bestaan door de ware dingen die des geloofs, en de goede dingen die der liefde zijn; wanneer deze worden vervalst en verdraaid, wordt de mens ziek, doch wanneer zij met het hart worden ontkend, dan sterft de mens geestelijk; dat de ziekten zulke dingen zijn, en met zulke dingen overeenstemmen, zie men in n. 4958, 5711 tot 5727, 8364, 9031 einde.

9325. Er zal geen misdrachtige en onvruchtbare in het land zijn; dat dit betekent dat de goede en de ware dingen in hun orde in een aanhoudende voortschrijding zullen voortgaan, staat vast uit de betekenis van niet misdrachtig en onvruchtbaar zijn, zijnde het voortschrijdende der

wederverwekking in zijn orde, bijgevolg dat de goede en de ware dingen in hun orde in een aanhoudende voortschrijding zullen voortgaan, waarover aanstonds; en uit de betekenis van in het land, zijnde in de Kerk; dat het land in het Woord de Kerk is, zie men in n. 566, 662, 1066, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2571, 2928, 3355, 3368, 3379, 4447, 4535, 5577, 8011, 8732; dat het land de Kerk betekent, is omdat wordt verstaan het land Kanaan, waar de Kerk was, en van de oudste tijden aan was geweest, n. 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516, 8317; en in de geestelijke wereld, wanneer een land wordt genoemd, wordt niet een land doorvat, maar het hoedanige der natie daar ten aanzien van haar godsdienstige; vandaar wordt, wanneer in het Woord het land[de aarde]wordt genoemd, en daaronder het land Kanaan wordt verstaan, de Kerk doorvat. Uit deze dingen kan vaststaan, wat in de Profetische dingen des Woords wordt verstaan onder *den Nieuwen Hemel en de Nieuwe Aarde*, namelijk de inwendige en de uitwendige Kerk, n. 1850, 3355, 4535; er zijn immers inwendige mensen en uitwendige mensen. Dat er zal geen misdachtige en onvruchtbare in het land zijn, betekent dat de goede en de ware dingen in hun orde in een aanhoudende voortschrijding voortgaan, komt omdat met alle dingen die van de baring zijn in den inwendigen zin des Woords zulke dingen worden verstaan die van de geestelijke baring zijn, aldus die van de wederverwekking zijn, n. 2584, 3860, 3905, 3915. De dingen die van de geestelijke baring of van de wederverwekking zijn, zijn de ware dingen des geloofs en de goede dingen der naastenliefde, want door deze wordt de mens opnieuw ontvangen en geboren. Dat zulke dingen met de baring worden aangeduid, blijkt uit verscheidene plaatsen in het Woord, en duidelijk uit des Heren woorden tot Nicodemus: “Jezus zeide tot hem: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Tenzij dat iemand opnieuw worde verwekt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.* Nicodemus zeide: Hoe kan een mens worden wederverwekt wanneer hij oud is; kan hij ook andermaal in zijner moeders baarmoeder binnengaan, en verwekt worden. Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Zo iemand niet zal zijn verwekt uit water en geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet binnenschrijven; hetgeen uit het vlees is geboren, is vlees, maar hetgeen is *verwekt* uit den geest, is geest. Nicodemus zeide: Hoe kunnen deze dingen geschieden. Jezus antwoordde: Zijt gij niet een meester in Israël, en kent gij deze dingen niet”, Joh. III: 3, 4, 5, 6, 9, 10; verwekt worden door water en geest, is door de ware dingen des geloofs en het goede der liefde; men zie de aangehaalde plaatsen in n. 9274. Dat zulke dingen met de baringen in het Woord worden aangeduid, is vanwege de overeenstemming van de huwelijken op aarde met het hemels huwelijk, zijnde het huwelijk van het goede en het

ware, over welke overeenstemming men zie n. 2727 tot 2759; maar dat daaruit de waarlijk echtelijke liefde nederdaalt, weet nauwelijks iemand heden ten dage, en misschien wil nauwelijks iemand het erkennen, omdat de aarden en lichamelijke dingen voor ogen zijn, die uitblussen en verstikken, wanneer men over zulk een overeenstemming denkt. Omdat de waarlijk echtelijke liefde daarvandaan is, worden derhalve eveneens met de baringen en de verwekkingen in den inwendigen zin des Woords de dingen aangeduid die van de nieuwe baring en verwekking uit den Heer zijn; vandaar is het eveneens, dat de vader, de moeder, de zonen, de dochters, de schoonzonen, de schoondochters, de kleinkinderen, en meerderen die uit de huwelijken zijn, de goede en de ware dingen betekenen, en de afleidingen ervan, waarover meermalen is gehandeld in de ontvouwingen. Uit deze dingen nu kan vaststaan, dat met *er zal geen misdrachtige en onvruchtbare in het land zin*, wordt aangeduid dat de goede en de ware dingen in hun orde in een aanhoudende voortschrijding zullen voortgaan. Dat de misdrachtige en de onvruchtbare de dingen betekenen die van de misdracht en de onvruchtbaarheid zijn in den geestelijken zin, zijnde de verdraaiingen van het goede en het ware, voorts de verwoestingen en de ontkenningen ervan, blijkt uit deze volgende plaatsen; bij Hoschea: “Efraïm, wanneer Ik zag tot aan Tyrus, geplant in het schone; en Efraim om zijn zonen uit te brengen tot den doodslager; *geef hun, Jehovah, een misdragende baarmoeder, en uitdrogende borsten*; om de boosheid hunner werken zal Ik hen uit Mijn huis uitdrijven”, ix: 13, 14, 15; indien men niet weet wat er wordt aangeduid met Efraim, met Tyrus, met den doodslager, met de zonen, met de misdragende baarmoeder, met de uitdrogende borsten, in den inwendigen zin, kan men in het geheel niet weten wat die profetische dingen behelzen; dat Efraïm het verstandelijke der Kerk is, zijnde het verstandelijke dat verlicht is aangaande de ware en de goede dingen des geloofs uit het Woord, zie men in n. 3969, 5354, 6222, 6234, 6238, 6267; dat Tyrus zijn de erkentissen van het ware en het goede, n. 1201; daaruit blijkt, wat er wordt aangeduid met “Efraïm, wanneer Ik zag tot aan Tyrus, geplant in het schone”; dat de doodslager degene is die berooft van het geestelijk leven of het leven uit het ware en het goede, n. 3607, 6767, 8902; en dat de zonen de ware dingen des geloofs zijn, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2813, 3373, 3704, 4257; daaruit blijkt wat er wordt aangeduid met Efraim om zijn zonen uit te brengen tot den doodslager; dat de borsten de aandoeningen van het goede en het ware zijn, n. 6432; vandaar zijn de uitdrogende borsten geen aandoeningen maar in de plaats ervan de begeerten om te verdraaien; daaruit blijkt, wat de misdragende baarmoeder is, namelijk de verdraaiing van het

goede en het ware; dat de dingen die van het geestelijk leven zijn met al die dingen worden aangeduid, staat vast, want er wordt gezegd “om de boosheid der werken zal Ik hen uit Mijn huis uitdrijven”; uit het huis van Jehovah is uit de Kerk en uit den Hemel, n. 2233, 2234, 3720, 5640. Bij Malachia: “Ik zal om uwentwil den opeter schelden, opdat hij u de vrucht des lands niet verderve, *en u de wijnstok in het veld ook geen misdraacht zal hebben voortgebracht*; alle natiën zullen u gezegend prijzen, en gijlieden zult een *land des welbehagens* zijn”, III: II, 12; dat de wijnstok in het veld geen misdraacht zal voortbrengen, betekent dat de ware en de goede dingen des geloofs bij hen die in de Kerk zijn in hun orde zullen voortgaan, de wijnstok immers is het ware en het goede der geestelijke Kerk, n. 1069, 6375, 6376, 9277; en het veld is de Kerk, n. 2971, 3766, 7502, 9139, 9295; het land des welbehagens is de Kerk die den Heer aangenaam is, want een ieder binnen de Kerk, die is wederverwekt door het ware en het goede, is een Kerk; daaruit blijkt, wat het is dat *gijlieden een land des welbehagens zult zijn*; dat het land de Kerk is, zie men boven. Bij Moscheh: “Indien gij Mijn gerichten zult hebben gehoord, dat gij ze houdt en ze doet, zo zult gij gezegend zijn boven elk volk; *er zal onder u geen zijn die geen vrucht draagt, noch een onvruchtbare*, en onder de beesten; Jehovah zal *alle ziekte* van u verwijderen, en alle boze kwijningen van Egypte”, Deut. VII: II, 14, 15; “er zal geen zijn die geen vrucht draagt, noch een onvruchtbare”, voor niet zonder het leven uit het ware en het goede, aldus dat zij geestelijk levend zullen zijn. Omdat de onvruchtbare dit betekende, beschouwden derhalve de vrouwen in de Oude Kerken zich niet als levend, wanneer zij onvruchtbaar waren, zoals Rachel, die van zich aldus tot Jakob zeide: “Rachel zag dat zij Jakob niet baarde; en zij zeide tot Jakob: Geef mij zonen, en *indien niet, ik ben dood*”, Gen. xxx: I, n. 3908. Met de onvruchtbaren worden ook degenen aangeduid die niet in het goede zijn omdat zij niet in de ware dingen zijn, en nochtans de ware dingen verlangen opdat zij in het goede zijn, zoals de rechtschapen natiën die buiten de Kerk zijn; zoals bij Jesaja: “Zing, *onvruchtbare, zij had niet gebaard*; maak geschal met gezang, en jubel, zij heeft niet gebaard, omdat *de zonen der verlatene veel zijn* boven de zonen der getrouwde”, LIV: I. Bij David: “Jehovah richt den versletene op uit het stof, uit den drek verhoogt Hij den behoeftige, om hem te plaatsen met de vorsten Zijns volks; *Die de onvruchtbare des huizes doet wonen, een blijde moeder van zonen*”, Psalm CXIII: 7, 8, 9. In de profetische uitspraak van Channah, nadat zij Samuel had gebaard: “De verzadigden hebben zich verhuurd, en de hongerigen hebben opgehouden; *totdat de onvruchtbare zeven heeft gebaard*; die vele kinderen had echter is krachteloos geworden”, I Sam. II: 5; op die

plaatsen worden onder de onvruchtbaren de natiën verstaan die tot de Kerk worden opgeroepen, en op wie de Kerk wordt overgedragen, wanneer de oude heeft opgehouden, dat is, wanneer zij die tevoren van de Kerk waren geweest, niet langer in het geloof zijn, omdat zij in geen naastenliefde zijn; deze Kerk is het die wordt verstaan onder haar die vele kinderen had, die krachteloos is geworden, en onder de getrouwde; gene echter, namelijk de nieuwe Kerk der natiën, onder de onvruchtbare en de verlatene die vele zonen zal hebben, en onder de onvruchtbare des huizes, een blijde moeder van zonen; zeven baren is ten volle worden wederverwekt, want zeven betekent daar niet zeven maar ten volle, n. 9228. Uit deze dingen blijkt, wat er wordt verstaan onder deze woorden des Heren: “*De dagen komen, waarin zij zullen zeggen: Gezegend de onvruchtbaren, en de buiken die niet hebben verwekt, en de borsten die niet hebben gezoogd*”, Lukas xxiii: 29; daar wordt gehandeld over de voleinding der eeuw, zijnde de laatste tijd der Kerk. In het Tweede Boek der Koningen: “De mannen van Jericho zeiden tot Elisa: Zie de ligging van de stad is goed, doch *de wateren zijn boos, en het land is onvruchtbaar*. Toen zeide Elisa, dat zij zout zouden leggen in een nieuwe schaal, en daaruit het zout zouden werpen tot den uitgang der wateren; en de wateren werden gezond; ook kwam er geen dood of onvruchtbaarheid meer”, II: 19, 20, 21; wat deze dingen insluiten, kan niemand weten tenzij uit den inwendigen zin; alle wonderen immers, die in het Woord voorkomen, sluiten zulke dingen in die in het Rijk des Heren of in de Kerk zijn, n. 7337, 7465, 8364, 9086; weswege men moet weten, wat Elisa uitbeeldde, wat de stad Jericho betekende, wat de boze wateren en het onvruchtbare land, wat de nieuwe schaal en het zout daarin, voorts wat de uitgang der wateren waarin zij het zout zouden werpen; dat Elisa den Heer heeft uitgebeeld ten aanzien van het Woord, zie men in n. 2762; dat de wateren de ware dingen des geloofs betekenen, n. 28, 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 6346, 7307, 8137, 8138, 8568; vandaar betekenen de boze wateren de ware dingen zonder het goede, en het onvruchtbare land het goede der Kerk vandaar niet levend; de nieuwe schaal of het nieuwe vat de wetenschappelijke dingen en de erkentnissen van het goede en het ware, n. 3068, 3079, 3316, 3318; het zout het verlangen van het ware naar het goede, n. 9207; de uitgang der wateren betekent het natuurlijke van den mens dat de erkentnissen van het ware en het goede opneemt, en dat wordt verbeterd door het verlangen van het ware naar het goede. Uit deze dingen blijkt, wat dat wonder insloot, namelijk de verbetering van de Kerk en van het leven door het Woord uit den Heer, en door het verlangen van het ware naar het goede daarvandaan; en dat de verbetering geschiedt, wanneer het natuurlijke van den mens uit zulk een

verlangen de ware dingen uit het Woord opneemt; dat dit is geschied bij de stad Jericho, kwam omdat die stad niet ver van den Jordaan was gelegen, en met den Jordaan wordt datgene bij den mens der Kerk aangeduid, dat het eerst de ware dingen opneemt, aldus het natuurlijke, n. 1585, 4255; dat het natuurlijke van den mens het eerste is dat de ware dingen uit het Woord van den Heer opneemt, en dat het het laatst wordt wederverwekt, en dat wanneer dat is wederverwekt, de ganse mens is wederverwekt, is aangeduid met des Heren woorden tot Petrus, toen Hij de voeten der discipelen wies: *“Jezus zeide: Die gewassen is, heeft niet van node dan dat hij ten aanzien van de voeten worde gewassen, en hij is gans rein”*, Joh. XIII: 10; dat de voeten de dingen zijn die van den natuurlijke mens zijn, in het algemeen het natuurlijke, zie men in n. 2162, 3147, 3761, 3986, 4280, 4938 tot 4952, 5327, 5328. Dat de natuurlijke of uitwendige mens in overeenstemming moet zijn met den geestelijken of inwendigen, opdat de mens zij wederverwekt, aldus dat hij niet eerder is wederverwekt dan wanneer het natuurlijke is wederverwekt, zie men in n. 2850, 3167, 3286, 3321, 3470, 3493, 3508, 3509, 3518, 3573, 3576, 3579, 3620, 3623, 3671, 3882, 3969, 4353, 4588, 4612, 4618, 5168, 5326, 5373, 5651, 6299, 6454, 7442, 7443, 8742 tot 8747, 9043, 9046, 9061.

9326. Het getal uwer dagen zal Ik vervullen; dat dit betekent tot aan den vollen staat, staat vast uit de betekenis van de dagen, zijnde de staten des levens, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850, 5672, 5962, 6110, 7680, 8426, hier de staten van het nieuwe leven of van het geestelijk leven, hetwelk dat van den wederverwekte is; en uit de betekenis van het getal vervullen, zijnde ten volle. Tot aan den vollen staat, is totdat de mens is wederverwekt; dat tot dan toe de ware en de goede dingen in hun orde zullen voortgaan in een aanhoudende voortschrijding, wordt daarmede aangeduid dat er geen misdragtige en onvruchtbare in het land zal zijn, waarover vlak boven n. 9325.

9327. Mijn schrik zal Ik zenden vóór u; dat dit betekent den schrik van hen die in de boze dingen van het valse zijn, voor de ware dingen van het goede, staat vast uit de betekenis van den schrik, zijnde de schrik van hen die in de boze dingen van het valse zijn; en uit de betekenis van de zonen Israëls, vóór wie de schrik zou worden gezonden, zijnde zij die in het geestelijk goede of in het ware van het goede zijn, waarover n. 5803, 5806, 5812, 5817, 5819, 5820, 5833, 7957, 8234, 8805; dat de natiën van het land Kanaän, die schrik zouden hebben voor de zonen Israëls, betekenen de boze dingen van het valse en de valse dingen van het boze, zie men in n. 1413, 1437, 1607, 1573, 1574, 1868, 4517, 6306, 8054, 8317; vandaar is het, dat met Mijn schrik zal Ik

zenden vóór u, de schrik wordt aangeduid van hen die in de boze dingen van het valse zijn voor de ware dingen van het goede. Hiermede is het aldus gesteld: Alle macht in de geestelijke wereld is uit de ware dingen die uit het goede zijn, aldus uit de ware dingen die voortgaan uit den Heer; hetgeen duidelijk hieruit kan vaststaan, dat de Heer alle dingen in den Hemel, en alle dingen in de hel, voorts alle dingen in de wereld, beschikt door de ware dingen die uit Hem zijn; want het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer is datgene zelf waardoor alle dingen zijn ontstaan, en waardoor alle dingen blijven bestaan. Dat het zo is, begrijpen diegenen niet die alleen denken uit het stoffelijke, zodanig als zij denken die aan de natuur den oorsprong en de instandhouding van alle dingen toeschrijven; dezen kunnen aangaande de ware dingen geen andere idee hebben, dan dat zij zonder enige macht zijn, omdat zij van de denking alleen zijn, en aangaande dit doorvatten zij niets essentiëls, te minder iets substantiëls, hoewel zij weten dat de denking het ganse lichaam regeert, en de afzonderlijke dingen ervan tot beweging opwekt, geheel en al volgens haar hoedanige; voorts eveneens dat er niets is in het heelal dat niet betrekking heeft op het ware dat uit het goede is; dat het ware is dat alle macht heeft, en dat het het eigenlijk wezenlijke zelf is, zie men in n. 8200; uit deze dingen blijkt, dat de Engelen macht hebben uit *het Goddelijk Ware* hetwelk uit den Heer is, en dat zij vandaar machten worden geheten. Hoedanige macht de ware dingen uit het goede hebben, dat is, de ware dingen uit den Heer, daarover zie men de ondervinding die aangaande den Arm, die met zulk een ware overeenstemt, in n. 4932, 4933, 4934, 4935 is aangevoerd. Omdat alle macht is van het ware, volgt daaruit, dat het valse uit het boze in het geheel geen macht heeft; dit immers is de ontbering van het ware uit het goede, aldus de ontbering van macht; weswege ook zij die in de hel zijn, omdat allen daar in de valse dingen uit het boze zijn, in het geheel niets van macht hebben; derhalve kunnen duizenden van hen door één Engel des Hemels worden verjaagd, nedergeworpen en verstrooid, nauwelijks anders dan een vlokje in de lucht door een ademtocht van den mond. Uit deze dingen kan men zien, waarvandaan zij die in de boze dingen van het valse zijn, schrik hebben voor de ware dingen van het goede; deze schrik wordt de schrik Gods genoemd, Genes. xxxv: 5; Job xiii: 21; en bij Ezechiël: “*Ik zal Mijn schrik geven in het land der levenden; als men hem zal hebben doen liggen in het midden der met de voorhuid behepten, met de doorboorden van het zwaard, Farao en al zijn menigte*”, xxxii: 32; en bij Moscheh: “*Indien gij Mijn inzettingen zult hebben verworpen, en indien uw ziel van Mijn gerichten zal hebben gewalgd, zodat gij al Mijn geboden niet doet, zo zal Ik verbijstering*

in hun hart werpen, zodat het geruis van een gedreven blad hen achtervolgt, en zij de vlucht voor het zwaard vluchten, en vallen zonder iemand die hen achtervolgt”, Levit. xxvi: 15, 36; hier wordt de schrik beschreven van hen die in de boze dingen van het valse en in de valse dingen van het boze zijn; er wordt gezegd dat het geruis van een blad hen zal achtervolgen, en zij de vlucht voor het zwaard zullen vluchten; de oorzaak dat dit zo wordt gezegd, is deze dat het blad het ware betekent, n. 885, en het zwaard het ware dat strijdt tegen het valse van het boze, n. 2799, 6353, 8294; dat dezulken in het geheel niets van macht tegen het ware hebben, wordt daarmede aangeduid dat zij zullen vallen zonder iemand die hen achtervolgt.

9328. En Ik zal al het volk verwarren; dat dit de verbijstering van alle valse dingen betekent, staat vast uit de betekenis van verwarren, zijnde de verbijstering, waarover aanstonds; uit de betekenis van het volk, zijnde zij die in de ware dingen zijn, aldus abstract genomen de ware dingen, en in den tegengestelden zin de valse dingen, waarover n. 1259, 1260, 2928, 3295, 3581, 6232. Dat verwarren de verbijstering betekent, komt omdat zij die worden verbijsterd, in animus en hart worden verward, dermate dat zij waanzinnig worden, en zich vanzelf in het verderf storten; dat een zodanige verbijstering met verwarren wordt aangeduid, blijkt bij Zacharia: “Te dien dage *zal er een grote verwarring van Jehovah zijn* onder hen die tegen Hierosolyma strijden; en zij zullen aangrijpen, de man de hand van zijn genoot, en zijn hand zal opgaan over de hand van zijn genoot”, xiv: 13; strijden tegen Hierosolyma is tegen de Kerk, aldus eveneens tegen de ware en de goede dingen des geloofs, die de Kerk maken; dat de verwarring de verbijstering is tot aan den waanzin toe, is duidelijk. Bij Moscheh: “Jehovah uw God zal de natiën vóór u geven, en *verwarren niet een grote verwarring*, totdat zij worden verdaan”, Deut. vii: 23; de verwarring staat voor de verbijstering.

9329. Tot wie gij zult gekomen zijn; dat dit betekent vanwege de tegenwoordigheid des Heren, staat vast uit de betekenis van tot iemand komen, zijnde de tegenwoordigheid, zoals in n. 5934, 6063, 6089, 7498, 7631; dat het de tegenwoordigheid des Heren is, komt omdat er wordt gehandeld over de macht van het ware tegen de boze en de valse dingen, en al het ware en de macht ervan uit den Heer is; de zonen Israëls, van wie dit wordt gezegd, betekenen ook de ware dingen die uit den Heer zijn, of de geestelijke ware dingen; men zie n. 5414, 5879, 5951, 7957, 8234, 8805.

9330. En Ik zal geven al uw onvrienden tot u den nek; dat dit de vlucht en de verdoemenis van de valse dingen betekent, staat vast uit de betekenis van de onvrienden, zijnde de valse dingen uit het boze, waarover n. 9313, 9314; en uit

de betekenis van den nek geven, zijnde de vlucht; dat het ook de verdoemenis is, komt omdat wanneer zij die in de valse dingen uit het boze zijn, voor de ware dingen uit het goede vluchten, zij zich in de hel of in de verdoemenis werpen. Met dezen is het aldus gesteld: zij die in de valse dingen uit het boze zijn, strijden in het andere leven eerst tegen hen die in de ware dingen uit het goede zijn; dat het hun wordt toegelaten te strijden, is terwille hiervan, dat daaruit het goede voortkome; het goede, dat daaruit voortkomt, is dit dat zij die in de ware dingen uit het goede zijn, daardoor worden bevestigd in de ware dingen tegen de valse dingen, en dat zij die in de valse dingen uit het boze zijn, in de valse dingen worden bevestigd, en zo zichzelf verwoesten; want in het andere leven worden van hen die in de ware dingen uit het goede zijn, de valse dingen verwijderd, en van hen die in de valse dingen uit het boze zijn, worden de ware dingen verwijderd; zo worden zij die in de ware dingen uit het goede zijn, in den Hemel geheven, en zij die in de valse dingen uit het boze zijn, verzingen in de hel; en wanneer zij in de hel zijn, zijn zij in schrik en verbijstering voor de ware dingen uit het goede, waarin de Engelen zijn uit den Heer. Dat zulk een staat dengenen wacht die in de valse dingen uit het boze zijn, en dengenen die in de ware dingen uit het goede zijn, leert de Heer bij Mattheus: *“Al wie heeft, dien zal gegeven worden opdat hij overvloediglijker hebbes al wie echter niet heeft, van dien zal genomen worden”*, XIII: 12; en bij Lukas: *“Neemt van hem de mina, en geeft haar aan hem die de tien mina’s heeft. Zij zeiden: Heer, hij heeft tien mina’s. Ik zeg u, dat een elk die heeft, zal gegeven worden; van hem echter die niet heeft, zal ook dat wat hij heeft, genomen worden”*, XIX: 24, 25, 26.

933I. En Ik zal de horzel zenden vóór u; dat dit betekent de ontsteltenis van hen die in de valse dingen van het boze zijn, staat vast uit de betekenis van de horzelen, zijnde de stekende en de dodende valse dingen, en die vandaar ontsteltenis aanjagen; van schrik wordt gesproken met betrekking tot hen die in de boze dingen zijn, en van ontsteltenis met betrekking tot hen die in de valse dingen zijn; over den schrik van hen, zie men boven n. 9327. Dat de horzelen de ontsteltenis van hen die in de valse dingen zijn betekenen, is omdat zij gevleugeld zijn en toegerust met stekels, waarmede zij giftige steken toebrengen; de dieren immers zowel de grotere als de kleinere betekenen zulke dingen die van de aandoeningen zijn, of die betrekking hebben, op den wil, dan wel betekenen zij zulke dingen die van de denkingen zijn, of die betrekking hebben op het verstand; want alle dingen, welke dan ook, die in den mens zijn, hebben betrekking of op zijn wil óf op zijn verstand; dingen die niet op een van beide betrekking hebben, zijn niet in den mens,

aldus zijn zij niet van den mens. De lopende dieren en eveneens de kruipende dieren, betekenen de aandoeningen in den enen en den anderen zin, aldus de goede of de boze dingen, want deze zijn van de aandoeningen; daarentegen betekenen de vliegende dieren en eveneens de gevleugelde insecten zulke dingen die van de denkingen zijn in den enen en den anderen zin, aldus de ware of de valse dingen, want deze zijn van de denkingen. Dat de dieren de goede of de boze dingen betekenen, zie men in n. 9280; dat de kruipende dieren zulke dingen in het uitwendig zinlijke betekenen, n. 746, 909, 994; dat de vliegende dieren de ware of de valse dingen betekenen, n. 40, 745, 776, 778, 866, 988, 911, 3219, 5149, 7441; vandaar betekenen de gevleugelde insecten eendere dingen, maar in de uiterste dingen van den mens. Doch de valse dingen, waarover nu wordt gehandeld, zijn van verscheidene geslachten; er zijn valse dingen die niet kwetsen, er zijn valse dingen die licht en er zijn er die zwaar kwetsen, en eveneens zijn er die doden; van welk geslacht zij zijn, leert men kennen aan de boze dingen waaruit zij zijn; elk valse immers dat kwetst, en dat doodt, ontleent zijn bestaan aan het boze; want het valse uit het boze is het boze verschijnend in een vorm; in het andere leven vertonen zich ook zulke valse dingen, wanneer zij in een zichtbaren vorm worden uitgebeeld, zoals een zwerm van onreine insecten en vliegende dingen, en verschrikkelijk van aanblik volgens het soort van het boze waaruit zij zijn. Hieruit blijkt, vanwaar het is dat de horzelen de ontsteltenis betekenen van hen die in de valse dingen van het boze zijn; eender in Deuteronomium: “*Jehovah uw God zal de horzel zenden onder hen, totdat zij zijn vergaan die overgebleven en voor u verborgen waren*”, VII: 20. In het Woord worden hier en daar insecten van verschillend geslacht vermeld, en overal betekenen zij de valse of de boze dingen in uitersten, of in het uitwendig zinlijke van den mens, zijnde de boze en de valse dingen afkomstig uit de begoochelingen der zinnen en uit de verschillende wellusten en appetijten in het lichaam, die door hun verlokkingen en door schijnbaarheden verleiden, en maken dat het redelijke instemt, en zo wordt ondergedompeld in de valse dingen uit het boze. Dat de valse dingen van dat geslacht worden aangeduid met de vliegende ongedierten van Egypte, zie men in n. 7441, desgelijks met de sprinkhanen daar, n. 7643; dat met de vossen van Egypte de redeneringen uit de valse dingen worden aangeduid, n. 7351, 7352, 7384; met de luizen daar de boze dingen van hetzelfde geslacht, n. 7419; en met de wormen de valse dingen die verteren en pijnigen, n. 8481. Zulke boze en valse dingen worden eveneens aangeduid met de geslachten van verschillende insecten in deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “Het zal te dien dage geschieden, Jehovah

zal fluiten *tot de vlieg die in het uiteinde der rivieren van Egypte is*, en *tot de bij die in het land van Asschur is*; en deze zullen komen en zullen alle rusten in de rivier der verlatingen, en in de spleten der rotsen, en in alle struiken”, VII: 18, 19; daar wordt gehandeld over de Komst des Heren, en over den staat der Kerk dan; de vlieg in het uiteinde der rivieren van Egypte is het valse in uitersten, dat is, in het uitwendig zinlijke van den mens, n. 7441; de bij in het land van Asschur is het valse dat de redeneringen des gemoeds verdraait, Asschur immers is de redenering, n. 1186; de rivier der verlatingen is de overal regerende valsheid; de spleten der rotsen zijn de ware dingen des geloofs in het duister, omdat zij verwijderd zijn van het licht des Hemels, n. 8581 einde; de struiken zijn eendere ware dingen in hun geboorte, n. 2682. Bij Amos: “Ik heb u geslagen met brandkoren en roest, uw meeste tuinen, en uw wijngaarden, en uw vijgebomen, en uw olijfbomen, *heeft de rups gegeten*”, IV: 9. Bij Joël: “*Het overgelatene van de rups zal de sprinkhaan eten, en het overgelatene van den sprinkhaan zal de kever eten, en het overgelatene van den kever zal de krekkel eten*; waakt op, gij dronkenen, en huilt, alle gij wijndrinkers, om den most dewijl hij van uw mond is afgesneden”, I: 4, 5. Bij denzelfde: “De dorsvloeren zijn vol zuiver koren, de perskuipen lopen over van most en olie; en Ik zal u vergoeden de jaren die *de sprinkhaan, de kever, en de krekkel, en de rups* heeft verteerd, Mijn groot leger, dat Ik onder u heb gezonden”, II: 24, 25. Dat hier de valse en de boze dingen in uitersten, of in het uitwendig zinlijke van den mens der Kerk met de geslachten van die insecten worden aangeduid, blijkt uit de afzonderlijke dingen daar, want er wordt gehandeld over de verdraaiing van het ware en het goede der Kerk; wat de sprinkhaan is, en wat de krekkel, zie men in n. 7643; dat met de tuinen, de wijngaarden, de vijgebomen, de olijfbomen, den wijn en den most, die door zulke dingen zullen worden verdorven, de goede en de ware dingen der Kerk in het gemeen worden aangeduid, is meermalen in de ontvouwingen getoond. Bij David: “Hij deed in hun land *de vorsen* voortkruipen, in de kameren hunner koningen; Hij zeide dat er zou komen *een zwerm van ongedierte, luizen*, in al hun grens”, Psalm CV: 29, 30, 31; aldaar wordt over Egypte gehandeld; wat de vorsen daar zijn, zie men in n. 7351, 7352, 7384; en wat de luizen, n. 7419. Bij Moscheh: “Wijngaarden zult gij planten en bouwen, maar wijn zult gij niet drinken, noch zult gij vergaderen, omdat *de worm dat zal eten*”, Deut. XXVIII: 39; de worm voor al zulk valse en boze in het algemeen. Bij Jesaja: “Vreest niet de smaadheid van den mens, en voor hun smaadredenen ontzet u niet, omdat *de mot ze zal eten* zoals een kleed, en *het schietwormpje ze zal eten* zoals wol”, LI: 8; de mot voor de valse dingen in uitersten van den mens, en het

schietwormpje voor de boze dingen daar, want het kleeft, dat de mot zal eten, betekent de lagere of de uiterlijke ware dingen, die van den zinlijken mens zijn, n. 2576, 5248, 6377, 6918, 9158, 9212; en de wol die het schietwormpje zal eten, betekent de lagere of de uiterlijke goede dingen, die van den zinlijken mens zijn, hetgeen uit verscheidene plaatsen blijkt, voortst uit de betekenis van het schaaft waarvandaan de wol is, zijnde het goede der naastenliefde, n. 4169. Wat en hoedanig de uitersten van den natuurlijken mens zijn, die de zinlijke dingen worden genoemd, zie men in n. 4009, 5077, 5081, 5089, 5094, 5125, 5128, 5580, 5767, 5774, 6183, 6201, 6310 tot 6318, 6564, 6598, 6612, 6614, 6622, 6624, 6844, 6845, 6948, 6949, 7442, 7645, 7693, 9212, 9216.

9332. En zij zal uitdrijven den Chiviet, den Kanaaniet en den Chittiet van vóór u; dat dit betekent de vlucht van de valse dingen uit de boze dingen, staat vast uit de betekenis van uitdrijven, zijnde vluchten, aldus de vlucht; uit de betekenis van den Chiviet, den Kanaäniet en den Chittiet, zijnde de valse dingen uit de boze dingen, de Chiviet het valse uit het lichtere boze, n. 6860; de Kanaäniet het valse uit het zwaardere boze, n. 4818, 8054, en de Chittiet het valse uit het zwaarste boze, n. 2913, 6858. Dat met de natiën in het land Kanaan alle valse en boze dingen in een samenvatting worden aangeduid, zie men in de plaatsen in n. 9327 aangehaald.

9333. Ik zal hem niet uitdrijven van vóór u in één jaar; dat dit betekent niet een haastige vlucht of verwijdering ervan, namelijk van de valse en de boze dingen, die met de natiën in het land Kanaan worden aangeduid, staat vast uit de betekenis van uitdrijven, zijnde de vlucht; zij immers die in de boze en de valse dingen zijn in het andere leven, worden niet uitgedreven maar vluchten vanzelf; dat het ook de verwijdering is, zal men beneden zien; en uit de betekenis van in één jaar, zijnde het haastige, want er volgt “beetje bij beetje zal Ik hem uitdrijven van vóór u”, waarmede de verwijdering bij graden volgens de orde wordt aangeduid. Dat uitdrijven, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot de boze en valse dingen, de verwijdering is, is omdat de valse en de boze dingen niet door den mens worden uitgedreven, maar worden verwijderd. Wie niet weet, hoe het is gesteld met des mensens bevrijding van de boze en de valse dingen, of met de vergeving der zonden, gelooft dat de zonden worden afgewist, wanneer ervan wordt gezegd dat zij zijn vergeven; dat men het aldus gelooft, is vanwege den letterlijken zin des Woords, waar het enige malen aldus wordt gezegd. Weswege in de animi van zeer velen de dwaling heeft post gevat, dat zij gerecht en zuiver zijn, nadat zij de absolutie hebben ontvangen. Maar dezen weten in het geheel niet, hoe het met de vergeving der zonden is gesteld, namelijk dat de mens niet daarvan

wordt gezuiverd, maar daarvan wordt afgehouden door den Heer, wanneer hij zodanig is, dat hij in het goede en het ware kan worden gehouden; en dat hij dan in het goede en het ware kan worden gehouden, wanneer hij is wederverwekt, want dan heeft hij het leven van het goede der naastenliefde en van het ware des geloofs verkregen. Al wat de mens immers van de eerste kindsheid aan denkt, wil, spreekt, en doet, voegt zich aan zijn leven toe, en maakt dat; die dingen kunnen niet worden verbannen, maar slechts verwijderd; en wanneer zij worden verwijderd, dan schijnt de mens zoals zonder zonden, omdat zij verwijderd zijn; men zie n. 8393, 9014, 8988 einde. Volgens den schijn, dat de mens het goede en het ware denkt en doet uit zich, terwijl het toch niet is uit hem, maar uit den Heer, is er in het Woord gezegd, dat hij rein van zonden, en eveneens gerecht is, zoals bij Jesaja: “Al waren uw zonden zoals scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood zoals purper, als wol zullen zij zijn”, 1: 18, en meermalen elders. Dat het aldus is, werd te weten gegeven uit den staat der zielen in het andere leven; een ieder brengt daarheen uit de wereld alle dingen van zijn leven met zich, dat is, al wat hij had gedacht, gewild, gesproken, en gedaan, ja zelfs ook al wat hij had gezien en gehoord, van de kindsheid aan tot aan het laatste van zijn leven in de wereld, dermate dat zelfs niet het kleinste dingetje ontbreekt, n. 2474; zij die in de wereld het leven des geloofs en der naastenliefde hebben geleefd, kunnen dan van de boze dingen worden afgehouden, en gehouden in het goede, en zo verheven worden tot den Hemel; degenen echter die in de wereld een leven hebben geleid niet van geloof en naastenliefde, maar het leven der liefde van zich en van de wereld, verzinken in de hel, omdat zij niet kunnen worden afgehouden van de boze dingen, en gehouden in het goede. Uit deze dingen blijkt, vanwaar het is, dat uitdrijven wanneer het wordt gezegd van de valse en boze dingen, de verwijdering is. In dit Vers en in het volgende wordt in den inwendigen zin over die verwijdering gehandeld, en daar worden de verborgenheden ervan ontdekt.

9334. Opdat niet bij geval het land verlaten zij; dat dit betekent de tekortkoming alsdan, en slechts weinig van het geestelijk leven, indien namelijk de verwijdering haastig zou zijn, staat vast uit de betekenis van het land, zijnde de Kerk in het gemeen, en eveneens in het bijzonder; de Kerk in het bijzonder is de mens die een Kerk wordt, want de Kerk is in den mens, en zij is de wederverwekte mens; dat het land de Kerk in het gemeen is, zie men in n. 9325; en dat het land de Kerk in het bijzonder of de wederverwekte mens is, n. 82, 620, 636, 913, 1411, 1733, 2117, 2118 einde, 2571, 3368, 3379; deze mens wordt ook een land geheten bij Malachia: “Alle natiën zullen u gezegend

prijzen, en *gij zult een land des welbehagens zijn*”, III: 12; en uit de betekenis van verlaten, zijnde de tekortkoming en slechts weinig van het geestelijk leven. Het verlaten immers wordt, wanneer het van de Kerk in den mens wordt gezegd, het gebrek aan het ware en het goede aangeduid, aldus eveneens het gebrek aan het geestelijk leven, want het geestelijk leven is daaruit. Hiermede, dat er tekortkoming en slechts weinig van het geestelijk leven is, indien de valse en de boze dingen haastig worden verwijderd, is het aldus gesteld: de mens wordt, wanneer hij wordt wederverwekt, hetgeen geschiedt door de inplanting van het geestelijk ware en goede, en dan door de verwijdering van het valse en het boze, niet haastig wederverwekt, maar langzaam; de oorzaak hiervan is deze, dat alle dingen die de mens had gedacht, van plan was geweest en had gedaan van de kindsheid aan, zich aan zijn leven hebben toegevoegd, en dat hebben gemaakt, en eveneens onder elkander zulk een verband hebben gevormd, dat het ene niet kan worden weggeruimd zonder tegelijk alle dingen weg te ruimen; de boze mens immers is een beeld der hel, en de goede mens is een beeld des Hemels; en eveneens hebben de boze en de valse dingen bij den bozen mens, zulk een verband onder elkander als onder elkander de helse gezelschappen, waarvan hij een deel is; en de goede en de ware dingen bij den goeden mens, hebben zulk een verband onder elkander als onder elkander de hemelse gezelschappen, waarvan hij een deel is. Daaruit blijkt, dat de boze en de valse dingen bij den bozen mens niet plotseling van hun plaats kunnen worden verwijderd, maar voor zoveel als de goede en de ware dingen in hun orde en innerlijk zijn ingeplant, want de Hemel bij den mens verwijderd de hel. Indien dit plotseling geschiedde, zo zou de mens bezwijken; alle en de afzonderlijke dingen immers die in een verband en een vorm zijn, zouden worden verstoord, en zouden zijn leven wegnemen. Dat de wederverwekking of de inplanting van het leven des Hemels bij den mens inzet van zijn kindsheid aan, en aanhoudt tot aan het laatste van zijn leven in de wereld, en dat zij na het leven in de wereld wordt vervolmaakt tot in het eeuwige, zie men in n. 2679, 3203, 3584, 3665, 3690, 3701, 4377, 4551, 4552, 5126, 6751, 9103, 9296, 9297, vooral n. 5122, 5398, 5912, 9258; en, wat een verborgenheid is, de wederverwekking van den mens in de wereld is slechts het vlak om zijn leven te vervolmaken tot in het eeuwige; dat de mens die in het goede heeft geleefd, in het andere leven wordt vervolmaakt, daarover zie men hetgeen is getoond over de kleine kinderen, n. 2289 tot 2309, en over den staat en het lot der natiën daar n. 2589 tot 2604.

9335. En op u het wilde dier des velds worde vermenigvuldigd; dat dit betekent den toevloed van de valse dingen uit de verkwikkelijke dingen der liefden

van zich en van de wereld, staat vast uit de betekenis van vermenigvuldigd worden, wanneer er gehandeld wordt over de haastige verwijdering van de boze en de valse dingen, zijnde de toevloed; en uit de betekenis van het wilde dier des velds, zijnde de valse dingen uit de verkwikkelijke dingen der liefden van zich en van de wereld; met de beesten immers van verschillend geslacht worden in het Woord de goede en de boze aandoeningen aangeduid, n. 9280, vandaar met de wilde dieren de aandoeningen van het valse afkomstig uit de verkwikkelijke dingen der liefden van zich en van de wereld; deze aandoeningen worden ook uitgebeeld door wilde dieren, zoals door panter, tijgers, wilde zwijnen, wolven, beren, in het andere leven; zij zijn eveneens zoals wilde dieren, want zij die in die liefden zijn, zijn in boze dingen van elk geslacht en de valse dingen daaruit, en zoals wilde dieren beschouwen en behandelen zij de genoten; dat uit die liefden alle boze en valse dingen zijn, zie men in n. 2041, 2045, 2057, 2363, 2364, 2444, 4750, 4776, 6667, 7178, 7364, 7255, 7366 tot 7377, 7488, 7490, 7491 tot 7494, 7643, 8318, 8487, 8678. Dat de valse dingen uit die liefden toevloeien door een haastige verwijdering van de boze en de valse dingen, is daarvandaan, dat de goede en de ware dingen door een geleidelijke inplanting dezelve zullen verwijderen; de valse dingen immers worden niet dan door de ware dingen, en de boze dingen niet dan door de goede dingen verwijderd; indien dit niet geleidelijk en volgens de orde geschiedt, vloeien de die liefden begunstigende valse dingen in, want deze liefden regeren bij ieder mens, voordat hij is wederverwekt; en wanneer de valse dingen invloeien, dan worden de ware dingen niet langer erkend. De mens die wordt wederverwekt, wordt ook in de aandoening van het ware gehouden, en wanneer hij in deze is, zoekt hij van alle zijden onder de wetenschappelijke dingen in het natuurlijke naar ware dingen, en daar presenteren zich dan de begoochelingen van de uitwendige zinnen, die daar in groten overvloed zijn, waaruit hij, wanneer de verkwikkelijke dingen van de liefden van zich en van de wereld aanblazen, niet dan alleen valse dingen concludeert, die op elkander volgen en het gemoed vervullen, indien de valse dingen van het boze plotseling worden verwijderd. Het zijn deze dingen die in den inwendigen zin worden verstaan onder *Ik zal hem niet uitdrijven van vóór u in één jaar, opdat niet bij geval het land verlaten zij, en op u het wilde dier worde vermenigvuldigd; beetje bij beetje zal Ik hem uitdrijven van vóór u, totdat gij zult vrucht gemaakt hebben en het land erft*. Dat het wilde dier het valse en het boze is uit de liefden van zich en van de wereld, blijkt uit de plaatsen in het Woord waar het wordt genoemd, zoals bij Jesaja: “Daar zal een pad en een weg zijn, die de weg der heiligheid zal worden genoemd;

de onreine zal er niet doorgaan, *geen roofzuchtige der wilde dieren zal daar opklimmen*”, xxxv: 8, 9. Bij Ezechiël: “Ik zal over u zenden honger, en *het boze wilde dier*, zodat zij u kinderloos maken”, v: 17. Bij denzelfde: “*Wanneer Ik het boze wilde dier zal hebben doen overgaan door het land*, en het dat kinderloos zal hebben gemaakt, en het een verlating wordt, *zodat er niemand doorga vanwege het wilde dier*”, xiv: 15. Bij denzelfde: “Op de aangezichten des velds zult gij vallen, *aan het wilde dier der aarde en aan den vogel des hemels* zal Ik u ter spijze geven”, xxix: 5. Bij denzelfde: “Dan zal Ik met hen een verbond des vredes uithouwen, en *zal het boze wilde dier uit het land doen ophouden*, opdat zij vertrouwd wonen in de woestijn; zij zullen den natiën niet meer ten roof zijn, en *het wilde dier des velds zal hen niet langer verslinden*”, xxxiv: 25, 28. Bij Hoschea: “Ik zal verwoesten haar wijnstok en haar vijgeboom, en Ik zal ze stellen tot een woud; en *het wilde dier des velds zal ze eten*”, ii: 12. Bij denzelfde: “Het land zal rouwen, en verkwijnen een elk die daarin woont, *voor het wilde dier des velds*, en voor den vogel der hemelen”, iv: 3. Bij David: “*Het wilde zwijn uit het woud vertreedt hem*, en *het wilde dier der velden weidt hem af*; o God Zebaoth, keer weder en bezoek Uw wijnstok”, Psalm lxxx: 14. Bij denzelfde: “Gij beschikt de duisternis opdat het nacht wordt, *in den welken al het wilde dier des wouds voortgaat*”, Psalm civ: 20. Bij Moscheh: “Indien gij in Mijn inzettingen zult hebben gewandeld, en Mijn geboden zult hebben gehouden en ze gedaan, *zo zal Ik het boze wilde dier uit het land doen ophouden*; indien gij echter Mijn inzettingen smadelijk zult hebben verworpen, *zo zal Ik onder u het wilde dier des velds zenden*, hetwelk u zal verwoesten”, Levit. xxvi: 3, 6, 15, 22. Bij denzelfde: “Jehovah uw God zal de natiën voor u allengs uitstoten, *opdat niet misschien het wilde dier des velds tegen u worde vermenigvuldigd*”, Deut. vii: 22; in die plaatsen staat het wilde dier des velds, het wilde dier der aarde, en het wilde dier des wouds, voor de valse en de boze dingen die van de liefden van zich en van de wereld zijn. Omdat met het wilde dier het valse wordt aangeduid, en het valse van tweevoudigen oorsprong is, namelijk uit het boze en uit het rechtschapene, n. 9258, worden deswege met het wilde dier in het Woord ook de rechtschapen natiën aangeduid, die, hoewel zij in het valse zijn, nochtans in het rechtschapene des levens zijn; in dezen zin wordt het wilde dier gezegd bij David: “*Mijne is al het wilde dier des wouds*, en de beesten in de bergen der duizenden; *Ik ken allen vogel der bergen*, en *het wilde dier Maner velden is met Mij*”, Psalm l: 10, 11. Bij denzelfde: “*Looft Jehovah, gij wilde dier en alle beest*”, Psalm cxlviii: 7, 10. Bij Jesaja: “*Al gij wilde dier Mijner velden*, komt om te eten, *al gij wilde dier in het woud*”, lvi: 9. Bij Ezechiël: “In de takken van den ceder, die Asschur is, *hebben alle vogelen der*

hemelen genesteld, en onder zijn takken hebben zij gebaard, alle wilde dier des velds; en in zijn schaduw hebben gewoond alle grote natiën”, xxxi: 6.

9336. Beetje bij beetje zal Ik hem uitdrijven van vóór u; dat dit betekent de verwijdering bij graden volgens de orde, staat vast uit de betekenis van beetje bij beetje, zijnde bij graden, aldus langzaam; uit de betekenis van uitdrijven, wanneer het de valse en de boze dingen betreft, die met de natiën van het land Kanaän worden aangeduid, zijnde de verwijdering, waarover vlak boven n. 9333. Bij graden volgens de orde wordt gezegd, omdat alle dingen bij den mens die wordt wederverwekt volgens de orde des Hemels worden gerangschikt; de wederverwekte mens immers is de Hemel in kleinsten vorm; en daarom is in hem ook een eendere orde als die welke in den Hemel is. De mens is, wanneer hij wordt geboren, ten aanzien van de erfboze dingen de hel in kleinsten vorm, en hij wordt eveneens de hel, voor zoveel als hij uit de erfboze dingen tot zich neemt, en daaraan nog de eigen boze dingen toevoegt; vandaar komt het, dat de orde van zijn leven vanwege de geboorte en vanwege het daadwerkelijk leven is tegenovergesteld aan de orde des hemels; want de mens heeft uit het eigene zich lief meer dan den Heer, en heeft de wereld lief meer dan den Hemel; terwijl toch het leven des Hemels is den Heer liefhebben boven alle dingen, en den naaste zoals zichzelf. Daaruit blijkt, dat het vroegere leven, dat der hel is, geheel en al moet worden vernietigd, dat is, dat de boze en de valse dingen moeten worden verwijderd, opdat het nieuwe leven, dat het leven des Hemels is, worde ingeplant, men zie n. 4551, 4552, 4839, 6068; dit kan geenszins haastig geschieden; want ieder boze met zijn valse dingen ingeworteld heeft een verband met alle boze dingen en de valse dingen ervan; en zulke boze en valse dingen zijn ontelbaar, en het verband ervan is zo veelvuldig, dat het niet kan worden begrepen, zelfs niet door de Engelen, maar alleen door den Heer. Daaruit blijkt, dat het leven der hel bij den mens niet plotseling kan worden vernietigd, want indien het plotseling geschiedde, zo zou hij geheel en al den geest geven; en dat het leven des Hemels ook niet plotseling kan worden ingeplant, want indien het plotseling geschiedde, zo zou hij ook den geest geven. Het zijn duizenden en duizenden verborgenheden, waarvan er nauwelijks één enkele aan den mens bekend is, door welke de mens wordt geleid door den Heer, wanneer hij uit het leven der hel tot het leven des Hemels wordt geleid. Dat het aldus is, is te weten gegeven uit den Hemel, en eveneens is het bevestigd door verscheidene dingen die tot de gewaarwording zijn gekomen. Omdat de mens aangaande deze dingen nauwelijks iets weet, zijn derhalve velen in dwalingen gevallen aangaande de bevrijding van den mens uit de boze en de valse dingen, of aangaande de

vergeving der zonden, door te geloven dat het leven der hel bij den mens in één ogenblik kan worden overgeschreven in het leven des Hemels, bij hem uit de Barmhartigheid; terwijl toch de ganse daad der wederverwekking Barmhartigheid is, en geen anderen worden wederverwekt dan zij die de Barmhartigheid des Heren opnemen met het geloof en het leven in de wereld, volgens des Heren woorden bij Johannes: *“Zo velen hebben opgenomen, dien heeft Hij mogendheid gegeven zonen Gods te zijn, hun die in Zin Naam geloven, die niet uit de bloeden, noch uit den wil des vlezes, noch uit den wil des mans, maar uit God zijn geboren”*, 1: 12, 13; wat de bloeden zijn, de wil des vlezes, en de wil des mans, voorts wat uit God geboren zijn, zie men in n. 5826. Wat eigenlijk wordt verstaan onder de verwijdering van de boze en de valse dingen bij graden volgens de orde, zal ook in het kort worden gezegd; het Goddelijk Ware dat uit het Goddelijk Goede des Heren voortgaat, schikt alle dingen in de orde in den Hemel, weswege dat Goddelijk Ware waarin het goede uit den Heer is, de Orde zelf is, men zie n. 1728, 1919, 2247, 2258, 5703, 6338, 8700, 8988. Volgens deze orde ontstaan daar alle dingen, en volgens dezelfde orde blijven zij bestaan, want blijven bestaan is een voortdurend ontstaan. Opdat dus de Hemel in den mens ontsta, is het nodig, dat hij het Goddelijk Ware in het goede uit den Heer opneme. Dit kan niet geschieden dan bij graden volgens een eendere orde, volgens welke de Heer den Hemel ordent, want het is met een zaak die van denzelfden aard is, eender gesteld in het kleine zoals in het grote. Het is die geleidelijke ordening die hier wordt verstaan onder de orde volgens de graden. Uit deze dingen blijkt eveneens, dat het met de nieuwe Schepping van den mens, die zijn wederverwekking is, zo is gesteld als met de Schepping van den Hemel en de Aarde; weswege ook in het Woord onder den Nieuwen Hemel en de Nieuwe Aarde de Nieuwe Kerk wordt verstaan, n. 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355 einde, 4535; en eveneens wordt onder de Schepping van den Hemel en de Aarde in het Eerste Hoofdstuk van Genesis de Nieuwe Schepping van de hemelse Kerk verstaan, die Mens wordt genoemd, over welke zaak men zie in de ontvouwingen daar.

9337. Totdat gij zult vrucht gemaakt hebben; dat dit betekent volgens de aanwassing van het goede, staat vast uit de betekenis van vruchtmaken, zijnde de aanwassing van het goede, waarover n. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847. Dat de verwijdering van de boze en de valse dingen geschiedt volgens de aanwassing van het goede, blijkt uit de dingen die eerder vaak zijn getoond; de Heer immers vloeit door het goede bij den mens in, en door dat schikt Hij de ware dingen in de orde, niet echter andersom; en voor zoveel als de ware dingen door het goede in de orde worden geschikt, voor zoveel worden

de boze en de valse dingen verwijderd. De mens wordt in het Woord hier en daar met een boom vergeleken, en dan worden zijn ware dingen des geloofs aangeduid met de bladeren, n. 885, en de goede dingen der liefde met de vruchten, n. 3146, 7690; daaruit blijkt niet alleen, dat vruchtmaken de aanwassing van het goede is, maar ook dat het voornaamste van den mens het goede is, zoals het voornaamste van den boom de vrucht is. De bladeren ontspruiten weliswaar het eerst, maar terwille van de vrucht als einddoel; dat wat het einddoel is, is niet alleen het laatste, maar ook het eerste, aangezien het in de middelen het enige is dat wordt beoogd, aldus het al; eender is het gesteld met het goede der liefde ten opzichte van de ware dingen des geloofs. Iets zodanigs wordt aangeduid met den vijgeboom, waarover bij Mattheus: “Als Jezus wederkeerde naar de stad, hongerde Hem, en *ziende een vijgeboom aan den weg*, kwam Hij tot dien, *maar vond niets aan denzelven dan alleenpk bladeren*; derhalve zeide Hij tot hem: *Uit u worde na dezen geen vrucht geboren tot in het eeuwig*; weswege de vijgeboom terstond verdorde”, XXI: 18, 19; en bij Lukas: “*Iemand had een vijgeboom, geplant in zijn wijngaard*; hij kwam nu, *vrucht zoekende* daarop, maar vond niet; hij zeide dus tot den wijngaardenier: *Zie, ik kom drie jaren, zoekende vrucht op dezen vijgeboom*, ik vind echter niet; houw hem uit, waartoe zou hij het land onvruchtbaar maken”, XIII: 6, 7. Voorts bij denzelfde: “*Elke boom wordt aan zijn eigen vrucht gekend*, men leest geen vijgen van doornen, noch wijnoogst men een druif van de braam; de goede mens brengt het goede voort uit den goeden schat zijns harten, doch de kwade mens brengt het kwade voort uit den kwaden schat zijns harten. *Wat noemt gij Mij: Heer, Heer, en doet niet hetgeen Ik zeg*”, VI: 44, 45, 46. Uit deze dingen blijkt, dat de vrucht des geloofs, zoals het wordt genoemd, het primaire des geloofs is, en dat een geloof zonder vrucht, dat is, zonder het goede des levens, slechts een blad is, en dat zo de mens, die een boom is, weelderig van bladen zijnde zonder vrucht, de vijgeboom is die verdort en wordt afgehouden.

9338. En het land zult erven; dat dit betekent tot men in het goede is, aldus wederverwekt is, staat vast uit de betekenis van erven, zijnde zoals erfgenaam ontvangen, waarover aanstonds; en uit de betekenis van het land, hier van het land Kanaän, zijnde het Rijk des Heren, aldus de Hemel, waarover n. 1413, 1437, 1607, 1866, 3038, 3481, 3705, 3686, 4240, 4447; vandaar wordt met het land erven aangeduid den Hemel opnemen zoals een erfgenaam; onder den erfgenaam wordt, wanneer van den Hemel sprake is, eigenlijk de mens verstaan die het leven des Heren heeft, n. 2658, 2851, 3672, 7212; aldus die in het goede is uit den Heer, bijgevolg die is wederverwekt; dat de mens, wanneer

hij in het goede is uit den Heer, dan in den Hemel is, aldus wederverwekt, zie men in n. 9274, en in de daar aangehaalde dingen. Dat dit met erven wordt aangeduid, wanneer er van den Hemel sprake is, blijkt bij Mattheus: “Alsdan zal de Koning zeggen tot degenen die aan Zijn rechterzijden zijn: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, *bezit als erfenis het Koninkrijk dat u bereid is van de grondlegging der wereld*; omdat Ik hongerig ben geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; *voor zoveel als gij dit een van deze Mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan*”, xxv: 34, 35, 40; hier wordt het Rijk des Heren of den Hemel als erfenis bezitten, gezegd van hen die in het goede zijn; de goede dingen zelf der naastenliefde worden in hun orde ook opgesomd; en ten slotte wordt gezegd: voor zoveel als gij dit een van deze Mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan; broeders des Heren worden degenen genoemd die in het goede zijn, n. 6756; aldus eveneens die het goede doen, omdat het goede de Heer bij den mens is; daarom wordt er gezegd voor zoveel als gij dit een *van deze broeders* hebt gedaan, niet echter een van de broeders. In de Apocalypse: “Die zal hebben overwonnen, *zal alle dingen erfelijk ontvangen*, en Ik zal hem tot God zijn, en *hij zal Mij een zoon zin*”, xxi: 7; daar wordt van hen die overwinnen, gezegd dat zij alle dingen erfelijk zullen ontvangen, en zij worden zonen geheten omdat zij erfgenamen zijn; overwinnen is uit het goede en het ware strijden, want door het goede wordt het boze overwonnen, en door het ware het valse. Bij David: “God zal Zion redden, en de steden van Jehudah opbouwen, en zij zullen daar wonen, en *haar erfelijk bezitten*, en het zaad Zijner dienstknechten, *zij zullen haar erven*, en de liefhebbers Zijns Naams zullen daarin wonen”, Psalm LXIX: 36, 37; daar wordt van erfelijk bezitten gesproken met betrekking tot hen die in het hemels goede zijn, en van erven met betrekking tot hen die in het geestelijk goede zijn; het hemels goede is het goede der liefde tot den Heer, en het geestelijk goede is het goede der naastenliefde jegens den naaste, n. 9277. Bij Jesaja: “Die op Mij vertrouwt, *zal het land erven*, en *erfelijk bezitten* den berg Mijner heiligheid”, LVII: 13. Uit deze dingen blijkt, wat daarmede wordt aangeduid dat het land Kanaän werd uitgedeeld in *twalf erfenissen* voor de twaalf stammen van Israël, Jos. XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, en bij Ezechiël Hfdst. XLVII: 13 tot het einde; voorts Hfdst. XLVIII daar; met het land Kanaän immers werd het Rijk des Heren of de Hemel aangeduid, n. 1413, 1437, 1607, 1866, 3038, 3481, 3705, 3686, 4240, 4447; met de twaalf stammen werden alle goede en ware dingen in het gemeen en in het bijzonder aangeduid, n. 3858, 3862, 3926, 3939, 4060, 6335, 6337, 6397, 6640; zo werd met de twaalf erfenissen de Hemel aangeduid

met al de Hemelen en de gezelschappen daar onderscheiden ten aanzien van de goede dingen der liefde en daaruit de ware dingen des geloofs, n. 7836, 7891, 7996, aldus in den abstracten zin de goede dingen zelf die uit den Heer zijn, bijgevolg die de Heer in den Hemel zijn. De Hemel immers is niets anders dan het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren; de Engelen daar zijn de opnemenden van het ware in het goede, en voor zoveel als zij dit opnemen, maken zij den Hemel. En, wat een verborgenheid is, de Heer woont niet bij den Engel, dan alleen in het Zijne bij hem; eender bij den mens; het Goddelijke immers zal zijn in het Goddelijke, niet in het eigene van iemand; dit wordt verstaan onder des Heren woorden aangaande het één-zijn van Hem met hen die in het goede der liefde zijn, bij Johannes: *“In dien dag zult gij bekennen, dat Ik in den Vader, en gij in Mij, en Ik in u. Die Mij liefheeft, bewaart Min woord; en tot hem zullen Wij komen, en zullen verbluf bij hem maken”*, xiv: 20, 23; en elders bij denzelfde: *“Ik heb de heerlijkheid, die Gij Mij gegeven hebt, hun gegeven, opdat zij een zijn zoals Wij een zijn, opdat de liefde waarmede Gij Mij hebt liefgehad, in hen zij, en Ik in hen”*, xvii: 22, 26.

9339. Vers 31, 32, 33. *En Ik zal uw grens stellen van de zee Suph en tot aan de zee der Filistijnen, en van de woestijn tot aan de rivier; omdat Ik zal geven in uw hand de bewoners van het land, en hen zal uitdrijven van vóór u. Gij zult met hen en met hun goden geen verbond maken. Zij zullen niet wonen in uw land, opdat zij niet bij geval u doen zondigen tegen Mij, wanneer gij hun goden zult hebben gediend, omdat het u zal zijn tot een strik.* En Ik zal uw grens stellen van de zee Suph en tot aan de zee der Filistijnen, betekent de uitbreiding van de wetenschappelijke ware dingen tot de innerlijke ware dingen des geloofs; en van de woestijn tot aan de rivier, betekent van het verkwikkelijke van het zinlijke tot aan het goede en het ware van het redelijke; omdat Ik zal geven in uw hand de bewoners van het land, betekent de heerschappij over de boze dingen; en hen zal uitdrijven van vóór u, betekent de verwijdering ervan; en gij zult met hen en met hun goden geen verbond maken, betekent geen vergemeenschapping met de boze en de valse dingen; zij zullen niet wonen in uw land, betekent dat de boze dingen niet tezamen zullen zijn met de goede dingen der Kerk; opdat zij niet bij geval u doen zondigen tegen Mij, betekent opdat niet de boze dingen afkeren de goede dingen uit den Heer; wanneer gij hun goden zult hebben gediend, betekent indien de eredienst uit de valse dingen is; omdat het u zal zijn tot een strik, betekent vanwege de verlokking en het bedrog van de boze dingen.

9340. En Ik zal uw grens stellen van de zee Suph en tot aan de zee der Filistijnen; dat dit betekent de uitbreiding van de wetenschappelijke ware

dingen tot de innerlijke ware dingen des geloofs, staat vast uit de betekenis van de grens stellen van plaats tot plaats, wanneer het de geestelijke ware dingen betreft, zijnde de uitbreiding; uit de betekenis van de zee Suph, zijnde de zinlijke en de wetenschappelijke ware dingen, die de laatste dingen bij den mens zijn, de zee Suph immers was de laatste grens van het land van Egypte, en met Egypte wordt het wetenschappelijke aangeduid in den enen en den anderen zin, zowel het ware als het valse, n. 1164, 1165, 1186, 1462, 2588, 4749, 4964, 4966, 5700, 6004, 6015, 6125, 6651, 6679, 6683, 6692, 6750, 7779 einde, 7926, 8146, 8148; hier het wetenschappelijk ware, omdat er wordt gehandeld over de uitbreiding van de geestelijke dingen die des geloofs zijn bij de zonen Israëls, door wie de geestelijke Kerk werd uitgebeeld, n. 4286, 4598, 6426, 6637, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223, 8805; en uit de betekenis van de zee der Filistijnen, zijnde de innerlijke ware dingen des geloofs; dat deze ware dingen met de zee der Filistijnen worden aangeduid, is, omdat de zee waar Tyrus en Zidon waren, de grens van het land Filistea was, en met Tyrus en Zidon de erkentissen van het ware en het goede worden aangeduid, n. 1201, en met het land Filistea de wetenschap der innerlijke dingen des geloofs, n. 1197, 2504, 2726, 3463. Omdat het land Kanaän het Rijk des Heren uitbeeldde, aldus den Hemel en de Kerk, betekenden derhalve alle plaatsen daar zulke dingen die van het Rijk des Heren of van den Hemel en van de Kerk zijn, die de hemelse en de geestelijke dingen worden genoemd, en betrekking hebben op het goede der liefde tot, en op de ware dingen des geloofs in den Heer; vandaar betekenden de zeeën en de rivieren, die de grenzen waren, de laatste dingen daar, deswege betekende van de zee tot de zee, en van de rivier tot de rivier, de uitbreiding ervan; dat het zo is, zie men in n. 1585, 1866, 4116, 4240, 6516. Daaruit kan vaststaan, dat met de grens van de zee Suph en tot aan de zee der Filistijnen, wordt aangeduid de uitbreiding van de geestelijke dingen die van het ware zijn, van de uitwendige dingen tot de inwendige dingen, aldus van de wetenschappelijke ware dingen tot de innerlijke ware dingen des geloofs. De uitbreiding echter van de hemelse dingen, die van het goede der liefde zijn, wordt vlak daarop beschreven door van de woestijn tot aan de rivier. Dat de plaatsen van het land Kanaän, voorts de zeeën en de rivieren, zulke dingen betekenen in het Woord, is overal in de ontvouwingen getoond. Wat de uitbreiding van de wetenschappelijke ware dingen tot de innerlijke ware dingen des geloofs betekenen, zal in het kort worden gezegd; de ware dingen die in den uitwendigen mens zijn, worden de wetenschappelijke ware dingen genoemd; de ware dingen echter, die in den inwendigen mens zijn, worden genoemd de innerlijke ware dingen der geloofs;

de wetenschappelijke ware dingen zijn in het geheugen van den mens, waaruit zij, wanneer zij te voorschijn worden gebracht, tot de gewaarwording komen; de innerlijke ware dingen des geloofs echter zijn de ware dingen van het leven zelf, den inwendigen mens ingeschreven, uit welke slechts weinig in het geheugen verschijnt; maar over deze dingen zal, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, elders uitvoeriger worden gesproken. De wetenschappelijke ware dingen en de innerlijke ware dingen des geloofs zijn aangeduid met “*de wateren beneden het uitspansel en de wateren boven het uitspansel*”, Genes. Hfdst. 1, Vers 6, 7, n. 24, want in het Eerste Hoofdstuk van Genesis wordt in den inwendigen zin gehandeld over de Nieuwe Schepping of de Wederverwekking van den mens der Hemelse Kerk. Dat Filistea, hetwelk eveneens een samenhangend deel van het land Kanaän was tot aan Tyrus en Zidon toe, de innerlijke ware dingen des geloofs heeft betekend, was omdat daar eveneens de uitbeeldende Oude Kerk was geweest, zoals blijkt uit de overblijfselen van den Goddelijken eredienst bij hen, waarvan sprake is in de Historische en in de Profetische dingen des Woords, waar wordt gehandeld over de Filistijnen en over het land Filistea, zoals in de Profetische dingen bij Jeremia Hfdst. xxv: 20; Hfdst. xlvii: 1 tot het einde; bij Ezechiël Hfdst. xvi: 27, 57; Hfdst. xxv: 15, 16. Bij Amos Hfdst. 1: 8. Bij Zefanja Hfdst. ii: 5. Bij Zacharia Hfdst. ix: 6. Bij David Psalm lvi: 1; Psalm lx: 10; Psalm lxxxiii: 8; Psalm cviii: 10. Het was met de Filistijnen zo gesteld als met alle natiën in het land Kanaän, namelijk dat zij de goede en de ware dingen der Kerk hebben uitgebeeld, en eveneens de boze en de valse dingen; want toen bij hen de uitbeeldende Oude Kerk was, beeldden zij de hemelse dingen uit die van het goede zijn en de geestelijke dingen die van het ware zijn; doch toen zij van den echten uitbeeldenden eredienst afbogen, vingen zij aan uit te beelden de duivelse dingen die van het boze zijn en de helse dingen die van het valse zijn; vandaar is het, dat met Filistea, zoals met de overige natiën van het land Kanaän in het Woord, zowel de goede en de ware dingen, als de boze en de valse dingen worden aangeduid. Dat met de Filistijnen de innerlijke ware dingen des geloofs worden aangeduid, staat vast bij David: “Heerlijke dingen moeten in u gepredikt worden, o stad Gods; ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen die Mij bekennen; voorts *Filistea* en *Tyrus* met Ethiopië; deze is daar geboren”, Psalm lxxxvii: 3, 4; de stad Gods is de leer van het ware des geloofs uit het Woord, n. 402, 2268, 2449, 2712, 2943, 3216, 4492, 4493, 5297; Tyrus zijn de erkenningen van het ware en het goede, n. 1201; eender Ethiopië, n. 116, 117; daaruit blijkt dat Filistea de wetenschap van de ware dingen des geloofs is. Bij Amos: “Zijt gijlieden Mij niet zoals de zonen der

Ethiopiërs, o zonen Israëls; heb Ik Israël niet doen opklimmen uit het land van Egypte, *en de Filistijnen uit Kafthor*, en de Syriërs uit Kir”, ix: 7; daar wordt gehandeld over de verdraaiing en de vernietiging van de Kerk nadat zij was geïnstauréerd. De zonen der Ethiopiërs zijn hier zij die in de erkenningen van het goede en het ware zijn, die zij aanwenden om de boze en de valse dingen te bevestigen, n. 1163, 1164; de zonen Israëls uit het land van Egypte zijn zij die in de geestelijke ware en goede dingen zijn ingewijd door de wetenschappelijke ware dingen; dat de zonen Israëls degenen zijn die in de geestelijke ware en goede dingen zijn, aldus in den abstracten zin de geestelijke ware en goede dingen, zie men in n. 5414, 5801, 5803, 5806, 5812, 5817, 5819, 5826, 5833, 5879, 5951, 7956, 8234; en dat het land van Egypte het wetenschappelijk ware is, is boven getoond; het eendere wordt aangeduid met de Filistijnen uit Kafthor, en met de Syriërs uit Kir, met wie zij derhalve worden vergeleken; de Filistijnen uit Kafthor zijn zij die in de innerlijke ware dingen zijn ingewijd door de uiterlijke dingen, maar die hebben verdraaid, en hebben aangewend om de valse en de boze dingen te bevestigen, n. 1197, 1198, 3412, 3413, 3762, 8093, 8096, 8099, 8313; de Syriërs echter uit Kir zijn zij die in de erkenningen van het goede en het ware zijn, die zij ook hebben verdraaid, n. 1232, 1234, 3051, 3249, 3664, 3680, 4112. Bij Jeremia: “Vanwege den dag die komt *om alle Filistijnen te verwoesten*, om af te snijden van *Tyrus* en *Zidon* alle overschot dat helpt, omdat Jehovah de *Filistijnen verwoest*, de overblijfselen van *het eiland van Kafthor*”, XLVII: 4; in dat Hoofdstuk wordt gehandeld over de verwoesting van de Kerk ten aanzien van de ware dingen des geloofs; de innerlijke ware dingen des geloofs zijn de Filistijnen, en de uiterlijke ware dingen zijn de overblijfselen van het eiland Kafthor. Bij Joël: Wat hebt gij met Mij te doen, gij *Tyrus* en *Zidon*, en *alle grenzen van Filistea*; snel zal Ik uw vergelding op uw hoofd wederbrengen, deswege dat gij Mijn zilver en Mijn goud hebt genomen, en Mijn verlangenswaardige goede dingen in uw tempels hebt binnengedragen”, III: 4, 5; alle grenzen van Filistea voor alle innerlijke en uiterlijke ware dingen des geloofs; het zilver en het goud en de verlangenswaardige goede dingen binnendragen in hun tempels, voor de ware en de goede dingen verdraaien, en door aanwending tot boze en valse dingen ontwijden; dat het zilver en het goud de ware en de goede dingen zijn, zie men in n. 1551, 2954, 5658, 6112, 6914, 6917, 8932. Bij Obadja: “Dan zullen de zuidelijken van den berg van Ezau, en van *de vlakte der Filistijnen* de erfgenamen zijn, en erfgenamen zullen zij worden van het veld van Efraim, Benjamin echter van Gilead”, Vers 19, hier wordt gehandeld over de instauratie van de Kerk, maar de dingen liggen opgesloten in de namen; de zuidelijken

zijn zij, die in het licht van het ware zijn, n. 1458, 3195, 3708, 5672, 5962; de berg van Ezau is het goede der liefde, n. 3300, 3322, 3494, 3504, 3576; de vlakte der Filistijnen is het ware des geloofs, de vlakte is ook dat wat het leerstellige des geloofs is, n. 2418; Efraim is het verstandelijke der Kerk, n. 3969, 5354, 6222, 6234, 6238, 6267; Benjamin is het geestelijkhemels ware der Kerk, n. 3969, 4592, 5686, 5689, 6440; en Gilead is het overeenstemmend uiterlijk goede, n. 4117, 4124, 4747. Bij Jesaja: “Hij zal de verdrevenen van Israël vergaderen, en de verstrooide dingen van Jehudah verzamelen van de vier vleugels des lands; *zij zullen vliegen op den schouder der Filistijnen naar de zee*; tezamen zullen zij de zonen van het oosten beroven”, xi: 12, 14; hier wordt onder Israël en Jehudah niet Israël en Jehudah verstaan, maar onder Israël zij die in het goede des geloofs zijn, en onder Jehudah zij die in het goede der liefde zijn; vliegen op den schouder der Filistijnen voor de innerlijke ware dingen des geloofs opnemen en in bezit nemen; de zonen van het oosten beroven voor de innerlijke goede dingen des geloofs opnemen en in bezit nemen; de zonen van het oosten immers zijn zij die in de goede dingen des geloofs, en in de erkenissen van het goede zijn, n. 3249, 3762; dat beroven is opnemen en in bezit nemen, daarover zie men hetgeen in n. 6914, 6917 is getoond aangaande de beroving van de Egyptenaren door de zonen Israëls. Omdat met het land Filistea de wetenschap der innerlijke ware dingen des geloofs werd aangeduid, en door Abraham en Jischak de Heer werd uitgebeeld, en met hun vreemdelingschap het onderricht des Heren in de ware en de goede dingen des geloofs en der liefde, welke van de Goddelijke Wijsheid zijn, werd derhalve Abraham terwille van die voorstelling bevolen als vreemdeling te verkeren in *Filistea*, waarover Gen. xx: 1 tot het einde. En eveneens Jischak, Gen. xxvi: 1 tot 24; en sloot derhalve Abimelech, *de koning der Filistijnen*, een verbond met Abraham, Gen. xxi: 22 tot het einde; en eveneens met Jischak, Gen. Hfdst. xxvi: 26 tot het einde. Over welke zaak men de ontvouwingen tot die Hoofdstukken zie.

9341. En van de woestijn tot aan de rivier; dat dit betekent van het verkwikkelijke van het zinlijke tot aan het goede en het ware van het redelijke, staat vast uit de betekenis van de grens stellen, zijnde de uitbreiding, zoals vlak boven n. 9340; uit de betekenis van de woestijn, zijnde waar het niet-bewoonde en het niet-bebouwde is, aldus is de woestijn, toegepast op de geestelijke dingen die des geloofs zijn en op de hemelse dingen die der liefde zijn, waar niet het goede en niet het ware is, zoals met het zinlijke het geval is; dat het zinlijke van den mens zodanig is, zie men in n. 9331 einde; omdat het zinlijke niet het hemels goede heeft, noch het geestelijk ware, maar het verkwikkelijke

en het wellustige heeft uit het lichaam en de wereld, wordt derhalve met de woestijn dit uiterste in den mens der Kerk aangeduid; en uit de betekenis van den Eufraat, die hier de rivier is, zijnde het goede en het ware van het redelijke. Dat de Eufraat dit is, komt omdat daar Assyrië is, en met Assyrië of Aschur wordt het redelijke aangeduid, n. 119, 1186. Dit wordt onder den Eufraat verstaan, waar gezegd wordt van de woestijn tot den Eufraat, voorts van de rivier van Egypte tot den Eufraat, zoals bij Joschua: “*Van de woestijn en den Libanon, tot aan de grote rivier, de rivier den Eufraat*, het algehele land der Chittieten, en tot aan de grote zee, tot den ondergang der zon, zal ulieder grens zijn”, 1: 4; en bij Moscheh: “Aan uw zaad zal Ik dit land geven, *van de rivier van Egypte tot aan de grote rivier, de rivier den Eufraat*”, Gen. xv: 18. Eender bij David: “Gij hebt een wijnstok uit Egypte doen voorttrekken; gij hebt zijn scheuten uitgezonden tot aan de zee, *en tot de rivier zijn twijgjes*”, Psalm LXXX: 9, 12; de wijnstok uit Egypte voor de geestelijke Kerk uitgebeeld door de zonen Israëls; tot de zee en tot de rivier, voor tot de innerlijke ware en goede dingen. Desgelijks bij Micha: “Zij zullen tot u komen van Aschur, en van de steden van Egypte, en *van daar van Egypte tot aan de rivier*, en van de zee tot de zee, van den berg tot den berg”, vii: 12. Maar iets anders wordt aangeduid met den Eufraat, wanneer hij wordt beschouwd uit het midden van het land Kanaan, als het uiterste ervan aan de ene zijde, of als dat wat het afsluit aan den enen kant; dan wordt met deze rivier datgene aangeduid wat het laatste is van het Rijk des Heren, dat is, wat het laatste is van den Hemel en van de Kerk ten aanzien van het redelijke goede en ware; dat de grenzen van het land Kanaän, die rivieren en zeeën waren, de laatste dingen hebben aangeduid in het Rijk des Heren, zie men in n. 1585, 1866, 4116, 4240, 6516; de Eufraat derhalve zulke ware dingen en zulke goede dingen die zijn van het zinlijke overeenstemmende met de ware en de goede dingen van het redelijke. Maar omdat het zinlijke van den mens het dichtst naar de wereld en naar den aardbol uitstaat, en daaruit zijn objecten neemt, n. 9331 einde, erkent het daarom niets anders als het goede, dan dat wat het lichaam verkwikt, en niets anders als het ware, dan dat wat dat verkwikkelijke begunstigt; derhalve wordt met de rivier den Eufraat in dien zin de wellust aangeduid opkomende uit de liefden van zich en van de wereld, en de valsheid die hem bevestigt door redeneringen uit de begoochelingen der zinnen. Deze dingen worden verstaan onder de rivier den Eufraat bij Johannes: “Een stem zeide tot den zesden Engel: *Slaak de vier engelen die gebonden zin aan de grote rivier den Eufraat*; zij werden geslaakt, en zij hebben het derde deel der mensen gedood”, Apoc. ix: 14, 15; de aan den Eufraat gebonden engelen staan voor

de valse dingen opkomende door de redeneringen uit de begoochelingen der zinnen, die de verkwikkelijke dingen der liefden van zich en van de wereld begunstigen. Bij denzelfde “De zesde Engel *goot de fool uit op de grote rivier den Eufraat*, welks water uitdroogde, opdat bereid zou worden de weg der koningen die van den opgang der zon zijn”, Apoc. xvi: 12; daar staat de Eufraat voor de valse dingen uit eenderen oorsprong; het uitgedroogde water voor die valse dingen door den Heer verwijderd; de weg der koningen van den opgang der zon, staat daarvoor dat dan de ware dingen des geloofs zijn gezien door en onthuld aan hen die in de liefde tot den Heer zijn; dat de wateren de ware dingen zijn, en in den tegengestelden zin de valse dingen, zie men in n. 705, 739, 756, 790, 839, 2702, 3058, 3424, 4976, 7307, 8137, 8138, 8568, 9323; dat de weg is het ware gezien en onthuld, n. 627, 2333, 3477; dat de koningen degenen zijn die in de ware dingen zijn, n. 1672, 2015, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148; dat het oosten de Heer is, voorts de liefde uit Hem en tot Hem, n. 101, 1250, 3708; eender de zon, n. 1529, 1530, 2440, 2495, 3636, 3643, 4060, 4696, 5377, 7078, 7083, 7171, 7173, 8644, 8812. Bij Jeremia: “Gij hebt Jehovah uw God verlaten, ten tijde als Hij u in den weg leidde; en nu, wat hebt gij te doen met den weg van Egypte om de wateren van Schichor te drinken; *of wat met den weg van Aschur om de wateren der rivier te drinken*”, II: 17, 18; in den weg leiden voor het ware leren; wat hebt gij te doen met den weg van Egypte om de wateren van Schichor te drinken, voor wat hebt gij te doen met de valse dingen binnengeleid door verdraaid aangewende wetenschappelijke dingen; wat hebt gij te doen met den weg van Aschur om de wateren der rivier te drinken, voor wat hebt gij te doen met de valse dingen door de redeneringen uit de begoochelingen der zinnen om te begunstigen de verkwikkelijke dingen der liefden van zich en van de wereld. Bij denzelfde: “Jehovah zeide tot den Profeet: Neem den gordel dien gij hebt gekocht, welke op uw lenden is, en sta op, *ga heen tot den Eufraat*, en verberg dien daar in het gat ener rots; *hij ging heen en verborg dien tot den Eufraat*; daarna geschiedde het ten einde van vele dagen, en Jehovah zeide: Sta op, *ga heen tot den Eufraat*, neem den gordel van daar op. *En daarom ging hij heen tot den Eufraat*, en groef, en nam den gordel op van de plaats waar hij dien had verborgen, maar ziet, de gordel was verdorven, en deugde nergens toe”, XIII: 3 tot 7; de gordel der lenden is de uitwendige band die alle dingen der liefde en vandaar des geloofs samenhoudt; verborgen worden in het gat ener rots aan den Eufraat, is waar het geloof in het duister is, en tenietgaat door de valse dingen uit de redeneringen; de gordel verdorven zodat hij nergens toe deugde, staat daarvoor dat alle dingen der liefde en des geloofs toen ontbonden en

verstrooid waren. Dat Jeremia “aan het door hem geschreven boek een steen zou vastbinden, en *het zou heenwerpen in het midden van den Eufraat*”, Hfdst. LI: 63, betekende dat het Profetische Woord zou vergaan door eendere dingen. Bij denzelfde: “De snelle zal niet ontvluchten, noch de sterke zich ontrukken; *tegen het noorden aan den oever van de rivier den Eufraat zijn zij gestruikeld* en gevallen; maar Jehovah Zebaoth neemt wraak aan Zijn vijanden. De Heer Jehovah Zebaoth heeft een slachtoffer *in het land van het noorden aan de rivier den Eufraat*”, XLVI: 6, 10; ook daar staat de rivier de Eufraat voor de ware dingen die vervalst zijn, en voor de goede dingen die verechtbreukt zijn door de redeneringen uit de begoochelingen, en door de wetenschappelijke dingen daaruit, die de liefden van zich en van de wereld begunstigen.

9342. Omdat Ik zal geven in uw hand de bewoners van het land; dat dit de heerschappij over de boze dingen betekent, staat vast uit de betekenis van geven in de hand, zijnde overwinnen en overheersen; en uit de betekenis van de bewoners van het land, zijnde de boze dingen der Kerk; met de bewoners worden immers de goede dingen aangeduid, n. 2268, 2451, 2712, 3613; vandaar in den tegengestelden zin de boze dingen, want met de natiën van het land Kanaän werden de boze en de valse dingen aangeduid die de goede en de ware dingen der Kerk bestoken en vernietigen, n. 9327.

9343. En hen zal uitdrijven van vóór u; dat dit de verwijdering ervan betekent, staat vast uit de betekenis van uitdrijven, wanneer het de boze dingen betreft, zijnde de verwijdering, waarover n. 9333.

9344. En gij zult met hen en met hun goden geen verbond maken; dat dit betekent geen vergemeenschapping met de boze en de valse dingen, staat vast uit de betekenis van een verbond maken, zijnde verbonden worden, waarover n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 6804, 8767, 8778, aldus eveneens vergemeenschap worden, want zij die onder elkander gemeenschap hebben, worden verbonden; uit de betekenis van de bewoners van het land, die hier degenen zijn met wie zij geen verbond zouden maken, zijnde de boze dingen, waarover vlak boven n. 9342; en uit de betekenis van de goden, zijnde de valse dingen, waarover n. 4402 einde, 4544, 7873, 8867, 8941.

9345. Zij zullen niet wonen in uw land; dat dit betekent dat de boze dingen niet tezamen zullen zijn met de goede dingen der Kerk, staat vast uit de betekenis van de bewoners, van wie wordt gezegd dat zij niet in uw land zullen wonen, zijnde de boze dingen, waarover boven n. 9342; uit de betekenis van wonen, zijnde leven, waarover n. 1293, 3384, 3613; eri dat wonen met iemand is leven of tezamen zijn, n. 4451; en uit de betekenis van het land, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, aldus eveneens het goede der Kerk, waarover n. 9325.

9346. Opdat zij niet bij geval u doen zondigen tegen Mij; dat dit betekent opdat niet de boze dingen afkeren de goede dingen uit den Heer, staat vast uit de betekenis van de bewoners van het land, van wie wordt gezegd: opdat zij niet misschien doen zondigen, zijnde de boze dingen, zoals boven; uit de betekenis van zondigen, zijnde afkeren, waarover n. 5474, 5841, 7589; en uit de betekenis van u tegen Mij, zijnde de goede dingen uit den Heer; met de zonen Israëls immers, die hier u zijn, worden degenen aangeduid die in het goede zijn, aldus de goede dingen, n. 5801, 5803, 5806, 5812, 5817, 5819, 5826, 5833, 9340, en onder Jehovah, die hier Mij is, wordt de Heer verstaan, n. 9199, 9315, en de dingen die daar zijn aangehaald. Dat de boze dingen afkeren de goede dingen uit den Heer, is daarvandaan, dat de boze dingen en de goede dingen tegengesteld of tegenstrijdig zijn, en twee tegengestelde of tegenstrijdige dingen kunnen niet tezamen zijn, zij keren zich immers wederzijds van elkander af en botsen tegen elkander; hetgeen duidelijk hieruit kan vaststaan, dat de boze dingen zijn uit de hel, en de goede dingen uit den Hemel, en de hel ten zeerste is verwijderd van den Hemel; niet ten aanzien van den afstand, aangezien de afstand in het andere leven er geen is, maar ten aanzien van den staat; weswege zij die in den staat der hel zijn niet kunnen worden overgebracht in den staat des Hemels, de boze dingen immers bij genen verwerpen de goede dingen bij dezen. Dit wordt verstaan onder de woorden van Abraham tot den rijke: “Tussen ons en ulieden is een ontzaglijke kloof gevestigd, zodat degenen die van hier tot u willen overklimmen, het niet kunnen, noch zij die daar zijn, tot ons overgaan”, Lukas xvi: 26; de ontzaglijke kloof is de tegenstelling en de tegenstrijdigheid van de staten des levens. Uit deze dingen blijkt, hoe het moet worden verstaan, dat de boze dingen afkeren de goede dingen uit den Heer, namelijk dat zij die in de boze dingen zijn, niet slechts niet opnemen de goede dingen die aanhoudend uit den Heer bij een ieder invloeien, maar ze ook geheel en al afkeren; weswege de mens geenszins het goede des Hemels kan opnemen, voordat hij zich onthoudt van de boze dingen.

9347. Wanneer gij hun goden zult hebben gediend; dat dit betekent indien de eredienst uit de valse dingen is, staat vast uit de betekenis van dienen, zijnde de eredienst, waarover n. 7934, 8057; en uit de betekenis van de goden, zijnde de valse dingen, waarover n. 4544, 7873, 8367, 8941.

9348. Omdat het u zal zijn tot een strik; dat dit betekent vanwege de verlokking en het bedrog van de boze dingen, staat vast uit de betekenis van den strik, wanneer het de boze dingen betreft, zijnde de verlokking en het bedrog. Dat de boze dingen verlokken en bedriegen, is daarvandaan dat alle boze dingen ontspringen aan de liefden van zich en van de wereld, n. 9335, en

de liefden van zich en van de wereld den mens worden medegeboren, en de mens daaruit het verkwikkelijke zijns levens van de eerste geboorte aan voelt, ja zelfs daaruit het leven heeft; weswege die liefden zoals de verscholen aderen van een rivier de denking en den wil van den mens aanhoudend van den Heer tot zich, en van den Hemel tot de wereld, aldus van de ware en de goede dingen des geloofs tot de valse en de boze dingen trekken; de redeneringen uit de begoochelingen der zinnen maken zich dan vooral geldend, en eveneens de letterlijke zin des Woords, verdraaid ontvouwd en aangewend. Deze en gene dingen zijn het, die onder de strikken, de vallen, de kuilen, de netten, de koorden, de voetangels, voorts eveneens onder de bedriegerijen en de arglisten, in het Woord in den geestelijken zin worden verstaan; zoals bij Jesaja: “De schrik, en *de kuil* en de *strik* over u, o bewoner des lands, weswege het zal geschieden, zo wie zal vluchten voor de stem van den schrik, die zal in *den kuil vallen*, en *die uit den kuil opklimt*, die zal in den *strik* gevangen worden; want de sluizen uit de hoogte zijn geopend, en de fundamenten der aarde zijn geschud”, xxiv: 17, 18, 19. En bij Jeremia: “De vrees, de *kuil*, en de *strik* over u, gij bewoner van Moab, hij die de vreze zal ontvlucht zijn, zal in *den kuil vallen*, en *hij die van den kuil opklimt*, zal in den *strik* gevangen worden”, xlviii: 43, 44; de schrik en de vrees is de verwarring en de opschudding van den animus, wanneer hij hangt tussen de boze en de goede dingen, en vandaar tussen de valse en de ware dingen; de kuil is het valse binnengebracht door de redeneringen uit de begoochelingen der zinnen om de verkwikkelijke dingen van de liefden van zich en van de wereld te begunstigen; de strik is de verlokking en het bedrog van het boze daaruit. Bij Jesaja: “Zij zullen gaan en achterwaarts struikelen, en verbroken worden, en *verstrikt* en *gevangen worden*”, xxviii: 13; achterwaarts struikelen voor zich afkeren van het goede en het ware; gebroken worden voor de ware en de goede dingen verstrooien; verstrikt worden voor verlost worden door de boze dingen der liefden van zich en van de wereld; gevangen worden voor door die worden weggesleurd. Bij Ezechiël: “De moeder der vorsten Israëls een leeuwin; een van haar welpen heeft geleerd roof te roven, hij heeft mensen verslonden; de natiën hebben van hem gehoord, *in wier kuil hij is gevangen*; en zij hebben hem met haken in het land van Egypte heengeleid; daarna heeft hij weduwen geschoffeerd, en steden verwoest; het land is verlaten en zijn volheid van de stem zijner brulling; derhalve hebben die natiën hem *lagen gelegd* rondom uit de landschappen, *en zij hebben haar net over hem uitgespannen*; in *haar kuil* is hij gevangen. Zij hebben hem *in een kooi met haken* gesteld, en hem heengeleid tot den koning van Babel *in netten*, opdat zijn stem niet meer zou worden gehoord in de

bergen Israëls”, XIX: 4, 7, 8, 9; hier wordt de geleidelijke ontwijding van het ware door de verlokkingen van de valse dingen uit de boze dingen beschreven; de moeder der vorsten Israëls, is de Kerk waar de primaire ware dingen zijn; dat de moeder de Kerk is, zie men in n. 289, 269I, 2717, 4257, 558I, 8897; en de vorsten Israëls de primaire ware dingen, n. 1482, 2089, 5044; de leeuwin is het valse uit het boze dat de ware dingen der Kerk verdraait, de leeuwenwelp is het boze, in zijn macht, n. 6367; roof roven, en de mensen verslinden, is de ware en de goede dingen vernietigen; de mens immers is het goede der Kerk, n. 4287, 7424, 7523; de natiën zijnde boze dingen, n. 1259, 1260, 1849, 2588 einde, 4444, 6306; de kuil waarin hij werd gevangen door de natiën is het valse van het boze, n. 4728, 4744, 5038, 9086; het land van Egypte waarin hij met haken werd heengeleid is het wetenschappelijke waardoor het valse is, n. 9340; weduwen schofferen is verdraaien de goede dingen die het ware verlangen; dat schofferen verdraaien is, n. 2466, 2729, 4865, 8904, en de weduwen de goede dingen die het ware verlangen, n. 9198, 9200; de steden verwoesten is de leerstellige dingen van het ware der Kerk vernietigen, n. 402, 2268, 2449, 2943, 3216, 4478, 4492, 4493; het land en zijn volheid verlaten maken is alle dingen der Kerk vernietigen, n. 9325; de stem der brulling van den leeuw is het valse; het net over hem uitspannen, is verlokken door de verkwikkelijke dingen der aardse liefden en door de redeneringen daaruit; heenleiden tot den koning van Babel is de ontwijding van het ware, n. 1182, 1283, 1295, 1304, 1307, 1308, 1321, 1322, 1326. Dat zulke dingen niet gebeuren, wanneer de mens niet zich en de wereld boven alle dingen liefheeft, wordt aldus beschreven bij Amos: “Zal een leeuw brullen in het woud, indien hij geen roof heeft; *zal een vogel op een strik der aarde vallen, indien er geen val voor hem is; zal een strik opklimmen van de aarde*, als hij al vangende niet zal gevangen hebben”, III: 4, 5. Dat de strik in den geestelijken zin de verlokking en het bedrog is door de verkwikkelijke dingen der liefden van zich en van de wereld, aldus de verlokking en het bedrog van de boze dingen, en dit door de redeneringen uit de begoochelingen der zinnen, welke die verkwikkelijke dingen begunstigen, is voor een ieder duidelijk, want de verstrikkingen en de gevangennemingen zijn nergens anders vandaan. De duivelse bende valt ook niets anders bij den mens aan dan die liefden van hem, die zij op elke wijze verkwikkelijk maakt, totdat hij wordt gevangen, en wanneer hij is gevangen, redeneert de mens uit de valse dingen tegen de ware dingen, en uit de boze dingen tegen de goede dingen; en dan is hij daarmee niet tevreden, maar schept er ook behagen in anderen tot valse en boze dingen te verstrikken en te verlokken; dat hij hierin eveneens behagen schept, is omdat hij dan een van

de duivelse bende is. Omdat de strik, de val, het net, zulke dingen betekenen, betekenen zij ook de vernietiging van het geestelijk leven, en zo de verderving, want het zijn de verkwikkelijke dingen die liefden die vernietigen en die verderven, aangezien aan die liefden, zoals boven is gezegd, alle boze dingen ontspringen; aan de liefde van zich immers ontspringt de verachting van anderen bij zich vergeleken, daarop de bespottung en de beschimping van hen, daarna de onvriendschap indien zij niet begunstigen, ten slotte het verkwikkelijke van den haat, het verkwikkelijke van de wraak, aldus het verkwikkelijke van de woestheid, ja zelfs van de wreedheid; die liefde klimt in het andere leven tot daaraan toe op, dat zij den Heer, indien Hij niet begunstigt, en hun de heerschappij over de anderen geeft, niet slechts verachten, maar ook bespotten het Woord dat over Hem handelt, en tenslotte uit den haat en de wraak tegen Hem optreden, en voor zoveel als zij dit niet kunnen tegen Hem, zulke dingen met woestheid en wreedheid uitoefenen tegen allen die Hem belijden; daaruit blijkt, waaraan het ontspringt, dat de duivelse bende zodanig is, namelijk aan de liefde van zich. Weswege de strik, evenals hij het verkwikkelijke van de liefde van zich en van de wereld betekent, ook de vernietiging van het geestelijk leven en de verderving betekent; want het al des geloofs in en der liefde tot den Heer, en het al der liefde jegens den naaste, wordt door het verkwikkelijke der liefde van zich en van de wereld, waar zij heerst, vernietigd; men zie de aangehaalde dingen in n. 9335. Dat die liefden de oorsprongen zijn van alle boze dingen, en dat de hel is uit die liefden en in die liefden, en dat die liefden de vuren daar zijn, is heden ten dage in het wereldrond onbekend; terwijl het toch hieruit bekend zou hebben kunnen zijn, dat die liefden zijn tegenovergesteld aan de liefde jegens den naaste en aan de liefde tot God, en dat zij zijn tegenovergesteld aan de vernedering des harten, en dat uit die liefden alleen alle verachting, alle haat, alle wraak, en alle woestheid en wreedheid ontstaat, hetgeen een ieder kan weten die daarover nadenkt. Dat dus de strik de vernietiging van het geestelijk leven en de verderving betekent, blijkt uit deze volgende plaatsen; bij David: "Jehovah zal op de goddelozen regenen *strikken*, vuur en zwavel", Psalm xi: 6; vuur en zwavel zijn de boze dingen der liefde van zich en van de wereld; dat het vuur dat is, zie men in n. 1297, 1861, 5071, 5215, 6314, 6832, 7324, 7575, 9144; en dat de zwavel het is, n. 2446; daaruit blijkt wat de strikken zijn. Bij Lukas: "Opdat plotseling over u die dag sta, *want zoals een strik zal hij komen* over al degenen die op het aangezicht der ganse aarde gezeten zijn", xxi: 34, 35; daar wordt gehandeld over den laatsten tijd der Kerk, wanneer er geen geloof is, omdat er geen naastenliefde is, aangezien de liefden van zich

en van de wereld zullen regeren, vandaar de verderving, zijnde de strik. Bij Jeremia: “Onder Mijn volk worden goddelozen gevonden; zij loeren *zoals de vogelvangens uitspannen*; zij zetten een *verdervende* op, opdat zij de mensen *vangen*”, v: 26. Bij David: “Die mijn ziel zoeken, *spannen strikken*, en die mijn kwaad zoeken, spreken *verdervingen*, en zij overdenken den gansen dag *arglisten*”, Psalm xxxviii: 13. Bij denzelfde: “Bewaar mij *voor de handen van den val* dien zij mij hebben gelegd, en voor de *strikken* van de werkers der ongerechtigheid; *laten zij vallen in de netten*, de goddelozen tezamen, totdat ik zal zijn voorbijgegaan”, Psalm cxli: 9, 10. Bij Jesaja: “Hij zal tot een Heiligdom zijn, ofschoon tot een steen des aanstoots, en tot een rots der struikeling, den twee huizen van Israël; *tot een strik en tot een val* den bewoner van Jeruzalem; velen onder hen zullen struikelen en vallen, en verbroken worden, en zullen *verstrikt en gevangen worden*”, viii: 14, 15; daar wordt over den Heer gehandeld; de steen des aanstoots en de rots der struikeling voor de ergernis; de strik en de val voor de verderving, namelijk van hen die de ware en de goede dingen des geloofs in den Heer bestrijden en trachten te vernietigen door de valse dingen die de liefden van zich en van de wereld begunstigen; alle hoogmoedigen immers worden niet slechts geërgerd, maar ook verstrikt daardoor, dat het Goddelijke in den menselijken vorm is verschenen, en toen niet in een koninklijke majesteit, maar in een verachte gedaante. Uit deze dingen nu blijkt, dat met het zal tot een strik zijn, de verlokking *en* het bedrog van de boze dingen wordt aangeduid, en vandaar de verderving; zoals eveneens elders bij Moscheh: “Opdat gij niet *een* verbond maakt met den bewoner van het land, op hetwelk gij zult komen, *opdat hij niet tot een strik worde in het midden van u*”, Exod. xxxiv: 12. Bij denzelfde: “Gij zult hun goden niet dienen, *want dit is u een strik*”, Deut. vii: 16. Bij denzelfde: “Wacht u *dat gij niet wordt verstrikt achter de natiën*, en dat gij niet misschien hun goden zoekt”, Deut. xii: 30; de natiën zijn de boze dingen en de valse dingen daaruit.

9349. Er is in de Hoofdstukken xx, xxi, xxii, xxiii gehandeld over de Wetten, de Gerichten en de Inzettingen, die werden verkondigd vanaf den berg Sinai, en er is getoond, wat zij in den inwendigen zin bevatten, aldus hoe zij in den Hemel worden doorvat, namelijk niet volgens den letterlijken zin, maar volgens den geestelijken zin, die niet openligt in de letter, maar nochtans daaraan in is. Echter, wie niet weet hoe het hiermede is gesteld, kan menen, dat het Woord ten aanzien van den letterlijken zin zo wordt teniet gedaan, ter oorzaak hiervan dat daarop niet wordt gelet in den Hemel; maar men moet weten, dat de letterlijke zin des Woords daardoor geenszins

wordt teniet gedaan, maar veeleer wordt bevestigd, en dat de afzonderlijke woorden krachtens den geestelijken zin die daaraan in is, hun gewicht hebben, en heilig zijn, aangezien de letterlijke zin de basis en de schraag is, waarop de geestelijke zin steunt, en waarmede hij ten nauwste samenhangt, en wel dermate, dat er zelfs niet een jota of een haaltje, of een hoorntje is in de letter des Woords, dat niet het heilige Goddelijke in zich bevat; volgens des Heren woorden bij Mattheus: “Voorwaar, Ik zeg u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaat, zal er niet één jota, of één hoorntje, voorbijgaan aangaande de Wet, totdat alle dingen geschieden”, v: 18; en bij Lukas: “Het is lichter dat de hemel en de aarde voorbijgaan, dan dat één haaltje der Wet valt”, xvi: 17; dat de Wet het Woord is, zie men in n. 6752, 7463; derhalve is het ook uit des Heren Goddelijke Voorzienigheid geschied, dat het Woord ten aanzien van elke jota en elk haaltje van den tijd aan waarin het is geschreven, in stand is gehouden, vooral het Woord van het Oude Testament. Het is eveneens getoond uit den Hemel, dat in het Woord niet alleen ieder woord, maar ook iedere syllabe, en, wat ongelooflijk is, ieder hoorntje van een syllabe in de Oorspronkelijke Taal het heilige in zich sluit, hetwelk doorvatbaar wordt voor de Engelen van den binnensten Hemel; dat het zo is, kan ik verzekeren, maar ik weet dat dit het geloof te boven gaat. Daaruit blijkt, dat weliswaar de uitwendige rituele dingen der Kerk, die uitbeeldden den Heer en de Inwendige dingen des Hemels en der Kerk die uit den Heer zijn, waarover in het Woord van het Oude Testament wordt gehandeld, voor het merendeel zijn afgeschafft, maar dat nochtans het Woord in Zijn Goddelijke Heiligheid blijft, aangezien, zoals is gezegd, alle en de afzonderlijke dingen daar, nochtans in zich sluiten de heilige Goddelijke dingen, welke in den Hemel, wanneer dat Woord wordt gelezen, worden doorvat; er is immers een heilig inwendige in de afzonderlijke dingen, hetwelk de inwendige zin ervan is, of de hemelse en de Goddelijke zin; deze zin is de ziel des Woords, en hij is het *Goddelijk Ware Zelf* voortgaande uit den Heer, aldus de Heer Zelf. Uit deze dingen kan vaststaan, hoe het gesteld is met de Wetten, de Gerichten en Inzettingen, die door den Heer werden afgekondigd vanaf den berg Sinai, en die in de Hoofdstukken xx, xxi, xxii, xxiii, waarover is gehandeld, zijn bevat, namelijk dat alle en de afzonderlijke dingen daar heilig zijn, omdat zij in den inwendigen vorm heilig zijn; maar dat nochtans sommige ervan zijn afgeschafft ten aanzien van het gebruik heden ten dage waar de Kerk is, die een Inwendige Kerk is; sommige ervan echter zijn zodanig dat zij tot gebruik kunnen dienen, indien het zo belieft; en sommige ervan moeten te enen male in acht genomen en gedaan worden. Maar nochtans zijn die welke zijn afgeschafft ten aanzien van

het gebruik waar de Kerk is, en die welke tot gebruik kunnen dienen naar believen, alsmede die welke te enen male in acht genomen en gedaan moeten worden, in gelijke mate heilig in het heilig inwendige, want geheel het Woord is in zijn schoot Goddelijk. Het is het heilig inwendige dat de Inwendige zin leert, en het is hetzelfde als de inwendige dingen der Christelijke Kerk, die de Leer der Naastenliefde en des Geloofs leert. Opdat deze dingen bevattelijk voor den dag treden, mogen ter toelichting de Wetten, de Gerichten, en de Inzettingen dienen, waarover in de voornoemde Hoofdstukken is gehandeld: *Die welke daar te enen male in acht genomen en gedaan moeten worden, zijn die welke zin bevat* in Hoofdstuk xx: Vers 3, 4, 5, 7, 8, 12, 13, 14, 20; Hfdst. xxi: Vers 12, 14, 15, 20; Hfdst. xxii: Vers 17, 18, 19, 27; Hfdst. xxiii: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 24, 25, 32. *Die welke tot gebruik kunnen dienen naar believen, zijn zulke die zijn bevat* in Hoofdstuk xx: Vers 10; Hfdst. xxi: 18, 19, 22, 23, 24, 25, 33, 34, 35, 36, 37; Hfdst. xxii: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 30; Hfdst. xxiii: 4, 5, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 33. *Die welke echter zin afgeschafte ten aanzien van het gebruik heden ten dage waar de Kerk is,* Hfdst. xx: Vers 21, 22, 23; Hfdst. xxi: Vers 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 21, 26, 27, 28, 29, 31, 32; Hfdst. xxii: Vers 14, 28, 29; Hfdst. xxiii: Vers 10, 11, 17, 18, 19. Maar, zoals boven is gezegd, deze en gene dingen zijn in gelijke mate heilig, of zijn in gelijke mate het Goddelijke Woord.

DE OORZAKEN waarom de Heer op Onzen Aardbol, en niet op een anderen, heeft willen geboren worden.

9350. *Dat het den Heer heeft behaagd geboren te worden, en het Menselijke aan te nemen op onzen Aardbol, en op geen anderen, daarvoor zijn verscheidene oorzaken, waarover ik uit den Hemel ben ingelicht.*

9351. De voornaamste oorzaak was terwille van het Woord, dat dit op onzen Aardbol geschreven, en na geschreven te zijn over den algehelen Aardbol verspreid, en eenmaal verspreid zijnde, voor het gehele nageslacht bewaard heeft kunnen worden; en dat het zo heeft kunnen worden geopenbaard dat God Mens is geworden, ook voor allen in het andere leven.

9352. Dat de voornaamste oorzaak is geweest terwille van het Woord, *is omdat het Woord het Goddelijk Ware Zelf is, hetwelk den mens leert, dat God is, dat er een Hemel is en een hel, dat er een leven na den dood is; en bovendien leert, hoe hij zal leven en geloven, opdat hij in den Hemel kome, en zo tot in het eeuwige gelukzalig zij; al deze dingen zouden zonder onthulling, aldus op dezen Aardbol zonder het Woord, geheel en al onbekend zijn geweest; en toch is de mens aldus geschapen, dat hij ten aanzien van zijn inwendigen mens niet kan sterven.*

9353. Dat het Woord op onzen Aardbol heeft kunnen worden geschreven, *is omdat de kunst van schrijven hier van den oudsten tijd aan is geweest, eerst op boomschorsen, vervolgens op perkamenten, daarna op papier, en ten slotte kon het door drukletters worden verspreid. Hierin is door den Heer voorzien terwille van het Woord.*

9354. Dat het Woord daarna over dezen algehelen Aardbol heeft kunnen worden verspreid, *is omdat er verkeer van alle natiën hier bestaat, niet slechts door reizen, maar ook door scheepvaarten naar alle plaatsen van het ganse wereldrond; vandaar heeft men het eenmaal geschreven Woord kunnen overbrengen van de ene natie tot de andere, en het overal kunnen leren. Daarin dat er zulk een verkeer zou zijn, is ook door den Heer voorzien terwille van het Woord.*

9355. Dat het eenmaal geschreven Woord voor het gehele nageslacht heeft kunnen worden bewaard, *bijgevolg voor duizenden en duizenden jaren, en eveneens dat het bewaard is, is bekend.*

9356. Dat het zo heeft kunnen worden geopenbaard, dat God Mens is geworden; *dit is immers het eerste en het wezenlijkste, terwille waarvan het Woord is; want niemand kan in een God geloven, en een God liefhebben, Dien hij niet onder enige gedaante kan begrijpen; weswege zij die het onbegrijpelijke erkennen, met de denking in de natuur verglijden, en zo in geen God geloven; men zie n. 7211, 9303, 9315; weswege het den Heer heeft behaagd hier geboren te worden, en dit openbaar te maken door het Woord, opdat dit niet slechts bekend zou worden in dit wereldrond, maar ook opdat het door dit openbaar zou worden voor allen in het heelal, die in de Hemel komen uit elken Aardbol, onverschillig welken; want in den Hemel is er een vergemeenschapping van allen.*

9357. Men moet weten, dat het Woord op onzen Aardbol door den Hemel uit den Heer gegeven, *is het één-zijn van den Hemel en de wereld, n. 9212; te dien einde is er een overeenstemming van alle dingen die in de letter in het Woord zijn, met de Goddelijke dingen in den Hemel; en dat het Woord in zijn hoogsten en binnensten zin handelt over den Heer, over Zijn Rijk in de Hemelen en op Aarde, en over de liefde en het geloof uit Hem en tot Hem; bijgevolg over het leven uit Hem en in Hem. den Zulke dingen vertonen zich aan de Engelen in den Hemel, onverschillig van welken Aardbol zij zijn, wanneer het Woord van onzen Aardbol wordt gelezen en gepredikt.*

9358. Op elken anderen Aardbol wordt het Goddelijk Ware mondeling door geesten en Engelen geopenbaard, *zoals in de voorafgaande dingen, waar is gehandeld over de inwoners van de Aardbollen in deze zonnewereld, gezegd is, maar dit geschiedt binnen de familiën; want het menselijk geslacht woont op de meeste Aardbollen onderscheiden volgens de familiën; weswege het Goddelijk*

Ware door de geesten en de Engelen aldus onthuld niet ver buiten de familiën wordt overgebracht, en indien niet bij voortduur een nieuwe onthulling volgt, zo wordt dat 6f verdraaid, Of het vergaat. Anders is het gesteld op onzen Aardbol, waar het Goddelijk Ware, hetwelk het Woord is, voor altijd in zijn ongereptheid blijft.

9359. *Men moet weten, dat de Heer allen, onverschillig uit welken Aardbol, erkent en opneemt, die God onder den Menselijken vorm erkennen en vereren, aangezien God onder den Menselijken vorm de Heer is; en omdat de Heer aan de inwoners op de Aardbollen, in den Engellijken vorm, die de menselijke vorm is, verschijnt, nemen derhalve de geesten en de Engelen van die Aardbollen, wanneer zij van de geesten en de Engelen van onzen Aardbol horen, dat God daadwerkelijk Mens is, dat Woord op, erkennen het, en verheugen zich dat het zo is; men zie n. 7173.*

9360. *Aan de oorzaken die eerder zijn aangevoerd, voegt zich nog dit toe, dat de inwoners, de geesten, en de Engelen van onzen Aardbol in den Grootsten Mens betrekking hebben op den Uitwendigen en Lichamelijken Zin, n. 9107; en de uitwendige en lichamelijke zin is het laatste, waarin de innerlijke dingen des levens stilhouden, en waarin zij als in hun gemene rusten; n. 5077, 9212, 9216. Het eendere is het geval met het Goddelijk Ware in de letter, dat het Woord wordt genoemd; en dit is om die oorzaak ook op dezen Aardbol, en op geen anderen gegeven. En omdat de Heer het Woord is, en het eerste en het laatste ervan, heeft Hij, opdat alle dingen volgens de orde zouden ontstaan, derhalve ook op dezen Aardbol willen geboren worden, en het Woord worden, volgens deze dingen bij Johannes: "In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord. Dit was in den beginne bij God; alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is niets gemaakt dat gemaakt is. En het Woord is Vlees geworden, en het heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als des Eniggeborenen uit den Vader. Niemand heeft ooit God Gezien; de Eniggeborene Zoon, Die in den schoot des Vaders is, heeft Hem verklaard", 1: 2, 3, 4, 14, 18; het Woord is het Goddelijk Ware. Maar dit is een verborgenheid die in het verstand van slechts weinigen valt.*

9361. *Dat de inwoners van de andere Aardbollen zich verheugen, wanneer zij horen dat God het Menselijke heeft aangenomen, en dit Goddelijk heeft gemaakt, en dat zo God daadwerkelijk Mens is, zal men aan het einde der laatste Hoofdstukken van Exodus zien.*

9362. *In hetgeen nu volgt tot aan het einde van het Boek Exodus, zal, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, gesproken worden over de inwoners, de geesten, en de Engelen der Aardbollen in den Sterrenhemel.*

Exodus

Vier En Twintigste Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde en des Geloofs.

9363. De dingen geloven die het Woord leert of die de Leer der Kerk leert, en niet volgens die leven, schijnt alsof het geloof is, en eveneens achten sommigen, dat zij door dat worden gezaligd; maar door dat alleen wordt niemand gezaligd, het is immers het overredende geloof, en hoedanig dit is, zal nu worden gezegd.

9364. Een overredend geloof is het, wanneer men het Woord en de Leer der Kerk gelooft en liefheeft, niet terwille van het einddoel om den naaste te dienen, dat is, den medeburger, het vaderland, de Kerk, den Hemel, en den Heer Zelf, bijgevolg niet terwille van het leven, want die dienen is het leven; maar terwille van het gewin, de eerbewijzen, en den roep der geleerdheid, als einddoelen; weswege zij die in dat geloof zijn, niet tot den Heer en tot den Hemel schouwen, maar tot zich en tot de wereld.

9365. Zij die in de wereld naar grote dingen haken en vele dingen begeren, zijn in een sterker overredende, dat het het Ware is wat de Leer der Kerk leert, dan zij die niet naar grote dingen haken en vele dingen begeren; de oorzaak hiervan is deze, dat de Leer der Kerk voor hen slechts het middel is tot hun doelen; en voor zoveel als de einddoelen worden begeerd, voor zoveel worden de middelen geliefd, en eveneens geloofd.

9366. Maar de zaak in zich is zodanig: Voor zoveel als zij in het vuur der liefden van zich en van de wereld zijn, en uit dat vuur spreken, prediken, en handelen, voor zoveel zijn zij in dat overredende; en dan weten zij niet anders, dan dat het zo is. Wanneer zij echter niet in het vuur van die liefden zijn, dan geloven zij niets, en verscheidenen van hen ontkennen het. Daaruit blijkt, dat het overredende geloof een geloof van den mond is en niet van het hart; aldus dat het in zich niet het geloof is.

9367. Zij die in het overredende geloof zijn, weten niet uit enige inwendige verlichting, of het ware dan wel valse dingen zijn die zij leren, ja zelfs bekommeren zij er zich ook niet om, als zij slechts door het gewone volk worden geloofd; zij zijn immers in geen aandoening van het ware terwille van het ware. Die ook verdedigen het geloof-alleen meer dan de overigen, en zij hechten aan het goede des geloofs, dat de naastenliefde is, slechts zoveel waarde als zij door dat winst kunnen behalen.

9368. Zij die in het overredende geloof zijn, treden van het geloof terug, indien zij van eerbewijzen en winsten worden beroofd, als slechts de roep geen gevaar loopt; want het overredende geloof is niet van binnen bij den mens, maar staat buiten, alleen in het geheugen, waaruit het tevoorschijn wordt gehaald, wanneer het wordt geleerd; weswege dat geloof met zijn ware dingen na den dood verdwijnt. Want dan blijft alleen datgene van het geloof wat van binnen in den mens is, dat is, wat geworteld is in het goede, aldus wat des levens is geworden.

9369. Zij die in het overredende geloof zijn, worden verstaan onder dezen bij Mattheus: *“Velen zullen tot Mij zeggen te dien dage: Heer, Heer, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en door Uw Naam demonen uitgeworpen; en in Uw Naam vele krachten gedaan. Maar dan zal Ik hun belden: Ik ken u niet, gij werkers der ongerechtigheid”*, VII: 22, 23. Voorts bij Lukas: *“Dan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben vóór U gegeten, en gedronken, en Gij hebt in onze straten geleerd. Maar Hij zal zeggen: Ik ken u niet van waar gij zijt; wijkt van Mij, alle gij werkers der ongerechtigheid”*, XIII: 26, 27. Zij worden ook verstaan onder de vijf dwaze maagden, die geen olie in de lampen hadden, bij Mattheus: *“Ten slotte kwamen die maagden, zeggende: Heer, Heer, doe ons open; Hij echter, antwoordende, zal zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, Ik ken u niet”*, XXV: 11, 12; de olie in de lampen is het goede in het geloof, n. 886, 4638.

Vier En Twintigste Hoofdstuk.

1. En tot Moscheh zeide Hij: Klim op tot JEHOVAH, gij, en Aharon, Nadab en Abihu, en zeventig van de ouderen Israëls, en buigt u neder van verre.
2. En naderen zal Moscheh alleen hij tot JEHOVAH, en die zullen niet naderen, en het volk niet zullen zij opklimmen met hem.
3. En Moscheh kwam, en boodschapte aan het volk al de woorden van JEHOVAH, en al de gerichten; en al het volk antwoordde met één stem, en zij zeiden: Al de woorden, die JEHOVAH heeft gesproken, zullen wij doen.
4. En Moscheh schreef al de woorden van JEHOVAH, en hij stond des morgens in den ochtend op, en hij bouwde een altaar onder den berg, en twaalf opgerichte tekenen voor de twaalf stammen Israëls.
5. En hij zond knapen van de zonen Israëls, en zij offerden brandoffers, en zij slachtofferden vrede-slachtoffers aan JEHOVAH, varren.
6. En Moscheh nam de helft van het bloed, en deed het in bekkens, en de helft van het bloed spregde hij op het altaar.
7. En hij nam het boek des verbonds, en hij las in de oren des volks, en zij zeiden: Alle dingen die JEHOVAH heeft gesproken zullen wij doen en horen.
8. En Moscheh nam het bloed, en spregde het op het volk, en hij zeide: Zie, het bloed des verbonds, hetwelk JEHOVAH met olieden heeft gemaakt over al deze woorden.
9. En op klom Moscheh en Aharon, Nadab en Abihu, en zeventig uit de ouderen Israëls.
10. En zij zagen den GOD Israëls, en onder Zijn voeten zoals een werk van saffiersteen, en zoals de substantie des hemels ten aanzien van de reinheid.
11. En tot de afgezonderde zonen Israëls zond Hij niet Zijn hand, en zij zagen GOD, en zij aten en dronken.
12. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Klim tot Mij op den berg, en wees daar, en Ik zal u de tafelen van steen geven, en de wet, en het gebod, welke Ik zal schrijven om hen te leren.
13. En op stond Moscheh en Jehoschua zijn dienaar, en op klom Moscheh tot den berg GODS.
14. En tot de ouderen zeide hij: Zit gij voor ons in dit, totdat wij wederkeren tot u; en zie, Aharon en Chur met u; al wie woorden heeft, trede toe tot hen.
15. En op klom Moscheh tot den berg, en de wolk bedekte den berg.

16. En de heerlijkheid van JEHOVAH vertoefde op den berg Sinai, en de wolk bedekte hem zes dagen, en Hij riep tot Moscheh op den zevenden dag uit het midden der wolk.
17. En het aanzien der heerlijkheid van JEHOVAH was zoals een verslindend vuur op het hoofd des bergs voor de ogen der zonen Israëls.
18. En binnen trad Moscheh in het midden der wolk, en hij klom op tot den berg, en Moscheh was op den berg veertig dagen en veertig nachten.

De Inhoud.

9370. In den inwendigen zin wordt gehandeld over het Woord uit den Heer door den Hemel gegeven, hoedanig het is, namelijk dat het Goddelijk is in den enen en den anderen zin, den inwendigen en den uitwendigen; en dat er door dat verbinding is van den Heer met den mens.

De Inwendige Zin.

9371. Vers 1, 2. *En tot Moscheh zeide Klim op tot Jehovah, gij, en Aharon, Nadab en Abihu, en zeventig van de ouderen Israëls, en buigt u neder van verre. En naderen zal Moscheh alleen hij tot Jehovah, en die zullen niet naderen, en het volk niet zullen zij opklimmen met hem.* En tot Moscheh zeide Hij, betekent wat het Woord in het gemeen betreft; klim op tot Jehovah, betekent de verbinding met den Heer; gij en Aharon, betekent het Woord in den inwendigen en den uitwendigen zin; Nadab en Abihu, betekent de leer uit den enen en den anderen; en zeventig van de ouderen Israëls, betekent de voornaamste ware dingen der Kerk die des Woords of der Leer zijn samenstemmende met het goede; en buigt u neder van verre, betekent de vernedering en de aanbidding uit het hart, en dan den invloed des Heren; en naderen zal Moscheh alleen hij tot Jehovah, betekent de verbinding en de tegenwoordigheid des Heren door het Woord in het gemeen; en die zullen niet naderen, betekent geen verbinding en tegenwoordigheid gescheiden; en het volk niet zal het opklimmen met hem, betekent in het geheel geen verbinding met het uitwendige zonder het inwendige.

9372. En tot Moscheh zeide Hij; dat dit betekent wat het Woord in het gemeen betreft, staat vast uit de betekenis van Moscheh, zijnde het Woord, waarover aanstonds; en uit de betekenis van Hij zeide, namelijk dat het de dingen insluit die in dit Hoofdstuk volgen, aldus die het Woord betreffen, n. 9370. Dat Moscheh het Woord uitbeeldt, kan vaststaan uit de dingen die vaak eerder over Moscheh zijn getoond, zoals uit de Voorrede tot Hfdst. xviii van Genesis, en n. 4859 einde, 5922, 6723, 6752, 6771, 6827, 7010, 7014, 7089, 7382, 8601, 8760, 8787, 8805, welke men zie; hier beeldt Moscheh het Woord in het gemeen uit, omdat van hem in hetgeen volgt wordt gezegd *dat hij zou naderen alleen tot Jehovah*, Vers 2, en eveneens *dat hij, geroepen uit het midden der wolk, binnentrad en den berg opklom*, Vers 16, 18. In het Woord zijn er verscheidenen, die den Heer uitbeelden ten aanzien van *het Goddelijk Ware*, of ten aanzien van het Woord; maar onder hen zijn de voornaamsten Moscheh, Elias, Elisa, en Johannes de Doper; dat Moscheh het doet, kan men zien in de ontvouwingen nu boven aangehaald; dat Elias en Elisa het doen, in de Voorrede tot Hfdst. xviii van Genesis, en n. 2762, 5247 einde; dat Johannes de Doper het doet, staat hieruit vast, dat hij is Elias die komen zou. Wie niet weet, dat Johannes de Doper den Heer heeft uitgebeeld ten aanzien van het Woord, kan niet weten wat al die dingen behelzen en betekenen die over hem in het Nieuwe Testament zijn gezegd; weswege hier, opdat deze verborgenheid

uitkome, en tegelijk dan dat Elias en eveneens Moscheh, die werden gezien toen de Heer van gedaante was veranderd, het Woord hebben aangeduid, enige dingen mogen worden aangevoerd, die aangaande Johannes den Doper worden vermeld; zoals die bij Mattheus: *“Nadat de boden van Johannes waren heengegaan, heeft Jezus begonnen te spreken over Johannes, zeggende: Wat zijt gij uitgegaan in de woestijn te zien, een riet van den wind heen en weder bewogen? Maar wat zijt gij uitgegaan te zien, een mens met zachte bekleedingen bekleed? Ziet, zij die zachte dingen dragen, zijn in de huizen der koningen. Maar wat zijt gij uitgegaan te zien, een profeet? Ja, Ik zeg u, ook meer dan een profeet; deze is het, van wien geschreven is: Zie, Ik zend Mijn Engel vóór uw aangezicht, die uw weg zal bereiden vóór u. Voorwaar zeg Ik u, onder degenen die van vrouwen geboren zijn, is geen opgewekt groter dan Johannes de Doper; doch hij die minder is in het Koninkrijk der Hemelen, is meerder dan hij. Alle Profeten en de Wet tot Johannes toe hebben geprofeteerd. En indien gij het wilt geloven, hijzelf is Elias die komen zou. Wie een oor heeft om te horen, die hore”*, XI: 7 tot 15, en Lukas VII: 24 tot 28. Hoe deze dingen moeten worden verstaan, kan niemand weten, tenzij hij weet dat die Johannes den Heer heeft uitgebeeld ten aanzien van het Woord, en tenzij hij dan uit den inwendigen zin weet, wat er wordt aangeduid met de woestijn waarin hij was; voorts wat met het van den wind heen en weder bewogen riet, alsmede wat met de zachte bekleedingen in de huizen der koningen; en daarna wat daarmee wordt aangeduid dat hij meer dan een profeet was, en dat onder de van vrouwen geboren en geen groter was dan hij, en dat nochtans de mindere in het Koninkrijk der Hemelen meerder is dan hij; en ten slotte dat hij Elias was. Zonder een dieperen zin immers ontleen al deze dingen hun betekenis aan een of andere vergelijking, en niet aan een zaak van enig gewicht. Maar het is geheel en al anders wanneer onder Johannes de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Woord, of het Woord op uitbeeldende wijze; dan wordt met de woestijn van Judea, waarin Johannes was, aangeduid de staat waarin het Woord was in dien tijd, toen de Heer in de wereld kwam, namelijk dat het in de woestijn was, dat is, in zulk een grote duisternis, dat de Heer in het geheel niet werd erkend, noch wat dan ook werd geweten aangaande Zijn hemels Rijk; terwijl toch alle Profeten over Hem en over Zijn Rijk, dat tot in het eeuwige zou duren, hebben geprofeteerd; dat de woestijn zulk een duistere is, zie men in n. 2708, 4736, 7313; het Woord wordt derhalve vergeleken met een door den wind heen en weder bewogen riet, wanneer het naar believen wordt ontvouwd, want het riet is in den inwendigen zin het Ware in het laatste, zodanig als het Woord in de letter is. Dat het Woord in het laatste of in de letter voor den aanblik der mensen als

het ware ruw en duister is, maar in den inwendigen zin zacht en blinkend, wordt daarmede aangeduid dat zij niet een mens hebben gezien met zachte bekledingen bekleed, “ziet, zij die zachte dingen dragen, zijn in de huizen der koningen”; dat zulke dingen met deze woorden worden aangeduid, blijkt uit de betekenis van de bekledingen of klederen, zijnde de ware dingen; men zie n. 2132, 2576, 4545, 4763, 5248, 6914, 6918, 9093; en dat derhalve de Engelen verschijnen met zachte en blinkende klederen bekleed volgens de ware dingen uit het goede bij hen, n. 5248, 5319, 5954, 9212, 9216; voorts uit de betekenis van de huizen der koningen, zijnde de verblijven waar de Engelen zijn, en in den universelen zin de Hemelen, want zij worden huizen geheten vanwege het goede, n. 2233, 2234, 3128, 3652, 3720, 4622, 4982, 7836, 7891, 7996, 7997, en koningen wordt gezegd van het ware, n. 1672, 2015, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 6148; derhalve worden de Engelen genoemd zonen des koninkrijks, zonen des konings, en eveneens koningen vanwege de opneming van het ware uit den Heer. Dat het Woord meer is dan enige leer in de wereld, en meer dan enig ware in de wereld, wordt aangeduid met: “Wat zijt gij uitgegaan te zien; een profeet? Ja, Ik zeg u, ook meer dan een profeet, en dat onder degenen die van vrouwen geboren zijn, geen is opgewekt groter dan Johannes de Doper”; een profeet immers is in den inwendigen zin de leer, n. 2534, 7269; en de geborenen of de zonen der vrouwen zijn de ware dingen, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3704, 4257. Dat het Woord in den inwendigen zin, of zodanig als het in den Hemel is, in een graad is boven het Woord in den uitwendigen zin of zodanig als het in de wereld is, en zodanig als Johannes de Doper het heeft geleerd, wordt daarmede aangeduid dat de mindere in het Koninkrijk der Hemelen meerder is dan hij; want het Woord doorvat in den Hemel is van zulk een wijsheid, dat het alle menselijke bevatting te boven gaat. Dat de Profetische dingen aangaande den Heer en aangaande Zijn Komst, en dat de uitbeeldende dingen van den Heer en van Zijn Rijk hebben opgehouden, toen de Heer in de wereld kwam, wordt daarmede aangeduid dat alle Profeten en de Wet tot Johannes toe hebben geprofeteerd. Dat het Woord door Johannes evenals door Elias is uitgebeeld, wordt daarmede aangeduid dat hijzelf Elias is die komen zou; voorts door deze dingen bij Mattheus: *“De discipelen vroegen Jezus: Waarom zeggen de schriftgeleerden, dat Elias eerst moet komen. Hij antwoordende zeide: Elias zal wel eerst komen, en alle dingen herstellen; Ik zeg u, dat Elias reeds gekomen is, en zij hebben hem niet erkend, maar zij hebben aan hem gedaan al wat zij ook maar hebben gewild. Alzo zal ook de Zoon des mensen lijden van hen. En zij verstonden, dat Hij hun van Johannes den Doper had gesproken”*, xvii: 10 tot 13. Dat Elias is gekomen, en zij

hem niet hebben erkend, maar aan hem hebben gedaan al wat zij ook maar hebben gewild, betekent dat het Woord hun weliswaar heeft geleerd, dat de Heer zou komen, maar dat zij het nochtans niet hebben willen begrijpen, door het uit te leggen ten gunste van hun heerschappij, en door zo uit te blussen het Goddelijke dat daarin is. Dat zij eender zouden doen met *het Goddelijk Ware* zelf, wordt daarmee aangeduid dat alzo ook de Zoon des mensen zal lijden van hen; dat de Zoon des mensen de Heer is ten aanzien van *het Goddelijk Ware*, zie men in n. 2803, 2813, 3704. Uit deze dingen nu blijkt wat er wordt verstaan onder de profetische uitspraak aangaande Johannes bij Malachia: “*Ziet, Ik zend ulieden Elias den Profheet, voordat de grote en verschrikkelijke dag van Jehovah komt*”, IV: 5. Ook wordt het Woord in het laatste, of zodanig als het in den uitwendigen vorm is, die voor den mens in de wereld verschijnt, beschreven met de bekledingen en het voedsel van Johannes den Doper, bij Mattheus: “*Johannes predikende in de woestijn van Judea, had een beklleding van kamelenharen, en een lederen gordel om de lenden; zijn voedsel was sprinkhanen en wilde honing*”, III: 1, 3, 4, eender als Elias in Boek II der Koningen “*dat hij een harig man was, en met een gordel van leder gegord om de lenden*”, I: 8; met de beklleding of het kleed wordt, wanneer over het Woord wordt gehandeld, *het Goddelijk Ware* daar in den laatsten vorm aangeduid; met de kamelenharen worden aangeduid de wetenschappelijke ware dingen zodanig als zij daar vóór den mens in de wereld verschijnen; met den lederen gordel wordt aangeduid de uitwendige band die alle innerlijke dingen samenknoot en in orde houdt; met het voedsel wordt aangeduid de geestelijke voeding uit de erkentissen van het ware en van het goede uit het Woord; met de sprinkhanen worden de laatste of de meest gemene ware dingen aangeduid; en met de wilde honing het liefelijke ervan. Dat met de bekledingen en het voedsel zulke dingen worden aangeduid, ontleent den oorsprong aan de uitbeeldende dingen in het andere leven; daar verschijnen allen bekleed volgens de ware dingen uit het goede; en eveneens wordt het voedsel daar uitgebeeld volgens de verlangens van weten en wijs zijn; vandaar is het, dat de beklleding of het kleed het ware is; men zie de aanhalingen boven; en dat het voedsel of de spijs de geestelijke voeding is, n. 3114, 4459, 4792, 5147, 5293, 5340, 5342, 5576, 5579, 5915, 8562, 9003; dat de gordel een band is die de innerlijke dingen samenbindt en samenhoudt, n. 9341 einde; dat leder het uitwendige is, n. 3540; aldus is de lederen gordel de uitwendige band; dat de haren de laatste of meest gemene ware dingen zijn, n. 3301, 5569 tot 5573; dat de kameel het wetenschappelijke in het gemeen is, n. 3048, 3071, 3143, 3145, 4156; dat de sprinkhaan is het ware voedende in de uiterste dingen,

n. 3301 einde; en dat de honing het lieflijke ervan is, n. 5620, 6857, 8056; er wordt gezegd wilde honing, [*mel agreste*], omdat met het veld [*ager*] de Kerk wordt aangeduid [*letterlijk dus veldhoning*], n. 2971, 3317, 3766, 7502, 7571, 9139, 9295. Wie niet weet, dat zulke dingen worden aangeduid, kan nooit weten, waarom Elias en Johannes aldus waren bekleed; dat die dingen nochtans iets bijzonders aan die profeten hebben betekend, kan een ieder bedenken, die goed over het Woord denkt. Omdat Johannes de Doper den Heer ten aanzien van het Woord uitbeeldde, zeide hij derhalve van zich, toen hij over den Heer sprak, Die het Woord Zelf was, dat hij niet Elias was, noch de profeet, en dat hij niet waardig was den schoenriem des Heren te ontbinden, bij Johannes: *“In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord; en het Woord is Vlees geworden, en heeft onder ons gewoond, en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien. De Joden uit Jeruzalem, de Priesters en de Levieten, vroegen Johannes wie hij was. Hij bekende en loochende het niet: Ik ben de Christus niet. Zij vroegen hem derhalve: Wat dan. Zijt gij Elias? Maar hij zeide: Ik ben het niet. Zijt gij de profeet? Hij antwoordde: Neen. En daarom zeiden zij tot hem: Wie zijt gij? Hij zeide: Ik ben de stem des roependen in de woestijn; maakt den weg des Heren recht, zoals Jesaja de Profeet heeft gezegd. Zij zeiden derhalve: Waarom doopt gij dan, als gij de Christus niet zijt, noch Elias, noch de profeet? Hij antwoordde: Ik doop met water; midden onder ulieden staat Hij, Dien gij niet kent; Hij is het, Die na mij zal komen, Die vóór mij is geweest, Wien ik niet waardig ben dat Ik Zijn schoenriem zou ontbinden. Toen hij Jezus zag, zeide hij: Zie, het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt; Deze is het, van Wien ik heb gezegd: Na mij komt de Man, Die vóór mij is geweest, omdat Hij eer dan ik is geweest”*, 1: 1, 14, 19 tot 30. Uit deze dingen blijkt, dat Johannes, toen hij over den Heer Zelf sprak, Die *het Goddelijk Ware Zelf* of het Woord was, van zichzelf heeft gezegd dat hij niets was, aangezien de schaduw verdwijnt wanneer het licht zelf verschijnt, of het uitbeeldende verdwijnt wanneer de beeltenis zelf verschijnt; dat de uitbeeldende dingen de heilige dingen en den Heer Zelf hebben betroffen, en in het geheel niet den persoon die uitbeeldde, zie men in n. 665, 1097 einde, 1361, 3147, 3881, 4208, 4281, 4288, 4292, 4307, 4444, 4500, 6304, 7048, 7439, 8588, 8788, 8806. Wie niet weet, dat de uitbeeldende dingen verdwijnen zoals schaduwen bij de tegenwoordigheid van het licht, kan niet weten waarom Johannes heeft ontkend dat hij Elias en de Profeet was. Uit deze dingen nu kan vaststaan wat er wordt aangeduid *met Moscheb en Elias, die werden gezien in de heerlijkheid, en met den Heer spraken, toen Hij van gedaante was veranderd, over den uitgang dien Hij zou volbrengen in Jeruzalem*”, Lukas

ix: 29, 30, 31, namelijk het Woord, met Moscheh het Historische Woord, en met Elias het Profetische Woord, hetwelk in den inwendigen zin overal handelt over den Heer, over Zijn Komst in de wereld, en over Zijn uitgang uit de wereld; weswege er wordt gezegd, dat Moscheh en Elias werden gezien in de heerlijkheid, de heerlijkheid immers is de inwendige zin des Woords, en de wolk de uitwendige zin ervan; men zie de Voorrede tot Hfdst. xviii van Genesis en n. 5922, 8427.

9373. Klim op tot Jehovah; dat dit betekent de verbinding met den Heer, staat vast uit de betekenis van opklimmen, zijnde naar de innerlijke dingen worden opgeheven, waarover n. 3084, 4539, 4969, 5406, 5817, 6007, en vandaar eveneens verbonden worden, n. 8760; dat het is met den Heer, komt omdat onder Jehovah in het Woord de Heer wordt verstaan, n. 1343, 1736, 1793, 2004, 2005, 2018, 2025, 2921, 3023, 3035, 5663, 6280, 6281, 6303, 6905, 8274, 8864, 9315. De verborgenheid die in den inwendigen zin dezer woorden ook schuilt, is deze dat de zonen van Jakob, over wie Moscheh als hoofd stond, niet geroepen en uitverkoren waren, maar dat zij zelf daarop hebben gestaan dat de Goddelijke eredienst bij hen zou worden ingesteld, volgens de dingen die in n. 4290, 4293 zijn gezegd; en daarom wordt er gezegd: *En tot Moscheh zeide Hij: Klim op tot Jehovah*, alsof niet Jehovah maar een ander had gezegd dat hij zou opklimmen; om dezelfde oorzaak wordt in hetgeen volgt gezegd dat het volk niet zou opklimmen, Vers 2, en dat Jehovah niet tot de afgezonderde zonen Israëls Zijn hand zond, Vers 11; voorts dat het aanzien der heerlijkheid van Jehovah was zoals een verterend vuur op het hoofd van den berg voor de ogen van de zonen Israëls, Vers 17; en tenslotte dat Moscheh op den zevenden dag geroepen, binnentrad in het midden der wolk; onder de wolk immers wordt het Woord in de letter verstaan, n. 5922, 6343 einde, 6832, 6752, 8106, 8443, 8781, en bij de zonen Jacobs was het Woord gescheiden van zijn inwendigen zin, zij waren immers in den uitwendigen eredienst zonder den inwendigen; hetgeen duidelijk hieruit kan vaststaan dat zij nu evenals eerder zeiden *Alle woorden die Jehovah heeft gesproken, zullen wij doen*, Vers 3, en toch waren nauwelijks veertig dagen na dezen tijd verlopen, toen zij het gouden kalf voor Jehovah vereerden; waaruit blijkt, dat dit in hun hart school, toen zij met den mond zeiden, dat zij Jehovah alleen zouden dienen; terwijl toch zij die onder de geroepenen en de uitverkorenen worden verstaan, degenen zijn die in den inwendigen eredienst zijn, en uit den inwendigen in den uitwendigen, dat is, die in de liefde tot en in het geloof in den Heer, en vandaar in de liefde jegens den naaste zijn.

9374. Gij en Aharon; dat dit betekent het Woord in den inwendigen en den uitwendigen zin, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Woord, waarover boven n. 9373; doch wanneer Aharon, die zijn broeder is, aan hem wordt toegevoegd, dan beeldt Moscheh het Woord in den inwendigen zin uit, en Aharon in den uitwendigen, zoals eveneens eerder, n. 7089, 7382.

9375. Nadab en Abihu; dat dit betekent de leer uit den enen en den anderen, staat hieruit vast dat zij de zonen van Aharon waren; weswege wanneer met Aharon het Woord wordt aangeduid, met diens zonen de leer wordt aangeduid, met den oudst geborene de leer uit den inwendigen zin des Woords, en met den jongst geborene de leer uit den uitwendigen zin ervan; de leer uit den inwendigen zin des Woords, en de leer uit den uitwendigen zin des Woords, is één leer, want zij die in het inwendige zijn, zijn ook in het uitwendige; de Kerk des Heren immers is overal inwendig en uitwendig, de inwendige is des harten, en de uitwendige is des monds, of de inwendige is des wils en de uitwendige is der handeling; wanneer het inwendige één maakt met het uitwendige bij den mens, dan is dat wat des harten is ook des monds, of dat wat des wils is, is ook der handeling, of, wat hetzelfde is, dan is in den mond het hart sprekende, en in de handeling de wil handelende, zonder enige tweespalt; zo ook is het geloof sprekende en de liefde of de naastenliefde handelende, dat is, de Heer uit Wien het geloof en de naastenliefde is. Omdat Nadab en Abihu, de zonen van Aharon, de leer uit het Woord uitbeeldden, werden zij derhalve, toen zij een eredienst uit een andere leer dan die uit het Woord instelden, gedood; hetgeen werd uitgebeeld door deze dingen die over hen staan bij Moscheh: “Zij namen, de zonen van Aharon, Nadab en Abihu, de man zijn wierookvat, en gaven daarin vuur, waarop zij het reukwerk legden, en aldus brachten zij tot Jehovah een vreemd vuur, waarover Hij hun niet geboden had, derhalve ging een vuur uit van vóór Jehovah, en het verteerde hen, zodat zij stierven vóór Jehovah. En Moscheh zeide tot Aharon: Dit is het wat Jehovah heeft gesproken, al zeggende: In hen die Mij nabij zijn zal Ik geheiligd worden”, Levit. x: 1 tot 3; met het vuur ergens anders vandaan in het wierookvat wordt aangeduid een leer ergens anders vandaan dan uit het Woord; het vuur immers is het goede der liefde, en het reukwerk is het ware des geloofs daaruit; en het goede der liefde en het ware des geloofs zijn het die binnentreden de leer die uit het Woord is, en haar maken; daaruit blijkt waarom zij door het vuur van vóór Jehovah werden verteerd; in hen die nabij zijn geheiligd worden, is bij hen die met den Heer door het goede der liefde en het ware des geloofs uit het Woord verbonden zijn. Dat het vuur het goede der hemelse liefde is, zie men in n. 934, 4906, 5071 einde, 5215, 6314, 6832,

6834, 6849, 7324, 7852, 9055; en dat het reukwerk het geloof uit het goede der liefde is, zal elders worden getoond.

9376. En zeventig van de ouderen Israëls; dat dit betekent de voornaamste ware dingen der Kerk of der leer samenstemmende met het goede, staat vast uit de betekenis van zeventig, zijnde het volle, aldus alle dingen, waarover n. 6508; en uit de betekenis van de ouderen van Israël, zijnde de voornaamste ware dingen der Kerk samenstemmende met het goede, aldus die welke van het Woord of van de leer uit het Woord zijn, omdat die alle samenstemmen met het goede; dat de ouderen Israëls die ware dingen zijn, zie men in n. 6524, 8578, 8585. Dat de dingen, die uit het Woord zijn, samenstemmen met het goede, is omdat die dingen uit den Heer zijn, en vandaar in zich den Hemel hebben; en, indien gij het wilt geloven, in de afzonderlijke dingen des Woords is de Hemel waarin de Heer is.

9377. En buigt u neder van verre; dat dit betekent de vernedering en de aanbedding uit het hart, en dan den invloed des Heren, staat vast uit de betekenis van zich nederbuigen, zijnde de vernedering, waarover n. 2153, 5682, 6266, 7068; dat het ook is de aanbedding, is omdat het wezenlijke van alle aanbedding en van allen eredienst de vernedering is, want zonder de vernedering kan de Heer niet vereerd en aanbeden worden, ter oorzaak hiervan dat het Goddelijke des Heren niet kan invloeden in een hoogmoedig hart, dat is, in een hart vol van zelfliefde; dit immers is hard, en wordt in het Woord een stenen hart genoemd, doch het vloeit in een nederig hart, omdat dit zacht is, en het wordt in het Woord een vlezen hart genoemd, aldus ontvankelijk voor den invloed van het goede uit den Heer, dat is, van den Heer; vandaar komt het dat met zich van verre nederbuigen, niet slechts wordt aangeduid de vernedering en de aanbedding uit het hart, maar ook de invloed des Heren alsdan; de invloed des Heren wordt gezegd, omdat het goede der liefde en des geloofs, dat invloeit uit den Heer, de Heer is. Dat van verre is uit het hart, is omdat zij die in de vernedering zijn, zich van den Heer verwijderen, ter oorzaak hiervan dat zij zich onwaardig beschouwen om tot het Allerheiligst Goddelijke te naderen, zij zijn immers, wanneer zij in de vernedering zijn, in de zelferkenning dat zij niets dan het boze, ja zelfs het profane zijn, uit zich; wanneer zij uit het hart dat erkennen, dan zijn zij in de ware vernedering; daaruit blijkt dat met buigt u neder van verre, wordt aangeduid de vernedering en de aanbedding uit het hart, en dan de invloed des Heren. Doch het Israëlietische volk is niet in zulk een vernedering en aanbedding geweest, maar het beeldde haar slechts door uitwendige gebaren uit; zij waren immers in de uitwendige dingen zonder de inwendige. Doch

nochtans wierpen zij zich, wanneer zij zich vernederden, voorover ter aarde, en eveneens wentelden zij zich in het stof, en schreeuwden met grote stem, en aldus hele dagen lang; wie niet weet wat de ware vernedering is, zou kunnen geloven dat dit de vernedering des harten was; maar het was niet de vernedering van een hart schouwende God uit God, maar schouwende God uit zich; en een hart schouwende uit zich is uit het boze, want al wat uit den mens voortgaat als uit zich, dat is boos; zij waren immers in de liefde van zich en van de wereld meer dan alle volken in het heelal, en zij geloofden dat zij heilig waren als zij slechts het slachtoffer brachten, of zich met water wasten, niet erkennende dat zulke dingen uitbeeldden de inwendige heiligheid, die der naastenliefde en des geloofs uit den Heer is; al het heilige immers is niet des mensen, maar is des Heren bij den mens, n. 9229; zij die zich vernederen uit het geloof aan een heiligheid uit henzelf, en aanbidden uit een liefde van God uit henzelf, vernederen zich en aanbidden uit de zelfliefde, aldus uit een hard en stenen hart en niet uit een zacht en vlezen hart, en zij zijn in de uitwendige dingen en niet tegelijk in de inwendige dingen, want de zelfliefde woont in den uitwendigen mens, ook kan zij niet in den inwendigen binnentreden, aangezien de inwendige mens slechts wordt geopend door de liefde tot en het geloof in den Heer, aldus uit den Heer, Die daarin den Hemel van den mens formeert, waarin Hij woont.

9378. En naderen zal Moscheh alleen hij tot Jehovah; dat dit betekent de verbinding en de tegenwoordigheid des Heren door het Woord in het gemeen, staat vast uit de betekenis van naderen, zijnde de verbinding en de tegenwoordigheid des Heren, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Woord in het gemeen, waarover boven n. 9372. Dat met naderen zal Moscheh de verbinding en de tegenwoordigheid des Heren door het Woord wordt aangeduid, is omdat naderen in den geestelijken zin betekent verbonden worden door de liefde, want zij die elkander wederzijds liefhebben, worden verbonden; de liefde immers is geestelijke verbinding. Het universele is in het andere leven, dat allen worden verbonden volgens de liefde van het goede en het ware uit den Heer; vandaar is de ganse Hemel zulk een verbinding. Eender is het gesteld met de nadering of de verbinding met den Heer; zij die Hem liefhebben, worden met Hem verbonden, en wel dermate dat van hen wordt gezegd dat zij in Hem zijn, wanneer zij in den Hemel zijn; en al degenen hebben den Heer lief, bijgevolg worden door de liefde met Hem verbonden, die in het goede des levens uit de ware dingen des geloofs zijn, aangezien het goede uit die ware dingen is uit den Heer, ja zelfs is de Heer, Joh. xiv: 20, 21. Doch men moet weten, dat de mens

uit zich niet kan naderen tot den Heer, en met Hem verbonden worden, maar de Heer zal naderen tot den mens en verbonden worden met hem; en omdat de Heer den mens tot Zich trekt, Joh. vi: 44; Hfdst. xii: 32, schijnt het alsof de mens uit zich nadert en zich verbindt; dit geschiedt, wanneer de mens aflat van de boze dingen, want van de boze dingen aflaten is aan des mensens beschikking of vrije overgelaten; dan vloeit het goede uit den Heer in, waaraan het nooit ontbreekt; het is immers aan het leven zelf in dat de mens uit den Heer heeft; maar met het leven wordt voor zoveel van het goede opgenomen, als de boze dingen zijn verwijderd. Dat er door het Woord verbinding en tegenwoordigheid des Heren is, komt omdat het Woord is het één-zijn van den mens met den Hemel en door den Hemel met den Heer; het Woord immers is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, en daarom zijn zij die ten aanzien van de leer en het leven, of ten aanzien van het geloof en de liefde, in dat Ware zijn, in het Goddelijke voortgaande uit den Heer, aldus verbonden met Hem. Uit deze dingen blijkt, dat met naderen zal Moscheh, alleen hij tot Jehovah, de verbinding en de tegenwoordigheid des Heren door het Woord wordt aangeduid. Dat naderen de verbinding en de tegenwoordigheid is, komt omdat in het andere leven de afstanden van den een tot den ander zich gedragen geheel en al volgens de ongelijkheden en de uiteenlopendheden van de innerlijke dingen, die der denking en der aandoening zijn, men zie n. 1273 tot 1277, 1376 tot 1381, 9104; de verwijderingen ook van den Heer af, en de naderingen tot Hem toe gedragen zich geheel en al volgens het goede der liefde en vandaar des geloofs uit Hem en tot Hem; vandaar komt het, dat de Hemelen den Heer nabij zijn volgens de goede dingen, en omgekeerd de hellen van den Heer verwijderd zijn volgens de boze dingen; daaruit blijkt, vanwaar het is, dat nabij zijn en naderen in den geestelijken zin is verbonden worden, zoals eveneens in de volgende plaatsen; bij David: *“Nabij is Jehovah allen die Hem aanroepen, die Hem aanroepen in de waarheid”*, Psalm CXLV: 18; nabij staat voor tegenwoordig en verbonden. Bij denzelfde: *“Gezegend is hij dien Gij verkiest, en doet naderen; hij zal wonen in Mijn voorhoven”*, Psalm LXV: 5; doen naderen voor verbonden worden. Bij denzelfde: *“o Jehovah, nader tot mijn ziel, bevrijd mij”*, Psalm LXIX: 19. Bij denzelfde: *“Nabij is Jehovah den gebrokenen van harte”*, Psalm XXXIV: 19. Bij Jeremia: *“Laten zij Mijn volk Mijn woorden doen horen, en laten zij hen terugbrengen van hun bozen weg, van de boosheid hunner werken; ben Ik een God van nabij, en niet een God van verre”*, xxiii: 22, 23; dat Hij een God van nabij wordt geheten dengenen die van de boze dingen aflaten, en een God van verre dengenen die in de boze dingen zijn, is duidelijk. Bij Moscheh:

“Moscheh zeide tot Aharon: Dit is het wat Jehovah heeft gesproken: *In hen die Mij nabij zijn, zal Ik geheilgd worden*”, Levit. x: 3; in hen die nabij zijn geheilgd worden, is bij hen die met den Heer door het goede der liefde en het ware des geloofs uit het Woord verbonden zijn. Bij Jeremia: “Dan zal zijn Grootse uit hem zijn, en zijn Heerser uit het midden van hem uitgaan; en *Ik zal Hem doen naderen*, en *Hij zal tot Mij naderen*; want wie is Hij, Hij heeft Zijn hart beloofd *om tot Mij te naderen*”, xxx: 21; aldaar aangaande den Heer, Die de Grootse en de Heerser is; naderen tot Jehovah, is verenigd worden, want de nadering van het Goddelijke tot het Goddelijke is niets anders dan het één-zijn.

9379. En die zullen niet naderen; dat dit betekent geen verbinding en tegenwoordigheid gescheiden, staat vast uit de uitbeelding van Aharon, van zijn zonen Nadab en Abihu, en van de zeventig ouderen, die hier degenen zijn die niet zullen naderen, zijnde het Woord in den uitwendigen zin, de leer, en de voornaamste ware dingen der Kerk, waarover boven n. 9374, 9375, 9376; en uit de betekenis van naderen, zijnde de verbinding en de tegenwoordigheid des Heren, waarover vlak boven n. 9378; hier geen verbinding en tegenwoordigheid, omdat er wordt gezegd dat alleen Moscheh zal naderen en niet zij; dat het is geen verbinding en tegenwoordigheid gescheiden, komt omdat door Moscheh hier het Woord in het gemeen of het Woord in de gehele samenvatting wordt uitgebeeld, n. 9372, en eveneens het Woord in den inwendigen zin, n. 9374; door Aharon echter en zijn zonen en door de zeventig ouderen wordt uitgebeeld het Woord in den uitwendigen zin, en de dingen die daaruit zijn; omdat deze gescheiden niet kunnen worden verbonden met den Heer, aangezien de Heer het Woord is in de gehele samenvatting, wordt er derhalve gezegd geen verbinding en tegenwoordigheid gescheiden.

9380. En het volk niet zal opklimmen met hem; dat dit betekent in het geheel geen verbinding met het uitwendige zonder het inwendige, staat vast uit de betekenis van opklimmen, zijnde de verbinding, zoals boven n. 9373, hier geen verbinding, omdat er wordt gezegd niet zal het opklimmen. Dat er geen is met den uitwendigen zin des Woord zonder den inwendigen, is, omdat de zonen Jakobs, die hier het volk zijn, in het uitwendige zonder het inwendige waren; men zie n. 3479, 4281, 4293, 4307, 4429, 4433, 4680, 4844, 4847, 4865, 4868, 4874, 4899, 4903, 4911, 4913, 6304, 8588, 8788, 8806, 8871. Dat zij in het uitwendige zonder het inwendige waren, blijkt duidelijk uit den eredienst van het gouden kalf na verloop van veertig dagen; zij zouden anders hebben gedaan indien zij tegelijk in het inwendige waren geweest, dat is, in het goede der liefde tot en des geloofs in Jehovah, dit immers is het inwendige; zij die

door dit zijn verbonden, kunnen niet afwijken tot den eredienst van een afgod; hun hart immers is verre daarvan. En omdat dat volk niet anders verbonden is geweest met den Heer, dan door de uitwendige dingen, door dewelke zij de inwendige dingen zouden uitbeelden, wordt derhalve gezegd, dat het volk niet zal opklimmen, waarmede wordt aangeduid in het geheel geen verbinding met het uitwendige zonder het inwendige; de uitbeeldingen, die zijn zonder de erkenning, het geloof en de aandoening van de innerlijke dingen die worden uitgebeeld, verbinden de zaak, niet echter den persoon. Eender is het gesteld met hen die in den allenen letterlijken zin des Woords blijven, en niets leerstelligs daaruit verzamelen; zij zijn immers gescheiden van den inwendigen zin, want de inwendige zin is het leerstellige zelf; de verbinding van den Heer met de uitwendige dingen des Woords is door de innerlijke dingen ervan; en daarom is er, indien de innerlijke dingen zijn gescheiden, geen andere verbinding van den Heer met de uitwendige dingen dan zoals met het gebaar van het lichaam zonder een samenstemmend hart. Eender is het eveneens gesteld met hen, die de leer hunner Kerk ten aanzien van de afzonderlijke dingen volmaakt weten en haar nochtans niet op het leven toepassen; dezen zijn ook in de uitwendige dingen zonder het inwendige, want de ware dingen der leer zijn buiten bij hen, daar zij niet zijn ingeschreven aan hun leven. Dat er met de ware dingen van dezen geen verbinding van den Heer is, komt omdat de Heer binnentreedt door het leven van den mens in de ware dingen van zijn geloof, aldus door de ziel die in is aan de ware dingen.

9381. *Vers 3, 4, 5. En Moscheh kwam, en boodschapte aan het volk al de woorden van Jehovah, en al de gerichten; en het volk antwoordde met één stem, en zij zeiden: Al de woorden, die Jehovah heeft gesproken, zullen wij doen. En Moscheh schreef al de woorden van Jehovah, en hij stond des morgens in den ochtend op, en hij bouwde een altaar onder den berg, en twaalf opgerichte tekenen voor de twaalf stammen Israëls. En hij zond knapen van de zonen Israëls, en zij offerden brandoffers, en zij slachtofferden vrede-slachtoffers aan Jehovah, varren. En Moscheh kwam, en boodschapte aan het volk, betekent de verlichting en de inlichting des Heren door het Goddelijk Ware dat uit Hem is; al de woorden van Jehovah en al de gerichten, betekent de dingen die in het Woord des levens zijn in den geestelijken en den natuurlijken staat; en het volk antwoordde met één stem, betekent de opneming met het verstand door hen die waarlijk van de Kerk zijn; en zij zeiden: Al de woorden, die Jehovah heeft gesproken, zullen wij doen, betekent dan de opneming met het hart; en Moscheh schreef al de woorden van Jehovah, betekent de inprenting dan aan het leven; en hij*

stond des morgens in den ochtend op, betekent de vreugde uit den Heer; en hij bouwde een altaar onder den berg, betekent het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren ten aanzien van het Goddelijk Goede uit Hem; en twaalf opgerichte tekenen voor de twaalf stammen Israëls, betekent het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren ten aanzien van *het Goddelijke Ware* dat uit Hem is in de gehele samenvatting; en hij zond knapen van de zonen Israëls, betekent de dingen die der onschuld en der naastenliefde zijn; en zij offerden brandoffers en zij slachtofferden vrede-slachtoffers aan Jehovah, varren, betekent het uitbeeldende van den eredienst van den Heer uit het goede, en uit het ware dat uit het goede is.

9382. En Moscheh kwam en boodschapte aan het volk; dat dit betekent de verlichting en in de inlichting des Heren door het Goddelijk Ware, dat uit Hem is, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde de Heer ten aanzien van het Woord, aldus ten aanzien van het Goddelijk Ware, want dit is het Woord, waarover boven n. 9372; uit de betekenis van komen, wanneer het betreft den Heer ten aanzien van het Woord of het Goddelijk Ware, hetwelk door Moscheh wordt uitgebeeld, zijnde de verlichting; want wanneer de Heer komt, of tegenwoordig is in het Woord, is er verlichting; en uit de betekenis van boodschappen, zijnde de inlichting; daaruit blijkt, dat met Moscheh kwam en boodschapte aan het volk, de verlichting en de inlichting des Heren door het Goddelijk Ware wordt aangeduid. Hoe het is gesteld met de verlichting en de inlichting uit het Woord, zal ook hier in het kort worden gezegd; een ieder wordt verlicht en ingelicht uit het Woord volgens de aandoening van het ware en den graad van zijn verlangen daarnaar, en volgens het vermogen van opnemen, zij die in de verlichting zijn, zijn ten aanzien van hun inwendigen mens in het licht des Hemels; want het is het licht des Hemels dat den mens verlicht in de ware en de goede dingen des geloofs, n. 8707, 8861; zij die aldus worden verlicht, vatten het Woord volgens de innerlijke dingen ervan; weswege zij zich uit het Woord leer maken, waaraan zij den zin der letter aanplooiën. Doch zij die niet in de aandoening van het ware uit het goede zijn en daaruit in het verlangen van wijs zijn, worden meer verblind dan verlicht wanneer zij het Woord lezen, want zij zijn niet in het licht des Hemels; en uit het licht der wereld, dat het schijnsel der natuur wordt genoemd, zien zij niets dan zulke dingen die samenstemmen met de wereldlijke dingen, en zo grijpen zij uit begoochelingen, waarin de uitwendige zinnen zijn, valse dingen aan, die aan hen zoals ware dingen verschijnen; vandaar maken de meesten zich geen leer, maar blijven in den zin der letter, dien zij aanwenden om de valse dingen te begunstigen, vooral zulke dingen die met de liefden

van zich en van de wereld samenstemmen; doch zij die niet zodanig zijn, bevestigen slechts de leerstellige dingen van hun Kerk, en bekommeren zich niet daarom en weten ook niet of ze waar dan wel vals zijn, waarover men zie n. 4741, 5033, 6865, 7012, 7680, 7950, 8521, 8780. Daaruit blijkt, wie het zijn die uit het Woord worden verlicht, en wie het zijn die worden verblind, namelijk dat degenen worden verlicht die in de hemelse liefden zijn, want de hemelse liefden nemen de ware dingen des Hemels op, en drinken ze als het ware als sponzen in, ook worden zij uit zich verbonden zoals de ziel en het lichaam; omgekeerd echter worden degenen verblind die in de wereldlijke liefden zijn, aangezien deze liefden de valse dingen opnemen en ze als het ware als sponzen indrinken, en zij worden ook uit zich verbonden. Het goede immers en het ware stemmen samen, en omgekeerd het boze en het valse; weswege de verbinding van het boze en het valse het helse huwelijk wordt genoemd, hetwelk de hel zelf is; en de verbinding van het goede en het ware wordt het hemelse huwelijk genoemd, hetwelk de Hemel zelf is. Dat het het Woord is waaruit de verlichting en de inlichting is, komt omdat dit in den eersten oorsprong is het *Goddelijk Ware Zelf* voortgaande uit den Heer, en bij de nederdaling in de wereld aangepast aan alle Hemelen; vandaar is het, dat wanneer de mens die de hemelse liefde heeft, het Woord leest, door dat met den Hemel wordt verbonden, en door den Hemel met den Heer; vandaar de verlichting en de inlichting. Anders is het gesteld, wanneer een mens, die de wereldlijke liefde heeft, het Woord leest; bij hem is niet de verbinding van den Hemel, weswege hij geen verlichting en inlichting heeft. Dat er door het Woord het één-zijn is van den Hemel en de wereld, aldus van den Heer met het menselijk geslacht, zie men in n. 9212 einde, 9216 einde, 9357.

9383. Al de woorden van Jehovah en al de gerichten; dat dit betekent de dingen die in het Woord des levens zijn in den geestelijken en den natuurlijken staat, staat vast uit de betekenis van de woorden van Jehovah, zijnde de dingen die in het Woord des levens zijn in den geestelijken staat, waarover aanstonds; en uit de betekenis van de gerichten, zijnde de dingen die in het Woord des levens zijn in den natuurlijken staat. Er wordt gezegd in den geestelijken staat en in den natuurlijken staat, omdat bij ieder mens in het algemeen twee staten zijn; de ene die speciaal voor den inwendigen mens is en hem eigen is, welke staat de geestelijke wordt genoemd; de andere die speciaal voor den uitwendigen mens is en hem eigen is, welke staat de natuurlijke wordt genoemd. Dat de staat van den inwendigen mens geestelijk wordt geheten, komt omdat die wordt aangedaan door de ware dingen die van het licht des Hemels zijn, en wordt aangedaan door het goede, dat van de warmte van dat

licht is, zijnde de liefde; dat licht wordt het geestelijk licht genoemd, omdat het het verstandelijke verlicht, en die warmte wordt de geestelijke warmte genoemd, welke de liefde is, en zij ontsteekt het willijke; vandaar is het, dat de staat van den inwendigen mens de geestelijke staat wordt geheten. Dat echter de staat van den uitwendigen mens natuurlijk wordt geheten, komt omdat die wordt aangedaan door de ware dingen die van het licht der wereld zijn, en door het goede dat van de warmte van dat licht is, welke ook liefde is, maar een liefde van zulke dingen die in de wereld zijn; elke warmte des levens immers is liefde; vandaar is het dat de staat van den uitwendigen mens natuurlijk wordt geheten. De dingen die des levens zijn in den natuurlijken staat, worden verstaan onder de gerichten, die echter welke des levens zijn in den geestelijken staat, worden verstaan onder de woorden van Jehovah. Dat het de dingen zijn die uit het Woord zijn, komt omdat daar alle dingen zijn die des levens zijn; zij hebben immers in zich het leven zelf, aangezien daar is het Goddelijk Ware dat voortgegaan is en dat voortgaat uit den Heer, Die het leven zelf is. Dat alle dingen die in het Woord zijn, des levens zijn, is daarvandaan, voorts dat alle dingen daar betrekking hebben op het leven, zoals kan vaststaan uit de beide geboden, waarop alle dingen des Woords worden gegrondvest, waarover bij Mattheus: “Jezus zeide: Gij zult liefhebben den Heer uw God uit uw ganse hart, en in uw ganse ziel, en in uw ganse gemoed; dit is het primaire en grote gebod; het tweede is gelijk aan dat: Gij zult liefhebben den naaste zoals uzelf; aan deze twee geboden hangen de Wet en de Profeten”, xxii: 35, 36, 37, 38; Markus xii: 29, 30, 31; God en den naaste liefhebben is des levens, omdat het al des levens is der liefde, en wel dermate dat er zonder liefde geen leven is, en hoedanig de liefde is, zodanig is het leven; de Wet en de Profeten zijn het ganse Woord.

9384. En het volk antwoordde met één stem; dat dit betekent de opneming met het verstand door hen die waarlijk van de Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van antwoorden met één stem, zijnde de opneming met het verstand; antwoorden immers is de opneming, n. 2941, 2957, en de stem is de belijdenis die voortgaat uit het verstand, want de dingen die van den mond zijn, en vandaar van de spraak of van de stem, stemmen overeen met het verstandelijk deel, uit welk deel ook de stem of de spraak voortgaat; de aandoening zelf echter der spraak, die is uit het einddoel dat men beoogt, of uit de liefde die levendmaakt, gaat voort uit het willijk deel; en uit de betekenis van de zonen Israëls, die hier het volk zijn, zijnde de Kerk, waarover n. 9340, aldus zij die waarlijk van de Kerk zijn. Daaruit blijkt, dat met het volk antwoordde

met één stem, de opneming met het verstand wordt aangeduid door hen die waarlijk van de Kerk zijn.

9385. En zij zeiden: Al de woorden, die Jehovah heeft gesproken, zullen wij doen; dat dit betekent dan de opneming met het hart, staat vast uit de betekenis van de woorden die Jehovah heeft gesproken, zijnde de ware dingen uit het Woord die des levens zijn, zoals boven n. 9383; en uit de betekenis van doen, zijnde de opneming door het willijk deel, waarover n. 9282, aldus de opneming met het hart, want het hart in het Woord is de wil, n. 7542, 8910, 9050, 9113, 9300; dat met deze woorden de opneming met den wil wordt aangeduid, en met de vlak voorafgaande de opneming met het verstand, is omdat in alle en de afzonderlijke dingen des Woords het huwelijk van het ware en het goede is, n. 9263; aldus het hemels huwelijk, hetwelk de Hemel is, en in den hoogsten zin de Heer Zelf; en het ware heeft betrekking op het verstand, en het goede op den wil.

9386. En Moscheh schreef al de woorden van Jehovah; dat dit betekent de inprenting dan aan het leven, staat vast uit de betekenis van schrijven, zijnde inprenten aan het leven, waarover aanstonds; uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde de Heer ten aanzien van het Woord, zoals boven n. 9372, 9382; en uit de betekenis van alle woorden van Jehovah, zijnde de ware dingen uit het Woord, waarover ook boven n. 9383; daaruit blijkt, dat met: Moscheh schreef al de woorden van Jehovah, wordt aangeduid de *Goddelijk ware* dingen ingeprent aan het leven door den Heer. De ware dingen worden aan het leven ingeprent geheten, wanneer zij des wils en daaruit der daad worden; zolang zij alleen in het geheugen hangen, en zolang zij alleen verstandelijk worden beschouwd, even zolang zijn zij niet aan het leven ingeprent, maar zodra zij met den wil worden opgenomen, worden zij dan des levens, aangezien het Zijn zelf van des mensen leven is willen en daaruit handelen; eerder zijn zij den mens ook niet toegeeeigend. Dat schrijven is aan het leven inprenten, komt omdat de geschriften zijn ter gedachtenis voor het gehele nageslacht; eender de dingen die aan des mensen leven zijn ingeprent. De mens heeft als het ware twee boeken waaraan al zijn gedachte en gedane dingen zijn ingeschreven; die boeken zijn diens twee geheugens, het uiterlijke en het innerlijke; de dingen die aan zijn innerlijk geheugen zijn ingeschreven, blijven tot in alle eeuwigheid, en worden ook nooit verdelgd; het zijn voornamelijk de dingen die des wils zijn geworden, dat is, der liefde, want de dingen die der liefde zijn, zijn des wils. Dit geheugen is het, hetwelk wordt verstaan onder het Boek des levens van een ieder; men zie n. 2474.

9387. Hij stond des morgens in den ochtend op; dat dit de vreugde uit den Heer betekent, staat vast uit de betekenis van opstaan, namelijk dat het de verheffing naar de hogere dingen in zich sluit, waarover n. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171, 4103; en uit de betekenis van den morgen en den ochtend, zijnde de Heer, en de dingen die uit Hem zijn, zoals de Vrede, de Onschuld, de Liefde, de Vreugde, waarover n. 2405, 2780, 7681, 8426, 8812. Dat de morgen en de ochtend die dingen betekenen, komt omdat de wisselingen van het jaar, zijnde de lente, de zomer, de herfst en de winter, alsmede de wisselingen van den dag, zijnde de morgen, de middag, de avond en de nacht, overeenstemmen met even zovele staten in den Hemel; vandaar stemt de morgen overeen met de Komst en de tegenwoordigheid des Heren, die er is, wanneer de Engel is in den staat des vredes, der onschuld en der hemelse liefde, en vandaar in de vreugde. Over deze overeenstemmingen zie men n. 5672, 5962, 6110, 8426, 9213.

9388. En hij bouwde een altaar onder den berg; dat dit betekent het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren ten aanzien van het Goddelijk Goede uit Hem, staat vast uit de betekenis van het altaar, zijnde het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren, waarover n. 921, 2777, 2811, 4489, en daarvandaan het voornaamste uitbeeldende van den eredienst van den Heer, n. 4541, 8935, 8940; en uit de betekenis van den berg, zijnde het goede der liefde, waarover n. 4210, 6435, 8327, 8658, 8758, hier het Goddelijk Goede der liefde voortgaande uit den Heer, omdat het de berg Sinai was, waar toen de Heer was; dat de berg Sinai het Goddelijk Goede is verenigd met het Goddelijk Ware uit den Heer, zie men in n. 8805.

9389. En twaalf opgerichte tekenen voor de twaalf stammen Israëls; dat dit betekent het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren ten aanzien van *het Goddelijk Ware* dat uit Hem is in de gehele samenvatting, staat vast uit de betekenis van het opgerichte teken, zijnde het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren ten aanzien van het Ware; dat dit met het opgerichte teken wordt aangeduid, is omdat met het altaar wordt aangeduid het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren ten aanzien van het goede, en het opgerichte teken in den uitbeeldenden zin is het heilige van het Ware dat uit den Heer is, n. 4580, 4582; en uit de betekenis van twaalf en van de twaalf stammen, zijnde alle ware en goede dingen in samenvatting, waarover n. 577, 2089, 3858, 3913, 3926, 3939, 4060, 6335, 6337, 6397, 6640, 7973, aldus die uit den Heer zijn. Dat het Goddelijk Menselijke des Heren met het altaar en met de opgerichte tekenen wordt aangeduid, komt omdat alle uitbeeldende dingen der Kerk, waarover in het Woord wordt gehandeld,

in den hoogsten zin den Heer Zelf betreffen, weswege ook het Woord in zijn binnensten en hoogsten zin handelt over den Allenen Heer, en vooral over de verheerlijking van Zijn Menselijke; daarvandaan is al het heilige des Woords; maar deze zin vertoont zich vooral in den binnensten of derden Hemel, waar degenen zijn die in de liefde tot den Heer zijn, en vandaar in de wijsheid meer dan de overigen.

9390. En hij zond knapen van de zonen Israëls; dat dit betekent de dingen die der onschuld en der naastenliefde zijn, staat vast uit de betekenis van de knapen der zonen Israëls, zijnde de dingen die der onschuld en der naastenliefde zijn bij hen die van de Kerk zijn; met de zuigelingen immers, de kleine kinderen en de knapen worden degenen aangeduid die in de onschuld en de naastenliefde zijn, of, los van de personen, de dingen die der onschuld en der naastenliefde zijn, n. 430, 5236; en met de zonen Israëls worden degenen aangeduid die van de Kerk zijn, of, los van de personen, de dingen der Kerk, n. 9340.

9391. En zij offerden brandoffers en zij slachtofferden vrede-slachtoffers aan Jehovah, varren; dat dit betekent het uitbeeldende van den eredienst van den Heer uit het goede en uit het ware dat uit het goede is, staat vast uit de betekenis van de brandoffers en de slachtoffers, zijnde de eredienst van den Heer in het algemeen, waarover n. 922, 6905, 8936, en in het bijzonder dat de brandoffers zijn de eredienst van den Heer uit het goede der liefde, en de slachtoffers uit het ware des geloofs dat uit het goede is, n. 8680; en uit de betekenis van de varren, zijnde het goede der onschuld en der naastenliefde in den uitwendigen of natuurlijke mens, waarover aanstonds; de beesten die werden geslachtet, betekenden het hoedanige van het goede en het ware uit welke de eredienst was, n. 922, 1823, 2180, 3519; dat de zachteardige en nuttige beesten betekenen de hemelse dingen die van het goede der liefde zijn, en de geestelijke dingen die van het ware des geloofs zijn, en dat zij derhalve tot de slachtoffers werden gebezigd, zie men in n. 9280. Dat de var het goede der onschuld en der naastenliefde in den uitwendigen of natuurlijke mens betekent, is omdat de beesten die van de kudde van grootvee waren, de aandoeningen van het goede en het ware in den uitwendigen of natuurlijke mens betekenden, en die van de kudde van kleinvee de aandoeningen van het goede en het ware in den inwendigen of geestelijken mens, n. 2566, 5913, 6048, 8937, 9135; die van de kudde van kleinvee waren lammeren, geiten, schapen, rammen, bokken, en die van de kudde van grootvee waren ossen, varren, kalveren; de lammeren en de schapen betekenden het goede der onschuld en der naastenliefde in den inwendigen of geestelijken mens;

vandaar betekenden de kalveren en de varren, omdat zij in een tederder leeftijd waren dan de ossen, het eendere in den uitwendigen of natuurlijken mens. Dat de varren en de kalveren dat goede betekenen, staat vast uit de plaatsen in het Woord waar zij worden genoemd; zoals bij Ezechiël: “De voeten der vier dieren, een rechte voet, en hun voetholten *als het ware de voetholte van een kalf*, en zij glinsterden zoals de gedaante van gepolijst brons”, 1: 7; daar aangaande de Cherubim, die worden beschreven met de vier dieren; dat de Cherubim zijn de Bewaking of de Voorzienigheid des Heren opdat er geen toegang tot Hem zij dan door het goede, zie men in n. 9277 einde. Het uitwendig of het natuurlijk goede werd uitgebeeld met den rechtervoet, en daarmede dat de voetholte als het ware de voetholte van een kalf was. De voeten immers betekenen de dingen die van den natuurlijken mens zijn, de rechte voet de dingen die van het goede zijn, en de voetholte de dingen die de laatste zijn, in den natuurlijken mens; dat de voeten die dingen betekenen, zie men in n. 2162, 3147, 3761, 3986, 4280, 4938 tot 4952, 5327, 5328; en dat de hielen, de zolen, de holten, en de hoeven de laatste dingen in den natuurlijken mens zijn, n. 4938, 7729. Dat de voetholten glinsterden zoals de gedaante van gepolijst brons, komt omdat brons het natuurlijk goede betekent, n. 425, 1551, en zoals gepolijst glinsterend brons, het goede door het licht des Hemels, hetwelk is *het Goddelijk Ware* voortgaande uit den Heer, glanzende. Uit deze dingen blijkt dat met het kalf het goede van den uitwendigen of natuurlijken mens wordt aangeduid. Eender bij Johannes: “Rondom den troon waren vier dieren vol ogen van voren en van achteren; en het eerste dier een leeuw gelijk, *het tweede dier evenwel een kalf gelijk*; het derde dier echter hebbende een aangezicht zoals een mens; het vierde dier ten slotte een vliegendend arend gelijk”, Apoc. iv: 6, 7; hier eveneens wordt met de vier dieren, die de Cherubim zijn, aangeduid de Bewaking en de Voorzienigheid des Heren, opdat Hij niet wordt toegegaan tenzij door het goede der liefde; de Bewaking zelf geschiedt door het ware en daaruit het goede, en door het goede en daaruit het ware; het ware en daaruit het goede in den uitwendigen vorm, worden aangeduid met den leeuw en het kalf, en het goede en daaruit het ware in den inwendigen vorm met het aangezicht van een mens en met een vliegendend arend. Dat de leeuw het ware uit het goede in zijn macht is, zie men in n. 6367; vandaar het kalf het goede zelf daaruit. Bij Hoschea: “Keert weder tot Jehovah; zegt tot Hem: Neem weg alle ongerechtigheid, en *ontvangt he goede*, en *wij zullen in ruil geven de varren onzer lippen*”, xiv: 3; wat varren der lippen teruggegeven is, kan niemand weten, tenzij hij weet wat de varren en wat de lippen betekenen; dat het is de belijdenis en de dankzegging uit een goed hart, is

duidelijk, want er wordt gezegd: Keert weder tot Jehovah, en zegt tot Hem: Ontvang het goede; en dan: Wij zullen teruggeven de varren onzer lippen, voor: uit de goede dingen der leer Jehovah belijden, en Hem dankzeggen; de lippen immers zijn de dingen die der leer zijn, n. 1286, 1288. Bij Amos: “Gij trekt de woning des gewelds aan; zij liggen op ivoren bedden, en eten de lammeren van de kudde, en *kalveren uit het midden van den meststal*”, vi: 3, 4; daar worden degenen beschreven die in den overvloed van de erkentissen van het goede en het ware zijn, en nochtans boos leven; de lammeren van de kudde eten, is aanleren en zich toeëigenen de goede dingen der onschuld die van den inwendigen of geestelijken mens zijn; de kalveren eten uit het midden van den meststal, staat voor aanleren en zich toeëigenen de goede dingen der onschuld die van den uitwendigen of natuurlijken mens zijn; dat eten toeëigenen is, zie men in n. 3168, 3513 einde, 3596, 3832, 4745; dat de lammeren de goede dingen der onschuld zijn, n. 3994, 3519, 7840; omdat de lammeren de innerlijke goede dingen der onschuld zijn, volgt, dat de kalveren uit het midden van den meststal de uiterlijke dingen der onschuld zijn; want in het Woord, vooral in het profetische, is het gebruikelijk over het ware te handelen waar over het goede wordt gehandeld, terwille van het hemels huwelijk, n. 9263, 9314, en eveneens te spreken over de uitwendige dingen waar gesproken wordt over de inwendige; ook betekent de meststal en het vet het innerlijk goede der liefde, n. 5943. Desgelijks bij Malachia: Ulieden die Mijn Naam vreest, zal de zon der gerechtigheid opgaan, en de gezondheid in de vleugelen, *opdat gij uitgaat en groeit zoals de kalveren van den meststal*”, iv: 2. Bij Lukas: “De vader zeide met betrekking tot den verkwistenden zoon, die teruggekeerd zijnde de boete des harten deed: Brengt uit het voornaamste opperkleed, en doet het hem aan, en geeft een ring aan zijn hand, en schoenen aan de voeten; bovendien, *brengt het gemeste kalf*, en slacht het; opdat etende wij ons verblijden”, xv: 22, 23; hij die slechts den zin der letter vat, zal geloven, dat hier geen diepere dingen schuilen, terwijl toch de afzonderlijke dingen hemelse dingen behelzen, zoals dat zij hem het voornaamste opperkleed zouden aantrekken, dat zij een ring aan zijn hand zouden geven, en schoenen aan de voeten, en het gemeste kalf brengen, en het slachten, opdat de etenden zich zouden verblijden; onder den verkwistenden zoon worden degenen verstaan die de hemelse rijkdommen, zijnde de erkentissen van het goede en het ware, hebben verkwist; met zijn terugkeer tot den vader, en de belijdenis dat hij niet waardig was zijn zoon te worden genoemd, wordt de boetedoening des harten en de vernedering aangeduid; met het voornaamste opperkleed waarmede hij zou worden bekleed, worden de gemene ware dingen aangeduid,

n. 4545, 5248, 5319, 5954, 6914, 6917, 9093, 9212, 9216; en met het gemeste kalf de gemene goede dingen met die ware dingen overeenstemmende. Het eendere wordt met de kalveren en de varren elders aangeduid, zoals in Jes. xi: 6; Ezech. xxxix: 18; Psalm xxix: 6; Psalm lxix: 32; voorts in de brandoffers en de slachtoffers, Exod. xxix: 11, 12 en vervolg; Levit. iv: 3 en vervolg, 13 en vervolg; Hfdst. viii: 15 en vervolg; Hfdst. ix: 2; Hfdst. xvi: 3; Hfdst. xxiii: 18; Num. viii: 8 en vervolg; Hfdst. xv: 24 en vervolg; Hfdst. xxviii: 19, 20; Richteren vi: 25 tot 29; 1 Sam. i: 25; Hfdst. xvi: 2; 1 Kon. xviii: 23 tot 26, 33. Dat de zonen Israëls voor zich een gouden kalf hebben gemaakt, en dat voor Jehovah hebben vereerd, Exod. xxxii: 1 tot het einde, was ter oorzaak hiervan, dat in hun hart de Egyptische afgoderij was gebleven, hoewel zij met den mond Jehovah beleden. In Egypte waren onder de afgoden voornamelijk vaarzen en varren uit goud geweest, ter oorzaak hiervan dat de vaars het wetenschappelijk ware aanduidde, zijnde het ware van den natuurlijken mens, en de var het goede ervan, zijnde het goede van den natuurlijken mens, voorts omdat goud het goede betekende; dit goede en dat ware werden daar in beeltenis voorgesteld door vaarzen en vaarzen uit goud; doch toen de uitbeeldende dingen van de hemelse dingen daar werden verkeerd in afgodische en ten slotte in magische dingen, werden toen daar zoals elders de beeltenissen zelf, die uitbeeldden, tot afgoden gemaakt, en begon men ze te vereren; vandaar de afgoderijen der ouden, en de Egyptische magieën. De Oude Kerk immers, die op de Oudste volgde, was een uitbeeldende Kerk, en de gehele eredienst van deze bestond in riten, inzetten, gericht, en geboden, die uitbeeldden de Goddelijke en de hemelse dingen, welke de innerlijke dingen der Kerk zijn. Die Kerk na den vloed strekte zich over een groot deel van de Aziatische wereld uit, en is eveneens in Egypte geweest; maar in Egypte werden de wetenschappelijke dingen der Kerk beoefend, waarvandaan zij de wetenschap der overeenstemmingen en der uitbeeldingen hadden meer dan de overigen, zoals kan vaststaan uit de hieroglyphen, en uit de magieën, en de afgoden daar, voorts uit de verschillende dingen die over Egypte in het Woord worden vermeld; vandaar is het, dat met Egypte in het Woord wordt aangeduid het wetenschappelijke in het algemeen zowel ten aanzien van het ware als ten aanzien van het goede, voorts het natuurlijke, want het wetenschappelijke is van den natuurlijken mens; dit ook betekenden de vaars en de var. Dat de Oude Kerk, die uitbeeldend is geweest, over verscheidene koninkrijken is uitgebreid geweest, en dat zij eveneens in Egypte is geweest, zie men in n. 1238, 2385, 7097; dat de wetenschappelijke dingen der Kerk vooral in Egypte beoefend zijn geweest, en dat derhalve met Egypte in

het Woord het wetenschappelijke in den enen en den anderen zin wordt aangeduid, n. 1164, 1165, 1186, 1462, 4749, 4964, 4966, 5700, 5702, 6004, 6015, 6125, 6651, 6679, 6683, 6692, 6693, 6750, 7779, 7926; en dat, omdat het wetenschappelijk ware en het goede ervan het ware en het goede van den natuurlijken mens is, derhalve ook met Egypte in het Woord het natuurlijke wordt aangeduid, n. 4967, 5079, 5080, 5095, 5160, 5276, 5278, 5280, 5288, 5301, 6004, 6015, 6147, 6252. Uit deze dingen nu blijkt, dat de vaarzen en de varren onder de voornaamste afgoden van Egypte waren geweest, ter oorzaak hiervan, dat de vaarzen en de varren betekenden het wetenschappelijk ware, en het goede ervan, welke van den natuurlijken mens zijn, het eendere als Egypte zelf, zodat Egypte en het kalf van dezelfde betekenis waren; weswege van Egypte aldus wordt gezegd bij Jeremia: *“Egypte is een zeer schone vaars; de ondergang komt uit het noorden; en haar gehuurden zijn in het midden van haar zoals de varren van den meststal”*, XLVI: 20, 21; de vaars is het wetenschappelijk ware dat van den natuurlijken mens is; de huurlingen, die de varren zijn, zijn zij die het goede doen terwille van het gewin, n. 8002; aldus zijn de varren een zodanig goede, dat niet in zich goed is, maar het verkwikkelijke van den natuurlijken mens gescheiden van den geestelijken; het is dit verkwikkelijke waarin de zonen van Jakob zijn geweest, hetwelk in zich afgodisch is; weswege het hun werd toegelaten dat bekend te maken en te betuigen door de aanbedding van het kalf, Exod. xxxii: 1 tot het einde. Dat wordt eveneens aldus beschreven bij David: *“Zij hebben een kalf gemaakt in Choreb, en zij hebben zich nedergebogen voor een gegoten beeld, en zij hebben de heerlijkheid veranderd in de afbeelding van een os etende kruid”*, Psalm cvi: 19, 20; met een kalf maken in Choreb en zich nederbuigen voor een gegoten beeld, wordt aangeduid de afgodische eredienst, die er een is van riten, inzettingen, gerichten, en geboden, alleen in den uitwendigen vorm, en niet tegelijk in den inwendigen; dat die natie in de uitwendige dingen zonder het inwendige is geweest, zie men in n. 9320 einde, 9373, 9377, 9380, 9381; en dat zij zo in haar hart afgodisch was, n. 3732 einde, 4208, 4281, 4825, 5998, 7401, 8301, 8871, 8882; dat zij de heerlijkheid hebben veranderd in de afbeelding van een os etende kruid, betekent dat zij zich hebben vervreemd van de inwendige dingen des Woords en der Kerk, en het uitwendige hebben vereerd, hetgeen slechts het wetenschappelijke zonder het leven is; de heerlijkheid immers is het inwendige des Woords en der Kerk; men zie de Voorrede tot Hfdst. xviii van Genesis, n. 5922, 8267, 8427; de afbeelding van een os is de nabootsing van het goede, in den uitwendigen vorm, de afbeelding immers is de nabootsing, aldus wat zonder het leven is, en de os is het goede in het

natuurlijke, aldus in den uitwendigen vorm, n. 2566, 2781, 9135; kruid eten, is dat zich slechts wetenschappelijk toeëigenen; eten immers is zich toeëigenen, n. 3168, 3513 einde, 3596, 4745; en het kruid is het wetenschappelijke, n. 7571. Omdat zulke dingen met het gouden kalf dat voor Jehovah door de zonen Israëls werd vereerd, werden aangeduid, ging derhalve Moscheh op de volgende wijze daarmede te werk: “Uw zonde, die gij hebt gemaakt, [het kalf] heb ik genomen, en met vuur verbrand, en haar gestampt door haar ter dege te malen, totdat zij was verdund tot stof, en haar stof heb ik geworpen in de beek die van den berg nederdaalt”, Deut. ix: 21; waarom aldus met het gouden kalf is gedaan, weet niemand tenzij men weet wat betekent met vuur verbrand worden, gestampt worden, gemalen worden, en verdund worden tot stof, en wat de beek nederdalende van den berg waarin het stof werd geworpen; beschreven wordt de staat van hen die de uitwendige dingen vereren zonder het inwendige, namelijk dat zij zijn in de boze dingen der liefden van zich en van de wereld, en in de valse dingen daaruit ten aanzien van de dingen die uit het Goddelijke zijn, aldus ten aanzien van het Woord; het vuur immers waarmede het werd verbrand, is het boze der liefde van zich en van de wereld, n. 1297, 1861, 2446, 5071, 5215, 6314, 6832, 7324, 7575; het stof tot hetwelk het werd gestampt, is het valse daaruit bevestigd uit den zin der letter des Woords; en de beek uit den berg Sinai is *het Goddelijk Ware*, aldus het Woord in de letter; dit immers daalt daaruit neder; zij immers die in de uitwendige dingen zonder het inwendige zijn, ontvouwen het Woord ten gunste van hun liefden, en zien daarin de aardse dingen en in het geheel niet de hemelse dingen, zoals de Israëlieten en Joden oudtijds en eveneens heden ten dage. Eendere dingen werden ook uitgebeeld door de kalveren van Jerobeam in Bethel en in Dan, I Kon. xii: 26 tot het einde, en II Kon. xvii: 16, waarover aldus bij Hoschea: “Een koning hebben zij gemaakt, en niet uit Mij; vorsten hebben zij gemaakt en Ik heb het niet gekend; hun zilver en hun goud hebben zij gemaakt tot afgoden, opdat hij worde uitgeroeid; *uw kalf heeft u verlaten*, o Samaria, want uit Israël is ook dat, een werkmeester heeft het gemaakt, en niet God hij; *omdat tot stukken zal worden het kalf van Samaria*”, viii: 4, 5, 6; daar wordt gehandeld over het verdraaide verstand en de slechte ontvouwing van het Woord door hen die in de uitwendige dingen zijn zonder het inwendige; zij blijven immers in den zin der letter des Woords, dien zij overhalen ten gunste van hun liefden en de daaruit opgevatte beginselen; een koning maken en niet uit Mij, en vorsten maken en Ik heb het niet gekend, is het ware en de primaire ware dingen uitbroeden uit het eigen schijnsel, en niet uit het Goddelijke; de koning immers is in den inwendigen zin het ware, n. 1672,

2015, 2069, 3009, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148; en de vorsten zijn de primaire ware dingen, n. 1482, 2089, 5044; hun zilver en goud tot afgoden maken, is de wetenschappelijke dingen van het ware en het goede uit den zin der letter des Woords verdraaien ten gunste van hun begeerten, en die nochtans als heilig vereren, hoewel zij, omdat zij uit het eigen inzicht zijn, zonder leven zijn; het zilver immers is het ware en het goud is het goede die uit het Goddelijke zijn, aldus die des Woords zijn, n. 1551, 2954, 5658, 6914, 6917, 8932, en de afgoden zijn de leerstellige dingen uit het eigen inzicht, die als heilig worden vereerd, en toch geen leven in zich hebben, n. 8941; daaruit blijkt dat met den koning en de vorsten, voorts met het zilver en het goud de valse dingen uit het boze worden aangeduid, want de dingen die uit het eigene zijn, zijn uit het boze, en vandaar zijn het valse dingen, hoewel zij van den buitenkant als ware dingen verschijnen, omdat zij aan den zin der letter des Woords zijn ontnomen; daaruit blijkt, wat het kalf van Samaria, dat de werkmeester heeft gemaakt, betekent, namelijk het goede in den natuurlijken mens en niet tegelijk in den geestelijken mens, aldus het niet-goede, omdat het op het boze is toegepast; de werkmeester heeft het gemaakt en niet God, is dat het uit het eigene en niet uit het Goddelijke is; tot stukken worden, is verstrooid worden. Eendere dingen worden onder de kalveren verstaan bij Hoschea: “Zij varen voort te zondigen, en zij maken zich een gegoten beeld uit hun zilver, in hun inzicht afgoden, gans het werk van kunstenaars, tot hen sprekende, slachtofferende den mens, *de kalveren kussende*”, XIII: 2. Uit deze dingen nu blijkt, wat het kalf en de var betekenen in deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “De eenhoornen zullen met hen nederdalen, en *de varren met de sterken*, en hun land zal dronken worden van het bloed, en hun stof zal van het smeer vet worden gemaakt”, XXXIV: 7. Bij denzelfde: “De versterkte stad eenzaam, het habitakel prijsgegeven en achtergelaten als de woestijn; daar *zal het kalf weiden*, en *daar zal het nederliggen*, en de takken ervan verteren; de oogst ervan zal verdrogen”, XXVII: 10. Bij Jeremia: “Van het geroep van Chesbon tot aan Elealeh, tot aan Jahaz, hebben zij hun stem verheven, van Zoar tot aan Choronaim, *een driejarige vaars*, omdat ook de wateren van Nimrim tot verlatingen zullen zijn”, XLVIII: 34. Bij Jesaja: “Mijn hart schreeuwt over Moab, haar voortvluchtigen tot aan Zoar, *de driejarige vaars*, want in het opklimmen van Luchith zal hij opklimmen met gewezen”, xv: 5. Bij Hoschea: “Efraïm *een vaars volleerd*, liefhebbende te dorsen”, x: 11. Bij David: “Scheld het wilde dier des riets, de vergadering der sterken, onder *de kalveren der volken*, vertredende de stukken zilvers; hij heeft de volken verstrooid; zij verlangen de oorlogen”, Psalm LXVIII: 31; daar wordt gehandeld over de aanmatiging van hen, die uit

de wetenschappelijke dingen willen binnentreden in de mysteriën des geloofs, en niet wat ook erkennen dan hetgeen zij zelf daaruit uitbroeden; dezen grijpen, omdat zij niets zien uit het licht des Hemels, dat uit den Heer is, maar uit het schijnsel der natuur, dat uit het eigene is, de schaduwen aan in plaats van het licht, begoochelingen in plaats van de werkelijke dingen, in het algemeen het valse in plaats van het ware; zij worden, omdat zij waanzinnig denken aangezien zij uit de laagste dingen denken, het wilde dier des riets genoemd, en omdat zij scherp redeneren, worden zij de vergadering der sterken genoemd; en omdat zij de ware dingen verstrooien die nog over zijn en verspreid onder de goede dingen van hen die in de ware dingen der Kerk zijn, wordt er van hen gezegd dat zij de stukken zilvers vertreden onder de kalveren der volken, en verder dat zij de volken verstrooien, dat is, de Kerk zelf met haar ware dingen; de begeerte van die aan te vallen en te vernietigen, wordt verstaan onder de oorlogen verlangen; uit deze dingen wederom blijkt, dat de kalveren de goede dingen zijn. Bij Zacharia, Hfdst. xii: 4, wordt gezegd “*alle paard der volken zal Ik met blindheid slaan*”, en met het paard der volken worden de verstandelijke dingen van het ware verstaan bij hen die van de Kerk zijn, omdat het paard het verstandelijke van het ware is, n. 2761; hier echter wordt gezegd de stukken zilvers vertreden en de volken verstrooien *onder de kalveren der volken*, en met vertreden en verstrooien wordt aangeduid verwerpen en uiteendrijven, n. 258; met het zilver het ware, n. 1551, 2954, 5658, 6112, 6914, 6917, 7999, 8932, en met de volken zij die van de Kerk in de ware dingen zijn, n. 2928, 7207, aldus eveneens de ware dingen der Kerk, n. 1259, 1260, 3295, 3581; aldus worden met de kalveren der volken aangeduid de goede dingen die van het willijke zijn bij hen die van de Kerk zijn. Dat de kalveren de goede dingen betekenen, staat verder vast bij Jeremia: “Ik zal de mannen geven die Mijn *verbond* hebben overtreden, die niet hebben bevestigd de woorden van het *verbond*, dat zij vóór Mij hebben gemaakt, *van het kalf* dat zij in tweeën hebben gehouwen, om tussen zijn delen door te gaan, de vorsten van Jehudah, en de vorsten van Hierosolyma, de koninklijke dienaren en de priesters, en al het volk des lands, *die zijn doorgestaan tussen de delen des kalfs*, en Ik zal hen geven in de hand hunner vijanden, opdat hun lijk den vogel der hemelen en het beest der aarde tot spijze zij”, xxxiv: 18, 19, 20; wat het verbond des kalfs is, en wat doorgaan tussen de delen ervan, kan niemand weten tenzij hij weet wat het verbond betekent, wat het kalf, wat de verdeling ervan in twee delen, voorts wat de vorsten van Jehudah en van Hierosolyma, de koninklijke dienaren, de priesters, en het volk des lands; het is duidelijk dat het een hemelse verborgenheid is; deze kan zich nochtans aan het verstand

vertonen, wanneer men weet, dat het verbond de verbinding is, het kalf het goede, het in twee delen gesneden kalf het goede voortgaande uit den Heer aan den enen kant, en het goede opgenomen door den mens aan den anderen kant; en dat de vorsten van Jehudah en van Hierosolyma, en de koninklijke dienaren en de priesters, en het volk des lands de ware en de goede dingen zijn die der Kerk zijn uit het Woord, en dat doorgaan tussen de delen is verbonden worden; uit deze dingen, eenmaal gekend, blijkt dat de inwendige zin dezer woorden is, dat er geen verbinding was van het goede voortgaande uit den Heer met het goede door den mens opgenomen door het Woord, en vandaar door de ware en de goede dingen der Kerk, bij die natie, maar dat er ontbinding was, ter oorzake hiervan dat zij in de uitwendige dingen zonder het inwendige waren; het eendere behelst *het verbond van het kalf* met Abram, waarover aldus in het Boek Genesis: “Jehovah zeide tot Abram: *Neem u een driejarige vaars, en een driejarige geit, en een driejarige ram, en een tortelduif en een jonge duif; en hij nam zich die alle, en hij deelde ze middendoor, en hij leide ieder deel tegen het andere over; en den vogel deelde hij niet; en het gevogelte daalde neder op de lichamen, en Abram joeg die heen. En het geschiedde als de zon was aan het ondergaan, en een diepe slaap viel op Abram, en ziet, een schrik van grote duisternis vallende op hem; en in dien dag maakte Jehovah een verbond met Abram*”, xv: 9, 10, 11, 12, 18; de schrik der grote duisternis vallende op Abram betekende den staat der Joodse natie, namelijk dat zij in de grootste duisternis waren ten aanzien van de ware en de goede dingen der Kerk uit het Woord, omdat zij in de uitwendige dingen zonder het inwendige waren, en vandaar in een afgodischen eredienst; want hij die in de uitwendige dingen zonder het inwendige is, is in den afgodischen eredienst, aangezien zijn hart en zijn ziel, wanneer hij in den eredienst is, niet in den Hemel is, maar in de wereld, en hij de heilige dingen des Woords niet vereert uit de hemelse liefde, maar uit de aardse liefde. Het is deze staat van die natie, welke met het verbond van het kalf, dat zij in twee delen hadden gehouwen, tussen welke zij waren doorgestaan, bij den Profeet is beschreven.

9392. Vers 6, 7, 8. *En Moscheh nam de helft van het bloed, en deed het in bekkens, en de helft van het bloed sprenge hij op het altaar. En hij nam het boek des verbonds, en hij las in de oren des volks, en zij zeiden: Alle dingen die Jehovah heeft gesproken, zullen wij doen en horen. En Moscheh nam het bloed, en sprenge het op het volk, en hij zeide: Zie, het bloed des verbonds, hetwelk Jehovah met ulieden heeft gemaakt over al deze woorden.* En Moscheh nam de helft van het bloed, betekent het Goddelijk Ware dat geworden is van het leven en den eredienst; en deed het in bekkens, betekent bij den mens in de dingen van

zijn geheugen; en de helft van het bloed spregde hij op het altaar, betekent het Goddelijk Ware uit des Heren Goddelijk Menselijke; en hij nam het boek des verbonds, betekent het Woord in de letter waarmede het Woord in den Hemel is verbonden; en hij las in de oren des volks, betekent tot daarnaar luisteren en de gehoorzaamheid; en zij zeiden: Alle dingen die Jehovah heeft gesproken zullen wij doen en horen, betekent de opneming van het Ware voortgaande uit het Goddelijk Menselijke des Heren en de gehoorzaamheid uit het hart en de ziel; en Moscheh nam het bloed, en spregde het op het volk, betekent de aanpassing om te worden opgenomen door den mens; en hij zeide: Zie, het bloed des verbonds, betekent daardoor de verbinding van den Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke met den Hemel en met de aarde; hetwelk Jehovah met ulieden heeft gemaakt over al deze woorden, betekent dat er verbinding met den Heer is door alle en de afzonderlijke dingen des Woords.

9393. En Moscheh nam de helft van het bloed; dat dit betekent het Goddelijk Ware dat geworden is van het leven en den eredienst, staat vast uit de betekenis van het bloed, zijnde het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, waarover n. 4735, 6978, 7317, 7326, 7850, 9127; dat het het Goddelijk Ware is dat geworden is van het leven en den eredienst, is omdat het dat bloed was dat Moscheh op het volk spregde, Vers 8, met welk bloed wordt aangeduid het Goddelijk Ware opgenomen door den mens, aldus dat geworden is van het leven en den eredienst; want dat ware wordt opgenomen door den mens geheten, wat wordt van het leven en zo van den eredienst; en het wordt dan van het leven en den eredienst, wanneer de mens door dat wordt aangedaan, of dat liefheeft, of, wat hetzelfde is, dat wil, en uit willen, aldus uit liefde en aandoening, dat doet; tevoren is het weliswaar bij den mens in zijn geheugen, en wordt daaruit somtijds opgeroepen tot het inwendig gezicht of het verstand, waaruit het wederom terugglijdt in het geheugen; maar zolang *het Goddelijk Ware* niet innerlijker is binnentreden, is het weliswaar bij den mens doch nochtans niet aan het leven en den wil ingeplant, want het leven van den mens is zijn wil; weswege wanneer het ware uit het geheugen wordt opgeroepen in het verstand, en uit het verstand den wil binnentreedt, en van den wil uitgaat in de daad, het ware dan van des menschen leven wordt, en het goede wordt genoemd. Uit deze dingen blijkt, wat er wordt verstaan onder het Goddelijk Ware des levens geworden. Eender is het gesteld met het ware dat van den eredienst wordt; de eredienst uit het ware dat alleen in het geheugen hangt, en daaruit in het verstand verschijnt, is niet de eredienst; maar de eredienst uit het ware dat uitgaat van den wil, aldus van de aandoening en de

liefde, is de eredienst; deze eredienst wordt in het Woord de eredienst uit het hart genoemd, gene echter de eredienst van den mond alleen. Weliswaar is eerder in de aangehaalde plaatsen getoond, dat het bloed het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer is; maar omdat de meesten van de Kerk heden ten dage niets anders onder het Bloed in het Heilig Avondmaal vatten, dan het aan het kruis vergoten bloed des Heren, en in een meer algemenen zin het lijden des kruizes zelf, zo is het derhalve geoorloofd nog in het kort te tonen, dat het niet het bloed is dat daar wordt verstaan, maar het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer; de oorzaak dat dit binnen de Kerk onbekend is, is deze dat men heden ten dage in het geheel niets weet aangaande de overeenstemmingen, bijgevolg ook niets aangaande den inwendigen zin des Woords, die de zin is waarin de Engelen zijn wanneer door den mens het Woord wordt gelezen. Dat het Bloed niet het bloed is, maar *het Goddelijk Ware*, kan vaststaan uit verscheidene plaatsen in het Woord, en klaarblijkelijk uit deze bij Ezechiël: “Zeg tot den vogel van allen vleugel, en tot alle wilde dier des velds: Vergadert u en komt, vergadert u van den omtrek over Mijn slachtoffer, dat Ik voor u slachtoffer, opdat gij *vlees eet*, en *bloed drinkt*, *het vlees der sterken zult gij eten*, en *het bloed van de vorsten der aarde zult gij drinken*; gij zult het vet eten tot verzadigdheid, en *het bloed drinken tot dronkenschap toe van Mijn slachtoffer*, dat Ik voor u zal slachtofferen. Gij zult verzadigd worden op Mijn tafel, met paard *en* wagen, en met allen man des krijgs; zo zal Ik Mijn heerlijkheid geven onder de natiën”, xxxix: 17, 18, 19, 20; dat hier niet het bloed onder het bloed wordt verstaan, blijkt duidelijk, want er wordt gezegd dat zij het bloed zullen drinken van de vorsten der aarde, en het bloed van het slachtoffer, tot dronkenschap toe, terwijl toch bloed drinken, en vooral het bloed der vorsten, een afschuwelijke zaak is, en den zonen Israëls bij doodstraf was verboden, Levit. iii: 17; Hfdst. vii: 26; Hfdst. xvii: 1 tot einde; Deut. xii: 17 tot 25; Hfdst. xv: 23; er wordt ook gezegd dat zij zullen verzadigd worden met paard, wagen, en allen man des krijgs; wie dus niet weet, dat het bloed het Goddelijk Ware betekent, de vorsten de primaire ware dingen, het slachtoffer de dingen die van den eredienst zijn, het paard het verstandelijke van het ware, de wagen de leer, en de man des krijgs het ware strijdende tegen het valse, zal verbaasd staan bij de afzonderlijke woorden daar; eender bij des Heren woorden bij Johannes: “Jezus zeide: Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden: *Tenzij gij het Vlees van den Zoon des mensen zult gegeten hebben, en Zijn Bloed zult gedronken hebben*, zo zult gij geen leven in uzelf hebben. *Die Mijn Vlees nuttigt, en Mijn bloed drinkt*, die heeft het eeuwige leven, en Ik zal hen opwekken ten uitersten dage. *Mijn Vlees is waarlijk spijs*, en

Mijn Bloed is waarlijk drank; die Mijn Vlees nuttigt, en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij, en Ik in hem”, vi: 53, 54, 55, 56; maar men zie de dingen die eerder hierover zijn getoond in n. 4735, 6978, 7317, 7326, 7850, 9127. Dat het Vlees *overeenstemt* met het Goede, eender het Brood, en dat het Bloed *overeenstemt* met het Ware, eender de Wijn, is mij zeer vele malen uit den Hemel gezegd; desgelijks dat de Engelen het Woord niet anders doorvatten dan volgens de *overeenstemmingen*, en dat er zo door het Woord verbinding is voor den mens met den Hemel, en door den Hemel met den Heer; eender is er gezegd, dat het Heilig Avondmaal door den Heer is ingesteld, opdat er door dat verbinding zou zijn van alle dingen des Hemels, dat is, van alle dingen des Heren, met den mens der Kerk, aangezien in dat het Vlees en het Brood is het Goddelijk Goede van des Heren Goddelijke Liefde jegens het algehele menselijke geslacht, en het wederkerige van den mens tot den Heer; en het Bloed en de Wijn is het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Goede van des Heren Goddelijke Liefde, en van den anderen kant dat opgenomen door den mens; voorts is die dingen eten en drinken, in den Hemel toeëigenen en verbinden; maar men zie de dingen die hierover eerder, n. 2165, 2177, 3464, 4211, 4217, 4581, 4735, 5915, 6789, 7850, 9323, zijn getoond. **9394.** En deed het in bekkens; dat dit betekent bij den mens in de dingen van zijn geheugen, staat vast uit de betekenis van de bekkens, zijnde de dingen van het geheugen; dat de bekkens de dingen van het geheugen zijn, is omdat de vaten in het algemeen de wetenschappelijke dingen betekenen, n. 1469, 1496, 3068, 3079, en de wetenschappelijke dingen niets anders dan dingen van het geheugen zijn; vandaar zijn de bekkens hier zulke dingen van het geheugen, waarin de *Goddelijke ware* dingen zijn, die in het algemeen met het bloed worden aangeduid. Wat de wetenschappelijke dingen zijn ten opzichte van de ware en de goede dingen des levens bij den mens, zal in het kort worden gezegd; alle dingen die worden aangeleerd en in het geheugen weggelegd, en daaruit tot het verstandelijk gezicht kunnen worden opgeroepen, worden wetenschappelijke dingen genoemd, en zij zijn in zich de dingen die het verstandelijke van den natuurlijken of den uitwendigen mens samenstellen. De wetenschappelijke dingen zijn, omdat zij erkentissen zijn, het gezicht van den inwendigen of redelijken mens van dienst voor een zekeren spiegel als het ware om zulke dingen te zien die hem van dienst zijn; zij vallen immers onder den blik van den inwendigen mens, zoals de velden vol van kruiden, bloemen, gewassen en bomen van verschillend geslacht plegen te doen; of zoals tuinen die met verschillende dingen tot nut en tot verkwikkelijkheden zijn versierd, voor den blik van den uitwendigen mens

in de stoffelijke wereld; maar het inwendig gezicht, dat het verstand is, ziet in de velden of tuinen van de dingen van zijn geheugen niets anders dan de dingen die overeenkomen met de liefden waarin de mens is, en eveneens die welke de beginselen begunstigen die hij liefheeft; weswege zij die in de liefden van zich en van de wereld zijn, niets anders zien dan alleen zulke dingen die deze liefden begunstigen, en die dingen noemen zij ware dingen, en eveneens maken zij ze door begoochelingen en schijnbaarheden eender aan de ware dingen; en daarna zien zij zulke dingen die samenstemmen met de opgevatte beginselen, die de mens liefheeft omdat zij uit hem zijn. Daaruit blijkt, dat de wetenschappelijke dingen en de erkentissen, die de dingen van het geheugen zijn, hun die in deze liefden zijn, als middelen van dienst zijn om de valse dingen te bevestigen tegen de ware dingen, en de boze dingen tegen de goede, en om zo de ware en de goede dingen der Kerk te vernietigen; vandaar komt het, dat de geleerden die zodanig zijn, meer waanzinnig zijn dan de eenvoudigen, en bij zich ontkennen het Goddelijke, de Voorzienigheid, den Hemel, de hel, het leven na den dood, en de ware dingen des geloofs; hetgeen overduidelijk blijkt uit de geleerden van de Europese wereld heden ten dage in het andere leven, waar een ontzaglijk aantal van hen in den grond van hun hart godsloochenaars zijn, want in het andere leven spreken de harten, en niet de monden. Uit deze dingen nu staat vast van welk nut de erkentissen en de wetenschappelijke dingen zijn voor hen die uit de verkwikkelijke dingen der liefden van zich en van de wereld denken. Maar het is geheel en al anders gesteld bij hen die denken uit de verkwikkelijke dingen der hemelse liefden, zijnde de liefden tot den Heer en jegens den naaste; dezen zien en kiezen, omdat hun denking wordt geleid door den Hemel uit den Heer, niets anders in de velden en tuinen van de dingen van hun geheugen, dan de dingen die overeenkomen met de verkwikkelijke dingen der liefden, en samenstemmen met de leerstellige dingen hunner Kerk, die zij liefhebben; voor dezen zijn de dingen van het geheugen zoals hemelse paradijzen, en zij worden eveneens uitgebeeld door en in het Woord aangeduid met paradijzen; men zie n. 3220. Verder moet men weten, dat de wetenschappelijke dingen of de dingen van het geheugen, wanneer zij van des mensen leven worden, uit het uiterlijk geheugen verdwijnen, gelijk als de gebaren, de handelingen, de gesprekken, de bespiegelingen, de bedoelingen, in het algemeen de denkingen en de aandoeningen van den mens plegen te doen, wanneer zij door aanhoudend gebruik of gewoonte als het ware spontaan en natuurlijk worden, maar geen andere dingen worden van des mensen leven, dan alleen die welke binnentreden in de verkwikkelijke dingen van zijn liefden, en die vormen,

aldus die in zijn wil binnentreden; over deze dingen zie men hetgeen n. in 8853 tot 8858 is gezegd en getoond; en over het uiterlijk geheugen dat van het lichaam is, en over het innerlijk geheugen dat van zijn geest is, n. 2469 tot 2494. Dat de wetenschappelijke dingen vaten zijn, en in het Woord worden aangeduid met vaten van elk geslacht, zoals met bekkens, bekers, waterkruiken, en eendere dingen, is omdat ieder wetenschappelijke is zoals een zeker gemene, dat in zich de bijzondere en de afzonderlijke dingen bevat samenstemmende met het gemene, en zulke gemene dingen in reeksen en als het ware in bundels zijn geschikt, en die bundels en reeksen aldus over en weer zijn geordend dat zij den hemelsen vorm weergeven, en zo op de rij af in de meest afzonderlijke dingen tot de meest gemene dingen. Men kan een idee van zulke reeksen vormen aan de hand van de spierreeksen en -bundels in het menselijk lichaam; iedere bundel daar bestaat uit verscheidene beweegvezels, en iedere beweegvezel uit bloedvaten en zenuwvezels; iedere spierbundel, die met een gemeen woord spier wordt genoemd, is ook met zijn vlies omdekt, waardoor hij van de andere wordt onderscheiden; eender de innerlijke bundeltjes, die de beweegvezels worden genoemd; maar nochtans zijn alle spieren en daarin de beweegvezels, die in het algehele lichaam zijn, aldus geordend, dat zij tot iedere handeling naar het believen van den wil samenwerken, en dit op een onbegrijpelijke wijze. Eender is het gesteld met de wetenschappelijke dingen van het geheugen, die ook eender worden opgewekt door het verkwikkelijke van des mensen liefde, hetwelk van zijn wil is, maar door middel van het verstandelijk deel; dat wat des mensen leven is geworden, dat is, dat wat van zijn wil of liefde is geworden, wekt die dingen op; de innerlijke mens immers heeft aanhoudend het gezicht op die, en verlustigt zich daarin, voor zoveel als zij met de liefden overeenkomen; en de dingen die volledig in de liefden binnentreden, en spontaan en als het ware natuurlijk worden, verdwijnen uit het uitwendig geheugen, maar blijven aan het inwendig geheugen ingeschreven, waaruit zij nooit worden verdelgd; aldus worden de wetenschappelijke dingen des levens. Uit deze dingen blijkt ook, dat de wetenschappelijke dingen gelijk als vaten van het innerlijk leven van den mens zijn; en dat het vandaar is dat de wetenschappelijke dingen met vaten van verschillend geslacht, en hier met bekkens, worden aangeduid. Eendere dingen worden met vaten en bekkens aangeduid bij Jesaja: "Ik zal Hem hechten als een nagel in een vertrouwde plaats, opdat Hij zij tot een troon der heerlijkheid voor het huis Zijns Vaders, waarop zij mogen hangen al de heerlijkheid van het huis Zijns Vaders, der zonen en der kleinzonen, *alle vaten van het kleine, van de vaten der bekkens tot aan alle vaten der nebels*",

xxii: 23, 24; daar wordt in den inwendigen en uitbeeldenden zin gehandeld over het Goddelijk Menselijke des Heren, en dat door Hem en uit Hem alle ware en goede dingen zijn van eersten tot laatsten; de wetenschappelijke ware dingen van hemelse afkomst zijn de vaten der bekkens, en de wetenschappelijke dingen van geestelijke afkomst zijnde vaten der nebels. En bij Zacharia: “Te dien dage zal op de bellen der paarden staan: De Heiligheid voor Jehovah; en *de potten in het huis van Jehovah* zullen zijn zoals *de bekkens vóór het altaar*”, xiv: 20; de bellen der paarden voor de wetenschappelijke ware dingen die uit het verlichte verstandelijke zijn, n. 2761, 2762, 5321; en de bekkens vóór het altaar voor de wetenschappelijke goede dingen; eendere dingen worden met de bekkens van het altaar aangeduid in Exod. xxvii: 3; Hfdst. xxxviii: 3.

9395. En de helft van het bloed sprenge hij op het altaar; dat dit betekent het Goddelijk Ware uit des Heren Goddelijk Menselijke, staat vast uit de betekenis van het bloed, zijnde het Goddelijk Ware, waarover vlak boven n. 9393; en uit de betekenis van het altaar, zijnde het uitbeeldende van het Goddelijk Menselijke des Heren, waarover n. 921, 2777, 2811, 4489; vandaar het voornaamste uitbeeldende van den eredienst des Heren, n. 4541, 8935, 8940; dat met deze helft van het bloed, die op het altaar werd gesprengd, wordt aangeduid het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Menselijke des Heren, en met de andere helft van het bloed die op het volk werd gesprengd, in het volgende Vers 8, wordt aangeduid dat Goddelijk Ware opgenomen door den mens der Kerk, is ter oorzaak hiervan dat een verbond werd aangegaan, en met het verbond wordt de verbinding aangeduid, n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 6804, 8767, 8778; en de verbinding van den Heer met den mens der Kerk geschiedt, wanneer het Goddelijk Ware, dat uit den Heer voortgaat, door den mens wordt opgenomen. Daaruit blijkt, waarom het bloed werd gebezigd en het, wanneer het op het volk was gesprengd, *het bloed des verbonds* werd geheten, Vers 8.

9396. En hij nam het boek des verbonds; dat dit betekent het Woord in de letter, waarmede het Woord in den Hemel is verbonden, staat vast uit de betekenis van het Boek, zijnde het Woord in de gehele samenvatting, waarover aanstonds; en uit de betekenis van het verbond, zijnde de verbinding, waarover n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 6804, 8767, 8778. Onder het Boek der verbonds wordt hier al datgene verstaan wat de Heer sprak vanaf den berg Sinai, want vlak boven in Vers 4 wordt gezegd: *En Moscheh schreef al de woorden van Jehovah*; deswege wordt onder het boek des verbonds in den strikten zin verstaan het Woord dat aan Moscheh werd onthuld op den berg Sinai, en in den breden zin het Woord in de gehele samenvatting, aangezien

dat is het Goddelijk Ware onthuld door den Heer; en aangezien door dat de Heer Zich met den mens der Kerk verbindt, is dat derhalve eveneens het Boek des Verbonds, omdat het verbond de verbinding is. Maar hoedanig de verbinding van den Heer met den mens der Kerk door het Woord is, weet men heden ten dage niet, ter oorzake hiervan, dat heden ten dage de Hemel gesloten is; heden ten dage immers spreekt nauwelijks iemand met Engelen en geesten, en weet vandaar hoe die het Woord doorvatten, terwijl dat toch den Ouden, vooral den Oudsten, bekend is geweest, want het was voor hen iets gewoons om met geesten en Engelen te spreken; de oorzaak hiervan was deze dat de mensen in de oude tijden, vooral in de oudste, innerlijke mensen waren; zij dachten immers in den geest bijna los van het lichaam, doch de huidige mensen zijn uiterlijk, en denken in het lichaam bijna los van den geest; vandaar komt het dat de Hemel als het ware van den mens is teruggetreden, want de vergemeenschapping van den Hemel is met den inwendigen mens wanneer deze kan worden afgetrokken van het lichaam, niet echter met den uitwendigen onmiddellijk; vandaar is het heden ten dage onbekend hoedanig de verbinding van den Heer met den mens door het Woord is. Zij die uit het zinlijke des lichaams, en niet uit het zinlijke des geestes denken, kunnen het geenszins anders vatten, dan dat de zin des Woords zodanig is in den Hemel, als hij in de wereld is, dat is, als hij in de letter is. Indien werd gezegd, dat de zin des Woords in den Hemel zodanig is als de denking van den inwendigen mens, die zonder stoffelijke ideeën is, dat is, zonder wereldlijke, lichamelijke en aarden ideeën, zo zou dit heden ten dage een paradox zijn; en te meer indien werd gezegd, dat de zin des Woords in den Hemel zoveel verschilt van den zin ervan in de wereld of in de letter, als het hemelse paradijs van het aardse paradijs, en als de hemelse spijs en drank van de aardse spijs en drank; hoe groot het verschil is, verschijnt hieruit, dat het hemelse paradijs het inzicht en de wijsheid is, de hemelse spijs al het goede der liefde en der naastenliefde, en de hemelse drank al het ware des geloofs uit dat goede. Wie zou zich heden ten dage niet verwonderen, indien hij hoorde, dat wanneer in het Woord melding wordt gemaakt van een paradijs, een tuin, een wijngaard, in den Hemel niet een paradijs, een tuin, een wijngaard worden doorvat, maar in de plaats daarvan zulke dingen die van het inzicht en van de wijsheid uit den Heer zijn; en wanneer melding wordt gemaakt van spijs en drank, zoals van brood, vlees, wijn, water, in de plaats daarvan in den Hemel zulke dingen worden doorvat die van het goede der liefde en van het ware des geloofs uit den Heer zijn; en dit niet door ontvouwingen, noch vergelijkenderwijs, maar uit de overeenstemmingen

daadwerkelijk, aangezien de hemelse dingen die zijn van de wijsheid, van het inzicht, van het goede der liefde en van het ware des geloofs daadwerkelijk met die dingen overeenstemmen; en in deze overeenstemming is de inwendige mens geschapen ten opzichte van den uitwendigen, aldus de Hemel die in den inwendigen mens is, ten opzichte van de wereld die is in den uitwendigen; eender in het gemeen. Dat het Woord volgens de overeenstemmingen wordt verstaan en doorvat in den Hemel, en dat die zin de inwendige zin is, is in de voorafgaande dingen overal getoond. Wie de dingen die nu zijn gezegd, vat, kan weten, en enigermate doorvatten, dat er door het Woord verbinding van den mens met den Hemel is, en door den Hemel met den Heer, en dat er zonder het Woord geen verbinding zou zijn; men zie hetgeen hierover in n. 2143, 7153, 7381, 8920, 9094 einde, 9212 einde, 9216 einde, 9357, en elders meermalen is getoond. Daaruit nu staat vast, waarom Moscheh het Boek des Verbonds nam, en las voor het volk, en daarna bloed spregde op het volk, en zeide: Zie, het bloed des verbonds; dit is deswege geschied, omdat het bloed van het slachtoffer in den Hemel is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, aldus op onzen aardbol het Woord; men zie n. 9393. Omdat met het verbond de verbinding wordt aangeduid, en omdat door het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, dat is, door het Woord, de verbinding geschiedt, worden derhalve alle dingen die van het Goddelijk Ware uit den Heer, of die van het Woord zijn, het verbond genoemd, zoals de Tafelen waarin de tien geboden waren geschreven, voorts de gerichten, de inzettingen, en de overige dingen die in de Boeken van Moscheh, en in het algemeen de dingen die in het Woord, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament, zijn. *Dat de Tafelen, waarin de tien geboden waren geschreven* het werden genoemd, bij Moscheh: *“Jehovah schreef op de Tafelen de woorden des verbonds, de tien woorden”*, Exod. xxxiv: 28. Bij denzelfde: *“Ik klom op den berg om te ontvangen de stenen Tafelen, de Tafelen van het verbond dat Jehovah met ulieden had uitgehouwen; Jehovah gaf mij de twee stenen Tafelen, de Tafelen des verbonds. Ik daalde neder van den berg, toen de berg brandde van vuur; de twee Tafelen des verbonds echter waren op mijn twee handen”*, Deut. ix: 9, 11, 15; en bij denzelfde: *“Jehovah heeft ulieden Zijn verbond te kennen gegeven dat Hij u heeft geboden te doen, de tien woorden, die Hij heeft geschreven op de stenen Tafelen; gij zult u wachten dat gij niet vergeet het verbond van Jehovah uw God, hetwelk Hij met u heeft uitgehouwen, Deut. iv: 13, 23. Omdat de beide Tafelen waren nedergelegd in de Ark, die in het midden of in het binnenste van den Tabernakel was, werd de Ark derhalve de Ark des verbonds geheten, Num. x: 33; Hfdst. xiv: 44; Deut. x: 8; Hfdst. xxxi: 9, 25, 26;*

Jos. III: 3, 6, 8, II, 14, 17; Hfdst. IV: 7, 9, 18; Hfdst. VI: 6, 8; Hfdst. VIII: 33; Richt. XX: 27; I Sam. IV: 3, 4, 5; II Sam. XV: 24; I Kon. III: 15; Hfdst. VI: 19; Hfdst. VIII: 1, 6; Jerem. III: 16. *Dat de Boeken van Moscheh het Boek des verbonds werden geheten*, staat vast uit het vinden van die Boeken door den priester Chilkia in den Tempel, waarover aldus in Boek II der Koningen: “De hogepriester Chilkia vond *het Boek der Wet* in het huis van Jehovah; en zij lazen in hun oren al de woorden van *het Boek des verbonds* gevonden in het huis van Jehovah”, XXII: 8; Hfdst. XXIII: 2. *Dat het Woord van het Oude Testament het verbond werd geheten*, bij Jesaja: “*Aan hen die Mijn verbond houden* zal Ik in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan zonen en dochteren”, LVI: 4, 5. Bij Jeremia: “*Hoort de woorden dezes verbonds*, dat Ik uw vaders heb geboden, *gehoorzaamt Mijn stem*, en *doet ze, naar al wat Ik u gebied*”, XI: 2, 3, 5, 6, 7. Bij David: “Alle wegen van Jehovah zijn Barmhartigheid en Waarheid *dengenen die Zijn verbond*, en *Zijn getuigenis bewaren*”, Psalm XXV: 10. Bij denzelfde: “De Barmhartigheid van Jehovah is van het eeuwige tot het eeuwige over hen die Hem vrezten, en Zijn gerechtigheid tot de zonen der zonen, *tot degenen die Zijn verbond bewaren*, en *Zijn geboden gedenken*”, Psalm CIII: 17, 18. En bij denzelfde: “*Zij hebben het verbond Gods niet gehouden*, en *zij hebben geweigerd in Zijn Wet te wandelen*”, Psalm LXXVIII: 10; hier wordt het verbond Gods de Wet Gods genoemd; dat onder de Wet in den breiden zin het ganze Woord wordt verstaan, in minder breiden zin het Historische Woord, in den strikten zin het door Moscheh geschreven Woord, en in den striksten zin de tien geboden van den Decaloog, zie men in n. 6752. *Dat ook het Woord van het Nieuwe Testament het verbond is*, bij Jeremia: “Zie, de dagen komende, waarop Ik met het huis Israëls en met het huis van Jehudah *een nieuw verbond* zal maken; *dit is het verbond* dat Ik zal maken met het huis Israëls na deze dagen; Ik zal Mijn wet in het midden van hen geven, en Ik zal die op hun hart schrijven”, XXXI: 31, 32, 33; het huis Israëls voor de geestelijke Kerk, en het huis van Jehudah voor de hemelse Kerk. En bij David: “Ook Ik, tot eerstgeborene zal Ik hem geven, hoog boven de koningen der aarde, *en Mijn verbond zal Hem vast blijven*; *Ik zal Mijn verbond niet gering maken*, en de uitspraak Mijner lippen zal Ik niet veranderen”, Psalm LXXXIX: 29, 35; hier aangaande den Heer; Mijn verbond zal Hem vast blijven, voor het één-zijn van het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke; aldus eveneens voor het Woord, want de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke was het Woord dat Vlees, dat is, Mens, is geworden, Joh. I: 1, 2, 3, 14. Dat het Goddelijk Ware of het Woord het verbond of de verbinding is, komt omdat dat het Goddelijke uit den Heer is, aldus de Heer Zelf; weswege

wanneer het Woord door den mens wordt opgenomen, de Heer Zelf wordt opgenomen; daaruit blijkt, dat er door het Woord verbinding is van den Heer met den mens; en omdat er verbinding is van den Heer met de mens, is er ook verbinding van den Hemel met den mens, want de Hemel wordt de Hemel geheten krachtens het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, bijgevolg krachtens het Goddelijke; weswege van hen die in den Hemel zijn, wordt gezegd dat zij in den Heer zijn. Dat het Goddelijke Zich verbindt met hen die den Heer liefhebben en Zijn Woord houden, zie men in Joh. xiv: 23. Uit al deze dingen kan vaststaan, dat onder het bloed des verbonds wordt verstaan de verbinding van den Heer door den Hemel met den mens door het Woord; zoals eveneens bij Zacharia: “Ik zal uitroeien den wagen uit Efraïm, en het paard van Jeruzalem, en de boog des krijgs zal worden uitgeroeid; tegen de natiën zal Hij vrede spreken; Zijn heersen zal zijn van de zee tot de zee, en van den stroom tot aan de einden der aarde. Ook u aangaande, *door het bloed uws verbonds* zal Ik uw gebondenen uitlaten uit den kuil waarin geen water is”, ix: 10, 11; wie niets aangaande den inwendigen zin kent, kan hier niets anders vatten dan zulke dingen, die de zin der letter behelst, namelijk dat de wagen uit Efraïm, het paard uit Jeruzalem zal worden uitgeroeid, en de boog des krijgs, en ten slotte dat het bloed des verbonds het bloed des Heren is, waardoor degenen zouden worden bevrijd die in de zonden zijn, door op verschillende wijze te ontvouwen, wie er worden verstaan onder de gebondenen in den kuil waarin geen water is; maar hij die den inwendigen zin des Woords kent, vat dat hier over het Goddelijk Ware wordt gehandeld, en dat dat nadat het verwoest is, dat is, niet langer met het geloof en met het hart is opgenomen door den mens, door *het Goddelijk Ware* uit het Goddelijk Menselijke des Heren voortgaande zal worden hersteld, en dat zo zij die dit geloven en doen, met den Heer Zelf zullen worden verbonden; hetgeen uit den inwendigen zin der afzonderlijke dingen daar vollediger kan vaststaan; zoals uit de betekenis van den wagen, zijnde de leer der Kerk, n. 2760, 5321, 5945, 8215; van Efraïm, zijnde het verlichte verstandelijke der Kerk, n. 5354, 6222, 6238; uit de betekenis van het paard, zijnde het verstand van het Woord, b. 2760, 2761, 2762, 3217, 5321, 6125, 6534, 8029, 8146, 8148; van Jeruzalem, zijnde de geestelijke Kerk, n. 2117, 3654, 9166; uit de betekenis van den boog, zijnde de leer van het ware, n. 2868, 2709; en van den krijg, zijnde de strijd aangaande de ware dingen, n. 1664, 2686, 8295; daaruit blijkt, dat met den wagen uit Efraïm, en het paard uit Jeruzalem, en den boog des krijgs uitroeien, wordt aangeduid de verwoesting van *het Goddelijk Ware* in de Kerk, ten aanzien van aile verstand ervan. En dat met door het bloed des verbonds zullen worden uitgelaten de

gebondenen in den kuil waarin geen water is, het herstel wordt aangeduid door het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Menselijke des Heren voortgaande; dat het bloed het Goddelijk Ware is, en dat het verbond de verbinding is, is boven getoond, en dat de gebondenen in den kuil degenen zijn die van de geestelijke Kerk zijn en gezaligd zijn door de Komst des Heren in de wereld, zie men in n. 6854; er wordt gezegd de kuil waar geen water is, omdat met het water het ware wordt aangeduid, n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 7307, 8137, 8138, 8568, 9323.

9397. En hij las in de oren des volks; dat dit betekent tot daarnaar luisteren, en de gehoorzaamheid, staat vast uit de betekenis van lezen, zijnde tot daarnaar luisteren, want als men leest is het opdat het worde gehoord, en doorvat, en gehoorzaamd, dat is, opdat daarnaar worde geluisterd; en uit de betekenis van in de oren, zijnde tot de gehoorzaamheid; de oren immers en horen betekenen gehoorzamen, n. 2542, 3869, 4551, 4652 tot 4660, 5471, 5475, 7216, 8361, 8990, 9311. Aangezien de oren niet slechts het horen en de gewaarwording betekenen, maar ook de gehoorzaamheid, wordt derhalve in het Woord zeer vaak gezegd spreken in de oren en lezen in hun oren, en niet spreken en lezen vóór hen; zoals bij Jeremia: “Hoor deze woorden die *Ik spreek in uw oren*, en *in de oren van het ganse volk*”, xxviii: 7. In Boek I van Samuel: “*Zij spraken die woorden in de oren van het volk*”, xi: 4; en elders: “*Laat uw dienstmaagd spreken in uw oren*”, xxv: 24. In het Boek der Richteren: “*Roep uit in de oren van het volk*, al zeggende”, vii: 3. Bij Moscheh: “*Zeg in de oren van het volk*”, Exod. xi: 2. Bij denzelfde: “Hoor Israël de inzettingen en de gerichten *die Ik spreek in uw oren heden*”, Deut. v: 1. Bij denzelfde: “*Ik spreek in hun oren deze woorden*”, Deut. xxxi: 28. Bij denzelfde: “*Moscheh sprak al de woorden des lieds in de oren van het volk*”, Deut. xxxii: 44. In Boek II der Koningen: “*Hij las in hun oren al de woorden van het Boek des verbonds*”, xxiii: 2. Bij Jeremia: “Zij zeiden tot hem: Zit neder *en lees dat in onze oren*; en Baruch las *in hun oren*”, xxxvi: 15. Bij Lukas: “Toen Jezus *al de woorden had voleindigd in de oren van het volk*”, vii: 1. Omdat het oor en horen betekenen van het ware de opneming, de gewaarwording, en de gehoorzaamheid, aldus het eerste en het laatste des geloofs, werd derhalve zo vaak door den Heer gezegd: “*Wie een oor heeft om te horen, die hore*”, zoals in Matth. xi: 15; Hfdst. xiii: 9, 43; Markus iv: 9, 23; Hfdst. vii: 16; Lukas xiv: 35. En omdat met de doven, of met de niet horenden, in den geestelijken zin degenen worden aangeduid die niet in het geloof van het ware zijn, omdat zij niet in de erkenenis en vandaar niet in de gewaarwording ervan zijn, n. 6989, 9209, stak derhalve de Heer, toen Hij een dove genas, *den vinger in diens oren*, en zeide: Efathah, dat

is, *wordt geopend*, en terstond *werden zijn gehoorgangen geopend*”;¹⁾ Markus VII: 32 tot 35; dat alle wonderen des Heren de staten der Kerk hebben behelsd en aangeduid, zie men in n. 8364, 9086.

9398. En zij zeiden: Alle dingen die Jehovah heeft gesproken zullen wij doen en horen; dat dit betekent de opneming van het Ware voortgaande uit het Goddelijk Menselijke des Heren en de gehoorzaamheid uit het hart en de ziel, staat vast uit de betekenis van alle dingen die Jehovah heeft gesproken, zijnde het Ware voortgaande uit het Goddelijk Menselijke des Heren, waarover aanstonds; uit de betekenis van doen, zijnde de gehoorzaamheid met den wil, aldus met het hart, waarover n. 9385, 9311; en uit de betekenis van horen, zijnde de gehoorzaamheid met het verstand, aldus met de ziel, waarover n. 7216, 8361, 9311; de gehoorzaamheid uit het hart is de gehoorzaamheid uit den wil, aldus uit de aandoening der liefde; en de gehoorzaamheid uit de ziel is de gehoorzaamheid uit het verstand, aldus uit het geloof; het hart immers betekent den wil en de liefde, n. 3883 tot 3896, 7542, 8910, 9050, 9300, en de ziel het verstand en het geloof, n. 2930, 9050, 9281; vandaar is het dat er wordt gezegd: wij zullen doen en horen. Dat alle dingen die Jehovah heeft gesproken, zijn het Ware voortgaande uit het Goddelijk Menselijke des Heren, is omdat al het ware daaruit voortgaat; dat het Goddelijk Ware niet voortgaat uit het Goddelijke Zelf, maar uit het Goddelijk Menselijke, staat klaarblijkelijk vast bij Johannes: “Niemand heeft ooit God gezien; de Eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem verklaard”, 1: 18. Weswege de Heer het Woord wordt genoemd, ald. Vers 1, 2, 3, zijnde het Goddelijk Ware, en er wordt gezegd dat het Woord is Vlees geworden, dat is, Mens, ald. Vers 14, ter oorzaak hiervan dat het Goddelijke Zelf onder den Menselijken vorm daadwerkelijk *het Goddelijk Ware* zou leren. Dat de Heer het Goddelijke Zelf onder den Menselijken vorm is, zie men in n. 9315. Daaruit blijkt, dat met alle dingen die Jehovah heeft gesproken, wordt aangeduid het Ware voortgaande uit het Goddelijk Menselijke des Heren.

9399. En Moscheh nam het bloed, en sprenge het op het volk; dat dit betekent de aanpassing om te worden opgenomen door den mens, staat vast uit de betekenis van het bloed van het slachtoffer, zijnde het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, waarover boven n. 9393; en uit de betekenis van op het volk sprengen, zijnde de aanpassing om te worden opgenomen door den mens; met sprengen immers wordt aangeduid invloeien, aldus aanpassen; het Goddelijk Ware immers, dat uit den Heer is, vloeit aanhoudend bij den

1 Het latijn heeft “aperti sunt auditus”; eveneens in H.V. 10023, en Ontv. Apoc. 455.

mens in, en maakt zijn verstandelijke; en indien gij het wilt geloven, de mens kan zonder den aanhoudenden invloed van *het Goddelijk Ware* voortgaande uit den Heer, in het geheel niets doorvatten en verstaan. Want het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer is het licht dat verlicht het gemoed van den mens, en maakt zijn inwendig gezicht, dat het verstand is; en omdat dat Licht aanhoudend invloeit, maakt het derhalve een ieder geschikt om op te nemen; zij echter die opnemen, zijn degenen die in het goede des levens zijn; zij echter die niet opnemen, zijn degenen die in het boze des levens zijn; maar nochtans zijn dezen zoals genen in het vermogen van doorvatten en verstaan, en eveneens in het vermogen van opnemen voor zoveel als zij van de boze dingen aflaten. Deze dingen werden aangeduid met de helft van het bloed dat Moscheh spregde op het volk. Dat het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer het Licht is dat verlicht het gemoed van den mens, en maakt zijn inwendig gezicht, dat het verstand is, zie men in n. 2776, 3167, 3195, 3636, 3643, 3993, 4405, 5400, 8644, 8707; dit wordt eveneens verstaan bij Johannes: “Het was het ware Licht, dat verlicht elk mens komende in de wereld. Het was in de wereld, en de wereld is door Hetzelve gemaakt; maar de wereld heeft Hetzelve niet gekend”, 1: 9, 10, 11; daar wordt gehandeld over het Woord, dat is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer. Dat ieder mens, die in de wereld is, die van gezonde rede is, in het vermogen is van *het Goddelijk Ware* te verstaan, en vandaar in het vermogen van opnemen, voor zoveel als hij van de boze dingen aflaat, is mij door meerdere ondervinding te weten gegeven; allen immers, hoevelen het er ook in het andere leven zijn, zowel de bozen als de goeden, kunnen verstaan wat waar en wat vals is, voorts wat goed en wat boos is, maar de bozen, hoewel zij het ware en het goede verstaan, willen het nochtans niet verstaan; de wil immers bestrijdt, en daar het boze; weswege zij, wanneer zij aan zichzelf zijn overgelaten, nochtans in de valse dingen van hun boze terugglijden, en afkerig zijn van het ware en het goede, die zij hebben verstaan; het was eender gesteld met dezulken in de wereld, waar zij de ware dingen, die zij toch hebben kunnen verstaan, van zich hebben afgestoten. Daaruit bleek, dat het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer aanhoudend in de menselijke gemoederen invloeit, en die geschikt maakt om op te nemen, en dat het voor zoveel wordt opgenomen, als men aflaat van de boze dingen, die van de liefden van zich en van de wereld zijn.

9400. En hij zeide: Zie, het bloed des verbonds; dat dit betekent daardoor de verbinding van den Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke met den Hemel en met de aarde, staat vast uit de betekenis van het bloed, zijnde het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Menselijke des Heren,

waarover boven n. 9393, 9399; en uit de betekenis van het verbond, zijnde de verbinding, waarover ook boven, n. 9396. Dat het de verbinding is met den Hemel en de aarde, komt omdat het Goddelijk Ware dat voortgaat uit het Goddelijk Menselijke des Heren, door de Hemelen heen tot aan den mens gaat, en onderweg wordt aangepast aan iederen Hemel, en ten slotte aan den mens zelf; het Goddelijk Ware op onzen aardbol is het Woord, n. 9350 tot 9362, dat zodanig is, dat het ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen een inwendigen zin heeft, die voor de Hemelen is, en ten slotte een uitwendigen zin, die de zin der letter is, die voor den mens is; daaruit blijkt, dat er door het Woord verbinding is van den Heer met de Hemelen en met de wereld, n. 2143, 7153, 7381, 8920, 9094 einde, 9212 einde, 9216 einde, 9357, 9396. Daaruit kan als zeker worden geconcludeerd, dat er zonder het Woord op dezen aardbol geen verbinding van den Hemel, aldus geen verbinding van den Heer, met den mens zou zijn; en dat indien er geen verbinding was, het menselijk geslacht op dezen aardbol geheel en al te gronde zou gaan; want dat wat het innerlijk leven van den mens maakt, is de invloed van *het Goddelijk Ware* uit den Heer; dat immers is het licht zelf dat het inwendig gezicht van den mens verlicht, dat is, zijn verstand, en het is de hemelse warmte, die aan dat licht in is, zijnde de liefde, die het willijke van den inwendigen mens aansteekt en levend maakt; weswege het inwendige van den mens zonder dat licht en die warmte blind en koud zou worden, en zou sterven, niet anders dan het uitwendige van den mens, indien het zonder de warmte en zonder het licht van de zon der wereld zou zijn. Maar dit zal als een paradox verschijnen aan hen, die niet geloven dat het Woord zodanig is, ook aan hen die geloven dat aan den mens het leven in is als hem eigen, en niet bij voortduur door den Hemel uit den Heer invloeit. Dat het leven van den mens niet in hemzelf is, maar dat het uit den Heer invloeit, zie men in n. 4249, 4882, 5147, 5150, 5986, 6053 tot 6058, 6189 tot 6215, 6307 tot 6327, 6466 tot 6495, 6598 tot 6626, 6982, 6985, 6996, 7055, 7056, 7058, 7147, 7270, 7343, 8685, 8701, 8717, 8728, 9110, 9111, 9223, 9276; en dat de Kerk des Heren, over het algehele wereldrond verspreid, vóór den Heer is zoals één Mens, n. 9276, eender als de Hemel, die vandaar de Grootste Mens wordt genoemd. En dat de Kerk waar het Woord is, is zoals het hart en de long in dien Mens, en dat allen buiten de Kerk daaruit leven, zoals de leden, de ingewanden, en de overige organen van het lichaam uit het hart en de long, n. 2054, 2853, 7396.

9401. Hetwelk Jehovah met ulieden heeft gemaakt over al deze woorden; dat dit betekent dat er verbinding uit den Heer is door alle en de afzonderlijke dingen des Woords, staat vast uit de betekenis van het verbond dat Jehovah

heeft gemaakt, zijnde de verbinding uit den Heer, want een verbond maken is met zich verbinden, n. 9396, en Jehovah in het Woord is de Heer, n. 9373; en uit de betekenis van al deze woorden, zijnde alle en de afzonderlijke dingen des Woords, want met de Wetten die vanaf den berg Sinai werden afgekondigd, wordt in den universelen zin al het Goddelijk Ware aangeduid, aldus het Woord ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen, n. 6752; dat het Woord is geïnspireerd ten aanzien van elke jota, zie men in n. 7933, 9094 einde, 9198 einde, 9349; bijgevolg dat er door het Woord verbinding is met den Hemel, en door den Hemel met den Heer, door alle en de afzonderlijke dingen ervan. Gezegd wordt de verbinding uit den Heer, aangezien de Heer den mens met Zich verbindt, niet echter omgekeerd, want al het goede der liefde en al het ware des geloofs vloeit uit den Heer in, en wordt door den mens opgenomen voor zoveel als deze van de boze dingen afluist, n. 9399; een wederkerige invloed immers, namelijk uit den mens tot den Heer, die door de geleerden de physische invloed wordt genoemd, bestaat niet, n. 6322, 9110, 9111, 9216; en bovendien is al wat van den mens als van hemzelf uitgaat, niets dan het boze en daaruit het valse, n. 210, 215, 987, 5660, 5786. Daaruit staat vast, dat de verbinding van den mens met den Heer is uit den Heer, en niet uit den mens; dat het anders verschijnt, is een begoocheling.

9402. Vers 9, 10, 11. *En op klom Moscheh en Aharon, Nadab en Abihu, en zeventig uit de ouderen Israëls. En zij zagen den God Israëls, en onder Zijn voeten zoals een werk van saffiersteen, en zoals de substantie des hemels ten aanzien van de reinheid. En tot de afgezonderde zonen Israëls zond Hij niet Zijn hand; en zij zagen God, en zij aten en dronken.* En op klom Moscheh en Aharon, Nadab en Abihu, betekent het Woord in den inwendigen en uitwendigen zin, en de leer uit den enen en den anderen; en zeventig uit de ouderen Israëls, betekent allen die in het goede uit de ware dingen zijn; en zij zagen den God Israëls, betekent de komst en de tegenwoordigheid des Heren in het Woord; en onder Zijn voeten, betekent den laatsten zin, zijnde de zin der letter zelf; zoals een werk van saffiersteen, betekent daar het doorschijnende uit de inwendige ware dingen, en alle dingen uit den Heer; en zoals de substantie des hemels ten aanzien van de reinheid, betekent de doorschijnendheid van den engellijken Hemel; en tot de afgezonderde zonen Israëls, betekent hen die zijn in den allenen uitwendigen zin gescheiden van den inwendigen; zond Hij niet Zijn hand, betekent dat daar niet het ware in zijn macht is; en zij zagen God, betekent het geloof; en zij aten en dronken, betekent de inlichting aangaande het goede en het ware van den erediens.

9403. En op klom Moscheh en Aharon, Nadab en Abihu; dat dit betekent het Woord in den inwendigen en den uitwendigen zin, en de leer uit den enen en den anderen, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh en Aharon, namelijk dat zij het Woord zijn in den inwendigen en den uitwendigen zin; en uit de uitbeelding van Nadab en Abihu, de zonen van Aharon, namelijk dat zij de leer zijn uit den enen en den anderen, waarover boven n. 9374, 9375.

9404. En zeventig uit de ouderen Israëls; dat dit betekent allen die in het goede uit de ware dingen zijn, staat vast uit de betekenis van zeventig, zijnde het volle, aldus alle dingen en allen, waarover n. 6508; en uit de betekenis van de ouderen Israëls, zijnde zij die in het goede uit de ware dingen, en in de ware dingen uit het goede zijn; want met de ouden in het Woord worden degenen aangeduid die in de wijsheid zijn, n. 6524, aldus die in het leven van het goede zijn uit de leer van het ware; en met Israël zij die van de geestelijke Kerk zijn, n. 6426, 6637, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223, 8805, 9340, aldus die in de ware dingen zijn waardoor het goede is, en in het goede waaruit de ware dingen zijn, n. 7956, 8234; daaruit blijkt, dat met de zeventig ouderen Israëls diegenen worden aangeduid die in het goede uit de ware dingen zijn, en abstract genomen het goede uit de ware dingen. Eendere dingen worden in den inwendigen zin aangeduid met de zeventig discipelen des Heren, Lukas x: 1, 17. De zonen Israëls waren verdeeld in twaalf stammen, en over die waren twaalf vorsten aangesteld, en eveneens zeventig ouderen; met de twaalf stammen werden alle ware en goede dingen der Kerk in een samenvatting aangeduid, n. 3858, 3926, 3939, 4060, 6335, 6337, 6397, 6640, 7836, 7891, 7996, 7997; met de twaalf vorsten echter alle primaire ware dingen, n. 5044; en met de zeventig ouderen alle goede dingen die uit de ware dingen zijn. Wanneer er wordt gezegd het goede dat uit de ware dingen is, wordt de geestelijke Kerk verstaan, want die Kerk is in het goede uit de ware dingen. Hij die de verborgenheden der Kerk en des Hemels niet kent, kan geloven, dat al het goede der Kerk is uit de ware dingen, aangezien het goede niet dan door de ware dingen kan worden ingeplant; ja zelfs dat de mens ook niet kan weten wat het goede is dan alleen door de ware dingen; maar nochtans is het goede dat er door de ware dingen is, het goede der geestelijke Kerk, en is het, in zich beschouwd, het ware, dat het goede wordt genoemd wanneer het des wils en der daad wordt, en vandaar des levens; maar het goede dat niet bestaat door de ware dingen maar door de goede dingen der wederzijdse liefde, is het goede der hemelse Kerk, en het is, in zich beschouwd, niet het ware maar het goede, aangezien het het goede der liefde tot den Heer is. Dit goede heeft de Joodse Kerk uitgebeeld, het eerstgenoemde goede echter de Israëlietische

Kerk, weswege zij in twee rijken waren verdeeld. Welk en hoedanig verschil er is tussen de *ene* en de andere Kerk, bijgevolg tussen het ene en het andere goede, daarover zie men hetgeen eerder is getoond in n. 2046, 2227, 2669, 2708 einde, 2715, 2718, 2935, 2937, 2954, 3166, 3235, 3236, 3240, 3246, 3374, 3833, 3887, 3969, 4138, 4286, 4493, 4585, 4938, 5113, 5150, 5922, 6296, 6289, 6366, 6427, 6435, 6500, 6647, 6648, 7091, 7233, 7877, 7977, 7992, 8042, 8152, 8234, 8521. Uit de dingen die in deze plaatsen zijn aangevoerd, kan vaststaan, dat de Hemel des Heren is verdeeld in een geestelijken Hemel en in een hemelsen Hemel, en dat de hemelse Hemel de binnenste of derde Hemel is, en de geestelijke Hemel de middelste of tweede.

9405. En zij zagen den God Israëls; dat dit de komst en de tegenwoordigheid des Heren in het Woord betekent, staat vast uit de betekenis van zien, wanneer over den Heer wordt gehandeld, zijnde Zijn komst en tegenwoordigheid, waarover n. 4198, 6893; dat de God Israëls de Heer is, staat vast uit al die plaatsen in het Woord waar wordt gezegd de Heilige Israëls en de God Israëls, men zie n. 7091. De God Israëls is de God der geestelijke Kerk, omdat met Israël die Kerk wordt aangeduid, waarover vlak boven n. 9404. Dat het de komst en de tegenwoordigheid des Heren is *in het Woord*, die wordt aangeduid met zij zagen den God Israëls, is omdat met de Wetten die vanaf den berg Sinai waren afgekondigd, in den breiden zin wordt aangeduid al het Goddelijk Ware, aldus het Woord ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen ervan, n. 6752, 9401. Dat de komst en de tegenwoordigheid des Heren in het Woord wordt aangeduid, is omdat het Woord is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, en dat wat uit den Heer voortgaat, is de Heer Zelf; weswege zij die het Woord lezen, en dan tot den Heer schouwen, door te erkennen dat al het ware en al het goede is uit Hem, en niets uit henzelf, worden verlicht, en zien het ware en doorvatten het goede uit het Woord; die verlichting is uit het licht des Hemels, welk licht is het Goddelijk Ware zelf voortgaande uit den Heer; dit immers verschijnt vóór de Engelen in den Hemel als licht, men zie n. 2776, 3195, 3339, 3636, 3643, 3862, 3993, 4302, 4413, 4415, 5400, 6032, 6313, 6608. Des Heren komst en tegenwoordigheid in het Woord wordt ook onder den Zoon des Mensen zien verstaan bij Mattheus: “Dan zal verschijnen het teken van den Zoon des Mensen, en *zij zullen den Zoon des Mensen zien*, komende in de wolken des Hemels met kracht en heerlijkheid”, xxiv: 30, men zie n. 4060; de wolk immers is de letterlijke zin des Woords, en de kracht en de heerlijkheid de inwendige zin ervan; de letterlijke zin des Woords wordt wolk geheten, omdat hij in het licht der wereld is, en de inwendige zin wordt heerlijkheid geheten, omdat hij in het licht des Hemels is, men zie de Voorrede

tot Hfdst. XVIII van Genesis, en n. 5922, 6313 einde, 6752, 8106, 8267, 8427, 8443, 8781; en bovendien wordt in den inwendigen zin des Woords gehandeld over den Allenen Heer, en over Zijn Rijk en de Kerk; vandaar het heilige des Woords, en vandaar de komst en de tegenwoordigheid des Heren voor hen die, wanneer zij het Woord lezen, op Hem en op den naaste, die is het goede van den medeburger, van het vaderland, van de Kerk, van den Hemel, n. 6818 tot 6824, 8123, hun blik richten, en niet op zichzelf, zoals boven is gezegd; de oorzaak hiervan is deze, dat genen zich laten verheffen door den Heer in het licht des Hemels, dezen echter zich niet laten verheffen, zij houden immers hun blik gevestigd op zichzelf en de wereld. Uit deze dingen kan vaststaan, wat is den Heer zien in het Woord.

9406. En onder Zijn voeten; dat dit betekent den laatsten zin, zijnde de zin der letter zelf, staat vast uit de betekenis van de voeten, zijnde de natuurlijke dingen, waarover n. 2162, 3147, 3761, 3986, 4280, 4938 tot 4952; aldus zijn de zolen, die onder de voeten zijn, de laatste dingen der natuur. Dat onder de voeten hier de laatste zin des Woords is, zijnde de zin der letter, komt omdat het wordt gezegd aangaande het Goddelijk Ware of het Woord, dat uit den Heer is, en dat de Heer is, zoals uit de dingen die voorafgaan, kan vaststaan; en het laatste van *het Goddelijk Ware* of van het Woord, is zodanig als de zin der letter is, die natuurlijk is omdat hij voor den natuurlijken mens is. Dat de zin der letter in zich den inwendigen zin bevat, welke naar verhouding geestelijk en hemels is, staat vast uit alle dingen die tot dusver aangaande het Woord zijn getoond. Maar hoe meer de mens wereldlijk en lichamenlijk is, des te minder vat hij dit, aangezien hij zich niet in het geestelijk licht laat verheffen, en vandaar niet kan zien hoedanig het Woord is, namelijk dat het in de letter natuurlijk is, en in den inwendigen zin geestelijk; want uit de geestelijke wereld of uit het licht des Hemels kunnen de lagere dingen tot aan de laatste toe worden gezien hoedanig zij zijn, niet echter omgekeerd, n. 9401 einde; aldus dat het Woord in de letter zodanig is. Omdat het Woord in de letter natuurlijk is, en met de voeten de natuurlijke dingen worden aangeduid, wordt derhalve het laatste des Woords, evenals het laatste der Kerk, de plaats der voeten van Jehovah genoemd, alsmede de voetbank Zijner voeten, en eveneens een wolk en duisternis naar verhouding; zoals bij Jesaja: “Zij zullen uw poorten bij voortduur openen, om het leger der natiën tot u te brengen, en hun koningen zullen worden toegeleid; de heerlijkheid van den Libanon zal tot U komen; de denneboom, de pijnboom, de busboom tegelijk, om te versieren de plaats Mijns heiligdoms, en *Ik zal de plaats Mijner voeten eerwaardig maken*”, LX: 11, 13; hier wordt gehandeld over den Heer en Zijn

Rijk en Kerk; onder het leger der natiën worden degenen verstaan die in de goede dingen des geloofs zijn, en onder de koningen zij die in de ware dingen des geloofs zijn; zie men in n. 1259, 1328, 1416, 1849, 4574, 6005; en de koningen zij die in de ware dingen zijn, n. 1672, 2015, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 5068, 6148; de heerlijkheid van den Libanon of de ceder is het geestelijk goede en ware; de denneboom, de pijnboom en de busboom, zijn de overeenstemmende natuurlijke goede en ware dingen; de plaats des heiligdoms is de Hemel en de Kerk, en eveneens het Woord; de plaats der voeten is de Hemel, de Kerk, alsmede het Woord in laatsten; dat het ook het Woord is, komt omdat de Hemel de Hemel is krachtens het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, eender de Kerk; en het Goddelijk Ware dat de Kerk en den Hemel maakt, is het Woord; vandaar eveneens wordt het binnenste van de Tent, waar de Ark was waarin de Wet lag, het heiligdom genoemd; de Wet immers is het Woord, n. 6752. Bij den-zelfde: “De Hemelen zijn Mijn troon, en de aarde is *de voetbank Mijner voeten*”, LXVI: 1. Bij David: “Verhoogt Jehovah onzen God, en *aanbidt tot de voetbank Zijner Voeten*; Heilig Hij; Moscheh en Aharon onder Zijn priesters; in een *wolkkolom* sprak Hij tot hen”, Psalm XCIX: 5, 6, 7; de voetbank der voeten van Jehovah, werwaarts zij zouden aanbidden, is het Goddelijk Ware in laatsten, aldus het Woord; dat Moscheh en Aharon in den uitbeeldenden zin het Woord zijn, zie men in n. 7089, 7382, 9373, 9374; en dat de wolk het Woord in de letter is, of het Goddelijk Ware in laatsten, Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, n. 4060, 4391, 5922, 6343 einde, 6752, 8106, 8781; daaruit blijkt, wat spreken in de wolkkolom is. Bij denzelfde: “Wij hebben van Hem gehoord in Efrata, wij hebben Hem gevonden in de velden des wouds; wij zullen binnengaan in Zijn habitakels, en *wij zullen ons nederbuigen voor de voetbank Zijner voeten*”, Psalm CXXXII: 6, 7; daar wordt over den Heer gehandeld, en over de onthulling van Hem in het Woord; Hem vinden in Efrata, is in den geestelijk hemelsen zin des Woords, n. 4585, 4594; in de velden des wouds, is in den natuurlijken of letterlijken zin des Woords, n. 3220, 9011 einde; de voetbank der voeten voor het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, in laatsten. Bij denzelfde: “Jehovah boog den Hemel, en *dichte duisternis onder Zijn voeten*; *duisternis* stelde Hij tot Zijn schuilplaats; *de duisternis der wateren, wolken der Hemelen; van den glans vóór Hem gingen Zijn wolken voorbij*”, Psalm XVIII: 10, 12, 13; hier wordt gehandeld over de komst en de tegenwoordigheid des Heren in het Woord; de dichte duisternis onder Zijn voeten, voor den zin der letter des Woords, eender de duisternis der wateren en de wolken der hemelen; dat nochtans aan dien zin

het Goddelijk Ware in is zodanig als het in de Hemelen is, wordt daarmee aangeduid dat Hij de duisternis stelde tot zijn schuilplaats; en dat bij de tegenwoordigheid des Heren de inwendige zin verschijnt zodanig als hij in den Hemel is, in zijn heerlijkheid, wordt daarmee aangeduid dat van den glans vóór Hem Zijn wolken voorbijgaan. Bij Nahum: “Van Jehovah in wervelwind en storm de weg, en *een wolk het stof Zijner voeten*”, 1: 3; ook daar staat de wolk voor het Woord in den zin der letter, die ook is de wervelwind en de storm, waarin de weg van Jehovah. Wanneer bij den mens doorschijnt *het Goddelijk Ware*, zodanig als het in den Hemel is, uit den zin zelf der letter, dan wordt deze zin beschreven met de voeten en met den glans ervan zoals van gepolijst brons, zoals eveneens bij Daniël: “Ik hief mijn ogen op en ik zag, zie, een Man met linnen bekleed, Wiens lenden omgord met goud van Ufaz, en Zijn lichaam zoals tharschisch, en Zijn aangezicht zoals het aangezicht des bliksems, en Zijn ogen zoals fakkels van vuur, Zijn armen en *Zijn voeten zoals de glans van gepolijst brons*, en de stem Zijner woorden zoals de stem ener menigte”, x: 5, 6; hier wordt onder den met linnen bekleeden Man in den hoogsten zin de Heer verstaan, en omdat de Heer het is, wordt ook verstaan het Goddelijk Ware dat uit Hem is, want het Goddelijk Ware dat uit den Heer is, is de Heer Zelf in den Hemel en in de Kerk; *het Goddelijk Ware* of de Heer in laatsten wordt verstaan onder de armen en de voeten zoals de glans van gepolijst brons, voorts onder de stem Zijner woorden zoals de stem ener menigte. Eender bij Ezechiël Hfdst. 1: Vers 7. De opeenvolgende staat der Kerk op dezen aardbol ten aanzien van de opneming van *het Goddelijk Ware* voortgaande uit den Heer wordt ook verstaan onder het door Nebuchadnezar geziene standbeeld, bij Daniël: “Het hoofd van het beeld goud, zijn borst en zijn armen zilver, zijn buik en zijn dijen brons, zijn benen ijzer, *zijn voeten eensdeels ijzer en eensdeels leem*, die niet samenhangen; en een steen uit de rots vermaalde het ijzer, leem, brons, zilver, en goud”, 11: 32, 33, 43; de eerste staat der Kerk ten aanzien van de opneming van het Ware voortgaande uit den Heer is het goud, aangezien met goud wordt aangeduid het hemelse goede, zijnde het goede der liefde tot den Heer, n. 113, 1551, 1552, 5658, 8932; de tweede wordt aangeduid met zilver, zijnde het geestelijk goede, zijnde het goede des geloofs in den Heer en de liefde jegens den naaste, n. 1551, 2954, 5658, 7999. De derde met brons, zijnde het natuurlijk goede, n. 425, 1551; en de vierde met ijzer, zijnde het natuurlijk ware, n. 425, 426; het leem is het valse, dat niet samenhangt met het ware en het goede; dat een steen uit de rots vermaalde het ijzer, brons, zilver en goud, betekent dat de Kerk vergaat ten aanzien van de opneming van het ware uit het Woord, wanneer het valse en het boze

worden bevestigd door den zin van de letter des Woords, hetgeen geschiedt wanneer de Kerk in den laatsten staat is, wanneer zij niet langer in enige hemelse liefde is, maar alleen in de wereldlijke en lichamelijke; zodanig is het Woord geweest ten aanzien van de opneming ervan bij de Joodse natie, toen de Heer in de wereld kwam, en zodanig is bij de meesten het Woord heden ten dage, en wel dermate dat men zelfs niet weet dat er enige inwendige zin is in het Woord; en indien het werd gezegd dat die er is en hoedanig hij is, zou hij niet worden opgenomen; terwijl toch in de oudste tijden, die met het goud werden aangeduid, in den zin van de letter des Woords niets anders werd gezien dan het hemelse bijna los van de letter. Uit deze dingen nu kan vaststaan, dat met den God Israëls gezien onder de voeten, het Woord wordt aangeduid in den laatsten zin, die de zin der letter is.

9407. Zoals een werk van saffier; dat dit betekent daar het doorschijnende, uit de inwendige ware dingen, en alle dingen uit den Heer, staat vast uit de betekenis van het werk van saffier, zijnde het hoedanige van den letterlijken zin des Woords, wanneer daarin de inwendige zin wordt ontwaard, aldus wanneer het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, zodanig als het in den Hemel is, dóórschijnt. Het Woord is immers het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, dat in zijn oorsprong Goddelijk is, en bij de voortschrijding door de Hemelen in den binnensten Hemel hemels is, in den tweeden of middelsten geestelijk is, in den eersten of laatsten geestelijk natuurlijk is, en in de wereld natuurlijk en wereldlijk is; zodanig is het in den zin der letter die voor den mens is; daaruit blijkt, dat deze zin, die de laatste in de orde is, in zich bevat den geestelijken en den hemelsen zin, en het binnenst het Goddelijke zelf; en aangezien deze zinnen in den laatsten of letterlijken zin zijn bevat, en aan hen verschijnen die het Woord geestelijk vatten, wordt die derhalve uitgebeeld door het werk van saffier, dat de stralen van het hemelse licht doorlaat of doet doorschijnen. Om enige idee van die doorschijnendheid te geven, diene de menselijke spraak als voorbeeld; die is in haar eersten oorsprong het doel dat de mens door de spraak wil manifesteren; dit doel is zijn liefde, want wat de mens liefheeft dit heeft hij ten doel; uit die liefde vloeit de denking van den mens, en ten slotte de spraak; dat het aldus is, kan een ieder die goed bespiegelt, weten en gewaarworden; dat het doel het eerste van de spraak is, staat vast uit den gemenen regel dat aan elk inzicht een doel in is, en dat er zonder doel geen inzicht is; en dat de denking het tweede van de spraak is, uit dat eerste voortvloeiende, want spreken zonder denking, en denken zonder doel, kan niemand; dat daaruit de spraak der woorden volgt, en dat deze het laatste is, hetwelk eigenlijk de spraak wordt genoemd,

is bekend. Omdat het zo is, let de mens die op de spraak van een ander let, niet op de uitdrukkingen of de woorden van de spraak, maar op den zin daaruit die is van de denking van hem die spreekt; en wie wijs is, let op het doel terwille waarvan de ander aldus uit de denking sprak, dat is, op wat hij beoogt en wat hij liefheeft. Deze drie dingen vertonen zich in de spraak van den mens, aan welke dingen de spraak der woorden als laatste vlak van dienst is. Uit deze vergelijking kan men een idee hebben aangaande het Woord in de letter; op dit immers wordt niet anders gelet en het wordt niet anders ontwaard in den Hemel dan zoals het geval pleegt te zijn met des menschen denking die aan den dag treedt door de spraak der woorden, en in den binnensten Hemel, dan zoals het geval pleegt te zijn met de bedoeling of het doel; doch het verschil is, dat de zin van de letter des Woords, wanneer hij door den mens wordt gelezen, niet wordt gehoord noch ontwaard in den Hemel, maar slechts de inwendige zin, aangezien in den Hemel slechts het geestelijke en het hemelse des Woords wordt doorvat, niet echter het natuurlijke ervan; zo gaat de ene zin over in den anderen, omdat zij overeenstemmen, en het Woord in louter overeenstemmingen is geschreven. Daaruit blijkt, wat er, wanneer over het Woord wordt gehandeld, wordt verstaan onder het doorschijnende, dat wordt aangeduid met het werk van saffier. Maar hij die niet verstandelijk kan denken, dat is, los van de stoffelijke dingen, kan deze dingen niet vatten, zelfs niet dat er een andere zin in het Woord kan bestaan, dan die welke in de letter uitkomt; indien hem wordt gezegd dat er een geestelijke zin in is, die van het ware is, en in dezen een hemelse zin die van het goede is, en dat deze zinnen voortschijnen uit den letterlijken zin, zal hij zich eerst verbazen, en daarna het verwerpen als van geen waarde, en ten slotte het bespotten. Dat er heden ten dage zodanigen in de Christelijke wereld zijn, vooral de ontwikkelden der wereld, is door levende ondervinding getoond; voorts dat zij die tegen dat ware redeneren, zich voor wijzer uitgeven dan de anderen die dat bevestigen, terwijl toch de ontwikkeling in de vroegste tijden die de gouden en de zilveren werden genoemd, daarin heeft bestaan aldus te spreken en aldus te schrijven, dat op den zin der letter niet anders werd gelet dan opdat daaruit de verborgen wijsheid voortscheen, zoals duidelijk kan vaststaan uit de oudste Boeken, ook bij de heidenen, en eveneens uit overblijfselen in hun Talen; hun voornaamste wetenschap immers was de wetenschap der overeenstemmingen, en de wetenschap der uitbeeldingen, welke wetenschappen heden ten dage tot de verloren gegane dingen behoren. Dat onder de voeten des Heren zoals een werk van saffier verscheen, en dat dit de doorschijnendheid des Woords in den zin der letter betekent, komt omdat de Steen in het algemeen het Ware

betekent, en de kostbare steen het Ware doorschijnend uit het Goddelijke des Heren; dat de Steen in het algemeen het Ware betekent, zie men in n. 643, 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 3798, 6426, 8609, 8940, 8941, 8942; en de kostbare steen het Ware doorschijnend uit het Goddelijke des Heren; dit werd aangeduid met de twaalf kostbare stenen in den borstlap van Aharon, die de Urim en Thumim werd geheten, n. 3862, 6335, 6640; eender bij Ezechiël: “Vol van wijsheid en volmaakt in schoonheid, in Eden, den tuin Gods zijt gij geweest; *alle kostbare steen* was uw deksel, robijn, topaas, diamant, tharschisch, schoham, en jaspis, *saffier*, chrysopraas, smaragd, en goud; het werk uwer trommelen en uwer fluiten in u, ten dage als gij geschapen waart, waren zij bereid; gij waart volmaakt in uw wegen, ten dage als gij geschapen waart”, xxviii: 12, 13, 15; daar wordt over Tyrus gehandeld, waarmede de Kerk wordt aangeduid ten aanzien van de innerlijke erkentissen van het ware en het goede, n. 1201; het inzicht en de wijsheid van haar zodanig als die geweest was in haar kindsheid of eersten leeftijd, wordt beschreven met die kostbare stenen; ten dage als gij geschapen waart, betekent den eersten staat, toen zij waren wederverwekt, de schepping immers in het Woord is de wederverwekking, of de nieuwe schepping van den mens, n. 16, 88. Eendere dingen worden met de kostbare stenen aangeduid bij Johannes: “De fundamenten van den muur der stad met allen kostbaren steen versierd, het *eerste fundament* was jaspis, *het tweede saffier*, het derde chalcedon, het vierde smaragd, het vijfde sardonix, het zesde sardius, het zevende chrysoliet, het achtste beryl, het negende topaas, het tiende chrysopraas, het elfde hyacinth, het twaalfde amethyst”, Apoc. xxi: 19, 20; daar wordt gehandeld over de heilige Hierosolyma, nederdalende uit den Hemel, waaronder de nieuwe Kerk bij de natiën wordt verstaan, nadat de huidige die in onze Europese wereld is, is verwoest; de kostbare stenen die de fundamenten zijn, zijn de *Goddelijke ware* dingen in het laatste der orde doorschijnende. *Het Goddelijk Ware* in het laatste der orde doorschijnende, zijnde het Woord in de letter, wordt vooral met den saffier aangeduid, zoals bij Jesaja: “Gij verdrukte en door wervelwinden voortgedrevene, die ook geen vertroosting hebt verkregen; zie, Ik zal *uw stenen* met spiesglans schikken, en *uw fundamenten in de saffieren leggen*”, liv: 11; daar wordt eveneens gehandeld over de Kerk die op de vorige zal volgen, die wordt verstaan onder de verlatene die meer zonen zal hebben dan de getrouwde, Vers 1; de stenen schikken voor de ware dingen der Kerk, de fundamenten in saffieren voor de ware dingen in laatsten doorschijnende. Iets eenders wordt met den saffier aangeduid bij Jeremia: “Haar nazireërs waren witter dan sneeuw, zij waren blanker dan melk, de

beenderen waren roder dan paaren, *hun polijsting was saffier*”, Klaagl. iv: 7; de Nazireërs betekenden in den uitbeeldenden zin den Heer ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke, n. 3301, 6437, vandaar eveneens het Goddelijk Ware voortgaande uit Hem in laatsten, zijnde het Woord in den zin der letter; de hoofdharen immers, die hier onder de Nazireërs worden verstaan, en waarvan wordt gezegd dat zij witter dan sneeuw en blanker dan melk zijn, betekenen het Ware in laatsten, n. 3301, 5247, 5570; van de witheid en de blankheid wordt gesproken met betrekking tot het ware, n. 3301, 5319; de beenderen die rood waren, zijn de wetenschappelijke ware dingen, die de laatste dingen zijn, en de overige dingen als knechten van dienst zijn, n. 6592, 8005; van het rode wordt gesproken met betrekking tot het goede der liefde dat in de ware dingen is, n. 3300; daaruit blijkt dat de saffier het ware is in laatsten uit de inwendige ware dingen doorschijnende. Bij Ezechiël: “Boven het uitspansel hetwelk boven het hoofd der Cherubim was, als het ware *de gedaante van een saffiersteen*, de gelijkenis van een troon, en op de gelijkenis van den troon als het ware de gedaante van een Mens, daarop zittende”, i: 26; Hfdst. x: 1; de Cherubim zijn de Bewaking en de Voorzienigheid des Heren, opdat er tot Hem geen toegang zij dan alleen door het goede, n. 9277 einde. De troon waarop de gedaante van een Mens was, is het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede des Heren, n. 5313, 6397, 9039. Daaruit blijkt, dat de saffiersteen het Ware is, doorschijnend uit de inwendige ware dingen, namelijk de steen het ware, en de saffier de doorschijnendheid. Dat alle dingen des Woords doorschijnend zijn uit den Heer, komt omdat het Goddelijk Ware dat uit den Heer is, het enige is, uit Hetwelk alle dingen zijn; dat wat immers het eerste is, dit is in de volgende en de afgeleide dingen het enige, aangezien zij daaruit zijn en bestaan; en het Goddelijk Ware is de Heer; weswege ook in den hoogsten zin des Woords over den Allenen Heer wordt gehandeld, over Zijn Liefde, Voorzienigheid, Zijn Rijk in de Hemelen en op aarde, vooral over de verheerlijking van Zijn Menselijke. Dat het Goddelijk Ware de Heer Zelf is, blijkt hieruit dat al wat voortgaat uit iemand hijzelf is, zoals dat wat voortgaat uit den mens als hij spreekt of handelt, uit zijn willijke en verstandelijke is; en het willijke en het verstandelijke maakt het leven van den mens, aldus den mens zelf; de mens immers is niet mens krachtens den vorm van het aangezicht en van het lichaam, maar krachtens het verstand van het ware en den wil van het goede; daaruit kan vaststaan, dat wat voortgaat uit den Heer, de Heer is; dat dit het Goddelijk Ware is, is in de voorafgaande dingen meermalen getoond. Maar hij die de verborgenheden des Hemels niet weet, kan geloven, dat het met het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat,

niet anders is gesteld, dan zoals met de spraak die voortgaat uit den mens; doch het is niet een spraak, maar het Goddelijke vervullende de Hemelen, zoals het licht en de warmte uit de zon is vervullende de wereld; dit kan worden toegelicht door de sferen die voortgaan uit de Engelen in den Hemel, waarover n. 1048, 1053, 1316, 1504 tot 1520, 1695, 2401, 4464, 5179, 6206 einde, 7454, 6598 tot 6613, 8063, 8630, 8794, 8797, en dat deze de sferen zijn van het ware des geloofs en van het goede der liefde uit den Heer, zie men in die plaatsen getoond. De Goddelijke sfeer echter, die voortgaat uit den Heer, die het Goddelijk Ware wordt genoemd, is Universeel, en zij vervult, als gezegd, den algehelen Hemel en maakt het al des levens daar; het verschijnt daar voor de ogen zoals een Licht, dat niet slechts het gezicht verlicht, maar ook de gemoederen; het is ook hetzelfde licht, dat bij den mens het verstand maakt. Dit wordt verstaan bij Johannes: “In Hetzelve was het leven, en het leven was het licht der mensen; het was het ware licht dat verlicht elk mens komende in de wereld, en de wereld is door Hetzelve gemaakt”, 1: 4, 9, 10; daar wordt gehandeld over het Goddelijk Ware, dat het Woord wordt genoemd, en dat het Goddelijk Ware of het Woord de Heer Zelf is. Dat Licht, hetwelk is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, werd door de Ouden beschreven met stralende cirkels van gouden kleur rondom het hoofd en het lichaam van God uitgebeeld als de Mens, want de Ouden hadden God niet anders doorvat dan onder den menselijken vorm. Wanneer de mens in het goede is, en uit het goede in de ware dingen, dan wordt hij verheven in dat Goddelijk Licht, en volgens de hoeveelheid en de hoedanigheid van het goede in een innerlijker Licht; vandaar heeft hij een gemene verlichting, waarin hij uit den Heer ziet ontelbare ware dingen, die hij doorvat uit het goede; en dan wordt hij door den Heer daartoe geleid om die dingen te ontwaren en van die dingen doordrenkt te worden die met hem overeenkomen, en dit ten aanzien van de meest afzonderlijke dingen in volgorde, naar gelang het voor zijn eeuwig leven bevorderlijk is. Gezegd wordt ten aanzien van de meest afzonderlijke dingen, aangezien de universele Voorzienigheid des Heren universeel is omdat zij in de meest afzonderlijke dingen is, want de afzonderlijke dingen tezamen genomen worden het Universele genoemd, n. 1919 einde, 6159, 6338, 6482, 6483, 8864, 8865.

9408. En zoals de substantie des hemels ten aanzien van de reinheid; dat dit de doorschijnendheid van den engellijken Hemel betekent, staat vast uit de betekenis van den hemel, zijnde de engellijke Hemel, waarover aanstonds; en uit de betekenis van de reinheid of de zuiverheid der substantie, wanneer het van den Hemel wordt gezegd, zijnde de doorschijnendheid. Wat de

doorschijnendheid van den engellijken Hemel is, wanneer over het Woord wordt gehandeld, zal in het kort worden gezegd; van den engellijken Hemel wordt gezegd dat hij dóórschijnt, wanneer *het Goddelijk Ware* dóórschijnt; want de algehele Hemel is niets anders dan het receptakel van *het Goddelijk Ware*; iedere Engel immers is de opneming ervan in het bijzonder, aldus zijn allen of is de ganse Hemel het in het gemeen, vandaar wordt de Hemel het habitakel Gods genoemd, en eveneens de troon Gods, omdat met het habitakel wordt aangeduid het *Goddelijk Ware* voortgaande uit den Heer opgenomen in den binnensten Hemel, hetwelk naar verhouding het goede is, n. 8269, 8309; en met den troon wordt aangeduid *het Goddelijk Ware* uit den Heer, opgenomen in den middelsten Hemel, n. 513, 6397, 8625, 9039. Aangezien het *het Goddelijk Ware* is, zodanig als het in de Hemelen is, dat uit den zin der letter des Woords dóórschijnt, is het derhalve de engellijke Hemel die dóórschijnt; want het Woord is het Goddelijk Ware aangepast aan alle Hemelen, en vandaar verbindt het de Hemelen met de wereld, dat is, de Engelen met de mensen, n. 2143, 7153, 7381, 8520, 9094 einde, 9212 einde, 9216 einde, 9357, 9396; uit deze dingen blijkt, wat er wordt verstaan onder de doorschijnendheid van den engellijken Hemel. Dat de Hemel in den inwendigen zin de engellijke Hemel is, is uit de overeenstemming, en eveneens uit den schijn; vandaar komt het, dat waar in het Woord van de Hemelen wordt gesproken, voorts van de Hemelen der Hemelen, in den inwendigen zin de engellijke Hemelen worden verstaan. De Ouden immers hebben van den zichtbaren hemel geen andere idee gehad dan dat daar de hemelbewoners woonden, en dat de gesternten hun habitakels waren; een eendere idee is eveneens heden ten dage die van de eenvoudigen, en vooral van de kleine kinderen; vandaar ook wordt omhoog tot den hemel geschouwd, wanneer God wordt aanbeden. Het is eveneens een overeenstemming, want in het andere leven verschijnt een Hemel met gesternten, maar niet de hemel die aan de mensen in de wereld verschijnt; het is echter een Hemel verschijnende volgens den staat van het inzicht en van de wijsheid der geesten en der Engelen; de gesternten daar zijn de erkenningen van het goede en het ware, en de wolken die somtijds onder den Hemel worden opgemerkt, zijn van een verschillende betekenis volgens de kleuren, de doorschijnendheid en de voortschrijdingen; het azuur des Hemels is het ware dóórschijnende uit het goede. Uit deze dingen kan vaststaan, dat met de hemelen de engellijke Hemelen worden aangeduid; met de engellijke Hemelen echter worden de *Goddelijke ware* dingen aangeduid, aangezien de Engelen de opnemingen zijn van *het Goddelijk Ware* voortgaande uit den Heer. Eendere dingen

worden met de hemelen aangeduid bij David: “Looft Jehovah, *gij hemelen der heinelen*, en gij wateren die boven de hemelen zijt”, Psalm CXLVIII: 4. Bij denzelfde: “Psalmingt den Heer *rijdende op den hemel der hemelen der oudheid*”, Psalm LXVIII: 34. Bij denzelfde: “*Door het Woord van Jehovah zin de hemelen gemaakt*, en al hun heir”, Psalm XXXI I: 6. Bij denzelfde: “*De hemelen vertellen Zijn heerlijkheid, en het firmament verkondigt Zijner handen werk*”, Psalm XIX: 2. In het Boek der Richteren: “Jehovah, toen Gij uitgingt van Seïr, beefde de aarde, *ook dropen de hemelen*, ook dropen de wolken van wateren”, v: 4. Bij Daniël: “De hoorn van den bok *groeide tot aan het heir der hemelen*, en hij wierp ter aarde van het heir en van de sterren, en hij vertrad ze”, VIII: 10. Bij Amos: “De Heer Jehovih, *Hij bouwt in de Hemelen Zijn treden*”, IX: 6. Bij Malachia: “Indien er spijze is in Mijn huis, *zo zal Ik de vensteren des hemels openen*, en u zegen uitgieten”, III: 10. Bij Jesaja: “*Schouw voort uit de hemelen*, en zie het habitakel Uwer heiligheid en uws sieraads”, LXIII: 15. Bij Moscheh: “Gezegend zij van Jehovah het land van Jozef, *van de kostbare dingen des hemels, van den dauw*”, Deut. XXXIII: 13. Bij Mattheus: “Jezus zeide: *Gij zult niet zweren bij den hemel*, omdat hij is de troon Gods; *wie gezworen zal hebben bij den hemel*, zweert bij den troon Gods, en bij Hem Die daarop zit”, v: 34; Hfdst. XXIII: 22; in deze plaatsen en in verscheidene andere worden met de hemelen de engellijke Hemelen aangeduid. En omdat de Hemel des Heren op aarde de Kerk is, wordt ook met den hemel de Kerk aangeduid, zoals in de volgende plaatsen; bij Johannes: “*Ik zag een nieuwen hemel en een nieuwe aarde; de vorige hemel immers en de vorige aarde was voorbijgegaan*”, Apoc. XXI: 1. Bij Jesaja: “*Zie, Ik scheppende nieuwe hemelen en een nieuwe aarde*; derhalve zullen de vorige dingen ook niet worden gedacht, en zij zullen ook niet op het hart klimmen”, LXV: 17. Bij denzelfde: “*De hemelen zullen zoals rook verdwijnen, en de aarde zal zoals een kleed verouden*”, LI: 6. Bij denzelfde: “*Ik bekleed den hemel met zwart*, en Ik maak een zak tot hulsel”, L: 3. Bij Ezechiël: “*Ik zal de hemelen bedekken, en hun sterren zwart maken*; Ik zal de zon met een wolk bedekken, en de maan zal haar schijnsel niet laten lichten, en *alle lichten [luminaria] des lichts in den hemel zal Ik zwart maken, en Ik zal duisternis geven op de aarde*”, XXXII: 7, 8. Bij Mattheus: “Na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren *zullen van den hemel vallen*, en de krachten der hemelen zullen worden bewogen”, XXIV: 29. Wat met de zon, de maan, de sterren, en in de hemelen, wordt aangeduid, zie men in n. 4056 tot 4060. Bij Jesaja: “O Jehovah, God van Israël, Gij zijt alleen God, *over alle koninkrijken der aarde; Gij hebt den hemel en de aarde gemaakt*”, XXXVII: 16. Bij denzelfde: “Jehovah makende

alle dingen, *uitbreidende de Hemelen alleen*, uitspannende de *aarde* uit Mijzelf”, XLIV: 24. Bij denzelfde: “*Jehovah scheppende de hemelen, formerende de aarde*, en makende die, en bereidende die, niet tot ledigheid heeft Hij haar geschapen”, XLV: 18. Dat onder den hemel en de aarde in deze plaatsen en in andere in den inwendigen zin de Kerk wordt verstaan, onder den hemel de inwendige Kerk, en onder de aarde de uitwendige Kerk, zie men in n. 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355 einde, 4535; uit welke dingen blijkt, dat onder de Schepping in de eerste Hoofdstukken van Genesis, waar wordt gezegd “*In den beginne schiep God den hemel en de aarde*”, Gen. 1: 1, “*En volbracht zin de hemelen en de aarde, en al hun heir*”, Hfdst. II: 1, de nieuwe Kerk wordt verstaan; de schepping immers daar is de nieuwe wederverwekking, die ook de nieuwe schepping wordt genoemd, zoals men in de ontvouwingen tot die Hoofdstukken getoond kan zien.

9409. En tot de afgezonderde zonen Israëls; dat dit betekent degenen die zijn in den allenen uitwendigen zin gescheiden van den inwendigen, staat vast uit de uitbeelding van de zonen Israëls, die afgezonderd of gescheiden waren van Moschah, Aharon, Nadab en Abihu, en van de zeventig ouderen, van wie boven in Vers 2 wordt gezegd, dat zij niet zullen opklimmen, zijnde zij die zijn in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen, waarover boven n. 9380. Het zal in het kort worden gezegd, wie en hoedanig degenen zijn die in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen zijn; het zijn degenen die uit het Woord geen Leer der naastenliefde en des geloofs trekken, maar alleen in den zin van de letter des Woords blijven; de Leer der naastenliefde en des geloofs is het inwendige des Woords, en de zin der letter is het uitwendige ervan. Zij die in den uitwendigen zin des Woords zonder den inwendigen zijn, zijn eveneens in den uitwendigen eredienst zonder den inwendigen, zij vereren de uitwendige dingen zoals heilig en Goddelijk, en zij geloven eveneens dat die in zich heilig en Goddelijk zijn, terwijl zij toch heilig en Goddelijk zijn uit de inwendige dingen. Dat de zonen van Jakob zodanig zijn geweest, zie men in n. 3479, 4281, 4293, 4307, 4429, 4433, 4680, 4844, 4847, 4865, 4868, 4874, 4899, 4903, 4911, 4913, 6304, 8588, 8788, 8806, 8871. Maar laten voorbeelden deze zaak toelichten; zij geloofden dat zij zuiver van alle zonde en van alle schuld waren, wanneer zij slachtoffers hadden gebracht, en van de slachtoffers hadden gegeten, van mening zijnde dat de slachtoffers in den uitwendigen vorm zonder den inwendigen de heiligste dingen van den eredienst waren, en dat dan de ossen, varren, lammeren, geiten, schapen, rammen, bokjes, heilig waren, en dat het altaar het heiligste van alle dingen was; evenzo het brood

van de spijsoffers, en de wijn van de drankoffers. Zij geloofden ook dat zij, wanneer zij hun klederen, en hun lichaam hadden gewassen, geheel en al rein waren; desgelijks dat het voortdurende vuur van het altaar, en de vuren van de lamp heilig waren op zichzelf, voorts de toonbroden, alsmede de olie der zalving; behalve de overige dingen. Dat zij aldus geloofden, was ter oorzaak hiervan, dat zij elk inwendige verwierpen, en wel dermate dat zij zelfs niet wilden horen aangaande de inwendige dingen, zoals dat zij Jehovah zouden liefhebben terwille van Hemzelf, en niet terwille van zich om verheven te worden tot waardigheden en tot welgesteldheid boven alle natiën en volken in het heelal; daarom wilden zij ook niet horen aangaande den Messias dat Hij zou komen terwille van hun eeuwig heil en eeuwige gelukzaligheid, maar terwille van henzelf opdat zij zouden uitmunten boven allen in de wereld; ook wilden zij niet horen aangaande de wederzijdse liefde en de liefde jegens den naaste terwille van den naaste en diens goede, maar terwille van zich, voor zoveel als hij hen begunstigde; een onvriendelijke gezindheid te koesteren, haat toedragen, wraaknemen, geweldplegen, achtten zij voor niets, als zij er slechts iets van een aanleiding toe kregen. Zij zouden geheel anders hebben geloofd en gedaan, indien zij de Leer der liefde tot en des geloofs in den Heer, en der liefde jegens den naaste, hadden willen opnemen; dan zouden zij hebben geweten en geloofd, dat de brandoffers, slachtoffers, spijsoffers, drankoffers en de offermaaltijden hen niet zuiverden van enige schuld en zonde, maar de eredienst Gods en de boetedoening uit het hart, Deut. xxiii: 19; Jerem. vii: 21, 22, 23; Micha vi: 6, 7, 8; Hosch. vi: 6; Psalm xl: 7, 9; Psalm li: 18, 19; 1 Sam. xv: 22. Evenzo dat de wassingen van klederen en van lichaam niemand reinigen, maar de zuiveringen van het hart. Desgelijks dat de vuren van het altaar, en de vuren van de lamp, voorts de toonbroden, alsmede de olie der zalving, niet heilig waren op zichzelf, maar uit de inwendige dingen die zij betekenden; en dat zij, wanneer zij in de heilige inwendige dingen waren, dan heilig waren, niet uit zich, maar uit den Heer, uit Wien al het heilige is. De zonen Israëls zouden deze inwendige dingen hebben geweten, indien zij de Leer der liefde en der naastenliefde hadden opgenomen, aangezien deze leert, wat de uitwendige dingen behelzen; uit die Leer wordt ook de inwendige zin des Woords geweten, aangezien de inwendige zin des Woords de Leer zelf is der liefde tot den Heer en der liefde jegens den naaste, hetgeen de Heer ook leert, door te zeggen, dat van die twee geboden de gehele Wet en alle Profeten afhangen, Matth. xxii: 37, 38. Bijna eender is het heden ten dage gesteld in de Christelijke wereld; omdat in deze geen Leer der Liefde tot den Heer en der liefde jegens den naaste is, en wel dermate dat men nauwelijks weet

wat de hemelse liefde is, en wat de geestelijke liefde, zijnde de naastenliefde, zijn zij derhalve in de uitwendige dingen zonder het inwendige; het goede immers der hemelse en der geestelijke liefde, en het ware des geloofs daaruit, maakt het inwendige van den mens; vandaar is het, dat ook heden ten dage de uitwendige zin des Woords, zonder de Leer als regelaarster en leidster, wordt gebogen waarheen het maar belieft; de leer des geloofs immers zonder de Leer der liefde en der naastenliefde, is zoals de schaduw van den nacht, doch de Leer des geloofs uit de Leer der liefde en der naastenliefde is zoals het licht van den dag; want het goede dat der liefde en der naastenliefde is, is zoals de vlam, en het ware des geloofs is zoals het licht daaruit. Aangezien zij in de Christelijke wereld heden ten dage zodanig zijn, namelijk in de uitwendige dingen zonder het inwendige, worden derhalve nauwelijks enigen aangedaan door het ware terwille van het ware; vandaar eveneens is het, dat zij zelfs niet weten wat het goede is, wat de naastenliefde, en wat de naaste, voorts wat het inwendige van den mens, noch wat de Hemel en wat de hel, noch dat een ieder het leven heeft terstond na den dood. Degenen onder hen die in de leer van hun Kerk blijven, bekommeren zich er niet om of het valse dan wel ware dingen zijn; zij leren ze en bevestigen ze, niet te dien einde om het goede der naastenliefde te betrachten uit het hart, noch terwille van het heil hunner ziel en van de eeuwige gelukzaligheid, maar terwille van den voorspoed in de wereld, dat is, om roem, eerbewijzen, en schatten te oogsten; vandaar is het, dat zij geen verlichting hebben wanneer zij het Woord lezen, en dat zij het geheel en al zullen ontkennen, dat er enig inwendige in het Woord is, behalve dat wat in de letter uitkomt. Maar over deze zaak zullen uit ondervinding, vanuit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, elders meer dingen worden gezegd.

9410. Zond Hij niet Zijn hand; dat dit betekent dat daar niet het ware in zijn macht is, staat vast uit de betekenis van de hand, zijnde de macht die er is door het ware; dat de hand de macht is, zie men in n. 878, 3091, 3387, 4931 tot 4937, 5327, 5328, 5544, 6947, 7011, 7188, 7189, 7518, 7673, 8050, 8153, 8281, 9025, 9133; dat zij er is door het ware, n. 3091, 3503, 6344, 6423, 8304; en dat alle macht van het ware is uit het goede, aldus door het goede uit den Heer, n. 6948, 8200, 9327; daaruit blijkt dat met: Hij zond Zijn hand niet tot de afgezonderde zonen Israëls, wordt aangeduid dat zij die zijn in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen niet het ware in zijn macht hebben. De oorzaak dat bij hen niet het ware in zijn macht is, is deze dat zij gescheiden zijn van den Hemel, en zo van den Heer; het Woord immers verbindt den mens met den Hemel, en door den Hemel met den

Heer, aangezien alle dingen die van den zin der letter des Woords zijn overeenstemmen met de geestelijke en de hemelse dingen, waarin de Engelen zijn; en met dezen is er geen vergemeenschapping, indien het Woord slechts volgens de letter wordt gevat, en niet tegelijk volgens enig leerstellige der Kerk, dat het inwendige des Woords is. Tot voorbeeld mogen dienen des Heren woorden tot Petrus: *“Gij zijt Petrus, en op deze rots zal Ik Mijn Kerk bouwen; en de poorten der hel zullen dezelve niet overmogen. En Ik zal u geven de sleutels van het Koninkrijk der Hemelen, en al wat zult hebben gebonden op de aarde, zal gebonden zijn in de Hemelen, en al wat gij zult hebben ontbonden op de aarde, zal ontbonden zijn in de Hemelen”*, Matth. xvi: 18, 19; desgelijks tot de discipelen: *“Voorwaar zeg Ik u: Alle dingen die gij zult hebben gebonden op de aarde, zullen gebonden zijn in den Hemel, en alle dingen die gij zult hebben ontbonden op de aarde, zullen ontbonden zijn in den Hemel”*, Matth. xviii: 18. Zij die zijn in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen, aldus zij die gescheiden zijn van de ware Leer der Kerk, overreden zich dat zulk een mogendheid door den Heer aan Petrus is gegeven, en eveneens aan de overige Discipelen des Heren; vandaar die helse ketterij, dat het in de menselijke mogendheid ligt om naar believe onverschillig wien ook in den Hemel binnen te laten en van den Hemel buiten te sluiten; terwijl toch volgens de ware Leer der Kerk, die ook het inwendige des Woords is, de Allene Heer die mogendheid heeft. Weswege zij die in den uitwendigen zin des Woords en tegelijk in den inwendigen zin zijn, vatten dat deze dingen zijn gezegd aangaande het geloof en de ware dingen ervan die uit den Heer zijn, en dat het geloof uit den Heer, aldus de Heer zelf, die mogendheid heeft, en zo geenszins enig mens. Dat het aldus is, kan vaststaan uit de uitbeelding van Petrus en van de twaalf Discipelen, voorts uit de betekenis van de rots, en eveneens uit de betekenis van de sleutels; dat Petrus het geloof heeft uitgebeeld, zie men in de Voorrede tot Hfdst. xviii en xxii van Genesis, voorts n. 3750, 4738, 6000, 6073 einde; en dat de twaalf Discipelen des Heren, zoals de twaalf Stammen Israëls, alle dingen des geloofs en der liefde hebben uitgebeeld, n. 3488, 3858, 6397; dat de rots den Heer betekent ten aanzien van het geloof, en zo het geloof dat uit den Heer is, n. 8581; en dat de sleutels de macht betekenen, staat vast uit de plaatsen in het Woord, waar de sleutels worden genoemd, zoals bij Johannes: *“Ik ben de Eerste en de Laatste, Die leeft, en Ik ben dood geweest; maar zie, Ik leef in de eeuwen der eeuwen, en Ik heb de sleutels der hel en des doods”*, Apoc. i: 18. Bij denzelfde: *“Deze dingen zegt de Heilige, de Ware, Die heeft den sleutel Davids, Die opent zodat niemand sluit, en sluit zodat niemand opent”*, Apoc. iii: 8; en bij Jesaja: *“Ik zal den sleutel*

van het huis van David op Zijn schouder geven, opdat Hij opent en niemand sluit, en sluit en ook niemand opent”, xxii: 22; dat in deze plaatsen de sleutel de macht is, is duidelijk; en dat de Allene Heer haar heeft. Uit deze dingen kan vaststaan, hoedanig degenen zijn die in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen zijn, namelijk dat zij geen verbinding met den Hemel hebben, aldus geen met den Heer; zoals zij die deze woorden des Heren tot Petrus en tot de discipelen ontvouwen volgens de letter, dat zij voor zich de macht opeisen van het menselijk geslacht te zaligen, en zich tot goden van hemel en aarde maken, en dit uit de waanzinnige liefde van zich en van de wereld. Een ieder, die uit de gezonde rede denkt, kan zien en vatten, dat de mens niet één zonde kan ontbinden, aangezien de zonde niet wordt ontbonden dan alleen door de formering van een nieuw leven, dat is, door de wederverwekking uit den Heer; dat de wederverwekking voortduurt tot aan het einde van des menschen leven in de wereld, en daarna tot in het eeuwige, zie men in n. 8548 tot 8553, 8635 tot 8640, 8742 tot 8747, 8853 tot 8858, 8958 tot 8968. Wat het Ware in zijn macht is, zal ook in het kort worden gezegd; dat de Engelen in het Woord Machten worden geheten, en eveneens dat zij Machten zijn, is in de Kerk bekend; doch zij zijn niet Machten uit zich, maar uit den Heer, aangezien zij de opnemenden zijn van *het Goddelijke Ware* dat uit den Heer is. Zij hebben zulk een macht uit den Heer, dat één van hen duizend van de duivelse bende kan weggagen, in de hellen opsluiten, en in bedwang houden. *Het Goddelijk Ware* immers dat uit den Heer is, vervult de Hemelen, en maakt de Hemelen; en, indien gij het geloven wilt, door hetzelfde zijn alle dingen gemaakt en geschapen; het Woord, dat in den beginne bij God was, en dat God was, door hetwelk alle dingen zijn geschapen, en door hetwelk de wereld is gemaakt, waarover bij Johannes Hfdst. I, Vers I tot 14, is het Goddelijk Ware; dat dit het enige substantiële is, waaruit alle dingen zijn, kunnen weinigen vatten, aangezien men heden ten dage geen andere idee aangaande het Goddelijke Ware heeft, dan een zodanige als aangaande de spraak van den mond uit een gebieder, volgens welke de bevelen worden uitgevoerd; maar hoedanige idee men dienaangaande moet hebben, zie men in n. 9407 tot het einde. De Almacht van het Goddelijke Ware dat uit den Heer is, wordt in vele plaatsen in het Woord beschreven, en eveneens bij Johannes in de Apocalypse: “Er werd krijg in den Hemel; Michaël en zijn Engelen stredden tegen den draak; de draak echter streed, en zijn engelen, maar zij hebben niet overmocht; en ook is hun plaats niet langer gevonden in den Hemel. *Zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams, en door het woord hunner getuigenis*”, xii: 7, 8, 11; dat het bloed des Lams is het Goddelijke

Ware voortgaande uit het Goddelijke Menselijke des Heren, zie men in n. 4735, 6978, 7317, 7326, 7850, 9127, 9393, 9395; en dat het woord hunner getuigenis is *het Goddelijk Ware* opgenomen, is duidelijk. Zij die zijn in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen, aldus zij die gescheiden zijn van de ware Leer der Kerk, vatten die profetische uitspraak niet anders dan volgens de letter, namelijk dat onder het bloed, bloed wordt verstaan, aldus het lijden des Heren, terwijl het toch is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer dat daar met het bloed wordt aangeduid. Zij die in de ware Leer der Kerk zijn, kunnen weten dat zij niet door het bloed worden gezaligd, maar door *het Goddelijk Ware* te horen, en dat te doen, aldus zij die zich door het Goddelijk Ware laten wederverwekken uit den Heer. Dit weten, vatten, zien en doorvatten kunnen allen die in de verlichting zijn uit den Heer, aldus allen die in het goede der naastenliefde en des geloofs zijn, want dezen zijn het die worden verlicht. Dit kan ik belijden, dat wanneer ik lees *het bloed des Lams*, en denk over *het bloed des Heren*, de Engelen bij mij niet anders weten dan dat ik lees *het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer*, en dat *ik denk daarover*. Doch laten de eenvoudigen in hun leer blijven, dat zij door het bloed des Heren worden gezaligd, als zij slechts leven volgens Zijn Goddelijk Ware; want zij die volgens dat leven, worden verlicht in het andere leven.

94II. En zij zagen God; dat dit het geloof betekent, staat vast uit de betekenis van God zien, zijnde begiftigd worden met inzicht en geloof; zien immers is in den inwendigen zin geestelijk zien, en geestelijk zien is uit het geloof zien; vandaar is het dat zien in het Woord betekent geloof hebben, n. 2325, 3863, 3869, 4403 tot 4421, 5400, 6805, 9128. Dat zij den God Israëls zagen, dat is, den Heer, is omdat de Wetten afgekondigd vanaf den berg Sinai in den brede zin het Woord betekenen in de ganse samenvatting, en het Woord is het Goddelijk Ware uit den Heer, dat in den hoogsten zin handelt over den Allenen Heer; weswege zij die in de verlichting zijn, wanneer zij het Woord lezen, den Heer zien, hetgeen geschiedt uit het geloof en uit de liefde; dit geschiedt in het allene Woord, en niet in welk ander geschrift dan ook. Daaruit blijkt waarom Moscheh, Aharon, Nadab en Abihu, en de zeventig ouderen Hem zagen; dat dezen Hem zagen, en niet de afgezonderde zonen Israëls, blijkt uit het voorafgaande Vers 9 en 10. Want daar wordt gezegd, dat “op klom Moscheh, en Aharon, Nadab en Abihu, en zeventig uit de ouderen Israëls, en zij zagen den God Israëls”, en in dit Vers: “En tot de afgezonderde zonen Israëls zond Hij niet de hand”. Dat genen God zagen, en niet dezen, was ter oorzaak hiervan, dat Moscheh en Aharon het Woord uitbeeldden ten

aanzien van den inwendigen en den uitwendigen zin, n. 9374; en Nadab en Abihu de leer uit den enen en den anderen, n. 9375; en de zeventig ouderen allen die in het goede uit de ware dingen daaruit zijn, n. 9376, 9404; de afgezonderde zonen Israëls echter hen die zijn in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen.

9412. En zij aten en dronken; dat dit betekent de inlichting aangaande het goede en het ware van den eredienst, staat vast uit de betekenis van eten, zijnde de verbinding en de toeëigening van het goede, waarover n. 2187, 2343, 3168, 3513 einde, 3596, 3832, 4745, 5643; en uit de betekenis van drinken, zijnde de verbinding en de toe-eigening van het ware, waarover n. 3089, 3168, 4017, 4018, 5709, 8562; dat het ook de inlichting is, namelijk eten de inlichting aangaande het goede, en drinken de inlichting aangaande het ware, is omdat de geestelijke spijs al het goede des geloofs is van waaruit de wijsheid is, en de geestelijke drank al het ware des geloofs is van waaruit alle inzicht is, n. 56 tot 58, 681, 1480, 3069, 3114, 3168, 3772, 4792, 5147, 5293, 5340, 5342, 5576, 5579, 5410, 5426, 5487, 5582, 5588, 5655, 5915, 8562, 9003; vandaar werden bij de Ouden samenetingen, gastmalen, middagen avondmalen ingesteld, opdat zij zouden worden vergezelschaft door zulke dingen die van de wijsheid en van het inzicht zijn, n. 3596, 3832, 5161, 7836, 7996, 7997. Vandaar betekenen ook de gastmalen, de middag- en avondmalen in het Woord de vergezelschappingen ten aanzien van het geloof en van de liefde; zoals bij Mattheus: “Velen zullen komen van het oosten tot aan het westen, *en zullen aanzitten met Abraham, Irak, en Jakob, in het Koninkrijk der Hemelen*”, VIII: II. Bij Lukas: “Jezus zeide tot de discipelen: *Gij zult eten en drinken aan Mijn tafel in Mijn Koninkrijk*”, XXII: 30. Bij denzelfde: “Gezegend zijn de dienstknechten die komende de Heer wakende zal hebben gevonden; voorwaar, Ik zeg u, dat Hij Zichzelf zal omgorden, en *hen zal doen aanzitten*, en Hij bijkomende zal hen dienen”, XII: 37. Bij Johannes: “De discipelen baden Jezus, *zeggende: Meester, eet*. Hij echter zeide tot hen: *Ik heb een spijs die Ik eet, welke gij niet weet*”, IV: 31, 32. Bij denzelfde: “Jezus zeide: Ik ben het levende brood, dat uit den Hemel is nedergedaald; indien iemand *van dit brood zal hebben gegeten*, die zal leven tot in het eeuwige”, VI: 51; dat hier het hemelse brood wordt verstaan, is duidelijk; het hemelse brood is al het goede der liefde en des geloofs uit den Heer, n. 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735, 4976, 5915, 6118, 9323. Dat eten en drinken betekent ingelicht worden aangaande het goede en het ware des geloofs, staat vast uit deze volgende plaatsen; bij Lukas: “Alsdan zult gij beginnen te zeggen: *Gegeten hebben wij vóór U, en gedronken*, en Gij hebt in onze straten geleerd; maar Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik ken u

niet van waar gij zijt; wijkt van Mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid”, XIII: 26, 27; eten en drinken vóór den Heer voor: onderrichten uit het Woord aangaande de goede en de ware dingen des geloofs; in de straten leren voor uit het Woord des Heren prediken de ware dingen; oudtijds immers werd in de straten gepredikt, aangezien de straten de ware dingen van de Leer der Kerk betekenen, n. 2336. Bij Jesaja: “*Alle gij dorstigen gaat tot de wateren*, en die geen zilver heeft, gaat, koopt, en *eet*; gaat, koopt zonder zilver, en zonder prijs *wijn en melk*. Waarom weegt gijlieden zilver uit *voor hetgeen niet brood is*, en uw arbeid voor *hetgeen niet tot verzadiging is*. Let al lettende op Mij, en *eet het goede*, opdat verlustigd worde *in veiligheid* uw ziel. Neigt uw oor, en gaat tot Mij, hoort, opdat uw ziel leve; zie, tot een getuige aan de volken heb Ik gegeven Hem, tot een Vorst en Wetgever aan de natiën”, LV: 1, 2, 3, 4, 5. Het is duidelijk, dat daar drinken en eten is ingelicht worden door den Heer, en dat de wateren, de wijn, de melk, het brood en de vetzigheid, de dingen zijn die van het ware en het goede des geloofs uit Hem zijn, want er wordt gezegd: “Neigt uw oor, gaat tot Mij, hoort, opdat uw ziel leve; zie, tot een getuige aan de volken heb Ik gegeven Hem, tot een Vorst en Wetgever aan de natiën”. Bij Ezechiël: “Zie, Ik brekende den stok des broods in Jeruzalem, opdat zij *het brood eten* bij gewicht en met kommer; en *de wateren* bij de maat en met verbijstering *drinken*, en *des broods en des waters* gebrek hebben, en uitteren vanwege hun ongerechtigheid”, IV: 16, 17; brood eten en wateren drinken staat voor onderricht worden in de goede en de ware dingen des geloofs, n. 9323; eender bij Amos: “Zie, de dagen zullen komen, waarin Ik *een honger* in het land zal zenden, *niet een honger naar brood, noch een dorst naar wateren, maar om te horen de woorden van Jehovah*”, VIII: 11; dat de honger naar brood en de dorst naar wateren, de schaarste en het gebrek aan erkentissen van het goede en het ware zijn, zie men in n. 3364, 4958, 5277, 5279, 5281, 5300, 5360, 5376, 5415, 5568, 8576, 5579, 5893, 6110. Uit deze dingen kan vaststaan, wat daarmede wordt aangeduid “dat de ogen der discipelen werden geopend, en zij den Heer erkenden, *toen de Heer het brood brak, en het aan hen gaf*”, Lukas XXIV: 29, 30, 31, aangezien het brood breken en aan hen geven in de geestelijke wereld betekent onderrichten in het goede en het ware des geloofs, waardoor de Heer verschijnt. Voorts wat het brood en de wijn betekent, en wat eten en drinken in het Heilig Avondmaal; en wat het betekent dat de Heer na dit ingesteld te hebben, tot de discipelen zeide “*dat Hij niet zou drinken van dat gewas des wijnstoks, tot op dien dag wanneer Hij het zou drinken met hen nieuw in het Koninkrijk des Vaders*”, Matth. XXVI: 26, 27, 28, 29. Dat eten en drinken de inlichting is aangaande het goede en het ware van den *eredienst*, kwam

omdat na de slachtoffers en eveneens uit de slachtoffers dat geschiedde, en de slachtoffers beeldden in het algemeen den gehelen erediens uit, n. 9391.

9413. Vers 12, 13, 14, 15. *En Jehovah zeide tot Moscheh: Klim tot Mij op den berg, en wees daar; en Ik zal u de tafelen van steen geven, en de wet, en het gebod, welke Ik zal schrijven om hen te leren. En op stond Moscheh en Jehoschua zijn dienaar, en op klom Moscheh tot den berg Gods. En tot de ouderen zeide hij: Zit gij voor ons in dit, totdat wij wederkeren tot u; en zie, Aharon en Chur met u; al wie woorden heeft, trede toe tot hen. En op klom Moscheh tot den berg, en de wolk bedekte den berg.* En Jehovah zeide tot Moscheh, betekent het onderricht door den Heer voor hen die in den uitwendigen zin zijn; klim tot Mij op den berg, en wees daar, betekent de tegenwoordigheid des Heren bij hen door een bemiddelende; en Ik zal u de tafelen van steen geven, betekent het boek der wet, of het Woord in de gehele samenvatting; en de wet en het gebod, betekent het ware in het gemeen, en in het bijzonder; welke Ik zal schrijven om hen te leren, betekent ter herinnering en ter inlichting; en op stond Moscheh en Jehoschua zijn dienaar, betekent het Woord, en het uitbeeldende; en op klom Moscheh tot den berg Gods, betekent naar den Hemel; en tot de ouderen zeide hij, betekent hen die in den allenen uitwendigen zin zijn; zit gij voor ons in dit, betekent dat zij daarin zouden blijven; totdat wij wederkeren tot u, betekent tot aan het antwoord; en zie, Aharon en Chur met u, betekent de leer van het ware uit een zodanig Woord; wie woorden heeft trede toe tot hen, betekent dat daaruit de valse dingen moeten worden verwijderd; en op klom Moscheh tot den berg, betekent tot den Hemel; en de wolk bedekte den berg, betekent de uitwendige dingen des Woords.

9414. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit betekent het onderricht door den Heer voor hen die in den uitwendigen zin zijn, staat vast uit de betekenis van zeggen, zijnde het onderricht, wanneer het de volgende dingen behelst die van het onderricht zijn, zoals eveneens n. 7186, 7241, 7267, 7304, 7380, 7517, 7769, 7793, 7825, 8041; dat het is door den Heer, is omdat onder Jehovah in het Woord de Heer wordt verstaan, n. 1343, 1736, 1793, 2004, 2005, 2018, 2025, 2921, 3023, 3035, 5663, 6280, 6281, 6303, 6905, 8274, 8864, 9315; en uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde bemiddelend tussen den Heer en het volk, aldus het Woord ten aanzien van het heilige uitwendige ervan, want dit is bemiddelend. Dat Moscheh dit nu begint uit te beelden, staat vast uit de reeks der volgende dingen; dat volk immers was in het uitwendige des Woords, en vandaar in den uitwendigen erediens gescheiden van den inwendigen; men zie n. 9380. Zij die zodanig zijn, kunnen geenszins een heilige vergemeenschatting hebben met den Heer, te minder verbinding, tenzij door

een bemiddelende. Hoe het met deze zaak is gesteld, zal beneden in n. 9419 vollediger worden ontvouwd. Dat dat volk in den uitwendigen zin gescheiden van den inwendigen was, bijgevolg in een eenderen eredienst, blijkt duidelijk uit hetgeen volgt; na veertig dagen immers traden zij geheel en al terug, en vereerden het gouden kalf voor Jehovah; weswege ook Moscheh toen uit de hand de tafelen wegwierp, en ze brak; en daarna werd bevolen andere tafelen te houwen, waarop dezelfde woorden zouden worden geschreven; waarmede werd aangeduid, dat dat volk geenszins wilde erkennen enig leerstellige uit den inwendigen zin des Woords, zodanig als het in den Hemel is, maar slechts uit den uitwendigen zin ervan gescheiden van den inwendigen, zodanig als het ook heden ten dage bij hen is. Weswege dat volk ook niet langer het volk van Jehovah werd genoemd, maar het volk van Moscheh, zoals in het volgende Hoofdstuk xxxii: “Jehovah sprak tot Moscheh: Ga, klim af, *omdat uw volk zich heeft verdorven, dat gij hebt doen opklimmen* uit het land van Egypte”, Vers 7; voorts in Hoofdstuk xxxiii: “Jehovah sprak tot Moscheh: Ga, klim af van hier, *gij en het volk dat gij hebt doen opklimmen* uit het land van Egypte”, Vers 1. Deswege werden zij ook daarna verwijderd van den berg, Hfdst. xxxiv: “*Een man zal niet opklimmen met u, en ook zal een man niet worden gezien op den gansen berg; ook het kleinvee en het grootvee zullen niet weiden tegenover dezen berg*”, Vers 3; met den berg Sinai immers wordt aangeduid de Wet of het Goddelijk Ware en het Woord zodanig als het is in den Hemel, aldus eveneens de Hemel, n. 8399, 8753, 8793, 8805. Dat Moscheh eerst heeft uitgebeeld het Woord in het gemeen, dat is, zowel ten aanzien van zijn inwendigen zin als ten aanzien van den uitwendigen zin, was ter oorzaak hiervan, dat daar gehandeld werd over de afkondiging van de Wet, die betekende de onthulling van het Goddelijk Ware in het gemeen. Dat was immers de aanvang van de onthulling, want de overige dingen, die in het Woord zijn, werden daarna geschreven.

9415. Klim tot Mij op den berg, en wees daar; dat dit betekent de tegenwoordigheid des Heren bij hen door een bemiddelende, staat vast uit de betekenis van opklimmen, zijnde de verheffing naar hogere dingen, dat is, naar de innerlijke dingen, waarover n. 3084, 4539, 4969, 5406, 5817, 6007; en vandaar de verbinding ermee, n. 8760, 9373; dat het de tegenwoordigheid des Heren is, is omdat wordt gezegd: Klim tot Mij op den berg en wees daar; onder Jehovah immers, tot Wien hij zou opklimmen, wordt de Heer verstaan, men zie boven n. 9414, en met den berg Sinai wordt aangeduid het Woord dat uit den Heer is, aldus waarin de Heer is, n. 8399, 8753, 8793, 8805, bijgevolg ook de Hemel, want het Woord is het Goddelijk Ware voortgaande

uit den Heer, en de Hemel is het receptakel van *het Goddelijk Ware*, aldus van den Heer Zelf, zoals eerder vaak is getoond; daaruit blijkt, dat met klimmen tot Jehovah op den berg, de tegenwoordigheid des Heren wordt aangeduid. Dat het is bij het volk door een bemiddelende, komt omdat Moscheh nu het volk als hoofd uitbeeldt, en zo als bemiddelend, zoals vlak boven in n. 9414 is gezegd. Gezegd wordt de tegenwoordigheid des Heren bij hen door een bemiddelende, omdat de Heer Zich tegenwoordig vertoont bij den mens, niet echter de mens bij den Heer; al het goede immers dat der liefde is en al het ware dat des geloofs is, komt uit den Heer, en in het geheel niets van het goede en van het ware uit den mens; weswege het de tegenwoordigheid des Heren is bij hen die Hem toelaten, dat is, bij hen die met het geloof en de liefde opnemen *het Goddelijk Ware* dat uit Hem is. Dat de Heer komt tot hen, en niet omgekeerd, leert de Heer Zelf bij Johannes: “*Zo iemand Mij bemint, die zal Mijn Woord bewaren, en tot hem zullen Wij komen, en Wij zullen verblijf bij hem maken*”, xiv: 23; bij denzelfde: “*Die in Mij blijft en Ik in hem, deze draagt veel vrucht, omdat gij zonder Mij niet wat ook kunt doen*”, xv: 5. En bij denzelfde: “*Een mens kan niet wat ook doen, indien het hem niet is gegeven uit den Hemel*”, iii: 27.

9416. En Ik zal u de tafelen van steen geven; dat dit betekent het boek der wet of het Woord in de gehele samenvatting, staat vast uit de betekenis van de tafelen, zijnde die waaraan waren ingeschreven de dingen die der leer en des levens zijn, hier die welke van de hemelse leer en van het leven volgens haar zijn. Dat die tafelen het boek der wet of het Woord in de gehele samenvatting betekenen, is omdat de dingen die daaraan waren ingeschreven, in het algemeen bevatten alle dingen die van het hemelse leven en van de hemelse leer zijn, weswege ook de dingen die daaraan waren ingeschreven, *de tien woorden* werden geheten, Exod. xxxiv: 28; Deut. x: 4. Met tien immers worden in den inwendigen zin alle dingen aangeduid, en met de woorden worden aangeduid de ware dingen die der leer, en de goede dingen die des levens zijn; dat tien alle dingen is, zie men in n. 3107, 4638, 8468, 8540, en dat de woorden de ware en de goede dingen zijn die des levens en der leer zijn, n. 1288, 4692, 5272; vandaar komt het, dat die tafelen betekenen het Woord in de gehele samenvatting; evenzo als de Wet, die in den strikten zin betekent de dingen die aan die tafelen waren ingeschreven; in minder strikten zin het door Moscheh geschreven Woord, in den brenden zin het historische Woord, en in den breedsten zin het Woord in de ganse samenvatting, zoals men getoond zie in n. 6752. Bovendien zijn de dingen die aan die tafelen waren ingeschreven, het eerste van de onthulling van het Goddelijk Ware

geweest, en vóór het gehele Israëlietische volk met levende stem door den Heer verkondigd; de dingen die het eerste zijn, betekenen de overige dingen in de orde, en dat die met levende stem door den Heer waren verkondigd, betekent de onmiddellijke Goddelijke inspiratie ook in de overige dingen. Dat die tafelen uit steen zijn geweest, was ter oorzaak hiervan, dat de steen het ware betekent, n. 643, 1298, 3720, 6426, eigenlijk het ware in laatsten, n. 8609. *Het Goddelijk Ware* in laatsten is het Woord in de letter, zodanig als het op dezen aardbol is, n. 9360. Dat het niet één tafel is geweest, maar dat het er twee waren, was opdat zou worden uitgebeeld het huwelijk van den Heer door het Woord met de Kerk, en door de Kerk met het Menselijk Geslacht; vandaar eveneens worden zij *de Tafelen des verbonds* genoemd, Deut. ix: 9, 11, 15; en de ingeschreven woorden *de woorden des verbonds*, Exod. xxxiv: 27, 28; en eveneens *het verbond*, Deut. iv: 13, 23; en de Ark zelf waarin de Tafelen waren nedergelegd, *de Ark des verbonds*, Num. x: 33; Hfdst. xiv: 44; Deut. x: 8; Hfdst. xxxi: 9, 25, 26; Josua iii: 3, 6, 8, 11, 14, 17; Hfdst. iv: 7, 9, 18; Hfdst. vi: 6, 8; Hfdst. viii: 33; Richt. xx: 27; I Sam. iv: 3, 4, 5; II Sam. xv: 24; I Kon. iii: 15; Hfdst. vi: 19; Hfdst. viii: 1, 6; Jerem. iii: 16. *Het verbond is immers de verbinding*, n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 6804, 8767, 8778, 9396; weswege die Tafelen van elkander verdeeld waren, maar door de aanplooiing verbonden, en het schrift van de ene Tafel op de andere, alsof het op één was, werd voortgezet; niet echter, naar men gemeenlijk meent, een zeker gebod op de ene Tafel, en een zeker op de andere; met het ene immers verdeeld in tweeën, en met deze twee aldus verbonden, of gegeven aan het ene en het andere, wordt de verbinding van den Heer met den mens aangeduid; de verbonden werden derhalve op eendere wijze ingegaan, zoals met Abraham door de vaars, de geit, en den ram, middendoor gedeeld, en door het ene deel tegenover het andere gelegd, Gen. xv: 9, 10, 11, 12. Ook in dit Hoofdstuk door het bloed gedaan in de bekkens, en de helft ervan gesprengd op het altaar, en de helft op het volk, Vers 6 en 8; en in het algemeen door alle slachtoffers, waarvan een deel werd verbrand op het altaar, en een deel werd gegeven aan het volk om te eten. Iets eenders werd ook uitgebeeld door de broodbreking door den Heer, Matth. xiv: 19; Hfdst. xv: 36; Hfdst. xxvi: 26; Markus vi: 41; Hfdst. viii: 6; Hfdst. xiv: 22; Lukas ix: 16; Hfdst. xxii: 19; Hfdst. xxiv: 30, 31, 35. Vandaar eveneens is het dat twee in het Woord de verbinding betekent, n. 5194; 8423, hier die welke is van den Heer en den Hemel, of van den Heer en de Kerk, aldus eveneens van het goede en het ware, welke verbinding het hemels huwelijk wordt genoemd. Uit deze dingen kan vaststaan, vanwaar het is, dat de Tafelen er twee zijn geweest, en dat zij aan de twee zijden “van hier

en van daar waren beschreven”, Exodus xxxii: 15, 16. Bovendien betekenen het schrift en de graving op de tafelen in het Woord de dingen die aan het geheugen en het leven ingeprent zullen zijn, en zo zullen blijven voortduren; zoals bij Jesaja: “Schrijf dat op een tafel bij hen, en druk het uit op een boek, opdat het zij tot den lateren dag voor altoos, tot in het eeuwige”, xxx: 8; bij Jeremia: “De zonde van Jehudah is geschreven met een ijzeren griffie, met de punt eens diamants, *het is gegraveerd op de tafel van hunlieder hart*, en aan de hoornen uwer altaren”, xvii: 1. Bij Habakuk: “Jehovah zeide: Schrijf het gezicht, en *ontvouw het op tafelen*, opdat hij die het leest, het doorlope; omdat het gezicht nog is tot een bestemden tijd; indien het vertoeft, verbeid het, omdat het al komende zal komen”, ii: 2, 3.

9417. En de wet en het gebod; dat dit het ware in het gemeen en in het bijzonder betekent, staat vast uit de betekenis van de Wet, zijnde het ware in het gemeen; en uit de betekenis van het gebod, zijnde het ware in het bijzonder. In het Woord wordt onderscheid gemaakt tussen de geboden, de gerichten en de inzettingen, en onder de geboden worden verstaan de dingen die des levens zijn, onder de gerichten de dingen die van het burgerlijk leven zijn, en onder de inzettingen de dingen die van den eredienst zijn, n. 8972; maar al die dingen worden met een gemeen woord de Wet genoemd, en de afzonderlijke dingen die van de Wet zijn, worden de geboden genoemd, zoals uit verscheidene plaatsen in het Woord vaststaat; vandaar is het, dat wanneer wordt gezegd de wet en het gebod, verstaan wordt het ware in het gemeen en in het bijzonder.

9418. Welke Ik zal schrijven om hen te leren; dat dit betekent ter herinnering en ter inlichting, staat vast uit de betekenis van schrijven, zijnde ter herinnering, waarover n. 8620; en dat schrijven om te leren, is ter inlichting, is duidelijk.

9419. En op stond Moscheh en Jehoschua zijn dienaar; dat dit betekent het Woord en het uitbeeldende, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde bemiddelend tussen den Heer en het volk dat in den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen zin is, aldus eveneens het Woord, volgens de dingen die vlak te voren in n. 9414 zijn getoond; en uit de uitbeelding van Jehoschua zijn dienaar, zijnde het uitbeeldende. Dat Jehoschua hier het uitbeeldende is, is omdat het uitbeeldende van dienst is en bedient, opdat de uitwendige dingen van het Woord en van den eredienst zich aan den Heer vertonen door het bemiddelende, dat Moscheh was; maar deze dingen zijn zodanig, dat zij bezwaarlijk in de ideeën kunnen vallen, dan alleen bij hen die weten hoe de uitwendige of de letterlijke zin des Woords zich uitbeeldend in den Hemel vertoont, namelijk anders bij hen die in den uitwendigen zin

en tegelijk in den inwendigen zijn, zijnde degenen die in den uitwendigen zin des Woords en tegelijk in de ware leer der Kerk zijn, en anders bij hen die in den uitwendigen zin gescheiden van den inwendigen zin zijn, zoals bij dit volk; hoe het bij dit volk is geschied, zie men in n. 4311; daaruit kan men enige idee vormen aangaande het Bemiddelende dat Moscheh uitbeeldt, en aangaande het bedienend Uitbeeldende dat Jehoschua uitbeeldt; namelijk dat *het inwendig heilige*, dat is van het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, aldus van het Woord en van den eredienst daaruit, invloeit in den Hemel, en daar door de Engelen wordt opgenomen; voorts dat middellijk door dat heilige, alsmede onmiddellijk, invloeit uit den Heer het heilige tot de goede geesten die bij den mens zijn, die in het lezen van het Woord of in den eredienst daaruit is; dit heilige wordt *het uitwendig heilige* genoemd, en wanneer het invloeit bij den mens, vertoont het uitbeeldende dingen volgens de overeenstemmingen bij dien mens. Uit deze dingen kan men zien, hoe het is gesteld met *de Bemiddeling* die Moscheh nu uitbeeldt, en met *de Bediening* die Jehoschua uitbeeldt, namelijk dat het uitwendig heilige het bemiddelende is, en dat het uitbeeldende, hetwelk het laatste van de orde is, de bediening is. Doch men moet weten, dat de invloed van het Goddelijke Ware zodanig is, dat hij niet valt in de menselijke idee, tenzij verlicht door den Heer; de mens immers wordt niet anders gewaar dan dat het heilige van het Woord en het heilige van den eredienst, invloeit uit den mens tot den Heer; maar deze orde is omgekeerde orde, en wordt physische invloed genoemd, en dat deze schijnbaar is, en geenszins werkelijk, daarover zie men de dingen die in de aangehaalde plaatsen in n. 9223, 9227 einde, zijn getoond.

9420. En op klom Moscheh tot den berg Gods; dat dit betekent naar den Hemel, staat vast uit de betekenis van den berg Sinai, die hier de berg Gods is, zijnde de Wet of het Goddelijk Ware dat uit den Heer is, aldus het Woord zodanig als het in den Hemel is, bijgevolg ook de Hemel, waarover n. 8399, 8753, 8793, 8805. Dat de onthulling is geschied op den berg, en dat die berg de berg Gods wordt geheten, is omdat de berg het hemelse der liefde betekent, zijnde het goede, en vandaar den Hemel, en in den hoogsten zin den Heer, n. 795, 796, 2722, 4210, 6435, 8327, en de berg Gods het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede van des Heren Goddelijke Liefde, n. 8758; de Heer wordt immers in het Woord God geheten naar het Goddelijk Ware, en Jehovah naar het Goddelijk Goede, n. 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4295, 4402, 7010, 7268, 8192, 8301, 8988, 9167; vandaar komt het dat er wordt gezegd *de berg Gods*. Dat de berg Sinai is de Wet of het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren, aldus het Woord, en in den hoogsten zin de Heer, staat vast

bij David: “De aarde beefde, ook dropen de Hemelen vóór God, *deze Sinai vóór God, den God Israëls*. Gods wagenen zijn twee myriaden, duizenden der vreedzamen; de Heer is in hen, *Sinai in het heiligdom*, Psalm LXVIII: 9, 18; dat de aarde en de Hemelen het uitwendige en het inwendige der Kerk zijn, zie men in n. 1733, 2117, 2118 einde, 3355, 4535; en dat de wagen de leer is, n. 2760, 5321, 8146, 8148, 8215; vandaar zijn de wagenen Gods de leerstellige dingen of de *Goddelijk ware* dingen zodanig als zij in de Hemelen zijn; daaruit blijkt dat met: *deze Sinai vóór God, den God Israëls, en met Sinai in het heiligdom*, wordt aangeduid de Wet of het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren, en in den hoogsten zin de Heer in den Hemel. In het Boek der Richteren: “Jehovah toen Gij uitgingt van Seir, toen Gij uitschreedt van het veld van Edom, beefde de aarde, ook dropen de hemelen, ook dropen de wolken van wateren; de bergen vervloten vóór Jehovah, *deze Sinai vóór Jehovah*”, v: 4, 5; ook hier Sinai voor het Goddelijk Ware voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren. Desgelijks bij Moscheh: “*Jehovah is van Sinai gekomen*, en hunlieden opgegaan van Seir; Hij blonk op van den berg Paran, en Hij is gekomen uit de myriaden der heiligheid; uit Zijn rechterhand *het vuur der Wet voor hen*”, Deut. xxxiii: 2.

9421. En tot de ouderen zeide hij; dat dit betekent hen die in den allenen uitwendigen zin zijn, staat vast uit de betekenis van de ouderen, zijnde zij die in den allenen uitwendigen zin zijn; dat de ouderen van het Israëlietische volk hier dezen uitbeelden, is omdat zij de hoofden van het volk waren, en zo het gehele volk uitbeeldden, en dat dit in den uitwendigen zin des Woords zonder den inwendigen was, is meermalen eerder getoond. Toen Moscheh immers tot den berg opklom, beeldde hij het uitwendig Heilige des Woords uit, dat het bemiddelende of het midden is tussen het inwendig heilige ervan en tussen het uitbeeldende dat van den uitwendigen zin is, n. 9414, 9419; daaruit volgt, dat de ouderen die beneden den berg zouden zitten, aldus gescheiden van Moscheh, den allenen uitwendigen zin uitbeeldden; Moscheh zeide immers tot hen: Zit gij voor ons in dit, totdat wij wederkeren tot u.

9422. Zit gij voor ons in dit; dat dit betekent dat zij daarin zouden blijven, staat vast uit de betekenis van zitten in dit, namelijk in deze plaats, of onder den berg, zijnde blijven in den uitwendigen zin; zitten in de plaats, is blijven in hun staat, en onder den berg is in den uitwendigen zin des Woords; met zitten immers wordt blijven aangeduid, zoals zal vaststaan uit hetgeen volgt; met de plaats wordt de staat aangeduid, en met den berg Sinai wordt aangeduid de Wet of het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, aldus het Woord, n. 9420; met den top ervan, waar Jehovah of de Heer was, Exod.

XIX: 20, wordt het hoogste of het binnenste der Wet of des Woords aangeduid, n. 8827; met de overige dingen van den berg die beneden den top zijn, wordt aangeduid het inwendige der Wet of des Woords, zodanig als het in den Hemel is; en met de dingen die beneden den berg zijn, waar de ouderen en het volk waren, wordt aangeduid het uitwendige der Wet of des Woords, zijnde de uitwendige zin ervan. Aldus worden in het Woord uitgebeeld de binnenste, de innerlijke, en de uiterlijke dingen van de zaken die met den berg worden aangeduid, hier de binnenste, de innerlijke, en de uiterlijke dingen der Wet of des Woords, aangezien de berg Sinai de Wet of het Woord betekent, n. 9420. Daaruit blijkt, dat met: zit gij voor ons in dit, wordt aangeduid dat zij in den uitwendigen zin zouden blijven. Dat er wordt gezegd zitten, komt omdat zitten betekent in den staat blijven; de voortschrijdingen immers van plaats tot plaats betekenen de veranderingen van den staat der innerlijke dingen, zoals kan vaststaan uit de dingen die zijn getoond in n. 2837, 3356, 3387, 4321, 4882, 5605, 7381; vandaar betekenen de nederzittingen de verblijvingen in den staat der innerlijke dingen. Omdat de nederzittingen zulke dingen betekenen, was het derhalve onder de rituele dingen bij de zonen Israëls aangenomen om te zitten, wanneer zij den blijvenden staat der innerlijke dingen zouden uitbeelden; zoals in het Boek der Richteren: “De zonen Israëls kwamen tot Bethel, en weenden, en *zij zaten daar vóór Jehovah*, en vastten op dien dag tot aan den avond”, xx: 26; en elders: “Het volk kwam tot Bethel, en *zij zaten daar tot aan den avond vóór God*, en zij hieven hun stem op, en weenden met groot geweën”, xxi: 2; met zitten wordt daar het blijven in den staat der smart aangeduid. Daaruit kan vaststaan, waarom er zitten wordt gezegd, en wat het insluit in de volgende plaatsen; zoals bij David: “*Jehovah, Gij hebt gekend mijn zitten*, en mijn opstaan; Gij hebt mijn denking van verre verstaan”, Psalm CXXXIX: 2. Bij Jeremia: “Gij zult niet binnentreden in het huis des gastmaals, *om met hen te zitten*”, xvi: 8. Bij Micha: “Dan zal Hij staan en weiden in de sterkte van Jehovah Zijn God; en *zij zullen zitten*”, v: 3. Bij Jesaja: “Daal af en *zit op het stof*, gij maagd dochter van Babel, *zit op de aarde, zit in stilte*, en treed in de duisternis binnen, o dochter der Chaldeën; zij zegt in haar hart: *niet zal ik weduwe zitten*”, xlvii: 1, 5, 8. Evenzo elders, zoals *zitten in de duisternis*, Jes. xlii: 7, “*zitten in den raad; en eenzaam zitten*”, Jer. xv: 17; “*zitten aan de rechter en aan de linker*”, Matth. xx: 21, voor blijven in den staat der macht over de anderen; “*Zitten aan de rechterzijden der macht Gods*, Matth. xxvi: 63, 64; Markus xvi: 19, alwaar over den Heer; voor de Goddelijke Almacht die zal blijven tot in het eeuwige.

9423. Totdat wij wederkeren; dat dit betekent tot aan het antwoord, staat vast uit de betekenis van wederkeren, zijnde het antwoord, want wanneer met zitten in dit wordt aangeduid in dien staat blijven, n. 9422, zo wordt met wederkeren aangeduid dat zij moeten worden onderricht wat dan moet worden gedaan, aldus het antwoord.

9424. En zie, Aharon en Chur met u; dat dit betekent de leer van het ware uit een zodanig Woord, staat vast uit de uitbeelding van Aharon, zijnde het Woord in den uitwendigen zin, en eveneens de leer van het goede en het ware, waarover n. 6998, 7009, 7089, hier de leer van het ware uit dien allenen zin, omdat met de ouderen, over wie Aharon onder aan den berg als hoofd stond, degenen worden aangeduid die in den uitwendigen zin des Woords zijn, n. 9421; en uit de betekenis van Chur, wanneer hij aan Aharon wordt toegevoegd, zijnde het ware dier leer, zoals eveneens Chur, toen hij tezamen met Aharon de handen van Moscheh ondersteunde, Exod. xvii: 10, 12, n. 8603, 8611; de ware dingen immers uit het Woord, waaruit de leer is, ondersteunen het Woord, dat door Moscheh toen werd uitgebeeld. Omdat er hier wederom gelegenheid toe wordt gegeven, zal het in het kort worden gezegd, hoe het is gesteld met de ondersteuning van het Woord uit de Leer die uit het Woord is; wie niet de verborgenheden des Hemels weet, kan niet anders geloven, dan dat het Woord zonder de Leer daaruit wordt ondersteund; hij meent immers dat het Woord in de letter of de letterlijke zin des Woords de leer zelf is; maar men moet weten, dat alle Leer der Kerk zal zijn uit het Woord, en dat een leer ergens anders vandaan dan uit het Woord, niet de Leer is waarin iets van de Kerk is, te minder iets van den Hemel is gelegen; maar de Leer moet worden verzameld uit het Woord, en wanneer zij wordt verzameld zal de mens in verlichting zijn uit den Heer, en hij is in de verlichting wanneer hij in de liefde van het ware terwille van het ware is, en niet terwille van zich en van de wereld. Die zijn het, die worden verlicht in het Woord wanneer zij dat lezen, en het ware zien, en leer daaruit voor zich maken. De oorzaak dat het aldus is, is deze, dat dezulken gemeenschap hebben met den Hemel, aldus met den Heer, en zo door den Heer verlicht ertoe worden geleid om de ware dingen des Woords te zien zodanig als zij in den Hemel zijn; de Heer vloeit immers door den Hemel in hun verstand in; het is immers het innerlijk verstand van den mens dat wordt verlicht; en de Heer vloeit dan tegelijk in met het geloof, door middel van de medewerking van den nieuwen wil, en het behoort tot dezen wil aangedaan te worden door het ware terwille van het ware. Uit deze dingen nu kan vaststaan, hoe de Leer van het ware en het goede wordt gegeven aan den mens door den Heer. Dat

deze Leer het Woord ondersteunt ten aanzien van den letterlijken of uitwendigen zin ervan, is voor een ieder duidelijk die erover nadenkt; een ieder immers in de Kerk, die uit de Leer denkt, ziet de ware dingen in het Woord uit zijn leer en volgens haar, en de dingen die met haar niet samenvallen, ontvouwt hij, en de dingen die daaraan tegengesteld schijnen, gaat hij voorbij als het ware niet ziende of niet verstaande; dat eender allen doen, ook de ketters, is bekend. Doch zij die in de echte Leer van het ware uit het Woord zijn, en in de verlichting wanneer zij het Woord lezen, zien de samenstemmende ware dingen overal, en in het geheel niets tegenstrijdigs; zij blijven immers niet hangen aan zulke dingen daar die volgens de schijnbaarheden, en volgens het gewone bevattingvermogen van den mens, gezegd zijn, omdat zij weten dat indien de schijnbaarheden worden losgewikkeld en als het ware ontzwaachteld, het ware daar naakt openligt; ook verleiden de valse dingen uit de begoochelingen der uitwendige zinnen hen niet, zoals zij het de ketters en de dweepers doen, vooral de Joden en de Socinianen, noch de valse dingen uit de liefden van zich en van de wereld, zoals hen die onder Babel worden verstaan; dezen en genen flansen, omdat zij niet kunnen worden verlicht, een leer samen uit den allenen uitwendigen zin ten gunste van hun liefden, en zij voegen er verscheidene dingen uit het eigene aan toe; vandaar wordt het Woord geenszins gesteund, maar stort ineen. Men moet weten, dat de inwendige zin des Woords de echte Leer der Kerk bevat. Uit deze dingen nu blijkt, hoedanige leer wordt uitgebeeld hier door Aharon en Chur, welke, omdat zij uit den allenen uitwendigen zin des Woords zonder den inwendigen was, louter afgodisch is geweest; weswege van Aharon, door wien een zodanige leer werd uitgebeeld, wordt gezegd dat hij het afgodsbeeld, of het gouden kalf heeft gemaakt, Exod. xxxii: 2, 3, 4, 5, 21, 35; Deut. ix: 20. In het Woord worden ook met de afgoden zulke leren beschreven; zoals hier en daar bij de Profeten; bij Ezechiël: “Ik trad binnen, en *ik zag al de afgoden van het huis Israëls*; het was afgemaald op den wand rondom; en *zeventig mannen van de ouderen van het huis Israëls* staande vóór dezelve, en een ieder had een rookvat in zijn hand, en de overvloed der wolk des reukwerks opklimmende”, VIII: 10, 11; hier zijn de afgoden van het huis Israëls de leren uit den allenen uitwendigen zin des Woords, niet door verlichting uit den Heer, maar door het eigen inzicht, aldus valse dingen; de eredienst volgens die wordt aangeduid met het rookvat in ieders hand en met den overvloed der wolk des reukwerks. Bij Hoschea: “Zij varen voort te zondigen; *zij maken zich een gegoten beeld uit hun zilver, in hun inzicht atemaal het werk van werkmeesters*; tot henzelf zeggende, offerende den mens, zij kussen de kalveren”, XIII: 2; het gesneden

beeld uit zilver, en het werk van werkmeesters voor de leer uit het eigen inzicht, en niet uit den Heer, aldus uit den uitwendigen zin des Woords gescheiden van den inwendigen; hetgeen geschiedt bij hen die alleen in de uitwendige dingen zijn en niet tegelijk in de inwendige dingen, dat is, bij hen die in de liefden van zich en van de wereld zijn, en niet in de liefde tot den Heer en in de liefde jegens den naaste. Bij Jesaja: “In dien dag zal de mens voortwerpen *de afgoden van zijn zilver en de afgoden van zijn goud*, welke zij zich hebben gemaakt om zich neder te buigen, voor de mollen en voor de vleermuizen, om binnen te treden in de spleten der rotsen, en in de spleten der steenrotsen”, II: 20, 21; Hfdst. XXXI: 7; de afgoden van zilver voor de valse dingen van leer, en de afgoden van goud voor de boze dingen van leer; zich nederbuigen voor de mollen en de vleermuizen, en binnentreden in de spleten der rotsen en der steenrotsen voor den eredienst uit de valse en de boze dingen des geloofs. Bij denzelfde: “*Onrein zult gij oordelen het deksel der gesneden beelden van uw zilver, en het bekleedsel van het gegoten beeld van uw goud*; gij zult ze verstrooien zoals een maanstondig kleed, drek zult gij dat noemen”, xxx: 22; het deksel der gesneden beelden van zilver en het bekleedsel van het gegoten beeld van goud, voor de wetenschappelijke dingen van het valse en het boze, die voor ware en goede dingen worden erkend en vereerd. Bij denzelfde: “Ik heb het u van toen af te kennen gegeven, opdat gij niet zoudt zeggen: *Mijn afgod heeft deze dingen gedaan, en mijn gesneden beeld, en mijn gegoten beeld heeft ze geboden*”, XLVIII: 5; hier eveneens de afgod, het gesneden en het gegoten beeld, voor de leerstellige dingen uit het eigen inzicht. Bij Jeremia: “Elk mens is dwaas geworden door de wetenschap, *elke smelter is met schaamte aangedaan door het gesneden beeld, omdat zijn gegoten beeld leugen is*; ook is er geen geest in hen; zij zijn ijdelheid, een werk van dwalingen”, x: 14, 15; ook hier het gesneden en het gegoten beeld voor de leerstellige dingen uit het eigen inzicht, die in den uitwendigen vorm, omdat zij uit den uitwendigen zin des Woords zijn, zoals ware dingen verschijnen, maar in den inwendigen vorm zijn zij vals; vandaar wordt gezegd: deze mens dwaas door de wetenschap, en het gegoten beeld leugen, en geen geest in hen; voorts ijdelheid en een werk der dwalingen. Evenzo bij Habakuk: “*Wat baat het gesneden beeld, omdat zijn vervaardiger het heeft gesneden, het gegoten beeld en de leraar der leugen, omdat de vervaardiger van zijn verdichtsels daarop vertrouwt*”, II: 18. Bij Jesaja: “*De werkmeester giet het gesneden beeld, en de smelter overtrekt het met goud, en hij smelt ketenen van zilver; hij zoekt voor zich een wijzen werkmeester om een gesneden beeld te bereiden*”, XL: 19, 20; hier staat eender het gesneden beeld voor het leerstellige uit het eigen inzicht; de waarschijnlijkheid, die daarover

wordt aangebracht door het Woord uit den allenen uitwendigen zin ervan, en tegelijk uit de begoochelingen en uit de uitwendige schijnbaarheden, wordt daarmede aangeduid dat de smelter dat met goud overtrekt, en ketenen van zilver smelt, en dat hij een wijzen werkmeester zoekt om dat te bereiden. Bij denzelfde: *“De formeerders van het gesneden beeld zijn allen ijdelheid*, en hun meest verlangde dingen baten niet; hij bewerkt het ijzer met een tang, en hij werkt met de kolen, en met scherpe hamers vormt hij het; *zo werkt hij het met den arm zijner sterkte*; hij bewerkt houten, spant het richtsnoer uit, en beschrijft het met de lineaal, hij maakt het in de hoeken, en tekent het af met den passer, opdat hij het maakt in den vorm van een man naar de schoonheid van een mens om te wonen in het huis”, XLIV: 9 tot 18; beschreven wordt hier hoe leer uit het eigen inzicht, en niet vanuit enige verlichting uit den Heer, wordt gevormd, en hoe over de valse dingen de gelijkenis van het ware wordt aangebracht door toepassingen van het Woord uit den allenen uitwendigen zin ervan, en door redeneringen uit de begoochelingen der zinnen; en daarom wordt er gezegd dat hij het maakt in den vorm van een man naar de schoonheid van een mens om te wonen in het huis; vandaar is de gelijkenis van het ware in den uitwendigen vorm, maar de valsheid in den inwendigen. De valsheid is in den inwendigen vorm, wanneer men niet recht denkt over de ware dingen; want over een en dezelfde waarheid wordt anders gedacht door den een, en anders door den ander, doch vals door al degenen die in het boze zijn; één waarheid immers bestaat uit oneindig vele andere waarheden; doch bij hen die in het boze zijn uit oneindig vele valsheden; vandaar is bij dezen aan die waarheid geen leven in, hetgeen daaronder wordt verstaan dat zij geen geest hebben, en dat zij niet horen, noch zien, noch verstaan, Jerem. LI: 17; Psalm cxv: 4, 5, 6. Het is hiermede gesteld zoals met de schilderij naar de gelijkenis van een mens, waarin van binnen niets dan slijk is, ten opzichte van den vorm van den mens zelf, in wien van binnen het leven is, en de hemelse schoonheid, indien daarin de ware dingen uit het goede zijn.

9425. Wie woorden heeft, trede toe tot hen; dat dit betekent dat daaruit de valse dingen moeten worden verwijderd, staat vast uit de betekenis van woorden hebben, zijnde twisten over de ware dingen; woorden immers zijn ware dingen, n. 1288, 4692, 5272; en uit de betekenis van toetreden tot hen, zijnde opdat zij worden geoordeeld uit die leer, want met Aharon en Chur, tot wie zij zouden toetreden, wordt de leer uit den uitwendigen zin des Woords aangeduid; aldus eveneens opdat de valse dingen worden verwijderd, want hij die uit de leer oordeelt in den twist aangaande de ware dingen, verwijdert de valse dingen; doch dat hij niet de valse dingen heeft verwijderd, maar dat

hij de ware dingen heeft verwijderd, staat vast uit den eredienst van het kalf voor Jehovah, waarover in hetgeen volgt; want, zoals vlak boven is gezegd, zij die zonder het inwendige de uitwendige dingen des Woords leren, aldus zonder de echte leer van het goede en het ware, onderscheiden niet tussen het ware en het valse, noch tussen het goede en het boze, maar zij heten waar wat de begoochelingen der zinnen begunstigt, en goed wat de begerigheden begunstigt, aldus heten zij het valse het ware, en het boze heten zij het goede.

9426. En op klom Moscheh tot den berg; dat dit betekent tot den Hemel, staat vast uit hetgeen boven in n. 9420 is ontvouwd, waar dezelfde woorden staan.

9427. En de wolk bedekte den berg; dat dit betekent de uitwendige dingen des Woords, staat vast uit de betekenis van de wolk, zijnde het uitwendige des Woords, of de letterlijke zin ervan, waarover de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, en n. 4060, 4391, 5922, 6343 einde, 6752, 8106, 8443, 8781, 8814, 8819; en uit de betekenis van dezen berg, dien de wolk bedekte, zijnde het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, aldus het Woord; en omdat het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer den Hemel maakt, wordt met dien berg ook de Hemel aangeduid, n. 9420; vandaar komt het, dat met de wolk bedekte den Hemel, wordt aangeduid de uitwendige zin des Woords bedekkende den inwendigen, en eveneens den Hemel.

9428. Vers 16, 17, 18. *En de heerlijkheid van Jehovah vertoefde op den berg Sinai, en de wolk bedekte hem zes dagen; en Hij riep tot Moscheh op den zevenden dag uit het midden der wolk. En het aanzien der heerlijkheid van Jehovah was zoals een verslindend vuur op het hoofd des bergs voor de ogen der zonen Israëls. En binnen trad Moscheh in het midden der wolk, en hij klom op tot den berg; en Moscheh was op den berg veertig dagen en veertig nachten.* En de heerlijkheid van Jehovah vertoefde op den berg Sinai, betekent de innerlijke dingen van het Woord des Heren in den Hemel; en de wolk bedekte hem, betekent het laatste des Woords, aldus duister naar verhouding; zes dagen, betekent wanneer in den staat van het ware; en Hij riep tot Moscheh op den zevenden dag, betekent des Heren Komst wanneer het Ware is verbonden met het goede; uit het midden der wolk, betekent uit het duistere dat er tevoren was; en het aanzien der heerlijkheid van Jehovah was zoals een verslindend vuur op het hoofd des bergs voor de ogen der zonen Israëls, betekent het Goddelijk Ware in den Hemel zelf blinkend vanwege het goede der liefde, maar bij hen die zijn in het uitwendige ervan gescheiden van het inwendige kwetsend en verwoestend; en binnen trad Moscheh in het midden der wolk, betekent het Woord in den uitwendigen zin; en hij klom op tot den berg, betekent de verheffing tot den Hemel; en Moscheh was op den berg veertig dagen

en veertig nachten, betekent het volledige ten aanzien van de inlichting en den invloed.

9429. En de heerlijkheid van Jehovah vertoefde op den berg Sinai; dat dit betekent de innerlijke dingen van het Woord des Heren in den Hemel, staat vast uit de betekenis van de heerlijkheid van Jehovah, wanneer over het Woord wordt gehandeld, zijnde de inwendige zin ervan, aldus de innerlijke dingen des Woords, waarover de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, en n. 5922; en uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer, en vandaar de Hemel, waarover boven n. 9420, 9427. Dat de innerlijke dingen des Woords de heerlijkheid worden geheten, komt omdat het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer als Zon het Licht in den Hemel is, hetwelk het gezicht geeft aan de Engelen daar, en tegelijk het inzicht en de wijsheid, n. 1531, 1619 tot 1632, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3339, 3341, 3636, 3643, 3862, 3993, 4302, 4415, 4527, 5400, 6313, 6608, 6907, 8644, 8707, 8861; uit dat Goddelijk Licht is alle Heerlijkheid in den Hemel, welke zodanig is, dat zij alle menselijke bevatting te boven gaat; daaruit blijkt, vanwaar het is, dat de inwendige zin des Woords de heerlijkheid is; de inwendige zin des Woords immers is het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer in den Hemel, aldus het Licht waaruit alle heerlijkheid daar is. Dit wordt verstaan onder de heerlijkheid in verscheidene plaatsen in het Woord, zoals “dat zij den Zoon des Mensen zouden zien *in de wolk met heerlijkheid*”, Matth. xxiv: 30; Lukas xxi: 27; dat de Heer, wanneer Hij zou hebben geleden, “*zou binnentreden in Zijn heerlijkheid*”, Lukas xxiv: 26; “dat Hij, *wanneer Hij in Zijn heerlijkheid zal komen, zal zitten op den troon Zijner heerlijkheid*”, Matth. xxv: 31; zitten op den troon der heerlijkheid, is oordelen uit het Goddelijk Ware dat uit Hem is. Voorts “dat Moscheh en Elias *werden gezien in de heerlijkheid*”, Lukas ix: 30, 31; dat Moscheh en Elias daar het Woord zijn, zie men in de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, en in n. 2762, 5247, 9372; dat wordt eveneens verstaan onder de Verheerlijking des Heren bij Johannes: “*Nu is de Zoon des Mensen verheerlijkt, en God is verheerlijkt in Hem; ook zal God Hem verheerlijken in Zichzelf; en Hij zal Hem terstond verheerlijken*”, xiii: 31, 32; verheerlijkt worden in God, is het Goddelijk Goede worden uit Hetwelk het Goddelijk Ware is. Eender bij denzelfde Hfdst. xii, Vers 28. Met de heerlijkheid wordt aangeduid het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer zodanig als het in den Hemel is, ook in deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “De stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg voor Jehovah; en *de heerlijkheid van Jehovah zal worden onthuld*, en zij zullen zien, alle vlees tegelijk”, xl: 3, 5; aldaar aangaande de Komst des Heren, waar de heerlijkheid

van Jehovah die zal worden onthuld het Goddelijk Ware is. Dat de Heer het is, omdat het uit Hem is, blijkt bij Johannes: “In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord; in Hetzelve was het leven, en het leven was *het Licht der mensen*; het was *het ware Licht*; en het Woord is Vlees geworden, en *wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, de heerlijkheid als des Eniggeborenen uit den Vader*”, I: 1, 4, 9, 14; het Woord daar is het Goddelijk Ware, eender het Licht; daaruit blijkt wat is Zijn heerlijkheid zien; dat de Heer in geen andere heerlijkheid in de wereld is verschenen, behalve toen Hij van gedaante was veranderd, is bekend. Desgelijks elders bij Johannes: “Deze dingen heeft Jesaja gezegd *toen hij Zijn heerlijkheid zag*, en van Hem sprak. Maar zij hebben *de heerlijkheid der mensen* meer bemind dan *de heerlijkheid Gods*; Ik, het Licht, ben in de wereld gekomen, opdat een elk die in Mij gelooft, in de duisternis niet blijve”, XII: 41, 43, 46; ook hier staat de heerlijkheid des Heren en de heerlijkheid Gods voor het Goddelijk Ware, en de heerlijkheid der mensen voor het valse. Bij Jesaja: “Schijn, omdat *Uw Licht komt*, en *de heerlijkheid van Jehovah* over U is opgegaan. Over U zal Jehovah opgaan, en *Zijn heerlijkheid zal over U worden gezien. De heerlijkheid van Libanon* zal tot U komen, om te versieren de plaats Mijns heilighdoms. Uw zon zal niet langer ondergaan, en uw maan zal niet worden ingetrokken, omdat Jehovah U zal zijn tot *een licht der eeuwigheid*”, LX: 1 tot einde. Daar wordt klaarblijkelijk gehandeld over de Komst des Heren, over Zijn Rijk, over den Hemel, en over de Kerk; het Goddelijk Ware voortgaande uit Zijn Goddelijk Menselijke wordt in dat ganse Hoofdstuk beschreven, en het wordt genoemd het Licht, de Eer, en de Heerlijkheid. Bij denzelfde: “Zij zullen vrezen van den nedergang der zon den Naam van Jehovah, en van den opgang der zon *Zijn heerlijkheid*; de Verlosser zal tot Zion komen”, LIX: 19, 20; ook daar aangaande den Heer; de Naam van Jehovah voor al het ware des geloofs en goede der liefde, waaruit de eredienst is, n. 2724, 3006, 6674, 9310. Bij den-zelfde: “Ik heb U geroepen in gerechtigheid, en Ik zal U geven tot een verbond aan het volk, *tot het Licht der natiën*. Ik Jehovah, dit is Mijn Naam; en *Mijn heerlijkheid zal Ik niet aan een ander geven*”, XLII: 6, 8; hier eveneens aangaande den Heer, waar het Licht der natiën het Goddelijk Ware is dat uit Hem is; de heerlijkheid niet aan een ander geven, is dat uit geen ander dan uit den Heer, Die één is met Jehovah, dat Goddelijk Ware zal voortgaan. Zoals eveneens bij denzelfde: “Om Mijntwil, om Mijntwil zal Ik het doen, en Ik *zal Mijn heerlijkheid aan geen ander geven*”, XLVIII: II. Desgelijks elders bij Jesaja: “*Uw Licht* zal voortbreken zoals de dageraad; Uw gerechtigheid zal vóór U wandelen, *de heerlijkheid van Jehovah zal U verzamelen*”, LVIII: 8. Bij

denzelfde: “Hij zal komen om alle natiën en tongen te vergaderen, opdat zij komen en *Mijn heerlijkheid zien*”, LXVI: 18. Bij denzelfde: “Jehovah Zebaoth zal regeren in den berg Zions, en in Hierosolyma, en *vóór de ouderen zal Zijn heerlijkheid zijn*”, XXIV: 23. Bij Moscheh: “Jehovah zeide: Levend Ik, en *de algehele aarde zal met de heerlijkheid van Jehovah worden vervuld*”, Num. XIV: 20, 21; in deze plaatsen wordt over den Heer gehandeld, en daar is de heerlijkheid het Goddelijk Ware dat uit Hem is. Bij Jesaja: “Ik zag den Heer zittende op een hogen en verheven troon, en de Serafim staande van boven Hem; en de een riep tot den ander: Heilig, Heilig, Heilig, Jehovah Zebaoth, *de volheid der gehele aarde is Zijn heerlijkheid*”, VI: 1, 2, 3. Bij David: “*De Hemelen sommen op de heerlijkheid Gods*”, Psalm XIX: 2; bij denzelfde: “Opdat de natiën den Naam van Jehovah vrezen, en *de koningen der aarde Uw heerlijkheid*, als Jehovah Zion zal hebben gebouwd, en *zal zijn verschenen in Zijn heerlijkheid*”, Psalm CII: 16, 17. In de Apocalypse: “*De heerlijkheid Gods zal verlichten de Heilige Hierosolyma, en haar lamp is het Lam; en de natiën die worden gezaligd, zullen in Zijn licht wandelen; en de koningen der aarde zullen hun heerlijkheid en eer in dezelve brengen*”, XXI: 23, 24, 25; de Heilige Hierosolyma voor de Nieuwe Kerk, de heerlijkheid Gods voor het Goddelijk Ware uit den Heer daar, eender Zijn Licht waarin zij zullen wandelen; de koningen der aarde die de heerlijkheid zullen brengen voor hen die in de ware dingen uit het goede zijn, n. 2015, 2069, 4581, 4966, 5044, 6148. Uit deze dingen nu kan vaststaan, wat er wordt aangeduid met de heerlijkheid van Jehovah die vertoefde op den berg Sinai; men zie ook n. 8427.

9430. En de wolk bedekte hem; dat dit betekent het laatste des Woords, aldus duister naar verhouding, staat vast uit de betekenis van de wolk, zijnde het laatste des Woords, of de zin der letter ervan, waarover de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, en n. 4060, 4391, 5922, 6343 einde, 6752, 8106, 8443, 8781. Dat deze zin de wolk wordt genoemd, komt omdat die in het duister is ten opzichte van den inwendigen zin; deze immers is in het licht des Hemels; dat hij in het duister is en gelijk als een wolk, is omdat hij voor den mens is wanneer hij in de wereld is, doch de inwendige zin voor den mens wanneer hij in den Hemel komt. Maar men moet weten, dat de mens wanneer hij in de wereld is tegelijk in den inwendigen zin des Woords is, wanneer hij in de echte Leer der Kerk is ten aanzien van het geloof en ten aanzien van het leven, want door deze Leer wordt de inwendige zin des Woords ingeschreven zowel aan zijn verstand als aan zijn wil, aan zijn verstand door het geloof, en aan zijn wil door het leven. Een zodanig mens vat wanneer hij in den Hemel komt, het Woord in het geheel niet anders dan volgens den inwendigen zin

ervan, en hij weet niets aangaande den uitwendigen zin ervan; deze verschijnt hem dan zoals een wolk die de stralen van zijn licht opzuigt. Er wordt gezegd, dat de mens dan het Woord vat volgens den inwendigen zin ervan, en niet volgens den uitwendigen zin ervan; dat het aldus is, komt omdat allen, die in den Hemel zijn, door den Heer worden onderricht uit *het Goddelijk Ware* dat bij den mens is, aldus uit het Woord; de oorzaak hiervan is deze, dat de mens in het laatste der orde is, en in het laatste houden alle innerlijke dingen stil, het laatste is als het ware een schraag voor de innerlijke dingen, waarin deze blijven bestaan en rusten. Het Woord in de letter is het Goddelijk Ware in het laatste der orde, eender de mens der Kerk, bij wien het Goddelijk Ware is, ten aanzien van zijn natuurlijke en zinlijke; in dit zoals in dat vinden de innerlijke dingen hun grens en rusten zij. Het is met die dingen gesteld zoals met een huis en het fundament ervan; het Huis zelf is de Hemel, en daar is het Goddelijk Ware zodanig als het Woord is in den inwendigen zin, en het fundament is de wereld en daar is het Goddelijk Ware zodanig als het Woord is in den uitwendigen zin; zoals het huis op zijn fundament rust, aldus eveneens rust de Hemel op de Kerk, bijgevolg het Goddelijk Ware in den Hemel op het Goddelijk Ware op de aarde; er is immers een continu verband uit den Heer door den Hemel tot aan den mens door middel van het Woord. Het is om deze oorzaak, dat er steeds in wordt voorzien door den Heer, dat er op aarde een Kerk is, waar het Goddelijk Ware in zijn laatste is. Dit is een verborgenheid, die niemand nog weet, en die wordt verstaan onder de dingen die in n. 9357 en 9360 zijn aangehaald. Laten dus allen zich ervoor wachten, dat zij het Woord niet op enige wijze kwetsen, want zij die dit kwetsen, kwetsen het Goddelijke zelf.

9431. Zes dagen; dat dit betekent wanneer in den staat van het ware, staat vast uit de betekenis van zes dagen, zijnde de staat van arbeid en strijd, waarover n. 737, 8510, 8888, 8975; dat het de staat van het ware is, komt omdat er twee staten zijn voor den mens die door den Heer wordt wederverwekt; de eerste staat wordt de staat van het ware geheten, en de tweede staat wordt de staat van het goede geheten; dat de eerste staat de staat van het ware wordt geheten, is omdat de mens dan door het ware tot het goede wordt binnengeleid; en dat de tweede staat de staat van het goede wordt geheten, is omdat de mens wanneer hij in het goede is, is binnengeleid; en eveneens is de mens wanneer hij in den staat van het ware is, buiten den Hemel, doch wanneer hij in het goede is, is hij in den Hemel, aldus binnengeleid tot den Heer. Bovendien is de mens wanneer hij in den eersten staat of in den staat van het ware is, alsdan in den arbeid en den strijd; hij ondergaat immers dan verzoekingën;

doch wanneer hij in den tweeden staat of in den staat van het goede is, dan is hij in de rust en in het kalme van den vrede. Het is gene staat, die in het Woord is uitgebeeld door de zes dagen die den zevenden voorafgaan; deze staat is het echter die is uitgebeeld door den zevenden dag of den sabbath; men zie n. 8890, 8893, 9274. Over die beide staten, die de staat van het ware en de staat van het goede worden genoemd, bij den mens die wordt weder-verwekt, zie men de dingen die eerder uitvoerig zijn getoond in n. 7923, 7992, 8505, 8506, 8510, 8513, 8516, 8539, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701, 8722, 8772, 9139, 9224, 9227, 9230, 9274.

9432. En Hij riep tot Moscheh op den zevenden dag; dat dit betekent wanneer het ware is verbonden met het goede, staat vast uit de betekenis van den zevenden dag, zijnde de tweede staat, wanneer het ware is verbonden met het goede, of wanneer de mens in het goede is, waarover men zie hetgeen nu boven in n. 9431 is gezegd.

9433. Uit het midden der wolk; dat dit betekent uit het duistere dat er tevoren was, staat vast uit de betekenis van de wolk, zijnde het laatste des Woords, dat aldus duister is naar verhouding, waarover boven n. 9430; dat de wolk dat is, komt omdat het Goddelijk Ware, dat uit den Heer is, nooit kan verschijnen in de schittering zelf waarin het is, zo immers zou de mens vergaan, want zijn verstandelijke zou tengevolge van het licht van het ware volledig worden verblind, en zijn willijke zou door het vuur van het goede volledig worden uitgeblust, aldus zou het al van zijn leven worden teniet gedaan; vandaar komt het, dat het Goddelijk Ware wordt aangepast aan de bevatting van een ieder, en als het ware wordt oversluisd met een wolk, ook bij de Engelen, n. 6849; die oversluiting bij de geesten verschijnt zoals een wolk, van een dichtheid en een dunheid volgens de opneming van een ieder. Dit wordt verstaan onder deze dingen bij Jesaja: *“Jehovah scheidt over alle habitakel van den berg Zions, en over haar samenroepingen een wolk des daags, en een rook en den glans van het vuur der vlam des nachts; want over alle heerlijkheid een deksel, en er zal een hut zijn tot een schaduw des daags vanwege den gloed, en tot een toevlucht en tot een verberging tegen de overstroming en tegen den regen”*, iv: 5, 6; het habitakel van den berg Zions is de Hemel en de Kerk; haar samenroepingen zijn de goede en de ware dingen; de wolk des daags, de rook des nachts, en het deksel, is de oversluiting van *het Goddelijk Ware*, aldus de aanpassing volgens de bevatting; dat de heerlijkheid waarover het deksel is, het Goddelijk Ware is dat uit den Heer is, zie men boven in n. 9429; de hut is het laatste van *het Goddelijk Ware* dat de innerlijke dingen verbergt. Dat die zal zijn tot een schaduw des daags vanwege den gloed, en tot een toevlucht

tegen de overstroming en den regen, is opdat de mens beschermd zij, opdat hij niet wordt gekwetst. Ook wordt de oversluiting van het Goddelijk Ware beschreven bij David: “*Jehovah mijn God, Gij zit zeer groot, Gij zijt bekleed met heerlijkheid en eer, die Zich met het licht als het ware met een kleed bedekt; Hij beschiet met de wateren Zijn opperzalen; Hij stelt de wolken tot Zijn wagen; Hij grondvest de aarde op haar grondslagen, zodat zij niet wordt geschokt tot in het eeuwige en voor altoos; Gij hebt haar met den afgrond als met een kleed oversluiert; Gij hebt een grens gesteld opdat zij er niet overheen gaan*”, Psalm CIV: 1 tot 6, 9. De heerlijkheid en de eer waarmede Jehovah, dat is, de Heer, Zich bekleedt, is het Goddelijk Ware, n. 9429; het licht waarmede Hij zoals met een kleed wordt bedekt, is het Goddelijk Ware zodanig als het is in den Hemel en in de Kerk; dat dit in het Woord het licht is, zie men in de bovenaangehaalde dingen, n. 9429; de opperzalen die Hij met wateren beschiet, zijn de hemelse gezelschappen, en de wateren zijn de ware dingen, n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 8568, 9323; de wolken die Hij tot een wagen stelt, zijn de ware dingen waaruit de leer is; dat de wagen de leer is, zie men in 5321, 8215; de aarde waarvan wordt gezegd dat zij wordt gegrondvest op haar grondslagen opdat zij niet geschokt worde tot in het eeuwige, is de Kerk; dat de aarde in het Woord de Kerk is, daarvoor zie men de aangehaalde dingen in n. 9325; de grondslagen waarop zij wordt gegrondvest, zijn de ware dingen in laatsten, zodanig als die van het Woord zijn in den letterlijken zin ervan; vandaar wordt er gezegd opdat zij niet geschokt worde tot in het eeuwige; de afgrond waarmede zij wordt oversluiert zoals met een kleed, is het wetenschappelijke ware voor den natuurlijken mens, n. 6431, 8278. Daaruit blijkt, wat het is dat de grens is gesteld opdat zij er niet overheen gaan, namelijk dat het is het laatste van *het Goddelijk Ware*, waarin de innerlijke dingen stilhouden, en waarop zij zoals op een steun en een fundament blijven staan en rusten, zoals boven is gezegd.

9434. En het aanzien der heerlijkheid van Jehovah was zoals een verslindend vuur op het hoofd des bergs voor de ogen der zonen Israëls; dat dit betekent het Goddelijk Ware in den Hemel zelf blinkend vanwege het goede der liefde, maar bij hen die zijn in het uitwendige ervan gescheiden van het inwendige kwetsend en verwoestend, staat vast uit de betekenis van het aanzien der heerlijkheid van Jehovah, zijnde de verschijning van het Goddelijk Ware voortgaande uit den Heer; dat het aanzien de verschijning vóór ogen is, is duidelijk; en dat de heerlijkheid van Jehovah het Goddelijk Ware voortgaand uit den Heer is, zie men in n. 9429. uit de betekenis van het vuur, zijnde de liefde in den enen en den anderen zin, waarover n. 4906,

5215, 6314, 6832, 7324, hier, de Goddelijke Liefde zelf; uit de betekenis van het hoofd des bergs, zijnde het binnenste des Hemels, want met den berg Sinai wordt de Hemel aangeduid, n. 9420, 9427, en met het hoogste ervan, dat het hoofd en de top wordt genoemd, het binnenste ervan, n. 9422; uit de betekenis van verslinden, zijnde verteren, dus kwetsen en verwoesten; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, zijnde zij die in de uitwendige dingen zonder de inwendige zijn, waarover meermalen boven. Uit deze dingen kan vaststaan, dat met het aanzien der heerlijkheid van Jehovah was zoals een vuur op het hoofd des bergs, wordt aangeduid het Goddelijk Ware in den Hemel zelf blinkende vanwege het goede der liefde; en dat met het was zoals een verslindend vuur voor de ogen der zonen Israëls, wordt aangeduid dat het bij hen die in het uitwendige zonder het inwendige zijn, kwetsend en verwoestend was. Hiermede is het aldus gesteld; er zijn twee volslagen aan elkander tegenovergestelde liefden, de hemelse liefde en de helse liefde; de hemelse liefde is de liefde tot den Heer en de liefde jegens den naaste; en de helse liefde is de zelfliefde en de wereldliefde; zij, bij wie de helse liefden regeren, zijn in de hel; doch zij bij wie de hemelse liefden regeren, zijn in den Hemel. De liefde immers is het levenskrachtige zelf van den mens, want zonder de liefde is er in het geheel geen leven; uit de liefde immers heeft een ieder de warmte en het vuur zijns levens; dat er zonder de levenswarmte en het levensvuur geen leven is, blijkt duidelijk; daaruit volgt, dat hoedanig de liefde is, zodanig het leven is, bijgevolg hoedanig de liefde is, zodanig de mens is. Weswege een ieder uit zijn eigen liefden zelf kan weten, of de Hemel in hem is, dan wel de hel. De liefde is zoals een vuur of een vlam bij den mens, en zij is eveneens het levensvuur of de levensvlam, zoals is gezegd, en het geloof is zoals het licht uit dat vuur of uit die vlam, en het is eveneens het licht dat de innerlijke dingen van zijn verstand verlicht. Daaruit blijkt eveneens, hoedanig het licht is waaruit degenen het geloof hebben die in de helse liefde zijn; dat uit dit licht het overredende geloof is, hetwelk in zich niet het geloof is, maar de overreding dat het aldus is terwille van zich en van de wereld, zie men in n. 9363 tot 9369. In de Kerk wordt heden ten dage het geestelijk leven, zijnde het eeuwige leven, gesteld in het geloof-alleen, aldus in het geloof zonder de goede dingen der hemelse liefde; maar hoedanig dat leven is, kan een ieder uit hetgeen nu is gezegd, zien indien hij het overweegt. Nu moet het worden gezegd, hoe het is gesteld met het Goddelijk vuur, zijnde de Goddelijke Liefde, bij hen die in de hemelse liefde zijn, en hoe bij hen die in de helse liefde zijn; bij hen die in de hemelse liefde zijn, is het Goddelijk vuur of de Goddelijke Liefde, aanhoudend scheppende en vernieuwende de innerlijke

dingen des wils, en verlichtende de innerlijke dingen des verstands; doch bij hen die in de helse liefde zijn, is het Goddelijk vuur of de Goddelijke Liefde aanhoudend kwetsende en verwoestende; de oorzaak hiervan is deze, dat bij hen de Goddelijke Liefde valt in de tegengestelde dingen, waardoor zij wordt vernietigd; zij wordt immers verkeerdt in het vuur of de liefde van zich en van de wereld, aldus in de verachting van de anderen bij zichzelf vergeleken, in onvriendschappelijkheden tegen allen die hen niet begunstigen, en zo in haatgevoelens, in wraaknemingen, en ten slotte in wreedheden. Vandaar nu komt het, dat het Vuur van Jehovah verscheen vóór de ogen van de zonen Israëls zoals een verslindend of verterend vuur; zij waren immers in de liefde van zich en van de wereld, aangezien zij in de uitwendige dingen zonder de inwendige dingen waren. Dat dit vuur voor hen verslindend en verterend was, blijkt ook elders bij Moscheh: “Het geschiedde, als gij de stem hoordet uit het midden der duisternis, en de berg brandend van vuur, zo naderdet gij tot mij, alle hoofden uwer stammen, en uw ouderen, en gij zeidet: Ziet, Jehovah onze God heeft ons Zijn heerlijkheid en Zijn grootheid doen zien, en wij hebben Zijn stem gehoord uit het midden des vuurs; *maar nu, waarom zouden wij sterven, omdat dit grote vuur ons zal verslinden*; indien wij voortvaren de stem van Jehovah onzen God langer te horen, *zullen wij voorzeker sterven*”, Deut. v: 23, 24, 25; men zie ook hetgeen eerder in n. 6832, 8814, 8819 is getoond; en dat dit volk zodanig is geweest, de aangehaalde dingen in n. 9380. Met het verslindende vuur wordt ook elders in het Woord de verwoesting aangeduid, en het wordt gezegd aangaande de goddelozen; zoals bij Joël: “De dag van Jehovah komt, een dag van duisternis en donkerheid, een dag der wolk en der duisternis; *vóór* hetzelve *verslindt een vuur*, *achter* hetzelve *laait de vlam*; zoals de tuin van Eden het land *vóór* hetzelve, *maar* *achter* hetzelve *een woestijn der woestheid*”, II: 2, 3. Bij Jesaja: “*Jehovah zal de heerlijkheid Züner stem doen horen in de vlam van een verslindend vuur*”, xxx: 30. Bij denzelfde: “Wie zal ons blijven bij *het verslindende vuur*; wie zal ons blijven bij *de haarden der eeuwigheid*”, xxxiii: 14. Bij denzelfde: “Gij zult worden bezocht van Jehovah met *de vlam van het verslindende vuur*”, xxix: 6. Bij Ezechiël: “Uw nageslacht *zal door het vuur worden verslonden*”, xxiii: 25; in deze plaatsen is het verslindende vuur het vuur der begeerten die zijn uit de liefden van zich en van de wereld, aangezien het dit vuur is dat den mens verteert, en dat de Kerk verwoest. Dit werd eveneens uitgebeeld door “het vuur van vóór Jehovah, *hetwelk verslond de zonen van Aharon, Nadab en Abihu*; deswege omdat zij *een vreemd vuur* in hun rookvat hadden gegeven”, Levit. x: 1, 2; een vreemd vuur in het rookvat geven, is een eredienst instellen uit een andere

liefde dan uit de hemelse. Dat zulk een vuur de liefde van zich en van de wereld is, en elke begeerte daaruit, zie men in n. 1297, 1861, 5071, 5215, 6314, 6832, 7324, 7575, 9141.

9435. En binnen trad Moscheh in het midden der wolk; dat dit betekent het Woord in den uitwendigen zin, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Woord, hier het Woord in den uitwendigen zin, omdat er wordt gezegd dat hij binnentrad in het midden der wolk, en met de wolk wordt de uitwendige zin des Woords aangeduid; dat Moscheh het Woord is, zie men boven in n. 9414; en dat de wolk de uitwendige zin ervan is, n. 9430. Dat Moscheh was gebleven in het uiterste van den berg zes dagen, en dat hij op den zevenden dag geroepen in de wolk binnentrad, en opklom tot den berg, is geschied ter oorzaak hiervan, dat hij het tussenliggende, of het bemiddelende tussen het volk en tussen den Heer zou uitbeelden, volgens de dingen die boven in n. 9414 zijn gezegd; de graden der opklimming uit het volk tot den Heer worden aldus beschreven; toen hij ten slotte op den berg kwam, beeldde hij voor het eerst het uitwendig heilige des Woords uit, hetwelk bemiddelend is; want die berg betekent den Hemel waar het heilige is; maar nochtans werd hij niet verder toegelaten dan tot den eersten drempel des Hemels, waar het uitwendig heilige des Woords stilstaakt. Tot hoever hij was toegelaten, is mij op uitbeeldende wijze getoond door een geest, die ten aanzien van het bovendeel van het aangezicht tot aan de kin in het licht des Hemels werd gezien, doch ten aanzien van het benedendeel, van de kin af, en tezamen daarmede ten aanzien van het ganse lichaam, in een wolk was; daaruit bleek, hoeveel van het uitwendig Heilige, dat bemiddelend is, hij heeft uitgebeeld. Dat de zes dagen, gedurende welke Moscheh in het uiterste van den berg bleef, den staat van het ware hebben aangeduid, en de zevende dag, waarop hij tot den berg opklom, den staat van het goede, volgens hetgeen boven in n. 9431, 9432 is ontvouwd, is ter oorzaak hiervan, dat er eendere graden van opklimming uit de wereld tot den Hemel zijn voor hen die door den Heer worden wederverwekt; de mens wordt immers uit de uitwendige dingen tot de inwendige dingen verheven, omdat hij wordt verheven uit den natuurlijke mens die in de uitwendige dingen is, tot den geestelijken mens die in de inwendige dingen is. Zulk een verheffing of opklimming werd eveneens uitgebeeld door Moscheh toen hij de uitbeelding aantrok van het Uitwendig Heilige, dat bemiddelend is; het uitwendig Heilige des Woords immers is de ingang tot den staat van het goede, aldus tot den Hemel.

9436. En hij klom op tot den berg; dat dit de verheffing tot den Hemel betekent, staat vast uit de betekenis van opklimmen, zijnde de verheffing naar

de innerlijke dingen, waarover n. 3084, 4539, 4969, 5406, 5817, 6007; en uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde de Hemel waar het Goddelijk Ware in het licht is, waarover boven n. 9420, 9427.

9437. En Moscheh was op den berg veertig dagen en veertig nachten; dat dit betekent het volledige ten aanzien van de inlichting en den invloed, staat vast uit de betekenis van veertig, zijnde het volledige; dat veertig het volledige is, komt omdat vier het volle is, n. 9103, eender tien, n. 3107, 4638; en het getal veertig rijst op uit vier met tien vermenigvuldigd; de vermenigvuldigde getallen betekenen immers iets eenders als de enkelvoudige, waaruit zij vermenigvuldigd zijn, n. 5291, 5335, 5708, 7973; dat alle getallen in het Woord dingen betekenen, zie men in n. 575, 3252, 4264, 4495, 4670, 5265, 6175; vandaar nu is het, dat Moscheh veertig dagen en veertig nachten op den berg was. Dat veertig hier het volledige betekent ten aanzien van de inlichting en ten aanzien van den invloed, blijkt uit hetgeen volgt van Hfdst. xxv tot xxvii, waar de dingen worden vermeld waarover hij werd ingelicht, welke de dingen waren aangaande de Ark, aangaande Aharon, aangaande de Urim en Thumim, aangaande de slachtoffers; dat zij ook het volledige ten aanzien van den invloed betekenen, komt omdat Moscheh van dien tijd aan het uitwendig Heilige des Woords begon uit te beelden, zijnde bemiddelende tussen den Heer en tussen het volk, en de bemiddeling geschiedt door den invloed door dat Heilige in het Uitbeeldende waarin het volk was, n. 9419. Omdat veertig het volledige betekende, bleef derhalve Moscheh op den berg Sinai niet alleen ditmaal, maar ook een ander maal “*veertig dagen en veertig nachten*”, Exod. xxxiv: 28; Deut. ix: 18, 25; Hfdst. x: 10; en zwierven derhalve de zonen Israëls *veertig jaren* in de woestijn, en, zoals gezegd wordt, “*totdat dat gehele geslacht voleindigd was*”, Num. xiv: 33, 34; Hfdst. xxxii: 13. En daarom werd door Jona tot de Ninevieten gezegd, “dat de stad *na veertig dagen* zou worden omgekeerd”, Jon. iii: 4. En derhalve werd het den Profeet geboden “op de rechterzijde te liggen, en de ongerechtigheid van het huis van Jehudah te dragen *veertig dagen*”, Ezech. iv: 6. Derhalve wordt het eveneens van Egypte gezegd, dat het aan een volledige verlatenheid zou worden gegeven “*veertig jaren*, en na dezelve uit de volken zou worden vergaderd”, Ezech. xxix: 11, 12, 13. En daarom “regende het op de aarde, zodat zij met een vloed werd overstroomd, *veertig dagen en veertig nachten*”, Gen. vii: 4, 12, 17. Daaruit blijkt, waarom het was bepaald “dat de snoodaard met *veertig slagen* zou worden geslagen”, Deut. xxv: 3; veertig slagen immers betekenden de straf ten volle. Vandaar eveneens blijkt, wat er wordt verstaan in de profetische uitspraak van Deborah en Barak “dat er geen schild, noch een spies was

gezien in *de veertig duizenden Israëls*”, Richt. v: 8; in de veertig duizenden Israëls is in allen. Vandaar blijkt ook, waarom de door Salomo gebouwde tempel “*veertig ellen lang was*”, 1 Kon. vi: 17; desgelijks de Nieuwe Tempel, waarover bij Ezechiël Hfdst. xli: 2; met den tempel immers wordt in den hoogsten zin de Heer aangeduid, in den inwendigen de Hemel en de Kerk, en zo met veertig het volledige ten aanzien van de uitbeelding; desgelijks elders.

Over de aardbollen in den sterrenhemel; en over hun inwoners, geesten, en Engelen.

9438. *Zij die in den Hemel zijn, kunnen spreken en verkeren met de Engelen en de geesten die niet alleen van de aardbollen in deze zonnewereld zijn, maar ook met hen die van de aardbollen buiten deze wereld in het heelal zijn; ook niet slechts met de geesten en de Engelen daarvandaan, maar ook daar met de inwoners zelf wier innerlijke dingen geopend zin, zodat zij degenen kunnen horen die uit den Hemel spreken. Eender kan dit de mens terwijl hij in de wereld leeft, aan wien het is gegeven door den Heer met de geesten en de Engelen te spreken, want de mens is een geest en een Engel ten aanzien van zijn innerlijke dingen; het lichaam dat hij in de wereld ronddraagt, is hem slechts van dienst voor de functies in deze natuurlijke of aardse sfeer, welke de laatste is. Maar het wordt aan niemand gegeven met de Engelen en de geesten zoals een geest en een Engel te spreken, tenzij men zodanig is dat men met hen vergezelschap kan worden ten aanzien van het geloof en de liefde; ook kan men niet worden vergezelschap tenzij er het geloof is in den Heer en de liefde tot den Heer, aangezien de mens door het geloof in Hem, aldus door de ware dingen der leer, en door de liefde in Hem, wordt verbonden, en wanneer hij met Hem is verbonden, is hij beschermd tegen den aanval der boze geesten die uit de hel zijn. Bij de anderen kunnen de innerlijke dingen volstrekt niet worden geopend, want zij zijn niet in den Heer. Dit is de oorzaak, dat het er weinigen zijn heden ten dage aan wie het wordt gegeven met de Engelen te spreken en te verkeren; een duidelijke aanwijzing hiervan is deze, dat heden ten dage nauwelijks wordt geloofd dat er geesten en Engelen zijn, te minder dat zij bij iederen mens zijn, en dat de mens door hen verband heeft met den Hemel, en door den Hemel met den Heer; en dat het nog minder wordt geloofd, dat de mens wanneer hij naar het lichaam sterft, als een geest leeft, ook in den menselijken vorm zoals eerder.*

9439. *Omdat er heden ten dage in de Kerk bij de meesten geen geloof is aangaande het leven na den dood, en nauwelijks enig geloof aangaande den Hemel, noch aangaande den Heer dat Hij de God des Hemels en der aarde is, zijn derhalve de innerlijke dingen, die van mijn geest zijn, door den Heer geopend, opdat ik,*

terwijl ik in het lichaam ben, tegelijk niet de Engelen in den Hemel zou kunnen zijn, en niet slechts spreken niet hen, maar daar ook de verbazingwekkende dingen zien, en dezelve beschrijven; opdat men niet misschien na dezen ook zal zeggen: Wie is er uit den Hemel tot ons gekomen en heeft verteld dat deze er is, en de dingen die daar zijn. Maar ik weet, dat zij die tevoren in het hart den Hemel en de hel, en het leven na den dood, hebben ontkend, zich ook tegen deze dingen zullen verharden, en ze zullen ontkennen; want het is gemakkelijker een raaf wit te maken, dan te bewerken dat degenen geloven die eenmaal met het hart het geloof hebben verworpen. Doch laten deze dingen, die tot dusver aangaande den Hemel en de hel, en aangaande het leven na den dood zijn getoond, voor die weinigen zijn die in het geloof zijn; opdat echter de overigen tot iets van erkenning worden gebracht, is het toegestaan zulke dingen te vermelden, die den weetgierigen mens verlustigen en aanlokken; en die dingen zullen nu gaan over de aardbollen in het heelal.

9440. *Wie de verborgenheden des Hemels niet weet, kan geloven dat de mens zo ver afgelegen aardbollen niet kan zien, en door zinlijke ondervinding iets ervan mededelen. Maar laat hij weten, dat de ruimten en de afstanden, en vandaar de voortschrijdingen, die in de natuurlijke wereld verschijnen, in hun eerste oorzaak en oorsprong de veranderingen van staat der innerlijke dingen zin, en dat zij bij de Engelen en de geesten volgens deze verschijnen; en dat zij zo door deze van de ene plaats tot de andere kunnen worden overgebracht, en van den enen aardbol tot den anderen, ook tot de aardbollen die aan het einde van het heelal zijn; eender ook de mens ten aanzien van zijn geest, terwijl nochtans het lichaam van hem op zijn plaats blijft. Aldus is met mij ook geschied, aangezien het mij, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, is gegeven om te verkeren met de geesten zoals een geest, en tegelijk met de mensen zoals een mens. Dat de ruimten en de afstanden, en vandaar de voortschrijdingen in den Hemel schijnbaarheden zijn tengevolge van de veranderingen van staat der innerlijke dingen, zie men in n. 5605. Dat de mens ten aanzien van den geest aldus kan worden overgebracht, kan de zinlijke mens niet vatten, aangezien deze in de ruimte en in den tijd is, en hij zijn voortschrijdingen volgens die meet.*

9441. *Dat er verscheidene werelden zijn, kan voor een ieder hieruit vaststaan, dat er zo vele gesternten in het heelal verschijnen, en het is in de geleerde wereld bekend, dat iedere ster [sidus] is gelijk als een zon in haar plaats; zij blijft immers vast zoals de zon van onzen aardbol in de hare; en dat de afstand maakt dat zij in een kleinen vorm zoals een ster [stella] verschijnt; bigevolg dat zij eender als de zon van onze wereld planeten rondom zich heen heeft, die aardbollen zijn. Waartoe anders een zo grote Hemel met zo vele sterren [astra]? Het einddoel immers der*

schepping van het heelal is de mens, opdat uit den mens de Engellijke Hemel zij; wat zou voor den Oneindigen Schepper het menselijk geslacht, en vandaar de Engellijke Hemel, zijn uit één aardbol, voor Wien duizend aardbollen, ja zelfs ook myriaden, niet genoeg zouden zijn. Er is een berekening gemaakt dat indien er 1.000.000 aardbollen in het heelal waren, en op iederen aardbol mensen ten getale van 300.000.000 of 300 miljoen, en 200 geslachten binnen 6000 jaren, en er aan ieder mens de ruimte van 3 kubieke ellen werd gegeven, het getal van zóveel mensen in één som samengebracht, nochtans niet de ruimte van het duizendste deel van dezen aardbol zou vullen, aldus niet de ruimte van één der satellieten rondom de planeet Jupiter of Saturnus, hetgeen in het heelal een ruimte van onzichtbare kleinte zou zijn, want een satelliet verschijnt nauwelijks voor het blote oog. Wat zou dit voor den Schepper van het heelal zijn, voor Wien het ganse heelal, indien het was gevuld, niet genoeg zou zijn; Hij is immers Oneindig. Over deze dingen heb ik met de Engelen gesproken, die zeiden, dat zij een eendere idee hebben aangaande de geringheid van het menselijk geslacht ten opzichte van de oneindigheid van den Schepper, maar dat zij nochtans niet uit ruimten maar uit staten denken, en dat volgens hun idee aardbollen ten getale van zo vele myriaden als men ooit zou kunnen denken, nochtans volslagen niets zouden zijn bij den Heer vergeleken. Bovendien, dat de Engellijke Hemel, welks kweekplaats het menselijk geslacht is, overeenstemt met alle dingen die bij den mens zijn, en dat zulk een Hemel niet gesticht kan worden door de Engelen uit één aardbol, maar dat hij het zal zijn uit ontelbare.

9442. *Over de aardbollen in den sterrenhemel zal echter in hetgeen nu volgt uit de ondervinding zelf worden gesproken; waaruit ook zal vaststaan, hoe de overbrengingen daarheen ten aanzien van mijn geest, terwijl het lichaam op zijn plaats bleef, zijn geschied.*

EINDE TWEDE DEEL.